SLEUTELS

COSMISCHE LERINGEN
medianiek ontvangen en uitgegeven
door de „Orde der Verlichten"
te 's-Gravenhage.

MAANDBLAD.
(10 nrs per jaar)

OKTOBER 1985.

31e jaargang.
Nummer 1.

INHOUD.

GOD IN VERSCHILLENDE GEDAANTEN

God in Frankrijk — CI blz. 1

Oude mysteriescholen — CI " 9

Zonsondergang — CI " 15

DE WERELD IN VERANDERING

Grootmachten — CII " 1

Science fiction — CII " 9

Orde — CII " 14

Overname uit „SLEUTELS" slechts toegestaan na schriftelijke toestemming van het bestuur der „O.D.V."

GOD IN VERSCHILLENDE GEDAANTEN

INLEIDING.

Wij beginnen met een cursus waarvoor wij de eerste titel GOD in Frankrijk hadden gekozen, maar die om reden van bestuurlijke aard een wat Duitse titel heeft gekregen die niet geheel de lading dekt.

Wanneer wij ons bezighouden met God in alle verschillende werkingen, vormen, gedaanten en ontwikkelingen, dan moeten wij één ding goed onthouden: Er is natuurlijk maar één God. Die woont in ons. Maar God is ook een denkbeeld. Dat denkbeeld wisselt met de plaats waar u leeft, met de tijd waarin u leeft en ook nog met uw eigen karakter.

U kent de uitdrukking: Leven als God in Frankrijk. Het klinkt een beetje gek, want leeft God in Frankrijk? In zekere zin ja, in zekere zin neen. Maar men zegt wel: Een goede Amerikaan gaat na zijn dood niet naar de hemel, die gaat naar Parijs. Met andere woorden: er zijn beelden van wat goed is, van volledigheid van leven en die worden met God geassocieerd.

Niemand weet hoe God eruit ziet, maar als je bezig bent te kijken hoe de mensen over Hem denken, dan blijkt dat God eigenlijk bestaat uit een groot aantal attributen. Deze attributen zullen wij nu in de komende cursus onder de loupe nemen. Onze eerste paar lezingen zullen dan ook gewijd zijn aan de ontwikkeling van het godsbegrip en de wijze waarop de mensen zich daarmee hebben beziggehouden.

LES I. GOD IN FRANKRIJK.

Wanneer u naar Frankrijk gaat en u kijkt naar de oude overblijfselen, vindt u daar o.a. bijlringen, allerlei opstellingen van stenen, kortom, allerlei eigenaardigheden. En als u zich dan ook nog bezighoudt met het volksgeloof (en dan moet u vooral meer naar het zuiden gaan), dan zult u ontdekken dat die mensen geloven in bepaalde krachten en lijnen die daar lopen. Tegenwoordig kent men dat ook weer. Men noemt ze de Leye-lijnen. Dat zouden de eigenaardige krachtsporen zijn die over de aarde lopen. De oude mensen spraken daarover als: de wegen van de goden. Dat maakt het interessant, want in geheel Europa is de godsvoorstelling een voortdurend variërende geweest.

Altijd weer blijkt, dat de god bepaalde centra heeft waar hij zich in het bijzonder manifesteert; dat bepaalde mirakelen a.h.w. gebonden zijn aan plaatsen. Ga je die plaatsen nader bekijken, dan blijkt dat ze ook in overeenstemming zijn met dat lijnenkader dat men tegenwoordig weer aan de hand van de Leye-lijnen, die men probeert te bepalen, begint op te stellen en dat ze in zeer oude mystieke tekeningen van omstreeks Christus' geboorte of iets daar vóór wel degelijk helemaal geconstrueerd was.

Wat was God? God was het onbekende. God was het noodlot. Maar God was ook een niet te noemen aantal verschillende persoonlijkheden. Achter dat alles ligt natuurlijk wel die ene waarheid, maar wie spreekt daarover als je je die niet kunt voorstellen?

De goden in Frankrijk waren over het algemeen nogal vrijzinnig, behalve misschien in het noorden waar ze later het kolengebied hebben gekregen. Daar waren de goden iets soberder. In Nederland zijn ze soms zo sober geweest dat het bijna bezopen was.

Dié goden waren direct verbonden met alle verschijnselen in de natuur. Sexualiteit b.v. was erg belangrijk. Er waren dus goden en godinnen die zich specifiek daarmee bezighielden.

In Frankrijk was verder ook het klimaat erg belangrijk. Er waren nogal wat stormen en overstromingen in die tijd. Er waren dus goden, ondergoden en ondergodinnen die zich daarmee bemoeiden. Het was een heel rijk van allerlei figuren die allemaal op de een of andere manier god waren. Ik ben juist bij Frankrijk begonnen, omdat we hier te maken hebben met een volk dat later vanuit Rome sterk beïnvloed is geweest, maar dat eigenlijk toch een groot gedeelte van zijn oorspronkelijkheid lange tijd heeft behouden.

Het is b.v. opvallend, dat er nooit heksenvervolgingen van grote omvang in Frankrijk zijn geweest. Wel zijn er allerlei gevallen van bezetenheid e.d. voorgekomen (de nonnen van het klooster van Loudun). Maar dat zijn eigenlijk kerkelijke zaken. Heel vaak is het een dekmantel voor heel andere verschijnselen.

Datzelfde Frankrijk is lange tijd een centrum geweest van magie. Zelfs nog in de middeleeuwen sprak men van Avignon als 'de zetel van de magiërs, de veste van de magiërs'. Wat was een magiër in die oude tijd eigenlijk anders dan een priester van de een of andere godheid. Hij was het die de krachten van de natuur (de goden dus) of de krachten die in de mens leefden kon oproepen, daarmee iets kon doen en daardoor allerlei verschijnselen veroorzaken. Al deze verschillende werkingen werden toegeschreven aan God. Toen het een christelijke tijd werd, werden ze uit de aard der zaak opeens allemaal duivels.

Wij weten dat Astarte b.v. een vruchtbaarheidsgodin was. Maar Astarte werd in het joodse denken al snel Astaroth, een demon. Misschien mogen wij daarmee ook rekening houden. Op het ogenblik, dat de gedaante van een god niet meer past in het denken van de mensen, wordt het automatisch een demon.

Als je spreekt over God in Frankrijk, dan kun je zeggen: Het was eigenlijk een god van de wijn, van de druiven, van feest, van een zeker libertinisme. Dat was het in de oudheid inderdaad. Daarnaast was het ook een god die de gehele natuur beheerste en die in allerlei aspecten van de natuur kon worden aangesproken. Als je nu zegt: Leven als God in Frankrijk, dan zou je kunnen zeggen: Dat is leven in verbinding met alle aspecten van het bestaan. Daarom heb ik dat als uitgangspunt gekozen.

Wil ik duidelijk maken welke invloeden er verder een rol hebben gespeeld, dan moet ik helaas Frankrijk een ogenblik verlaten.

Wij moeten ons realiseren dat b.v. de goden van Griekenland oorspronkelijk helemaal niet een vergadering van Olympiërs waren. Het waren plaatselijke goden, die allen ook hun eigen mediums hadden, hun eigen profeten, hun eigen kleine mirakelen. Die goden waren allen gebaseerd op een kwaliteit die in één bepaalde streek belangrijk was. Er waren b.v. goden van de handel. Die werden vereerd op plaatsen waar men handel het belangrijkst vond. Er waren ook goden van de mijnbouw. Die waren weer belangrijk in gebieden waar men mijnen exploiteerde. Die goden zorgden ervoor dat er niet teveel slaven stierven en dat de opbrengst goed was. Zo waren er ook de goden van de natuur.

Al die goden splitsten zich in een vrouwelijk en een mannelijk principe. Het wonderlijke is, dat de mannelijke god heel vaak een rol heeft gespeeld bij de vrouwelijke goden, de godinnen. U herinnert zich het gebruik dat vrouwen in een bepaalde tijd de wouden introkken in grote benden. Als daar dan een man kwam, dan verscheurden zij hem. Zij hadden daarbij bepaalde goden. Het is eigenlijk een beetje een sybillijnse benadering van de godsbeleving bij die vrouwen. Maar ze hadden ook de god Pan die ze ontmoetten. Pan is de baas van alle Saters. Hij heeft trouwens op het ogenblik nog steeds navolgers.

Deze hele opbouw wordt later samengevoegd. Elke god krijgt een aparte taak. Er is een god van de onderwereld. Er is een god van de hemelwereld. Er is een bode der goden. Er zijn allerlei intrigerende godinnen. Als we dat nu willen verklaren, dan moeten we kijken naar de stadshuishouding.

Op het moment, dat er kleine stadsstaten ontstaan zijn er ook vorsten. Dergelijke kwaliteiten en eigenschappen worden overgenomen door de goden. Dat is heel vreemd. Waar je ook gaat op de wereld altijd weer is het beeld van een oppergod gepaard gegaan met een soort hemelstructuur waarin de rangorde, de hiërarchische waardering e.d. allemaal samenvallen met een staatssysteem.

Nu gaan we weer terug naar Frankrijk. Wij hebben daar te maken met een groot aantal betrekkelijk loslopende stammen. Asterix en Obelisk mogen het mij vergeven, maar er waren daar wel wat eigenaardige stammen. Elke stam had zijn eigen god. Elke stam had zijn eigen kwaliteiten. De god was de sublimatie van de kwaliteiten van macht, vermogen en ook van de wensdromen die in de stam leefden. Dat daarbij de goden van Frankrijk zeer menselijk waren, veel menselijker dan wat we elders aantreffen of we moeten weer in de richting van China gaan en van bepaalde Indiasche geloofsvormen, dan is dat te danken aan het feit dat de oorspronkelijke goden gewoon levende mensen waren.

U zult tegenwoordig wel eens horen van 'levende Boeddha's'. In een ander natuurgeloof is ook nog sprake van levende goden. Wij kennen een soortgelijk verschijnsel bij bepaalde magische rituelen, o.a. de voodoo waar iemand tijdelijk wordt bezeten door een god en voor die god kan spreken en handelen.

Iets dergelijks zien wij ook in Tibet bij de demonendansen. Ook daar is het mogelijk, dat iemand door een demon of een godheid wordt bezeten en dan als orakel kan functioneren. Dat is allemaal te herleiden tot de tijd dat iemand, die meer kon dan anderen, die verder kon zien dan anderen, beter kon nadenken dan anderen een buitengewone persoonlijkheid was. De mensen wilden niet zeggen: Dat is een mens die beter is dan wij. Want dan zouden zij zichzelf naar beneden hebben gebracht. Dus zeiden ze: Hij is iemand die een god is. Door dit god-zijn werd hij ook wat onaantastbaarder. Dus voor iemand, die tot een soort godheid werd uitgeroepen, was dat heel prettig, want daardoor konden zijn bevelen en zijn besluiten veel minder snel worden aangevochten.

In Frankrijk is er een tijd geweest dat daar een twintigtal goden leefden. Mensen die als god werden vereerd. Wij moeten weliswaar teruggaan tot 2 à 3000 v. Chr., maar het is gebeurd. Deze traditie van levende goden vinden we eigenlijk overal terug.

Denk eens aan Egypte. Farao was in feite een zoon van de zon, zijn vader. Het is dus vergelijkbaar met de manier waarop men zegt: Jezus was de lijfelijke zoon van God. Op een soortgelijke manier werd dat beschouwd, werd dat beleefd.

Overal tot op de eilanden van de Stille Zuidzee, in Afrika waren er goden. Het godsbegrip van de mensen namelijk kon zich in het begin niet met

het bovennatuurlijke bezighouden. O, het onbegrijpelijke had zijn wetten. Maar degene die de wetten kon uitleggen en handhaven was god. Op deze manier is er eigenlijk een hele traditie ontstaan waar niemand (ook niet de christelijke en de joodse godsdienst) zich geheel vrij van heeft kunnen maken, zodat je bepaalde mensen gaat beschouwen als directe vertegenwoordigers van God, eventueel de profeten van God ofwel goden die lijfelijk op aarde zijn.

In de oude inwijdingsdiensten - en dan gaan we eveneens weer duizenden jaren terug - had je datzelfde. Zelfs iemand in de Mithrasdienst, die de verschillende beproevingen der elementen had doorstaan en die was gekomen tot aan de fase van de stier geketend aan de zon en deze wist te overwinnen, werd gezien als een herrezen Mithras. Hij was een overwinnaar van de elementen en daardoor een directe representant geworden van de oermacht.

Ingewijden in Babylon gingen de bergen in tijdens een onweer en brachten een paar dagen door meestal in de tempel van Bel. Het was een klein huisje boven op een zigurat waar bepaalde offervoorwerpen aanwezig waren en waar normalerwijs alleen de hogepriester en bepaalde dienende priesteressen mochten binnenkomen. Zij hadden daar boven dus een soort privé-buitenhuis. Als zo iemand (de ingewijde) dat had doorstaan (u moet wel denken, het was het hoogst gelegen stuk, dus de bliksem sloeg daar nogal eens in), dan was hij a.h.w. helemaal hysterisch geworden. Daar kwam het eigenlijk op neer. Dan werd hij beschouwd als iemand in wie Bel was herboren.

Als iemand in de natuur (daarvoor waren de heilige wouden maar ook de heilige bronnen) had gemediteerd, bepaalde bloemen had gegeten enz., dan werd hij beschouwd als de stem van Nabu. En als hij bovendien nog de groene mantel en het zwaard van Nabu wist te hanteren, dan was hij god. Toch wisten de ingewijden wel degelijk: zo iemand is geen god.

God was iets dat je het volk liet zien, omdat de mysteriën voor het volk ondoorgrondelijk zijn. Daarvoor in de plaats stel je dan de gedaante van een godheid die past in jouw gemeenschap. Als jij wraakzuchtig bent, dan heb je natuurlijk een god die jouw groep wel wil beschermen, maar die ook erg wraakzuchtig is. En als je erg vredelievend bent, dan heb je een god die je beschermt en de vrede handhaaft.
Als je je bijzonder bezighoudt met landbouw, met vruchtbaarheid, dan is je god er één van vruchtbaarheid. En dan zal hij rituelen vragen waarmee vruchtbaarheid wordt uitgedrukt.

De goden van Frankrijk zijn langzaam maar zeker versmolten tot magisch-esoterische begrippen. In deze begrippen zien we dan dat leven en dood één zijn. We zien dat er magische mogelijkheden bestaan.
Ik heb u Avignon al genoemd. Er is een relatie tussen de sterren en de wil van de goden. Dan kunt u ook denken aan de gifmengsters van Parijs, aan Gilles de Rais en al die anderen. Al deze mensen waren in feite nog vereerders van de oude goden.

Dan kunnen we nu een paar conclusies gaan trekken die ook vandaag bruikbaar zijn al is het alleen maar om te begrijpen waarom een bepaalde religie of secte op een bepaalde manier werkt met God, de wil van God. Het is gemakkelijk te zeggen: Dat is de zelfzucht van de mensen. Dat zijn mensen die macht begeren. Maar dat is niet altijd waar.

God is het beeld van datgene wat je innerlijk verlangt en wat je gelijktijdig ziet als het beste in de wereld. God is een samenvloeiing van een bepaalde karakteristiek van een mens of van mensen en een droom van mensen. Dan kan er nooit een concreet juist godsbeeld bestaan.

In de zeer lange titel van deze cursus door iemand anders toegedacht treffen wij o.m. aan: de uiting van God door groepsgeesten e.d.
Een groepsgeest kan zichzelf natuurlijk niet als God manifesteren.

De groepsgeest bepaalt de karakteristiek, de groei, de ontwikkeling van de groep waartoe hij behoort en daarmee ook een beetje de karakteristiek van de gemeenschap. Het is die karakteristiek van de gemeenschap waaruit het godsbeeld voortkomt.

Dan zijn er mensen die zeggen: Waarom zijn er dan zoveel wrede goden? Dat is ook waar. Er zijn heel wat mensenoffers gebracht, ook in Frankrijk. Heus niet alleen aan de Baäls en door primitieven. Ook door Fransen, ook door Romeinen. Zelfs bij de Etruskers waren er bepaalde mensenoffers, ofschoon die in de laatste eeuwen niet meer werden gebracht. Dat laatste hangt waarschijnlijk samen met hun Griekse origine.

Een mensen-offer is het offer van het hoogste dat je je denken kunt. Maar het heeft nog iets anders. Als je een mens offert, dan kun je hem niet zo maar offeren. Hij moet een verslagene zijn, iemand die je b.v. gevangen hebt genomen of hij moet de beste van de stam zijn.
In het eerste geval is hij een dienaar, een bode, die met een bepaalde opdracht naar boven wordt gezonden, naar de bovennatuurlijke macht.
In het tweede geval zou je hem beter kunnen beschouwen als een soort advocaat. Hij gaat naar boven om de belangen van de gemeenschap te bepleiten. Dat ligt niet in een rassengeest of in een groepsgeest. Dat ligt in de gemeenschap. Hoe wreder de gemeenschap is des te wreder de goden zijn.

Misschien is het goed dat de christenen die zo graag het oude Testament lezen hierbij nog eens nadenken over de vraag: waarom God toch vooral in het Oude Testament een naijverige, toornige, wraakgierige, wraakzuchtige godheid is.
Punt 1. Als we rekening houden met de karakteristiek van bepaalde Semitische rassen, dan is een dergelijk godsbeeld heel begrijpelijk. Wij kunnen daarom nooit het godsbeeld van een ander bekritiseren. Het is een uitdrukking van hemzelf, niet de uitdrukking van een abstracte of concrete waarheid.

Een tweede punt dat misschien belangrijk kan zijn: Wij hebben allemaal wel eens ogenblikken dat wij ons proberen bezig te houden met God.
Als wij geneigd zijn om zelf antwoord te geven, zal God ons antwoorden.
Als wij wachten tot God een antwoord geeft, is de kans dat Hij het doet heel erg klein. Want God woont in ons; d.w.z. wij zijn deel van een totaliteit. In die totaliteit zijn wij verbonden met bewustzijnswaarden die voor ons goddelijk lijken. Het antwoord dat wij krijgen, komt uit dit geheel mits wij er zelf toe bijdragen.

Als u persoonlijk iets van God wilt hebben, dan moet u onthouden: het is een wisselwerking. Het is geen handel van: lieve God, geef mij dit, dan zal ik dat doen. Het is gewoon een besef van God en een actie waarbij je de overtuiging hebt dat God met je is, hoe dan ook. Dan kun je wat belangrijk is waarmaken. Maar maak niet de fout dat je zegt: Wat ik wil, wil God. Ga nooit uit van je eigen gelijk, want in dat geval daag je eigenlijk God uit. Dan ben je alleen met jezelf bezig. Juist door het openstaan aan de ene kant voor alles wat er in en om je leeft. Anderzijds het daaruit putten van zaken waarmee je zelf begint, al is het maar dat je begint jezelf een antwoord te geven, kun je die goddelijke kwaliteiten in jezelf activeren.

Punt 3. Als een mens in staat zou zijn om in zichzelf een perfecte harmonie te bereiken, dan zou hij ongetwijfeld deze harmonie voor een groot gedeelte kunnen overdragen aan de wereld. De wereld wordt niet harmonischer maar de relatie tussen die mens en alle factoren in de wereld wordt harmonischer. Dat kan belachelijk eenvoudig zijn. Bijvoorbeeld: de regen begint te vallen op het ogenblik dat je de voordeur binnengaat, want je had geen paraplu of regenjas bij je. Het kan ook heel groots zijn: Je hebt behoefte aan iets. Je zegt: Ik weet het niet. Ik laat mij leiden door hetgeen er in mij is. Je koopt misschien een lot en daarop valt nu de hoofdprijs. En dan blijkt, dat de hoofdprijs net groot genoeg is om datgene wat je werkelijk wilt waar te maken.

Maar dan moet je ook een absoluut vertrouwen hebben in die impulsen.

God leeft in u. Niet als een wezen of een persoonlijkheid die omschrijfbaar is, maar als een verwantschap, een relatie. Het aanvaarden van deze niet kenbare en voor u ook niet redelijke relaties en op grond daarvan durven reageren is de weg naar harmonie en daarmee de weg naar een zo juist mogelijk en gelijktijdig zo gelukkig mogelijk leven.

Punt 4. Als we kijken naar de oude goden, dan zijn ze allemaal ontzettend sterk. De goden van Frankrijk hebben er tenminste drie gehad die in staat waren om hetzij met blikseminslag of met wonderlijke inwerkingen de mensen ter plaatse te laten doodvallen. Het verbaast mij dat die goden niet in Nederland zijn voorgekomen. Daar hadden ze enigszins andere goden. Maar als je de tegenwoordige Nederlander begrijpt, dan zou ik zeggen: Dat zou toch wel de juiste uitdrukking zijn voor de geest van een groot deel van het volk: laat ze maar doodvallen!

Andere goden hebben weer - en dat is ook in Nederland geweest - de macht van de bliksem. Die goden zijn eigenlijk strijders. Denk aan Thor en Wodan. Zij zijn natuurgoden maar ze zijn ook kracht. In de oudheid kon men zich geen god voorstellen die niet gelijktijdig een kracht was en die het vermogen had om die kracht te manifesteren. Als wij deel van God zijn en dit innerlijk beleven, zijn wij ook deel van de kracht. Dat wil zeggen, dat wij uit onszelf en door onszelf die kracht moeten kunnen manifesteren. Wij kunnen dit echter niet doen volgens menselijke regels. Wij kunnen geen procedure bepalen die feilloos goed daarvoor is. Wij zijn afhankelijk van de contacten die er tussen ons en de kracht op een bepaald ogenblik zijn.

NOOT:

Het zal u bekend zijn dat witte magiërs zo goed als zwarte magiërs eveneens werken met krachten al dan niet gepersonifieerd. Elke ritus begint op dezelfde manier. Maar in elke rite is er een ogenblik, dat het toeval a.h.w. overneemt. Het is de dialoog tussen de kracht die verschijnt, de god die optreedt en de magiër die probeert een bepaald iets tot stand te brengen.

Het resultaat wordt niet bepaald door de ritus, maar door deze wisselwerking. Daaruit vloeit het eindresultaat voort. Zou de magiër dit niet kunnen aanvaarden of verwerken, dan geldt zowel in de zwarte als in de witte magie dat de magiër ten onder gaat aan de kracht die hij heeft opgeroepen. Niet omdat de kracht hem wil vernietigen, maar omdat hij zich deel heeft gemaakt van een kracht, die hij niet kan verdragen. Het is interessant om ook daarmee rekening te houden.

Als we verder gaan, dat zult u in de volgende lezingen wel merken, worden wij niet alleen geconfronteerd met bepaalde goden uit de oudheid of met bepaalde lessen t.a.v. wat God voor ons is of zou kunnen zijn. Wij worden dan geconfronteerd met wisselwerkingen die er tussen de gehele wereld en de kosmos bestaan. Werkingen waaraan de mens enerzijds ondergeschikt moet zijn krachtens zijn wezen, maar waaraan hij anderzijds krachtens zijn besef deel kan hebben. Dit is een van de belangrijkste punten waaruit u voor deze cursus ook practische conclusies zult kunnen trekken.

Het is allemaal een geleidelijke opbouw. Realiseer u echter één ding heel goed: Als de vorm waarin wij ons God voorstellen een soort spiegelbeeld is van wat ook wij zijn (door uiterlijke omstandigheden misschien wat verstard en aangepast, maar het is desalniettemin iets dat ook in ons bestaat), dan weten wij waar voor ons het benaderingspunt ligt van die godheid.

In dezo tijd is het natuurlijk onzin om offers te brengen of om de zwarte of witte haan de hals door te snijden boven een altaarsteen. Wij moeten altijd bereid zijn in te leveren voor hetgeen wij wensen te verkrijgen. Je krijgt nooit iets voor niets; het is een wisselwerking. Dat wil zeggen, dat elk beroep op de kracht in ons, zoals vroeger elk beroep op een van de oude goden, impliceert dat er ook offers moeten zijn. Een offer wordt niet bepaald door datgene wat wij daarvoor willen geven.

Er is een heel bekend verhaaltje uit Zuid-Frankrijk in de buurt van de Mediterranée. In de oudheid had iemand besloten om de goden een aanbod te doen. Hij wilde rijkdom hebben. Hij besloot aan de goden één van zijn twee geiten te offeren. Hij offerde toen de slechtste en kreeg niets. Hij zei toen: De goden zijn onrechtvaardig. De magiër gaf hem toen tot antwoord: Als je het beste geeft dat je hebt, dan krijg je antwoord. Maar God is niet bereid zijn gunsten te verlenen, als je Hem afval aanbiedt!

Dat verhaal is overigens ook nog verwerkt in bepaalde heiligengeschiedenissen tegenwoordig. Het maakt duidelijk waar het om gaat. Datgene wat wij offeren wordt bepaald door de kracht waarmee wij werken. Wat het offer ook is - of het onze bereidheid is of dat het een feitelijk offer is - dat weten wij niet. Denk aan Abraham en Izaak. Abraham wilde zijn zoon offeren. Dat was voor hem heus een heel groot offer, want het zag er niet naar uit dat hij nog vele zonen kon krijgen. Hij had al zoveel moeite gehad met de eerste. Op het ogenblik, dat hij bereid is het offer te brengen, is het overbodig. Omdat hij echter zelf het offer als noodzakelijk ervaart, offert hij een ram in plaats van zijn zoon.

Dat plaatsvervangende element zien wij heel vaak optreden ook in de magie, ook in allerlei rituelen die met magie weinig en met natuurharmonie veel te maken hebben. Maar wat wij bieden is altijd datgene wat ons wordt gevraagd. Dat wat wij vragen bepaalt wat wij moeten geven. Dat is, meen ik, de basis geweest van die oude goden.

In de tijd dat mensen nog voor god speelden was het ook zo. Je kon niet zo maar gunsten verlenen zonder meer. Je kon het wel doen, maar dan kwam er afgunst. Dus stelde je een tegenwaarde. Soms was dat een prestatie, een reis, het verwerven van iets. Sprookjes, oude verhalen en legenden wemelen van dergelijke dingen. In andere gevallen was het eigendom of iemand moest zich als slaaf geheel overgeven aan deze z.g. god en kreeg daarvoor in de plaats dan bepaalde mogelijkheden. Dit beeld gaat door tot in deze tijd.

Ik denk, dat als er een god is die menselijk begrepen kan worden (ik geloof het niet, maar stel dat hij er is), dat deze ook zou redeneren als deze levenden die de eerste goden waren op aarde: de levende goden. Vanuit hun weten en beseffen stellen zij eenvoudig: Er moet tegenwaarde zijn, opdat er een mate van rechtvaardigheid en overeenstemming gehandhaafd blijve. Denkt u dat een kosmische God of wat dat betreft een rassengeest of een groepsgeest anders zou reageren?

x U heeft het over allerlei goden, maar kun je niet zeggen: allerlei krachten?

\- Als u goed heeft geluisterd, dan heeft u gehoord dat ik heb gesteld dat God ook kracht is. Maar Hij is meer dan kracht alleen. Hij is namelijk ook besef. Hoe we God voorstellen, hoe wij Hem ook benaderen er zijn altijd twee factoren. Er zijn vele goden. Je kunt hen aanduiden zoals je wilt, maar je kunt hun een besef niet ontzeggen. Het zijn niet zuiver krachten. Het is een kracht plus een bewustzijn. Daarom heb ik gekozen voor de vorm die ik heb gebruikt.

Als ik denk aan de Lage landen en ik zie dat daar vele goden hebben geloofd, ook Friese (?) goden ongeveer 1500 v. Chr. Ik denk aan alle goden die uit het noorden en uit het oosten zijn gekomen, dan ontdek ik dat een volk zich niet alleen vormt naar zijn goden of zijn goden vormt naar zichzelf. Er is altijd een wisselwerking. Het wonderlijke van deze wisselwerking is, dat de mens daardoor komt tot voorstellingen die hij niet kan waarmaken.

"Een God in Frankrijk," heeft een bekende denker eens gezegd, "moet wel een bourgeois-God zijn." Misschien is dat waar. Maar als het volk bourgeois is geworden, dan is het toch wel te danken aan het feit, dat het zich een God voorstelde die bepaalde waarden als eigendom, vruchtbaarheid e.d. bijzonder beschermde. Een God die ook een soort uitverkiezing pleegde t.a.v. stammen door ze te laten heersen.

Als je nu kijkt naar Nederland, dan denk ik ook dat de strijdigheden daarin bepalend zijn geweest voor de volksaard van Nederland.
Als je kijkt naar België: afwijkende gebruiken, afwijkende zeden en daardoor natuurlijk ook afwijkende opvattingen ten aanzien van God. Maar als je ziet op welke manier een Belg met zijn God omgaat en een Nederlander met zijn God, dan blijkt dat een groot gedeelte daarvan, zeker de Vlamingen, eigenlijk op dezelfde manier God benaderen als de Nederlanders.

Gaan we verder naar het noorden kijken, dan blijkt dat dit tot op zekere hoogte ook waar is voor een groot deel van Denemarken en een deel van West-Duitsland. Daarna treden er verschillen op. Proberen we dan te zien of er bepaalde rassen- of groepsgeesten daar domineren, dan blijkt dat de rassengeesten vaak gebieden domineren waarin geheel afwijkende godsvoorstellingen en godsbenaderingen optreden. Bij groepsgeesten komt het minder sterk tot uiting.

Een groepsgeest kan ook nog een gebied beheersen waarin twee geheel verschillende godsbenadering en godsvoorstellingen leven.
De godsvoorstelling is kennelijk niet bepalend voor de ontwikkelingskwaliteiten voor een deel van het menselijk ras, althans niet vanuit de geest. Het is wel belangrijk, dat de mens een relatie heeft met het bovennatuurlijke.

In deze cursus zullen we proberen die aspecten bijzonder duidelijk te stellen. Wij zullen trachten duidelijk te maken niet alleen waarom bepaalde beelden van God hebben overheerst en waar ze vandaan zijn gekomen, maar waarom in u een bepaald beeld van God domineert, hoe dan ook. Waarom in u bepaalde voorstellingen, zelfs van het hiernamaals, domineren en hoe u deze waarden kunt gebruiken om daardoor toch een grotere eenheid te verkrijgen met het geheel. Want wat ik in mijn inleiding al zeide, moet ik nu als einde van de eerste les eveneens nogmaals zeggen:

Wij zijn deel van een totaliteit. In deze totaliteit bestaan geen wetten, maar alleen harmonieën. Waar geen harmonie is, bestaat een strijdigheid. De ontkenning van de strijdigheid doet de wet geboren worden. Het besef echter van ons behoren bij het geheel, ons aanvaarden van de kracht van het geheel zonder daaraan hoe dan ook beperkingen op te leggen is de weg naar harmonie en gelijktijdig de weg naar een godsbeeld dat toch de werkelijkheid, voor ons althans, beter benadert en ons begrip van werkelijkheid voor ons beter hanteerbaar maakt.

God in Zijn vele vormen is alleen maar de aanleiding, niet de zaak zelf. De zaak zelf is de bereiking. Die bereiking kun je alleen in jezelf waarmaken door openheid t.a.v. al het zijnde en tevens zekerheid t.a.v. datgene wat je zelf bent, wilt en gelooft. Als je tussen deze beide een éénklank kunt bewerkstelligen, dan heb je zoals de mensen zeggen God bereikt. Dan zit je in de tempel voor Zijn altaar.

Als u nu vindt dat deze vorm van benadering niet juist is, denk daar eerst eens over na. U mag het dan bij de tweede les zeggen. Wij zullen daar dan rekening mee houden.

Nog een ander punt: Er is één avond in december, als beide cursussen op één avond worden gegeven. Dus Cursus I vóór de pauze en Cursus II daarna. Het is duidelijk, dat daardoor beperkingen ontstaan. Wij zullen proberen de voorgaande en volgende cursusavonden zoveel mogelijk op te vangen en aan te vullen. Wij hebben hierin toegestemd, omdat dit vanuit bestuurlijk standpunt de beste oplossing was. Het is mogelijk om het te doen. Wij zullen proberen om door aanvullingen te geven dit zo goed mogelijk te doen.

-:-

OUDE MYSTERIESCHOLEN.

Er zijn een aantal richtingen ook nu nog bekend die zich als mysteriescholen aankondigen. In een ver verleden bestonden er ook al mysteriescholen. Als we teruggaan naar ongeveer 6000 v. Chr., dan vinden wij aan de rand van wat nu de Gobi-woestijn is een mysterieschool. Deze houdt zich bezig met het onderrichten van de mensen. Daarnaast probeert ze ook de mensen een beleving van bepaalde krachten en goden mogelijk te maken.

Nu denkt u tegenwoordig bij een mysterieschool heel waarschijnlijk aan een ernstige gemeenschap die voortdurend beleerd wordt om daarna al mediterende haar sluimeringen een geestelijke betekenis te geven. In die oude tijd ging het wat anders.

Als je bezig bent met een krachtenspel, dan kun je dat niet in schema's uitdrukken en ook niet in symbolen. Dan moet je a.h.w. acteren. In een dergelijke school werden de leerlingen niet alleen op de hoogte gebracht van b.v. de kruidkunde, de mogelijkheid om bepaalde dingen vast te leggen (aantekeningen maken zou je tegenwoordig zeggen) van bepaalde psychologische aspecten, de kunst van hypnose e.d. Ze werden ook geschoold in het uitbeelden van bepaalde krachten en het verloop van de samenwerking of de strijd tussen die krachten. Het was dus eigenlijk een voortdurend inspiratief reageren binnen een vastgesteld rollenpatroon.

Dat klinkt vreemd, maar als je je realiseert dat iemand, die zich vereenzelvigt met een god en de krachten van die god en eventueel met de strijd die de god moet uitbeelden, daardoor ook opgaat in het wezen van die god, beter gaat begrijpen waarmee hij bezig is, dan is het nog niet zo'n vreemde methode. Het is trouwens altijd wel een belangrijk punt geweest bij alle godsdiensten maar ook bij alle mysteriescholen.

In de mysterieschool van Isis in Egypte werden de aspecten van Isis uitgebeeld in iets wat men kon vergelijken met een kruising tussen processie en toneelspel. Terwijl men voortdurend, meestal met fakkels en daarboven geheven maansymbolen, van plaats tot plaats ging, werd op de ene plaats de Moeder Isis vereerd (Isis de geliefde) en een ogenblik later werd men geconfronteerd met Isis de verschrikkelijke, Isis de strijdster.

Als men gaat kijken naar de manier waarop men bepaalde andere goden ten tonele voerde, dan zien we b.v. ook dat het herboren worden van Osiris niet alleen een kwestie was van een inwijdingsgebeuren in een piramide,

maar daarbij ook van een aantal spelen die werden uitgevoerd; en wel alleen voor degenen die ingewijd zijn.

De religieuze toneelspelen die Egypte ook heeft gekend, waren eigenlijk veel minder belangrijk dan u zoudt denken. Ook hier was het een rollenspel. Het werd zo uitgevoerd dat het publiek alleen van opzij en vanuit de verte kon toezien, terwijl de binnenplaats waar dat gebeurde was bezet door de hofhouding, de edelen, de priesters. Maar in alle gevallen gaat het erom dat je je één weet te voelen met de god. Hoe kun je dat beter doen, hebben ze vroeger gezegd, dan door hem uit te beelden.

Daarnaast heeft die god bepaalde attributen. In een mysterieschool leerde je welke attributen bij welke god behoorden. Dat was ook erg belangrijk, want als iemand een boog en een pijl heeft, dan is dat niet alleen maar een wapen. Het bepaalt ook de actiemogelijkheid van de godheid. Hij werkt a.h.w. op afstand; hij behoeft niet direct te werken.

Kijken wij daarentegen naar b.v. Thor. Die heeft een hamer (Mölnir). De Möllnir zit vast aan een lange band. Het was een strijdhamer die een tijdlang werd gebruikt. Hij had namelijk één voordeel: als je normalerwijs die hamer wierp, dan was je hem kwijt. Maar doordat er een band aan zat, kon je in de vlucht de zaak onderbreken met een ruk en keerde de hamer naar je terug. Of nadat iemand was geslagen toch dat wapen weer terug te krijgen tegen de tijd dat er misschien een volgende aanval nodig was.

Hier hebben we te maken met een god die gebonden is aan zijn kwaliteiten. Hij leeft wel in zijn wapen, maar aan de andere kant kan hij alleen werken met het wapen zolang hij ermee verbonden is. Het attribuut van de god maakt duidelijk: deze god werkt alleen direct. Als hij het op afstand doet, dan alleen door de middelen die direct met hem verbonden zijn.

Andere goden hebben boden of dieren. Odins raven b.v., die een soort verlengstuk zijn van de persoonlijkheid. Waarneming op afstand wordt heel vaak uitgebeeld doordat hij een gezel heeft van wie wordt gezegd dat hij kan vliegen. Daardoor kunnen waarnemingen worden gedaan. Maar dan is er weer een verschil. Er zijn goden die dan onmiddellijk de stem horen van hun waarnemer. Anderen moeten wachten tot hun raaf, hun valk of wat dan ook is teruggekeerd en weten pas daarna wat er gebeurd is.

In de mysteriescholen werd dat duidelijk gemaakt. Niet zozeer omdat die attributen nu zo buitengewoon belangrijk zijn, maar omdat een god in die attributen zijn eigenschappen manifesteert. Als je een bepaalde eigenschap nodig hebt, dan moet je weten met welke god je je moet vereenzelvigen.

De leer was vaak veel diepgaander dan je je tegenwoordig kunt voorstellen van dergelijke vanuit het moderne standpunt primitieve mensen. Als ik nog even mag terugkeren naar de Gobi, de rand van de hedendaagse Gobi. Daar werd o.m. dit geleerd:
Er zijn vele werelden. Elke wereld kan worden betreden. Maar hij die een wereld betreedt is daaraan gebonden zodra hij iets van die wereld aanpakt. Daarom werd er dus gezegd: Je kunt naar een andere wereld gaan, je kunt daar je boodschap kwijt, je kunt zeggen wat je wilt en heel vaak zal men je helpen, maar neem niets aan. Dat geldt op het ogenblik nog altijd.

Als u uittreedt naar lagere sferen (dat zou kunnen voorkomen) en u neemt een geschenk aan, u eet of drinkt daar iets, dan ontstaat daardoor een band met die wereld. Die wereld kan u gaan domineren. Dat wisten ze in het verre verleden kennelijk ook.

In een tijd dat denkbeelden als reïncarnatie nog heel vaag waren, wordt in de mysterieschool geleerd: Ons werkelijke wezen zal zwerven tot-

dat het een lichaam vindt. Als u moet kiezen, bedenk dan goed dat de lichamen die eruit zien als paleizen vaak krotten zijn, als het gaat om de mogelijkheden. Kies altijd datgene wat op dat ogenblik bij u past, bij datgene wat u wilt doen. Opvallend: reïncarnatie is een keuze-element.

Een ander geheim dat ik nu wel mag vertellen, vroeger zou ik het niet mogen doen, is dit: In elk stofje zitten sterren en werelden verborgen. Op die sterren kun je betrouwen, op de werelden kun je wonen. Maar wij leven in een wereld waarin ze van geen belang zijn als ster of als wereld, maar alleen als deel van datgene wat wij zien, doen, hebben, gebruiken.

Dat is een leer waaraan allerlei consequenties worden vastgeknoopt. Bijvoorbeeld: Als de leerling zijn geest weet in te stellen op de geesten van die sterren en planeten (planeten kenden ze nog niet in die tijd), dan zullen zij zich groeperen naar zijn wil. Transformatie van voorwerpen, zoals wij dat later gaan noemen, is voor hen vanzelfsprekend. Ze kan echter alleen geschieden, indien er harmonie is tussen de werelden waarheen je je richt (de kleinste delen dus) en jezelf.

De wil is meester van alle dingen, leren zij. Maar de wil is niet wat je zegt, maar wat je innerlijk bent. De wil drukt je wezen uit, niet een voornemen. Op deze manier werden de mensen daar geschoold totdat zij steeds meer dingen konden doen.

Van deze geheimscholen in de Gobi werd gezegd: Degenen die hier Meester worden, vliegen door de lucht. Zij beheersen de materie. Zij maken wat ze willen. Zij roepen de regen of de zon. Zij spreken met hen die nog niet geboren zijn en met hen die gestorven zijn.
Als je dat zo bekijkt, dan vraag je je af: Is dat wel mogelijk? Kennelijk was het voor een deel mogelijk, want een dergelijke reputatie kun je heus niet met pretenties opbouwen.

Een andere geheimschool die nogal wat opgang heeft gemaakt bevond zich in het huidige Roemenië. In deze school werd geleerd hoe je met de krachten van de natuur één kon zijn. Het typerende is, dat hier (ongeveer 3500 v. Chr.) technieken werden onderwezen waardoor je één kunt zijn met bepaalde diersoorten. Datzelfde wordt tegenwoordig nog – zij het in het geheim – in bepaalde scholen in India onderwezen.

Je kunt slang zijn met de slangen. Je kunt wolf zijn met de wolven, tijger met de tijgers. Wanneer je die eenheid hebt bereikt, ben je a.h.w. de heerser over deze dieren. Dat klinkt alweer krankzinnig, maar eigenlijk is het niet zo dwaas. Want dieren hebben ook een groepsgeest. Zij hebben ook een geestelijke eenheid. Die eenheid echter omvat alleen de instinctwaarden en gedragswaarden en eventueel de verbetering en instandhouding van de soort. Op het ogenblik, dat je kunt binnendringen in deze personaliteit van de soort en daarin dus bevelen kunt geven (je hebt een wil, je hebt inzicht), dan zullen voor zover ze niet in strijd zijn met het zelfbehoud en met de oerkwaliteiten van de soort alle leven van die soort die wil uitvoeren.

Er is een tijdlang in Nepal, een der bergstaten op de grens van de Himalaya, een soortgelijke school geweest. In deze school werd ook iets dergelijks geleerd. Het is heel waarschijnlijk dat de legenden van Hanoeman, de apenkoning, zijn voortgekomen uit mensen die hadden geleerd om de bewoners van het bos, waaronder misschien ook de apen, te dirigeren. Zij hadden dan inderdaad een apenleger als het nodig was. Het lijkt wel of datgene wat Rice Burroughs in zijn Tarzan verhalen vertelt over de macht over de dieren van zijn held niets anders is dan een vage weerspiegeling van dat wat al duizenden jaren geleden in de geheimscholen werd

onderwezen.

Een andere school die erg interessant is voor mij, voor u misschien minder, zou je de Tantrische school kunnen noemen. Ze gaat uit van een algemeenschrift. Er bestaat een oertaal die alle schepselen begrijpen. Er bestaan tekens, die de oertaal voor alle schepselen kunnen uitdrukken. Men leerde daar deze oertaal en deze tekens kennen. Daardoor had men eveneens een zekere macht over de natuur en de natuurverschijnselen. Daar kwam later bij dat men ook zichzelf kon beheersen. Want, zei men, als de mens in staat is om anderen te begrijpen en te beheersen, dan moet hij ook in staat zijn om zichzelf te begrijpen en te beheersen. Keer daarom in tot je wezen. Geef je innerlijk wezen een opdracht en denk niet aan de uitvoering. Op het ogenblik, dat je dat doet, zal je lichaam veel meer kunnen doen en kunnen doorstaan dan anders denkbaar is.

Ook van deze oude wijsheid zijn overblijfselen terecht gekomen o.a. in het Lamaïsme (lamaïsmisch boeddhisme) en in de bekende verhalen over de ge-lum-pa's, deze hardlopende monniken die zich in trance brengen. Deze verhalen zijn waarschijnlijk terug te voeren tot praktijken, die ook in deze oude school zijn geleerd.

De grote moeilijkheid voor mij is altijd dat het haast niet mogelijk is om te begrijpen hoe de samenlevingen, hoe de mensen waren in de tijd toen die geheimscholen floreerden en dat ze mensen de wereld in stuurden, die inderdaad veel meer konden dan anderen. Het is of in deze tijd deze begaafdheid langzaam maar zeker wordt begraven onder heel veel schijn-redelijkheid, veel techniek en vooral onder een toenemende overbevolking. Maar het is goed te kunnen constateren dat de oude kennis nog steeds bestaat.

U kent allemaal het bekende verhaal van de yogin die ziet hoe een kind wordt gebeten door een naga. Dat zou dodelijk zijn. Het was een blank kind. Iedereen in wanhoop. De man komt erbij. Hij legt zijn hand op het hoofdje, maakt een paar gebaren, mompelt een paar woorden en wat gebeurt er? Op de plaats van de beet ontstaan vochtpareltjes die volgens zijn voorschrift daar heel voorzichtig moeten worden afgedept. Toen er geen pareltjes meer naar buiten kwamen, zei hij: Het kind is gezond. Inderdaad, het kind is gezond. Er gebeurt niets. De vader wilde weten wat daar was gebeurd en probeerde het katoen waarmee men had afgedept te laten onderzoeken. Toen bleek, dat het gif van de slang weer naar buiten was geperst. Het had zich niet met het bloed vermengd, maar was weer naar buiten gekomen.
Pas als je je realiseert, dat dergelijke technieken in de oudheid algemeen bekend waren, ben je alleen maar blij dat het nog niet geheel verloren is gegaan.

De oude mysteriën hadden natuurlijk te maken met de voorstellingen van god, van godenwereld, van macht en van bereiking die er toen bestonden. Inwijdingsreizen van velerlei soorten zijn uit alle tijden bekend. Maar het belangrijkste van alles is wel dat de oude mysteriën, of tenminste de kennis die ze bezaten, nog altijd op de wereld bestaat.

Het is natuurlijk dwaas om hier te gaan spreken over verborgen tempels. Ze zijn er inderdaad, verschillende zelfs, waarin overblijfselen van de ouheid nog tegenwoordig zijn, o.a. de "spiegel van de wereld." In Griekenland (Delphi) bestaat nog een geheim vertrek waarin de z.g. 'wereld-navel' wordt bewaard.

De mysteriën van de oudheid herleefden. Ze waren grotendeel op het gevoel gebaseerd. In een tijd dat de mens zijn omgeving nog niet zo goed kende en nog niet zo overtuigd was van zijn eigen kennis en weten is dat ook begrijpelijk. Maar de emotie van de mens stelde hem in staat om tot erkenningen te komen die hij verstandelijk niet kon onderlijnen en die hij

zeker ook niet wetenschappelijk kon bewijzen, maar die werkten.

Er is een tijdlang in Afrika een school geweest van de z.g. 'groene magie'. Ik meen, dat ze zelfs tot 1830 heeft gefunctioneerd. In deze school werden de mensen onderwezen in het beheersen van zichzelf en de materie. Een van hun proeven was: Om een goed medicijnman of tovenaar te zijn moest je in staat zijn gif te eten zonder dat het je iets deed. Wat ook behoorde tot de rituelen bij een samenkomst. Er werden giftige brouwsels gemaakt. Iedereen moest daarvan drinken. Als iemand dus niet ingewijd was en was binnengeslopen, dan werd hij naderhand overgelaten aan de dieren des velds die er op hun beurt behoorlijk misselijk van werden.

In deze school werd hun geleerd: "Alles leeft. Het leven neemt in elk ding een eigen vorm aan. Als ik het leven in die vorm begrijp, kan ik het gebruiken om te doen wat volgens de vorm mogelijk is."

Dat heeft natuurlijk ook heel veel dwaasheden opgeleverd. U weet het wel: je had de krokodilmannen, de leeuwmannen, de jakhalsmannen enz. In feite allemaal secten die zich probeerden voor te stellen als een bepaald dier. Maar dat had niets met de werkelijkheid te maken. De werkelijkheid is: Als ik één ben met de leeuw, de jakhals of met enig ander dier, dan kan ik daardoor a.h.w. waarnemen door de ogen van dat dier. Ik kan ruiken wat het dier ruikt. Ik ben de ontvanger van al datgene wat in het dier bestaat. En als ik daaraan een betekenis geef, zal het dier volgens die betekenis handelen.

Als ik een plant zie en ik begrijp die plant, dan weet ik wat haar stoffen zijn, wat in haar sap aanwezig is, wat in haar bloemen, wat in haar bast bestaat. Doordat ik die eigenschappen ken, kan ik ze gebruiken. Niet alleen zoals men tegenwoordig doet als medicijn (denk aan kinabast), maar als een magisch middel.

Ik breng de geest, die ik daarin erken middels het gebruiken van die eigenschappen (of ik ze verbrand, ingeef of opleg) over op de patient. Daardoor reageert de patient tijdelijk volgens een plantaardig beginsel. Het resultaat is, dat zijn organisme bepaalde dingen kan verwerken die het anders niet kan verwerken. Daarom was genezen dus erg belangrijk.

Als je hoort van het zien op afstand (de Bosjesmannen waren daarvoor het meest bekend, maar ook andere stammen hadden dat) van bronnen, van kudden, maar ook van gevaren, oorlogen e.d., dan hebben we niet te maken met mensen die dat in uitgetreden toestand even zien en ook niet met helderzienden die in ruimte en tijd kijken. In die school is het zo, dat je je richt op een kwaliteit. Als er ogen in de buurt zijn, zul je zien. Je kunt aanvoelen zodra de band tussen jou en dat andere bestaat in welke richting het ligt. Weet je door welke ogen je ziet, dan kun je aan het signaal zelfs beoordelen wat ongeveer de afstand zal zijn; maar alleen rechtlijnig langs de hemel en dus niet aan de hand van de moeilijkheden van jungle en woestijn.

De oude mysteriescholen gebruikten al deze dingen. Voor hen waren ze heel natuurlijk. Voor hen was zoiets als voor u Lager Onderwijs. Je leerde dat die dingen bestonden. Daarna ging je over naar een hogere vorm van onderwijs. Je leerde daar dat je sommige dingen kon gebruiken. Daarna kwam je naar de academie. Daar werd je geleerd dat je één kon zijn met de dingen en daardoor betekenis kon geven aan al datgene wat je voorgaand had geleerd.

De meeste mysteriescholen in de oudheid waren opgebouwd in een rangen systeem. Soms in zeven, soms in drie groepen, een enkele keer ook in vijf groepen. Dat vinden we vooral in Tibet.

Daarnaast was er de oude Roemeense school. De school van de oude Oekraïne waar ook een geheimschool heeft gezeten. Deze had weer vijf trap-

pen. In de Kaukasus kende men 7 trappen. In Babylon kende men de 3 rangen of de 3 trappen. Dat had allemaal te maken met een indeling in klassen van onderwijs, maar tevens van bereiking.

In een mysterieschool moet je dan eerst jezelf waardig tonen, dus een bepaalde prestatie leveren voordat je naar de volgende klas kunt overgaan. Als ze dat op een moderne school zouden toepassen, dan zouden de leerlingen en onderwijzers gelijkelijk een beroerte krijgen, neem ik aan. Maar toen ging men ervan uit: je kunt alleen verder gaan, indien je kunt bewijzen dat hetgeen je hebt geleerd ook goed kunt gebruiken.

Het einde van deze mysterieschool komt eigenlijk op het ogenblik, dat er stoffelijke machthebbers komen. Het is duidelijk, een koning wil dan wel rekening houden met een magiër of een profeet, maar hij wil toch niet dat er zoveel worden opgekweekt in zijn gebied dat hij helemaal niets meer te zeggen heeft. Dientengevolge gingen deze scholen al betrekkelijk vroeg ondergronds, in het geheim werken. Soms doordat ze erg afgelegen waren en moeilijk te bereiken.

Mozes b.v. heeft nog een tijd in een klooster gezeten dat ook een inwijdingsschool was; het had te maken met Anubis. Dat klooster stond in de woestijn. Je kon het alleen bereiken met een paar dagreizen door de woestijn. In andere gevallen werden die scholen gewoon geheim gehouden.

Er heeft b.v. in Athene tot ongeveer 400 n. Chr. nog een geheimschool bestaan die zich verborg achter bepaalde vereringen. Je kon niet gewoon daarin doordringen. Maar wilde je toch daarin doordringen, dan ging dat via bepaalde vereringen en beproevingen die normaal waren in kleine inwijdingen. Daarna kreeg je de kans om nog eens de inwijding door te maken. Slaagde je daar ook in (de omstandigheden waren dan zwaarder), dan werd je de mogelijkheid geboden om bepaalde dingen te vernemen.

Je kwam bij een soort leraar. Meestal waren dat in die tijd slaven. Wanneer zo'n slaaf je op de hoogte had gebracht, dan werd je beproefd door een priester. Als die je dan ook nog waardig achtte, kwam je pas werkelijk in de laagste klas van de inwijdingsschool terecht, als je dat wilde.

Het ondergronds gaan van al deze scholen is begrijpelijk. Als we kijken naar de schristelijke periode, dan zien we dat al in de tijd van Constantijn. Bepaalde mensen die zich met magie, chemie en dergelijke bezighouden (alchemie hebben ze dat later genoemd) hebben alles gedaan om duidelijk te maken dat wat zij doen volgens bijbelse voorschriften is. Maar gelijktijdig moeten ze steeds meer van hetgeen ze doen geheimhouden.

Er is een tijd geweest dat tovenaars niet werden toegelaten, maar astrologen wel. Dus werd de tovenaar astroloog. Wat zij dan verder deden was sub rosa.

Wij zien het met de kalifaten waar een bepaalde kabbalistische magie meekomt naar Europa. Dat de kaliefen en hun volgelingen beseften dat de joden magie bedreven (zij het dan volgens de normen van hun geloof niet, maar algemeen gezien wel) is niet aannemelijk. Zij vonden die mensen alleen wijs. Zij waren vaak goede doctoren, goede sterrekundigen. Maar wat zij in feite deden dat was de hele hiërarchie van de hemel manipuleren. Hun voorstelling daarvan was de hemel met allerlei engelen van verschillende graden, rangen en orde. Demonen trouwens ook.

Door op een bepaalde manier deze tegen elkaar uit te spelen kon je een soort evenwichtenspel verkrijgen waardoor op aarde verschijnselen bijna onvermijdelijk waren. Maar daarnaast bestond er wel degelijk een kabbalistische inwijding waardoor je leerde, zoals men het uitdrukte, in twee werelden tegelijk te leven. Ook die school is geheim gebleven tot ongeveer 1800. Daarna zijn bepaalde geschriften daarvan openbaar geworden en is een deel van de symboliek samen met andere symbolen overgedragen aan bepaalde nieuwe orden, die dan over het algemeen

of met Loges of met Rozenkruisersloges samenhingen.

De oude mysteriën zijn in feite het invoelen in de werkelijke krachten van de natuur, de vereenzelviging daarmee en daardoor vanuit een innerlijke stuwing het bepalen van het gebeuren zowel in de natuur als in je eigen geest.

Daarmee heb je dan de sleutel gevonden voor jezelf tot de openbaring van de krachten die in het Al verscholen blijven. Gelijktijdig heb je het begrip verkregen waarmee je het gebruik daarvan beperkt, omdat een ieder die verder komt in de mysterieschool leert beseffen: al wat ik doe, brengt zijn tegendeel mede tot stand.

-:-

ZONSONDERGANG.

Wanneer de hemel parelgrijs wordt en het vlammend rood de schijnbare dood van de zon verkondigt, dan wordt het nacht, dan komt er rust. Misschien komt nog de bleke maan, weerspiegeld een ogenblik wat lichtend aan de hemel staan, maar het is nacht.

Gestorven lijkt het licht. Maar voor je het weet, daagt aan de andere kant in fijne kleuren, gevolgd nog door een diepe duisternis, het eerste licht dat aan de hemel speelt. En rozig, bijna verveelt, rijst weer de zon en trekt haar baan zoals ze gisteren reeds begon.
Dit is het beeld van het bestaan.

Zonsondergang. Wij dalen neer. Wij zien de andere kant van het bestaan. Maar treurt men om de nacht op aard', wij weten dat wij verdergaan en morgen gaat de zon weer op. Morgen leeft opnieuw het licht op aarde en is het bestaan weer op het levende gericht.

Maar het leven is een cirkelgang. Het ontleent zijn werkelijke waarde aan feitelijke oneindigheid.

Verschijnsel: zonsopgang, zonsondergang. Het is het verloop van tijd die voor de zon niet waar bestaat, maar slechts voor hen die haar vanaf de aarde gade slaat.

-:-

ONSCHULD.

Men spreekt over onschuld. Maar wie is zonder schuld, als een ander u de rekening schrijft? Wat voor jezelf nu aanvaardbaar is, is dat voor een ander niet. Altijd weer blijft er iets over waardoor je schuldig zoudt kunnen zijn. Toch zegt men: Een kind is onschuldig.

Een kind is heerszuchtig en wreed en driftig en nog heel wat meer dat ik nu maar vergeet. Eigenlijk allesbehalve liefelijk vaak en soms bijzonder giftig. Toch zegt men: onschuld.

Waarom? Omdat het kind dit zelf niet weet. Omdat het niet heeft geleerd nog hoe het zou moeten zijn en zo zichzelf nog niet vergeet.

Onschuld is jezelf zijn. Niet spreken over al wat anderen denken of wat er ooit ergens is geschied.

Onschuld is jezelf zijn, jezelf in volle overtuiging leven. Dat alleen en meer niet.

Als u in de onschuld van uw leven voortdurend weer met wereld en met mensheid botst en soms voor u wordt neergeschreven iets waarvan u bijna kotst, onthoud dan één ding: het hindert niet. Want daardoor leert men zelf te zijn en juist zichzelf te geven, opdat men zonder schuld het leven door kan gaan en toch zichzelf een dienende kracht te doen zijn in het bestaan, die toch niet schuwt des levens wijn.

Ik hoop, dat u die wijn moogt proeven zonder enig schuldgevoel. Ik wens u toe, dat u allen hier onschuldig naar buiten gaat. Ik betwijfel of het de meesten zal gelukken, maar wij hopen het in ieder geval.

Ik hoop, dat u gaat begrijpen dat u deel bent van een groot geheel en dat veel van de dingen waarvoor u zich verantwoordelijk gevoelt onvermijdelijk zijn. Daarom bent u verantwoording schuldig aan uzelf, aan uw innerlijk besef. Niet aan hoe u zoudt moeten zijn, maar aan datgene wat u bent en aan de manier waarop u dat tot uiting brengt.

:-:-:

DE WERELD IN VERANDERING

INLEIDING.

Deze cursus zal behandelen de kwestie van de geest, geestelijke verandering en wat er op aarde gaande is, wat er daardoor kan gebeuren.

De wereld is in verandering. Omdat de meeste veranderingen zich geleidelijk voltrekken vanuit het standpunt van de mens die maar kort op aarde leeft, zult u daar eigenlijk niet eens zo heel veel van merken. U ziet alleen de uiterlijke tekenen.

De wereld van vandaag wordt beheerst door bepaalde machtsgroepen. Er zijn mensen die denken: dat zijn staten. Wij zullen dat nog ten debat stellen. Er zijn ook mensen die menen dat de godsdienst gaat verdwijnen. Wij hopen aan te tonen dat ze wel degelijk bestaat en blijft bestaan, maar dat ze in haar wezen op het ogenblik bepaalde veranderingen aan het doormaken is.

Als wij te maken hebben met de economie, dan is het duidelijk dat een economie, die alleen maar rechte lijnen kan trekken van het verleden naar de toekomst, slechts zeer bij benadering en zonder rekening te houden met de reactie van de mensen het een en ander kan vastleggen.

Achter al deze dingen schuilen echter ook geestelijke werkingen en geestelijke krachten. Er wordt o.m. vanuit de Witte Broederschap, wel degelijk op deze wereld ingewerkt; al jaren lang. Er wordt op deze wereld bijzonder sterk ingewerkt door krachten uit uw eigen kosmos. krachten van sterren, van planeten. Bepaalde stralingen en zelfs het veranderen van de ruimtelijke structuur van een deel van de ruimte waarin de zon zich op het ogenblik met een behoorlijke vaart beweegt. Wij hebben dus te maken met een zeer complex geheel. Om dit geheel een beetje begrijpelijk te maken hebben wij het gesplitst in 4 afdelingen.

Ik zal nu overgaan tot

LES I.

GROOTMACHTEN.

Er zijn mensen die zeggen: Op aarde wordt op het ogenblik alles bepaald door de Amerikanen en de Russen, hun controversen, hun overeenkomsten. Misschien op een 3e plaats nog door China en een heel eind daarachter komt dan de EEG.

Dat lijkt allemaal zo, omdat we te maken hebben met de politieke exponenten van een gehele staatsstructuur. Die structuur wordt echter bepaald door de economische mogelijkheden en noodzaken van een bepaald land.

Als Rusland steeds meer behoefte heeft aan import, dan is heel duidelijk dat dit land vriendelijker moet zijn tegenover het buitenland. Als China een ontwikkeling wil doormaken waarvoor grote credieten mogelijk noodzakelijk zullen zijn en waarvoor men kennis en investeringen van

buitenaf wil aantrekken, dan is het duidelijk dat de gehele structuur althans naar buiten toe vriendelijker om niet te zeggen democratischer moet zijn.

Welke machten schuilen daar achter? Ik kan het alleen aan de hand van enkele voorbeelden toelichten.

Er is een groepering. We kunnen die niet eens een concern of een kartel/-Een groepering van samenwerkende grote bedrijven. Elk daarvan heeft in tenminste drie landen vestigingen. Deze bedrijven zijn bovendien de geheime kapitaalverstrekkers en exploitanten van een zevental bankbedrijven. Deze bedrijven plus hun banken zijn daardoor in staat met heel weinig moeite allerlei kapitalen over te hevelen. /- noemen

Neem b.v. Nederland. Wij hebben daar een fabriek. Best. Die werkt goed, maar de belasting is te hoog. Wat doen we dus? Wij verzinnen iets waardoor we tegen of beneden kostprijs leveren aan een zusterbedrijf, dat op zijn beurt dan weer tegen kostprijs levert aan b.v. Zuid-Amerika. In dat geval hebben we dus verliezen. Ze mogen in Nederland blij zijn dat we de werkgelegenheid handhaven.

In het tweede geval hebben we te maken met een exportbedrijf. Het is echter doorvoerhandel. Met een beetje handigheid kun je het voor elkaar brengen dat je bij die export nog een subsidie krijgt, zodat je eigenlijk je werkelijke kostprijs verlaagt, ongeacht het transport over vele schijven van bepaalde onderdelen.

Maar het omgekeerde werkt natuurlijk ook, want er worden producten gemaakt in landen met lage lonen of goedkope arbeid. Het zijn heel vaak producten waarbij handenarbeid nog bijna onvermijdelijk is of waardoor men zonder grote investeringen een redelijk product kan maken. Het product wordt niet onmiddellijk naar Nederland of naar de Ver. Staten geëxporteerd. Het wordt als onderdeel van een groter geheel overgebracht naar een Amerikaans, een Duits, een Nederlands bedrijf. Vandaaruit kun je dan verder tegen hogere marktprijzen gaan verkopen.

Dat is misschien een beetje een zielig geval voor de arbeiders, maar dat is nu eenmaal zo.

Een bekend gezegde dat kortgeleden politiek nog is geciteerd zegt: Je kunt de rijken alleen tot meer werken brengen, als je hun meer geld geeft. Als je wilt dat de armen harder werken, dan moet je hun minder geven. Dat is nu eenmaal zo en dat blijft zo.

Er bestaat dus een soort geld-aristocratie. Deze aristocratie kan zich alleen dingen veroorloven vaak op kosten van de gemeenschap, die voor een gewoon mens niet denkbaar zijn. Laat mij een klein voorbeeld nemen uit een gebied dat u toch iets beter zoudt moeten kennen: de EEG.

U weet, dat er in de EEG nogal wat boter-, vlees- en andere bergen zijn. Dat kost onnoemelijk veel aan opslag en dat kost ook onnoemelijk veel om dat weer kwijt te raken. Je moet dat nog weer subsidiëren als het naar het buitenland gaat. Daarvoor moet je extra heffingen opleggen.

Nu zit er in Frankrijk een bedrijfje met aan het hoofd een mijnheer met goede relaties die eigenlijk driekwart van de handel met deze overtollige producten naar Derde Landen en eventueel naar Rusland in feite in handen heeft. De man maakt daar dubbele winst mee. Maar die winst kan hij alleen maken, als er werkelijk veel is. Dus moet er zoveel mogelijk worden opgeslagen.

Door de regelingen, die er op het ogenblik bij de EEG zijn is dat mogelijk. Je kunt dus een boterberg eenvoudig laten groeien. Je zoudt ze ook door goedkope verkoop, door snellere afzet aanmerkelijk voordeliger kunnen kwijtraken. Als je alleen maar rekent met de kosten van administratie, van opslag enz. maar dan zou dat over vele verschil-

lende schijven moeten gaan. Er zouden heel veel mensen daarmee moeten kunnen handelen.

Nu is daar een Franse meneer die voor ongeveer driekwart van deze bergen een monopolie-positie heeft. Dat betekent, dat deze man voor miljoenen aan winst maakt waarvan ongeveer 3/4 van de winst in feite bestaat uit subsidies die door de EEG worden gegeven om de export te bevorderen. Het zijn misschien rare dingen, maar het geeft u een beeld van wat er eigenlijk aan de hand is.

Wij denken aan een grootmacht als een staat met een groot leger, atoombommen e.d. Maar is dat wel helemaal waar? Als we kijken naar de U.S.A., dan staat wel vast dat de feitelijke bewapening en de vervanging van wapens in dit land wordt bepaald door een lobby van wapenfabrikanten. Dat zijn niet alleen de lobbyisten die bij Senaatsvergaderingen iedereen aanklampen, maar het zijn wel degelijk ook de mensen die relaties hebben. Dergelijke heren zijn op alle ambassades mede uitgenodigd als er eens een feetje is. Zij gaan naar de grote bijeenkomsten. Zij zitten natuurlijk vooraan, wanneer er een of ander politiek diner is met een belangrijke gast. De opbrengst is dan voor de Partij, voor de armen of voor iets anders. Zij kennen elkaar. Er zijn heel veel dingen waarvan men zelfs kan zeggen: Dat lijkt toch wel verdacht.

Ik heb u dit geval in Frankrijk verteld. Het is opvallend, dat een secretaris van de EEG, die mede verantwoordelijk is geweest voor het oplopen van al die voorraden, toen hij eenmaal was afgetreden een baan heeft gekregen met een salaris waar u zeer waarschijnlijk niet alleen uw vingers maar uw hele lichaam voor zoudt aflikken bij een vlees- en voedingsmiddelenexportbedrijf! Zo gaat dat.

O, ik wil niet zeggen dat er in Nederland ministers iets dergelijks hebben gedaan en dat ze daarom een baantje hebben gekregen bij de een of andere grote firme. Dat zou een beetje te gek zijn. Maar het is wel opvallen, dat dergelijke dingen heel vaak en overal gebeuren.

Als u gaat naar Rusland, dan ziet u de buitenkant. U hoort over de Partij. U hoort dat de Russen het zo slecht hebben. Dat is eigenlijk niet waar. U hoort verder dat het een tirannie is. Dat is beperkt waar. U denkt, dat er een Partij is die met de werken van Marx, Lenin en eventueel Stalin bij de hand zit na te slaan wat we nu weer eens tegen die slechte kapitalisten kunnen doen. De werkelijkheid is anders.

Rusland is een heel groot land. Het gebied, dat Rusland op het ogenblik beheerst, is zo groot of groter dan de hele rest van Europa. In dit gebied bevinden zich een groot aantal staten elk met afzonderlijke gevoelens. Of u nu denkt aan de Oekraïne, aan de Wit-Russen, aan Letland of aan Siberië. Het zijn allemaal andere volken.

Al die volken hadden hun eigen gewoonten. Een gedeelte daarvan leefde in 1920 nog in een toestand die doet denken aan 1860-1870 in Nederland en West-Europa. En als we kijken naar de plattelandsbevolking, dan zat die voor een groot gedeelte nog in verhoudingen vast van ongeveer 1500.

Dat land is ontzettend snel geïndustrialiseerd. Zij kunnen nu wel veel maken, maar er is ook erg veel nodig. En omdat je naar buiten toe sterk wilt zijn, is er een wantrouwen dat mede is gebaseerd op de pogingen om de revolutie te doen mislukken. Onder andere door Duitse vrijscharen die erbij betrokken zijn geweest, Amerikaanse eenheden die hebben meegevochten, Franse eenheden die zich vooral hebben geweerd in het Mongoolse gebied. Dat wantrouwen heeft gezegd: Wij moeten bewapening hebben. Wij moeten kunnen produceren. Daardoor leeft de bevolking inderdaad met een voorzieningsmogelijkheid die aanmerkelijk kleiner is dan de uwe.

Maar als wij prijsvergelijkingen gaan maken, dan vallen er een paar dingen op. Woongelegenheid is er veel goedkoper. Eenvoudige voeding, die men werkelijk nodig heeft, is veel goedkoper dan in de rest van Europa. Maar alle luxe-artikelen zijn ongeveer 20 tot 100 keer zo duur. Een werkpak kan men kopen voor een prijs die hier in Nederland erg goedkoop zou heten. Maar een wat chic pak daarvoor betaal je ongeveer tien keer zoveel, als je het kunt krijgen. Dat is de situatie.

De Russen zijn echter in een situatie gekomen waardoor hun hele mentaliteit moest veranderen. Dit betekende dat er grote problemen ontstonden. U kent waarschijnlijk het mooie gezegde: Ik bewonder het vijfjarenplan van de Russen in het bijzonder; dat doe ik al 20 jaar.

Aan de ene kant de schijn van productie en welvaart ophouden, aan de andere kant voortdurend tekorten, tegenvallers, gebrek aan werklust, gebrek aan technisch inzicht. Dat laatste heeft men ten dele opgelost door opleidingen te geven, die precies zijn aangepast aan hetgeen nodig is.

Een ingenieur heeft geen algemene achtergrond in Rusland, tenzij hij deze in zijn vrije tijd zelf verwerft. Maar als ingenieur is hij redelijk bekwaam en vakkundig op dat terrein waarop hij moet werken. Zo gaat het voor iedereen.

Het is natuurlijk heel lastig om deze mensen allemaal samen te houden. Zij denken anders, ze geloven anders, ze voelen anders. Zij hebben allemaal op de een of andere manier nationalistische gevoelens. Dit betekent, dat het helemaal geen absolute macht is die daar zetelt in Moskou. Integendeel, het is een voortdurend en zorgvuldig evenwicht houden. Nu eens door hard in te grijpen, dan weer door wat extra's toe te geven.

De eisen van de bevolking in Rusland zijn aan het toenemen. Voor een deel heeft men daaraan kunnen voldoen door producten uit andere landen (oostblok-landen) in te voeren. Maar zelfs dat gaat niet meer zo goed. Er moet dus een grotere verbruiksproductie komen. Als het volk daarnaar vraagt, dan zijn er maar twee mogelijkheden: Onzekerheid, dus de oorlogsdreiging van de Amerikanen, de spacewars en al die dingen meer. Of: omschakeling van productie waardoor heel veel mensen, die nu belangrijk zijn minder belangrijk zullen worden.

U zult begrijpen, dat men naar buiten toe dan een eenheid moet voortoveren, dat men intern probeert door middel van propaganda, eenzijdige voorlichting de mensen onder de duim te houden. Dat men probeert ook met schrikbeelden de mensen ertoe te krijgen te aanvaarden wat er is. Het kan bijna niet anders. Is dat een grootmacht? Naar buiten toe wel.

De Russen hebben een uitstekend leger. Ze hebben een bewapening die op het ogenblik voor nog geen 10 % bluf is; d.w.z. niet bruikbaar. Ze hebben heel veel mensen die niet beter weten. En u weet het, hoe dommer de soldaat hoe beter het kanonnenvoer.

Zij kunnen West-Europa niet zonder meer overrompelen. Want wanneer soldaten daar komen, dan krijgen ze te maken met dezelfde conflicten die ze hebben gehad met de soldaten die in Duitsland, in delen van Oostenrijk, zelfs Tsjecho-Slowakije zijn terecht gekomen. Die waren overweldigd dat dat daar allemaal mogelijk was en dat bij die gehate Nazi's en de gehate kapitalisten. Met het gevolg, dat een groot gedeelte van deze troepen in afzondering in eenzame gebieden een herscholing van 2 tot 3 jaren moesten doormaken.

Hetzelfde probleem doet zich op het ogenblik voor in Afghanistan waar een deel van de troepen een heel andere kijk heeft gekregen op het probleem en op de noodzaak om daar in te grijpen. Dat wil zeggen, dat het aantal onbetrouwbaren nu ongeveer 35 % bedraagt van degenen die

terugkeren. Is dat een grootmacht?

Het is eigenlijk een politiek machtsbestel dat zich maar zeer wankel kan handhaven en dat daarbij in toenemende mate afhankelijk is van het industriële complex. Zeker, het zal niet openlijk worden gezegd, maar de ministers en de directeuren van de grote bedrijven en concerns zijn feitelijk vaak machtiger dan de leden van de binnenste Partijraad. Als je dat goed begrijpt, dan zeg je: Ja, hier is ook iets aan het gebeuren.

De opkomst van de heer Gorbatsjov en alle veranderingen die hij aan brengt zijn in feite een aanpassing aan deze nieuwe economische macht. En die economische macht heeft ook belang bij uitwisseling. Daardoor zal Rusland proberen om heel langzaam en heel voorzichtig zijn eigen binnenlandse markt steeds beter te gaan voorzien en verder een wat toenemende im- en export op gang te brengen.

De grootmacht ligt niet meer bij de politici. Ze ligt zeker niet meer bij de economen die ook in Rusland keer op keer hebben gefaald in hun prognoses en hun verkeerde aanpak van het volk. Het ligt op het ogenblik bij de beheerders van het industriële complex. Dat is in Rusland eigenlijk precies hetzelfde als in de Ver. Staten.

In de Ver. Staten zijn er fabrieken die uitmaken in hoeverre de handel vrijer mag worden of beperkter moet blijven. Een staatsman, die zich daartegen verzet, een ambtenaar die probeert om dat te frustreen, heeft in zijn functie niet lang meer te werken. Realiseer u dat eens even.

Ga u dan afvragen: Wat zit er eigenlijk achter deze economische macht? Dat is productie en verbruik. Dat is handel. Dat is in zekere zin winst, verdienste. Maar die kun je alleen hebben, indien er een voortdurende stijging van koopkracht is. Valt die weg, dan vallen de mogelijkheden weg. Al is het alleen maar de mogelijkheid voor een behoorlijk grote winst. Dus hier hebben we al te maken met een revolutionaire drang, die vanuit het bedrijf en het bedrijfsleven op het ogenblik in grote delen van de wereld actief is.

Die veranderingen werken langzaam door. Je kunt ze zien in de verandering van optreden van staatslieden. Je kunt het ook zien in de kleine veranderingen in de im- en export, de manier waarop men bepaalde concurrenten probeert uit te schakelen.

U weet het misschien niet, maar ongeacht het feit dat Reagan eigenlijk een bewonderaar is van Zuid-Afrika, is er een zeer machtige groep die fruit, fruitconserven, alles wat met levensmiddelen te maken heeft verhandelt. Deze groep is al jaren geleden opgetreden als financier van bepaalde acties tegen o.m. de Outspan-sinaasappelen en bepaalde conserven van Afrikaanse origine.

Nu hebben ze in Engeland het zover gebracht dat er een groot aantal ketens zijn (voor een deel met Arabisch, voor een deel met Amerikaans kapitaal, maar zeer weinig Engels kapitaal) die zelfs helemaal geen Zuid-Afrikaanse producten meer willen verkopen. Dat klinkt als een zeer lovenswaard streven om een eind te maken aan de Apartheid. Zo kun je het ook voorstellen. Maar misschien zou het ook kunnen betekenen, dat men een dreigende concurrentie begint uit te schakelen.

Het zou mij helemaal niet verbazen, als er in bepaalde landen (ik denk niet aan Nederland en Duitsland, want daar krijg je dat niet erdoor) ook een actie op gang begint te komen tegen invoer van fruit en andere producten uit Israel. Want zij leveren ook redelijk goede kwaliteit tegen redelijke prijzen en daardoor worden andere verdiensten aangetast.

Nu is er in bepaalde landen ook iets aan de hand. Als er een stabiel evenwicht is, dan kun je geestelijk heel weinig doen.

Maar als er een wankel evenwicht is, kun je bepaalde ideeën bevorderen, kun je andere dingen misschien onthullen of dingen ongeldig maken. Dat gebeurt in toenemende mate. Hierbij gaat het helemaal niet om de vraag of de winst-percentages nu omhoog gaan en of de deficiet-financiering van verschillende staten nu eindelijk eens gaat afnemen. Het gaat er doodgewoon om dat de mensen anders gaan denken. Maar daarvoor heb je dat hele apparaat nodig. Je zoudt het misschien zo kunnen stellen:

Een grootmacht in deze tijd is in feite een International. Een grootmacht in geestelijk opzicht is niet meer een kerk, maar is de geestelijke invloed die door bepaalde geestelijke groeperingen met grote intensiteit naar deze wereld wordt uitgestraald.

Als wij dat allemaal zo'n beetje hebben bekeken, dan komen we vanzelf terecht bij de oorlogsdreiging. Een oorlogsdreiging is commercieel gezien op het ogenblik nodig. Zonder deze oorlogsdreiging is een voortdurende vervanging van bewapening niet mogelijk, is de aanschaf en plaatsing van zeer dure producten niet denkbaar. Oorlogsdreiging is dus nodig.

Maar aan de andere kant: in de eerste en zelfs de tweede wereldoorlog was het nog mogelijk dat een bedrijf, waarmee je gelieerd was en dat op vijandelijk gebied lag, werd gespaard. In de eerste wereldoorlog is een groot aantal bedrijven (o.a. Siemens a.g., Siemens Schuckert, een deel van de Bayer Werke, een groot gedeelte van de Krupp concerns (fabrieken en mijnen) gespaard. Daar is niets mee gebeurd, want daar zat o.a. Frans, Engels en Amerikaans kapitaal in.

In de tweede wereldoorlog is een groot aantal fabrieken helemaal afgebroken. Ze zijn ontmanteld door de Russen. Ze zijn gebombardeerd en vernield door de Amerikanen en de Engelsen. Hoe komt het dan dat Krupp nog geen 12 maanden nadat de overgave is getekend weer in vol bedrijf kan zijn? Hoe komt het dan dat BMW opeens weer kan produceren; dat de Opel Werke weer volop in bedrijf zijn en dat zelfs de Volkwagen Werke plotseling weer in overmaat kunnen produceren? Dat moet u zich eens afvragen.

Als u zich realiseert, dat hele steden zijn afgebrand, plat gebombardeerd, dat heel Berlijn eruit zag als het hart van Rotterdam, dat van Hamburg en Bremen heel weinig meer over was, dat andere steden volkomen vernietigd zijn. U moet zich eens afvragen hoe het komt dat die toch zo belangrijke bedrijven zijn blijven staan.

Maar als er atoombommen vallen, dan kun je dat niet meer garanderen. Als er atoombommen vallen, dan gaan ook die bedrijven eraan. Dan gaan ook de mensen, die daar de leiding hebben eraan. Als er werkelijk een atoomoorlog komt, dan blijft er van dat hele industriële en handelscomplex weinig over. En waar blijft dan de grootmacht?

O, de politici zullen het misschien nog wel een keer aandurven. Als het moet, dan maar liever een oorlog dan verliezen. De militairen zeker. Alles liever. Liever de dood dan slavernij. Bekende kreten. Maar de grootmachten achter de schermen hebben daar geen belang bij. Zij hebben belang bij de dreiging. Zij hebben belang bij situaties waarin energie-tekorten misschien optreden waardoor je dan weer een grotere greep krijgt op de energievoorziening en al die dingen meer. Maar ze hebben er helemaal geen behoefte aan om de wereld te vernietigen. Daarom is heel veel aan wat er aan sabelgerammel is in deze dagen in feite zinledig.

O ja, Rusland grijpt in in bepaalde gebieden. Dat is duidelijk. Het zal dat blijven doen. De Amerikanen grijpen direct of indirect in. Natuurlijk, onvermijdelijk. Maar wat zit daar achter?
Bij de Russen in vele gevallen grondstoffen en niet alleen grensbevei-

liging. Bij de Amerikanen bescherming van handelsbelangen. Het terugwinnen van oude concessies. Wat dat betreft zou Anaconda wel eens meer te maken kunnen hebben met wat er in Chili is gebeurd en indirect ook met de ontwikkelingen in de laatste tijd in Argentinië dan het volk zelf, als je het goed bekijkt.

U moet het goed begrijpen. Degenen die zich als grootmachten etaleren in deze tijd zijn het niet. Het zijn degenen op de achtergrond. Daarom is het ook zo gemakkelijk u toe te roepen dat u maar politiekbewust moet zijn. Neen, u moet zich situatie-bewust zijn. U moet niet kiezen vanuit een ideaal, vanuit een partij. U moet kiezen vanuit de feiten. U moet kiezen voor of tegen, in feite zuiver zakelijk op ontwikkelingen en gebeurtenissen. U moet rekening houden met prijzen, met prijsschommelingen, wanneer u kiest en niet alleen maar met het gezicht van degene die candidaat staat of lijstaanvoerder is. Ofschoon sommige lijstaanvoerders op mij afschrikwekkend zouden werken.

Dan brengt ons dat ongetwijfeld ook naar de godsdienst. Dit is het laatste punt dat ik in deze les wil aanboren.

Godsdiensten zijn een lange tijd feitelijke wereldmachten geweest. Er is een tijd geweest dat de katholieke kerk bepaalde wat er aan de verschillende hoven zowel in Duitsland, Oostenrijk, Italië als in Frankrijk gebeurde. Dat is voorbij. De Inquisitie is voorbij. Wat er overblijft is alleen nog de invloed op de mensen waardoor de mensen steeds meer het geloof gaan scheiden van hun feitelijk handelen in de maatschappij.

Datzelfde aspect zien we op het ogenblik bij bepaalde bewegingen in de islâm. Zeker, die zijn ook progroms aan het houden. Die zijn ook bezig met heksenvervolging. Die zijn ook bezig met kruistochten en heilige oorlogen. Net zoals de christenen het eens hebben gedaan. Maar ook daar ontstaat al langzaam een verwijdering tussen het lipbeleden geloof en het werkelijke denken en handelen van de mensen.

Dat geldt ook voor de niet als geloof aangekondigde belijdenissen: het socialisme en dergelijke. Het is duidelijk, de geestelijke krachten en vooral de geloofsinhoud, die eens wonderen mogelijk maakten, beginnen meer en meer te ontbreken. Juist daardoor is er een andere benadering mogelijk.

Wij behoeven niet een geloof te ontmantelen. Wij behoeven alleen maar een vergelijking te maken tussen wat gepredikt en wat gedaan wordt. Als wij dat doen vanuit de geest, als we dat aan de mensen ingeven, dan ontstaat er een ommekeer niet in het geloven maar in de macht. De macht wordt bepaald door de gelovigen, niet door degenen die zich als herders beschouwen. Ofschoon ze zich tegenwoordig meer gedragen als ezeldrijvers die met een vliegtuig reizen.

Wij kunnen ingrijpen juist door de verwijdering tussen politiek, doctrine en dagelijkse praktijk in allerlei systemen die schijnbaar vastgeroest zijn. Je kunt mensen bewuster maken van hun wereld. Maar juist dan ontstaan er voor hen problemen en grote vragen. Want waar is de zekerheid waarop je eens moest vertrouwen? Waar is de zekerheid van een toekomstig rijk dat voor onze kinderen een paradijs zal worden: het socialisme. Waar is het hemelrijk gebleven waarin wij zo gemakkelijk een plaats konden verdienen door geduldig te lijden op aarde. Wat moeten wij? Dan is het mogelijk om waarheden van meer esoterische aard in de mens te verankeren.

De werkelijke macht op aarde ligt nog altijd in de eenling, niet in de structuur. Als mensen zich innerlijk bewust worden van zichzelf, als mensen in staat zijn om innerlijk aan te voelen wat goed is en leren daarmee en daarnaar te leven, dan verandert de maatschappij. Dan gebeurt er iets. Daarom wil ik aan het einde van deze eerste les zeggen:

De grootmacht in opkomst is die van de innerlijk belevende en den-

kende mens. De grootmachten die bestaan zijn de economische machten. De grootmachten die zich politiek-militair tonen zijn niets meer dan de mummies van een macht die eens bestond en nu als marionet wordt gehanteerd door degenen die daar belang bij hebben.

Wij zijn bezig met een geestelijk reveille. Wij zijn bezig met het inspireren van de mensen, met het wakker maken van de mensen voor de gaven en mogelijkheden die ze bezitten. Niet alleen hier, maar op honderdduizend plaatsen over de gehele wereld gebeurt dat op verschillende manieren.

Wij zijn bezig de mensen bij te brengen hoe je een innerlijk pad kunt gaan en daarmee de eenheid, de harmonie bereiken waardoor je buitenwereld voor een groot gedeelte beheersbaar wordt.

Vele ingewijden zijn op het ogenblik op aarde werkzaam, ook als dat grotendeels maar kleine adepten zijn. Wij zijn bezig om vanuit de geest u de middelen te geven om de grootmacht Mens tot een geestelijke en bewuste grootmacht te maken. Dat is de kracht van morgen.

Een volgende keer zullen wij nogmaals ingaan op de grootmachten. Dan met een analyse van de Amerikaanse en de Chinese situatie. Daarnaast de wat wonderlijke geestelijke veranderingen die zich in Azië, Europa en Amerika op het ogenblik bijna gelijktijdig afspelen.

x Wat bedoelt u met de geestelijke stromingen die erg bepalend zijn?

– Elke geestelijke stroming die de mens ertoe kan brengen om zijn innerlijke wereld te beleven zonder daardoor zijn uiterlijke wereld geheel te verloochenen. Dat wil zeggen: dat loopt van Baghwan, de Jahova's Getuigen en de Mormonen tot allerlei vreemde groepen zoals de heksenkringen, de voodoo-genootschappen en wat dies meer zij overal op de wereld. Overal waar de geestelijke invloeden voor een mens belangrijk zijn en het hem mogelijk maken zijn innerlijk te wekken daar wordt geestelijk ingegrepen. Want het gaat niet om de vorm. Het gaat niet eens om de betrouwbaarheid van de leiders. Het gaat om datgene wat er in de mens moet veranderen voordat hij eindelijk zichzelf kan bevrijden en de macht van zijn leven zelf in handen kan nemen en daardoor zijn geestelijke beleving op aarde beter gestalte kan geven.

x Valt Afrika buiten de stromingen?

– Afrika valt niet buiten deze stromingen. Alleen is het wonderlijke, dat bepaalde bewustwordingsmogelijkheden in Zuid-Afrika in de kerken liggen. Voor een deel in midden-Afrika bij medicijnmannen en tovenaars die eigenlijk achterhaald schijnen te zijn, terwijl we in het noorden weer zien dat zwervende derwishen maar ook de oelema's e.d. actief zijn. Zij weten ook wijsheid en verinnerlijking te prediken en de mensen ertoe te brengen om hun innerlijk vollediger te beleven. Het is dus eigenlijk overal, ook in Afrika.

U moet goed begrijpen, dit was een aanloop. Wij hebben nog andere en heel wat moeilijkere appeltjes met elkaar te schillen voordat we van deze cursus afstappen. Maar als u overweegt wat ik u vandaag heb gezegd, dan zult u ontdekken dat u toch anders naar de wereld en naar het nieuws gaat kijken dan u heeft gedaan. En als we dat alvast hebben bereikt, dan zijn we wel een stukje verder.

-:-

SCIENCE FICTION.

Als u zich realiseert wat er de laatste tijd met spacewars c.d. aan de gang is, dan voelt u zich waarschijnlijk in de een of andere toekomstroman eerder thuis dan in de werkelijkheid. Het is aardig om de feiten dan even te constateren.

Een dergelijk project als de Ver. Staten willen ontwikkelen zou in dollars omgerekend ongeveer 170 miljard kosten en dat is een heel behoorlijke hap.

De Sovjet-Unie heeft een soortgelijk plan staan en heeft zelfs proefvon genomen t.a.v. de mogelijkheid van een bemand ruimteplatform. De kosten daarvan, ik zal in roebels zeggen, zullen ongeveer 220 miljard bedragen. In beide gevallen is dat natuurlijk een belasting die de economie van het land niet helemaal kan dragen.

Door de nadruk te leggen op dit spacewars-project kunnen beide landen bovendien iets anders bereiken. Ze kunnen doen of de kosten die ze tot nu toe daarvoor hebben gemaakt feitelijk hebben bijgedragen tot een vermindering van de bewapening. In feite is dat geen vermindering, het is alleen een verschuiving van atoombewapening naar conventionele bewapening.

Dan is er verder een nieuw project om de Sahara vruchtbaar te maken. U heeft daarvan waarschijnlijk nog niet gehoord. Er is op het ogenblik een internationale groep die nu nog niet voldoende kapitaal heeft. Ik geloof, in Nederlands geld gerekend ongeveer 8 à 9 miljoen gulden; dat is niets natuurlijk voor een dergelijk project.

Die groep is o.a. van plan om de ondergrondse rivieren in de Sahara - en dat zijn er nogal wat - die op een diepte liggen van 600 tot ongeveer 1200 m. te gaan gebruiken als pompplaatsen waardoor men dit water aan de oppervlakte zou kunnen brengen. Men stelt zich voor daardoor een aantal oasen kunstmatig te creëren en gelijktijdig een verdere begroeiing mogelijk te maken die de zandverstuivingen tegen gaan. Dan zou men hierdoor op den duur een zodanige begroeiing van bomen en dergelijke kunnen krijgen dat het uitdrogingseffect van de zon aanmerkelijk minder wordt.

Er is over gesproken dat dit project met hulp van de verschillende staten zal moeten worden uitgevoerd. De grote moeilijkheid is, dat deze staten er weinig voor voelen, omdat de Wereldbank het project in beraad heeft en dat kan nog wel tien jaar duren. Maar het is wel interessant.

Wij zien hier twee dingen naast elkaar staan die kenmerkend zijn voor de actuele situatie. Aan de ene kant: hoe kunnen we een deel van de wereld weer vruchtbaar maken? Aan de andere kant: hoe kunnen we doen alsof wij minder bewapenen, terwijl wij in feite alleen de effecten verschuinven en daardoor ze voor onszelf dragelijker maken? Het is een zeer interessante ontwikkeling waar ik wel wat in zie.

Er is overigens op het ogenblik weer een nieuw project om een combinatie van tunnel en brug over het Kanaal te leggen, zodat u binnenkort met auto of trein van Calais naar Dover kunt gaan. Iets waar ook wel een firma voor is gevonden. De plannen daarvoor zijn er, alleen de uitvoering ervan zal wel erg tegenvallen.

Dit zijn allemaal aardige menselijke ontwikkelingen. Je krijgt echt het gevoel dat er steeds meer mensen zijn die toch wat meer creatief aan het denken zijn. Niet meer zo: conserveren wat er is, maar eerder datgene wat belangrijk is herscheppen.

Die herschepping zien we trouwens ook op een ander terrein. Er worden de laatste tijd nogal wat proeven genomen in bepaalde dierentuinen. Je zou ze ook zoölogische proefstations kunnen noemen, waar men bezig is met het terugfokken van een aantal diersoorten naar hun veel sterkere oervorm. Niet dat iedereen daarmee gelukkig zal zijn, maar het is wel belangrijk, want men probeert nu te komen aan dieren die een veel grotere overlevingskans hebben in de vrije natuur dan anders het geval zou zijn. En indirect streeft men ernaar om in bepaalde gebieden (voorlopig zullen dat waarschijnlijk droogtegebieden, llanos e.d. zijn) een volledig ecologisch evenwicht tot stand te brengen. Ook dat is interessant.

Minder prettig is het misschien dat op het ogenblik de aardkorst nog voortdurend bezig is nieuwe spanningen op te bouwen. Dat er hier en daar weer nieuwe aardschokken en aardbevingen zullen komen, is duidelijk. Ik meen, dat men nu al heeft gezegd dat ze een volgende beving verwachten met effecten tot bij San Diego, maar heel waarschijnlijk zal dat nog wel een beetje verder gaan.

Als de aarde op die manier bezig is, dan moeten wij ook rekening houden met vulkanische uitbarstingen. Er zouden enkele vulkanen actief kunnen worden in Amerika. Daarnaast denken we aan veel vulkanische activiteiten in de Stille Oceaan; ook op verschillende eilanden bij z.g. uitgedoofde vulkanen. Als het een beetje wil, kan dat binnen een half jaar, misschien 9 maanden ook zijn doorgelopen tot zelfs Indonesië. U weet, Java is eigenlijk een soort vulkanisch comfoor waarop mensen wonen. Ook op de Philippijnen zullen er wat moeilijkheden zijn. Zeer waarschijnlijk als gevolg van dit alles, maar dan vermoedelijk na anderhalf jaar, ook nog weer spanningen en eventuele bevingen in de buurt van de Emiraten. Kortom, de oliesheiks zullen ook nog lichtelijk geschud worden.

Een andere mogelijkheid en dat is niet precies in tijd te bepalen, ik vermoed dat dit ligt tussen 2 maanden en ongeveer anderhalf jaar, dat is een nogal grote periode. Er worden dan weer vulkanische werkingen kenbaar in de Middellandse Zee. Het zal hier hoofdzakelijk gaan om onderzeese uitbarstingen. Wij verwachten daarnaast weer enkele tekenen van bevingen bij de Vesuvius en Stromboli. Maar ik geloof niet, dat het zover gaat dat men zegt: Dat is nu weer echt een grote uitbarsting. Die uitbarstingen laten we tegenwoordig in die gebieden aan het volkstemperament over.

Als de aarde zo in beroering en beweging is, zal dat klimatologisch ook nogal invloed hebben. Dat zou kunnen betekenen, dat het aantal wervelstormen aanmerkelijk groter wordt in het Caraïbische gebied en de Gele Zee. Dat zijn de twee gebieden waar de grootste kans is op tyfoons, wervelstormen.

De verplaatsing van al die effecten door de lucht kunnen wij niet geheel overzien, maar ik neem aan dat er in Nederland niet zoveel verandert. Het enige zal zijn, dat de hier overheersende zuidwesterstroming gedurende een drietal maanden vooral een noordwesterstroming wordt met als gevolg een wat koeler weertype. Maar maakt u zich geen zorgen, daar bent u aan gewend.

Alles samenvattend kan ik dus zeggen: Op het menselijke front is er hier en daar eigenlijk heel goed nieuws. In de aarde allerlei gebeurtenissen. Voor de mensen kunnen dat rampen worden, maar op zichzelf is dat ook goed. Er ontstaat dan een nieuw evenwicht. Als dat evenwicht eenmaal bestaat, heb je kans op 80 tot 100 jaar rust. Dat wil zeggen: niet alleen het wegblijven van allerlei vervelende dreigingen, aardbevingen en vulkanische uitbastingen. Het wil ook zeggen, dat je dan een stabielere klimaatregeling krijgt rond de gehele aarde en dat daardoor

het weertype aanmerkelijk betere oogsten mogelijk maakt; niet alleen op het noordelijk maar ook op het zuidelijk halfrond. Dat kan erg belangrijk zijn.

Geestelijk gezien heb ik ook het een en ander dat op het ogenblik actueel is.

Een goeroe (Baghwan) heeft dank zij de kas en de secretaresse grote moeilijkheden, omdat de kas en de secretaresse beter samengingen dan de goeroe en de secretaresse. Maar ofschoon in vele van dergelijke bewegingen allerlei kleine moeilijkheden en schandaaltjes aan de gang zijn, zien we dat er een kern aan het ontstaan is die veel zelfstandiger en dus veel minder gebonden aan een bepaald systeem en een bepaalde afzondering verder gaat met hun manier van leven, inclusief de meditaties, het je a.h.w. geven aan de wereld. Dat is een belangrijke ontwikkeling.

Er zijn op het ogenblik een paar ingewijden op pad. Er zouden er veel meer moeten zijn, als u het mij vraagt. Als het aan mij lag, dan zouden ze zo talrijk moeten zijn als de vlooien op een hond. Het schijnt de tijd nog niet te zijn.

Er zijn nu schattingsgewijs een kleine 300 actief. Dat wil zeggen, dat er in bijna elk land op de wereld zo'n ingewijde wel zo nu en dan optreedt. Dat is belangrijk, want die ingewijden hebben de mogelijkheid om door persoonlijke overdracht in de mensen bepaalde innerlijke waarden te wekken die men langs geestelijke weg veel minder gemakkelijk activeert. Als ze nu elk een 30- à 40-tal leerlingen zouden maken, dan zitten wij met een volgende generatie waarin de werkelijke geestelijke leiding, inclusief de mogelijkheid van overdracht van waarden en gaven, voldoende zou zijn om de gehele wereldbevolking langzaam maar zeker te benaderen. Bovendien geloof ik eigenlijk wel, dat die geestelijke invloed via de ingewijden toch veel gemakkelijker wordt vastgelegd.

Nu ik het over die geestelijke invloeden heb, ik weet niet of u de laatste tijd een paar eigenaardigheden heeft opgemerkt in uw eigen leven. Voor de meeste mensen is het eigenlijk heel wisselvallig. Er zijn dagen die een absolute mislukking zijn: een doffe verveling om niet te zeggen een doffe pijn. En dan komen er plotseling en betrekkelijk frequent zelfs dagen dat de hele wereld een en al zonneschijn is; dat alles goed gaat. En dat je in die ogenblikken het gevoel hebt dat er iemand een beetje tegen je praat. Geen stem die je kunt verstaan, maar zo echt het gevoel van: het heeft een invloed.

Het is een effect dat niet voor iedereen gelijk loopt. Dus u moet niet denken: ik heb een rotdag, dus iedereen heeft het. Nu gaat het mij goed, nu moet iedereen jubelen. Als u daarmee begint, raakt u zelf in de vernieling.

Er worden op het ogenblik bepaalde invloeden uitgestuurd. U weet waarschijnlijk wat de Heren van de Stralen zijn. Het zijn grootmachten die bepaalde frequenties en daardoor bepaalde incarnatie-ontwikkelingen beheersen. Nu wordt die activering per straal gedaan. Er zijn dus een groot aantal geesten bezig om elke keer a.h.w. positieve impulsen in de mens te leggen. Als die wegvallen, dan gaat het ineens mis. Dan heb je echt het gevoel: de hele wereld is tegen mij. Maar het herhaalt zich. Een dergelijke invloed kun je leren vasthouden, als je namelijk dat gevoel in je verankert, daaraan zekerheid ontleent.

Ik denk, dat dat geestelijke werk over practisch de gehele wereld gaat. Het geeft een groot aantal mensen de kans om weer eens helemaal positief te worden in hun gevoelens, maar ook in hun denken.

Daarnaast is er een afdeling, een soort Raad van Wijzen. Die wijzen hebben nu uitgemaakt dat er heel veel geesten die - laten we zeggen-

enig boekhoudkundig of ander talent bezitten,de mensen eens op de feiten moeten gaan wijzen. Want men is geestelijk bezig om de mensen aan de ene kant die innerlijke zekerheid te geven, die positiviteit en de vreugde en ze aan de andere kant te leren om keihard naar de feiten te kijken en met de feiten rekening te houden. Vanuit mijn standpunt iets heel positiefs. Het is bovendien erg actueel. U zoudt het zelf kunnen nagaan.

Als de aspecten die ik genoemd heb voor u in de volgende vier weken zullen werken, dan kunt u er wel zeker van zijn dat u de eerste 12 maanden daar ook nog last van heeft. Benader het dan heel positief, want u komt er altijd beter uit dan u erin gaat.

Wat is nu eigenlijk actueel? Wat is er vandaag aan de hand? Dan denk ik: het is toch eigenlijk bespottelijk, als je nu kijkt naar de Labour Party in Engeland. De Labour Partij is een paar dagen aan het vergaderen geweest. Ze zijn bezig om zich de regeringsmogelijkheid in een volgende periode enigszins te ontnemen. Dat is ook veel beter, want oppositie voeren is veel gemakkelijker.

Ik heb datzelfde effect ook enigszins gezien zelfs in Nederland, in België, in Duitsland. U moet maar eens opletten. Daar zijn ze op het ogenblik bezig om allerlei principiële uitspraken te doen. Principële uitspraken brengen met zich mee dat er van je wordt verwacht dat je principieel handelt; en dat is nu eenmaal onmogelijk zeker als je in de politiek zit. Een politicus is iemand, die zich op zijn principes beroept om te verklaren waarom hij ze verloochent. Dus dat is ook wel erg actueel. Ik heb zo'n idee dat in deze dagen de politieke machten eniszins bezig zijn om zichzelf te ontmantelen.

Dan is er een tweede aspect dat ik ook erg leuk vind: Er is nu in Amerika besloten om alleen al van het State Department zoiets van 5000 mensen langzamerhand te laten afvloeien. Nederland zou ook een aardig aantal wel kwijt willen en daar zijn ze ook mee bezig, maar het lukt alleen niet zo goed. In Engeland zijn het 3000 in de publieke sector, ongeveer 5000 in de aanvullende sectoren zoals onderwijs en verpleging. Ze zijn ook bezig met 18000 mensen die nu door de regering worden betaald af te schaffen.

Nederland doet het altijd een beetje anders. In Nederland zijn ze druk bezig om de mensen, die tot nu toe kregen wat ze verdienden nu datgene te geven wat de Staat vindt dat ze zouden mogen verdienen. Dat is ook een aardig systeem. Maar het bewijst wel, dat de hele bureaucratie en voor een deel zelfs de technocratie wordt aangevallen. Daardoor worden allerlei systemen en samenhangen langzaam maar zeker doorbroken.

Ik heb geïnformeerd bij een paar mensen aan onze kant die daar erg veel mee te maken hebben gehad. Zij hebben gezegd: Voor de mensen die de krant lezen is het in ieder geval leuk, want er komen nog plenty schandaaltjes. Voor de krant is dat ook leuk, dan hebben ze er tenminste iets in staan wat iedereen wil lezen.

De situatie die ik op het ogenblik zie in vooral Noord-Afrika is een beetje heethoofdig. Ik vermoed, dat daar het een en ander nog wel zal exploderen. Dat is ook niet erg, want zoals ze vroeger in Chicago al zeiden: Als ze elkaar opblazen, behoeven wij dat niet te doen.

Heel veel heethoofden, die denken dat ze het weten, zijn op het ogenblik bezig om andere heethoofden beter te onderrichten en krijgen daardoor zelf een lesje. Dat zal zelfs Israel in bepaalde benaderingen nog wel treffen, denk ik. U behoeft daar niet eens zo erg lang op te wachten. Ik vermoed binnen 6 weken, waarschijnlijk 3, maar zeker binnen 6 weken.

U heeft nu een beeld van allerlei dingen die aan de gang zijn en waarmee het ook samenhangt. Er is nog één actualiteit waarvan u heel weinig merkt en die ik nog even naar voren wil brengen.

Er is kort geleden - en dan spreek ik over de sfeer waarin ik normaal verkeer - een aantal zeer hoge geesten gezien die aan het afdalen zijn. Dat wil zeggen, dat ze ofwel op aarde gaan incarneren, danwel vlak bij de wereld gaan werken. Het zijn natuurlijk nogal sterke en lichtende krachten.

Ik heb zo het gevoel dat zij zich gaan bezighouden met een beïnvloeding wat u misschien bijgeloof, het paranormale of iets dergelijks zou noemen. Ik heb het gevoel, dat ze de mensen willen wakker roepen en hen duidelijk maken hoeveel krachten er eigenlijk in de mens schuilen, hoeveel invloed hij heeft op de wereld waarin hij leeft en hoeveel mogelijkheden hij heeft, als hij maar met geheel zijn wezen durft ageren in de wereld. Ik vind dit iets fantastisch. Geloof mij, als er zo'n dozijn van die hoge heren naar beneden komen, dan houdt dat niet alleen in dat zij wat doen. Het houdt in, dat er een heel grote actie gaande is waarbij waarschijnlijk alle groepen tot aan het witte licht, betrokken zijn.

Een afdalende hoge geest is namelijk een kanaal voor krachten. En dat betekent, dat hij over een veelvoud van mogelijkheden beschikt die hijzelf - en dan zijn het al heel belangrijke wezens - zou kunnen hanteren. Hij kan dus veel meer. Bij ons in de sfeer stond iedereen te kijken. Zoiets van: daar gaat de processie voorbij.

Toen wij goed begrepen wat er gaande was, stuurden wij elkaar beelden toe die u zoudt vertalen als: jongens, spuug maar in je handen, en maak je borst maar nat, want er gaat wat gebeuren. Dat houdt in, dat de wereld waarin ik zit (hoofdzakelijk kleuren) helemaal klaar staat om nu eens wat te gaan doen. Wij wachten nog even op wat het zal moeten worden. Maar aangezien die heren nu aan het afdalen zijn, kunnen we zeggen dat ze hun macht en invloed binnen een maand hebben gevestigd. Dat zou betekenen, dat zij dus binnen twee maanden ongeveer in actie gaan komen. Het wordt voor ons erg interessant. Dat is nu een geestelijke actualiteit. Daar voelt u misschien niet zoveel voor.

Wat is er verder nog actueel. Kleine dingen. Bijvoorbeeld: de minister van financiën wordt verkouden, krijgt de griep. Dan krijgt hij dus iets dat velen hem hebben toegewenst: het ontvangen van een blauwe envelop.

Er gebeuren een paar kleine ongelukjes in Nederland. Wat er in Nederland gebeurt, is altijd gering in omvang: 80 auto's: 2 doden, 7 gewonden. Daarnaast denk ik dat er enige moeilijkheden zouden zijn met Slochteren, de aardgasproductie. U zult er overigens niet veel last van hebben, omdat de aardgasaanvoer op het ogenblik van elders uit geregeld kan worden. Maar het is misschien aardig, als je denkt dat de mensen die zeggen dat je met gas warmer zit zelf in de kou komen te zitten.

Dan zult u nog een heel aardig gebakkelei meemaken binnen een paar maanden over belastingen die omlaag gaan, terwijl ze in feite omhoog gaan of omgekeerd. Ik denk, dat daardoor ook wel enkele dingen in de openbaarheid komen die voor zekere heren niet prettig zijn. Maar u heeft dan weer iets om van te genieten. Het is al gezegd in het verleden en ik blijf daar nog steeds bij: 's Mensen grootste vermaak is leedvermaak. Niet bij u. U bent verdraagzaam. U kent geen leedvermaak. Voor u is er alleen vermakelijk leed.

Als ik kijk naar Nederland zelf, dan heeft Nederland een paar leuke dagen te wachten. Dan doel ik niet op de intocht van Sinterklaas die zeer waarschijnlijk in een grote stad, Amsterdam of ergens anders, aanlei-

ding wordt tot een grote knokpartij. Dan kunnen ze met zwarte Piet op de vuist. Dat zijn zo van die nabije verwachtingen. Alles bij elkaar actualiteit. Best.

De volgende keer zal er misschien een bepaald onderwerp zijn waarmee wij moeten verdergaan. Vandaag heb ik een kleine bloemlezing gegeven. Als er maar één bloemetje bij is waar u wat aan heeft, dan bent u in ieder geval geholpen; de rest laat u maar voor andere klanten. Onthoud echter één ding goed:

In deze cursus krijgt u elke keer weer actualiteit. In enkele gevallen zal dat een kwestie worden van het leven, van achtergrond informatie ten aanzien van dingen, die gebeuren of die binnenkort zullen gebeuren.

Aan de andere kant zullen wij moeten proberen om ontwikkelingen van welke aard dan ook die actueel zijn, die dus op dit moment spelen en invloed hebben, te behandelen. Aangezien wij een maand de tijd hebben voordat ik weer kom en deze hoge geesten aan het afdalen zijn (ik heb u gezegd dat ze over een maand zullen beginnen) is er kans dat ik dan over dergelijke geestelijke waarden veel meer moet gaan zeggen. Dat moet u mij niet kwalijk nemen.

Per slot van rekening, dat de Rijn steeds vuiler wordt, dat weet u. Dat de Maas een klein beetje schoner is geworden, dat weet u ook. Dat het schoonste op het ogenblik is: het geweten van de mensen die hun handen in onschuld wassen, dat weet u ook. Maar de dingen, die werkelijk van belang zijn, die gaan we behandelen en steeds zo, dat het merendeel van die werkingen of invloeden binnen vier maanden kenbaar worden. Wij geven u daardoor een beetje de kans in te spelen op toekomstige ontwikkelingen.

Tevens hopen wij u meer begrip te geven voor allerlei gebeurtenissen, verschijnselen, werkingen waarvan u misschien zelf deel bent geworden.

O R D E.

Wat is orde? Orde, regel, de associatie dringt zich op. Een regel is een gestelde norm. Orde is dus een aantal gestelde normen.

Als je de orde, zoals wij de Orde der Verdraagzamen kennen, probeert te ontleden, dan blijkt dat ze voor groot gedeelte wordt bepaald door een aantal normen. Normen van geestelijke inhoud. Normen van uitstraling, van bereidheid tot werken, de aard van werken zelfs. Dit alles speelt een rol. Zonder dat aan die regels is voldaan kun je nooit echt bij die orde behoren.

Maar behoor je bij die orde, dan blijkt dat je in een ordening terecht komt. Want waar regels zijn, betekenen ze niet alleen maar een reguleren naar één kant toe. Het is altijd het scheppen van een verhouding. Daarom zou ik orde misschien het best kunnen omschrijven als:

Het jij en het ik langzaam versmeltend tot een wij waardoor wij meer zijn dan jij en ik alleen.

Een weten, dat alleen uit ons opkomend wordt tot een begrip voor waarden verdergaand dan wat wij zelf kunnen beseffen.

Een opbouw van een werkelijkheid, die juist uit zich een waarheid openbaart waardoor de regels zich weer wijzigen en toch de orde wordt bewaard, omdat wij allen steeds weer zijn één geheel, één harmonie en samen schrijven al wat is en wat in ons herontstaat totdat misschien dit in groter zijn weer ondergaat en een nieuwe orde kent.

:-:-:

SLEUTELS

COSMISCHE LERINGEN
mediamiek ontvangen en uitgegeven
door de „Orde der Verdraagzamen"
te 's-Gravenhage

MAANDBLAD.
(10 nrs per jaar)

INHOUD.

NOVEMBER 1985

31e jaargang.
Nummer 2.

GOD IN VERSCHILLENDE GEDAANTEN

God in Azië CI blz. 17

Zelfkastijding CI " 24

DE WERELD IN VERANDERING

China — Japan CII " 15

Vrijheid CII " 22

Zonnegroet CII " 26

Overname uit „SLEUTELS" slechts toegestaan na schriftelijke toestemming van het bestuur der „O.D.V."

GOD IN VERSCHILLENDE GEDAANTEN

LES II.

GOD IN AZIE.

Als wij kijken naar de verschillende goden die in Azië worden vereerd, dan staan we daar als westerling wat raar tegen aan te kijken. We moeten ons echter bepaalde dingen goed realiseren.

Zo goed als men in het westen God vermenselijkt of juist van het menselijke heeft verdreven, zo heeft men geprobeerd in Azië God dichterbij te brengen door Hem menselijk te maken. Daar achter staat nog altijd het onbekende. Degenen, die zeggen dat er zoveel afgoden worden vereerd door de hindoes, vergissen zich een beetje.

Er is oorspronkelijk een triade geweest. De drie kenbare aspecten van God: Brahma, Vishnoe en Shiwa. Later heeft men deze in allerlei figuren a.h.w. ondergebracht en zijn er goden en godinnen van verschillende rangorden bijgekomen. Dat gaat tot wat wij engelen noemen toe: de deva's, de kleine goden.

Deze goden hebben veel contact met de mensen. Ze doen wonderen. Er worden door hen allerlei heiligen en leraren geboren. Er zijn wonderverhalen te over en legendevorming is zeker in India sterker dan in Europa. Toch begint ook hier het verhaal met de natuur.

Het zijn de natuurelementen die de mensen trekken en die hen ertoe brengen God op een bepaalde manier te zien. Maar wanneer ze langzaam maar zeker iets meer gaan begrijpen van hun omgeving, samenhangen gaan overzien, dan ontstaan er studies die o.m. in een aantal heilige boeken zijn vastgelegd. Ze worden in gelijkenissen verteld, in heldenverhalen en wat dies meer zij. Alles heeft zijn eigen symbolische betekenis.

De helden, de goden, de demonen zijn representanten van menselijke eigenschappen en gelijktijdig van natuurkrachten. En omdat in dat hele gebied de magie veel intenser is beoefend en veel minder een priesterlijk monopolie is geworden dan in Europa, vinden wij ook het magische denken veel verder doorgevoerd in de Indiase denkwijze dan in Europa. Toch zijn die goden allemaal vergelijkbaar met mensen. Het sterkst kun je dat misschien nog zien in China waar men veel minder een godsdienst en veel meer een wijsbegeerte heeft, eveneens weer ondersteunt door allerlei vormen van magie.

God is hier de hemelse Keizer, ook wel de Jade Keizer genoemd. Die naam is later voor een keizer in de stof gebruikt. Deze keizer heeft een hofhouding zoals een keizer op aarde. In de vier windstreken zijn de vier hem ondergestelde prinsen of goden die elk als een soort stadhouder optreden in bepaalde gebieden. In de hofhouding komen allerlei figuren voor die naar ik denk zijn ontleend aan de verhalen over de god die sluimert onder de aarde: de Heer der Wereld.

Die Heer der Wereld heeft kennelijk in China een heel grote invloed gehad en heeft het hele godsbeeld bepaald. Die overlevering was vooral sterk in de berglanden Tibet, Nepal enz. Hier echter was de Heer der Wereld een soort tegenwicht, een stoffelijke kracht. Voor de Chinezen, die zich zagen als het middelpunt der wereld, was dat niet aanvaardbaar. Het is duidelijk, dat zij daarom alles naar de hemel hebben overgebracht.

De denkwijze van deze mensen is in vele gevallen, voor mij althans, aanvaardbaarder dan allerlei christelijke theologie. Ik zal ook zeggen waarom. Men vecht minder over de belangrijkheid van de goden. Men is niet bezig om de juistheid van een bepaalde leer te beschouwen, maar men probeert de relatie mens - God op de een of andere manier beter te begrijpen. Een geloof is een innerlijke kwestie. Je kunt niet tegen een mens zeggen: Zo moet je geloven.

In de hindoewereld kan een ieder de god of de godin kiezen die het best hem/haar past, die hij/zij denkt nodig te hebben. Men kiest gewoon voor een facet van het goddelijke. Omdat dat een grote vrijheid en ook een wederkerige vrijheid van denken en beleven inhoudt, ontstaan er ook veel meer secten dan er hier zijn. Sommige van die secten worden wel eens misverstaan. Bijvoorbeeld:

Over Kali wordt een legende vertelt van bloeddorst en offers. Deze vereerders van Kali zijn in feite helemaal niet zo gewelddadig. Kali is niet alleen de godin van de dood, maar ook van de geboorte. Voor hen was de mengeling van de vruchtbaarheid en van de erkenning van de dood noodzakelijk en als band met de godenwereld eigenlijk het belangrijkst. Maar wat gebeurt er?

Op een gegeven ogenblik worden juist de Tughi nogal beledigd door de Engelse heersers. Zij komen in verzet. Dat is begrijpelijk, want de vereerders van Kali werden vooral gevonden onder de zwervende stammen en de bergstammen. Zo worden zij de kern van een verzet en daarbij werd dus ook de niet-bloedige moord (de wurgmoord waaraan de naam Wurgers voor de Tughi is ontleend) steeds meer politiek uitgevoerd. Daarna (in de jaren 1860) ontstaat pas echt het gilde van de rituele moordenaars.

Kijken we naar Tibet, dan valt op dat we te maken krijgen met een vorm van boeddhisme die heel veel hindoe-elementen heeft behouden. Zeker, de goden dalen nu neer in gereïncarneerde monniken die misschien wel 40 of 50 incarnaties lang voortdurend bezig zijn om het volk te beleren. Zelfs de Dalaï Lama is een reïncarnatie en ofschoon iedereen weet dat dat een beetje vraagwaardig is, houdt men zich daaraan.

Het is de godenwereld die weer naar de aarde wordt gebracht. In het boeddhisme is het niet meer de generaal of de grote vorst die de leider is, maar de leraar, de meester, de filosoof die het juiste pad toont. Het is duidelijk, dat daardoor ook deze gezaghebbende figuren nu een soort heiligen moeten worden. Maar vergis u niet.

In de berglanden is de magie altijd erg machtig geweest. Ook in Tibet. Wij zien dat er zelfs een scheiding ontstaat waardoor er aan de ene kant monniken zijn die in sommige gevallen magie bedrijven. Er is zelfs een klooster geweest dat bekend stond om zijn zwarte magie; het tijdelijk opwekken van doden e.d. Aan de andere kant zijn daar de Bönjes, de natuurpriesters, de tovenaars. Maar ze zijn met elkaar vervlochten.

Als je het boeddhisme, dat op zich erg belangrijk is, volgt in zijn ontwikkeling, dan zie je ook dat het heel verschillende kanten uitgaat. Er zijn bepaalde richtingen in het boeddhisme waarin de Gautama Boeddha eigenlijk een soort Christus is en andere Bodhisattva's heiligen zijn. Maar er zijn ook richtingen waarin men helemaal niet spreekt over het hiernamaals en over God. Men heeft het alleen nog over de 'juiste weg'. Al het andere is onzeker. De weg die wij volgen is de juiste.

Wij zien de wreedheid waarmee offers worden gebracht in bepaalde secten. Aan de andere kant zijn er secten in India bekend als de Sweepers die eigenlijk het leven zo heilig achten dat ze, als ze wat voornamer zijn, met een borsteltje de weg voor hun voeten schoonvegen, opdat zij niet per ongeluk een insect zouden verpletteren. Het is een wonderlijk mengsel.

Kijk je wat er achter zit, dan is het dit: God leeft in alle dingen. Het leven is een voortdurende rondgang. Het leven is niet ten einde met één bestaan. Er is een reïncarnatie. Er is een Rad van Leven: een voortdurende wenteling waardoor je terugkeert en nog eens terugkeert. Daarom is het leven zelf niet zo belangrijk. Belangrijk is dat je leeft en hoe je leeft.

Gelovigen overal op de wereld hebben de neiging om met de voorschriften van hun godsdienst een beetje de hand te lichten. Dat is waar. Aan de andere kant kan worden gezegd dat het aantal heilige mannen, degenen die zich helemaal aan een bepaalde filosofie, een bepaald godsbegrip hebben gewijd in gebieden als India, Zuid-Azië, veel groter is dan elders. Dat het denken van deze mensen in de schijnbare wanorde toch een orde vindt, een soort verplichting, kunnen we uit de geschriften van een aantal filosofen aflezen.

Wij zitten hier eigenlijk in een verwantschap met het Taoïsme waarin ook de juiste plaats, de juiste weg, het juiste leven belangrijk is. Zeker, ook het Taoïsme kende zijn magie, zijn tempels, zijn erediensten. In Japan bestaan die tempels nog steeds en worden de erediensten nog steeds gehouden.

De zin van Tao is de zin van juistheid. Datgene wat ik ben, brengt met zich mee dat ik een bepaalde taak heb. Het houdt in dat ik tevreden moet zijn met de plaats waarop ik leef, maar dat ik daar zo goed mogelijk moet leven, want een volgende maal zal ik misschien elders leven onder andere omstandigheden en dan zal het anders zijn. Nu moet ik echter beantwoorden aan de juiste verhoudingen, de juiste wetten.

Het is een structuur die voor een keizerrijk buitengewoon aanvaardbaar is, omdat het een onderwerping leert aan de bureaucratie die op z'n minst genomen vanuit ons standpunt zeer sterk is. Maar ja, China is van den beginne - en dan spreek ik van 2000 jaar v. Chr. en nog vroeger - al een bureaucratisch geregeerd land geweest.

Dit zal u niet bekend zijn, maar rond de geboorte van Jezus was het aantal ambtenaren in dat land al zo groot, dat ze een beslissende invloed hadden op alles wat er gebeurde. Als we kijken naar de Mantsjoes, dan zien we tijdelijk dat ze even terugvallen. In de plaats van de ambtenaren komen krijgsheren. Maar na twee generaties is men terug in de bureaucratie.

Zelfs als we gaan kijken naar het hedendaagse China dat een groot gedeelte van zijn verleden met enig respect maar toch ook een beetje laatdunkend behandelt, dan zien we dat de bureaucratie is gebleven. Dat is bepalend geweest voor het beeld van God in China.

God was vaag, ver weg. Zoals de keizer ver weg was in een ommuurde stad en bijna nooit officieel te zien was behalve voor de zeer voornamen die waren genodigd. Waarmee je echter te maken hebt, dat zijn de ambtenaren, de kleine mensen. Daarom is God niet zo belangrijk. Belangrijk zijn de machten en krachten die op je inwerken.

Dan krijg je de legenden van de draken die in bergholen wonen en soms in menselijke gedaante verschijnen, onder de mensen lopen als een soort halfgoden om even daarna weer een overstroming te veroorzaken, een uitbarsting of de een of andere ramp. God blijft hier ver weg. Als we naar het zuiden gaan, zien we precies hetzelfde. Ook hier is God ver weg. Achter alle verschijningsvormen staat Brahman, het onbekende, de adem van het leven die schept en inademend de schepping weer tot zich neemt.

Er is één kracht die als Chronos de tijd verslindt en doet ophouden. Er is één kracht die de tijd voortbrengt. Alle andere goden zijn eigenlijk alleen maar figuren die daaruit voortkomen. Ze zijn de tijdelijke representanten van het Onbekende. Het is daardoor ook begrijpelijker dat een islâm hier zoveel navolgers kon krijgen.

U moet zich goed realiseren dat Allah eigenlijk ook een onbekende God is. Ook Allah verschuilt zich ergens. Hij is als Jehovah de Ongenoemde, de Onbekende. Maar hij brengt met zich mee een beperkt aantâl voorschriften. Geen wanhopig zoeken naar de juiste God om te eren. Niet meer zelf manipuleren, een soort ruilhandel proberen te drijven met goden. Niet meer een voortdurend bezig zijn aan een volgend leven, aan je karma, maar recht omschreven: Als ik juist leef, kom in het Paradijs. Dat is attractief.

Bovendien, terwijl een groot gedeelte van de hindoeïstische belijdenissen geweld afwijzen, behalve onder zeer bepaalde omstandigheden, is in de islâm het recht om met het zwaard te bekeren opgenomen. Dat is zeer aantrekkelijk, want dan kun je om je naasten te bekeren hen overwinnen en jezelf verrijken. De kruisvaardersmentaliteit is kennelijk ook niet vreemd geweest aan de volkeren van zuidelijk Azië.

Wie probeert zich een beeld te maken van dit alles, ziet ook hier een God die eigenlijk schuilgaat achter alle dingen. Een God die Zich manifesteert in het gebeuren van de wereld, maar die daardoor niet kenbaar wordt. Daar waar Hij kenbaar wordt, daar benoemen wij Hem, daar geven wij Hem een naam, daar proberen wij Hem duidelijk te maken dat wij bereid zijn om aan de goddelijke wil gehoor te geven, mits die God ook wat voor ons wil doen.

Er zijn meer dingen die overeenkomen. Wat is het verschil tussen het luiden van een kerkklok en het bonzen van een tempelgong? Weinig, zou ik zeggen. Wat is het verschil tussen in een bepaalde houding geknield bidden, zoals sommige vromen in de katholieke kerk vandaag de dag nog doen en het in de handen klappen om een God attent te maken op je aanwezigheid voordat je overgaat tot een offerhandeling of gebed? Het is eigenlijk maar heel gering. Juist omdat we hier te maken hebben met een heel andere mentaliteit, een heel andere manier om het leven te bekijken is het zo interessant op te merken dat achter dit alles toch altijd hetzelfde waas van onbekendheid ligt, de onbenoembare God. Datgene waarvan we weten dat het bestaat, maar waarvan we niet kunnen zeggen hoe het bestaat en wat het is.

Ik denk, dat we in dit verband ook nog een stap verder moeten gaan. Wij hebben ook te maken gehad met volkeren in Amerika. Dan denk ik vooral aan de Indianen zoals ze foutievelijk werden genoemd. Deze mensen leefden ook met een onbekende God. De Manitoes zijn een soort aartsengelen. Ze zijn de gestalten van God. Daar achter ligt het Onbekende dat ademt in alle dingen, dat leeft in alle dingen.

Je spreekt met de aarde. Je spreekt met de lucht. Je spreekt met de wind en met het water. Je roept goden aan met het vuur, want je probeert de facetten van de God die je kunt begrijpen naar je toe te halen. Zoals er overal (in Tibet maar zeker ook bij bepaalde secten in India) gebruik wordt gemaakt van trance, zo kennen wij dat ook bij de Indianen. Ook hier het sjamaanachtige optreden van een medicijnman die zelf in een soort trance danst en dan allerlei uitspraken kan doen, kan zien in de toekomst, dingen kan voorspellen.

Het is wonderlijk, dat ook door de gehele wereld het beeld van God als het grote Onbekende begint op te rijzen al 4 à 5000 jaar voor Jezus' geboorte. Het begrip van die God als een helper, een omvatter blijkt bij heel veel volkeren eveneens te bestaan in die periode.

De natuur zelf is de representant van God. God leeft in alle dingen. Er zijn plaatsen waar God Zich bijzonder manifesteert in één van zijn deelgestalten. Vulkaangoden zoals ze in Oceanië worden vereerd zijn niet op zich zonder meer goden, wat de westerling al heel gauw denkt. Neen, het zijn manifestaties van een goddelijke macht. De offers, die je daaraan brengt zijn niet de offers die je brengt aan die macht, maar aan de kracht, het onbekende dat er achter schuilt.

Ga je kijken bij de Eskimo's, tegenwoordig voor een groot gedeelte half verchristelijkt en half verwestelijkt en daardoor eigenlijk losgeraakt van hun oude verbondenheid met de natuur. Maar als je gelooft dat de natuur bezield is, is het dan zo vreemd dat je danst om de regen te roepen of dat je elders danst om de zalm te roepen? Het is eenvoudig het erkennen van de samenhang die in alle dingen bestaat.

De God die in India leeft, de God die in China leeft, de God die ook bestaat in alle andere delen van de wereld is vertegenwoordigd in alles wat kenbaar wordt. Het is een beetje moeilijk om je dat allemaal te binnen te brengen. Je bent geneigd om denkwijzen te zien.

Heel veel mensen worden getroffen door de oosterse filosofie of door de serene eenvoud van het oude Indiase geloof dat ondanks alles zo hier en daar nog voortbestaat. Waarom eigenlijk? Is het niet zo, dat alle dingen die bestaan deel moeten uitmaken van de schepping en dus van de Schepper? Is het niet zo, dat de Schepper zich in alle dingen manifesteert en niet slechts in de mens? Is het niet duidelijk, dat alles zinvol moet zijn en dat daarom een leven nooit beperkt kan worden tot één kort bestaan van onbewust ontstaan tot uitblussing zonder meer?

Het voortbestaan is eveneens iets waaraan men gelooft. Soms in hergeboortevorm, soms in het betreden van geestelijke werelden, soms zelfs het onder bescherming komen van bepaalde hemelse of helse machten. Ook die dingen zijn oud. Zelfs in de tijd dat Abraham wegtrok uit Ur geloofde men reeds in een dergelijke onbekende God, in een voortbestaan en in een vreemde zinvolheid van alle dingen die in een perfecte harmonie moeten samenwerken omdat daaruit alleen de werkelijkheid kan voortkomen.

Misschien hebben velen onder u zich nooit afgevraagd waarom de begrafenisriten dan zo sterk verschillen. In het christendom is dat het begraven in de grond. "Uit stof zijt gij ontstaan tot stof zult gij wederkeren." Het is begrijpelijk. Het is de christelijke visie waar een heropstanding bij is. Dan moet het lichaam in de aarde rusten, opdat het weer kan opstaan. Maar er zijn anderen die juist zeggen: Het lichaam dat ik heb, blijft mij vasthouden aan mijn oude lot. Dat is een herinnering, die zolang het bestaat mij voortdurend blijft vervolgen in mijn geestelijke wereld. Daar moet ik zo gauw mogelijk van af zien te komen.

Dan krijg je die kasten die hun doden neerleggen op roosters, opdat de roofvogels zich daarmee zullen voeden. Dan krijgen we te maken met Tibetaanse begrafenisgebruiken waarbij de dode wordt weggedragen naar een bepaald veld. Er zijn plaatsen die men daarvoor bij voorkeur gebruikt. Het lichaam wordt daar in stukken gereten en dan aan de aasvogels overgelaten. In India worden ze verbrand.

In de Indiaanse gebruiken echter zien wij dat de begrafenis over het algemeen juist plaatsvindt boven de grond. Hier wordt de dode in huiden gewikkeld en in een hangmat boven de grond opgehangen, bij voorkeur op een punt met een mooi uitzicht en veel wind, opdat zijn ziel met de wind naar de jachtvelden kan gaan. Alle volkeren doen het op een andere manier, maar hun geloof is eigenlijk in origine hetzelfde.

Kan er dan een voorkeur zijn voor een geloof? Ik weet het, er zijn mensen die zeggen: Je mag over God niet praten. Als je praat over God in Frankrijk, God in Azië, dan is dat helemaal verkeerd. Ik kan mijdat voorstellen, omdat deze mensen één ding vergeten: dat God universeel is,

maar dat Hij Zich overal manifesteert op de wijze waarop de mensen die manifestatie verwachten. Want er is wel degelijk een relatie tussen God, het wonder en het menselijke beleven van God.

Als er mirakelen gebeuren in b.v. de tempels van Egypte (wat gebeurd is), dan is dat niet altijd een echt wonder. Het is iets dat de mens verwacht: het onbegrijpelijke. Het is een manifestatie van God. Als mensen werkelijk geloven, al is het maar voor een ogenblik, maar intens en volledig in een God die kan helpen, dan gebeuren er dingen die onverklaarbaar zijn zelfs voor de moderne wetenschap. Dat kunt u nog in Lourdes en Fatima constateren. Als er wonderen gebeuren, dan komt dat omdat de mensen geloven. (En als ik even mag afwijken). Dan zou de oorzaak daarvan wel eens het volgende kunnen zijn:

De werkelijkheid, die wij denken te zien, is niet de werkelijkheid waarin wij leven. Omdat wij geloven door een intense overtuiging, die tegen alle zintuiglijke getuigenissen zelfs ingaat, maken wij delen van de werkelijkheid kenbaar welke voor die tijd voor ons niet kenbaar waren. Dat noemen wij dan een wonder. Het is de diepte, de intensiteit van het geloven, van het een-zijn met het onbekende die bepalend is.

Het wonderlijke daarbij is verder dat het niet wordt bepaald door allerlei riten. In een heel plechtige zaligverklaring, zoals kortgeleden in Rome plaatsvond, is met alle pronk, praal en statie vaak minder geloof aanwezig dan in de een of andere kleine bijeenkomst van nog zo bøkrompen kleine gelovigen die met hart en ziel opgaan in hun God en in hun denken en juist daardoor voor zich een werkelijkheid scheppen die anders is dan die van anderen.

Het is gemakkelijk genoeg te zeggen: God is een mythos. Dat is Hij ook. Natuurlijk is Hij een mythos. Hij is niet het bewijsbare, het aantoonbare. Hij is.
Het is gemakkelijk genoeg om die God één bepaalde kwaliteit toe te kennen. Uit te roepen: God is liefde! God is rechtvaardigheid! God is toornig en wraakzuchtig! Dan spreek je alleen uit jezelf. God is al die dingen en gelijktijdig geen van die dingen in de zin waarin wij het zien. Hij is datgene wat wij van Hem maken.

Het bestaan van God, onaantoonbaar als het is, is een in ons levende zekerheid. Dat is heel vreemd. Als wij teruggaan tot de oertijd, dan vinden wij daar mensen die vanuit het moderne standpunt eigenlijk heel weinig wisten. Maar die mensen geloofden wel in een God. Waar je ook gaat in de wereld altijd geloven de mensen in God. Zelfs de mensen, die zeggen dat zij niet in God geloven, geloven dan in iets anders, al is het maar in de geest van Lenin die in een volk rondwaart. De noodzaak tot geloven is ons allen ingeschapen. Dit lijkt mij het beste bewijs dat er iets is, maar het kan nooit datgene zijn wat wij mensen daarin zien.

De God van Azië, de God van Europa, God zoals Hij in Frankrijk lange tijd heeft bestaan in vele vormen, zoals Hij werd vereerd in heel andere zin in het tsaristische Rusland is niet de echte God. Dit zijn allemaal de weerkaatsingen van God. Daarom is het niet belangrijk hoe wij God definiëren. Het is belangrijk dat wij op de een of andere manier ons één gevoelen met het Onbekende.

Het klinkt heel vreemd als wij horen dat de een of andere fakir zijn ledematen jaren lang in dezelfde houding houdt, totdat ze helemaal verkromd en verdroogd zijn, alsof het houten stokken waren in plaats van ledematen van een menselijk lichaam. Het lijkt krankzinnig dat mensen zichzelf kwellen of zichzelf met haken en pijlen doorsteken zoals weer anderen doen. Of dat zij over vuur proberen te lopen, of een gevecht met slangen aan gaan in weer andere streken van de wereld. Het lijkt gek, maar is het dat wel?

Wat die mensen doen, is gewoon zichzelf het beeld van God zo dichtbij brengen dat ze daardoor eigenlijk in een eigen wereld kunnen leven. In een wereld waarin vuur niet kan branden, waarin je zeer pijnlijke dingen met je lichaam kunt doen zonder dat je ze voelt. Een wereld waarin je op vrieskoude in de omgeving kunt reageren door daar ongekleed te gaan zitten en dan nog met de warmte van je lichaam natte dekens te drogen. Schijnbaar onzin. Maar is het niet het terugkeren naar de eenheid met het onbekende?

Wanneer wij in de volgende lessen verder gaan, dan hebben we natuurlijk nog steeds te maken met God in al Zijn verschillende gedaanten in de verschillende streken van de wereld. Maar dat zijn de uiterlijkheden. Waar wij werkelijk naartoe willen met deze cursus, met deze lezingen, dat is juist de Onbekende die in ons woont. Als ik daar van mijzelf nog iets aan mag toevoegen:

Ik geloof niet in mensen, die luidruchtig bezig zijn voortdurend hun God te eren en te verkondigen. Wat zij doen is in feite God maken tot een portret van zichzelf zodat zij zich kunnen aanbidden in een schijn van vroomheid.

Ik geloof in mensen die God als een vanzelfsprekendheid ervaren, die met God misschien wel eens innerlijk praten, maar die het niet eens meer bidden durven noemen. Zij beleven God als een kracht, die door hen heenstroomt. Niet omdat zij die kracht speciaal God of iets anders noemen, maar eenvoudig omdat Hij er is en door hen werkt. God die wonderen kan doen. Niet omdat God er is om wonderen te doen die tegen alle wetten in gaan, maar omdat wij leven als een deel van vele wetten die ons niet bekend zijn en die ook door ons op een gegeven ogenblik tot uiting kunnen komen.

De werkelijkheid van God is iets waarin we niet kunnen doordringen. Ik heb nog geen enkele geest ontmoet die mij heeft kunnen zeggen: Dat is God en dat is niet God.

Ik heb verscheidene hoge leraren leren kennen in de loop der tijden, maar ik weet wel één ding: Als iemand God eenmaal heeft aanvaard op een bepaalde manier, dan heeft hij zichzelf daardoor gemaakt tot een exponent van God. Hij is a.h.w. het werktuig geworden van de functie die hij innerlijk heeft erkend en dan doen al die andere dingen weinig of niets ter zake.

Je kunt natuurlijk erover zitten zeuren of God dit of dat wel of niet heeft gewild. Zoals sommige mensen in deze tijd bezig zijn over de vraag, of anticonceptiemiddelen aanvaardbaar zijn of aborteren aanvaardbaar is en onder welke omstandigheden. Ik vind hen heerlijke knoeiers. Opvallend is trouwens, dat heel veel van die mensen beantwoorden aan Wim Kan's opmerking, dat het juist degenen zijn die de sport niet beoefenen die zich tot arbiters daarvan willen opwerpen.

Waarom zeggen dat God dit of dat wil? Alles is deel van God. Het is hoe wij het beleven waardoor het wordt tot iets dat goed of dat demonisch is. Wij met al onze beperkingen, met al onze conditioneringen wanneer wij op aarde zijn, met onze toch betrekkelijk eenzijdige vorming wanneer wij in de geest komen, wij zijn het die voor onszelf een God maken die voor ons kan werken. Maar het is altijd slechts een facet. Het is een van de vele goden of godinnen die in India aanbeden worden in even zovele kleine tempels.

Onze God is niet zo universeel als wij denken. Onze God is het sprookje waaraan wij ons hart hebben verpand, maar dat wij gelijktijdig daardoor voor ons een toenemende mate van realiteit weten te verschaffen.

Als je probeert te zien hoe men God beleeft, dan kom je de meest krankzinnige dingen tegen. Wat zouden wij mogen zeggen van magiërs die samenkomen en uit een gifbeker drinken, omdat alleen in staat te zijn om

dat gif te verwerken zonder schade het bewijs is dat je over magische machten beschikt. Dat is onzin, nietwaar. Maar aan de andere kant, is het niet zo dat wij onszelf voortdurend moeten bewijzen dat wij deel zijn van iets hogers, van iets anders? Wat wij doen, is niet de wil van God vervullen. Dat is maar een chimaera, een nachtmerrie die we zelf oproepen. Wat wij doen, is voor onszelf een weg vinden, de middelen vinden waardoor wij ons één kunnen gevoelen met die kracht, waardoor wij met die kracht verbonden zijn.

Zo scheppen wij ook werkelijkheden in de stoffelijke vorm en daarna, die helemaal niets te maken hebben met het wezen van de werkelijkheid of het wezen van God, maar die alles te maken hebben met hetgeen er in ons berust, met hetgeen wij aanvaarden, eren, vrezen of verwerpen.

Wij zijn het die de tegenstelling in de eenheid scheppen. Maar het is de eenheid die ondanks alles in alle tegenstellingen ons blijft beroeren, ons blijft wekken tot een aanvaarden van het Onbekende. En ons er soms toe brengt om vele schijnbaar onmogelijke zaken waar te maken alleen omdat dit voor ons het bewijs is van een eenheid, die wij verlangen en bij anderen maar al te vaak willen verwerven.

Einde van deze les.

x Kunt u ons iets vertellen over de Bhagavad Gita waarin God wordt voorgesteld als een persoonlijkheid Gods?

– Dat zou mij te ver voeren. Heel kort gezegd is het dit:
In de Bhagavad Gita komt in de verschillende geschriften (het zijn een groot aantal boeken) gestalten van God naar voren die uitdrukking geven aan de hoogste waarden die er in een bepaald maatschappelijk verband bestaan. Dan zien we alles wat die waarden zou willen ontkennen als een soort demon daarnaast optreden. Dat is één van de overleveringen in deze oude geschriften, die we kunnen gebruiken om beter te begrijpen waaraan wij toe zijn. Maar ook deze goden en demonen zijn, als je goed leest, niets anders dan datgene wat wordt gedekt door het probleem dat ook in de helden bestaat.

-:-

ZELFKASTIJDING.

U kent allen de verhalen over de fakirs die zichzelf martelen en van de mensen die op de een of andere manier zich trainen om toch onbewogen te blijven wat er ook gebeurt. Maar als wij het op de keper beschouwen, dan komt het allemaal erop neer dat de mens gewoon een beheersing voor zichzelf vindt waardoor de geest sterker is dan de stof.

Een van de meer bekende verhalen is het verhaal van Savonarola. Deze was een ijveraar die een hele stad wilde reinigen van alle misbruiken die strijdig waren met de ware godsdienst. Hij had ook een medium (een idioot, zei men) die hem allerlei opdrachten en boodschappen doorgaf. Savonarola deed dat allemaal. Maar u weet het, een strikt beleid is slecht voor de zaken. Zo kwam het dus tot een openbaar gericht waarin Savonarola maar eens moest bewijzen dat hij inderdaad zo door God gezonden was en beschermd werd zoals hij beweerde.

De vuurproef waaraan hij zich moest onderwerpen was het lopen over een bed gloeiende kolen van ongeveer 40 meter lengte. Dat was een aardige

wandeling. De vrome monnik voelde er eigenlijk niet veel voor, maar hij kon zich niet eraan onttrekken. Waarop een van zijn leerlingen, die ernstig geloof in de juistheid van Savonarola's leringen, zei: Ik zal u voorgaan, vader.

Hij liep die 40 meter. Zijn pij smeulde een beetje en stonk wel een beetje, maar zijn voeten waren onverbrand. Waar de lucht vandaan kwam, dat kon je bij een monnik toch altijd moeilijk zeggen in die dagen.

De idioot kwam daarna. Hij wilde ook meedoen. Hij huppelde werkelijk als een spelend kind over dat vurige bed zonder enige verwonding. Toen kwam Savonarola. Met van pijn vertrokken gezicht zag hij kans om twee meter af te leggen, daarna viel hij en moest hij worden opgeholpen. Zijn voeten waren verbrand. Dit was het einde van zijn regime.

U zult zeggen: Waarom vertel je dat verhaal juist nu? Het is een Europees verhaal. Het is in de historie vastgelegd. Bovendien bewijst het iets: dat het niet de juistheid is van een bepaalde stelling waardoor je hiertoe in staat bent, maar dat het gewoon neerkomt op de manier hoe je eraan denkt. Het geloof dat je bezit.

Als we nu terug denken aan de bijbel, dan zegt Jezus daar ook: Uw geloof heeft u behouden. Dat wat je denkt, wat je diep in jezelf als zekerheid aanneemt, dat is hetgeen waardoor je macht hebt over je lichaam en waardoor dat lichaam inderdaad volkomen kan worden vrijgemaakt van allerlei invloeden van de natuur.

Er bestaat een soortgelijke legende over een wijze man op Java; het was ergens in het Djokjase. Deze man zat te mediteren, terwijl het dorp door rampokkers werd aangevallen. Zij staken alle gebouwen in brand. Het was een geweldig vuur. Iedereen vreesde daarin om te komen. De wijze man mediteerde en liet zich niet storen. Rond hem was alles verbrand, maar de mat waarop hij zat en zijn kleding waren zelfs niet verschroeid. Ook hijzelf toonde geen enkel teken dat hij door het vuur of door de hitte was aangetast.

Alweer een typisch verhaal, maar tevens iets dat zegt: Als je in jezelf bezig bent in de grote werkelijkheid, dan kan de werkelijkheid van de mensen om je heen je niet meer deren. Het is de manier waarop je je aan de dingen onderwerpt. De manier waarop je je ondanks alles laat beïnvloeden door de suggestie om je heen waardoor je kwetsbaar bent. Dat maakt duidelijk waarom er zoveel verhalen zijn waarbij ongelooflijke zelfkwellingen in godsdiensten voorkomen.

Wanneer een indiaanse jongere messteken krijgt waarna spieren met leren koorden worden vastgemaakt aan een boom en hij moet dansen totdat het touw breekt of de spieren scheuren, dan klinkt dat als iets dat onvoorstelbaar is. Hoe kan een mens dat uithouden! Maar vergeet één ding niet: de jongeman bewees daarmee wie hij was. Met andere woorden:

Als hij geloofde in zichzelf, dan danste hij zich in een toestand waarin de pijn van het lichaam voor hem niets meer betekende. En wat niet zo algemeen bekend is, maar dat toch onder de indianen nog steeds een overlevering is, hoe groter held iemand was hoe sneller zijn wonden daarna genazen. Ook weer eigenaardig. Een wond geneest dus sneller naarmate men er minder aandacht aan schenkt en aanneemt dat het lichaam vanzelf wel goed zal functioneren.

Dat brengt ons natuurlijk niet dichter bij God, maar het maakt ons wel duidelijk dat wij zelf heer zijn over heel veel dingen op het ogenblik dat wij een innerlijke zekerheid hebben waardoor wij alle normale verwachtingen tijdelijk afwijzen.

Er is een periode geweest (ik meen, dat het in de Tolteekse beschaving was) dat mensen een jaar lang als een vorst leefden, als een levende godheid om daarna geofferd te worden. Het verhaal ging dan dat degene, die de god droeg zonder dat hij ook maar iets scheen te voelen of zonder

dat er verder iets gebeurde dat offer doorstond. Hij kende geen angst en geen pijn.
Ik kan mij dat wel voorstellen. Zo iemand dacht dat hij naar een soort eeuwige zaligheid ging. Dan let je er niet op wat er verder gebeurt. Dat was in die beschaving een normaal deel van de eredienst. En als je een god uitbeeldde, dan was je een god. Een god kan niet geschaad worden. Een god kan geen pijn voelen, dus voelde je die niet.

Als we kijken naar wat er in Afrika is gebeurd (de opstand van de Madi), dan zitten we ook weer met een gelijk probleem. Er waren daar een aantal derwischjen die met een wanhopige moed de strijd in gingen en bleven doorvechten totdat ze werkelijk niet meer konden; alsof ze robots waren. Ze schenen geen pijn te voelen. Maar wat was de achtergrond?

Deze mensen waren ervan overtuigd dat zij door op die manier te sterven in'n eeuwige zaligheid zouden komen. Zij zagen helemaal geen vijand. Die vijand was alleen maar bezig hen toegang tot de hoeri's te verschaffen. Alweer iets waarvan je zegt: Die zelfkwelling, want dat was het toch eigenlijk, was zinvol omdat ze beantwoordde aan iets dat aan een verwachting, aan een werkelijkheidsbeleving in die mensen bestond.

Dan kun je zeggen: Als wij nu zien dat er zoveel dingen zijn die schadelijk zijn voor de mens, dan is het leven toch wel moeilijk. Natuurlijk is het dat. Maar draai nu de zaak eens om. Hoe meer je gelooft dat er dingen zijn die slecht zijn, die je kunnen schaden, des te kwetsbaarder je wordt. Dat is iets dat men over het hoofd ziet.

Een wijsgeer heeft lang geleden eens gezegd: "Een mens kan eeuwig leven, indien hij dit verlangt, als hij gelooft dat de dood voor hem niet bestaat."
Daar had hij volkomen gelijk in. Niet dat ik nu denk: O jongens, als ik terugkom op aarde, ga ik eeuwig leven. Als ik kijk naar alles wat er op het ogenblik op de wereld is, dan vind ik eerlijk gezegd die moeite niet bepaald waard.

Het is dus mogelijk om je lichaam a.h.w. op te leggen zich sneller te herstellen, zich beter te vernieuwen, zich te bevrijden van allerlei ergernissen. Waarom zou ik dat niet? De geest is sterker dan het lichaam. De gedachte is sterker dan de materie, dan de z.g. vastliggende feiten. Dit brengt ons op een zeer interessant punt.

Op het ogenblik, dat u het stoffelijke als een onvermijdelijke werkelijkheid aanvaardt, bent u onderworpen aan al datgene wat er in dat stoffelijke rëel of als suggestie bestaat. Maar als u in u een waarheid heeft die voor u van meer betekenis is dan alles wat er in de omgeving aan z.g. feiten naar voren komt, dan staat het precies omgekeerd.
Dan bent u de baas. En dan is het helemaal niet gek meer dat er slangenbezweerders zijn die zich rustig door een cobra - en zonder dat eerst het gif is verwijderd - laten bijten zonder dat zij er enige schade van ondervinden. Die mensen zijn er. Zij hebben het gevoel: ik ben één met de cobra. Dit gif kan mij niet schaden; dus schaadt het hen niet.

Andere bekende feiten: Er zijn Bosjesmannen die op een gegeven ogenblik tekort hebben aan voedsel en aan water. Niet alleen dat zij dat voedsel en het water vinden, ook al bevindt zich dat op dagen afstand ver, maar bovendien kunnen zij bijna onbeperkt blijven voortgaan in een sukkeldrafje waarmee ze toch gemiddeld 7 à 8 km per uur afleggen en dat meestal in junglegebied. Dat is heel wat. Waarom? Wel, heel eenvoudig:

Deze mensen geloven dat er een geest is die hun dat zegt; een voorouder misschien. Dat is de enige waarheid. Daarom worden ze onaantastbaar voor heel veel dingen, die een gewoon mens zouden vellen.

Ook in het Amazonegebied vinden we indianenstammen, die - al leven ze misschien gemiddeld niet zo lang - lichamelijk toch wel fantastische

prestaties plegen te leveren en bovendien dingen doen die onvoorstelbaar zijn. Er is één stam die bekend is, omdat de mannen daarvan in staat zijn om door een leger trekkende soldados (grote vechtmieren) heen te gaan. En dat terwijl al het levende door die mieren wordt verslonden. Hun geheim is een stamgod. Zij geloven dat ze onkwetsbaar zijn. Die mieren zijn voor hen niets. Ze zijn als een rots. Die mieren behandelen hen ook als een rots; ze kruipen erover heen maar ze bijten niet.

Zo zijn er ook indianen die baden en zwemmen in rivieren waar het stikt van de piranas. Nu zijn piranas vraatzuchtige vissen al zijn ze niet zo moorddadig, als dat wel in de Europese literatuur wordt voorgesteld. Maar alweer, die indianen geloven niet dat zij door die vissen kunnen worden opgegeten. Voor hén is dat eenvoudig zó" zij zijn gevrijwaard." En het wonderlijke is, dàt ze gevrijwaard zijn.

In de bovenloop van de Nijl in de buurt van het Victoria meer wonen een aantal Berberstammen die rustig zwemmen in een rivier waar het stikt van de krokodillen. Want, zeggen zij, wij zijn met de krokodil verwant. Hij zal ons niet aanvallen. Zij geloven dat en ze worden niet aangevallen. Dat zijn dingen waar je toch even bij stil moet staan. Je moet er echter wel in geloven. Wat is er eigenlijk aan de hand?

Kijk, alle zelfkwellingen die mensen zich opleggen en die hen niet schaden, maar ook al deze schijnbaar onverantwoordelijke omgang met grote gevaren schijnt te berusten op een innerlijke houding. En nu wordt het interessant. Dan kun je jezelf gaan afvragen: Is mijn innerlijke houding misschien verkeerd en is daardoor het leven voor mij zus of zo?
Eén ding moet ik erbij zeggen: Je moet geen halfzacht geloof hebben.

Er zijn mensen die zeggen: Ik geloof, dat als ik de wereld liefde geef, de wereld mij ook liefde zal geven. Ja, ja, dan krijg je de eigenliefde van de ander terug en dat bevalt je dan meestal niet.

Een innerlijk weten is hard, keihard. Zoals een geloof dat je in je draagt geen kwestie is van: Ik weet, hoe het is voor de hele wereld. Maar zo is het voor mij en anders kan het niet zijn. Dat is dan die innerlijke kracht waarover een mens beschikt.

Natuurlijk, iedereen vindt het reuze leuk, als er iets buitennissigs gebeurt.
Iemand zweeft voor een altaar, terwijl hij in diepe mystieke meditatie is verzonken. En dan is het God die hem laat optillen door een engel die zich een hernia staat te tillen. Onzin. Als ik mij niet meer één voel met deze wereld, ben ik niet meer onderworpen aan de wetten van deze wereld. En als de band met de wereld voor mij alleen nog maar een taak is, dan ben ik los van de aarde, onberoerd door de elementen en gelijktijdig zal ik er niet van wegzweven. Dat zijn dingen waarover de mensen niet nadenken.

Als je bezig bent, zoals in deze cursus, over God, dan kun je over God zoveel praten. Als je alles wat je over God hebt gezegd nu gaat vastleggen, dan heb je een bibliotheek waarmee je heel Den Haag kunt volstoppen. Je kunt zelfs alle verslagen van de Kamer opzij gooien en de verhalen over God daarvoor in de plaats zetten.

Wij weten daar allemaal niets van. Wij kunnen het niet reëel uitdrukken. Wij kunnen niet zeggen: Ik bijt een levende pofadder (een van de meest gevaarlijke dieren in de woestijn) de kop af. Dat gebeurt bij bepaalde secten. Mij kan niets gebeuren. Dat ga je niet beredeneren.
Voor de man die dat doet is het een roes, een onwerkelijkheid waarbij alles, inclusief het toch tamelijk onsmakelijke afbijten van de kop, een automatisme is geworden.

Als mijn innerlijke wereld sterk genoeg is, dan zal de uiterlijke wereld zich daaraan aanpassen. Maar ik mag dan ook niet voor één procent twijfelen. Dat is de grote moeilijkheid. Lang voordat de twijfel was uit-

gevonden was de mens al een twijfelaar. Hij is altijd bezig te zeggen: Ik geloof het, maar zou het wel waar zijn. Dat is het letale element. Daardoor verliest het geloof zijn betekenis, zijn waarde.

U moet niet zeggen: Ik ken God of: ik ken God niet. U moet God beleven. U moet niet zeggen: Ik ken de wetten der natuur. U zegt tegen uzelf: Dit is voor mij de wet die nu regeert. Dat is heel wat anders.

Het feit, dat zelfkwelling hierbij zo'n grote rol speelt, heeft waarschijnlijk ook nog te maken met een zekere exhibitionistische neiging van de mens. Het is natuurlijk erg spectaculair als je jezelf tot bloedens toe loopt te geselen in het openbaar. Dan kun je meteen laten zien wat voor mooie spieren je hebt. Tegenwoordig worden ze Mister Universe, vroeger werden ze zelfgeselaar (Flagellant) genoemd. Dat neemt niet weg dat deze elementen op zichzelf kennelijk onderworpen zijn aan een innerlijke zekerheid.

Ik noemde de Flagellanten. Nu wil ik u wat vragen: Denkt u, dat u als u zich werkelijk tot bloedens toe loopt te geselen, in staat bent op één dag 60 km te lopen? Een groep Flagellanten die van Trier vertrok, heeft in 3 dagen een afstand afgelegd van in moderne termen gesproken ongeveer 147 km. Ze waren van 's morgens tot 's avonds onderweg zonder voedsel of drank tot zich te nemen en geselden zichzelf voortdurend, terwijl ze vrome liederen zongen. Pas wanneer de zon was ondergegaan, maakten ze een leger en aten en dronken zij. Het waren toch heel gewone Duitse mensen. Maar dat konden ze kennelijk. Ik denk, dat je zelfs bij de Amerikaanse marine waar veel harde kerels zitten niet veel zult aantreffen die een dergelijke prestatie kunnen herhalen.

Die Flagellanten geloofden. Dat geloof maakte datgene wat zij deden voor hen vanzelfsprekend. Ik denk, dat de vanzelfsprekendheid waarmee je dingen doet bepalend is voor de resultaten. Die vanzelfsprekendheid voert niet tot een beredenering, maar ze gaat gewoon uit van een innerlijk gevoel: dit is goed, dit is aanvaardbaar, dit is juist, dit is mogelijk. En dan vraag je niet hoe of waarom, maar je bent het, je doet het.

Al deze mensen over de gehele wereld tot vandaag de dag toe die zichzelf kwellen, zichzelf verminken en die daar kennelijk toch geen schade van ondervinden, die zichzelf op de proef stellen met water en vuur, die zich levend laten begraven en al die dingen meer, zij beschikken, als hun prestatie echt is (dat moet erbij worden gezegd) over een innerlijke zekerheid.

Het is voor hen vanzelfsprekend, dat je 30 dagen begraven kunt zijn en dan weer gewoon naar boven kunt komen zonder dat je iets mankeert. Voor hen is het heel gewoon dat je door vuur loopt, want het is zinvol; je weet dat je het kunt. Je bewijst daardoor a.h.w. de juistheid van wat er in je leeft.

Ik denk, dat dat een essentie is waar de moderne wereld teveel aan voorbij gaat. Het gaat er niet om wat de wereld doet en hoe de wereld de dingen bekijkt. Het gaat erom hoe je zelf, diep in jezelf, de dingen ziet, aanvaardt, erin gelooft. Het is dat geloof dat je verder brengt en anders niets.

:—:—:

LES II.

CHINA - JAPAN.

China - Japan twee landen die eerlijk gezegd op dit moment nog geen kenbaar grote rol spelen. Beide zijn buitengewoon belangrijk. Ten eerste omdat zij Aziatisch nationalisme kennen. Ten tweede omdat China beschikt over enorme reserves aan mensen maar ook aan intellect. Japan beschikt over een van de beste industrieën op electronisch gebied die maar denkbaar zijn.

Als wij kijken naar de manier waarop men in deze tijd bezig is met China, dan valt op: China heeft een beetje grotere vrijheid gegeven aan zijn burgers. Er is iets van het revolutionair elan tijdelijk teruggedrongen. Er zijn redelijk goede relaties met de Ver. Staten. Het lijkt erop of deze grootste landbouwstaat ter wereld in haar proces van industrialisatie een andere kant opgaat dan b.v. Rusland is gegaan met zijn enorme industrie-opbouw. Doch het heeft zijn voor, het heeft zijn tegen.

Elke commune of gemeenschap of hoe we dat noemen in China, heeft tegenwoordig naast de landbouw, die daar nog steeds de hoofdwaarde is, een of ander industrietje. Ze maken kleine dingen. Soms maken ze radio's. Een ander maakt misschien vuurwerk of doosjes om iets in te verpakken. Weer een ander heeft een plastic-industrietje. Allemaal beginnen ze aan kleine industrieën. Dat lijkt vreemd, maar economisch gezien heeft dat een reuze voordeel.

Als je eenmaal een zeer grote industrie hebt opgebouwd, dan vergt dat enorme investeringen. Het betekent verder, dat je komt te zitten met een groot aantal mensen die gewend zijn aan een bepaalde taak, een bepaald tempo van werken, een bepaalde manier om de dingen te doen. In een klein bedrijf is dat anders. Daar moet de een wel eens voor de ander inspringen. Daar worden de regels niet zo strict gehanteerd. Bovendien is de investering over het algemeen kleiner en kan gemakkelijker worden aangepast aan een nieuw product.

In China is op het ogenblik die kleine industrie sterk in opkomst. Als u ooit in de grote steden van China gaat kijken, dan zult u verbaasd zijn over de hoeveelheid verschillende producten die u daar overal in de winkels kunt krijgen. Dat gaat van kinderspeelgoed af tot verpakkingsmateriaal, tassen en de laatste tijd zelfs mode toe.

Als je kijkt naar de producent, dan blijkt bijna altijd: dit zijn kleine industrieën die bepaalde producten leveren en zich daar tijdelijk in specialiseren. Maar op het ogenblik dat blijkt dat er geen interesse meer voor is, gaan ze over op wat anders. Het is waarschijnlijk een mopje geweest dat de eerste plastic-industrie die in China bestond ping pongballen maakte. Maar het is wel zeker, dat een plastic-industrietje dat ongeveer 30 werknemers heeft en deel uitmaakt van een grote landbouwcommune al vier-

maal zijn productie-apparaat heeft aangepast aan de behoefte van de markt. Op dit moment levert het slechts 6 à 7 verschillende producten nog afgezien van kleurverschillen. Daarmee bestrijkt ze ook wel een groot gedeelte van de markt. Dat is zeer interessant.

In China, dat openstaat voor de Ver. Staten, drinkt men tegenwoordig ook al Coca Cola. U kunt er ook MacNuggets krijgen om niet te spreken van bepaalde vormen van frites, die - zij het aarzelend - ook daar door de bevolking worden gegeten en wel voornamelijk in de grote steden.

Dit zijn concerns. Wat ze kunnen doen, is alleen maar kapitaal geven, het bedrijf op gang brengen, maar ze moeten werken met het personeel ter plaatse. Dat wil zeggen: de know-how, de kennis, de manier van werken wordt overgedragen aan de mensen die ter plaatse zijn.

De contracten die zijn gemaakt hebben maar een bepaalde looptijd. Ik meen, dat voor Coca Cola de looptijd 7 jaar is en dat MacDonald een contract heeft voor drie jaar met de belofte dat het zo nodig kan worden verlengd. Maar die noodzaak wordt dan niet bepaald in de eerste plaats door MacDonald, maar door de belangstelling van en de behoefte eventueel in China zelf.

Wij hebben hier dus te maken met een enorm mensenreservoir dat langzaam maar zeker een mate van cultuur en beschaving uit het verleden weer laat herleven. Zeer vele en zeer kundige mensen zijn er op elk terrein waarbij de nadruk nog steeds ligt op de versabiliteit; het vermogen van de mens om verschillende dingen goed te doen.

Er is b.v. iemand die als een soort geneesheer (ik geloof niet dat hij een volledige graad heeft) een groot aantal dingen volbrengt. Maar hij speelt ook mee in een cabaret of toneelgezelschap dat eveneens dit territorium regelmatig bezoekt. Daarnaast is hij bovendien nog landbouwconsulent. Hij doet alle drie dingen heel goed. Deze ene man is een voorbeeld voor ongetelde duizenden die met een redelijke opleiding, een grote bereidheid tot werken en een grote inzet in staat zijn om in betrekkelijk korte tijd niet alleen het aanzien van het land, maar vooral de mentaliteit van de mensen aanmerkelijk te beïnvloeden.

Nu ik dat heb gezegd denk ík aan Japan.
Japan heeft op het ogenblik een zodanige electronische industrie dat zelfs een aantal onderdelen van Amerikaanse geheime wapens worden opgebouwd met elementen die worden geïmporteerd uit Japan. Dit tot grote ergernis van de maatschappijen die dat natuurlijk ook hadden willen maken. Maar het gaat allemaal bij contract en de contractor zegt: De Japanners leveren beter en goedkoper. Men kan dus wel zeggen dat voor de Amerikanen althans Japan zo'n beetje de C & A van de electronica is geworden.

De Japanners hebben verder een heel andere mentaliteit dan men denkt. Zij kunnen buigen, dat is ongetwijfeld waar, maar ergens zijn ze keihard. Dat geldt niet alleen voor hun regering. Dat geldt ook voor bedrijven. Dat geldt voor kleine gemeenschappen. De individuele wijze van denken en leven, die in een groot gedeelte van het westen heerst, is in Japan in feite slechts zeer beperkt aanwezig; en dan vooral als het uiterlijkheden betreft.

Er is een sterke binding tussen werknemer en werkgever. Er zijn bindingen van politieke aard zo sterk, dat ze niet voorstelbaar zijn voor iemand die in Nederland leeft. Er zijn daarnaast denkbeelden van grootheid en van macht die men niet voor zichzelf nastreeft, maar die men geuit wil zien in de groep waartoe men behoort. Er zijn in Japan een groot aantal heel grote concerns die inderdaad die macht bezitten.

De keizerfiguur is misschien een beetje op de achtergrond geraakt. In de plaats van hem is het Nippon gekomen dat weer in staat zal zijn om heel Azië a.h.w. met zijn kennis te domineren. De Japanners beginnen ook

wat vriendelijker te worden tegen China. Uitwisselingen, die oorspronkelijk alleen plaatsvonden hetzij via Macao hetzij via Hongkong, vinden tegenwoordig direct plaats.

Er wordt op het ogenblik door Japan een hoeveelheid know-how geexporteerd o.a. ten aanzien van computers daarnaast van radio- en telefoonverbindingen en bovendien nog voor bepaalde huisindustrieën die je het best zelf kunt opzetten. Er ontstaat dus een binding tussen deze twee rijken.

Degenen die weten hoe China is, realiseren zich misschien dat er één plaats is die het centrum van de wereld is. Dat ligt bij het oude zomerpaleis van de keizers in een rond gebouwde tempel, schitterend gebouwd. Daar binnen wordt heel plechtig en symbolisch aangegeven: dit is het middelpunt van de wereld. De keizer ging daar vroeger naartoe om onder meer met de zon te praten. Dat deed hij maar eenmaal per jaar.

De denkwijze dat men beter is, beter moet zijn dan ieder ander, is nog wel typisch Chinees. Als u kijkt naar de verbetenheid waarmee bepaalde sporten worden beoefend. Als u ziet hoe zorgvuldig zelfs artisten die tijdelijk naar andere landen gaan aan de tand worden gevoeld, opdat ze toch wel het optimale presteren, dan zult u begrijpen waar het om gaat. Een Chinees is meer dan een ander, want hij is deel van China. Hij is deel van de oercultuur. Hij is deel van het land, van het volk en daarom moet hij ook naar buiten toe dat land en dat volk vertegenwoordigen met een perfectie, met een kracht, met een beheersing die zuiver persoonlijk gezien misschien niet eens is op te brengen.

Het zijn twee landen die om verschillende redenen voor een groot gedeelte uit de greep zijn gebleven van wat ik de internationale kapitaalmarkt wil noemen.
In Japan zijn wel minderheidsinvesteringen van o.m. de Arabische olieheren geaccepteerd, maar geen enkele meerderheid. Wat meer is, er bestaat daar een wet dat geen enkel Japans bedrijf een meerderheidsbelang aan het buitenland mag afstaan. Het staat er niet precies zo uitgedrukt als ik het nu zeg, maar het staat er wel en het wordt gehanteerd in de geest waarin ik dit naar voren breng. Japan heeft dus een industrie die voor een groot gedeelte onafhankelijk is, althans Japans is.

Grote industrieën en ketens van concerns en bedrijven die elders op de wereld enigszins macht kunnen uitoefenen, hebben daar weinig in te brengen. Ook uw eigen Philips mag heel blij zijn dat men vriendelijk toelaat dat Pilips ook met zijn producten op de Japanse markt komt, daar men toch weet dat een Japanner niet gelooft dat een ander een beter product kan maken dan de Japanner.

Voor China geldt precies hetzelfde. Bovendien hebben wij hier te maken met een mensenreservoir dat zo enorm groot is, dat men op zeer korte termijn ook specialisten kan opleiden in zeer grote aantallen, dat men in staat is een leger uit de grond te stampen van vele miljoenen en dat men daarnaast juist dank zij de gespreidheid van al die kleine industrieën een oorlogsproductie op gang kan houden die bijna door geen enkel land kan worden vernietigd. Het areaal waarover ze is uitgespreid is groter dan dat van de Ver. Staten van Amerika. Gaat u dan maar proberen om uit die vele honderden fabriekjes dat ene fabriekje te vinden waar dat speciale product het best wordt gemaakt en vernietigd. Morgen staat er in een schuur ergens anders alweer een dergelijk bedrijfje te draaien. Dit is de grote kracht van deze twee landen. Daardoor zijn ze eigenlijk ook voortdurend in strijd met mensen die toch hun bondgenoten zouden moeten zijn.

Laten wij eens aan de Vietnamesen denken. Voortdurend op voet van oorlog. Waarom? Omdat de Chinees uitgaat van zijn meerwaardigheid, van zijn recht om andere minder beschaafde volkeren te zeggen wat ze moeten

doen. De Vietnamesen nemen dat nu eenmaal niet.

Er zijn nog andere gebieden daar in het zuiden waar men een eigen vorm van communisme probeert te ontwikkelen en waar men eigen machtsbegrippen toepast. China accepteert dat niet. Het is duidelijk dat de Chinese invloed op het ogenblik zich steeds verder uitbreidt.
Als wij kijken naar de financiële macht zoals die in Singapore is geconcentreerd, dan blijkt dat ongeveer 60 tot 70 % daarvan direct of indirect kan worden gemanipuleerd door de Sovjetrepubliek China (Rood China).
In andere landen zult u vergelijkbare dingen kunnen constateren.

Zelfs in landen als Indonesië is na een periode waarin de macht en invloed van de Chinezen aanmerkelijk was teruggelopen de laatste tijd die invloed weer aan het toenemen, vooral vreemd genoeg op politiek en bestuurlijk gebied. De handelsinvloeden blijven klein, maar er zijn wel heel veel bedrijven, zelfs van kolonisatie projecten, waaruit blijkt dat Chinees kapitaal, vaak ook Chinees materiaal, mede een grote rol speelt.

Als u dat goed bekijkt, dan kunnen we zeggen: Hier zijn het de landen die tesamen de kern vormen van een later Aziatisch continent, die als een geheel kunnen optreden en functioneren.

Het is natuurlijk niet leuk voor de Russen die in Siberië hebben geprobeerd een eigen minder aantastbare cultuur op te bouwen, inclusief wetenschappelijk steden. Er zijn enkele steden die eigenlijk één groot laboratorium plus scholingsgelegenheid zijn en daarnaast ook verschillende mijnbouw-projecten en zelfs landbouwproef-projecten. China heeft nu al een paar slagen binnengehaald o.a. door vergroting van invloed in zowel Mongolië als in Buiten-Mongolië. Gebieden, die voor een deel tot de invloedssfeer van Rusland behoren.

Ik denk, dat je moet zeggen: Hier krijgen we eindelijk te maken met iets dat op een super-mogendheid lijkt. Een op dit moment nog verdeeld geheel dat zoveel mentale en morele opvattingen gemeen heeft dat het daardoor mogelijk is om ongeacht politieke verschillen en benadering steeds meer als eenheid te functioneren en daarbij steeds meer andere gebieden in de eigen invloedssfeer te absorberen en deel te maken van een Aziatisch zelfbewustzijn.

Als je Azië bekijkt, dan moet je je ook realiseren dat - zij het na veel langere tijd - dergelijke ontwikkelingen ook onontkoombaar zijn in b.v. Zuid-Amerika en in een groot gedeelte van Afrika. Ook hier begint zich meer en meer een bewustzijn te manifesteren waarbij samenwerking, ongeacht alle verschillen, toch wel erg belangrijk is en onderlinge uitwisseling van producten een grote rol gaat spelen. Zeker, het is op het ogenblik nog niet zo belangrijk, maar er worden nu al vissen van de kust naar het binnenland getransporteerd zij het in zeer beperkte mate, omdat men niet over voldoende koelwagens beschikt en men maar één spoorlijn heeft die het hele teritorium doorkruist.

Maar ook hier zou zich op den duur een supermacht kunnen ontwikkelen. Zeker als de rassenvooroordelen tussen de Arabieren en de donkergekleurde broeders zouden wegvallen. Dat is tot op heden toe, gelukkig voor Europa, nog niet het geval.

Toch stel ik mij voor, dat zowel uit economische als andere overwegingen de wereld langzamerhand uiteen gaat vallen in een aantal zeer grote staten of gebieden die misschien met overal nog kleine nationale regerinkjes internationaal als één geheel gaan functioneren. Dat is erg belangrijk, omdat daarbij de economische mogelijkheden van zo'n gebied veel beter kunnen worden gebruikt, omdat men voor een veel groter gedeelte zelfverzorgend kan zijn en omdat men daarnaast dus een veel grotere claim kan leggen t.ov. anderen.

Wat Azië betreft, neem ik aan dat dat binnen 30 jaar het geval zal zijn. Wat Afrika betreft, vrees ik dat het iets langer zal duren. Ik denk

ongeveer 120 jaar.

Zuid-Amerika verkeert op het ogenblik in een staat van voortdurende gisting zoals u bekend is. Wat zich daaruit langzaam maar zeker ontwikkelt, is een betrekkelijk gematigd pseudo-democratisch bewind dat steeds meer in staat is om andere staten mee te betrekken in zijn eigen werking. De hoofdlanden die daar nu invloed hebben zijn Argentinië en Brazilië. Maar wij moeten aannemen dat deze grote gebieden, overigens met een tamelijk lage bevolkingsdichtheid, in staat zullen zijn ook alle andere staten en waarschijnlijk zelfs die van Midden-Amerika mee te betrekken in een soort politiek-economische afspraak, die gelijktijdig een verdedigingspact tegenover de buitenwereld inhoudt. Ik denk, dat de eerste tekenen daarvan zelfs al in 6 à 7 jaar kenbaar zullen zijn.

Dan staan wij voor een heel ander beeld. Wij kunnen wel vragen: Zijn er supermachten? Neen. De echte supermachten zijn in wording. De achtergronden die vandaag de dag bestaan met alle grote internationale Kartels en Concerns worden langzamerhand aangetast door deze meer op localiteit bepaalde samenhangen.

Wat nu gebeurt in China ten aanzien van o.a. grote bedrijven als Coca Cola en MacDonald dat zien we in verminderde mate ook elders al gebeuren. Het zal u misschien niet bekend zijn dat er op het ogenblik een z.g. Marketing Scheme is die vanuit Engeland opereert en die alle pogingen doet om met MacDonald te concureren. Het lukt nog niet helemaal. Ze weten nog niet hoe je vlees uit de hamburgers kunt halen, als je het vet met de juiste gist daarin verwerkt. Maar dat leren ze misschien ook nog wel.

Dus economisch zijn er op dit moment zelfs al evenwichtsverschuivingen gaande. Daarbij is het heel belangrijk, dat de wapenindustrie pas beheersbaar wordt, als heel grote gebieden t.a.v. productie, verkoop van wapens enz. één regel hebben. Op dit moment is het zo, dat een Belgische fabriek wapens produceert (handwapens voornamelijk) die dan worden verkocht aan Italië. Van Italië gaan ze naar Tsjecho-Slowakije. Uit Tsjecho-Slowakije verdwijnen ze in licht gewijzigde uitvoering (er wordt een andere kleur op gespoten, de merken worden verwijderd) o.a. naar Afrika, maar ook naar Zuid-Amerika. Dat is natuurlijk zeer winstgevend en het wordt nationaal geduld, omdat men er nu eenmaal winst mee maakt.

Ook in Nederland zijn er wat dat betreft wel enkele zaken van wapens en vooral munitie die ook niet helemaal volgens de regels zijn. Frankrijk is er ook heel sterk in en levert grote hoeveelheden o.a. 2e handsoorlogsmateriaal.

Als er één regel geldt, dan zal ieder gouvernement de ander op de vingers gaan tikken en zeggen: Ja, maar dat kan niet meer, want wij hebben een internationale douane en die tolereert dat niet. Wij hebben onze eigen opvattingen van een leger en zijn bewapening en wij laten ons onze wapens niet meer dicteren door b.v. Amerikaanse & andere belangen. Ook dat zou van groot belang kunnen zijn, omdat de wapenindustrie tegenwoordig in de wereld een omzet heeft die per jaar vergelijkbaar is met ongeveer driemaal het bedrag dat Nederland uittrekt voor een heel jaar sociale welvaartsstaat plus alle andere aspecten. Realiseer u wat er gaande is. Er ontstaan inderdaad langzaam nieuwe supermachten.

Laten we nu ook proberen even economisch te denken, als het u niet hindert. U weet, dat er in de economie een bepaalde grens bestaat waar binnen men rationeel kan werken. Je hebt een minimum omzet en een minimum productie nodig. Je hebt een maximum (een plafond) wanneer de omzet groter wordt. Als de productie groter wordt, dan wordt het gehele apparaat onbeheersbaar en is het winstelement eigenlijk niet meer berekenbaar of hanteerbaar op een normale manier. Daarbij spelen verder heel veel factoren ook nog een rol. Een product dat over een grote afstand

moet worden vervoerd, is veel duurder dan een product dat dat niet behoeft. Als we te maken hebben met een product waarvan de grondstoffen en de halffabrikaten over een grote afstand moeten worden vervoerd, zal dat product zeker duurder zijn dan als het ter plaatse wordt gemaakt. Het is ook duurder dan de export van een helemaal klaar product. Dit geldt voor bijna alle takken vanaf de chemische wetenschappen, de electronica tot zelfs het boerenbedrijf toe. Waar je dus op moet mikken om te komen tot een gezonde economie, dan is het op die plaatsen waar eenvoudige aanvoer mogelijk is, waar grondstoffen in de buurt zijn, waar voldoende arbeidskrachten te vinden zijn, waar geproduceerd wordt en geen andere producten als concurrentie worden ingevoerd, omdat die elders beter en goedkoper kunnen worden gemaakt. Dan krijg je een vrijer marktprincipe waarin heel veel van de nationale bescherming die nu nog bestaat wegvalt.

Aan de andere kant krijg je een eenvoudiger en goedkopere productie, een wegvallen van vervoerskosten en daarnaast, omdat deskundigen in waarde stijgen, een veel grotere vrije migratiemogelijkheid binnen het gebied van een dergelijke supergemeenschap. Dit impliceert, dat de noodzaak om te werken een beetje anders komt te liggen.

Bij het werken is een bepaalde mate van overconsumptie ingecalculeerd, maar het geheel produceert een consumptieve minimumnorm voor iedereen. Wil je meer hebben, dan moet je meer doen. Dat is heel eenvoudig. En als je deel wilt hebben aan iets, dan moet je daarvan of verstand hebben of je moet bereid zijn om de dingen te nemen zoals ze je worden gegeven en daar hard aan te werken.

Dit betekent, dat wij te maken krijgen met een bijna nomadisch gedrag van een groot aantal arbeiders. Daarnaast, dat steeds meer mensen specialismen gaan ontwikkelen en met deze specialismen binnen het hele gebied van een dergelijke toch een continent omvattend gemeenschapswerk aanwezig blijven. Ze trekken van hot naar haar. De mens gaat naar zijn werk; het werk behoeft niet meer naar de mens te gaan. Het is ook veel eenvoudiger om daardoor bepaalde rustgebieden in te stellen.

In Nederland is het het gebied van de Hoge Veluwe om als recreatiegebied te behouden. Aan alle kanten wordt daaraan geknabbeld, als het mogelijk is. Dan wil ik helemaal niet over andere gebieden spreken die wel voor recreatie heten te dienen, maar regelmatig worden doorploegd door tanks en andere te zware voertuigen die het leger nu eenmaal meent te moeten transporteren en daarmee te oefenen.

Wij krijgen dus een mogelijkheid om werkelijk hele gebieden weer in een normaal ecologisch verband te brengen juist omdat ze recreatief zijn en daar niet meer uit commerciële en andere overwegingen een evenwichtsverstoring voortdurend plaatsvindt. Dit houdt in, dat er een gezondwording van bossen mogelijk is en zelfs - zoals ik het zie - hier en daar een uitbreiding van bosgebieden gepaard gaande met vooral berglandschap tot een omvang die sedert de middeleeuwen niet meer heeft bestaan. En dat voor Europa en ook voor andere landen.

Je krijgt dus een verbetering van klimaat. Waar grote wouden zijn, krijg je een verbetering van atmosfeer. Tevens krijg je in die gebieden een veel beter begrip voor dienstbetoon. Dienstbetoon behoeft niet slaafs te zijn, maar het moet vriendelijk, het moet gastvrij zijn.

Als je de ene dag op een kantoor of in een fabriek zit en de volgende dag als kelner of als stadsgids met toeristen rontrekt, dan heb je niet de neiging om je helemaal in te stellen op de mentaliteit van de anderen. Is er een gebied dat zich daar alleen mee bezighoudt, dan wordt die factor veel belangrijker. Ook wat dat betreft, acht ik dit allemaal dus een grote vooruitgang.

Dan is er nog iets wat in de economie een grote rol speelt in deze dagen. Men zoekt naar goedkope vervangingsproducten. Waarom ?
Een groot gedeelte van de productie heeft een bewust beperkte levensduur. Dat houdt in, dat het gebruik van die goedkope materialen dubbel winstgevend is. Enerzijds een verzwakking van het product, anderzijds een besparing bij de productie. Maar als je de arbeid en het machinepark erbij gaat berekenen, dan blijkt dat die manier van produceren voor de behoefte veel duurder is.

Ik kan mij voorstellen dat men meer en meer solide artikelen gaat produceren. Waarom zou men geen lamp maken met een garantie van 5000 branduren? Het is mogelijk. Men maakt echter lampen met een gemiddelde levensduur van ongeveer 800 branduren. Natuurlijk, op dit moment is dat erg belangrijk, want je moet steeds lampen blijven afzetten. Maar het kost heel veel materiaal en een hoop arbeid. Als je die lampen goedkoper gaat maken en gelijktijdig duurzamer, dan wordt het ook gemakkelijker om daarvan gebruik te maken en spaar je daardoor o.a. energie. De energie die je bespaart, kun je dan weer voor andere dingen gebruiken.

Dat wil zeggen, dat de energiewinning aanmerkelijk minder behoeft te worden. Je kunt daardoor veel gemakkelijker uitgaan van de meest eenvoudige vormen van energiewinning. Ik denk b.v. aan waterenergie.
Het is met waterenergie mogelijk als alles goed wordt geëxploiteerd om ongeveer de helft van west-Europa van voldoende energie te voorzien voor normaal gebruik. Dat grote centrales nodig zijn en zelfs atoomcentrales is voor een groot gedeelte te wijten aan de continue vraag naar energie van allerlei grote fabrieken, die liever vijfmaal een product maken dat veel energie kost dan één keer een goed product dat 1/5 of minder energie vraagt. En daar moeten wij rekening mee houden. Wij komen dus te staan in een wereld waarin allerlei veranderingen en verbeteringen mogelijk zijn en op den duur onvermijdelijk.

Op de economische aspecten zullen wij later nog wel eens ingaan, want daar is natuurlijk nog heel wat meer over te zeggen.

Dan geloof ik, dat wij zelfs in Europa en in de Ver. Staten voor een groot gedeelte terug zullen moeten gaan naar kleinschaligheid.
En dat al te grote industrieën en concerns zichzelf niet meer zullen kunnen handhaven zodra ze met de noodzaak zitten om aan een behoefte tegemoet te komen en gelijktijdig een optimaal product te leveren.
Dat kunnen kleine bedrijven gewoonlijk beter.

Geestelijk betekent dit alles een verandering van mentaliteit.
Als de mentaliteit verandert, dan veranderen de zeden. Waar deze beide veranderen zal ook het beleven van de innerlijke wereld, het geloof, de wijze waarop men eventueel godsdienstig is of humanistisch wil denken zich ook aanpassen. Dit is een kwestie die geslachten vergt. Wij kunnen zeggen, dat 3 à 4 generaties nodig zullen zijn om de eerste verandering werkelijk helemaal te laten doorwerken in de jongeren. Maar als die dan groot worden, zijn ze gewend aan een patroon van verandering en aanpassing. Zij zullen dan heel wat rationeler te werk gaan dan de mensen van deze dagen.

Er zijn heel veel mogelijkheden in de toekomst. De meeste van die mogelijkheden zijn goed. Wij moeten echter één ding niet vergeten: vandaag is het nog niet zo.

De tijd, dat men schermde met het 'gele gevaar' is een beetje voorbij. Dat was ook gebaseerd op legers in grote aantallen. Tegenwoordig gelooft men in de kracht van een technisch uitgerust leger. Dit tegen alle bewijsvoeringen in. Want als we bedenken wat er allemaal in Vietnam is gebeurd, dan blijkt dat een volk dat volhardend is met veel minder bewapening een veel grotere, rijkere en beter bewapende macht heel rustig kan verslaan. Als we denken aan wat er al jarenlang gaande is in Afghanistan,

dan zien we precies hetzelfde. Dus moeten wij ons goed realiseren dat een mentaliteit belangrijker is dan techniek. En dat brengt mij tot het slot van mijn huidig betoog.

Grootmachten of schijnbare grootmachten (commercieel of anderszins) blijven bestaan zolang de mens innerlijk niet verandert. Als de mentaliteit van de mens nog steeds is: God zorgt voor ons allen en ik voor mijzelf, dan komen we nooit verder.
Als de mensen nog steeds uitroepen: Wij leven in een democratie en ik weet het het best dus moet ik het maar zeggen, dan gaat het ook niet goed. Maar als een ieder gaat begrijpen waar zijn feitelijke verplichtingen liggen, waar zijn feitelijke mogelijkheden liggen en niet meer zegt: Dan moeten anderen dat maar mogelijk maken, maar zegt: Zo ga ik leven, dan is er een vernieuwing ontstaan die van groot geestelijk belang is. Dan is de werkelijke grootmacht van deze wereld de wil, de geest, het innerlijke besef.

In de hoop, dat hetgeen ik nu stel als mogelijkheid snel waar zal worden, besluit ik hiermede deze bijdrage.

-:-

V R IJ H E I D.

Wanneer ben je vrij? Je bent dan vrij, als je aan jezelf verantwoording verschuldigd bent en niet aan anderen. Een heel mooie definitie, vind ik zelf. Natuurlijk zijn er ook mensen die het anders bekijken. Zij zeggen: U bent pas vrij, als u doet wat ik voor u goed vind. Dat zijn echte democraten!

Ik zou willen zeggen: Vrij zijn begint eigenlijk van binnen.
Als je innerlijk weet dat de kracht die in je woont bepalend is voor alles wat goed is en voor alles wat kwaad is, dat het niet de maatschappij is of de redenering van een ander, maar je eigen besef bepalend blijft voor wat je voelt te moeten doen en te moeten laten, dan ben je vrij. Niet omdat de wereld je dat altijd mogelijk zal maken, niet omdat je alles kunt doen wat je wilt, maar omdat je elke keuze zelf maakt vanuit jezelf en niet vanuit een ander.

In deze wereld is vrijheid langzaam maar zeker een woord geworden dat niets meer te maken heeft met de werkelijkheid. Men spreekt over vrij, als men b.v. geen zorgen heeft. Maar als je geen zorgen hebt dan ben je gebonden door datgene wat jou je zorgen ontneemt. Je kunt dus niet vrij zijn en gelijktijdig zekerheid of mogelijke zorgeloosheid hebben.
Vrijheid komt voort uit datgene wat je aanvaardt als consequentie van hetgeen je bent.

De mensen, die daar zo druk over bezig zijn, hebben over het algemeen geen begrip waarover ze spreken. Als wij b.v. zeggen: Wij zijn vrij, maar God heeft ons wetten gesteld, dan vraag ik mij onmiddellijk af: Ja, als dat zo is, waarom heeft God dan juist een aantal dingen zo leuk gemaakt die volgens anderen door Hem absoluut niet gewild worden? Dan vraag ik mij ook nog af: Waarom heeft God bepaalde dingen zo moeilijk gemaakt, als dat juist datgene is wat Hij wil? Dat zijn gewoon vragen, die je je stelt.

Nu denk ik, dat de werkelijkheid ongeveer zo in elkaar zit: Wij zijn natuurlijk deel van een geheel. Wij hebben onze achtergronden. Door die achtergronden zijn we heus wel een beetje beperkt en bepaald. Niet ondat de maatschappij ons dan verder kan dwingen (dat kan ze maar heel beperkt doen), maar omdat wij ons vastklampen aan bepaalde denkbeelden, aan visies die door de maatschappij worden verkondigd en wij ons niet afvragen: wat voel ik innerlijk dat ik daarmee kan doen?

Het is in deze wereld soms zo, dat vrijheid en vrijen met elkaar worden verward. Nu heb ik niets tegen vrijen. Maar vrijen is heel vaak een vorm van onvrijheid, als je het goed bekijkt. Want als je wordt beheerst door je behoefte tot vrijen, dan ben je slaaf geworden van die behoefte en dus niet meer vrij. Zo gaat het met zovele dingen.

Men spreekt over 'de vrije wereld'. Dan moet u mij eens vertellen welk deel van de wereld nu vrij is. Als je hoort wat er allemaal gebeurt in landen als zelfs de Ver. Staten, het toppunt van vrijheid. Hoe je daar achter je broek kan worden gezeten door zelfs zeer incompetente ambtenaren. Als je je realiseert hoe het hier in Nederland gaat op weer een ander terrein, dan moet je toch wel op een gegeven ogenblik zeggen: Die vrijheid is er niet. Achter het IJzeren Gordijn is ze er ook niet.

Achter het IJzeren Gordijn ben je volkomen vrij zolang je doet wat je wordt gezegd dat je moet doen. In bepaalde delen achter het IJzeren Gordijn gaat het nog iets verder: daar ben je volkomen vrij zolang je denkt zoals men je zegt te denken en doet zoals men je zegt te doen. Dus daar zit nog iets meer bij. Maar waarom moeten wij die vrijheid dan zoeken?

Vroeger kon je zeerover worden en naar zee gaan. Als je dan succes had, was je een grote held. Zelfs in deze dagen is er nog een rapsodie genoemd naar een bekende Nederlandse zeerover (Piet Hein rapsodie).

In deze wereld is die vrijheid niet meer te vinden. Je kunt nergens naartoe. Overal zijn wetten, regels, beperkingen. Overal zijn banden. Het innerlijke leven is eigenlijk het enige waarin je vrij kunt zijn, mits je niet aan anderen vertelt wat je innerlijk beleeft. Op dat ogenblik wordt je vrijheid ook aangetast. Zo kom ik dan tot het volgende concept in samenhang met alles wat er is besproken:

Vrijheid begint met het besef van je eigen mogelijkheden. Dan moet je niet zeggen: Wat zou ik willen zijn, willen doen? Je moet je werkelijk afvragen: Wat ben ik feitelijk? Hoe gedraag ik mij feitelijk? Wat kan ik feitelijk? Want als je jezelf niet kent, dan leef je in een dromenwereld. Dat kan heel gezellig zijn, maar elke droom heeft de neiging zo nu en dan te ontaarden in een nachtmerrie. Dan gaan je beste bedoelingen door de spoeling heen en er blijft niets meer van over.

Je moet reëel blijven. Wie ben ik? Wat ben ik? Pas als ik weet wat ik ben, kan ik beginnen aan mijn vrijheid te werken. Want die vrijheid is natuurlijk vanuit een vroeger stadium ook beperkt.

U kent het verhaal wel van de incarnaties. Daar hebben we het al eens eerder over gehad. Met al die incarnaties achter elkaar is het begrijpelijk dat je in dit leven bepaalde voorkeuren hebt en dat je a.h.w. een karma hebt gekozen. Maar van karma wil je ook graag af. Karma is ook een band. Je wilt vrij zijn.

Besef, wie je bent, wat je bent, wat je kunt en kies dan met deze wetenschap wat je in de wereld daarvan wilt waarmaken. Maak dat dan ook zo goed mogelijk waar. En als ik iemand een raad mag geven: Als je vrij wilt zijn, moet je jezelf vooral niet op de schouder kloppen.

Wat je bent is vanzelfsprekend. Wat je goed doet, is gewoon normaal waarmaken wat je bent. Als je een fout maakt, zit dat er ook in. Daar behoef je je niet druk over te maken. Dat constateer je en je gaat gewoon verder. Als je dan zover komt dat je zegt: Dat is nu voor mij ideaal

in de wereld, zo zou ik dat willen doen, dat kan ik ook en dat voel ik ook innerlijk als juist, dan staat nog altijd de hele wereld tegenover je. En dan moet je niet zeggen: Wat kan ik in de wereld waarmaken, maar **wat kan ik** vanuit mijzelf waarmaken.

Onze vrijheid is, geloof ik, voor een groot gedeelte de vrijheid om onszelf te vormen en onszelf te beseffen. Dan kunnen we dat begrip natuurlijk uitbreiden. U kent al die mooie verhalen wel. Eén zijn in de liefde Gods. Als je ziet wat sommige mensen daarvan maken, dan is dat niet bepaald goddelijk.

Liefde en zo dat zijn dingen die vanzelfsprekend zijn. Genegenheden, harmonieën bestaan; daar ontkomt niemand aan. Zoals er ook disharmonieën bestaan en ontstaan. Dus laten we ons niet bezighouden met liefde en dergelijke. Dat zijn delen van onszelf. Laat mij me bezighouden met datgene wat ik **feitelijk** ben en feitelijk kan. Als ik dat doe, zal de wereld mij een antwoord geven. Als ik in dat antwoord harmonie kan vinden, dan wordt mijn vrijheid groter. Voel ik mij door de wereld gefrustreerd, dan wordt mijn vrijheid kleiner, omdat ik mij niet meer bezighoud met wat er in mij leeft en dat vanuit mij moet worden geuit, maar omdat ik mij bezighoud met alles wat de wereld mij aandoet.
Ik geef graag toe dat een mensenleven heel kort is. En als je alles bekijkt wat de wereld je aandoet, dan heb je aan één mensenleven niet eens genoeg.

Het is wat moeilijk, als je het begrip vrijheid een beetje anders gaat interpreteren. Er zijn mensen die zeggen: Goed, wij moeten vrij zijn om in deze maatschappij naar onze overtuiging te leven. Dat ben ik volledig met hen eens. Maar dan moeten we daaraan toevoegen: Mits ik bereid ben de consequenties daarvan ook te aanvaarden.

Ban de bom, prima. Ik ben het volkomen daarmee eens. Maar onthoud wel, dat dat ook inhoudt dat je de nadelen daarvan, tot eventueel een bezetting door het een of andere land, op de koop toe moet nemen. Je maakt een keuze, maar daar zit altijd veel aan vast.

Als je dan overgaat, dan leef je in een wereld van gedachten en ben je natuurlijk veel vrijer. Maar je hebt in die vrijheid steeds te maken met je eigen denkbeelden; alleen schep je dan meer je eigen wereld. Als je nog verder gaat, dan blijkt dat de vrijheid eigenlijk afhankelijk is van het erkennen van hetgeen je bent als deel van een geheel. Zolang je dat niet bewust kunt erkennen en beleven, ben je de gevangene van het geheel. Pas als je begrijpt hoe het geheel voor jou noodzakelijk is en jij voor het geheel, kun je zeggen: Ik ben vrij.
Daarmee zit ik eigenlijk diep in de filosofie.

Alle werkelijkheid bestaat uit de schijn die we ophouden en de feiten die we niet willen aanvaarden. Een beetje naar, maar het is waar. Maar dan geldt ook: wat ik ben, is datgene wat ik voor een ander niet wil weten. Wat ik werkelijk kan, is niet datgene wat ik in mij als mogelijkheid draag, maar dat deel van mij waarvoor ik een erkenning of waardering bij anderen vind of hoop te vinden. Dat zijn heel vreemde zaken.

Als mensen over esoterie praten, dan heb ik wel eens het gevoel dat ze een binnenhuisarchitect zijn die vergeet dat een huis ook nog muren heeft, behalve als er iets is op te hangen. Ik denk dat bij heel veel esoterici dat ook een rol speelt; ze vergeten dat er twee dingen zijn. Het is niet alleen wat in je leeft, maar het is ook datgene wat er buiten je bestaat.

Nu stel ik, dat datgene wat er buiten je bestaat voor jou grotendeels wordt bepaald door datgene wat in je leeft. Ik stel ook, dat er geen absolute vrijheid denkbaar is.

Een vrijheid is altijd voorwaardelijk, omdat niets bestaat zonder zijn tegendeel. U kunt zeggen: Ik wil geen belasting betalen. Dat vind ik mooi.

Maar als u geen belasting betaalt, dan moet u ook niet verwachten dat u een uitkering krijgt. Dan moet u niet verwachten dat er politie is, dat iemand het vuil bij u komt ophalen of zelfs dat de electriciteitsvoorziening en het openbaar vervoer de prijzen behouden die binnen redelijke grenzen liggen. Dan kunt u alleen nog maar verwachten dat iedereen van u profiteert te halen wat hij kan. Dan gun ik u graag uw vrijheid van belasting, maar klaagt u dan niet als de rest komt.

In een land hier vlak bij zijn ze op het ogenblik druk bezig over privatisering o.m. van het gas. Als mensen dat zeggen, dan hebben ze gelijk. Ze kunnen het tekort op de begroting aanmerkelijk verkleinen. Ze kunnen daarnaast een grote last afstoten. Ambtenaren worden nu privé-werkers. Dat ligt voor een staat toch een beetje anders. Je hebt veel minder verplichtingen, maar aan de andere kant is het natuurlijk wel zo, je kunt niet het gas privatiseren en gelijktijdig zeggen: De prijs moet zo blijven. Dat gaat niet. Dus wanneer dat gebeurt, dan worden gas en energie aanmerkelijk duurder, omdat er winst moet worden gemaakt.

Het grote voordeel is, dat de winst in de economie terecht komt, omdat de staat het altijd besteedt aan de uitbreiding van een ambtelijk controle-apparaat. Terwijl de particuliere ondernemer het gebruikt om te investeren, om er wat mee te doen. Wie heeft er nu gelijk?

Je kunt ook zeggen: Maggie Tatcher heeft gelijk. Of zoals een tegenstander van haar zei: Als Maggie gelijk heeft, dan heeft ze onder een wals gelegen. Ik denk, dat het daar helemaal niet om gaat. Ik zie al die dingen ook. Ik weet, dat de hele buitenwereld daardoor wordt bepaald. Maar ik denk, dat de mensen daarbij ook nog vergeten dat ze het van binnen moeten hebben. Het moet van hen uitgaan.

Ik vind, dat een staat alleen kan bestaan, als 80 % van de bevolking achter de regering staat. Als het ander is dan deugt het al niet. Ik heb het niet over Nederland; daar is het nooit zo! Daar staat iedereen achter degene van wie hij denkt dat hij te weinig zeggenschap heeft. Daardoor komt men in een situatie waarin men wordt bepaald door datgene wat men zelf niet heeft gewenst maar wel gekozen. Dat is wel vreemd. Als een Nederlander het heeft over wat hij heeft gekozen, dan heeft hij het over iets onaangenaams.

Ik vind, dat wij zelf altijd weer binnen het kader van de maatschappij, van de verplichtingen, van hetgeen wij wel willen en niet willen vrij zullen zijn zolang wij rekening houden met hetgeen wij kunnen en hetgeen voor ons mogelijk is. Dat zijn twee verschillende dingen.

Al dat roepen om de vrijheid van volkeren en landen vind ik onzin. Er zijn heel veel landen bevrijd geworden van het koloniaal gezag, maar het gaat ze nog veel slechter dan voordien. Het ligt dus niet aan het koloniale gezag. Het ligt doodgewoon aan de vraag: Wat kan ik zelf doen?

Je kunt de kolonialisten dan verwijten dat zij zo vaak dingen voor de mensen beslissen en hun daardoor de mogelijkheid niet geven om te beseffen wat er feitelijk gaande is. Maar dat vind ik in iedere staat precies gelijk. Dus dat is niet speciaal een koloniale trek.

Ik denk, als je naar binnen kijkt en dan rekening houdt met de wereld, dat je dan ergens komt. Iemand zei eens: Politici zijn gereïncarneerde indianen die een voortdurende oorlogsdans uitvoeren rond een vredesvuur, terwijl ze de vredespijp aan Maarten (?) geven. Ik kan het daar wel mee eens zijn.
Dezelfde man zei: Op vele kansels staan predikers die van de mensen datgene eisen waarvan ze niets weten of datgene waaraan zij zich niet houden. Ik geloof, dat dat ook waar is.

Wij leven in een wereld waarin zoveel illusies worden verkondigd en gepredikt, dat onze innerlijke werkelijkheid daarin verdrinkt zodra wij ver-

geten wie we zelf zijn. Maar als wij weten wie we zijn, dan vinden wij als vanzelf datgene wat voor ons belangrijk is om te doen; datgene waarmee wij iets kunnen bereiken; datgene waardoor en waaruit wij verder kunnen komen. En dan kan er gesproken worden over grootmachten. Ik zeg u:

De enige macht die werkelijk bestaat, woont in u. Maar dan moet u die zelf gebruiken en niet aan anderen delegeren.
De enige ware kracht die altijd aanwezig is en die nooit devalueert, leeft in u. Maar dan moet u zelf die kracht gebruiken. Niet zoals anderen zeggen dat u het moet doen, maar zoals u die kracht beseffende voelt dat het juist is.

Ten slotte nog dit: Heel veel mensen roepen uit dat het tijd wordt dat iedereen zijn verstand gaat gebruiken. Het is alsof iemand uitroept dat je in een vergiet ook water kunt koken.

Verstand namelijk is niet alleen maar denkvermogen. Verstand is een inhoud van het denkvermogen die voor medemensen meetbaar is aan algemene maatstaven die zijn vastgesteld door mensen die ook niet beter wisten.

Als u gezond verstand gebruikt en verder niets, dan gaat u op een zeer gezonde wijze de vernieling in. Maar als u uw gevoelens gebruikt als aanleiding om uw verstand mogelijkheden te laten formuleren, dan heeft u datgene gevonden waarmee u werkelijk iets kunt bereiken.

Al deze vernieuwingen van grootmachten en staten hebben geen enkele betekenis op aarde en voeren toch weer tot vernietiging, tenzij de mensen in zichzelf gebruik gaan maken van datgene wat in hen leeft; gebruikmaken van de kracht die in hen berust. Daarmee bedoel ik even goed de gedachtenkracht als elke andere mogelijkheid waarover zij beschikken.

Dan roep ik uit: De vrijheid is mogelijk! De vrijheid is nabij! Maar ze is pas beleefbaar en hanteerbaar, indien je haar erkent voor wat ze is. Vrijheid is: datgene kunnen en mogen zijn wat je bent en innerlijk weet te kunnen. Mag ik het daarbij laten?

-:-

ZONNEGROET.

Kan de zon mij groeten? Ik denk het wel, soms. Maar feitelijk groet ik slechts de zon. Wat ik diep in haar herken is, dat wat ik toch zelf ben en in mijzelf onderga.
Het licht in mij weerkaatst de zon. De zon weerkaatst wat in mij leeft. Daarom staat zo'n zon mij na en voel ik mij met haar verwant.
Het is niet de werkelijkheid dat al wat ik besef en wat voor mij en tot mij spreekt diep in mijzelve muren breekt, zodat iets uit mijzelf kan komen dat antwoord geeft, dat waarheid wordt en zo mijzelf doet beleven dat wat verborgen in mij reeds bestaat. Terwijl uiterlijk bekeken misschien mijn wezen glans van zon of gloed van vuur nog ondergaat.

:-:-:

SLEUTELS

COSMISCHE LERINGEN
mediamiek ontvangen en uitgegeven
door de „Orde der Verdraagzamen"
te 's-Gravenhage

M A A N D B L A D.
(10 nrs per jaar)

I N H O U D.

DECEMBER 1985

31e JAARGANG.
Nummer 3.

GOD IN VERSCHILLENDE GEDAANTEN

God in het verborgene CI blz. 29

WERELD IN VERANDERING

Wapenhandel CI " 27

Uitstraling CII " 32

Overname uit „SLEUTELS" slechts toegestaan na schriftelijke toestemming van het bestuur der „O.D.V."

GOD IN VERSCHILLENDE GEDAANTEN

LES III.

GOD IN HET VERBORGENE.

Het zal u duidelijk zijn dat het begrip God in de loop der tijden in openbaringen, in vele verschillende vormen is verkondigd en gebruikt. Minder bekend is, dat er altijd verborgen goden zijn geweest. Als wij denken aan de indianenculturen, dan blijkt dat er een aantal zichtbare goden zijn, maar dat er gelijktijdig onbekende vormen van God worden aanbeden door groepen ingewijden.

Op dezelfde manier kunnen we over de gehele wereld geheimscholen, esoterische scholen en dergelijke vinden waarin eveneens het beeld van God naar de buitenwereld toe wordt gepropageerd, maar intern niet of anders wordt beleefd en beleden. Het is over deze vorm van God dat ik u vanavond in het bijzonder iets zou willen zeggen.

God is natuurlijk het onbestemde en het onbekende. Als wij proberen daaraan een vorm te geven, dan moet dat uit de aard der zaak een menselijke vorm zijn, omdat wij ons niet kunnen voorstellen dat een wezen, dat anders is dan wij, hoger zou kunnen staan dan wij. Dit laatste zult u misschien niet geheel onderschrijven, toch is het waar.

In de esoterische school echter komt men tot allerlei beelden die niets meer te maken hebben met een direct ingrijpen van God in de wereld. God is eigenlijk een soort wetmatigheid. Hij is, zoals Chronos de Tijd in een bepaalde Griekse mythologie, iemand die zijn eigen kinderen opeet. Hij is de Brahman die tot zich terugneemt wat uit hem is voortgekomen. Het is alsof de werkelijke God, die in het verborgene leeft, niet zonder meer de schepper en instandhouder is van alle vormen. Hij is de kracht waaruit alles voortkomt. En het bewustzijn dat schept is een tweede, een lagere godheid.

Als wij kijken naar de wijze waarop het leven in het hiernamaals wordt voorgesteld, dan worden wij ook weer geconfronteerd in b.v. Egypte met velden waarop de gerst groeit met aren die tot aan de grond reiken. Bij de indianen met steppen waar de kudden voortdurend rondtrekken; een soort luilekkerland voor jagers. Waar je ook gaat, altijd weer vind je iets van hetzelfde. Er zijn echter een paar punten die opvallen.

In bijna alle geheime diensten en geheime groeperingen evenals in esoterische scholen wordt voor het hiernamaals heel vaak de kleur groen genoemd. Het is een smaragdgroen dat de ene keer wordt toegeschreven aan velden en weiden, een andere keer misschien aan een zeer bijzondere omgeving. Zelfs Dante Alighieri heeft in zijn bekende gang door de Hel, het Vagevuur en de Hemel Beatrijs laten verschijnen op een groen veld. Dit zelfde facet treffen wij ook aan bij bepaalde negerstammen. Ook daar

is een groene vlakte waar je aankomt als je doodgaat.

Zelfs de Chinezen hadden daar hun opvattingen over. Je komt over een rivier op een groen veld. Waarom? Omdat groen het teken is van leven. Het is niet zoals tegenwoordig het symbool van de kleur van het geloof alleen. Het leven van de wereld wordt uitgedrukt in het groen van de plantengroei. Het is de leefbaarheid die wordt voorgesteld. Het is deze kleur die meteen duidelijk maakt wat de verborgen God in wezen is. Hij is de levenskracht. Hij is de essentie van al het levende. Hij is gelijktijdig een wet, een regel voor zichzelf. Niet iets dat door mensen is te manipuleren of waarin een mens ook maar enige verandering zou kunnen brengen of een ingreep zou kunnen doen.

Daar waar het gaat om ingrijpen, krijgen we plotseling te maken met God-projecties. Beelden die vaak menselijk of halfmenselijk zijn en die in staat blijken te zijn om de wetten van de natuur in bepaalde gevallen een beetje om te buigen. Maar ook dit is onderworpen aan een wetmatigheid. De afwijking kan namelijk alleen gebeuren, indien gelijktijdig een tweede verandering tot stand wordt gebracht zodat er een zeker evenwicht blijft bestaan.

Hoe de bezielde natuur wordt beleefd, kunt u waarschijnlijk nog wel terugvinden in alle oude verhalen over natuurgoden. Misschien denkt u ook nog aan de kreet, die in Frederik van Eedens Kleine Johannes voorkomt: De Grote Pan is dood!

Pan is de natuur. De god van het leven, van het dierlijke, van de plantengroei. Hij is het spel van evenwicht; ecologie zegt men tegenwoordig. Deze vreemde godheid, zij het dan in vele andere gedaanten, treffen we aan in India, In Azië, in Mongolië. Wij treffen hem aan in vele delen van Amerika. In Afrika zijn er vele verschillende versies te bedenken waarin ook figuren optreden die de natuur in stand houden, de dieren regeren en a.h.w. de stamvader zijn van alle clans waartoe de dieren kunnen behoren.

Realiseer u heel goed dat deze beelden menselijke beelden zijn. Er zijn natuurlijk vele filosofieën daarover opgebouwd. Maar elke filosofie is menselijk en bekijkt het goddelijke zowel als het levensgebeuren vanuit een menselijk standpunt. Des te opvallender is het, dat we toch nog wijsgerigheden kunnen aantreffen zoals de volgende beschouwing.

> "Er is een levende kracht. Zij is een wet voor zichzelf. Haar kennen als wezen of als wet is ons onmogelijk. Maar haar wet is de grens waarbinnen ons leven zich afspeelt. Als wij beantwoorden aan die wet, voelen wij de kracht in ons. Als wij niet beantwoorden aan die wet, wordt die kracht ons ontnomen. Wij stellen eisen aan de totaliteit van het leven en aan de krachten die het leven regeren. Maar deze eisen kunnen wij nooit terecht stellen, want wij zijn gebonden aan de wetten die wij niet kennen.
> Er is geen rechtvaardigheid zoals mensen die beschouwen, want er bestaat geen recht. Er is het zijn en het zijnde hetwelk door de kracht in stand wordt gehouden. Deze kracht, die wij God noemen, moeten wij beleven in zijn wetten en moeten wij ervaren aan de hand van datgene wat Hij in ons is en zegt."

Dit is overigens betrekkelijk oud. Het behoort tot de Alexandrijnse School ongeveer 80 à 90 jaar v. Chr.

Een dergelijke godheid kun je natuurlijk op duizend-en-één manieren omschrijven en zien. In de meeste gevallen begrijpt men dat het een spel is van verschuivende evenwichten. Het is een spel van verschuivende werkelijkheden. Het best komt dit tot uiting in de oude Tibetaanse magie die overigens ook in Bhoetan en in verschillende andere delen in die omgeving wel gebruikt worden. Hierbij gaat het erom een voorstelling te maken van

datgene wat je wilt. Als die voorstelling sterk genoeg is, treedt ze in de plaats van de werkelijkheid, want er is geen absolute werkelijkheid. Er is alleen de werkelijkheid van de gedachte.

De kracht, die het ons mogelijk maakt dit te doen, is de God die wij eren. De kracht, die ons daarbij hindert of verder helpt dan wijzelf kunnen gaan, is de demon.

Het is weer opvallend, hier is de godheid ook weer een vaagheid, een wet geworden. Iets dat anders is dan bij de Lama's, de lamaistische boeddhisten later.

Waarom, zo vraag ik mij af, vinden wij tegenwoordig nog dergelijke opvattingen bij bepaalde indianenstammen in het Amazonegebied? Waarom treffen wij dergelijke geloofsvormen nog steeds aan vooral in delen van Oost-Afrika? Hoe komt het dat mensen in staat zijn zich een God voor te stellen die een wetmatigheid is en daardoor de werkelijkheid verwisseld kan worden? Vanuit Europees standpunt is het natuurlijk krankzinnig te denken aan Luipaardmannen, krokodilmannen en wat er verder nog meer van dergelijke geheime secten bestaan.

Voor hen is het echter volkomen waar. Als ik geloof dat ik een luipaard ben en ik voel mij een luipaard, dan ben ik een luipaard. Ik zal mij gedragen als een luipaard. Ik zal de eigenschappen van de luipaard hebben of van de krokodil. Hier is een vervalsing van de werkelijkheid volgens het westen en gelijktijdig een werkelijkheidsverschuiving voor degenen die het beleven. Daarbij treedt de volgende vraag naar voren: Is onze God te omschrijven in de termen van één wereld, van één werkelijkheid? Ik geloof niet, dat dit het geval is.

De verborgen God, is een God die niet benaderbaar is omdat wij slechts één werkelijkheid tegelijk kunnen beleven. Er bestaan vele werkelijkheden naast elkaar. Het aantal werelden met mogelijkheden die naast elkaar gelegen voor ons ontoegankelijk is en gelijktijdig toch existeert, schijnt oneindig te zijn. Schijnt, want wij kunnen het niet overzien.

Nu vraag ik mij af: Zijn de leringen omtrent die verborgen God de werkelijke en juiste? Ik kan geen bewijs vinden van het tegendeel. Ik kan echter ook geen bewijs vinden dat deze stelling beter is dan enig andere. Ook hier weer: het is de mens die het moet uitspreken en het wil verbeelden in de termen van zijn wereld, zijn begripsvermogen. En daarmee lopen wij, denk ik, al vast.

Toch zijn er tempels geweest in het verleden, sommige daarvan bestaan nu nog, waarin je iets kon vinden van een waarheid, van een werkelijkheid die weliswaar niet God werd genoemd, maar waarvan de beleving gelijktijdig een beleving van de levensessentie, de goddelijke essentie zou moeten zijn.

Er was de tempel van de Spiegel der Wereld. Hierin zou je alles wat in de wereld gebeurt kunnen zien in het gepolijste vlak. Maar het belangrijkste was: je kon jezelf daarin zien. Niet zoals je nu jezelf beleeft, maar zoals je werkelijk bent. Zit hier niet het denkbeeld in: ik ben anders dan ik mijzelf kan kennen? En als ik mijzelf ken zoals ik wezenlijk ben, sta ik dan niet heel dicht bij de werkelijkheid, bij God?

In het boeddhisme vinden we dat ook op vele manieren. Er zijn een groot aantal leringen die erop wijzen dat de mens, die zichzelf vergeet in het geheel, de waarheid heeft gevonden.
Voor een mens is die toestand ondenkbaar, want waar blijft je ik? Aan de andere kant, hoe wil je anders iets uitdrukken van goddelijkheid en van deel zijn van de goddelijkheid?

Wij hebben het al eens meer gezegd: Jezus predikt op een gegeven ogenblik: "Het Koninkrijk Gods is in u." Als wij dat zien als een rijk, dus als een macht, een heerschappij, dan is het onzinnig. Maar als wij het zien als een behoren tot een werkelijkheid die we zelf niet beseffen, dan wordt het anders. In alle magisch denken, in alle esoterisch zoeken worden de krachten benoemd, benoemd en benoemd.

Als we denken aan Egypte, dan weten we dat daar tempels zijn van wijzen waar men alle krachten in de natuur met een goddelijke naam benoemt. Enkele overblijfselen daarvan treffen we aan in de openbare eredienst waar de opkomende zon Horus, de valk is. De zon die naar boven gaat is Osiris enz. Waarom? Omdat de vormen veranderen, verandert de naam van de God. God is een verschijningsvorm, geen werkelijkheid.

Nu denk ik aan de indianen. Indianen die zingend en dansend hun riten volbrengen, aanroepingen plegen aan alle krachten in de natuur. Die zich één willen voelen met bepaalde delen daarvan en gelijktijdig achter dit alles dan figuren zien die nog kenbaar zijn (manitoes) en daarachter het onbekende, het levende.

Er is een wereld waarin het heel moeilijk is om een plaats te vinden, dat geef ik toe. Als we denken aan de vele overleveringen, dan kunnen we ons natuurlijk op de borst kloppen en zeggen: De bijbel heeft gelijk; of dat boek heeft gelijk; of die heeft ongelijk. Maar het is wel opvallend dat b.v. zondvloed-mythen voorkomen over de gehele wereld. U kunt ze zelfs aantreffen in Vuurland. U kunt ze aantreffen in Afrika. Dergelijke legenden bestaan b.v. ook in India, China en zelfs bepaalde Kirgiezenstammen hebben overleveringen die op een zondvloed wijzen. Waarom? Is dat één gebeuren? De mens is geneigd te zeggen: Ja. Maar is het wel één gebeuren? Is het niet eerder een gebeuren dat zich steeds herhaalt en dat voortdurend invloed heeft op de mensen, dat een verandering betekent, een soort hergeboorte?

Er is een negerstam waar men spreekt over een soort Noë die met een kano komt aanvaren en de onbewoonde wereld plotseling weer leven geeft. Het lijkt een beetje op een sprookje. Hij zaait a.h.w. de mensen uit zoals men gerst zaait en niet op een andere manier. Waarom?

Leven op zichzelf bestaat, maar leven heeft een vorm nodig. Het is de vorm van dàt leven, de voorstellingswereld waarin dat leven vertoeft, dat bepalend is voor een beleving, voor een bestaan, voor erkenning en ervaring.

Aan de andere kant moet je ook zeggen: Als dergelijke negerstammen er een zodanige filosofie op na houden, hoe komt het dan dat het westen dergelijke gedachten allang achter zich heeft gelaten. Misschien wel omdat het westen langzamerhand is vergeten dat God niet in een systeem is in te delen en dat de goddelijke gerechtigheid niet door een computer wordt uitgeoefend.

In de oudheid zijn er stammen geweest (bijna 40.000 jaar geleden) die de onbekende God aanbaden, die voortdurend bezig waren één te zijn met de krachten der natuur aan de ene kant en aan de andere kant een innerlijke wetmatigheid te volgen.

Als we denken aan de berserkers die we tegenkomen o.a. bij de Vikingers en andere noordelijke stammen, dan hebben we niet alleen te maken met mensen die in een gevechtsroes komen, ook al werd dat later heel vaak gezegd. Wij hebben hier te maken met mensen die worde gegrepen door één aspect van het gebeuren en daarin een zo totale werkelijkheid vinden dat al het andere verbleekt. Onze werkelijkheid is een variabele. Maar als de werkelijkheid een variabele is, dan is geen enkele godsomschrijving aanvaardbaar.

In de verborgen scholen is dat steeds weer herkend. Men heeft geprobeerd om uit dit herkennen van het onvermogen van de mens te komen tot de erkenning van een kracht die desondanks bestaat.

Dan zijn er scholen, die een beetje zwart-magisch zijn vanuit de moderne opvatting, zoals de school die ergens achter de IJzeren Poort in het Zevengebergte bestond. Hier zochten de mensen naar de wetten die de natuur beheersen. Inderdaad. Hier zochten ze naar de machten die het leven bepalen. Hier zochten ze naar de eenheid van alle leven. Gelijktijdig spraken ze over de onbekende kracht die alle dingen regeert.

"Zodra je de dingen deelt, zijn ze waardeloos," zo leerde men in deze school. "Slechts daar waar ze één zijn hebben ze betekenis."

Ik vraag mij af, of al die Dracula-overleveringen die dank zij Bram Stokers eerste werk de moderne wereld aangename rillingen schijnt te verschaffen, niet is geboren uit datzelfde begrip. Want de vampier kan alleen wandelen in de nacht. Hij kan niet op de dag leven. Waarom? Omdat hij een eenzijdig wezen is. Maar op het ogenblik dat de vampier - en dat komt in bepaalde legenden voor en heus niet alleen in Transsylvanië - in staat is om het lichtende, het geheiligde te aanvaarden, verandert zijn wezen. Hij is dan niet meer de weerwolf, de bloedzuiger, de vampier zonder meer. Neen, hij is degene die leeft ten koste van datgene wat eenzijdig is en gelijktijdig in zijn eigen veelzijdigheid de nacht en de dag als één geheel beleeft. Dwaasheid misschien. Bijgeloof, ongetwijfeld.

De "Spieser", de oorspronkelijke man die later Dracula zou heten is ongetwijfeld een historische figuur en we kunnen het allemaal daarop terugbrengen. Maar hoe komt het dan dat vóór die tijd die dingen al bekend waren?

De vampier, de bloedzuiger, de draak, maar ook de fabeldieren, dieren die behoren tot een bepaalde clan: de totemdieren, die spreken tot de mensen, die werken voor de mensen. Soms brengen ze hen in het duister en soms geven ze hun de krachten alleen wanneer er het licht van de dag is. Waar komen die dan vandaan? Waar komt die veelvuldigheid vandaan? Van allerlei figuren die of het een of het ander zijn. Mogelijk uit het onvermogen van de mens om de eenheid van alle dingen te aanvaarden.

Ik wil niet te ver gaan en zeker niet nu ik zo weinig tijd heb met allerlei voorbeelden te citeren. Maar ik wil u nog enkele filosofische punten voorleggen die toch wel de moeite waard zijn.

Als er een werkelijkheid is, dan bevat ze niet slechts al het kenbare maar al het voorstelbare. Als een werkelijkheid al het voorstelbare bevat, zal de voorstelling, die wij als waar aanvaarden, voor ons een waarheid inhouden die ook als werkelijkheid kan worden beleefd. Wij zijn slaven van onze onvolkomenheid van denken en bewustzijn. Wij zijn de dienaren van gevoelens die wij niet beheersen. Maar op het ogenblik, dat wij de krachten beheersen, dat wij onszelf beheersen, vinden wij ook de weg om de werkelijkheid aan te passen aan datgene wat voor ons op dit moment harmonie, duidelijkheid, goedheid betekent.

U moet niet roepen om liefde van het heelal. Het heelal kent geen liefde zoals mensen die interpreteren; geen goedheid zoals die door zovelen wordt gepredikt. Het heelal kent zichzelf en het deelgenootschap daaraan. Als wij geloven aan het goede, dan maken wij voor onszelf een werkelijkheid waar waarin dat goede voor ons tijdelijk bestaat. Maar op het ogenblik, dat onze werkelijkheid verandert, zal dat goede niet meer aanwezig zijn.

Alweer iets dat ik uit een geheimschool neem. In dit geval een tamelijk recente in Zuid-Amerika.

Waar wij ook gaan, gaan wij niet omdat wij moeten gaan, maar omdat wij onszelf niet duidelijk kunnen maken dat het niet nodig is om te gaan. Wij scheppen de door ons besefte noodzaken die in werkelijkheid nooit bestaan in een goddelijke werkelijkheid.

Wij scheppen voor onszelf verdelingen die onzinnig zijn zodra wij de eenheid van alle dingen beseffen. Wij maken voor onszelf de bezieling der dingen tot een wereld vol elfjes, kobolden, dwergen, de kleine mensen en de grote geesten. Maar ze zijn een. Daar waar wij die eenheid proberen te beseffen, lijkt onze wereld leeg en arm te worden. Want schepselen, die voortdurend in tegenstellingen denken, die voortdurend werken

met allerlei verschijningsvormen van grote krachten, met de mogelijkheid om eigen wil a.h.w. op te leggen aan het Al, kunnen de eenheid en de werkelijkheid niet beleven, indien de tegenstelling wegvalt. Maar wil dat zeggen dat ze niet bestaan? Ik zeg u: Er is een God. Maar wie en wat en hoe deze God is, weten wij niet.

Er zijn vele leringen omtrent God. Deze leringen zijn waar voor ons zolang wij ons daaraan gebonden hebben. Daar waar deze binding ophoudt, bestaat dit beeld van God niet meer en dus ook niet de werkelijkheid die wij daaraan menen te ontleden.

Aan de ene kant leven wij in een ijlte en vaagheid die wij niet durven aanvaarden en niet durven beseffen. Aan de andere kant leven wij met een zekerheid die veel groter is dan alles wat met die beelden en vormen kan worden uitgedrukt.

Er is een leer geweest, lang geleden in het noordelijk deel van de Andes, waar naast de bekende priesterdiensten en offerdiensten, de zonneverering, de zonnemaagden etc. ook dit bestond:

> "Ik roep u, gij onkenbare. Ik wek u op zoals gij in mij zijt. Ik breng u voort uit mijzelf zoals de zon rijst uit de zee. Ik breng u voort, onkenbare, door wat ik ben. Vervul mijn wezen met hetgeen gij zijt, opdat ik wetend of onwetend moge waarmaken wat uit u voortvloeit en uit alle dingen."

Een vreemd gebed. In monolithisch gebouwde steden met nog monolitischer uitziende tempels, later zelfs in bepaalde piramide-tempels wordt dit gebeden. En dan voel ik daarin toch een terugademen naar de oude tijd, naar de tijd van de Atlantische wijzen die het begin zijn geweest van wat men de Witte Broederschap is gaan noemen.

Zij, die probeerden in de eenzaamheid één te zijn met alle dingen en zo een werkelijkheid beleefden en uit die werkelijkheid konden putten beter dan wie dan ook. De wijzen die wisten, maar die alleen spraken tot degenen die vroegen. Het is misschien het raadsel van de verborgen God dat wij niet weten wat te vragen, niet durven vragen wat noodzakelijk is.

God is een wonderlijk iets. Voor bepaalde Eskimostammen is hij een grote beer die gelijktijdig leven brengt en dreiging van dood. Voor bepaalde indianenstammen was God als een forel. Voor anderen weer als een boom, die zo nu en dan zijn vruchten in de rivier laat vallen in India. Waarom denken zo aan de godheid?

God in vele vormen heeft men deze cursus ten slotte genoemd. Ik heb nu gesproken over de verborgen God. Maar zou ik ook niet moeten spreken over de God in ons? God in ons is een werkelijkheid. Hoe? Dat weten we niet. Waarom? Wij kunnen dat niet nagaan. Maar het is er wel. Het is de vreemde vaagheid die ons voortdrijft om te leven. Het is datgene wat ons ondanks alles een levensweg en een levensstandaard geeft waaraan wij ons niet geheel kunnen onttrekken.

Het onbekende. Het is de basis van alle volksgeloof. Het onbekende spreekt evengoed in de demonisch gloeiende ogen van vreemde goden die door de bomen schijnen te kijken ergens in Afrika, wanneer de medicijnmannen samenkomsten houden, als hij aanwezig is in de grote tempels van de blanke gemeenschappen, terwijl er koorzang klinkt. Het is dezelfde God. Het is de God die de gedaante aanneemt die wij hem geven. Maar hij is de kracht die onaantastbaar blijft in zichzelf.

Ik heb nog een tweede punt kort af te handelen, zodat deze cursus niet volledig in het water valt.

De tovenaars.

Er zijn vele wetten in de natuur. Soomige van die wetten liggen in de natuur, zoals wij haar kennen, verankerd. Andere wetten echter liggen

verankerd in de mens. De werkelijke tovenaar is degene die de krachten en wetten kent zoals ze in de mens bestaan. Hierdoor kan hij een innerlijke werkelijkheid waarmaken die op geen enkele andere manier schijnt uit te beelden te zijn. Hij kan de gang der gebeurtenissen veranderen doordat de kenbare samenhang tussen oorzaak-en-gevolg voor anderen niet meer aanwezig is. Toch is hij wel degelijk een man (of een vrouw) die vanuit zichzelf heeft geleerd te werken met gevoelens en die te maken tot een soort rede. Die geleerd heeft zijn gedachten te maken niet tot een beheersende richting, maar eerder tot een ontvangstmogelijkheid voor de gevoelens. Het zijn de gedachten in de magie die de intense gevoelsbelevingen en de innerlijke waarden bevatten. De formules die worden uitgesproken, de lichten die branden, de reukwerken die worden gebruikt zijn niet veel meer of minder dan pogingen om die gevoelens buiten jezelf zodanig weer te geven dat je juist hierdoor in staat bent wat van je gedachten te gebruiken om ze te richten.

Er zijn vele vreemde magische dingen gebeurd. Nog niet zo lang geleden heeft men onderzocht hoe de Bosnegers o.m. in Suriname en in de Guinea's in staat waren om een slangenbeet onschadelijk te maken door een inblazing met een plantaardig bestanddeel. Dit op zichzelf had bepaalde immuniserende kwaliteiten en eigenschappen. Toen men echter proeven daarmee nam (dierproeven wel te verstaan) bleek dat het poeder, dat met bepaalde bezweringen was behandeld, een absolute bescherming betekende, terwijl het poeder zoals het normaal werd gebruikt wel enige, maar geen volledige bescherming bood. Men heeft toen gezegd: Dan hebben wij kennelijk de samenstelling niet helemaal goed gemaakt. Wij hebben het een of andere bestanddeel misschien niet opgekregen of het is ons ontgaan. Dat was de werkelijkheid. De bezwering op zichzelf is een essentieel deel van de samenstelling van het poeder.

Wanneer de smid in Afrika zijn magische formules zingt terwijl hij het ijzer smeedt, dan haalt men de schouders op en zegt: Nou ja, het zijn primitieve mensen.

Mag ik u eraan herinneren dat de beste zwaarden ter wereld vervaardigd van Damascener staal nog steeds op een dergelijke manier tot stand zijn gebracht met formules, met bezweringen, met een ziel. Mag ik u erop wijzen dat nog steeds de kris op Java op een bepaalde manier ritueel wordt behandeld, dat daar bezweringen bij te pas komen en dat men zegt: Het wapen heeft een ziel. De gedachten van de mensen bezielen de materie en kunnen daardoor de werking van materie voor een groot gedeelte bepalen.

Als men zegt, dat een kris-poesaka tevens een wachter is, één die tegen vijanden beschermt door te waarschuwen wanneer ze komen, dan klinkt het als een sprookje. Maar wanneer die kracht erin is gelegd waarom zou het dan niet waarschuwen?

Als je hoort hoe bepaalde sieraden in de oude tijd werden behandeld om ze o.m. in staat te stellen vergiftigingen af te weren, bepaalde vormen van geneeskunde, onkwetsbaarheid e.d. tot stand te brengen, dan zou men zeggen: Het is bijgeloof.

Hoe komt het dan dat in niet alle maar toch in betrekkelijk vele gevallen dergelijke dingen werken? De westerse wereld weet het zo goed: suggestie. Maar hoe komt het dan dat het lichaam een zinkvergiftiging kan afweren door suggestie? Dat moet u mij eens vertellen. Omdat hij in een theriakel (geneesmiddel tegen beet van giftige dieren) gelooft, is hij daardoor onkwetsbaar? Dan realiseert men zich niet wat men in werkelijkheid zegt. Men zegt:

Het denken beheerst de reactie van het lichaam op allerlei stoffen die voor het lichaam gevaarlijk zijn.

De tovenaar heeft geleerd wat de werkelijkheid is in dit opzicht. Alle materie kan voor een gedeelte worden bezield door de wil. Wij kunnen de intensiteit van onze gevoelens vastleggen in materie. Wij kunnen daar-

door de eigenschappen en kwaliteiten van die materie veranderen. Wij zijn in zekere zin meesters van onze wereld. Op het ogenblik, dat wij onze innerlijke krachten gebruiken en niet slechts de slaven worden van ons verstand en van het waarschijnlijke.

De tovenaars zijn de machtigen uit een ver verleden. De tovenaars van vandaag zijn mensen, die niet eens begrijpen waardoor ze worden gedreven. Wil de wetenschap in deze dagen verder komen, dan zal men moeten terugkeren naar dat bestaan van de tovenaar en de magiër. Dan zal men de innerlijke kracht, de morele kracht en zeker de krachten die in het ik bestaan, de gevoelswaarden in het ik meer bewust moeten gebruiken en laten fungeren als een stuur voor wat wij het verstand noemen. Dan is het mogelijk om vele raadselen te ontrafelen. Dan is het mogelijk om schijnbaar onmogelijke dingen toch waar te maken. Het enige nadeel is: dat kun je niet industrieel doen.

De tovenaars van deze tijd zijn tegenover de tovenaars van vroeger dwazen. Zij weten meer, maar wat ze bereiken is niet zo intens afgestemd op wat ze wezenlijk willen zoals vroeger het geval was.

Wij kunnen lachen over de mensen, die in de sterren hebben gelezen en die bepaalde ogenblikken en sterrenstanden hebben uitgekozen om juist op dat moment een bepaalde rite te volbrengen, om een bepaald magisch werk te beginnen. Maar als je heel goed nadenkt, dan zouden verstoringen van evenwicht of verandering van evenwichtsverhoudingen op aarde wel eens van heel grote invloed kunnen zijn juist op de psychische uitstraling van de mens.

Let wel, als je de tijd goed uitkiest, dan moet je nog jezelf voorbereiden en reinigen tot je innerlijke wereld, je emotionele wereld zo intens en machtig is geworden dat je gedachten alleen nog maar met moeite daaraan richting kunnen geven. En dan wordt het ook begrijpelijk waarom magiërs soms verongelukken bij een magische poging en zeker niet alleen de zwart-magiërs.

Als u in u een emotionele spanning opbouwt zo hoog, zo sterk dat uw denken ternauwernood in staat is om dit nog enigszins te richten en te beheersen volgens uw eigen voorstellingswereld, dan zal elk wegvallen van die redelijke beheersing gelijktijdig het zenuwstelsel verteren en kan hartverlamming optreden en andere verschijnselen. Dan is het geen demon die je komt halen. Dan is het je eigen kracht die je voertuig heeft vernietigd.

Als wij in het eerste gedeelte hebben gesproken over de onbekende God, dan moeten we hier spreken over de onbekende kracht in de mens. Want welke mens dringt in deze dagen nog door tot de wezenlijkheid van zijn emotionele achtergronden, van zijn gevoelswereld die niet alleen wordt bepaald door werkelijkheden en zuiver stoffelijke reacties en daarnaast door een vreemde denkwereld die helemaal niets of weinig gemeen heeft met de wereld van de anderen om hem heen?

In deze tijd is er behoefte aan tovenaars. Niet omdat tovenaars datgene kunnen doen wat anderen niet kunnen, maar omdat ze in staat zijn gevolgen te garanderen die van tevoren beseft en gewild zijn en niet alleen om in een voortdurende jacht naar kennis steeds meer mogelijkheden te scheppen zonder te weten wat ze ten slotte zullen zijn en betekenen in de wereld. Vandaar dat ik de tovenaar, de magiërs en de vreemde priesters van eens mét al hun trucs en met al hun mogelijkheden hoger aansla dan de veelweters van deze dagen, die hebben vergeten dat wat in de mens bestaat machtiger en belangrijker is dan al datgene wat de mens in de wereld buiten zich kan constateren.

:-:-:

LES III.

WAPENHANDEL.

Er bestaat over de gehele wereld een net van wapenproductie en wapenhandel. Nu denkt u waarschijnlijk: dat is eigenlijk overbodig en dat is alleen voor de defensie van de landen zelf. Ik heb in de vorige les al het een en ander daarover gezegd.

De wapenhandel is een van de meest winstgevende zaken die er zijn. Want er zijn heel veel regelingen waarmee men probeert te voorkomen dat de wapens gaan naar rebellen hier en opstandige staten daar en dan kun je op een handige manier toch wel het een en ander bereiken. Om een voorbeeld te geven:

Tsjechische wapens worden verkocht naar Italië. Van Italië worden ze z.g. geëxporteerd naar Libye; in feite doorgestuurd. Ze komen terecht aan de Ivoorkust. Aan de Ivoorkust worden ze opgeslagen en in een ander schip geladen. De hele lading vertrekt dan naar de een of andere opstandige beweging in Zuid-Amerika. De Samministen hebben op deze manier heel wat wapens gekregen.

Israel produceert een aantal handwapens die erg populair zijn. In Israel bestaan ook bepaalde regelingen. Je mag die wapens niet zonder meer verkopen aan b.v. de Arabische gebieden, want dan zouden de mensen van de PLO ze in handen kunnen krijgen. Dus gaat het niet daarheen. Het gaat naar een Afrikaanse staat. Die Afrikaanse staat geeft het vervolgens over aan weer een andere Afrikaanse staat. Deze andere Afrikaanse staat exporteert deze wapens op papier naar Oman. In feite komen ze dan weer terecht in b.v. Chili. Dat is heel eigenaardig. Waarom al die omwegen? Eenvoudig omdat ze winstgevend zijn.

Een wapenfabriek wil produceren. In deze tijd bestaat de filosofie van de groeiende economie; d.w.z. je moet steeds meer produceren en dus ook steeds meer afzetten. Als je nu wapens maakt, dan is het natuurlijk heel leuk als je steeds meer wapens kunt verkopen. Maar je kunt die wapens niet verkopen, als je dat volgens de wettelijke regels wilt doen. Dientengevolge heb je mensen nodig die de wapens voor jou verkopen aan die gebieden waar je ze zelf niet aan moogt leveren.

Deze mensen hebben dan, terwijl u probeert uw afzet te vergroten, de gelegenheid en de mogelijkheid om aan degene aan wie ze leveren extra af te zetten zodat de afzet met afzetterij wordt vergroot en er enorme bedragen omgaan.

Er is een Griek geweest, de koning van de wapenhandel, die kans zag om alleen door dit schuiven met allerlei wapens een gemiddeld inkomen te hebben per jaar van bijna 200 miljoen gulden. Dit was zuivere winst. Van die winst werd natuurlijk veel betaald aan steekgelden. De bankrekeningen van bepaalde banken in Italië en Zwitserland puilden daarvan uit. Alles bij elkaar had de man in ieder geval een heel mooi inkomen. Die man heette MacMillian.

Tegenwoordig zijn er heel veel van die lieden. U heeft in Nederland ook zo iemand: Pistolen Paultje.

Pistolen Paultje levert natuurlijk alleen aan die adressen waar hij meent dat dat verantwoord is. En als ze nu toevallig bij de Rode Brigade terecht komen, dan is het zijn schuld niet. Zo gaat het altijd.

De wapenhandel is een heel belangrijke factor geworden in de economie van de verschillende landen. Als u zich even realiseert dat b.v. in de Ver. Staten bijna 20 % van de omzet en van het volksinkomen direct of indirect uit de fabricage van wapens en de handel daarmee voortvloeit, dan kunt u zich wel voorstellen dat ze dat niet graag willen missen.

In Nederland is dat wat minder. Hier komt men tot ongeveer 5 %. In België ligt het op het ogenblik tussen de 9 en de 11 %. Frankrijk heeft een wapenindustrie welke op het ogenblik 15 % oplevert van de gemiddelde ruilhandel en daardoor ook van de deviezenwaarden. De hele economie is er een beetje door in de war geraakt, dat is duidelijk. Gelijktijdig heeft men allerlei dingen verzonnen om de officiële omzet van de wapenindustrie op te voeren.

Als u zich realiseert hoe vaak oude typen wapens moeten worden vervangen tegenwoordig, dan kunt u ook wel bedenken dat dat heel veel miljoenen kost, ook aan de staat der Nederlanden. Want een vliegtuig dat je 8 jaar in bedrijf hebt, is in feite verouderd. Is het verouderd? Neen. Het zou gebruikt kunnen worden voor de taak waarvoor het is aangeschaft. Maar er is een nieuw vliegtuig waarvan men zegt dat het beter is. Dat dat vliegtuig dan 1½ miljoen per stuk kost daarover praat je verder niet. Dat vliegtuig moeten we eenvoudig hebben, want onze wapenbroeders vragen dat van ons. En zo gaat het verder.

Dat is een van de redenen waarom ze tegenwoordig zo boos zijn dat Nederland bepaalde atoomtaken wil afstoten. Op zichzelf is dat helemaal niet belangrijk, maar als Nederland dat doet, dan heeft het een kleiner aantal vliegtuigen nodig. En dan heeft het daarmee dus een bepaalde hoeveelheid extra onderdelen en nazorg niet nodig. Een ander zou dat dan moeten gaan doen en die heeft al tot het uiterste van zijn eigen z.g. defensiebudget dergelijke dingen te verzorgen. Het zijn allemaal dingen waar je wat vreemd van opkijkt. Schandalen komen regelmatig voor.

Denkt u b.v. aan Nederland. Daar worden een aantal torpedojagers en kruisers gebouwd. De kosten daarvan liepen zo hoog op dat ongeveer tweemaal het gevoteerde bedrag werd besteed; dat waren dus een paar miljoen extra. Niemand kijkt daar eigenlijk van op.

Dat is toch duidelijk. Als wij die laten bouwen, dan wordt daardoor werkgelegenheid geschapen. Door de werkgelegenheid kunnen de mensen gaan kopen. De omzetmogelijkheid in het land loopt op. Gelijktijdig kunnen wij daardoor ons aanzien bij anderen vergroten vooral als we een paar nieuwigheden weten in te bouwen en daar een patent op hebben. Dan kunnen we daarvoor dus geld vragen, wanneer een Japanse of Ierse werf dergelijke dingen wil bouwen met die voorzieningen. Dan zeggen we: Je moet onze onderdelen daarvoor gebruiken. Dat is weer extra winst, extra export en werkgelegenheid.

De mensen, die uitgaan van het standpunt de wapenhandel is overbodig en daarmee dus ook de wapenindustrie, vergissen zich. Wij leven in een tijd waarin de economie voor een groot gedeelte een wegwerpindustrie is geworden. Ik heb u in het begin er al op gewezen dat dat bij bepaalde producten het geval is.

De brandduur van electrische lampen b.v. wordt verminderd. Electronische apparatuur die wordt gebouwd op de gemiddelde levensduur van 5 tot 6 jaar. Maar denkt u eens even verder na. Wat moeten wij denken van boterbergen, kaasbergen, korenbergen, vleesbergen en wat nog meer? Allemaal dingen die moeten worden opgekocht, worden opgeslagen, want we moeten de prijs hoog houden. Dat is natuurlijk onzin. De halve wereld lijdt honger.

Als we die producten goedkoop genoeg maken, dan kunnen wij ze heus wel kwijt. Maar als we dat doen, dan gaat ons systeempje, onze opbouw de vernieling in. Dientengevolge betaalt u dus niet alleen voor het product dat u koopt, maar ook voor de producten die u niet kunt kopen omdat ze te duur zijn geworden. U doet dat via de belasting.

Als de wapenindustrie nu zou wegvallen, dan zou het nog veel moeilijker zijn om alle mensen het inkomen te geven wat ze willen hebben. Dan zou het nog veel lastiger worden om alle overheidskosten van de staat te betalen. Dan zou het nog veel moeilijker worden om, zoals het heet, een passende handelsbalans tot stand te brengen. Dus wapenindustrie of wij het toegeven of niet is noodzakelijk.

Maar als er een wapenindustrie is, dan hebben we ook de mensen nodig die zorgen dat die dingen overal terecht komen; dus de wapenhandel. De wapenhandel is een van de meest belangrijke factoren van de westerse economie. Als ik dan even verder nadenk, dan kom ik tot de conclusie dat het niet alleen gaat om de wapens. Er hoort van alles bij.

Als je soldaten hebt, dan heb je wapens nodig. De soldaat heeft een uniform nodig. Voor het uniform is natuurlijk een mate van versierings- en onderscheidingstekens nodig. Er zijn helmen nodig. Er zijn bepaalde vormen van schoeisel nodig; uniformen dus gemakkelijk te produceren. Ze moeten dan ook nog duurzaam zijn, want je kunt een soldaat geen oude schoenen geven. Het is een heel grote productie die er eigenlijk op is ingesteld goederen te produceren die niet in de handel komen; die dus niet een werkelijke verbruikswaarde hebben.

Het is een industrie van goederen die a.h.w. in het luchtledig verdwijnen op een gegeven ogenblik. Daardoor kun je werkgelegenheid scheppen. Maar je kunt dit alleen doen door die werkgelegenheid te verhalen op anderen. En daar zijn de mensen het waarschijnlijk niet mee eens.

Als we dan verder kijken, zien we allerlei problemen ontstaan, b.v. vervuiling bij chemische industrieën. Men zegt: Die werken alleen voor de burgers. Zij maken aspirientjes e.d. Of ze maken bandjes zodat ze clandistien alle laatste schlagers kunnen registreren om daarna schoksohouderend door het groen te lopen met een koptelefoon zonder te beseffen waar ze zijn.

Die industrieën maken stoffen die op het ogenblik erg giftig en gevaarlijk zijn, maar die in geval van oorlog erg nuttig kunnen zijn.
Weet u dat er stoffen zijn waardoor in Italië een heel dorp onbewoonbaar is geworden? Daarvan zijn een aantal opslagplaatsen, o.a. in Noord-Duitsland, die helemaal afgegraven moeten worden omdat daar ook van die materie in terecht is gekomen. Maar die stof uitzaaien boven het gebied van de vijand is heerlijk. Dat is een wapen. Je gebruikt het niet, maar je kunt ermee dreigen. Alle mensen dood. Alle gewassen verdorren. De gebouwen worden onbewoonbaar totdat je met het juiste neutralisatiemiddel komt. Dat hebben we nog wel niet, daar zijn ze nog naar aan het zoeken. Maar als het gevonden wordt, dan wordt het niet gebruikt om de schade ongedaan te maken die is toegebracht, maar dan is het alleen om in het oorlogsgebied, als alles dood is, met een spuitploeg doorheen te gaan en dan hebben zij dat gebied. Een wat rare geschiedenis.

Het is een belasting van het milieu, belasting van de burger, belasting van de staat indirect, want er zijn apparaten nodig om dergelijke dingen te bepalen en die dan ten slotte terecht komen in een handel die in feite grotendeels illegaal is. Hoe kun je het in je hoofd halen!

Ik denk, dat de basis van dit alles een verkeerd economisch beeld is. Men heeft namelijk de economie opgebouwd op een z.g. getallenwelvaart. Met andere woorden: het is niet wat je kunt kopen met hetgeen je verdient, maar het aantal eenheden wat je verdient zijn bepalend voor het idee van welvaart.

Men spreekt er helemaal niet over dat vroeger, toen het zo arm was in Nederland, je een pakje sigaretten kon kopen voor een dubbeltje.

Je kon een gebakje krijgen voor ongeveer 6 cent. Je kon een heel brood kopen voor 12 cent als je het goedkoop wilde hebben en als je het meer rationeel wilde hebben, heel vers en lekker, voor 20 tot 25 cent. Ik spreek nu van de jaren vóór de laatste wereldoorlog.

Een herencostuum was te koop in prijzen tussen de 15 en 35 gulden. Als je een werkelijk goed maatcostuum had, dan kostte dat ƒ 200.-.
Wat de dames betreft, een gewoon mantelpakje was te koop tussen de ƒ 15.- en ƒ 35.-. Wilde je het laten maken, dan was het aanmerkelijk duurder en kwam het waarschijnlijk op ƒ 100.-. Ik noem nu maar een paar prijzen.

Vergelijk die prijzen, inclusief de melk voor 8 cent de liter, de suiker voor 14 cent het pond, met de prijzen van vandaag. En ga je dan eens afvragen hoeveel je nu moet verdienen om hetzelfde te kunnen kopen dat je vroeger kon kopen. Dat wil zeggen dat iemand, die vroeger ƒ 40.- in de week verdiende in alle weelde kon leven. Hij kon zich werkelijk redelijk alles als een zeer gegoede middenstander permitteren. Iemand, die op het ogenblik ƒ 200.- in de week verdient, komt nog niet eens in diezelfde koopkracht terecht. Je moet tegenwoordig werkelijk ƒ 800.- per week verdienen om een vergelijkbare vorm van koopkracht te hebben. Gelijktijdig zijn er echter wel veel meer producten die je zoudt willen kopen. Dan zegt men: Ik begrijp niet hoe winkeldiefstallen tot stand komen. Nou, ik wel!

Als ik verder kijk, dan zie ik dat met al die opvattingen van de laatste tijd (o.a. de bekende deficietfinanciering) men niet alleen lichter is gaan denken over bepaalde problemen, maar dat men bovendien ertoe is gekomen om veel meer dan eigenlijk gerechtvaardigd is te besteden aan zaken als defensie en onderwijs. U zult zeggen: Onderwijs is noodzakelijk. Defensie ook. Maar de defensie heeft steeds meer vernieuwingen tot stand gebracht. Men is het a.h.w. steeds ingewikkelder, steeds luxieuzer gaan maken zonder dat het - zeker voor een land als Nederland -- eigenlijk noodzakelijk is of zelfs maar nuttig.

In het onderwijs heeft men het ene systeem na het andere geprobeerd. Op het ogenblik lopen in het onderwijs tenminste 7 verschillende systemen, ministrieel als proef uitgevaardigd voor bepaalde scholen of districten, naast elkaar. Niemand weet waar hij aan toe is. Het onderwijs wordt slechter. De gemiddelde mogelijkheid tot leren is wel groter geworden, maar de gemiddelde leerdiscipline is aanmerkelijk afgenomen. Je kunt dan zeggen: Dat eist de moderne tijd. Neen. De moderne tijd eist het niet. Het is een uitvloeisel van het systeem: wij geven nu uit en we betalen later.
Dat is zoiets als iemand, die in de steun loopt en op afbetaling met vacantie gaat naar de Canarische eilanden.

Tegenwoordig is men voortdurend bezig met crediet, crediet, crediet. Maar dat betekent wel, dat de geldomloop groter wordt dan ze in wezen, gezien product en productie, mag zijn (inflatoire werking) en dat men daardoor bovendien de regering in een situatie brengt waardoor ze eveneens meer gaat uitgeven dan voor haar wenselijk of mogelijk is. Deze overschrijding heeft wederom een inflatoire werking.

Nederland zegt: Wij zijn er heel goed aan toe, want op het ogenblik wordt er maar een inflatie van ongeveer 4 tot 5 % verwacht.
Realiseert men zich wat men zegt? Men zegt dus: Van alle spaargelden stelen wij nu per jaar maar 4 % naast de belasting die wordt geheven. Daar komt het op neer.

Als er landen zijn waar de inflatie 90 % of meer bedraagt (dat komt voor), dan steelt men in feite van alles wat in geld is belegd (niet in vaste goederen maar in geld) 90 %. Dat doet men om daarmee onder meer de wapenindustrie, de wapenhandel, de z.g. defensie-inspanningen, het handhaven van prijspeilen e.d. mogelijk te maken. Ik geloof, dat we hier kunnen zeggen: Het is het begin van de waanzin. Als je zo verder gaat, dan kom je nergens.

Aan de andere kant heb je de monetaristen. De monetaristen zijn eigenlijk de monarchisten van de Mammon. Zij zeggen: Mammon is koning. Wij moeten de uitgaventekorten beperken. Maar zij doen dit niet door hun eigen uitgaven te besnoeien, doch eenvoudig door datgene wat de staat in de gemeenschap terugstort te verminderen. Dat wil zeggen dat ze de last, die zij vormen voor de gemeenschap, gelijktijdig vergroten, terwijl ze de situatie en de koopkracht in het land verminderen.

Dat is natuurlijk ook niet reëel. Als er een beperking moet zijn bij de burger om de geldomloop wat minder groot te maken, dan moet de staat daaraan meewerken door haar eigen uitgaven met tenminste datzelfde percentage en als het even kan met meer te verminderen. Maar dat kan niet. Want we zitten met de banken. We zitten met de wapenhandel. Wij zitten met nationale en internationale instanties die zich steeds bezighouden met het hoog houden van prijzen, het reguleren van allerlei dingen zonder dat daar nu een dringende reden voor is.

Per slot van rekening een boer kan wel zeggen: Ik wil een redelijk inkomen hebben, maar dan moet hij ook redelijk kunnen produceren datgene wat de markt vraagt. Nu zegt hij: Ik produceer wat ik wil en ik eis daarvoor een afzetmogelijkheid en dan tegen een prijs die voor mij nog net winstgevend is. Dat is natuurlijk onzin.

Als u morgen besluit om draaimolentjes te gaan maken en het blijkt dat niet heel Nederland bereid is om met molentjes te gaan lopen, moet u dan naar de staat toe stappen en zeggen dat er een regeling moet worden getroffen waardoor alle molentjes die u produceert desalniettemin worden afgenomen en tijdelijk worden opgeslagen, opdat volgende regeringen ook met molentjes kunnen lopen'. Onzin. Maar dit is het systeem waarmee u nu te maken heeft.

Dan kunnen we zeggen: Er zijn sociale veranderingen en hervormingen. Ik heb daar ook al het een en ander over gezegd. Deze veranderingen en hervormingen voltrekken zich echter van onderaf. De grote moeilijkheid hierbij is dat heel veel mensen die eigenlijk wel beter weten zeggen: Wij willen dat eigenlijk niet, want dan gaat onze positie, ons inkomen of wat dan ook achteruit.

Iedereen is het erover eens: oorlog is het meest waanzinnige dat de mens tot stand kan brengen. Desalniettemin woeden er op dit ogenblik tenminste 7 kleine oorlogen op deze aardbodem. Desalniettemin wordt op dit moment ongeveer 30 % van wat de wereldbevolking aan producten opbrengt omgezet in geld dat wederom voor bewapening, salariëring van de gewapende macht en dergelijke bestemd is. Dit is waanzin, mijne vrienden.

Men kan zeggen: Wij moeten toch komen tot een redelijke samenwerking. Ja, omdat we zekerheid willen hebben. Maar als we in de handel zitten, dan hebben we geen zekerheid. Als we in de productie zitten, dan moeten we produceren wat de verbruiker van ons wil, niet datgene wat wij het best en het meest rendabel kunnen produceren. Dan moeten we niet zeggen: Ik moet mijn bedrijf voortdurend uitbreiden en mijn omzet vergroten. Dan moet u zich afvragen: Hoe kan ik binnen het huidige kader rationeler en beter werken? Maar dat weigert men.

Het is deze mentaliteit die de wapenhandel heeft gemaakt tot een van de meest verzwegen, maar ook een van de grootste en meest gevaarlijke industrieën in de wereld. Het is dit denken, deze manier van handelen, deze ophouw van een economie, dit streven naar zekerheid dat indirect verantwoordelijk is voor alle wapens die terecht komen bij bandieten, bij mensen die bereid zijn te moorden voor geld, die terecht komen bij mensen die zonder verder na te denken op grond van de een of andere ideologie anderen opofferen aan hun eigen behoefte om gehoord te worden.

Dan moogt u zeggen wat u wilt, natuurlijk. Als iemand zegt: De wapenindustrie en de wapenhandel zijn noodzakelijk, dan ben ik bereid mij daarbij neer te leggen, als men mij dat redelijk kan aantonen. Maar dat kan men al-

leen doen op grond van angsten die bewust worden aangekweekt, tegenstellingen die bewust worden gehandhaafd.

Het is heus niet zo dat er alleen een IJzeren Gordijn bestaat aan de zijde van Rusland en zijn blokstaten. Het is wel degelijk zo, dat er zeer grote moeilijkheden zijn als mensen van die kant uit naar Amerika willen gaan of zelfs als ze Nederland binnen willen komen. Nederland is nog een van de mildste landen op dat terrein. Men wil gewoon de groepen scheiden, opdat er een vijandbeeld in stand kan worden gehouden dat niet reëel is.

Men bouwt machten op om elkaar daarmee te bedreigen. Niet omdat de volkeren met elkaar in strijd zijn, maar omdat men hierdoor meent een vastere greep te hebben op het volk, op de economie, op het gebeuren. Daardoor is de hele wereld doordesemd met geheime diensten waarbij zelfs de bondgenoten elkaar voortdurend bespioneren omdat hun vertrouwen alleen door de staatslieden wordt uitgesproken, maar niet innerlijk beleefd.

Realiseer u wat er aan de hand is. Uit handelsoverwegingen, machtsoverwegingen wordt vijandschap gekweekt en instand gehouden. Op grond van deze vijandschap is het mogelijk voortdurend een afzet te vinden voor een wapenindustrie die in deze dagen groeiende is en niet, zoals in een bewuste wereld zou moeten worden verwacht, langzamerhand in belangrijkheid terugloopt. Het zijn deze beelden van vijanden, van angst, van onvermogen om een ander te aanvaarden en te begrijpen waardoor de wapenhandel elk jaar miljarden en miljarden kan verdienen aan de dood van anderen.

Als we denken aan de economie, dan moeten we niet denken in beelden van houden wat we hebben. Dan moeten we uitgaan van het beeld: wat kunnen wij maken uit hetgeen er nu is? Hoe kunnen we allemaal beter, gelukkiger, prettiger leven? Niet: hoe kunnen we vooral zorgen dat de bestaande orde instand wordt gehouden.

Wie zich dit realiseert, zal het met mij eens zijn dat de wapenhandel alleen maar een symptoom is van een totaal verkeerde benadering van mensen die macht wensen. Een symptoom van een totaal verkeerd beeld van de werkelijkheid van degenen die hun woorden en hun voorstellingen, die zo handig overal worden gepropageerd, geloven in plaats van zich af te vragen, of een gewone mens nu werkelijk een vijand behoeft te zijn.

Daarmee wil ik dan dit korte onderwerp afsluiten.

UITSTRALING.

Al wat leeft straalt uit. Want waar een kracht is die zelfs materie tesamen houdt, waar leven is dat enkel maar een plantje is, daar is een straling, een kracht die kenbaar is. Hier is het leven. In een mens en in een geest zit datzelfde ingeweven. Je straalt uit wat in je leeft; dat wat je bent, je werkelijkheid. Een ander, die dit stil erkent en ondergaat, komt daardoor tot begrip. Ja, hij verstaat veel beter wat je bent en wat je zegt dan als je redelijk overlegd dit alles uitpluist en voor hem legt in woorden en beeld.

Uitstraling is een vreemde kracht. Het geeft het woord een bijzondere macht. Het doet aanwezigheid op zich uitwasemen tot de mens beantwoordt aan hetgeen je bent. En zelfs als je niet aanwezig bent maar nadert slechts, wordt stil die straling al erkend en zwijgt misschien een heel gehoor een ogenblik, omdat men zonder dat men het zelfs weet, beseft: hier nadert grote kracht die in mij spreken zal, die voor mij leeft een aanzijn geeft aan iets wat ik nog niet weet, maar dat mijn wezen toch diep treft.

Uitstraling is een werkelijkheid. Uitstraling is totaliteit die in haar delen stil verdeelt de eenheid die door die delen speelt in evenwicht en stil verstaan, in een harmonisch samengaan, in botsing soms en onbegrip, zodat het geheel zichzelf blijft ook wanneer de uitstraling steeds maar een deel, soms maar een heel klein deel omschrijft en het besef van al wat straling in zichzelf heeft en daardoor straling door straling uit het Al alles wordt belicht.

:-:-:

SLEUTELS

COSMISCHE LERINGEN
medianiek ontvangen en uitgegeven
door de „Orde der Verlossingsmens"
te 's-Gravenhage.

M A A N D B L A D.
(10 nrs per jaar)

I N H O U D.

JANUARI 1986. 31e jaargang.
Nummer 4.

GOD IN VERSCHILLENDE GEDAANTEN

Wat is God? CI blz. 37

Inwijdingsscholen CI " 44
Sneeuw CI " 50

WERELD IN VERANDERING

Economie CII " 33

De achtergronden van de terreur CII " 38

Overname uit „SLEUTELS" slechts toegestaan na
schriftelijke toestemming van het bestuur der „O.D.V."

LES IV.

WAT IS GOD?

Ik vind dat we toch nog een punt hebben dat bij God in Frankrijk of elders te pas komt: wat is God.

Als wij kijken door de eeuwen heen, dan zijn er heel wat verschillende godsvoorstellingen onder de mensen geweest. Als we nagaan wat al die verhalen inhouden, dan komen we tot de conclusie: ze zijn eigenlijk een bemanteling van onkunde.

Nu weet u dat religies op deze wereld een heel luide stem plegen te hebben. Bij mij rijst dan de vraag: Waarom zouden zoveel mensen met zoveel overtuiging luidkeels spreken over iets waar ze niets van af weten? Het enige antwoord dat ik daarop kan vinden is, dat bij de meeste mensen de neiging bestaat om met zeer grote overtuiging een oordeel uit te spreken over zaken waar ze niets van af weten. Dat kunnen we voortdurend zien in de politiek, in de economie en overal waar je met mensen te maken krijgt.

Als ik mij afvraag: wat is God, dan kom ik tot een aantal veronderstellingen. In de eerste plaats: Alles is er. Het moet ergens vandaan komen. Als het nergens vandaan was gekomen, dan zou het nog veel gekker zijn. Dus: er zal een God zijn.

Wat is die God? Ik weet daar geen ..... van af. Want iedereen, die denkt dat hij weet wat God is, wat God wil, maakt van God een mens. Dat is wel heel duidelijk, als we kijken in de verschillende landen op deze wereld.

God, voor zover hij nog wordt erkend in Rusland, zou eigenlijk lid van het partijpresidium moeten zijn.
In de Ver. Staten is God de rechtvaardiging van het gedrag van het gouvernement. In Frankrijk is God iemand die je aanroept, als je niemand anders kunt vinden om je te helpen. In Duitsland is God de ijzeren wet die wij volgen. In Engeland is God een Engelsman die verheven is tot de allerhoogste functie. Je vraagt je af: waarom vermenselijkt men God? Er zijn zoveel van die dingen waarover ik werkelijk verbaasd ben.

Onze God is een toornige God. Wel potverdorie, waar moet de man boos over zijn? Als hij alles heeft gemaakt, dan is het zijn eigen schuld. Als hij niet alles heeft gemaakt, dan moet hij blij zijn dat de zaak nog reilt en zeilt. Dus een toornige God.

Dan een naijverige God. Dat vind ik ook zoiets. Kijk eens, als je weet dat alles ten slotte deel van je is, deel is van je macht, dan zou je als mens toch zeggen: Dan is er geen enkele reden om toornig over te zijn, want iedereen krijgt zijn trekken thuis. Daar zorgt hij zelf voor. Dan is er ook geen reden om naijverig te zijn, want per slot van rekening, ze komen ten slotte allemaal bij jou terecht. Je behoeft je niets aan te trekken van de

z.g. concurrentie.

Dan zeggen ze: Onze God is een barmhartige God. Kan God barmhartig zijn? Voor mij een vraag. Ik wil het graag aannemen. Wij hebben allemaal een barmhartige God nodig op z'n tijd. Maar als je reëel bent, dan zeg je: Maar een God die barmhartig is, die zou vanuit zijn wezen moeten handelen op een wijze die wij als barmhartig ervaren. Maar dat zou dan ook betekenen dat hij volgens diezelfde wet op een ander ogenblik onbarmhartig is. Voor die God is het hetzelfde, alleen voor de mens is het een beetje anders. Dus voor dergelijke dingen voel ik niet veel.

Dan vraagt men zich af: Waarom zouden eigenlijk die Goden (want elke God is eigenlijk toch een beetje anders; zelfs Jezus heeft spleetogen in China) zo'n enorm apparaat voor macht nodig hebben?
Als God leeft in de harten der mensen, dan heeft hij geen kerk nodig.
Een God die een kerk nodig heeft, leeft niet in de harten der mensen, anders heeft hij geen bouwwerken nodig.

Als ik zie dat er overal, vanaf het verste verleden, heilige plaatsen zijn geweest, tempels en heilige tuinen, heilige wouden, dan zeg ik: God is eigenlijk een soort attractiepark geweest in het verleden. Dat is hij eigenlijk nu nog. De mensen gaan naar Rome om lekker te eten en om de Paus te zien. Zoals de mensen, die het niet kunnen betalen naar Artis gaan om patat te eten en de apen te bekijken.
Ik weet, dat het een beetje onfatsoenlijk is om het zo te zeggen.
Maar waarom zouden we nu net doen alsof het wat anders was.

God als eerste begin is een aanvechtbare these, al is het maar omdat er geen andere verklaring mogelijk is. De God, die in het begin is, is degene met wie en uit wie alle dingen die er bestaan - elk sterretje, elk kosmisch stofje, elk magnetisch veldje, alles wat je je maar denken kunt - is voortgekomen. En dan is er op een planeetje zoals de aarde toevallig ook nog zoiets ontstaan als leven. Dat is ook weer een deel van die God, want het is deel van de functie. Als alles uit Hem is voortgekomen, dan ook dit.

Dan zeg ik niet dat God de mens heeft geschapen. Ik zeg, dat door de wetmatigheden, die in de goddelijke structuur als geuit in het begin van de schepping, de mens mede is ontstaan. Dan is de mens niet meer of niet minder dan een vlo of onverschillig welk ander laag levend wezen. Het verschil tussen een amoebe en een mens is dan eigenlijk gelegen in de complexiteit van de mens; een complexere schepping, verder niet.

Dan kan ik aan die God dus ook niet alle kwaliteiten en eigenschappen toeschrijven. O zeker, alles wat ik aan hem toeken zal ik er in kunnen vinden. Maar dat komt, omdat ik vanuit mijn standpunt kijk.
Dat is hetzelfde als een kleurenblinde naar de regenboog kijkt.
Hij zegt: Wat staat er een mooie grauwe streep in de lucht.

Een dergelijke God is ook niet iets tot wie je kunt bidden.
Ik vind het trouwens een van de krankzinnigste dingen. Er zijn een paar godsdiensten die zeggen: God is alwetend. En omdat God alweten is, gaan ze hem nog een keer vertellen wat ze verwachten dat hij zal doen.
Hij weet dat toch wel. En als hij het niet wil doen, doet hij het toch niet.
Dus waarom zou je bidden?

Bidden is voor jezelf goed. Natuurlijk. Het is voor jezelf een manier om je te bezinnen op ergens een vreemde bron van het bestaan, op de raadselen van je eigen zijn, de tegenstellingen die je in je wezen steeds weer constateert. Daar is bidden goed voor.

Als je gedachten stuurt naar een ander, dan zijn gedachten krachten.
Ze hebben invloed; dat is al bewezen. Gedachten kunnen worden overgebracht.
Als je met vriendelijke intenties aan een ander denkt, dan zal dat de ander zeker niet schaden. Als ze aan ons denken in onze wereld, dan is het

soms heel gezellig behalve als ze beginnen te zeuren van: wat mis ik je zo. Ik kan me begrijpen dat ze ons zo missen, maar waarom komen ze ons dat vertellen. Laten ze liever zeggen: Laten we verder gaan en toch het contact met elkaar bewaren. Dat is veel beter.

Neemt u mij niet kwalijk, de rellerige omgeving op aarde is voor mij iets waaraan ik al enige tijd ontwend ben, ofschoon ik u in de komende tijd weer vele malen zal moeten ontmoeten. Ik wil hiermee reeds mijn condoleanties uitspreken, maar u zit eraan vast, althans wanneer u komt luisteren.

Een God die in ons is, die deel is van ons wezen, is eigenlijk al wat wij zijn. Alleen, wij weten het niet. En omdat wij dit niet weten en toch graag aanvoelen dat er iets bestaat waaraan wij verwant en mee verbonden zijn, maakt dat mijn God. Maar deze God die wij althans in zijn beeld en gelijkenis zelf fabriceren, kunnen wij toch moeilijk aan anderen als een kosmische waarde opleggen.

Wij kunnen ook niet beweren dat wij de enige weg hebben gevonden. Het is typisch, er is maar één weg en die moeten we gaan. En als je nu lang genoeg die weg gaat, dan vergaat de wereld. Dat kun je zien uit de ontwikkelingen van de laatste tijd. In naam van God zijn al meer vernietigingen aangericht dan er in naam van de duivel ooit tot stand zijn gebracht. Dat is heel eigenaardig. Waarschijnlijk omdat de meeste mensen bang zijn voor de duivel maar denken dat ze het met God wel op een akkoordje kunnen gooien.

De God waarmee je leeft, is een persoonlijke God. Daar heb ik geen bezwaar tegen. Iedereen heeft wat nodig. Per slot van rekening zijn er mensen, die aan hun eigen religieus superbewustzijnsbesef zo verknocht zijn dat ze daar eigenlijk ook aan verslaafd zijn, alleen meer geestelijk dan lichamelijk. Maar daarachter ligt een persoonlijke waarheid.

Als we kijken over de hele wereld, dan zien wij dat God a.h.w. een weerspiegeling is van de mens en diens verwachtingen, diens angsten, diens hoop. Er is een personificatie.

Als je kijkt naar de verschillende Manitoe's van de indianen, dan lijkt het toch wel wat vreemd dat zo'n Manitoe zich dan openbaart in het een of andere dier. De een heeft als symbool van zijn relatie met God een spin. De ander een stinkdier. In die tijd konden ze nog niet in de politiek gaan, anders zou het nog begrijpelijk zijn.
Weer aan ander heeft een paard of zelfs een wolk. Soms zelfs dode voorwerpen als een pijl. Dat is dan de medicijn. Dat is datgene wat je in stand houdt, wat je in harmonie houdt met je omgeving.

De Manitoe zelf is eigenlijk een onbestemd wezen; een soort super indiaan. Je hoort en ziet hem eigenlijk niet. Een enkele keer spreekt hij in de harten van de mensen als ze mediteren op een stille plek.
De Manitoe kan beleefd worden door middel van verschillende rituelen.

Daarnaast ligt dan altijd ook weer het leven na de dood.
Het leven na de dood is gewoon overgaan naar een wereld van altijd groene prairies waar voldoende wild is, waar je kortom kunt leven als God in Frankrijk.

Ga ik nu naar de negers kijken, dan blijkt dat hun goden weer heel anders zijn. Hun goden zijn a.h.w. de heersers over bepaalde soorten en soms over de hele natuur. Ze zijn de brengers van vruchtbaarheid en van de dood. Ze zijn lotsbeschikkers. Je kunt met die god a.h.w. een-worden. Op dat ogenblik ben je een dier dat behoort tot de diersoort van die god. Op dat moment ben je de brenger van de vruchtbaarheid van die god of de voltrekker van het doodsvonnis dat die god in je legt. Het is heel interessant.

Als we dan naar het verleden kijken, u heeft het waarschijnlijk al vaak gehoord, dan zien we b.v. de Egyptenaren. Zij hadden ook een god. Egypte was een door priesters en ambtenaren geregeerde maatschappij. Je had dan eerst de betalers. Steekgelden waren daar in het dagelijkse leven ook heel gewoon. Dus moest je eerst betalen. Als je dat had gedaan, dan kon je vanuit de onderwereld de trappen opgaan.

Die trappen bergden dan allerlei gevaren: de leeuwen, de slangen enz. Je kon die allemaal overwinnen als je het juiste woord wist. Dat was dan het ritueel. Zo hoort het nu eenmaal in het hiernamaals. Ga je verder, dan kom je voor een gerechtshof. Die moet er ook zijn. Dat gerechtshof heeft een aantal rechters, die worden bepaald door het aantal goden dat de priesters hebben geaccepteerd.

Daar is dan de melkkoe, de godin van de hemelse genade: Maat. Als nu blijkt dat de schalen bijna in evenwicht zijn, dan gaat ze naar de schaal van de 'goede daden' toe en gooit daar een veer in (kennelijk behoort ze tot het goddelijke pluimvee), dan slaat eventueel de zaak door en word je ineens net zo groot als je rechters.

Je staat dan in een wereld waar de landbouw rustig verder gaat, alleen de opbrengst is natuurlijk veel beter. Je hebt geen gebrek aan water. Je hebt geen last meer van ambtenaren. Je hebt alleen maar rekening te houden met de goden.

Als je dan toevallig nog het een en ander wilt weten, dan zijn daar de Hallen van de Herinnering. Daar staan boeken. Als je precies wilt weten wat er in je leven aan de hand is geweest, dan lees je dat even na. Misschien dat je dat ook over je buren kunt doen, maar daar ben ik niet zeker van. Dat is in dat soort hemel nooit geweest, ofschoon er sferen moeten zijn waarin deze 'heilige comedie' nog steeds wordt gespeeld.

Gaan we nu eens kijken in India. Daar vind ik op de achtergrond ook wel de een of andere god. Er is één van wie we niet precies weten wat hij is. Als u mij vraagt wie daar het dichtst bij stond, dan zijn het waarschijnlijk de noordelijke volkeren geweest die overigens een deel van hun wijsheid ook uit India hebben gehaald. Beter gezegd: iets noordelijker uit het gebied dat nu de Gobi is. Daar is namelijk de traditie ontstaan.

Het is de god van de tijd, die wij in een andere vorm weerspiegeld weer terugvinden bij de Grieken en Romeinen. De god die zijn eigen kinderen verslindt (Kronos). Alleen is zijn vrouw het daar niet mee eens en daardoor komt er toch nog een stel goden die op de mensen worden losgelaten.

De mensen in India hebben wel een god. Maar vreemd genoeg zeggen ze: Met die werkelijke godheid hebben we zo weinig te maken. Wij begrijpen dat niet. Dus wat gaan we doen? Wij gaan kijken naar een god die voor ons persoonlijk goed is. Het is een soort hemels kantoor waar verschillende goden achter de loketjes zitten. Wil je vruchtbaarheid, dan ga je naar de een. Wil je leven en rijkdom, dan ga je naar de ander. Voel je je verwant met de dood, dan ga je een praatje maken met iemand die de dood regeert en zo verder. Alweer een menselijke samenleving die is overgedragen op het hemels geheel.

Laten we niet vergeten dat de Chinezen indertijd ook een heel mooie stelling hadden. Zij hadden het over de hemelse keizer. De hemelse keizer was God. Die had dan een verboden stad. Net zoals de keizer op aarde. Hij had allerlei Mandarijnen , net als de keizer op aarde. Hij had zijn ambtenaren die allerlei dingen deden. Dan had hij daarnaast nog de aangrenzende gebieden. Daar woonden dan de Vier Winden. Als de Vier Winden dan gelaten waren, dan had de keizer een bijzonder drukke dag. Hij had dan een receptie en nam hij besluiten over het welzijn der mensheid. De keizer

op aarde volbracht dan een aantal rituelen en tradities waardoor hij zich vereenzelvigde met de hemelse keizer en aan wie hij de macht ontleende om als een goddelijke figuur op aarde dan te doen wat hij leuk vond op kosten van anderen. Tegenwoordig moet je je daarvoor laten kiezen. Hij kon dat zo.

Dat is allemaal mensenwerk. Het vreemde is, dat een god die wordt verkondigd over het algemeen niet alleen wordt verkondigd, omdat hij de verlossing of de bevrijding is of omdat hij bescherming geeft of omdat hij beschermd weer de wraak van andere goden voorkomt. Neen, de god die wordt verkondigd is altijd de god van degenen die de macht hebben. Het wonderlijke is, dat zolang mensen aan dergelijke goden geloven er altijd machten zijn die elkaar bestrijden.

Ik kijk naar de islâm. Zij hebben een god die Allah heet. Waarschijnlijk ontleend aan de Franse taal waar men ook wel opmerkt: A la c'est ça. Deze god is eigenlijk dezelfde god van de christenen en de joden. Eigenlijk zelfs van bepaalde vormen van boeddhisme die toch ook één god veronderstellen. Alleen maken ze zich minder druk over die god dan over zichzelf. Het lijkt mij verstandig. Deze god Allah heeft een bepaalde openbaring gedaan door iemand die sommigen de zoon van God noemen of een God noemen en anderen weer zien als een profeet. Hij heeft ook de wet van God gevonden. Nu is het gekke, dat de essentie van deze wetten bijna gelijk is.

Als we kijken naar de korân zonder de uitleggingen daarvan en we kijken naar het Evangelie zonder de uitleggingen, dan blijkt dat we op een heel groot aantal punten een directe overeenstemming hebben en dat de afwijkingen eigenlijk zeer gering zijn; eerder formuleringen aangeleund tegen de sociale omstandigheden in de tijd van de verkondiging dan dat ze werkelijk een essentie van anders-zijn inhouden.

De islâm is in strijd geweest en in feite weer in strijd met het christendom. Waarom? Ik vraag mij dat af. Ik kan daar geen verklaring voor vinden, zomin als ik een verklaring kan vinden voor het feit dat sommigen zich democraten-vertegenwoordigers noemen; vertegenwoordigers van de vrije wereld. Zij zijn dan in strijd met de socialisten, die dan weer de vertegenwoordigers zijn van de plan-maatschappij. Ten slotte gaat het hier alleen maar om systemen, maar beide beweren dat ze voor het geluk van de mens opkomen. Als je het geluk van de mensen moet nagaan, dan moet je de verschillen die je hebt samen delen en dan kun je een eind verder komen.

Zo is het natuurlijk niet. Neen, wij hebben een verschil en daardoor hebben we ieder een eigen voertuig. Dan kiezen we een heel smalle weg uit en gaan we met een razende snelheid in de richting van de ander rijden. Die ander is ook niet gek. Hij zegt: Ik laat mij niet overbluffen. Hij gaat steeds sneller rijden. Weet u wat er dan gebeurt? Als er een botsing komt, dan komt er of een aan de kant van de weg als hij toch bang is geworden. Of het is 'bom' en dan is er niets meer van over. Zo gaat dat.

Als ik dat allemaal zo bekijk, kan ik alleen maar zeggen: God is de schepping van mensen die bewust of onbewust macht over anderen begeren. Er is wel een God, maar die doet aan al die dingen niet mee. Al die vormen en wetten zijn allemaal bijkomstigheden.

Als u werkelijk iets wilt zijn, werkelijk iets wilt doen - u wilt b.v. iemand genezen of u wilt op een bepaalde mânier verlichting krijgen - beroep u dan maar op de kracht die in u woont. Als je dat met vol vertrouwen doet, dan behoef je daar niet eens over na te denken. Het praten gaat vanzelf. Waarom moet je dan hele rituelen gaan afdraaien? Om anderen onder de indruk te brengen? Mij dunkt, dat ze meer onder de indruk zullen zijn van de resultaten dan van al dat gezeur.

Ik vind het schitterend wanneer er een grote plechtigheid is in een enorme kathedraal met honderden mensen die hun hoofddeksel van Sinterklaas hebben geleend en dat daar wordt gepreekt en geïnspireerd. Dan denk ik: als jullie nou één dode zouden opwekken, of de mensen hem leuk vinden of niet, dan heb je veel meer bereikt.

U vindt het waarschijnlijk vervelend dat ik op deze manier praat over godsdienst. Ik blunder ook maar in deze cursus binnen. Frankrijk hebben ze al gehad. Dat zou dan mijn lievelingsland zijn. Ik heb daar namelijk heel goede wijn geproefd. De goede dingen op aarde die herinner je je nog lang.

Als het zo is dat er een God is, dan is die God voor ons een kracht die in onszelf woont. Anders kan ik de vraag: wat is God? niet beantwoorden. Als die God een kracht is die in ons woont, dan moet hij door ons tot uiting kunnen komen. Daar heb je geen middelaars en bemiddelaars voor nodig, geen nevengoden, geen heiligenschaar, geen zaligen, geen wetgeleerden, niets.

Die kracht in ons is ook een deel van God. Wij kunnen daar iets mee doen. Dan is dat het beste dat we tot stand kunnen brengen. Dan is al het andere overbodig. Daarom zeg ik: God is de ongeweten kracht die in ons woont. God is het onbegrepen werken dat deel uitmaakt van ons bestaan.

Hoe we daaraan vorm geven, is onze zaak. Maar het is altijd een persoonlijke God. Een werkelijke betekenis kan ons godsbeeld eerst krijgen, als we uit dit godsbeeld ook een kracht kunnen wekken. Een kracht, die ook buiten ons kenbaar is, zodat we God beleven in de werken die we zelf tot stand helpen brengen.

Eventuele klachten over dit onderwerp kunt u tot de voorzitter richten. Dan heeft u samen wat om over te praten. Eventuele waardering zult u hopelijk omzetten in een poging om een beroep te doen op die innerlijke kracht die in u leeft zonder rituelen, zonder al teveel verklaring en diepzinnigheden, maar met een spontaan beleven daarvan en werken daarmede.

x U zei: Zoek het in jezelf. Er is een goddelijke kracht in je die geen woorden behoeft. De godsdienstige literatuur geeft duidelijk een bepaalde richting aan. Mijn vraag is: Waarom dan die H. Geschriften? Ze geven een weg aan die niet door een mens is verzonnen.

– Daar kan ik u een heel eenvoudig antwoord op geven. Als u van de een of andere grote firma een reclamefolder krijgt, dan staat daar heel duidelijk in dat het product van deze firma om vele redenen beter is en daarom verkieslijker dan alle andere producten en dus ook meer dienstig voor de doeleinden waarvoor u het zoudt kunnen gebruiken.
Maar er zijn duizenden fabrieken over de hele wereld die over hun eigen product allemaal enigszins anders soortgelijke dingen schrijven.
Wat is de werkelijkheid? Dat het product, mits goed vervaardigd, onder bepaalde omstandigheden bruikbaar en nuttig kan zijn.

Als u alle godsdienstige geschriften neemt, dan heeft u te maken met de propagandageschriften (neemt u mij niet kwalijk dat ik het zo zeg) die voor een bepaalde richting maar ook voor een bepaald begrip van uitverkorenheid en macht zelfverheffing preken. Daarbij gaan die steeds uit van al datgene wat reeds door anderen is gezegd en is aanvaard. Zo zijn ze geworden tot een uitermate complexe materie die zich gedraagt als een wetenschap zonder daarbij toe te geven dat de kern van die wetenschap

is gelegen in iets waarvan ze in feite niets afweten en waarvan niets feitelijk bewijsbaar is. Dat is de grote moeilijkheid.

Als we kijken naar de bijbel, dan kunnen wij een aantal historische verhalen daarin aanwijzen. Maar we kunnen niet aantonen dat daarmee eveneens is bewezen dat alle verhalen die de verschillende profeten hebben verteld door God zijn gegeven en geïnspireerd.

Als we kijken naar de korân en we zien de regels en wetten die daarin staan, dan kunnen we heel goed zien dat hierin een begrip zit van menselijke waardigheid, van persoonlijke mogelijkheden, noodzaken en verplichtingen. Maar als we dat allemaal vertalen, dan zeggen ze: Mohammed heeft een godsbeeld gehad dat eigenlijk een zekere sociale orde inhield. Maar hij heeft helemaal niet datgene gezegd wat de latere oelama's, de wetgeleerden, daarvan hebben gemaakt. Met anderen woorden: ook de islâm is zeer sterk vervreemd van de oorspronkelijke, toch weer directe regels die in de soera's van de korân staan opgetekend. Datzelfde kan ik u zeggen voor de Upanishades die ook niet te begrijpen zijn, tenzij deskundige uitleg volgt van mensen die daarin het beeld hebben gezocht van hetgeen voor hen belangrijk was en dit ten slotte verder hebben beredeneerd.

Uit het boeddhisme wordt heel duidelijk dat de eenvoudige weg van de Gautama Boeddha, Siddarta, is vertekend door allerlei mensen, die in hun eigen filosofieën, hun eigen behoefte, hun eigen denkwijze daaraan hebben toegevoegd. Met andere woorden: De weg, die de Heilige Boeken schijnen te wijzen en die in de godsdienstige Geschriften zo sterk de nadruk krijgen, zijn meestal niet eens met zekerheid af te leiden uit de oorspronkelijke geschriften die heilig verklaard zijn en waarop men zich beroept.

Wanneer men deze heilig verklaarde of door God gegeven geschriften dan verder onderzoekt, dan komt men tot de conclusie dat ze vele tegenstrijdigheden en vaak historische vervalsingen bevatten. Kortom, dat ze niet helemaal homogeen zijn en zeker niet die volmaaktheid bezitten die we toch van een goddelijk werk als mens zouden mogen verwachten en ook als geest menen te moeten eisen. Daarom ben ik zo vrij geweest om, ofschoon menigeen mij dat weer kwalijk zal nemen, te spreken over al deze religieuze geschriften en schrifturen als propagandalectuur van een bepaalde firma. Ik hoop, dat het duidelijk is.

x Het dagende Niets van het boeddhisme is dat ook een soort godsbeleving?

– Het is een voorstelling van een godsbeleving die is gebaseerd op de erkenning, dat een mens nooit tot een godsbeleving kan komen, omdat hij mens is. Zodat eerst de mens die niet meer mens is, althans niet bewust, tot een beleving kan komen van dat wat werkelijk is, maar deze werkelijkheidsbeleving weer niet kan omzetten in een menselijke waarde. Wat trouwens ook uit de verschillende geschriften van de Boeddha blijkt, o.a. zijn lering van Manipur (?). Daarnaast ook in enkele van zijn toespraken in het klooster van de Drie Bomen heel duidelijk maakt: Alles is zoals jij het ziet. Maar je kunt de werkelijkheid niet zien, omdat je blind bent voor de werkelijkheid.

x Zullen dieren zich ook druk maken om een godsbesef?

– Neen, want die leven uit God. Dan komen de mensen erbij en zeggen: Dat is instinct. En zo stinkt de mens erin als hij dieren misacht, omdat het dier op een andere wijze zijn waarheid beleeft dan een mens.

x Heeft elke mens een eigen godsbeeld?

– In feite maakt elke mens zijn eigen godsbeeld, dat is volkomen waar. Dat is misschien ook wel goed dat wij dit beseffen, want dan hebben wij

niet meer de brutaliteit om de godsvoorstelling van het godsbeeld aan de onze te willen aanpassen.

Ik besluit met u toe te wensen dat in de komende tijd u tot die persoonlijke godsbeleving kunt komen waardoor een goed en gelukkig nieuwjaar voor u niet meer belangrijk is, want u draag het in uzelf.

-:-

U heeft kennis gemaakt met iemand, die pas is toegetreden tot het sprekerskorps in de Nederlandse taal. Ik geloof wel dat u hem een geestelijk applaus heeft nagezonden, zij het hier en daar met enige twijfels op de achtergrond.

INWIJDINGSSCHOLEN.

Een inwijdingsschool is over het algemeen een school waarmee je de mens probeert te brengen tot een vervreemding van zijn eigen ik-beeld. Zolang je een definitieve voorstelling hebt van jezelf, van wat je bent, van wat je aan rechten en plichten bezit, zul je niet kunnen doordringen in een grote werkelijkheid.

Elke inwijdingsschool heeft op haar eigen manier altijd geprobeerd om de mens los te scheuren uit al die dingen waarmee hij toch verbonden is. Het is de ene keer een weg die je aflegt. Je gaat naar een leermeester toe, totdat je het gevoel hebt dat hij je niets meer kan leren. Je gaat verder, je vindt weer een tweede leermeester enz. Meestal kom je dan daar weer terecht vanwaar je bent vertrokken.

In andere gevallen leef je in afzondering. Je wordt helemaal geleefd. Het enige dat je eigenlijk moet doen, is jezelf beheersen en leren om zelf zover te denken dat niets wat er gebeurt je nog kan beroeren. Er is zelfs een inwijdingsschool geweest waar men b.v. de hand in het vuur moest steken, waar men stokslagen moest verduren en wat dies meer zij. Soms waren die scholen nog tamelijk duur. Je moest veel meebrengen aan geestelijke of stoffelijke bagage om daar bij te kunnen behoren. Dus eigenlijk heeft men in die scholen vaak enorme kosten gemaakt om zich te laten aframmelen. Maar het feit, dat je daardoor gaat leven in een wereld waarin je alle dingen gaat beleven als echt en niet alleen maar jezelf, is erg belangrijk.

Bijna elke inwijdingsschool kent ook haar eindriten waarin een groot gedeelte van het gebeuren zich afspeelt in de geest van degene die wordt ingewijd. Of dit nu gaat bij eenvoudige inwijdingen zoals b.v. in de tempel van de zeegod in een bepaalde stad aan de Middellandse Zee waarbij je de illusies van gevaar moest overwinnen en dan nog de zelfbeheersing kennen om de eindfase te bereiken. Of dat je terecht komt in allerlei situaties waarin je wordt begraven of in eenzaamheid wordt geconfronteerd met je obsessies en toch weer je geestelijke gezondheid moet terugvinden (je innerlijk evenwicht) om dan als ingewijde naar buiten te gaan.

Er zijn scholen geweest waar men in een soort trance allerlei dingen moest overwinnen. Meestal is dat dan gebaseerd op de elementen, die men

vroeger zag als de basisbestanddelen van het geheel van de schepping. Iemand moest leren door de lucht te gaan, de winden te overwinnen. Hij moest leren door het vuur te gaan. Hij moest leren over de wateren te lopen. Hij moest leren de aarde te beheersen.

Al deze scholen met al hun verschillende benadering hadden eigenlijk maar één doel: een mens zover te brengen dat hij kan loskomen van alle stoffelijk vastgelegde dingen. Dat is geen filosofie. Het is ook geen godsdienst. Het is eigenlijk een uitstijgen boven al deze dingen naar een waarheid.

Denkt u niet dat dat alleen heeft plaatsgevonden in heidense beschavingen. Als wij denken aan bepaalde disciplines van de Jezuïten, bepaalde dingen die Franciscaner- en Domenicanerkloosters hebben gekend, sommige tot kort voor deze tijd, dan zien we dat men uitgaande van een bepaald religieus denken er toch ook naar streeft om helemaal los te staan van alles, van alle geloof. Alleen zijn met de werkelijkheid, alleen zijn met de waarheid. Geconfronteerd worden met jezelf en door het aanvaarden van datgene wat je omtrent jezelf ziet en erkent deel te worden van een totaliteit.

Ik weet dat heel veel is gesproken over inwijdingsscholen in deze en andere cursussen. Ik zal u niet vermoeien met allerlei riten zoals die in verschillende tempels hebben plaatsgehad. Dat heeft weinig zin. Misschien mag ik wel dit zeggen:

Een mens is nooit alleen zichzelf zoals hij zich vandaag kent. Hij heeft vóór die tijd vormen gehad. Hij draagt in zich, zij het opgeborgen nog in het zaad van de tijd, allerlei figuren, gestalten die hij later eens zal zijn. Wat op het ogenblik tot uiting komt is maar een klein deel van een langdurige continuïteit. Als je kunt loskomen van dat beperkte ik-gevoel, dan word je natuurlijk geconfronteerd met al die andere fasen die het ego heeft doorgemaakt op aarde of op andere werelden, misschien in geestelijke sferen en werelden. Het aanvaarden van deze totale persoonlijkheid maakt een eind aan de eenzijdigheid en onevenwichtigheid die het stoffelijke bestaan normalerwijs met zich brengt.

Ook in geestelijke sferen probeert men vaak inwijdingen te krijgen. De moeilijkheid daarbij is, dat je persoonlijk een betrekkelijk grote inhoud moet hebben. Je kunt namelijk alleen beantwoorden aan alle impulsen die je bereiken, als tenminste de basis daarvan ook voor jezelf bestaat. De grootheid van het werkelijk ego dat je bent, betekent deelworden van een gebeuren en niet meer alleen iets zijn temidden van een gebeuren. Het betekent een functie hebben die de tijd overbrugt, maar die ook werelden samenvoegt tot één geheel.

De inwijdingsschool probeert je duidelijk te maken hoe je deel bent van een kosmisch patroon dat buiten de tijd bestaat. De manier waarop je het beleeft, zal iedereen anders uitdrukken, want iedereen heeft natuurlijk zijn eigen vertaling van het beleven. Het beleefde kan niet werkelijk worden omgezet in menselijke begrippen zonder meer; het bevat teveel. Maar wie de inwijding heeft doorgemaakt, leert ook te zien dat een ander een complex is van velerlei levens, van allerlei ontwikkelingen en gebeurtenissen. Dat het niet alleen gaat om datgene wat er vandaag is, maar dat vandaag in zijn gebeuren, in de problemen van die persoonlijkheid gelijktijdig het resultaat is van een verleden, maar ook de voorafschaduwing van een toekomst.

Men zegt wel eens: een ingewijde verenigt alle werelden met elkaar. Een ingewijde, zegt men, loopt met zijn voeten op de stoffige landweg op aarde en loopt met zijn hoofd in een wereld van de geesten. Langzaam trekken de spookgestalten voorbij van allen die beide toestanden voor zichzelf nog niet hebben kunnen waarmaken. Daar is iets voor te zeggen. Want de ingewijde betrekt natuurlijk de geest, de geestestoestanden, de onevenwichtig-

heden van de geest evenzeer in zijn beschouwing van het gebeuren als hij dat met de zuiver stoffelijke omstandigheden doet. Ja, wat meer is: juist daardat hij kijkt naar het geheel overziet en begrijpt hij dingen t.a.v. het heden die de persoon zelf onbekend zijn.

De ingewijde die op aarde werkt is eigenlijk bezig om richtingwijzers uit te zetten. Hij probeert iedereen een weg te tonen waar langs deze persoon (niet iedereen maar deze persoon) verder kan komen op weg naar dit grotere begrip, deze veelomvattende wereld, deze werkelijkheid die minder aan veranderingen onderhevig is. Gelijktijdig brengt de ingewijde een begrip mee van de geestelijke wereld. De werelden van geesten, van overgeganen, de werelden waarin andere bewustzijnsvormen leven die soms wel, soms niet op aarde invloed uitoefenen. Hierdoor overziet hij het gebeuren veel beter. Hij kan de mensen helpen om zich in dat gebeuren beter en volledíger te bewegen dan zij zich zonder dat zouden doen.

Op het ogenblik zijn er heel veel inwijdingsscholen vastgelopen op bepaalde rituelen in een bepaald denken. Dat is niet erg, want ze kunnen iedereen in ieder geval door de fase van de betreffende klas heen helpen. Maar er komt een ogenblik, dat je verder moet gaan en als je dat niet kunt en durft, dan heeft de inwijdingsschool verder geen zin. Maar tevens heeft men in het leven een aantal tendensen geschapen waardoor steeds meer mensen op zoek gaan naar een andere waarheid, een andere werkelijkheid.

De inwijdingsschool van vandaag is geen geheim meer. Ze is de toevalligheid geworden van een enkel woord dat je hoort, een ontmoeting met een persoon, een ontmoeting misschien met een ingewijde die je als zodanig niet eens beseft. Daarnaast gebeurtenissen die je wijzen op delen van je persoonlijke werkelijkheid. Wat eens was weggestopt ergens in de woestijn of in de bergen is nu iets geworden dat zich heeft verdeeld als een fijnmazig net over de gehele wereld. Daarom moet je in deze tijd ook niet meer teveel zoeken naar de inwijding volgens één bepaalde letter of wet.

In je leven komen voortdurend gebeurtenissen voor die je, als je ze maar wilt begrijpen, helpen om het geheel beter te doorzien. Je eigen vooropgezette meningen kunnen heus wel goed en belangrijk zijn, maar ze zijn te benepen, te beperkt.

De inwijdingsschool die het leven is geworden op het ogenblik en nog enige honderden jaren zal blijven, brengt de mens ertoe zichzelf te zien als deel van een geheel. Zichzelf te beleven niet meer als een persoon, maar eerder als een uiting van een groter geheel.

De innerlijke beleving, de innerlijke ontmoeting die daarbij een rol speelt is eigenlijk alleen maar een aanvulling. U zult soms dromen hebben of uittredingen meemaken die voor u een grote betekenis hebben. Dat wil nog niet zeggen, dat ze honderd procent waar zijn. Want u kunt ze niet helemaal onthouden, helemaal vertalen in menselijke termen. Maar ze helpen u om zelfs in uw stoffelijk leven en denken een beheersing te krijgen over uw emoties.

Wanneer iemand klein-ingewijde werd in een van de inwijdingsscholen, dan betekende dat, dat hier een mens was ontstaan die niet alleen een grotere wereld kon beseffen, maar die gelijktijdig zijn evenwicht te allen tijd wist te bewaren. Iemand die in staat was om in plaats van de ander en het andere te treden, dit voor zichzelf volledig op te nemen en dan vanuit zichzelf de juiste richting voor het waargenomene en niet alleen volgens de eigen mening tot stand te brengen.

In de inwijdingsscholen worden soms wetten verkondigd die voor de moderne mens wat erg hard zijn. Zo is een van de leringen van een oude inwijdingsschool: 'Het lijden is een onveranderlijk en noodzakelijk iets, want eerst door het lijden wordt de mens geconfronteerd met zijn denkbeel-

den, zijn behoeften en zijn wensen. Wie deze niet beseft, kan niet verder gaan.'

Over oorlogen en geweld wordt gezegd: 'Als de mens niet verandert zonder geweld, dan zal het geweld hem dwingen zichzelf te veranderen. En dan heeft hij de keuze tussen de bewuste mens en het dier.'

Er is een andere inwijdingsschool die - aanhakende bij bepaalde opvattingen - zegt: 'Degene die een wijze zou kunnen zijn en dat niet wil worden, wordt in het volgende leven een kakkerlak. Want wie uit zijn eigen wijsheid met hard schoeisel over het leven van anderen is weggewandeld, zal dan ontdekken wat het is om verpletterd te worden door 'n onverwachte voetstap.' Het is een mooi beeld, Maar zit daar niet iets waars in?

Kijk, wanneer u leeft vandaag de dag en u ziet dat alleen als een uzelf handhaven in een maatschappij of het veranderen van de dingen volgens uw eigen inzicht, dan kunt u wel veel weten en misschien zelfs veel begrijpen, maar u ontkomt er niet aan uzelf aan anderen op te leggen. Maar als u leert zien wat de ander is, hoe de ander denkt, dan zult u nog steeds uzelf blijven, maar u zult niet meer afgaan op uiterlijkheden. U zult de innerlijke samenhangen zien en beseffen wat uw eigen betekenis temidden daarvan is. U kunt in uw wereld veel meer zijn. U kunt van uw wereld veel meer maken, als u leert datgene wat u bent te delen met datgene wat al het andere is. Het klinkt misschien vreemd, als je dat zo zegt.

Stel u eens voor dat er een aantal mensen zijn die alleen deze situatie kennen en die daardoor zich bewust zijn van de continuïteit van het bestaan, dan kan er geweld zijn en zullen zij misschien in dat geweld ingrijpen om anderen te helpen, om anderen te redden, om datgene mogelijk te maken dat zonder hun offer, hun ingrijpen niet bereikbaar zou zijn. Maar als de een daartoe besluit, dan weet de ander waarom het gebeurt. Er is een wederkerigheid ontstaan, zodat ieder ander in feite datgene continueert wat in de een stoffelijk is geëindigd en nu in een geestelijke vorm verder gaat.

Ingewijden zijn wezens, die ook nu aanvoelen wat in een ander leeft en die daardoor hun reacties niet alleen afstemmen op datgene wat onmiddelijk en kenbaar rond hen gebeurt, maar die mede worden gedreven door datgene wat misschien duizenden kilometers verder met een andere ingewijde is gebeurd en die daardoor alles proberen samen te brengen onder één noemer, samen te brengen in een eenheid, in een berekenbaarheid, in een begrip.

Elke inwijdingsschool hanteert haar eigen symbolen. Als wij denken aan een oude Egyptische inwijdingsschool, dan zien we dat de sporen van de jakhals in de woestijn uitermate belangrijk zijn in de symboliek die men gebruikt. Letterlijk wordt geleerd: 'Wanneer je de sporen van Anubis volgt in volharding, dan zul je in de droogste woestijn water ontdekken.' Het is heel eenvoudig gezegd, maar het betekent gewoon: Als je eenmaal tekenen ziet, dan moet je die volgen. Want het volgen van die tekenen, zelfs als het even lijkt of je het haast niet kunt, impliceert dat je de middelen vindt om meer en beter te worden, om je in een andere wereld bewust te worden.

In weer een heel andere benadering spreekt men over 'de spiegel der tijd'. Men zegt: Er is een grot. Daarbinnen bevindt zich een grote spiegel. Als je daar vóór gaat zitten, dan zie je het verleden en je ziet de toekomst. Maar als je die spiegel neemt als een soort beeldbuis waarop het gebeuren zich zal projecteren als een weerkaatsing waardoor je een ogenblik jezelf verliest, dan gaat inderdaad de spiegel je vertellen wat er in je leeft. En wat er in je leeft is niet alleen je verleden, maar ook de toekomst en de samenhang daartussen.

Er bestaat een tempel die een dergelijke spiegel heeft, alleen werkt ze niet.

Een ander spreekt weer over De Put, die de kern van de wereld is. Het lag in de buurt van het huidige Pakistan. In dit klooster is een put die door de hele aarde gaat. Als je daar een boodschap in gooit, dan passeert die de gehele onderwereld. Zo kun je een ieder, die in de onderwereld vertoeft een boodschap zenden. Maar als je je geest omhoog richt, dan kun je opstijgen tot achter de wolken. En opstijgende achter de wolken kun je spreken met de engelen of de deva's. Zo zijn wij door wat we zijn de verbinding tussen onder- en bovenwereld. Het is een mooi verhaal, maar wat zegt de werkelijkheid?

De onderwereld is het onbewustzijn, het opgesloten zijn in jezelf. De hemelwereld is de wereld van het open zijn, het deel zijn van, dus het verliezen van een deel van jezelf. Daartussen is de wereld van de mensen waarin je probeert jezelf te zijn en voortdurend wordt gedwongen het beeld van jezelf te herzien door datgene wat er om je heen gebeurt. Als wij nu zeggen dat je die drie werelden verenigt, dan zeggen we in feite dat je zo groot bent geworden dat je in staat bent om vanuit de chaos te reiken tot de perfecte vorm; dat je in staat bent om vanuit het onbegrepen begin te reiken tot het einde waarin het begrip de enige blijvende bereiking is. Je maakt met die symbolen een mens wel degelijk duidelijk wat hij in feite is.

Er zijn heel veel dingen die een beetje belachelijk zijn. Als we denken aan de Tibetanen, die zich opsloten in een hut en soms jaren in het donker verbleven omdat ze wilden leren vliegen, dan denk je ook: ze hadden beter de KLM kunnen nemen. Er waren natuurlijk ook mensen die deden alsof ze zweefden of vlogen. In werkelijkheid ging het er gewoon om te leren je geest uit te zenden. Want je bent meer dan je lichaam. Je neemt meer waar. Je kunt veel meer aanvaarden, meer leren dan je lichaam. Om dat te kunnen moest je ook nog bepaalde proeven hebben afgelegd.

Nemen we de eerste proeven van dergelijke monniken in de tantrische kloosters. Zij werden, nadat ze bepaalde dingen hadden geleerd, naar buiten gestuurd in de nacht waar geesten en verscheurende dieren heetten rond te waren en zij kregen de opdracht zichzelf als voedsel en als offer aan de dieren en de zwervende geesten aan te bieden. Dat klinkt natuurlijk krankzinnig, maar u moet begrijpen dat u in deze gedaante niet belangrijk bent. En dat daarom de vrees voor alles wat deze gedaante bedreigt dwaasheid is. Pas dan kun je verder gaan en kun je leren hoe je je geest moet uitsturen.

Dan komen daar allerlei praktijken bij die vooral in het westen nogal eens verkeerd begrepen zijn. Bijvoorbeeld helderziendheid. Het activeren van het Derde Oog. Dat gebeurde inderdaad wel. Het was een soort ritueel waarmee iets werd bevestigd.

Het Derde Oog was het vermogen van de mens om zich af te sluiten voor het heden en zich gelijktijdig bewust te blijven van het zijnde. Hierdoor kon hij het zijnde zien als een werkelijke toestand en daarmee weten wat de toekomst zou brengen. Wat het wezen der dingen was. Het zijn eigenlijk allemaal eenvoudige zaken, maar het betekent een enorme strijd om jezelf kwijt te raken.

Kijk nu naar deze tijd en naar de inwijdingen en inwijdingsmogelijkheden in deze tijd. Dan vraag ik mij af: Waarom zoveel mensen zich vastklampen aan denkbeelden, aan theorieën, aan belangrijkheden en bezittingen. Ik geloof, dat het is omdat zij bang zijn voor hetgeen zij werkelijk zijn; dat ze de eenzaamheid, die altijd het begin is van de ontdekking van de eenheid, niet durven aanvaarden, niet durven verdragen. Omdat ze veel liever alleen zijn met een begrip van macht of van betekenis dan dat

zij één zijn, maar daarmee alle begrip van macht en van betekenis verliezen.

Wij kunnen in alle heilige boeken bladeren en we kunnen overal wel gezegden vinden die daarop slaan. In de christelijke maatschappij grijpen we onwillekeurig terug naar datgene wat Jezus heeft gezegd: 'Heb uw naaste lief gelijk uzelve'. Men heeft het dan vertaald in begrippen van zorgen voor een ander. De werkelijkheid ligt echter anders. Hoe kun je iets liefhebben wat je niet kent? Zelfs in bepaalde christelijke inwijdingsscholen in de eerste 300 à 400 jaar van het christendom, betekende het een jezelf verliezen door de ander te herkennen en te erkennen voor hetgeen hij was en te beschouwen als een deel van jezelf.
De haastenliefde was niet het geven. De naastenliefde was het deelzijn van God.

In de moderne tijd lijkt mij dit een van de wegen die het gemakkelijkst te begaan is. Werkelijk leren is niet alleen te kijken naar de noden van een ander, maar vooral naar het wezen van een ander en proberen je daarmee een te voelen. Dat lijkt mij de oplossing die in deze tijd enorm veel problemen uit de wereld kan helpen en die tevens de wereld en de mensheid tot ongekende hoogten of tot een totaal nieuwe beschaving (geestelijk en cultureel) kan verheffen.

Ik wil niet eindigen zonder nog een paar gedachten van zeer verschillende inwijdingen hier te citeren. Niet als dingen die u allen als waarheid moet aanvaarden, maar gewoon als dingen die u een keer moet overwegen, die u zich eens moet afvragen.

"Wanneer er een strijd is tussen hemel en hel, wordt hij in onszelf gevoerd. Wij zijn Michaël en Satan tegelijk." (Een christelijke school).

"Er is geen kracht in deze wereld die niet in ons woont.
Maar eerst door één te worden met die kracht kunnen wij haar buiten ons manifesteren". (Een Perzische school).

"Als ik niets vrees, kan ik alles doorstaan. Als ik alles doorsta, ben ik geketend aan de enige waarheid, maar ik ben bevrijd van alle illusie". (Een Romeinse school).

"Bezit is de vervreemding van de werkelijkheid. In het niet hebben en toch al genieten zit de eerste ontwikkeling van het werkelijke leven". (Romeinse school die later de orde 'de Cani' heeft voortgebracht).

Veel verder in de oudheid: "Zij, die spreken tot de geesten der voorvaderen, spreken uit zichzelf, maar kunnen zichzelf niet aanvaarden. Zij, die spreken uit zichzelf, spreken ook met de stem der voorvaderen, als ze hun verbondenheid beseffen".

"Er is geen grens buiten de grens die wij zelf trekken. Maar zoals grenzen overschreden kunnen worden, zo kunnen wij de grenzen die wij zelf trekken doorbreken en daardoor leven in een wereld die ons wezenlijk toekomt". (Een zeer hoge Perzische school).

"Als ik mij offer aan het vuur uit de aarde, ben ik één met het vuur van de aarde. Het vuur van de aarde is de bloei en de bloesem. Het is het gebeuren van het leven, de vereniging van leven en dood. Daarom zal ik nooit sterven, als ik deel word van het vuur. Daarom zal ik nooit beperkt leven, als ik deel ben geworden van al wat leeft". (En heel oude

school die stamt uit Midden-Amerika en die lang vóór Jezus' geboorte in een bepaalde school werd onderwezen.

Inwijdingsscholen zijn wegen. Ze zijn niet de bestemming. Maar de bestemming kunnen wij vaak eerst vinden, als wij een weg gaan tot wij een betere ontdekken die voert in de richting waarin wij voelen te moeten gaan.

Met die raad wil ik dan dit onderwerp beëindigen.

-:-

S N E E U W.

Sneeuw, een witte deken die modderig aan je laarzen plakt en menig slippertje doet maken aan iemand, die toch eigenlijk niet zo graag was uitgegleden. En toch, het zijn duizenden kristallen die schitteren in de lucht. Het zijn bloemen van ijs die als veren drijven op de wind. Het is de schoonheid van de natuur die pas haar schoonheid dan verliest, wanneer ze samenkomt met het menselijk verkeer, met de menselijke moeilijkheden, met menselijke strijd.

De sneeuw is een schoonheid die uit de eeuwigheid wordt geboren. De wet van het kristal. De wet van de natuur. Als ze dan in witte lagen over heel de wereld ligt, dan is er altijd weer de mens die rillend zich verplicht voelt om een grens te trekken aan het wit, om smetteloosheid toch weer te vervangen door iets wat beter past bij het eigen zijn, bij de belangen van het mens-zijn.

Denkt u aan sneeuw, denk dan aan een onvergankelijkheid. Want de kristallenbloemen, onder banden al verpletterd, herleven weer in hogere lucht en dwarrelen weer wit naar beneden. Eén vlucht van schoonheid uit kristal geboren.

Zo is het leven. Zo is de werkelijkheid. De schoonheid die op aarde incarneert, verweert, vermoddert en verloedert vaak. Maar denk niet aan wat achterblijft. Denk aan het feit, dat schoonheid altijd herontstaat en dat waar licht in iets ook leeft ~~is~~ nimmer licht vergaat, maar slechts de vorm die het te kort en ook te schaars gedragen heeft.

:-:-:

LES IV.

E C O N O M I E.

De economie is voor de meeste mensen een droog gebied. Er is zelfs iemand geweest die heeft gezegd: De economie zou pas goed zijn, als er geen economen waren. Dit laatste kan ik niet ontkennen of bevestigen.

Wij hebben op het ogenblik te maken met een wereld waarin allerlei dingen inderdaad aan het veranderen zijn. Als wij kijken naar b.v. de veranderingen in de EEG (daar komen nu een paar armere landen bij), dan kunnen wij erop rekenen dat daardoor de état van de EEG aardig in de war komt. Dat zal weer betekenen, neem ik aan, dat er hier en daar weer extra belastingheffingen zullen plaatsvinden; b.v. verhoging van omzetbelasting, uitstel van verlaging van omzetbelasting en wat dies meer zij.

Een dergelijk proces speelt zich nu ook af achter het IJzeren Gordijn. Er is daar in de laatste tijd, zoals u bekend zal zijn, enige opstandigheid te bespeuren. Niet alleen in Polen waar het erg luidruchtig toegaat, maar indirect ook in Hongarije. In Roemenië zijn ook enkele veranderingen aanstaande. Wij zouden nog enkele andere gebieden kunnen noemen binnen de Russische invloedssfeer waarin de mensen geen genoegen meer nemen met de huidige verdeling van het inkomen. Dat klinkt allemaal heel gewichtig, maar waar komt het op neer?

Men heeft de mensen voorgehouden dat zij rechten hebben. Men heeft de mensen voorgehouden dat zij de offers brengen om het beter te krijgen. En nu na zoveel tijd (de Tweede Wereldoorlog is zo langzamerhand al geschiedenis geworden) wil men die verbetering wel eens zien.

In Rusland heeft zich dit al afgetekend in veranderingen in het productieproces. Daarnaast (voor dit land al heel belangrijk) een kwalitatieve verbetering van vooral de grotere verbruiksgoederen. Dus radio, televisie, koelkasten e.d. worden een heel stuk beter. Dat was ook wel nodig, want als je een nieuwe t.v. kocht, dan kon je er zeker van zijn dat die na 3 maanden in reparatie moest. Je kreeg haar na 6 maanden terug en had dan weer 2 maanden plezier ervan. Dergelijke dingen mogen dus niet meer voorkomen. Er wordt alles aan gedaan om dat te voorkomen.

In Polen is het de machtsstrijd tussen het partijbestuur en indirect de katholieke kerk die achter de vakbonden staat.

Kijken we naar Hongarije, dan zien we dat daar sprake is van een steeds verder opbloeien van wat we de particuliere ondernemingen kunnen noemen. Ook hier: heel veel mensen die zich hebben onttrokken aan het betutteld worden door de staat. Zij proberen op hun eigen manier een zekere omzet op te bouwen, een zekere verdienste te verwerven. Er zijn zelfs al bureaus die diensten verlenen in de zin van: u de weg wijzen in de moeilijkheden bij de verschillende staatsinstanties.

In Roemenië ligt het een beetje anders. Hier is men in het bestuur nog tamelijk orthodox van instelling. Wij zien hier dat vooral de boerenstand, maar daarnaast ook een deel van de bij de handel betrokkenen bezig zijn om allerlei voorschriften te ontduiken. Het is niet mogelijk om die praktijken de kop in te drukken; dat is het afgelopen jaar gebleken. Nu wil men proberen om daar iets aan te doen.

Als je dat alles bij elkaar voegt, krijg je ook weer een beeld van een blok in moeilijkheden, want de EEG is een blok. Wij zouden ook over Rusland met zijn satellieten als een blok kunnen spreken. In al deze gevallen blijkt, dat de centrale leiding faalt. Dat is een heel interessant punt.

De centrale leiding is niet in staat om werkelijk voor iedereen alles goed te regelen. Je kunt dan, zoals in Engeland, overgaan tot privatisering (uitverkoop van staatsondernemingen). Maar ook daar zitten een paar moeilijkheden bij. Want als het buitenland geen greep krijgt op Engeland, dan zal het heel erg moeilijk zijn om de zaak te moderniseren. Wil men echter de zaak moderniseren, dan zal dat moeten gebeuren op basis van de normen die in de gehele EEG gelden en niet alleen volgens de begrippen die de vakbonden in Engeland erop na houden.

Kijken we naar de Ver. Staten, dan zien we dat ook daar een steeds grotere gaping komt tussen de wil en het verlangen van het volk en de werkwijze van de instanties. Daarbij blijkt er bovendien nog een grotere kloof te zijn ontstaan tussen de president en wat we toch wel het Parlement kunnen noemen.

Gaan we verder naar het zuiden, dan zien we dat er wonderlijk genoeg op het ogenblik een samenwerking aan het ontstaan is tussen een groot aantal Zuidamerikaanse landen. Deze band gaat niet alleen politiek of misschien strategisch maar wel degelijk ook economisch gestalte krijgen. Ook dit is van belang.

Een punt waarover weinig mensen nadenken is verder de vergrote invloed van Japan op de verdere ontwikkeling in Rood-China in de huidige tijd. Er zijn vele miljarden geïnvesteerd in ondernemingen die na tien jaar eigendom zullen worden van de staat China. Dat doen ze niet omdat ze denken dat ze daarmee verlies zullen lijden. Wij zien ook hier een steeds verder uitbreiding van de consumptiegoederen. Daarnaast natuurlijk ook, maar dat hebben wij al uitvoerig behandeld, de opkomst van de kleine en tot snelle aanpassing in staat zijnde particuliere industrieën in de verschillende gemeenschappen.

Wat voor conclusies zou men hieruit kunnen trekken?
In de eerste plaats: Het blijkt, dat een dirigistisch beleid niet in staat is wezenlijk te beantwoorden aan de noden en eisen van de consument. De poging om de consument ondergeschikt te maken aan de producent blijkt op vele gebieden te mislukken. De consument. De consument trekt een steeds grotere invloed aan zich en gaat steeds meer eisen stellen.

In de tweede plaats: Gouvernementen blijken bij hun beslissingen t.a.v. onder meer handel (er zijn ook vele andere gebieden) de fout te maken uit te gaan van een theorie waardoor een ieder gehoorzaamt aan hetgeen zij voorschrijven. Hoe goed dat functioneert kunt u op elke verkeersweg zien, als u denkt aan een maximum snelheid. Dat is maar een heel klein voorbeeld.

De conclusie is: er moet langzaam maar zeker meer verantwoordelijkheid worden teruggesluisd naar de burger zelf. Er zijn instanties die zich daarmee bezighouden. Een voorbeeld:

In West-Duitsland is een klein stadje (iets kleiner dan Leiden) waar men alle verkeersborden heeft afgeschaft. Het resultaat is vreemd genoeg dat er nu minder ongelukken gebeuren, omdat iedereen er rekening

mee houdt dat ze kunnen gebeuren. Daar blijkt dus uit, dat de mensen wel degelijk rekening houden met omstandigheden, maar dat zolang er een zekerheid of een schijn van zekerheid wordt geschapen zij ervan uitgaan dat ze in hun recht staan, als ze van de zekerheden gebruikmaken en daardoor niet bereid zijn rekening te houden met andere mogelijkheden.

Het is een vernieuwingsproces dat langzaam op gang komt. Je kunt denken aan de manier waarop de Nederlandse regering alle papieren en handtekeningen in verband met de plaatsing van raketten heeft behandeld. Hier ging men uit van het standpunt: wij weten het, jullie wehet niet. Dus tellen jullie niet mee.
Er is natuurlijk ook een ander standpunt denkbaar: wij weten het misschien niet zo goed, maar wij zijn het die de lasten moeten dragen, dus hebben wij mee te stemmen. Dit komt in het nu lopende jaar steeds meer op de voorgrond. Het kan leiden tot heel wat moeilijkheden en geschillen. In enkele gevallen zijn er grote bedrijven die dan risico's nemen en zo hun wil doordrijven.

Er is een krant in Fleetstreet die tegen de vakbonden eenvoudig heeft gezegd: Mijne heren, uw eisen zijn onaanvaardbaar. Wij sluiten het bedrijf en wij doen dat gedurende 8 maanden. Wij bouwen dan een nieuwe drukkerij volgens moderne processen. Als u dan nog blijft staken, zullen wij de druk gaan uitbesteden op het vasteland. Zij hebben hun zin gekregen. Dergelijke kleine punten, ik geef maar een enkel voorbeeld waarvan ik aanneem dat het u bekend is of voor u controleerbaar, maken duidelijk in welke richting het gaat.

De economie is te lang gezien als een proces dat bepaald, geleid en begeleid moet worden. In feite berust echter de hele economische samenhang op zeer simpele beginselen, namelijk die van vraag en aanbod, van productiemogelijkheid en consumptievraag. Zolang je daar geen rekening mee houdt, kom je in steeds grotere moeilijkheden.

Nu echter de meeste mensen in zeer veel landen niet meer bereid zijn om die moeilijkheden voor lief te nemen, ontstaat er plotseling een wijziging in de benadering. Er wordt minder geleid en er wordt meer afgewacht wat er gebeurt. Dat zal ongetwijfeld door politici en departementen niet zo gemakkelijk worden toegegeven. Maar toch zal men aan de ene kant de overheidsbemoeiing aanmerkelijk moeten verminderen en aan de andere kant het particuliere bedrijfsleven veel grotere kansen moeten geven.

Dat zal ook het geval moeten zijn op de arbeidsmarkt. Het klinkt een beetje vreemd, als je dat zegt. Iedereen zegt: Ik heb recht op werk. Als ik geen werk heb, dan heb ik toch wel een inkomen. Dat is misschien niet leuk, maar ik kan er komen. Als je echter nagaat hoeveel behoefte er is aan arbeid - zij het dan niet de arbeid waar de mensen voor gekozen hebben of waarvoor ze zijn opgeleid - dan zou je toch tot de conclusie komen dat het aantal werklozen in Nederland met de helft zou kunnen dalen, als alle vacatures, die er nu zijn en alle vraag naar diensten en arbeid vervuld zouden worden door degenen die op dit moment althans deze voor zichzelf nog niet aanvaardbaar achten.

Datzelfde geldt voor landen als West-Duitsland, Engeland, Frankrijk. In een ietwat mindere mate voor België. Ik zou dit kunnen uitbreiden met een lijst van staten over de gehele wereld.

Om ons te realiseren wat er op dit ogenblik aan de gang is, moeten we dus niet kijken naar de openlijk beleden stellingen van politici en van mensen die denken dat zij het weten. Laten we kijken naar hetgeen er feitelijk gebeurt. Dan ontdekken wij dat zich in het komende/een verandering / jaar gaat afspelen op economisch gebied die mede wordt begunstigd door de lage koers van de dollar, die ongetwijfeld ook een rol speelt, ook voor de Derde-Wereldlanden.

Daarnaast zullen wij ontdekken dat met het uitvallen van deze invloed tevens veel overbodigheden in het bestuur wegvallen en daarvoor in de plaats andere, meer nuttige diensten worden gecreëerd.
Dat houdt in, dat we langzamerhand toch gaan in de richting van een zekere samenwerking, een zekere broederschap.

Er zijn natuurlijk dingen, die op het ogenblik minder aangenaam aandoen. Ik denk aan de geweldpleging die al dan niet openlijk door de PLO wprdt gesteund; aan de houding van iemand als Kadaffi en vele anderen. De houding daartegenover van degenen die hun beurs als slachtoffer zien vallen van een strijd waarmee ze eigenlijk niets te maken hebben. Hierdoor zou men wel eens kunnen komen tot een aantal oorlogshandelingen, die voor de wapenhandel natuurlijk zeer aantrekkelijk zijn, aan de andere kant zouden wij moeten komen tot een zeer direct partij kiezen, ook van staten en politici, voor vrede en tegen terreur van welke aard dan ook.

Dat houdt in, dat ze ook de bestrijding in eigen land ter hand moeten nemen, onverschillig of het gaat om voetballers of voetbalaanhangers althans degenen die zich zo noemen, danwel of het gaat om kleine groepen die proberen hun wil met geweld door te zetten en daarmee de levens van anderen in gevaar brengen. Ook hier moet een keuze worden gemaakt.

De enige keuze die je in dit opzicht kunt maken is er één waarbij de staat voor een zo groot mogelijke zekerheid zorgt in b.v. het verkeer, in openbare gebouwen en ruimten en gelijktijdig de veiligheidszorg op straat aan de burger zelf wordt overgelaten. Het klinkt niet prettig dat je zelf daarvoor moet zorgen. Maar pas als de mensen begrijpen, dat ze van elkaar afhankelijk zijn, is er een mogelijkheid dat ze elkaar gaan helpen, elkaar gaan beschermen. Zolang iedereen doorloopt, wanneer er geweld wordt gepleegd, zal er geweld worden gepleegd al is de politiemacht nog zo groot en nog zo goed. Maar als iedereen zich daarbij betrokken voelt entoestroomt met in zijn achterhoofd de gedachte: Als ik nu deze mens niet help, sta ik misschien morgen in dezelfde situatie. Eerst dan gebeurt er iets.

Wij zitten in een tijd waarin de wereld sterk aan het veranderen is, veel meer dan u beseft. Wij hebben nog één kritiek jaar na dit. 1987 is nog steeds een kritiek jaar waarin bepaalde oorlogsdreigingen en andere moeilijke zaken tot uiting kunnen komen. Maar in dit jaar zult u reeds zien dat we terugkeren naar een grotere verantwoordelijkheid voor de mens zelf en tegens een groter gevoel van verbondenheid en verwantschap tussen mensen. Want als je voor jezelf moet zorgen en je kunt het niet, dan ben je aangewezen op de vrijwillige hulp van anderen. Je hebt geen recht het te eisen, maar door het zelf te geven schep je een traditie die het recht kan vervangen. Zo moeten we langzaam toeleven naar het gevoel van samenwerking, eenheid en broederschap.

Wij kunnen natuurlijk onze voorspellingen verder gaan regelen in de richting van wat er zal gebeuren en hoe het zal zijn. En dan zullen veel mensen zeggen: Ach, het is mooi, maar het zijn wensdromen.
Het zijn geen wensdromen. Wat wij noemen zijn feitelijke mogelijkheden met tenminste een verwerkelijkingsmogelijkheid van 3 op 4. Dat is tamelijk veel.

Dit zijn processen die u zelf kunt volgen. U behoeft hier niet te spreken over mogelijk of onmogelijk. U behoeft alleen maar te kijken. Want mensen, die leren dat je van elkaar afhankelijk bent, zullen geneigd zijn om samen te werken. Waar samenwerking is, daar kan voor het eerst weer een soort kameraadschap, een broederschap, een gevoel van verbondenheid gaan leven dat de mens nodig heeft om in de veranderingen die onophoudelijk verder gaan in deze wereld te komen tot de beslissingen die het voortbestaan van het menselijke ras op deze wereld mogelijk maakt.

Nu zegt u: Is dat nu economie? Ja. Want als Nederlanders zult u begrijpen dat een van de meest kwetsbare punten van de mens nog altijd de beurs is. Daar waar blijkt dat je steeds minder krijgt, dat het je steeds meer kost daar word je lastig. Daar waar blijkt dat de dingen anders, beter, eenvoudiger kunnen, ben je niet meer bereid om dan omwille van nationale of andere belangen eenvoudig maar verder te gaan met een in feite uit eigen zak subsidiëren van allerlei zaken die je zelf toch niet als uitermate nuttig beschouwt. Het is duidelijk, dat deze economische veranderingen die zich in een steeds sneller tempo afspelen, bepalend zijn voor datgene wat ook op een ander gebied kan en moet gebeuren.

Verzet bij de burger tegen hogere lasten betekent voor een regering beperking van uitgaven, ook op militair terrein. Groter verzet tegen de aantasting van het milieu betekent voor de regering ook, dat men nu rekening moet gaan houden met de eenvoudige mensen en niet alleen met de belangen van grote concerns en maatschappijen. Het zijn kleine dingen. Een groot gedeelte van hetgeen ik u heb genoemd gaat voorlopig aan u voorbij, tenzij u in het bijzonder daarop let.

De mensheid gaat verder in de richting van een wereld met een grotere eenheid. Laten we elkaar nu geen Mietje noemen en spreken over een duizendjarig rijk, de eeuwige naastenliefde en dergelijke dingen. Zolang er mensen zijn, zijn die dingen bijna onmogelijk. Laten wij gewoon spreken over het eigenbelang en de drang tot zelfbehoud die in deze tijd zo'n grote rol spelen.

Laten we spreken over de behoefte van de mens om het voortbestaan van zijn eigen ras, eigen soort te garanderen. Laten we spreken over de mogelijkheden van de mens om op veel eenvoudiger wijze dan in de huidige tijd algemeen gebruikelijk is aangenaam, goed, vredig en gelukkig te leven. Dan komen we pas tot een inzicht van de verandering die zich afspeelt.

Ik kan uitroepen: Wij gaan nu naar het tijdperk van broederschap! Ergens is dat wel waar. Maar het is geen broederschap die uit zuiver mensenliefde ontstaat; geen extreem humanitaire opvatting zelfs. Het is doodgewoon een verandering van het begrip van eigenbelang, van zelfhandhaving. De tijd die komt, zal die veranderingen tonen.

Wij nemen aan, dat grote veranderingen en daardoor een verbeterde samenwerking tussen volkeren, maar ook tussen mensen onderling, reeds duidelijk zichtbaar zullen zijn in het jaar 1990 en dat vanaf dat jaar die ontwikkeling zal voortgaan. Dat sluit het gevaar niet uit van een fanatiek pogen om met geweld de wereld toch in de macht van enkelen te houden. Maar het betekent wel, dat die kans kleiner wordt. Het betekent niet, dat wereldoorlogen onmogelijk worden, wel dat de waarschijnlijkheid daarvan kleiner wordt.

De groei naar een nieuwe wereld en naar een nieuw tijdperk kan niet gebaseerd zijn op idealen. Idealen zijn de dromen die een mens koestert op het ogenblik, dat hij met de werkelijkheid te weinig moeilijkheden heeft. Dat klinkt misschien onaardig, maar het is zo. Daarom zeg ik u:

Datgene wat zich op het ogenblik economisch aan het wijzigen is - en dan kijkt u naar het Sovjet-blok, naar de EEG, naar hetgeen er in de U.S.A. en in Zuid-Amerika gebeurt - tonen aan dat de wereld aan het veranderen is. De samenleving gaat in een steeds sneller tempo er anders uitzien. En dit is dan datgene waarvoor we allen dankbaar zouden moeten zijn.

De meesten van u zullen het er niet mee eens, want oude rechten worden aangetast, opvattingen over stand en andere zaken vallen weg. Er komen nieuwe standen. Zonder rangen en standen kan een mens niet leven. Maar de oude standen voelen daarmee hun eigen invloed teloor gaan.

Ik kan mij best voorstellen, dat een internist zichzelf niet graag bebeschouwt als een loodgieter voor het menselijk lichaam. Toch moet het die kant uit zo vreemd als het klinkt. Dat is dan de boodschap die ik u deze keer meegeef.

Kijk naar de wereld. Kijk naar hetgeen er gebeurt en u zult overal, tot zelfs in de beursberichten, tekenen vinden van hetgeen ik u vanavond heb voorgehouden. Als dat gebeurt, zeg dan niet: Waar gaat de wereld naar toe. Zeg tegen uzelf: Eindelijk ontstaat er een mogelijkheid waardoor ik zelf weer meer kan betekenen juist als ik leer anderen te steunen en de steun van anderen te aanvaarden.

Ik wens u allen nog een heel gelukkig nieuwjaar, ofschoon het voor de meesten meer rustig dan gelukkig zal zijn. Daarvan ben ik overtuigd.

-:-

DE ACHTERGRONDEN VAN DE TERREUR.

Wij hebben op het ogenblik te maken met een nieuwe golf van terrorisme, zoals dat heet. Dat wil zeggen, dat er mensen zijn die allerlei dingen doen die eigenlijk niet gerechtvaardigd zijn om hun gelijk te bewijzen dat zij volgens niemand hebben. Dan vraag je je af: Hoe kan dat? Hoe komt dat? Hoe kunnen we het ons voorstellen dat de terreur in Zuid-Afrika (een regeringsterreur) steeds maar door gaat? Er zijn mensen die zeggen: Die Botha weet er alles van. En dan vraag je je af: Hoe kan dat?

U moet goed begrijpen dat gezien vanuit de blanke samenleving die terreur eigenlijk niet zo gek of onverantwoord is, want de blanken gaan uit van het standpunt: Wij blanken zijn beter dan jullie kleurlingen. Dus weten wij het beter. Wij bedoelen het beste voor onszelf, maar ook voor jullie. Nu gaan jullie daar ineens allerlei eisen stellen waar wij absoluut niets in zien. Je moet onze meerwaardigheid erkennen en ons aanvaarden. En als je ons niet aanvaardt zoals wij onszelf zien, dan hebben wij het recht om met alle middelen daartegen op te treden.

En dan jammert de hele wereld: zoveel doden hier en zoveel doden daar. Weer een rel in Suweto. Iedereen is daar druk mee bezig.

Maar wat gebeurde er b.v. met de vredesmars in de Ver. Staten? Herinnert u zich dat nog of bent u het al vergeten? Weet u, dat jongelui die demonstreerden voor de vrede door de nationale garde, zo zou je het kunnen noemen, een nationale reserve, op geweerschoten werden getracteerd; 17 doden plus een groot aantal gewonden. Dat is geen terreur! Dat gebeurt in een bevriende natie. Maar het betekent wel, dat ze ook daar eenvoudig uitgaan van het standpunt: zoals wij het zien is het goed en jullie hebben je mond maar te houden. Vertelt u mij nu niet dat dat in Europa niet voorkomt. Mag ik een voorbeeld geven:

In Duitsland zijn er heel veel mensen die tegen de kernenergie demonstreren. Daar worden waterkanonnen bij gebruikt. Die waterkanonnen hebben zo'n grote druk dat iemand, die daar vol door wordt getroffen wel een stel gebroken ribben heeft en misschien nog meer letsel. Er zijn dan een groot aantal gewonden en twee dodelijke slachtoffers gevallen. Toch zegt

de regering heel rustig: De politie heeft nu eenmaal wapens nodig om de orde te handhaven en dus mogen wij dat inzetten. Ik kan mij dat voorstellen als ze ergens bezig zijn te plunderen en de hele zaak in puin te gooien. Maar gewoon mensen die zeggen: Wij willen dat dat bos niet wordt omgekapt of wij willen niet dat hier een 'breeder' komt. Mensen, die dat op hun manier tamelijk vreedzaam proberen te doen, dan op die manier worden opgejaagd. En gaan ze geweld plegen, dan zegt men: Zie je wel, ze zijn voor de vrede, maar ze zijn zelf gewelddadig. Dat gebeurt allemaal vlak naast de deur.

In Nederland is het tot nu toe zo ver nog niet gekomen, maar ook hier zijn enkele gevallen bekend waarbij het politie-optreden nu niet helemaal in overeenstemming is geweest met alle regels van menselijkheid. Dan praten ze over terreur!

Er zijn zoveel staten die terreur gebruiken. Wat zoudt u zeggen van de Doodscommando's die in bepaalde delen van Zuid-Amerika nog altijd opereren? Wat zoudt u zeggen van alles wat er is gebeurd indertijd in Argentinië? Wat zoudt u zeggen van hetgeen er nu nog gebeurt in bepaalde staten? Wat denkt u over de manier waarop bepaalde moeilijkheden in Mexico zijn aangepakt? Dan hebben wij het nu helemaal niet over de PLO en de IRA. Dat zijn terroristen. Hier blijkt, dat de staat zich gerechtigd acht om dergelijke middelen te gebruiken daar zij op een andere wijze haar gelijk tegenover de mensen kennelijk niet kan halen.

Ik geloof dat, als wij zoeken naar de achtergronden van de terreur, wij daarvan moeten uitgaan. Dat is niet iets van de laatste tijd. Misschien denkt u: dat is pas na de Tweede Wereldoorlog gekomen. Helemaal niet. Zelfs Bismarck had al een geheime politie. Bismarck liet indertijd mensen arresteren en wegslepen. Ook hij had geheime gevangenissen, die dan wel geen concentratiekampen heetten, maar die voor het welzijn van de aanwezigen toch niet veel meer mogelijkheden boden. Dan wil ik helemaal niet spreken over de woelige archipel waarover u natuurlijk veel heeft gehoord.

Ik wil u echter wel herinneren aan de Tsarentijd toen er ook dergelijke werkkampen bestonden in Siberië en waar ook de kans om er levend uit te komen zeer klein was. Er waren misschien niet zoveel werkkampen als tegenwoordig, maar ze waren er.

Dan wil ik u verder herinneren aan de Boerenoorlog waar de Engelsen concentratiekampen hebben gesticht waarin vrouwen en kinderen in de blakerende zon of onder de hevigste golven van koude en regen in de open lucht bijeen waren gedreven op door prikkeldraad omgeven stukken land. Daarbij zijn inderdaad vele vrouwen en kinderen omgekomen van honger, van dorst, van ontbering.

Het is niets nieuws. Terreur is zo oud als de macht! Als wij dat eenmaal gaan begrijpen, dan wordt het ook duidelijk hoe steeds meer mensen, die voor zichzelf macht eisen gelijktijdig denken aan terreur. Een bekend geval: Libanon.

In Libanon zijn heel veel partijen. Ze zijn voortdurend met elkaar in strijd. De mensen zeggen dan: Dat is al zo lang. Dat is verschrikkelijk. Maar wat speelt daar eigenlijk een rol? Er zijn katholieken, er zijn drie partijen moslims en die willen allemaal de macht. Elke groep probeert de andere met wapengeweld te onderwerpen. Zolang er mensen zijn die zeggen: Ik wil president worden, grijpen ze naar die middelen. Vergeet niet, dat de vader van de huidige president dat ook heeft gedaan.

Dan klaagt men over al datgene wat er overal op de wereld gebeurt; de PLO bijvoorbeeld. Die PLO is toch wel erg slecht. Maar wie luistert naar hen? Het is gemakkelijk te zeggen: De Palestijnen moeten maar worden opgenomen, die moeten maar geassimileerd worden in de landen waar ze terecht zijn gekomen.

Punt 1. die landen voelen daar niet voor. Punt 2. zouden de joden, teruggekeerd uit de diaspora, het recht hebben om een ander volk in dezelfde omstandigheden te dwingen? Het is maar een vraag.

Dan wil ik u eraan herinneren dat ook in de tijd dat Palestina nog geen Israel heette er joodse terreurgroepen zijn geweest die hotels hebben opgeblazen, die moorden hebben gepleegd, die aanslagen hebben gedaan. En dan wil ik u er ook aan herinneren, dat toen kort daarna Israel was uitgeroepen door de Israeli's een heel Arabisch dorp practisch werd uitgemoord omdat die mensen zich verzetten; althans dat nam men aan. Moeten we dan zeggen dat de PLO ongelijk heeft? Misschien niet, misschien wel. Wat is hetgeen men erop tegen heeft? Dat zij onschuldigen tot slachtoffer maken? Aan de andere kant, hoeveel onschuldigen aan hun kant zijn er niet gevallen?

De wereld wil niet naar hen luisteren. De wereld heeft hen gedwongen een soort ongeregeld legertje te worden waarin de domme jongens met geweren en machinepistooltjes lopen te zwaaien en degenen die een beetje verstandiger zijn grote posities hebben weten te veroveren in de verschillende Arabische republieken en ook in andere landen. Laten wij eens even reëel zijn. Zij worden niet erkend als een volk. Zij worden niet aanvaard met hun vraag, die toch niet geheel ten onrechte is, om ook op hun eigen manier te mogen leven.

Dan zegt u: Ja, maar .... en dan vraag ik: Hoe zoudt u reageren, wanneer u onder een Duitse bezetting staat en uw burgermeester zegt toevallig een paar woorden waarmee zij het niet eens zijn en zij schieten de man zijn benen kapot zodat hij nooit meer in zijn leven goed kan lopen; of ze schieten hem helemaal dood, dat is ook gebeurd. Ik denk, dat u erg nijdig zoudt zijn; dat u de Duitsers zoudt haten. Maar op de West Bank is precies hetzelfde gebeurd. Kunt u dan niet begrijpen dat daar een haat leeft? En dan wil ik nog niet eens spreken over allerlei andere dingen die ook niet helemaal gerechtvaardigd zijn.

Hetzelfde is het met de I.R.A., het Ierse republikeinse leger. Deze mensen hebben altijd geprobeerd hun eigen rechten, hun eigen godsdienst te handhaven. Velen van u realiseren zich niet dat tot de tijd dat de Ierse republiek eindelijk tot stand kwam een protestantse minderheid, die nu nog het noorden van Ierland regeert, het de katholieken heel erg moeilijk heeft gemaakt. In feite hebben zij zich tot een stand van adel verheven, alleen op grond van het geloof, boven alle anderen die eigenlijk maar domme katholieken waren. Maar realiseer u dan ook dat het Engelse leger die toestand indertijd heeft gehandhaafd. Dat is de historie.

Wij gaan dan kijken in Noord-Ierland. Noord-Ierland behoort nog steeds bij Engeland. Maar gelijktijdig willen ze een mate van zelfstandigheid handhaven. De Orangisten hebben daar een lange tijd getracht om alle macht, vooral alle economische macht, in handen te krijgen. Zij hebben daarbij iedereen, die een beetje anders dacht ontslagen, op de zwarte lijst gezet en het hun moeilijk gemaakt, om niet te spreken van het aantal mensen dat werd afgeranseld. Is het dan zo gek, dat uit een politieke beweging als de Sinn Fein langzamerhand een leger ontstaat?

In het begin als zuiver zelfverweer. Als zo'n leger eenmaal bestaat, dan is het wetteloos; het heeft weinig of geen mogelijkheden meer. Men leeft als vogelvrijen. Als je wordt gesnapt, dan ga je eraan. Dus wat doe je? Je zorgt dat je niet wordt gesnapt. Je voert oorlog niet meer tegen een bepaalde traditie of tegen een bepaalde stand in de eerste plaats, maar in feite tegen iedereen. En dan kom je tot terreurdaden. die anderen zijn je vijanden. Je bent in oorlog. Wat geeft het dan of er een aantal sodaten sneuvelen tijdens een militaire parade in

Londen, een aantal paarden worden gewond. Je vindt het jammer van de paarden, maar daar was niets aan te doen. En als er veel slachtoffers vallen in een of andere winkelstraat, dan zeg je: Het is te betreuren voor die burgers. Een volgende keer zullen wij hen waarschuwen vóór de aanslag. Verder ga je niet. Vindt u dat vreemd?

Mensen die zich machteloos voelen, die zich niet kunnen laten gelden zijn de mensen, die op den duur grijpen naar geweld om zich te profileren; om dan toch een beetje op de voorgrond te komen.

Vraag u eens af wie degenen zijn die tijdens de voetbalwedstrijd de meest krankzinnige dingen hebben gedaan. Denk aan de rel in het Heizelstadion. Als u goed kijkt, dan blijkt dat er altijd weer een aantal mensen is die misschien wel werk hebben, maar die niet tevreden zijn met hun werk, die het gevoel hebben dat ze niet worden erkend.

Ga kijken naar de gewelddadige stakers in Engeland. Wat waren dat voor mensen die probeerden anderen te intimideren, die tegen hun medewerkers een mate van terreur hebben gebruikt die niet meer verantwoord was? Dat waren vooral degenen die op het werk zelf geen waardering vonden of die hun werk in feite haatten.

De achtergronden van de terreur zijn gelegen in de hele structuur van de mensheid. In het gevoel dat je iemand moet zijn, dat je op de voorgrond moet treden; het gevoel dat je erkend moet worden als belangrijk. Hoe minder de mens de kans krijgt om werkelijk volwassen te worden, hoe groter juist deze neiging om met geweld een aanzien te verwerven dat hij op een andere manier niet kan krijgen. Het is hetzelfde als met het jongetje dat sterk is, maar dat weinig vriendjes heeft. Die begint iedereen af te ranselen en dan heeft hij vriendjes. Dat gebeurt al op de kleuterspeelplaats.

Hoe komt het dat die mensen niet volwassen worden? Om volwassen te kunnen worden moet je zelf met allerlei problemen worstelen. Volwassen worden betekent: langzaam maar zeker afstand weten te nemen van jezelf, door ook eens te kijken naar de wereld en de betekenis die je in de wereld hebt. Maar hoe kun je in een maatschappij, die voortdurend zegt dat zij alles voor je zal opknappen, dat jij je rechten hebt, dat dit en dat voor jou werkelijk noodzakelijk is, nog komen tot die zelfstandigheid en de afstandelijkheid die nodig zijn om volwassen te worden?

Er zijn natuurlijk heel veel mensen die daarvan misbruik maken, dat weet ik ook wel. Er zijn heel veel volksmenners die gewoon het geweld opzwepen omdat ze daarop hun macht willen baseren. Denk maar aan een bepaalde dominee in Noord-Ierland (Paisley). Er zijn mensen die het op een zoetsappige manier doen, maar die eigenlijk ook proberen om ergens de macht in handen te krijgen. Zoals een bekend iemand, die zijn vlucht altijd vanuit Italië uitvoert om dan knielende gelijktijdig een greep naar de macht te wagen in het land waar hij terecht komt. Dat klinkt misschien krankzinnig, maar het is waar.

Als we nu toch bezig zijn over de achtergronden van de terreur, heeft u zich wel eens gerealiseerd dat geweldpleging tegen kinderen, van mannen tegen vrouwen en ook het omgekeerde komt voor (dat is het tegendeel van de emancipatie) eveneens voortkomt uit de behoefte iemand te zijn. Als je je zin niet kunt krijgen, dan wil je dat wreken. Waar wreek je je dan op? Daar waar je het op de een of andere manier kunt doen zonder dat je onmiddellijk de consequenties daarvan behoeft te vrezen. Ook terreur!

Ach, wij kunnen dat natuurlijk allemaal heel mooi bekijken en geestelijk spreken van: wij moeten verdraagzaam zijn. Maar hoe verdraagzaam bent u zelfs onder elkaar? Dat is ook ontzettend moeilijk. Al die mensen met hun gekke ideeën, met hun opvattingen. Dat moet je dan allemaal accepteren? Dat kun je toch niet doen. Je moet van je afbijten. Juist. Zolang dat dan in redelijkheid blijft geen bezwaar. Maar zodra het verder gaat dan dat, wordt het

een soort haat en vijandschap; de behoefte om je ten koste van alles te laten gelden. En dan staan we aan de grens van de terreur.

Zelfs bij de O.D.V. Dat zoudt u niet zeggen. Wij zijn een heerlijk verdraagzame groep. Wat betekent verdraagzaamheid eigenlijk? Verdraagzaamheid betekent dat je, terwijl je jezelf blijft en je recht om jezelf te zijn verdedigt, gelijktijdig begrip hebt voor de ander. Verdraagzaamheid betekent niet het lijdzaam ondergaan zoals sommige mensen denken. Verdraagzaamheid is juist het afstand doen van terreur tegen derden; het weten waarvoor je vecht en dat oprecht en eerlijk doen, maar niet met haat tegen de ander. Ja, zelfs met begrip voor de standpunten van de ander en het zoeken naar een mogelijkheid om tot een overeenkomst te komen.

De achtergrond van de terreur, als je die geestelijk bekijkt, vinden wij zelfs al terug in het geloof van heel veel mensen. Denkt u, dat de duivel niet een uitvinding is van een religieuze terrorist? Dreigen met de hel is eigenlijk niets anders dan je eigen macht baseren op de angst die anderen hebben voor een hiernamaals waar je zelf ook niets van weet.

Als we kijken naar de manier waarop de mensen bezig zijn om anderen te overtuigen dat het hun plicht is om voor land en volk, de morele afpersing die heel vaak wordt gepleegd in naam van een ideaal of iets anders, denkt u dat dat geen terroristen zijn? Het zijn psychische terroristen. Degenen die geen begrip hebben voor de moeilijkheden van een ander, die alleen denken aan hetgeen voor hen op dit ogenblik belangrijk is en die daardoor vaak heel veel goede dingen onmogelijk maken. Denkt u dat die eigenlijk ook niet aan de grens van het terrorisme staan?

Het kan zelfs een hoestbui zijn, zoals het op een bijeenkomst hier is voorgekomen. Die ene hoestbui was niet zo gemakkelijk te onderdrukken. Iedereen begon daarop te letten. Iedereen begon zich helemaal daar tegen te richten. Het resultaat? De mogelijkheden in de zaal werden veel minder en gelijktijdig werd de hoestbui heviger. Dat was zonder dat men het besefte gewoon gedachtenterreur. Nu neem ik graag aan dat het niet als zodanig was bedoeld. U wilde dat niet zo. Maar als u elke keer weer in dezelfde situatie zoudt komen, dan zoudt u op den duur zeggen: O, daar komt die persoon weer aan. Jongens, weg wezen! Of wij gaan weg of die gaat weg.

Nu we toch bezig zijn. Heeft u nooit gesproken over rotjood, rot-Turk? Zo begint een terreur. Werkelijke eenheid kan geestelijk alleen bestaan, als we beginnen de ander te aanvaarden met diens kwaliteiten, met diens vooroordelen en al wat daarbij hoort. En dan mogen we rustig onszelf blijven. Wij behoeven niet die ander het recht te geven om ons dan maar te kapittelen, uit te maken wat we mogen denken, mogen zeggen en mogen zijn. Wij moeten hen in hun eigen recht respecteren. Als je dat krijgt, dan is terreur niet meer mogelijk. Maar zolang je bezig bent je eigen maatstaven aan een ander op te leggen en daarbij jezelf voortdurend overtuigt van je eigen gelijk, daarmee bouw je de basis voor terrorisme op, En dan zien we een wereld die zich beklaagt over de terreur.

Het valt mij heel erg mee dat wij van de Chinezen niet hebben gehoord dat zij ook de terreur verachten, want met in hun achterhoofd de culturele revolutie beseffen ze waarschijnlijk dat daar wel degelijk sprake is geweest van een enorm groepsterrorisme binnen de staat in naam van een onvervulbaar ideaal.

En die andere mensen? Afkeuring. Dezelfde mensen, die de hele wereld bedreigen met atomaire vernietiging beklagen zich erover dat een kleine groep mensen het paar machinepistolen leeg schieten. Ik vind het heel begrijpelijk dat ze het doen. Ik vind het ook niet goed. Maar waar halen ze het lef vandaan, terwijl zij zelf in feite afpersing plegen en een vorm van terrorisme zien als een rechtvaardiging van hun eigen machtslust.

Dat kunt u naar Rusland verleggen of waar dan ook, zelfs naar Frankrijk.

Er zijn mensen die zeggen: Een dergelijke vorm van terreur is uit den boze. Wat moet ik dan denken van de politieke pressie, van alle gemene praktijken en omkooppraktijken van bepaalde grote chemische concerns die in Italië een heel dorp een leven lang onbewoonbaar hebben gemaakt, ongeacht het aantal slachtoffers dat er zijn gevallen. Zijn dat geen terroristen?

De achtergrond van de terreur zit ingewoekerd in deze maatschappij waarin je je eigen recht, je eigenbelang, je eigen heil probeert te verdedigen ten koste van alles. Als machthebbers dat mogen doen, dan mogen ook minderheidsgroepen dat doen. Pas op het ogenblik, dat elke machthebber zich bewust is van zijn persoonlijke en morele verantwoordelijkheid tegenover het volk dat hij vertegenwoordigt en tegenover de wereld waarin hij voor dat volk spreekt, kunnen we tot een verwerping komen van het terrorisme bij de kleine groepen; voor die tijd niet. Voordat u nu denkt dat ik de terroristen zit te verdedigen.

Ik ben tegen elk terrorisme waar het ook van uitgaat. Ik ben tegen elk nutteloos doen sterven van medemensen om je eigen gelijk te bewijzen. Of je nu generaal bent, de een of andere man van de geheime dienst of dat je misschien iemand bent die alleen maar zijn eigen groep probeert weer op de voorgrond te krijgen. Ik ben tegen al dat geweld. Ik keur het af. Maar ik probeer wel te begrijpen waar het vandaan komt. En dan constateer ik met grote ontsteltenis dat allerlei terrorisme in deze tijd is ingegroeid in wat men noemt internationale politie, economische noodzaken en verhoudingen en alles wat daar verder bij te pas komt. Dan zeg ik: Mensen, wordt het geen tijd dat jullie een beetje anders gaan denken.

Het is niet zo, dat jullie als groep van de O.D.V. meer zijn of beter zijn dan een ander of uitverkoren dat u dit moogt worden. Ofschoon ik na deze lezing niet geloof dat u dat zult zeggen.

Ik wil er maar op wijzen dat ook een katholiek niet is uitverkoren. De islamiet ook niet de enige waarheid heeft. Voor zichzelf ja, maar niet voor anderen. Je kunt een ander niet onderwerpen aan datgene wat je zelf juist acht. Zolang je die neiging nog in je hebt, nog de neiging hebt om jezelf tot meerwaardig te proclameren, ben je in principe al op de grens van terreur tegen anderen. Maar dat mag misschien niet zo gezegd worden.

Laten we even kijken wat er verder nog op het programma staat. Er zijn nog een aantal aanslagen gepland op een aantal vliegvelden waarvan het opvallende is, dat een van die aanvallen zelfs in de U.S.A. is gepland. Een andere in Parijs.

Verder heeft men nog plannen voor enkele kapingen. Dat is zo een ziekte. Er is wat gebeurd en dan zijn er anderen die zich ook even willen laten gelden door dat ook te doen.
Verder staan er nog een aantal bomaanslagen op de agenda o.m. in Londen, in Birmingham, in Glasgow. De laatste verbaast mij een beetje. Dan ook nog in Noord-Ierland. Dat is iets wat je niet anders kunt verwachten. Er is toch niet meer te praten over die dingen. De meeste mensen praten, maar ze luisteren niet. Iedereen is bezig u te bekeren tot de juistheid van zijn eigen standpunt, maar dat u een standpunt heeft dat ontgaat hem helemaal. En als het dan eindelijk toch blijkt, dan is dat alleen maar een bewijs dat u verstokt, dwaas of zelfs misdadig bent.

Beste vrienden, wij moeten van die terreur af. Maar dan moeten we beginnen bij de terreur die we zelf proberen uit te oefenen. Een terreur die ook in de huiskamer en in de slaapkamer soms kan regeren. Een terreur die overal voorkomt, zelfs in verenigingen. Een terreur die, zij het

wat verkapt, politiek wordt uitgeoefend of die door z.g. ambtelijke vooringenomenheid of beslissingen eveneens ten aanzien van burgers kan bestaan.

Wij moeten af van het denkbeeld, dat wij het beter weten dan een ander. Wij moeten af van het denkbeeld dat een ander een kind is waar wij voor moeten zorgen, maar dat dan wel moet gehoorzamen of anders klappen krijgt. Wij moeten terug naar de volwaardigheid van onze medemensen. En als die volwaardigheid in het leven komt, dan moet je eens zien wat er geestelijk gebeurt. Mensen, die dan opeens hun gehele inzet en hun strijdkracht niet meer nodig hebben om zichzelf te handhaven en die dan innerlijk gaan zoeken naar de reden van het bestaan. Zij vinden een nieuwe geestelijke waarde en nieuwe mogelijkheden.

Er zou geestelijk heel veel kunnen gebeuren, als alle energie die aan alle vormen van terreur wordt besteed alleen maar zou worden gebruikt om de mensen meer te brengen tot vrede op aarde. Wij lachen er wel eens een beetje om met de kerstdagen. U had net de krant gelezen en toen hoorde u ze weer preken over 'vrede op aarde in alle mensen een welbehagen'. U zult ook wel gedacht hebben: nou, een welbehagen wel. De een rijdt dronken op de weg, de ander pleegt een moordaanslag.

Denkt u niet dat welbehagen zou kunnen worden vertaald in harmonie? Dan bedoel ik niet alleen harmonie met de medemensen, maar gewoon een gevoel van verbondenheid met alle dingen; van God af tot het laagst levende toe. Vrede op aarde kan er alleen komen, indien de mensen vrede willen. De mensen willen geen vrede. Op gevaar af dat u denkt dat ik ga preken wil ik u eraan herinneren wat Jezus heeft gezegd: "Ik ben niet gekomen om u de vrede te brengen maar het zwaard."

Wat de meeste mensen niet weten is, dat je een zwaard krijgt om er een ploegschaar van te maken: een ijzer om de bodem vruchtbaar te maken. Een kracht, niet om anderen te vernietigen maar om op te bouwen. Maar bouwen is moeilijk; slopen is veel gemakkelijker.

Wij moeten in deze tijd afstand doen van onze persoonlijke neiging ons te laten gelden, eens even uit te maken wat wel en wat niet mag. Wij moeten eindelijk eens terug naar een poging om onze medemensen te begrijpen, om een samenwerking te vinden, hoe dan ook, om iets tot stand te brengen dat betekenis heeft en niet alleen maar onze eigen onlust gebruiken als een wapen waarmee wij een ander willen neerslaan.

De achtergrond van de terreur is het verkeerde beeld dat wij hebben van onszelf en van de wereld. De achtergrond van de terreur is een onvermogen onszelf te zien zoals wij zijn en daar het beste van te maken. Daarom zeg ik: wanneer de terreur toeslaat ook in het komende jaar, kijk naar uzelf en veroordeel niet alleen anderen. Als u zelf niemand probeert te dwingen in een bepaalde richting, dan heeft u het recht om u te beklagen over het feit dat anderen nog niet zover zijn. Maar dan moet u proberen de mogelijkheden te scheppen waardoor ze zover kunnen komen en niet uitroepen dat u hen wil vernietigen.

Om te eindigen met een laatste citaat bestemd voor al degenen die hun verontwaardiging over de terreur nu willen omzetten in daden:

"Dat degene die zonder zonde is de eerste steen werpe."

Ik denk, dat er dan misschien enige vrede kan komen. Het zijn de grootste zondaars die de grootste keien hanteren om anderen te vernietigen.

:-:-:

SLEUTELS

COSMISCHE LERINGEN
[illegible] gebracht en uitgegeven
door de „Orde der Verlichten"
te 's-Gravenhage

MAANDBLAD.
(10 nrs per jaar)

INHOUD.

FEBRUARI 1936. 31e jaargang. Nummer 5.

GOD INVERSCHILLENDE GEDAANTEN

Godsbegrippen van China CI " 37

De duivel CI " 59

DE WERELD IN VERANDERING

Idealisten en bewapening CII " 45

De wazige wereld van Willie Wortel CII " 54

De kunst van het luieren CII " 57

Overname uit „SLEUTELS" slechts toegestaan na [illegible] toestemming van het bestuur der „O.D.V."

GOD IN VERSCHILLENDE GEDAANTEN

LES V.

GODSBEGRIPPEN VAN CHINA.

China is een heel eigenaardig land wat dat betreft. Wij hebben er al wat over verteld. De meesten van u weten nog wel wat over Yan en Yin en over Taoïsme. Als je het goed bekijkt, dan is het eigenlijk een totaal beeld van het leven. De evenwichten waarover wordt gesproken zijn kosmisch. God maakt zich kenbaar in twee tegendelen die gelijktijdig het omgekeerde zijn van elkaar en toch weer gelijkvormig. Het is alsof je in onze termen zoudt zeggen: Ach, er zijn goed en kwaad, man en vrouw, God en duivel, maar eigenlijk zijn dat alleen maar de keerzijden van de medaille. Daaruit vloeit voort dat je aanneemt: dat wat ik ben, heeft betekenis in het geheel.

Het Taoïsme gaat dan ook uit van een zekere lotsaanvaarding. Ik kom als bakker op de wereld, dan moet ik niet proberen bankier te worden, maar om een goede bakker te zijn. Ik ben een koelie. Dat is jammer. Maar als ik een goede koelie ben, dan beantwoord ik aan het grote plan.

Hier wordt het denkbeeld eigenlijk naast alle bijgelovigheden en alle theorieën die erin zitten herleid tot het ene beeld: Hij is een God die we niet kennen. Deze God heeft het lot a.h.w. gefixeerd. Ik ben deel van mijn lot. Ik word omringd door een onnoemelijk aantal krachten die proberen mijn lot te verstoren. Ik mag dat niet toelaten. Ik moet trouw blijven aan wat ik ben.

Misschien valt het wel eens op dat Chinezen ontzettend fanatiek zijn, misschien ook niet. Een Chinees gaat zo uit van het onvermijdelijke dat hij alles wat hij is en doet ziet als een uitdrukking van 't onvermijdelijke. Een mens dulden, doe je niet zelf; dat is je lot. Een mens redden, doe je niet zelf; dat is je lot. Juist daarom moet je heel erg voorzichtig zijn. Je laat geen emotie blijken. Als je tot tranen toe bewogen bent of je bent verlegen, dan lach je. Achter de lach verberg je wat je werkelijk bent. Want tegenover de buitenwereld moet je iets of iemand lijken, maar in jezelf weet je wat je bent. Je moet dat waarmaken, ongeacht de prijs. Niet vragen of het leuk is of niet leuk is, je moet het waarmaken.

De gehele structuur die we kunnen terugvinden in vele filosofieën is gebaseerd op deze basisaanvaarding. Wat ik ben, wordt bepaald door een hoge kracht. Als ik probeer wat anders te zijn, dan verzet ik mij daartegen. Ik wil niet zeggen dat dat voor een westerling aanvaardbaar is. Een westerling denkt een beetje anders. Maar de manier waarop men alle verandering met een zekere gelatenheid en ook een nuchterheid aanvaardt, zijn voor de westerling ook niet voorstelbaar.

Als er een grote ramp is, dan probeert men daar natuurlijk iets aan te doen. Maar ergens op de achtergrond speelt toch het denkbeeld mee:

nu ja, voor mij moet dat zo zijn. Daardoor laat men zich eigenlijk veel minder meevoeren door allerlei wilde emoties en wild verzet als dat bij een westers gebeuren het geval is.

Als je vergelijkt de vroomheid van degenen die in de ramp van Zeeland zaten te bidden op de daken met die van de Chinees, die gelaten het lot aanvaardt en uitkijkt naar een mogelijkehdid die hem, juist hem, geboden zal worden, dan kun je dat toch wel vergelijken. Alleen, in Zeeland dacht men: God moet het doen. In China dacht men: God heeft het al gedaan. Daarin ligt het verschil.

Wie op het ogenblik kijkt naar het moderne China zal waarschijnlijk de schouders ophalen en zeggen: Geldt dat daar dan nog? O zeker, het is nu de Partij en niet meer het lot. Er is in de Partij de neiging om naar boven te streven, want dat hoort zo en dat doe je dan zo. Maar toch is er weer datzelfde: die bijna slaafse onderworpenheid aan datgene wat bestaat.

Als er een culturele revolutie komt, dan is dat erg vervelend voor veel mensen, maar het staat nu eenmaal ergens geschreven; dat is het lot. Dat betekent, dat je de revolutie aanvaardt en ermee verder gaat totdat er iets ingrijpt. Daarom zul je van de massa's in China ook geen ingrijpen kunnen verwachtem tenzij ze iets of iemand vinden ook als de vertegenwoordiger van hun lot. Dan staan ze er ook volledig achter.

De lange mars van Mao is een legende van zelfopoffering. Het is een sage van heldenmoed, maar het is ook het nuchtere verhaal van een Chinees die zich gebonden acht aan een bepaalde stelling, aan een bepaalde leiding: dat is mijn lot. Daarom verloor hij (Mao) zo weinig mensen.
Daar staat tegenover Tsjang K'ai-Sjek. Een man die als veldheer, als generaal, als bestuurder eigenlijk Mao's meerdere was, maar die uitging van de oude traditie en vergat dat wat je predikt in China je ook zelf moet waarmaken. Want anders kun je niet de vertegenwoordiger zijn van het lot.
Dan ben je een leugen; een leugen verwerp je. De Chinees kan liegen tegen iedereen maar niet tegen zichzelf, niet tegen zijn lot.

Ik breng dit naar voren omdat er heel veel mensen zijn die zeggen: Je moet meten met twee maten. God wil dit van ons. Maar wij kunnen dat alleen doen, als dat haalbaar is. Neen, zegt de Chinees, dat kan niet.
Of ik vlucht weg, ik trek mij helemaal terug. Ik doe of ik er niets mee te maken heb of ik doe datgene wat ik zie als de wil van God. Een tussenwet is er niet.

In het westen denkt men aan prestatie e.d. Natuurlijk, maar ik moet er wat voor terugkrijgen. In China is prestatie iets anders. De prestatie is een poging om je lot te vervullen. En als we zeggen 'lot', dan hebben we maar een lettertje te veranderen en staat er al got, zij het op z'n Duits.

God in China is de albepalende macht. Hij is niet een persoonlijkheid. Daarvoor creëren ze andere dingen als de Hemelse Keizer. God is het Patroon waarin wij ons bewegen. Zodra je dat eenmaal door hebt, ontdek je dat zelfs godloochenaars in China eigenlijk heel gelovige mensen zijn, want ze proberen het lot waar te maken.

Zeker, er zijn magiërs en tovenaars geweest in het verleden. Zelfs in deze tijd zijn er nog wel mensen die - zij het tersluiks - bezweringen uitspreken en dergelijke dingen doen. Maar de tovenaar kan alleen een tovenaar zijn, als het zijn lot is om tovenaar te zijn. Maar als het zijn lot is om de Rode Draak te overwinnen maar onder de Zwarte te vallen of omgekeerd, dan zegt niemand: Hij was een slecht magiër. Neen, het was zijn lot. Het was hem eigenlijk voorbestemd.

Het is een ander geloof van voorbestemming dat we vinden in de islamitische landen waar men zegt: God wil het en dan gebeurt het. Als God het niet wil, dan gebeurt het niet. Voor de Chinees is zijn wezen datgene wat het

betekenis geeft, wat hem maakt tot een persoonlijkheid direct gebonden aan het persoonlijke waarmaken van datgene wat hij in het leven als taak heeft. Dan zegt men: Ze zijn zo fanatiek en vaak zo perfectionistisch. Maar dat vloeit echter voort uit hetgeen ze zijn.

Als je naar bijgeloof kijkt, dan zie je inderdaad de hele wereld is vijandig, juist als je ergens een meerwaardigheidsgevoel hebt. En heus, Chinezen voelen zich toch - . de meerdere van alle andere volkeren en rassen en dan heb je ook wel het gevoel dat je meerwaardigheid wordt bedreigd. Je bent omringd door vijanden. Dat hebben we gezien bij Hitler, bij Stalin. Dat hebben we in beperkte mate gezien in de wijze van reageren van Winston Churchill. Er zijn ook presidenten van de Ver. Staten geweest, denk maar aan tricky Dicky (Nixon), die ook zo waren.
Als je denkt, dat je de top heb bereikt, dan voel je je aan alle kanten belaagd.

In de oudheid was dat belaagd worden ' iets dat juist van buitenaf kwam, van demonen, van goden. Het was zo erg dat een boer die een zoon kreeg die kleedde als een meisje en hem een meisjesnaam gaf, opdat vooral een benijdende demon geen vloek zou leggen op het kind, het zou laten sterven of misschien zelfs erger nog het in beslag zou nemen. Die traditie vinden we overal wel terug.

De drie namen zijn in bepaalde negerculturen heel gebruikelijk.
Je hebt je werkelijke naam, je hebt de naam waarmee je wordt aangesproken en je hebt nog een plechtige naam: de naam waarmee je tegenover de gemeenschap jezelf bewijst en eventueel jezelf aankondigt.

Bij de Chinezen was dat gewoon een kwestie van: wij worden bedreigd. Als er iets gebeurt en je kunt het niet verklaren, dan is dat een goddelijk ingrijpen. Maar God is een Patroon, die kan het zelf niet doen.
Dus dan moeten er halfgoden zijn. De draken van de vele Chinese legenden zijn eigenlijk een soort geesten die het ene ogenblik als een monster verschijnen, het volgende ogenblik als een gewoon mens door de straten wandelen. Hun optreden verklaart dan waarom b.v. een rivier ineens is ingedamd of waarom er ineens een overstroming komt. Dat doen de draken.
Want als ik zeg, dat ik zelf schuld daaraan heb, dan ben ik onwaardig, dan heb ik geen betekenis meer, ik heb a.h.w. geen naam meer. Maar zeg ik nu: Het is een kracht die dat door een goddelijke weg of een goddelijk Patroon moet doen, dan ben ik zelf niet verantwoordelijk.

Men heeft wel eens gezegd in de koloniale tijd dat Chinezen eigenlijk zoveel dingen laten vervallen en verwaarlozen. Dat er aan de ene kant de grootste zorgvuldigheid, kunstzinnigheid en weelde bestond en aan de andere kant een soort luiheid en ook een zekere angst die onverklaarbaar waren. Maar men begreep niet wat de ziel van het volk was.

Kijk, de mooie dingen die je doet zijn deel van je wezen, daarmee bewijs je dat je bent wat je bent. Maar als iets zijn betekenis verliest, als het niet helemaal bij je lot hoort, dan heb je er ook niets mee te maken. Zelfs de familieband die op het ogenblik nog heel sterk bestaat in China ondanks alles en de bloksbanden (de burenbanden, de gemeenschapsbanden) die vloeien ook weer voort uit het gevoel: ik ben hier geplaatst; ik hoor erbij.

De moderne communistische Partij heeft zich dat ten nutte gemaakt, want als je iemand ergens plaatst, dan is dat zijn lot; dan hoort hij erbij. Daardoor is hij, als hij maar probeert bij de gemeenschap te passen niet de vreemdeling, maar a.h.w. een welkome gast die wordt tot een welkom deel van een soort familie. Mao begreep dat heel goed en probeerde dat over te dragen aan de Partij o.a. door zijn bevelen aan studenten, geleerden, bureaucraten en dergelijken om eens in de zoveel tijd een periode op het land te werken. Want daar speelde die saamhorigheid een heel grote rol. Je moest leren je in een ritme in te passen van de eenvoudige gemeenschap (de fa-

milie). Als je dat doet en je zegt: Dat is de Partij die het doet, dan maak je niet alleen de Partij in de ogen van de mensen tot een vertegenwoordiger van het eeuwige Patroon (van de Godheid), maar je maakt gelijktijdig de actie tot iets waarmee de mens zich verbonden voelt. Want als je regelmatig werkt in een gemeenschap, dan ben je ook deel van de familie, van de gemeenschap. Het zijn dergelijke sterke banden die meer dan belijdenissen uitdrukken hoe in China de godsbeleving is.

God is datgene wat bepaalt wat bij je hoort. Wat bij je hoort is je taak, daar ben je aan gebonden met handen en voeten bij wijze van spreken. Maar datgene wat niet bij je hoort dat kun je dan onverschillig laten, want dat is niet je taak.

Als je zegt: Ik zorg voor mijn eigen familie en ik zorg dat die het goed heeft. Als een andere familie daarnaast verhongert, dan vind ik het jammer voor hen. Dan zegt de westerling, de christen: Hoe kun je dat doen. Dat is toch het lot. Je kunt daar toch niet gaan ingrijpen. Misschien ontstaat er een situatie waardoor ik moet ingrijpen. Dat is dan mijn lot. Dat is ook geen verdienste tegenover de ander. Het is iets wat vanzelf spreekt; iets wat hoort.

Nu ik dit allemaal zo heb gezegd, moeten we toch eens gaan filosoferen of dat misschien juist is.

Wij hebben God in heel wat verschillende gedaanten ontmoet zo langzamerhand. Het is eigenlijk allemaal God in Frankrijk. Overal is een vreemde macht die albepalend is, maar die ook alles naar zich toetrekt. Je zoudt kunnen zeggen: Het onbegrepene leeft overal als God in Frankrijk. Want als ik niet geloof in een gepersonifieerde God, maar ik geloof in een soort wetmatigheid een patroon waarvan ik deel uitmaak, dan ben ik niet meer geneigd om even de zaken omver te werpen of om het anders te doen. Dan wacht ik eenvoudig af totdat ik word gedwongen iets te doen.

Natuurlijk zijn er Chinezen die verwesterd zijn. Als we denken aan de Grote Revolutie, dan zien we onmiddellijk heel veel mensen die uitwijken voornamelijk naar Hong Kong, later naar een Japans eiland en ook een aantal mensen die probeert uit te wijken naar de Ver. Staten en andere landen. Maar dat waren eigenlijk mensen die losgeslagen waren. Ze waren terecht gekomen in allerlei westerse ondernemingen. Zij hadden b.v. gezien hoe een oliemaatschappij niet alleen lampen voor China probeerde aan te dragen, maar gelijktijdig wapens verkocht aan elke generaal die een bepaald gebied tijdelijk wilde beheersen of een rooftocht wilde ondernemen. Zij waren daarbij betrokken. Hun leven was een leven waarin omkoperij (in China normaal) niet meer een kwestie was van: Dat is mijn status. Ik moet wel een fooi vragen, want dat hoort bij dat wat ik ben. Het was een kwestie geworden van stelen wat je kunt. Die mensen zijn ook weggegaan.

God als een Patroon zegt aan de ene kant:een absolute voorbestemming. Aan de andere kant zegt het: je hebt geen verdienste, je hebt ook geen schuld. Dat geen schuld hebben is onvoorstelbaar voor de westerling, Een rover, die uit armoede de bergen in trekt, zegt niet: Ik ben een rover. Neen, hij zegt gewoon: Ik ben de bergen ingegaan. Waarom? Het was mijn lot. Ik kon mijzelf niet op een andere manier waarmaken dus ben ik naar de bergen gegaan. Nu overval ik anderen, zou je erbij kunnen zeggen. Als hij wordt gepakt en wordt veroordeeld, dan zegt hij ook niet: Wat een ongeluk, wat ben ik dwaas geweest. Dan zegt hij: Het was mijn lot. En hij buigt heel gehoorzaam zijn nek als hij moet worden onthoofd. Onvoorstelbaar eigenlijk.

In die houding zit veel dat wij in de geest niet helemaal acceptabel vinden. Aan de andere kant heeft het heel veel facetten waar men ook in de westerse wereld ook eens over zou moeten nadenken.

Kijken we naar China, dan zeggen we: Wij hebben vaak geluk, maar het is deel van het Patroon. Wij danken dit aan de eerbiedwaardigheid van onze voorouders.
Als wij het zouden moeten zeggen, dan zouden we dat voor het westen moeten vertalen met: Ik heb misschien veel geluk in dit leven, maar dat heb ik te danken aan mijn voorgaande levens. Ik ben mijn eigen nakomelingen. Ik heb datgene gevormd waaruit ik nu ben voortgekomen en dat met hinderpalen, met straffen, maar ook met beloningen. Ik heb alleen maar waargemaakt wat ik in het verleden zelf al ben geweest.

Als we dan verder denken, dan zien we hoe de mensen eigenlijk fanatiek bezig zijn met hun God. Dat is niet hun God; dat is hun beeld van God. Het wonderlijke is, dat de Chinees in wezen veel toleranter is. Hij zegt niet: Dat is onwaar, of dat is waar. Hij zal misschien zeggen: Een katholiek moet eerst deel zijn van de gemeenschap en dan mag hij katholiek zijn. Maar hij zal niet zeggen katholicisme of christendom is onzin. Hij zal alleen zeggen: Het is niet mijn traditie. Hij vecht niet voor een bepaald beeld, want dat is toch al bepaald.

Een dichter-wijsgeer zegt op een gegeven ogenblik nadat hij de liefde, de bloesem en de wijn heeft bezongen: "Als ik zing als een nachtegaal, zo is dat omdat ik als nachtegaal geboren ben."
Hij zegt niet: dit ben ik. Ik kan iets wat een ander niet kan. Maar dat is mijn lot. Dan zegt hij er iets heel vreemds achteraan. Het is een van de gedichten van deze dichter die overigens het minst worden geciteerd:
"De kracht,die is en mij bepaalt, straalt door mij heen. Maar vormen geef ik zelf alleen aan dat wat in mij reeds bestaat."
Dat zou men in het westen ook eens moeten onthouden.

Je kunt de geschiedenis niet boetseren, ook al wordt het voortdurend geprobeerd. Je kunt het leven niet zonder meer veranderen, ook al zijn er heel veel mensen die dat erg prettig zouden vinden als dat een keer zou gaan. Het enige dat je kunt doen, is datgene wat je bent met al je kwaliteiten en mogelijkheden zo volledig mogelijk leven, waarmaken en kenbaar maken. En dan geldt wat een filosoof, een volgeling van Confucius een keer heeft gezegd: "Ik, die ben gegaan tot het uiterste van wat ik besef, ik maak slechts waar wat in mij is uit dat wat werkelijk bestaat."

Als je dat goed begrijpt, dan word je duidelijk dat de God waar het over gaat helemaal niet een persoonlijke God is; een God met gelijk en ongelijk. God is licht en schaduw gelijktijdig. God is het goede en God is het kwade. God is de ambtenaar die de wet handhaaft en de rover die haar overtreedt. God is beide partijen als twee generaals die elkaar bevechten. God is in alle dingen. Maar God heeft een Patroon en dat kennen wij niet. In ons is een stukje van dat Patroon verankerd en dat maken we waar.

Voor het westen zit daar te weinig vrijheid van wil in. Wij zijn toch vrij. God heeft ons een vrije wil gegeven. Ja, dat is allemaal heel mooi. Je kunt willen wat je wilt, maar je kunt het niet waarmaken.

De Chinees is nuchter. Hij zegt: "In dromen vlucht ik, wanneer ik vrees mijzelf te zijn. Maar wanneer ik mijzelf ben, dan handel ik mijzelf; dan maak ik mijzelf waar."

Hij is nuchter, practisch, een beetje laag bij de grond vaak, zeker in de ogen van de westerling. Zijn vrije wil is juist de wil om waar te maken wat hij beseft te zijn. Zijn droom is niets anders dan zijn poging om dat voor zichzelf aanvaardbaar te maken en gelijktijdig iets voor zich te beseffen van al datgene waardoor hij juist moet zijn, moet doen wat hij nu is, wat hij nu doet.

Misschien vindt u het vreemd dat ik aan dit deel een onderwerp wijd. En toch, wij die leven zijn beperkt in onze mogelijkheden. O, wij hebben mo-

gelijkheden, natuurlijk. En aangezien wij niet leven in een maatschappij waarin onze plaats door geboorte in een bepaalde gemeenschap, in een bepaald dorp helemaal wordt vastgelegd, hebben we een zekere vrijheid van wil. Maar wij kunnen alleen waarlijk onszelf aanvaarden, indien al wat we zijn en al wat we doen strookt met hetgeen wij innerlijk beseffen te zijn. Als je dat verloochent, dan kom je tot de meest krankzinnige dingen.

Er is iemand geweest die heeft gezegd: Het is wonderlijk dat de prostitutie de wereld uit is in Rood-China. Nu is dat niet honderd procent waar, maar het is grotendeels waar. Waarom? Een vrouw, die beseft wat zij is en wat zij dus moet waarmaken binnen de groep waartoe zij behoort, die zal zich niet eenvoudig neerleggen bij het zich door anderen laten leven, door alleen maar te beantwoorden aan de eisen van anderen. Je kunt niet alleen maar doen wat een ander wil, je moet doen wat jij bent. Daardoor krijgt het leven een heel andere inhoud, een heel andere betekenis.

Als je handel drijft, dan moet je natuurlijk handel drijven. Als ik iemand van onze Orde mag citeren: 'dat je als handelaar al datgene steelt wat een gek meer wil geven dan het jou waard is.' Maar zelfs daarin moet je rechtlijnig zijn.

Het is heel gek, een Chinees die een onderlinge afspraak maakt, houdt zich daaraan alsof het een geschreven contract is. Hij zal zich niet eens afvragen of hij daar onderuit kan. Dat is eenmaal zo gezegd, zo gedaan, dat ligt vast. Als dat verlies betekent, dan is het beter om goederen te verliezen dan je gezicht te verliezen. Met andere woorden: datgene wat je innerlijk weet te zijn te verloochenen.

Is het eigenlijk niet een veeg teken dat je in het westen alles zwart op wit moet zetten en dan bij voorkeur nog in drie-, zes- of twaalfvoud voordat iets betekenis heeft. Dat je alles moet onderteke-nen en bevestigen, a.h.w. beëdigen ook nog voordat het geldig is. Dat komt gewoon omdat de mensen niet geloven in datgene wat ze zijn; dat ze niet geloven in een werkelijke relatie met de wereld om zich heen; dat ze geen begrip hebben voor hun eigen samenstelling waarin licht en donker evengoed samenspelen als in de hele kosmos. Wat erger is, er zijn heel veel mensen in de westerse wereld die niet eens begrij-pen dat wit zijn betekenis verliest als er geen zwart is en omgekeerd. Zwart en wit is ons wezen. Wij zijn niet allemaal òf man òf vrouw.

Wij zijn een evenwicht van mannelijke en vrouwelijke zaken of wij het toegeven of niet. Pas als wij dat accepteren, kunnen we waarlijk leven naar datgene wat we zijn. Als wij één deel onderdrukken, dan is het dui-delijk dat het andere deel een ongelooflijke aandacht krijgt en dat we ons dan ontevreden voelen en ongelukkig, miskent misschien en proberen dat te compenseren door ons ten koste van alles aan anderen vast te klampen. Terwijl een terugkeer naar die donkere of andere zijde van ons wezen misschien voor ons de mogelijkheid zou scheppen om werkelijk onszelf te zijn.

God is maar de naam voor het Onbekende. Hoe vaak is dat al niet ge-zegd. Maar God als een Patroon waarbinnen we leven is toch ook wel aan-trekkelijk. Geen bevelende God. Geen straffende God, maar eenvoudig een noodzaak om te beantwoorden aan die God; iets waar we ons niet aan kunnen onttrekken.

In China kan God vele namen hebben. Hij Kan Xiau Ping heten, hij kan Mao heten of welke grootheid u op het ogenblik maar voor ogen zweeft. Maar alleen omdat de wet, om niet te zeggen de doolhof van de werkelijkheid, bepaalt dat wij op dat ogenblik geleid zullen worden door deze kracht, want dit is onze weg. Dan komt er een punt waarop wij moeten afslaan. Dan zal er een andere kracht zijn die ons verder leidt. Juist door zo te vertrouwen op

de zinrijkheid van alle dingen, de verbondenheid van je eigen wezen met de godheid, kun je ook aanvaarden dat er zoveel tegenstellingen, zoveel verschillen zijn, kun je je bezighouden met het heden zonder voortdurend aan de toekomst en aan het verleden te denken.

China heeft eigenlijk geen God. Tenminste dat zeggen vaak de missionarissen die daar een tijd hebben gewerkt. Ik denk, dat China God leeft. Is het niet beter om de kracht die je voortbrengt te leven dan haar nederig te erkennen en alles te doen om aan haar werkelijke wil te ontkomen?

Tao, de wet van al wat geschreven staat. De wet van een lot dat zo vaststaat dat het schijnbare toeval van gulden roeden, stengels of zelfs munten je kan wijzen hoe het lot voor jou is. Is dat niet een zeker voordeel? Het gaat niet om de prognose. Het gaat om de erkenning van wat je moet zijn. Het gaat niet om een antwoord op vragen. Het gaat om een antwoord op je persoonlijkheid.

Een groot gedeelte van de Chinese wichelsystemen, inclusief de horoscopie en wat daar verder bij is, is niet te herleiden tot een poging om de toekomst te kennen of zelfs te veranderen, maar komt voort uit de behoefte om te weten wat je bent. En als je deel bent van God en dat geloven we werkelijk, hoe kun je God kennen als je jezelf niet leert kennen?

Hoe kun je de wetten van de schepping begrijpen, als je niet eerst beantwoordt aan de wetmatigheden die je eigen bestaan regeren? Natuurlijk, je kunt uitwijken naar allerlei vreemde begrippen en woorden. Je kunt elke andere filosofie omhelsen en zeggen: Daar ligt de waarheid. Maar als je daar zelf geen deel van bent, als dit niet in alle aspecten in je leeft maar dat voor jou betekent het licht, dat moet compenseren dat je tekort schiet, dan ben je weg van de werkelijkheid, dan vlucht je weg van God.

Het is gemakkelijk genoeg om onder te duiken in de een of andere gemeenschap en te zeggen: Hier vind ik mijn waarheid. Maar als je zelf de waarheid niet bent, hoe kun je dan de waarheid vinden? Zeker, een typisch Chinese denkwijze. Zou het niet goed zijn als het ook in een wereld van Christenen werd toegepast? Dat men niet moet zeggen: Ik moet vooruit denken. God wil dit wel, maar dat kan ik in een 10-jarenplan doen. Maar gewoon je af te vragen: Wat ben ik? Het is de God in mij die mij maakt tot wat ik ben. Het is het hele proces van mijn leven dat mij maakt tot wat ik ben. Hoe kan ik vandaag daaraan beantwoorden? Ik denk, dat dan het christendom anders zou zijn. Ik denk, dat een hele hoop filosofieën, godsontkenningen en wat dies meer zij zouden verdwijnen, omdat ze niet belangrijk zijn.

In het westen zijn het de vele woorden die de gedreven en niet beheerste daden moeten verantwoorden, verklaren en zinrijk maken.
In China was het de daad, die de sleutel vormt tot het woord waarin men zichzelf herkent. Ik meen, dat het de moeite waard is juist op deze basis ook eens kennis te maken niet alleen met de verschillende Chinese systemen vooral zoals ze door westerlingen worden uitgelegd, maar ook met de eenvoudige volksverhalen waarin u deze mentaliteit tegenkomt. Ja, zelfs de sprookjes en legenden van China die u steeds weer zeggen: Er is buiten mij een noodlot dat mij beperkt en bepaalt, maar ik ben mijzelf ondanks het noodlot. Ik ben mijzelf in evenwichtigheid juist omdat ik mijzelf ben en niet mij bezighoud met het lot, maar met het waarmaken van mijn wezen.

Ik denk, dat dit een lering kan zijn voor de gehele westerse wereld. En dat het u zeker niet zal afbrengen van kapitalisme, status of meer particulier kapitalisme, maar het zal u duidelijk maken dat u met woorden uw daden niet kunt veranderen, omdat u uw daden maar in beperkte mate beheerst. Het beseffen van uw daden kan u voeren tot het beseffen van uw wezen.

Dan komen we aan een zeer oude zang, die overigens uit Birma stamt, die zegt: "Wanneer ik al gezien heb al heb beleefd en al bestreden, dan keer ik tot mijzelf. En in mijzelf eerst kan ik treden in een rijk van rijkdom,

een rijk van vrede, in een rijk waarin het zijn verdwijnt en toch zichzelf schijnt te zijn nu zonder grens."
Dat is een denkwijze die voor heel veel mensen verschrikkelijk is.
Zij verdienen liever de hemel en de snobs liever de hel dan een cyclus door te maken van leven en sterven, dan op te gaan in iets wat ze niet kunnen begrijpen. Ja, een bestaan te voeren dat voor hen geen bestaan meer is, omdat ze de uiting van zichzelf schijnbaar verliezen.
Het is een denkwijze die mij zeer aantrekt. Het is een denkwijze die misschien nog duidelijker wordt neergeschreven als we denken aan een geschiedschrijver en filosoof in de tijd van Mantsjoes, de latere keizers, die schreef:

"Ik eer het kleed maar niet de mens. De mens erken ik. En zo ik hem erken, is hij met mij verbonden. Maar eren doe ik slechts het kleed. Want licht en duister hebben beide zin. Daar waar het kwade leeft, dekt het het goede. Daar waar het goede woekert daar sterft het kwaad niet uit. Beide zijn de werkelijkheid in mij, in elkeen. Zo ik het in anderen erken, ik ben zijn vriend, omdat ik zelf zo ben. Maar eren doe ik slechts het kleed."

Met andere woorden: uiterlijkheden, positie en rang is iets dat goddelijk is en dat blijft hetzelfde of je nu bedelaar bent of keizer. Het kleed is datgene wat uw functie is. Ik eer de functie, want ze is deel van de totaliteit. Maar een mens kan ik niet eren. Ik kan hem slechts erkennen. Ik kan zijn vriend zijn. En dan moet ik in die mens hetzelfde terugvinden dat in mij leeft: licht en duister.

Misschien de moeite waard om daar eens over na te denken.
Verering heeft geen zin. Slechts erkenning van een functie. Alleen, menselijk erkennen is slechts daar mogelijk waar je in een ander licht en duister terugvindt zoals ze in jezelf bestaan.

Als dit de wijsheden zijn van China, dan zien we hoe God in China is geworden tot een levenspatroon waarin het streven van de mens alleen maar de bevestiging is van datgene wat hij zelf is geworden door de krachten, door de wetten die hem te allen tijde zullen beheersen.

x De vriendelijkheid van de Chinees is verloren gegaan .....

\- Ze is veranderd. De vriendelijkheid van vroeger was het masker waardoor de maatschappelijke verhouding in feite toch werd gekarakteriseerd. In de moderne tijd wordt ze door de verdienste voor de gemeenschap bepaald. Dan behoef je dus niet vriendelijk te zijn tegen iemand zolang je zijn verdienste erkent. Het is dus een andere vorm van hetzelfde.

De vriendelijkheid van China was geen vriendelijkheid vanuit het hart. Het was een vriendelijkheid vanuit de ik-beleving, de sociale beleving. Nu is de sociale beleving een andere geworden en de vriendelijkheid heeft nu de functie gekregen van prestige voor allen.
Als u daarmee rekening houdt, dan zult u hetzelfde nog altijd terugvinden dat er altijd is geweest.

Ik hoop, dat u hetgeen ik heb gezegd toch eens wilt overdenken al is het alleen maar om te begrijpen dat in andere volken God schijnbaar anders is, maar dat in alle zijn dezelfde wetten werken.

-:-

D E D U I V E L.

Ongeacht het opzien dat het hier en daar heeft gebaard toen ik de vorige keer over God sprak, zou ik het nu over de duivel willen hebben.

Om de duivel maar direct bij de horens te pakken: de duivel is een afgekeurde godheid. Het is namelijk Pan die uit zijn Arcadia is verdwenen en die daarom is terecht gekomen in de onderwereld die al van ouds de verblijfplaats was van alle zielen die het slecht hadden. Ik weet waarom, want als je tegenwoordig naar de sterren gaat, dan kun je ook exploderen. Maar goed, de duivel dus.

Wat is de duivel? Is hij de personificatie van alle kwaad? Dat weet ik nog zo net niet. Hij is een gevallen engel. Ik heb in mijn tijd gewone vrouwen gekend die toch allesbehalve duivels waren. Dus eigenlijk is de duivel een engel. Maar als de duivel een engel is, dan hoort hij vlak bij God thuis. Waarom maken wij er dan een duivel van? Waarom maken wij er iets kwaads uit? Dat is heel eenvoudig. De mensheid heeft iemand nodig die ze de schuld kan geven van al datgene wat ze zelf verkeerd doet. Aangezien de god Pan toch al horentjes had en deze als vertegenwoordiger van de natuurlijke drang van de mens de kerk niet zeer welgevallig was, heeft men dus een engel Gods genomen en hem Pans horens opgezet. Waar Pan horendol van werd en waar de engel waarschijnlijk niet blij van is geworden, maar waarmee in ieder geval het dualisme in het geloof kon worden gehandhaafd.

Dan vraag ik mij verder af: Waarom zit de duivel in de hel? Wat is de hel? Als ik kijk naar de landen waar het redelijk warm is, daar is het in de hel doodgewoon heet. Maar gaan we naar de noordelijke volkeren waar een beetje warmte maar al te welkom is, dan is het juist de diepvrieskast waarin zielen lijden onder een voortdurende eindeloze onderkoeling.

Gaan we kijken naar de situatie zoals die christelijk is gegroeid, dan ga je de ladder maar op, eventueel de jacobsladder. Waarschijnlijk omdat jacobsladders met baggermolens toch in de mode zijn en de zielen zo gemakkelijk naar boven komen. In het modernste denken is het een soort lift. Je stapt in, er staat een liftbediende en dan hoop je dat hij naar boven roept: 1e étage: aankomende zaligen; 2e étage: de zaligen; 3e étagen: de heiligen. Als je pech hebt, dan ga je naar beneden. 1e stop: vagevuur; 2e stop: 1e hel, 2e hel, 3e hel, 7e hel. Belzebub zelf. Een warenhuis van hiernamaals mogelijkheden. En als je het goed bekijkt, zo onzinnig als maar wat.

Dan denk ik: waarom praten we zoveel over de hel? Waarschijnlijk omdat je een mens gemakkelijker regeert met zijn angsten dan door een beroep te doen op zijn deugden. Als je maar voldoende angst schept, dan kun je de mens elke richting uitdrijven die je wilt. De mensen zijn verliefd op hun angsten. Ik weet wel, dat u dat natuurlijk niet helemaal beseft.

U moet eens gaan kijken op de kermis. Daar laten mensen zich tegen betaling mangelen op een manier die vroeger marteling zou worden genoemd. Ze worden in achtbanen de ruimte ingeslingerd, komen lichtgroen naar beneden en vertellen dat ze plezier hebben gehad. Ze laten zich rondslingeren in bovenmaatse centrifuges totdat de honig (nu ja, honig) eruit spuit. En dat noemen ze plezier.

Kijk naar uw vermaak. Als u naar de televisie kijkt, dan is elk stuk dat veel aandacht krijgt, bezaaid met doden. Van martelingen wil ik maar

niet spreken. Bovendien hebben we nog een genre waar u kunt genieten van uw angst voor weerwolven, vampiers, zombi's en wat er verder nog voor bovennatuurlijke fantasieën van bedreigelijke aard bestaat. Waarom? Omdat u verliefd bent op uw angst. Zo vreemd als het moge klinken, als het werkelijk goed is, dan verveelt u zich kapot.

Waarom denken de mensen nu niet even na? Als je de mensen, die voortdurend leven met hun angsten voor de hel in de hemel zet, dan hebben ze niets meer om voor te leven. Dan hadden ze net zo goed helemaal weg kunnen zijn. Als je ze in de hel brengt, nu ja, dan kunnen ze zich in ieder geval op de borst kloppen en zeggen: Zie ja wel dat ik altijd gelijk heb gehad. Want menige prediker schijnt in de hel bijzonder goed thuis te zijn, terwijl de liefde Gods als een vage zweem boven zijn verstandelijk en woordelijk vermogen uitblinkt.

Wat moeten wij ons voorstellen van de hel? Misschien dat Sartre nog de beste regels daarover heeft gezegd: L'Infer c'est vous. De hel dat zijn we zelf. Want als wij leven met onze angsten, we zijn er zo verliefd op, dan maken wij ze waar.

Een leven waarin je voortdurend bang bent om iets verkeerd te doen is geestelijk gezien nog erger dan teveel krab, kreeft of oesters eten zodat je maag zich uit in een aantal droombeelden die meer dan misselijk makend zijn. Als je voortdurend bezig bent met wat verkeerd is, dan leeft dat verkeerd in jou en maak je het ook waar. Daarom denk ik dat elke hel, die je je maar kunt voorstellen, bestaat.

Ergens in de diepte zit de ijsheks te wachten op het ogenblik, dat de krachten van de onderwereld en de reuzen zullen uittrekken om de goden, de Asen, te bestrijden. Een hel van koude. Waarom niet. Is verlatenheid niet als een kilte? Misschien als je bang bent voor alle dingen en je alles afwijst dat je dan werkelijk in een hel leeft. De kille eenzaamheid en de stilte die je steeds confronteren met alles wat je zelf bent, die jou geen ogenblik de kans geeft om ook maar even je aandacht op wat anders te richten. Dat lijkt mij de koude hel van het noorden te zijn.

Laten we dan ook eens denken aan de Brug van de islâm, dat is ook zo iets moois. Er ligt namelijk een brug en daar moet je overheen. Onder de brug ligt de hel en aan de andere kant ligt het paradijs. Dat lijkt mij ontzettend gezellig vooral voor degenen die van een stevige slok hebben gehouden in het leven. Die kunnen over een brug zo smal als de kling van een zwaard niet heen komen. En alsof dat nog niet genoeg is, de duivel heeft een luchtmacht. Want er stijgen uit de hel gevleugelde duivelen op die proberen je van de brug af te laten vallen. Het is waarschijnlijk het Verre Oosten dat ook meespreekt: Wil je het paradijs, kom over de brug! Dat kun je in Caïro ook nog wel eens horen. Het paradijs is dan over het algemeen niet zo paradijslijk. Als je goed over de brug komt, dan kun je naar de oevers gaan. Denk maar even na.

Dan vind ik de christelijke hel daarbij eigenlijk maar een beetje armzalig. Je komt in de christelijke hel en dan wandel je over gloeiende kolen, tussen laaiende vlammen. Dan komt er een duivel, die steekt je aan zijn drievork. Misschien dat ze modern zijn en dat ze nu een electrische spit hebben en die draaien ze automatisch. Vroeger stond er nog een duivel te zwengelen. Werkverschaffing. Wat moeten we met zoiets eigenlijk beginnen?

Wij gaan een klein eindje terug in de tijd. Er is een enorme duivel. Hij doet niets anders dan zielen vreten, maar ze blijven leven dus komen ze er onder de grond weer uit. Het lijkt mij geen lollige ervaring. Het is in ieder geval duidelijk dat de verdoemden na een dergelijke behandeling er een beetje ongezond uitzien.

Hoe kom je aan die denkbeelden? Behemoth, het beest dat vreet. Het is eigenlijk de god Baäl. Maar god Baäl baalde van het christendom. Hij is naar de hel gegaan en daar is hij Behemoth geworden. Dat zijn die oude overleveringen van alle offers die werden gebracht.

De christenen hebben natuurlijk ook wel wat uitgevonden: het judeisme. Dat is Jezus, de zondebok, die draagt de schuld de woestijn in. Maar ook om in de hemel te komen. Maar als je de hemel niet in jezelf hebt, hoe kun je dan erin komen? Daarom denk ik, dat de meeste mensen lang moeten wachten tot ze in de hemel komen. Dan kun je wel zeggen: In het huis Gods zijn vele woningen. Dank je de donder.

Ga eens naar een grote stad kijken. Kijk b.v. naar Den Haag. Villa's, paleizen, krotten, middenstandswoningen, de baajes, dat zit er allemaal in. Dan kun je zeggen: Den Haag heeft vele woningen. Het ligt er maar aan waar je terecht komt in het Oranje hotel of in het Kurhaus. Als je je dat gaat realiseren, zeg je: Is het dan niet wat ik zelf ben? Ik geloof, dat het hele leven van de mens is gebaseerd op angst maar ook op begeerte.

Wat is begeerte? Begeerte is angst dat je iets niet zult krijgen, anders behoefde je het niet te begeren, dan had je het al. Dus als je maar steeds bezig bent met te verwerpen, te zeggen: dit niet, dat niet, dan leef je eigenlijk in de hel. Dan heb je de hel in jezelf

De hel is: haast hebben om ergens te komen en dan ontdekken dat je op een rotonde zit waar alle wegen die daarop uitkomen een verbodsschildje hebben: éénrichtingsverkeer. Je blijft als een molentje rondtollen; je kunt niet verder komen. Dan moet je gewoon de moed hebben te zeggen: Als ik er zo niet kan uitkomen, rijd ik desnoods tegen het verkeer in voorzichtig, maar ik ga die kant uit. En dan kom je eruit.

Uit de hel kom je pas op het ogenblik dat je zegt: Ik heb geen zin meer om bang te zijn. De verwerping van de angst is eigenlijk de verwerping van de duivel als demon. Dan maken we de duivel weer een engel. Dan maken we van de hel gewoon weer een onderafdeling van de hemel; wat ze feitelijk is.

Alle mensen hebben zo hun eigen visie. Ik vind het natuurlijk heel mooi als iemand zegt: Als je doodgaat, dan kom je in de wachtkamer, dan ga je door de hel heen, dan kom je in de hemel terecht en dan word je weer geboren. Het zit nog dicht bij de waarheid ook. Maar ze spreken over een eeuwige hel. De mensen denken: de hel is eeuwig, dus wie erin komt zit er eeuwig in. Dat denkt u maar.
Dan zeggen ze: Er is eeuwig geween en geklaag. Natuurlijk, want er zit altijd wel iemand in. Het wil niet zeggen dat hij erin blijft zitten. Dus laten we dat eens even afschaffen.

Omdat de hel een toestand is die in ons bestaat, bestaat ze niet eeuwig, want wij kunnen veranderen. Wij kunnen bewust worden. Een hel is datgene wat wij voor onszelf scheppen, waaronder wij zelf lijden door ons onvermogen onze andere kanten te beseffen en waaruit wij ons kunnen bevrijden zodra wij weten dat de hel een denkbeeld is waarbij de werkelijkheid van ons bestaan eigenlijk in het niet valt zolang wij het denkbeeld aanhangen, maar waar in ons bestaan het denkbeeld overwint zodra wij uitgaan van ons bestaan. En dan kan het zijn dat je weer wordt geboren.

Reïncarnatie waar zoveel mensen bang voor zijn, dat is eigenlijk niets anders dan op herhalingsoefening gaan. U heeft het niet goed gedaan. Als u terugkomt en u bent gereïncarneerd dan bent u in de klas van het stoffelijk leven blijven zitten. Dat schijnt in de mode te zijn. Er zijn mensen geweest die kwamen zeggen: U zegt dat nu wel, maar ik ben al 360 keer gereïncarneerd. Een vriend van mij heeft dat letterlijk meegemaakt hier in Den Haag. Ik zal het erbij zeggen. Hij keek toen heel meewarig de betreffende persoon aan en zei: Bent u dan nog niet verder gekomen?

Wij moeten loskomen van die dingen. De duivel is gewoon de zondebok die we zoeken, omdat we onze eigen dwaasheid niet willen erkennen. Maar als we willen erkennen wat onze eigen fouten zijn, wat ons eigen wezen is, dan is er geen duivel meer.

De waarheid is het licht. De waarheid is licht en schaduw samengevoegd tot een beeld waarvan we eindelijk kunnen begrijpen wat wij zijn en wat het bestaan betekent. Het is natuurlijk aan de ene kant zielig als je zo denkt, want als je werkelijk gelooft in de diepere regionen en je zegt tegen iemand: Loop naar de hel! en hij loopt weg, dan heb je toch verwachtingen. Dan denk je: misschien komt hij daar wel terecht. Als iemand zijn eigen hel is, dan kun je niemand naar de hel wensen, want hij is het of hij is het niet. Jammer.

Aan de andere kant, als je erkent dat er geen hel bestaat, wat is er dan wel? Als ik zeg dat er geen duivel is, wat is er dan wel? Het is heel leuk om de zaak af te breken, maar je moet er toch wat tegenover stellen. Ik ben niet als sommige bouwondernemers dat ik goede oude huizen afbreek en daarvoor moderne krotten in de plaats zet. Dan denk ik altijd: wat een geluk da je er niet meer in zit.

Wanneer de hel in onszelf is, dan moeten wij eigenlijk ook zeggen: De wereld is in onszelf. Het bestaan is datgene wat wij ervan maken door de manier waarop wij daarnaar kijken. Dan is het duidelijk, dat er heel wat werelden zijn: lichte en duistere. En wat is de duivel? Misschien is de duivel degene met wie wij harmonisch zijn. Want wij liggen op hetzelfde niveau. Wij hebben dezelfde ervaringen en wij delen ze, maar wij vinden die ervaringen niet leuk, dus moet de ander wel het demonische zijn, dat ons beheerst. Dat is helemaal niet waar, maar wij moeten het zeggen.

Er zijn heel veel duistere werelden. Ik weet het, want ik zit af en toe ook in de afhaaldienst. Dat is nu het verschil. Wij zijn dus een soort Salvation Army die met bom bom en tra tra proberen duidelijk te maken: ik ben net zo gek geweest als jij, maar ik heb er geen last van, dus behoef jij er ook geen last van te hebben.

Wij hebben natuurlijk ook de anderen kant: de vuilophaaldienst. Jij zegt: Je ziet jezelf als een stuk afval, dus kom maar mee, we zullen je even naar de vuilgoedverbranding brengen.

Harmonieën zijn bepalend. Maar als er zoveel werelden zijn gebonden aan hetgeen wij zelf beleven en denken, dan moeten wij ons niet laten beheersen door onze wereld; niet geestelijk en niet anderszins. Op het ogenblik DAT wij uitgaan van wat wij nu kunnen beleven als goed, als harmonisch, komen wij vanzelf in een wereld terecht die voor ons hemel is. Zolang wij aannemen dat wij wel goed en harmonisch zijn, maar dat het niet echt rond ons bestaat, zitten we in de hel. Het slechte dat we denken, wordt onze wereld.

En die arme duivel dan? Ik kan begrijpen dat ze Pan hebben uitgebannen. Pan was de vorst van de Saters. Hij had bokkepoten, de jonkheer met de paardevoet. Daar zitten we dan met zo'n oude heidense godheid. Waarom is hij zo verwerpelijk? Wel, om de doodeenvoudige reden dat hij voortdurend achter herderinnen aanzat. Die god maakte overuren. Dat hij een god was kun je begrijpen anders had hij al die herderinnen niet aangekund. Hij was gewoon het voorbeeld van de natuur. Hij was de vertegenwoordiger van de kracht van de natuur. Hij was niet alleen maar de jager op herderinnen. Hij was ook de groeikracht van het bos. Hij was de geboorte, de vruchtbaarheid, de ondergang van de dieren zoals dat samenhangt met de natuur.

Als je de natuur moet aanvaarden, dan zit je met de moeilijkheid dat het niet past bij ons beeld van wat goed is en moet het dus wel kwaad zijn. Als het dan kwaad is en het loopt op bokkepoten, het heeft horentjes dan is het de duivel. Wij hebben ook eens geleerd dat er een zekere Lucifer naar beneden is gevallen. Dus is het Lucifer. Arme Pan heeft zijn naam ook

nog moeten prijsgeven. Je kunt gewoon zeggen: ze hebben van de duivel een Pan gemaakt of van Pan een duivel, dat kunt u zelf uitzoeken. Waarom? Omdat wij niet willen erkennen wat wij zijn.

Wij zijn mens. Een mens is meer dan een dier. Inderdaad, mensen kunnen zich veel beestachtiger gedragen. Volledig waar. Mensen kunnen zich ook veel beter gedragen. De mens beoordeelt het dier vanuit zijn standpunt. Hij weet niet hoe het dier in zijn eigen denkwereld en mogelijkheden leeft.

Men zegt: De mier is ijverig. Een mier is ook niet ijverig. Maar ze lijkt ijverig omdat er zoveel mieren zijn die werken dat het niet opvalt dat er een hele hoop zijn die niets doen.

Men zegt: Een krekel is een muzikant. Altijd maar dansen. Dat beest heeft nu eenmaal springpoten. Hij speelt ook geen viool, maar hij zit alleen maar over die achterpoten te raspen alsof hij zeggen wil: hier is een mannetje dat een vrouwtje nodig heeft.

Als we niet willen weten dat we dierlijk zijn met alle kwaliteiten van het goede en het kwade, hoe kunnen wij dan ooit onze geestelijke kwaliteiten ontwikkelen? Ontwikkelen wij onze kwaliteiten niet door iets anders te zijn dan we zijn, maar door zo harmonisch en zo volledig mogelijk te zijn wat we zijn, dan zijn we inderdaad ook nog onze eigen duivel.

Ik zie dat al. De priester die daar rondloopt met goddelijke kracht geladen en onder de gordel met dierlijke kracht geladen en die in een voortdurende tweestrijd dan probeert zijn heiligheid te bewijzen. Wat ten slotte vaak uitloopt in een schijnheiligheid en een huishoudster. Dan moeten we toch wel zeggen: Dat is de duivel. Moeten we dan zeggen: De duivel is het deel van de mens dat onder de gordel zit. Welneen, de duivel is dat deel van de mens dat hij niet durft erkennen als normaal deel van zijn zijn, zijn wezen, zijn bestaan.

En dan kunnen wij daar zoveel figuren bij bedenken als we willen, maar het is onze verwerping van een deel van onszelf of onze ontkenning van onszelf waardoor we niet in staat zijn met onszelf te delen. En dan doen we gekke dingen. Die gekke dingen heeft de duivel ons ingeblazen.

Ik zou haast Huizinga willen citeren: "De stormwind, de beukende orkaan die alle heersen in het bestaan, alleen ik ben het minste kind. Ik ben slechts de gelaten wind. Bij mij zegt men niet: Heerlijk uit het zuiden, maar hoogstens: dat komt van de uien."

Vrij overigens, want de tijd dat ik mij bezighield met literaire gewrochten die overigens in geldnood ontstonden is voorbij. Al heb ik in die tijd inspiratorisch toch nog wel het een en ander bijgedragen.

Is het eigenlijk niet zo, dat wij ontkennen dat de gelaten wind ook wel luchtverplaatsing is, dat het niet de oorzaak is die belangrijk is. Want wie weet, is het in onze zomer ook een wind die een engeltje laat of de duivel wat dat betreft. Laten we gewoon zeggen: Dat is luchtverplaatsing. Laten we gewoon van onszelf niet zeggen: Dat is goed en dat is kwaad, maar dat is menselijk en dat ervaar ik als menselijk. Laten we dan het niet-menselijke niet vrezen maar opzij zetten, dan blijft het menselijke over.

Dat menselijke dat we zijn, is de hemel waarin we leven, dat is de hemel die leeft in ons. Dat is toch wel heel wat anders dan zo'n liftbediende die u een beetje meewarig aankijkt, de deuren sluit en roept: Naar beneden. En misschien als het een hele slechte is: Van onderen!

Neen, ik geloof dat je de duivel niet moet zien als een persoon. Er zijn genoeg persoonlijkheden die in tweestrijd en in beleving van hun angsten invloed op je kunnen hebben. Dan kun je desnoods nog zeggen dat het demonen zijn, maar zeg niet dat het duivels zijn. Het zijn wezens. Wezens, die voor ons gevaarlijk kunnen zijn, omdat ze ons meeslepen in hun

patroon van angsten, hun patroon van zelfverwerping, de vervulling van een begeerte die we gelijktijdig vrezen omdat ze ons aantast.

De duivel is alleen maar een facet van God. Als wij iets vrezen, dan overheerst in ons het duister. Als wij iets aanvaarden, dan overheerst in ons het licht. Maar wij zijn licht en duister, we zijn hemel en hel tegelijk. Als wij een evenwicht vinden tussen die twee, dan zijn we eindelijk zover dat we buiten dromen leven naar de waarheid toe. Daarom zeg ik:

Mensen, het heeft geen zin om bang te zijn voor een hel of een duistere wereld in het hiernamaals. Want wat je dan beleeft, is dat wat nu al in je woont. Probeer dan eerst van jezelf eens een wezen te maken dat zichzelf aanvaardt en dat een beetje harmonisch is, dan komt de rest vanzelf.

Mensen, wees ook niet bang voor een duivel die je inblazingen geeft. Je hebt gekke ideeën genoeg van jezelf. Als je nu maar overweegt wat bij je past, als je iets uitvoert, dan zul je nooit zeggen: Het is de duivel die het mij heeft ingeblazen. Je zult gewoon zeggen: Ik heb een ervaring opgedaan en ik heb ervan geleerd.

Bewustwording is het opdoen van ervaringen waardoor je begrip van het Al groter wordt. Als ik kijk naar de mogelijkheden om ervaring op te doen, dan krijg ik soms het gevoel dat datgene wat de mensen de duivel noemen juist al die ervaringen beheerst, terwijl God alleen bezig is om bordjes 'verboden toegang' neer te zetten. Dat is natuurlijk onzin, want God heeft juist het leven geschapen. Laten wij dan zeggen:

Wij ervaren. Wij leven volgens wat we zelf kunnen aanvaarden. Er is geen kracht die ons tot het kwade beweegt. Het is ons eigen wezen, onze eigen natuur. Er is geen kracht die ons tot het goede beweegt, geen engelbewaarder die klapwiekend, compleet met notitieboekje ons zit aan te sporen: wees minder zelfzuchtig. Het is ons besef van God in ons dat ons doet proberen een grotere eenheid met het zijnde, met de mensen, met het Al te beleven.

Het is onze andere kant die ons ertoe brengt om onszelf te handhaven, onszelf te uiten of te vermeerderen wanneer we in de stof zijn en al wat daarbij hoort. Wij zijn het zelf. Als we dat aanvaarden en weten dat wij onze eigen hel zijn, onze eigen rechter, dan kunnen we uit onze hel ontsnappen, dan kunnen we onze hemel beleven en misschien het punt bereiken waarop we geen hemel en geen hel nodig hebben en het bestaan op zichzelf een erkenning is van een kosmische harmonie.

Ik hoop, dat ik niemand de duvel heb aangedaan met dit onderwerp. Met de vorige lezing was het kennelijk hier en daar wel het geval. Ik hoop ook, dat ik u niet heb aangemoedigd om maar alles te doen waar u zin in heeft. Want als u dat doet, dan gelooft u er zelf ook niet in. Dan zegt u later: Had ik het maar niet gedaan. En dan heb je de duivel nodig, want jezelf toegeven dat je zo stom bent geweest dat kost moeite.

Door u echter te realiseren dat u al die dingen in uzelf draagt: hemel en hel, God en duivel, gaat u misschien meer respect krijgen voor uw bestaan. En dan zult u daardoor misschien ook de weg vinden om het bestaande te aanvaarden.

In die aanvaarding is het eerste dat je vindt een groeiend begrip. Uit het groeiend begrip komt de groeiende beleving. De groeiende beleving is eindelijk de bewustwording, die in de vervulling van hetgeen je waarlijk bent alle problemen en tegenstellingen voor je oplost.

:-:-:

DE WERELD IN VERANDERING

LES V.

IDEALISTEN EN BEWAPENING.

U weet waarschijnlijk wat een ideaal is? Een ideaal is een vergissing waarbij degene, die de vergissing maakt, aanneemt dat al kan hij zich daar niet aan houden anderen dat onder dwang wel zullen doen.

Helaas is de wereld vergeven van idealisten. Iedereen heeft zijn lievelingsstelling (een sociologische, een economische, een religieuse) en gaat uit van het standpunt dat dat de enig juiste manier is om te leven. Mensen zijn echter niet geneigd om hun vergissing zeker op dat terrein te erkennen.

Als je kijkt naar de godsdiensten, dan weet je hoe het is. De een maakt de ander uit voor ketter of voor heiden. Waarom? Doodgewoon omdat ze niet toegeven dat hun eigen stellingen, waarin zij innerlijk werkelijk geloven eigenlijk niets anders zijn dan stellingen. Zaken, die niet bewijsbaar zijn. Theorieën, waarop je een wijze van leven probeert te baseren zonder zelf in staat te zijn om dat volledig te doen.

Helaas zijn dergelijke idealisten heel vaak ook politici. Nu kent u waarschijnlijk ook de definitie van politicus? Dat is een eerlijk man die ervan overtuigd is dat hij het volk omwille van dit volk dient te bedriegen en dan vervolgens moeilijkheden veroorzaakt die hij dan later zelf probeert op te lossen.

Politici hebben ook hun eigen geloof. In Nederland kun je dat zien b.v. bij Den Uyl. Econoom, politicus. Den Uyl gaat uit van het standpunt dat de socialistische samenleving mogelijk is en dat een gelijkstelling van iedereen zal werken. In de praktijk is dat natuurlijk absoluut onjuist. Daarnaast gaat hij uit van het standpunt dat het beter is om een beetje socialistisch te regeren dan gelijk socialistisch te opponeren. Daarbij geeft hij zelf wel toe dat je dus water in de wijn moet doen. Gelijktijdig probeert hij te voorkomen dat iemand merkt dat hij het doet.

Aan de andere kant hebben we de heer Lubbers (laten we maar twee politici vergelijken in Nederland) die uitgaat van het standpunt: Wij moeten zoveel mogelijk een vrije onderneming hebben. Wij moeten de staatsbemoeienis zoveel mogelijk terugdringen. Wij moeten de mensen zoveel mogelijk voor zichzelf laten zorgen en dus niet een absolute sociale zekerheid scheppen. Ook deze man vindt het aan de ene kant heel normaal kinderbijslag te ontvangen en aan de andere kant heel gewoon te zeggen: Ja, dan moet een ander het maar met een beetje minder doen.

Hij zegt: Wij moeten rechtvaardig zijn en weinig subsidiëren. Maar als het toevallig bedrijven zijn waar hij zelf direct of indirect contact mee heeft, dan hebben die meer kans op subsidie dan andere. Dat zeiden wij

over de heer Lubbers.

Kijken wij eens naar de heer Reagan of naar wie dan ook. Waar je ook heen kijkt het is allemaal hetzelfde: ideaal, droombeelden. Zo zou de wereld er goed uitzien.

In Moskou zit een stel mensen ook te dromen. Deze dromers zijn over het algemeen oude orthodoxe communisten die zich eigenlijk voortdurend belaagd voelen door alles wat anders zou durven zijn of durven denken. Hun hele standpunt is: offers brengen, offers brengen. Als ik maar minder offers hoef te brengen dan jij hoeft te brengen. Daar komt nu wel enige verandering in. Maar je kunt niet zonder meer zeggen: Wij gooien deze denkbeelden van een gemeenschap met gelijke rechten of we het waar kunnen maken of niet overboord. Zomin als Reagan zijn idee van vrije democratische beslissingen kan opgeven al speelt hij zelf met veel intriges dank zij zijn achtermannen nu en dan heel aardig voor dictator. Deze mensen zitten vast aan bepaalde denkbeelden. Ze zijn heel erg bang dat iemand er achter zou kunnen komen dat ze eigenlijk zelf niet volledig gelijk hebben.

Men heeft eens gezegd dat de priester, die de ketters het sterkst vervolgt, degene is die zelf de grootste twijfels heeft aan de juistheid van hetgeen hij predikt. Ik ben bang, dat dat in de politiek ook een grote rol speelt.

Over de bewapening hebben we al meer gesproken. Ik heb u wat achtergronden daarvan verteld onder meer over de economische functie van de wapenindustrie: namelijk een verbruik te scheppen waar geen consumptie tegenover staat.

Wapens zijn een machtsmiddel. Hoe meer wapens ik heb, des te machtiger ik ben. Maar hoe machtiger ik ben, des te groter mijn gelijk is. Een volkomen foute redenering natuurlijk, maar in de praktijk gaat dat wel op.

Als we kijken naar de wapenwedloop met atoombommen, raketten, ruimteplatformen tussen Rusland en de Ver. Staten of omgekeerd, dan vragen we ons af: Waarom doen ze eigenlijk zo gek? Maar voor deze mensen geldt doodgewoon: Als ik sterker ben dan jij, heb ik gelijk. Als ik gelijk heb, dan behoef ik niet aan mezelf te twijfelen. Als ik niet aan mijzelf behoef te twijfelen, dan kan ik doen wat ik wil. Zo simpel ligt dat.

Kijk je dan nog een beetje verder, dan ga je ontdekken dat juist dergelijke mensen heel erg bang zijn voor elke geestelijke beweging die op een andere manier een soort vrijheid probeert te brengen. Laat mij het zo zeggen: Als de Orde in plaats van een paar honderd een paar honderdduizend leden had, zou ze in geheel Europa en in Amerika vervolgd worden. Niet omdat ze predikt, maar doodgewoon omdat de mensen zelf gaan denken. Dat kun je toch niet hebben.

De Orde neemt stelling tegen wapens. Niet tegen wapens als een zwaard en een knots. Dat mag voor ons, want daarmee sta je zelf tegenover je vijand. Het is een man tot man kwestie geworden. En als je dat met alle geweld wilt, dan mag het. Wij hebben bezwaar tegen degenen die in veilige kelders op knoppen zitten te drukken en daarmee 10.000 andere mensen doden die ze niet kennen, die ze nooit hebben gezien en waar ze eigenlijk nog niet eens belang bij hebben. Maar gelijktijdig heb je het denkbeeld van die geheime bunker met alle mooie knoppen en alle mooie noodvoorzieningen zodat computers kunnen doorwerken tot het laatste ogenblik. Een gevoel van continuïteit voor degenen die daar gebruik van maken.

Wilt U bovendien nog begrijpen wat het verschil is tussen politici en militairen, dan moet u zich realiseren dat we hier te maken hebben met twee subculturen. Het leger staat in zekere zin buiten de civile

maatschappij. Het heeft zijn eigen regels, zijn eigen denkbeelden, zijn eigen eergevoel, zijn eigen verplichtingen, zijn eigen voorrechten. Die zijn gebaseerd op een bepaalde denkwijze die uit de aard der zaak elke vrijheid van beslissing bij anderen moet aanvechten. Want een leger heeft alleen zin, indien de samenwerking en discipline bijna absoluut zijn. Dat leger zal dus om zijn wil te kunnen opleggen moeten beschikken over de middelen om de toch in aantal veel grotere civile bevolking eventueel onder druk te kunnen zetten. Als zelfs dat niet lukt, dan gebeuren er de gekste dingen.

Kijkt u maar naar wat er in Argentinië is gebeurd of wat er op het ogenblik nog in andere staatjes gebeurt. De greep naar de macht impliceert het onderwerpen van de ander. Maar het onderwerpen van de ander wordt eerst zinrijk, als je daardoor een bevestiging krijgt van jezelf en daardoor geen twijfels meer behoeft te hebben ten aanzien van je eigen idealen, eigen levenshouding en eigen mogelijkheden.

U zult beseffen, dat wanneer Jan ruzie heeft met buurman Piet en Jan besluit om een knuppel te kopen dat Piet erover nadenkt of er iets bestaat dat net iets beter is. Jan kan dan weer niet toelaten dat Piet onaantastbaar is geworden. Dus Piet haalt misschien een pistool en Jan haalt een machinepistool. Maar Piet haalt een geweer. De ander haalt een kanon. De tegenpartij zegt: Dan moet ik dynamiet in huis hebben en zo ga je door. Dat is in feite de achtergrond van de bewapening. Het is de grote onzekerheid.

In de wereld is overal waar een nieuwe staat verrijst bewapening erg belangrijk. U moet maar eens opletten. Als u te maken krijgt met een staatje dat pas zelfstandig is geworden, dan zit er al iemand na te denken over een leger en over bewapening. Dan zal men heel vaak het welzijn, de gezondheid, ja zelfs de levenskansen van een deel van de bevolking opofferen aan de aanschaf van de juiste wapens en de juiste symbolen van macht en grootheid. Want alleen zo kan men het minderwaardigheidsgevoel overwinnen. Men kijkt dus naar de Ver. Staten.

De Ver. Staten is toch voortgekomen uit een aantal mensen die zich vervolgd voelden. Van de Pelgrim Fathers af, die ook al wegtrokken omdat zij zich vervolgd voelden en geen vrijheid meenden te kunnen genieten, tot al die anderen die weggevlucht zijn.
De Polen die wegvluchten voor een terreur. De joden die wegvluchten omdat het leven niet meer was uit te houden in Rusland of in Duitsland.
De Ieren die zijn weggevlucht voor de armoede, de uitbuiting.
Al die volkeren zijn bij elkaar gekomen op een continent waar men heeft moeten vechten voor zijn vrijheid, maar dat gelijktijdig de oude cultuur van Europa, waarvan al die volkeren een overlevering hebben meegebracht, voor een deel meende te ontberen; een minderwaardigheidscomplex.
Dus moest men zijn eigen grootheid bewijzen. Men moest beter zijn dan anderen.

Texas was een tamelijk woest land in verhouding. Het is het ten dele nog, ofschoon er meer in cultuur is gebracht. Maar een Texaan moest toch iets hebben, dus had hij meer land dan een ander. Dat de helft daarvan vaak niet bruikbaar was, dat een groot gedeelte alleen voor zomer- of voor winterbeweiding in aanmerking kwam daar sprak hij niet over. Hij had een ranch zo groot als de hele staat of de hele stad. Daar had hij runderen. In het begin waren het vaak maar scharminkels. Die scharminkels moesten dan nog over grote afstanden worden gedreven om ze naar de slachthuizen in de steden te brengen, zelfs toen er al treinvervoer mogelijk was voor het vee. Daarmee kon men dan verklaren dat ze er nu wel een beetje magerder uitzagen. Dan moesten ze maar weer even vet weiden. Ons vee is het beste. Als je met een Texaan spreekt en je hebt het over leeghoofden, dan vergist hij zich onmiddellijk en zegt: Wij hebben de grootste.

Russen, precies hetzelfde. Wat is de Russische bevolking geweest? Het waren kooplieden, Muzjiks, arbeiders die werden geregeerd door een bovenlaag die voor een groot gedeelte zelfs converseerde in het Frans, de hoftaal. Mensen, die leefden op een manier die een gewoon burger zich niet kon voorstellen, die de macht hadden over leven en dood. De mensen, die op hun land woonden, waren vaak horig. Ze mochten niet verhuizen, als de landeigenaar dat niet goed vond. Die mensen worden dan betrokken in een wat moderne oorlog. Er ontstaat een revolutie.

Die revolutie is niet voldoende, want de poging van de wat hogere middenstand en enkelen van de adel om dan maar tot een soort democratie te komen moest wel mislukken. Eenvoudige mensen hebben geen begrip voor mooie woorden. Ze hebben begrip voor daden. En dat is daar gebeurd.

Daarop hebben eigenlijk de Bolsjewikki gespeculeerd. Ze hebben de Mensjewikki in een hoek gedrongen. Ze hebben hen afgezet, hen zelfs vervolgd. Ze dachten, dat ze nu met hun arbeiders konden beginnen een nieuwe staat op te richten, maar de Wit-Russen bleven opereren.

Grote delen van Siberië, delen van Zuid-Rusland tot de Krim toe, delen van het Oeralbekken en het Donetsbekken dat erg belangrijk was, werden voortdurend door witte troepen belaagd. De Amerikanen stuurden wapens. Er was een Frans vrijwilligerslegioen dat tegen de communisten vocht. De Amerikanen hebben er hun troepen een tijd gehad. De Chinezen hebben er ook hun troepen gehad. Dat zijn de Russen niet vergeten. Iedereen in de wereld is tegen ons, maar wij hebben gelijk. Maar hoe kunnen wij dat gelijk bewijzen, als wij niet de beste productie krijgen, de beste dit, de beste dat.

Vijfjarenplannen, bureaucratische fantasieën vaak, zijn voortgekomen uit deze behoefte om meer en beter te hebben. Men lette op kwantiteit en niet op kwaliteit omdat de buitenwereld de kwaliteit toch niet proefde waardoor de kwantiteit overtroffen moest worden.

Zo ging het ook met wapens. Zo ging het met de opbouw van het leger. Het is toch wel opvallend, als wij de zaak reëel bekijken, dat de Russen niet in staat waren zelf de Duitsers tegen te houden en te verslaan. En dat ze een groot gedeelte van hun mogelijkheden te danken hebben gehad aan de Amerikanen; de lend-lease acties. Dat het bezette Leningrad over de bevroren meren bevoorraad kon worden was erg mooi. Maar realiseert u zich dat driekwart van de wagens die daar reden producten van Ford waren, Amerikaanse wagen. Het is misschien moeilijk om te begrijpen, maar ook dat geeft eem gevoel van minderwaardigheid.

Ook de agressie, die zeker in de tijd van Stalin maar ook daarna, heeft geheerst en die voor een groot gedeelte mede door het Rode Leger is bepaald, is te wijten aan dit gevoel van minderwaardigheid: Zij hebben ons bevochten en toen wij zelf gingen vechten hadden wij de middelen niet en moesten wij ons ten slotte verlaten op wat zij ons wilden geven. Dat kunnen wij niet aanvaarden, want zij denken anders dan wij.

Het is dan ook duidelijk, dat de Russen naar successen streven. God en de benadering ervan is een beetje anders. President Reagan staat met tranen in zijn stem te spreken over een pas gebeurd ongeluk in de ruimte en over de noodzaak om verder te gaan met het project Spacewars.

De Rassen praten daar niet over, maar ze zijn op het ogenblik wel bezig hun oorspronkelijk satellietlaboratorium te vergroten door daar een drietal anderen dingen aan vast te koppelen om daarmee het begin te maken van een nucleus (kern) voor een werkelijk ruimtestation.

De wapenindustrie en ook deze enorme behoefte om elkaar de loef af te steken komt voort uit gevoelens van minderwaardigheid. Als de Amerikanen zeggen: Wij zijn de besten, dan geloven zij het self niet helemaal. Het is nog steeds zo, dat als een Amerikaan doodgaat en zalig verklaard hij naar Parijs gaat en niet naar het paradijs.

Realiseer u dat de hele houding van de Ver. Staten ten aanzien van Engeland, van bepaalde Franse pretenties, van Duitsland en natuurlijk ook van kleine staten als Nederland die eigenlijk niet meetellen in hun ogen wordt bepaald door hun behoefte ook hierop hun stempel te drukken. Te bewijzen dat zij het zijn die de cultuur bezitten en beschermen. Te bewijzen dat zij de macht hebben, dat hun stellingen van regeren, van politiek, van reclame en wat u ook maar wilt noemen de beste zijn.

De Russen doen hetzelfde in hun satellietstaten. Dan is het geen wonder dat de idealisten, want ze bedoelen het niet allemaal zo slecht, verstrikt raken in hun onvermogen om datgene waarin ze geloven daadwerkelijk waar te maken.

Als Reagan nog geen half jaar geleden over de Ver. Staten durft spreken als This land of oppertunities (hij heeft er overigens kritiek op gekregen), dan doet hij dat omdat hij zich inleeft in het denkbeeld: bij ons is alles mogelijk. Dat moet hij wel. Want als je daarin niet gelooft, dan moet je de USA niet meer gaan zien als de staat die de wereld bepaalt en dus het aanzien van elke Amerikaan en van elke Amerikaanse staat, maar dan moet je het gewoon behandelen als een supermogendheid die ook grote sociale en economishce moeilijkheden heeft.

Juist nu de economische moeilijkheden in de Ver. Staten groter worden zien we dat het beroep op het nationalistische gevoel van de mensen ook steeds groter wordt. Realiseer u gewoon dat het hier gaat om mensen die leven met een droom die nooit waar kan worden. Een ideaal is een edele leugen waarmee de werkelijkheid wordt omkleed. Als de mensen dan een beetje realistisch zijn, dan gaat het nog wel. Maar als ze geheel opgaan in hun droom, in hun ideaal, dan worden ze levensgevaarlijk. Dan zijn ze fanatici die niet kijken naar de werkelijkheid, maar die alleen nog maar kijken naar hetgeen vanuit hun standpunt juist is, zoals bepaalde terroristen op het vasteland maar ook in bepaalde delen van India, Ierland. Mensen, die zo fanatiek overtuigd zijn dat hun stellingen, hun wijze van leven voor een ieder aanvaardbaar moet zijn, dat ze bereid zijn zichzelf en anderen daaraan op te offeren.

De hele bewapening en de bewapeningswedloop zijn eigenlijk gebaseerd op minderwaardigheidsgevoelens, wantrouwen, kortom, een poging om jezelf boven de ander te stellen.

Nu bevinden wij ons zo langzaam maar zeker in een periode waarin al die gevoelens niet meer aanvaardbaar zijn. Om een voorbeeld te geven: Nationalisme in deze tijd, of je het nu opklopt of niet, kan niet meer zo volledig aanslaan als in het verleden. De tendens van de tijd is een andere geworden. We moeten doorgaan in de richting van broederschap. Maar hoe kun je broederschap krijgen, tenzij je Kaïn en Abel bedoelt, terwijl de een zegt: Ik heb de rechten en de ander zegt: Ik moet dit allemaal beredderen en jij niet.

Broederschap kan alleen daar ontstaan waar zelfs geen internationalisme meer heerst, maar gewoon een gezamenlijk mens-zijn. En zo vreemd het ook moge klinken, de pragmatisten, de mensen die het gewoon op hun eigen manier doen, zitten veel beter in de lijn van het mogelijke dan alle idealisten en alle verstokte terugkeerders naar oude verhoudingen. versiokte

Wat was kan niet meer terugkomen. Maar idealen kunnen nu worden waargemaakt omdat mensen nu eenmaal niet aan hun ideaal beantwoorden, maar een mengsel zijn van hun fouten en deugden, van hun angsten en begeerten. Daardoor worden de idealisten in deze dagen steeds onzekerder. Die onzekerheid kunnen ze dan het best oplossen door macht op te bouwen. Hoe groter de macht wordt die ze kunnen hanteren, des te meer zij anderen kunnen dwingen met afpersingen, met wapengeweld, door omkoping om mee te lopen in hun straatje, om te zeggen: ten slotte heeft die gelijk. En hoe geruster zij zich voelen.

Men heeft de Jezuïten eens verweten dat zij de eersten zijn geweest in het christendom die de stelling hebben gebruikt: het doel heiligt de middelen. Maar in de politiek, in de economie en zeker ook in de bewapeningswedloop vinden we die stelling voortdurend toegepast.

Het doel heiligt de middelen. Als je leeft in een land waar geen leven mogelijk is, dan zoek je het enige wijkje waar wat bloemen groeien, je zet er de mooiste meid in die je kunt vinden met het minste aan dat nog toelaatbaar is. Je fotografeert haar en zet er onder: Dit is uw vacantieland! Het is gewoon aanvaardbaar. Maar als je een idealist bent en je bent steeds bezig om middelen op te bouwen, dan is het in het begin natuurlijk wel: het doel heiligt de middelen, maar op den duur is het zo: alle middelen die je gebruikt heiligen het doel; het doel op de achtergrond.

Het zijn deze verwrongen dromers, ik kan ze niet anders noemen, die juist door hun enorme trouw, hun innerlijke trouw aan hetgeen zij fanatiek in de wereld proberen te verdedigen en waar te maken helemaal vergeten dat de middelen alleen maar zinvol zijn, indien ze iets helpen waarmaken van de droom die ze koesteren. Ze passen hun droom voortdurend aan de middelen aan die ze hebben gecreëerd om de macht te krijgen het ideaal waar te maken, terwijl ze gelijktijdig door die middelen het ideaal onmogelijk maken, nog veel meer dan het ooit was als droombeeld alleen in de mensheid.

Ik neem aan, dat u mij tot zover heeft kunnen volgen en dat u geen bezwaren heeft. Dan wil ik nu een andere kant van de zaak bekijken.

Wij hebben het altijd weer over een geestelijke wereld. De wereld van de geest is eigenlijk gebaseerd op hetgeen je werkelijk bent. Geen onbewuste drijfveren en gevoelens. Neen, een klaar inzien van hetgeen je zelf bent, maar ook een duidelijker begrip voor de ander, een betere mogelijkheid om het geheel van de ander te zien en niet alleen maar enkele facetten. Het is duidelijk, dat die geestelijke wereld altijd heeft geprobeerd om op de een of anderen manier een gevoel van saamhorigheid te kweken zowel tussen mens en geest als ook tussen mensen onderling.

De wereld van de geest heeft in deze tijd weer meer kansen. Het duurt nog even. Het zal nog duren tot eind 1987 voordat we werkelijk een beetje greep op de zaak gaan krijgen. Wij kunnen steeds meer mensen benaderen. Al denken ze dat ze het zelf doen, het is hun onderbewustzijn. Wij kunnen hen inspireren. Wij kunnen hun bepaalde dingen duidelijk maken. Wij kunnen hen met de neus drukken op schijnbaar onbelangrijke feiten waar ze altijd aan voorbij zijn gelopen en zo samenhangen doen ontdekken die veel belangrijker zijn. De geest wil dat in deze wereld de werkelijkheid gaat heersen; dat het niet meer gaat om de mooie woorden, de mooie stelling, maar om de feiten.

Wij willen zover komen dat het niet meer gaat om een veredeld hiernamaals of een veredeld levend nageslacht, maar om de mogelijkheden van vandaag. Als wij dit doen, dan is het duidelijk dat de onzekerheden juist van de idealisten, de fanatiekelingen groter worden. Ik denk, dat we na 1987 een drietal jaren krijgen waarin terreur en geweld zo vaak en zodanig toenemen, ook in landen waarin ze practisch nog niet voorkomen, dat men aan deze dagen met hier en daar een bomaanslag terug zal denken als aan die goede, oude, rustige tijd. O, het zal wel niet zo gevaarlijk worden. Nu ja, er zal wel eens een stinkbom in V & D exploderen. Veel verder zal het hier wel niet gaan, behalve wat aanslagen op instellingen; en die hebben dat dan onder ons gezegd en gezwegen vaak zelf verdiend.

Dus de onzekerheid neemt toe. Maar als de onzekerheid niet meer gebaseerd is of gebaseerd kan worden op een dreiging van buiten en een dreiging van binnen wat zal er dan gebeuren? Zodra de dreiging in de Staat, in

het systeem bestaat, krijgen we een vervolging die veel wreder is en een strijd die veel feller en fanatieker is dan je ooit met een oorlog naar buiten toe kunt bereiken. Dan krijg je golven zoals eens de beeldenstorm in Nederland om maar weer hier in dit land te blijven.

Een verdeeldheid onder de mensen. Dat lijkt dan heel erg. Juist als die mensen gaan ontdekken dat ze niet meer kunnen leven met hun idealen, zullen zij ofwel zichzelf vernietigen eventueel samen met anderen, danwel - we hopen dat dat in de toekomst steeds meer zal toenemen - pragmatischer gaan denken. Ze gaan zich afvragen: wat zijn de feitelijke toestanden waarmee we te maken hebben? Wat kunnen wij daar met anderen samen aan doen?

Wij rekenen er op dat wij na 3 jaar al een heel grote samenwerking zullen krijgen waarbij medemenselijkheid, broederschap of hoe je het noemen wilt een steeds grotere rol gaat spelen, niet alleen in kleine gemeenschappen maar in hele volkeren en eigenlijk internationaal.

Wanneer je dit bereikt, zal er iets anders nodig zijn om indruk te maken. Je kunt je eigen meerwaardigheid niet meer gaan bewijzen door weer zoveel raketten op te stellen. Trouwens, er zijn al zoveel raketten opgesteld dat het gewoon belachelijk is. Als ze allemaal afgaan, is er niets meer waarop je je dan nog kunt beroepen. Dat zal het laatste zijn dat de as doet verwaaien, terwijl de geest klagend uitroept: Ik heb het zo goed bedoeld!

We krijgen dan een verschuiving. Wij zien dat eigenlijk al bij de laatste 4 of 5 Olympische Spelen.Ze krijgen toenemend het karakter van de weerwaardigheid van een volk te demonstreren. Wij zien het met de strijd tussen de atleten. Deze strijd is in feite tussen denkwijzen, tussen systemen. Het zal mij ook helemaal niet verbazen als bij de volgende Olympische Spelen ineens uit Iran een grote vertegenwoordiging komt aanrukken. Ze hebben in het leger hier en daar oefeningen gehad in hardlopen dus dat zal best lukken.

Wat kun je dan meer doen? Dat hebben de Russen al een tijdlang gedaan. Zij hebben hun beste kunstenaars uitgezonden. Het Bolshoi ballet b.v. en andere grote balletten. Zij hebben hun beste musici uitgezonden in de wereld. Zij sturen hun Circus met werkelijk de beste nummers die op dat ogenblik in Rusland worden vertoond in een productie, die veel plechtiger en beter is,gezien het reizend karakter althans,dan men normaal in een tentcircus in Rusland kan zien.

Wat doen de Chinezen? De Chinesen beginnen, zij het wat aarzelend, delen van hun cultuur te exporteren. Zij zenden artisten uit voor cabaretnummers, voor atletische of andere shows. Ze demonstreren delen van de opvattingen van opera in China die zich ongeveer verhoudt tot de opera die u hier kent als een karate-oefening tot een liefdeslied. Ze proberen daarnaast ook weer datgene waarmee ze aanzien hebben gekregen in het verleden(de denkbeelden van Confucius, bepaalde Taoïstische zienswijzen, geneeswijzen die daarop zijn gebaseerd) in de wereld uit te stralen. De grootheid van een volk a.h.w. opnieuw bij anderen te bevestigen.

Nederland heeft het natuurlijk een beetje moeilijk wat dat betreft. Want ik geloof niet dat je in Rusland of in Amerika indruk kunt maken met de Staphorsterklompendansen of iets dergelijks. Maar ook Nederland exporteert zijn beste artiesten en probeert eigenlijk om hoe dan ook een beetje door te dringen in de besloten wereld van anderen.

Een Nederlander wordt een bekend acteur in films in de Ver. Staten. Hij wordt in de wereld een beetje bekend. Dan zeggen ze niet: Dat is een goed acteur. Ze zeggen: Het is een Nederlander. Ofschoon ik moet toegeven dat, als ik soms bepaalde sprekers hoor die hun eigen partij en belangen verdedigen, ik het gevoel heb dat er in Nederland veel meer goede acteurs zijn. Het wordt dus een strijd die langzaam maar zeker cultureel wordt.

Economisch wordt het ook steeds moeilijker. Op het ogenblik is er weer een poging aan de gang van de Arabieren om hun tijdelijke oppermachten op bepaald terrein en daarmee grote economische invloed te handhaven. Als u het mij vraagt, zullen ze daar voorlopig niet in slagen. Niet omdat men hun dat niet gunt, maar doodgewoon omdat ze teveel andere belangen schaden. De economische belangen van de hele wereld zijn steeds meer met elkaar verweven. Je kunt dus niet meer een deel van de economie aantasten elders zonder je eigen economie overhoop te gooien. Daar beginnen zelfs de Japanners achter te komen en ook de Russen beginnen dat steeds beter te begrijpen.

Het houdt in, dat je eigenlijk gaat naar een heel ander terrein van vechten. Zou het niet schitterend zijn, als een oorlog zou worden uitgevochten door een aantal dichters die wederkerig hun werken voordragen, terwijl een deskundig gehoor door applaus tot uitdrukking brengt wie het nu het best doet. Zou het niet veel mooier zijn om een Amerikaans, een Engels en een Russisch varietenummer naast elkaar te zetten en zeggen: Kijk, die presenteren het 't best. Dan te zeggen: Dan gaan we raketten opstellen. Die kant gaat het uit.

Ik weet, het klinkt als krankzinnige, optimistische droom in uw oren. U zit nog met herinneringen aan het verleden. U zit met de dreiging van het heden die u niet kunt overzien en waarvan de betekenis in vele gevallen duister blijft. U zit met het verval van de natuur en begrijpt niet dat zelfs een internationale bescherming van wat er nog van de natuur overblijft over een betrekkelijk kort aantal jaren zelfs een noodzaak is wil men niet zichzelf en anderen te gronde richten. We gaan in de richting van een samenwerking.

Hoe meer je samenwerkt, hoe minder je de cultuuraspecten van een ander volk gaat waarderen. Hoe dichter je ook komt bij de mentaliteit, het eigen wezen van de ander, hoe meer je gaat voelen: ze zijn wel anders maar ze zijn niet minder. Ze zijn mensen zoals wij.

Er zullen altijd mensen blijven die hun eigen meerwaardigheid ten koste van alles willen blijven behouden. Er zullen altijd mensen zijn die hun onzekerheden verbergen achter een enorme zendingsdrang. Maar het gaat hier over een meerderheid. Hoe groter het aantal mensen dat niet meer kan worden geboeid door begrippen als het Vaderland, Onze heilige zending e.d. hoe minder de mensen die daarmee bezig zijn de massa met redelijke middelen kunnen stuwen. De middelen mogen redelijk gestuwd worden hoe meer men zal zoeken naar een methode om het te kunnen doen. En dat kan men alleen, als men pragmatisch wordt, als men uitgaat van datgene wat er in de massa leeft. En dat men niet meer zegt: Wij vinden het economisch goed, gezien de te verwachten omstandigheden in het jaar 2000 om nu dat en dat te beslissen.

Je gaat je afvragen: Wat willen die mensen? En wat is er mogelijk van hetgeen ze willen? Laten wij hun zoveel mogelijk geven wat ze zelf willen en laten we hen dan ook eenvoudig maar laten werken met de omstandigheden die daaruit voortvloeien. Laten de mensen zelf maar eens gaan meewerken, mee beslissen. Dan worden die idealisten langzaam aan weer dichters en dromers die ze in wezen zijn en veel minder de gezondenen die de wereld wel even zullen beheersen en hun eigen alheilig systeem aan iedereen zullen opleggen, of het nu het geloof is in Jansen, in Pietersen of wel de juistheid van een absoluut democratisch systeem. En dan zal ook de bewapening minder worden.

Deze idealisten, die alles doen om het het volk goed te geven, besteden een veel te groot gedeelte van het inkomen van dat volk aan wapens en aan middelen om dat volk in feite te controleren en te dirigeren.
Als er meer van het arbeidsvermogen kan worden gebruikt voor de welvaart van de gewone mensen, dan zullen we zien dat de levensstandaard niet veel

stijgt, maar dat er wel grotere mogelijkheden voor iedereen ontstaan en dat eigen activiteit, eigen zoeken, eigen werken wordt beloond, maar dat men gelijktijdig geen rechten op de maatschappij kan laten gelden op grond van een kundigheid die men beheerst en niet gebruikt.

Idealisten zullen er altijd zijn. De bewapening zal gaan slinken. Dat kan niet anders. Want als de bewapening verder wordt opgevoerd, wordt ze een last die de economieën in de war brengt van alle landen die met de bewapening onbeperkt willen voortgaan.

Er gaan staten failliet. Ze kunnen eenvoudig hun buitenlandse verplichtingen niet meer nakomen. Dat dit gevaar groot is moge blijken uit de situatie zoals die op het ogenblik in Engeland is en die in vele van de staten van Amerika nu al bestaat. Datgene wat in vele staten van Duitsland zich afspeelt. De ontvolking van bepaalde Departementen van Frankrijk. U kunt de gegevens allemaal vinden als u ze zoekt. En dan is de conclusie duidelijk:

Dromers zullen er blijven, maar zij moeten het zijn die de beelden scheppen waar anderen over denken. Niet meer de profeten die een goddelijke boodschap aan het uitverkoren volk trachten op te leggen. Waar de wapens verdwijnen daar neemt de vrijheid toe. Waar de vrijheid toeneemt, groeit de eigen verantwoordelijkheid van een ieder. Waar deze toeneemt, moet de mens wel zelfstandiger gaan leven en denken en kan hij daardoor komen tot een betere en meer op eigen inborst en vrijwilligheid gebaseerde samenwerking met anderen.

Ik leg u dit ter overdenking voor. De gegevens door mij genoemd zijn voor zover mij dit enigszins mogelijk is na te gaan, ook als het de toekomst betreft, redelijk juist. Denk er eens over na. Dan zult u veel van wat op het ogenblik in de wereld onbegrijpelijk is begrijpen, inclusief bewapening, inclusief de wanhopige poging om terug te keren naar de vroegere toestanden in bepaalde landen, inclusief zelfs de enorme machtsdrang van groepen die zich in feite wat minderwaardig voelend proberen nu de macht te grijpen van degenen die zij altijd hebben gezien als hun heersers of werkgevers.

Als u de tijd waarin u leeft leert doorzien, dan kunt u zich voorbereiden op de toekomst, maar u kunt ook meewerken aan de goede afloop.

-:-

DE WAZIGE WERELD VAN WILLIE WORTEL.

Er zijn vele uitvinders op deze wereld en er zijn vooral veel concerns die uitvindingen hard nodig hebben. Als u weet hoeveel moeite er gaat in het uitvinden van een nieuwe schoonheidscrème, die ook niets doet maar anders ruikt en meer kost dan de gangbare, dan zult u het met mij eens zijn: het is inderdaad een wat wazige wereld.

Als je kijkt naar datgene wat er op de wereld allemaal wordt uitgevonden, dan sta je met bijna zwijgende stomme bewondering voor de laatste microchip, die iets groter is dan een luciferskopje en in staat is om ruim 2000 verschillende acties door te geven. Je vraagt je af waar het naar toe moet gaan.

Je vraagt je af waar de teflonpan vandaan komt. Die blijkt uit de ruimtevaart te stammen evenals de behoefte aan de microchip. Op deze wijze wordt de wereld langzaam maar zeker technisch veranderd. Het wordt een paradijsje waarin alle dingen mechanisch worden gedaan waarbij je je niet meer behoeft af te vragen wat 2 + 2 eigenlijk wel is. Want er is een staatsgeredigeerde computer die onmiddellijk vertelt dat dat 3 is, inclusief één omzetbelasting.

Op deze manier is er een wereld waarin het oorspronkelijke denken langzaam maar zeker begint te verwazen. Je kunt de nuttigste uitvinding ter wereld doen, maar als er geen grote fabriek is die het voor je wil produceren, dan heb je maar weinig kans.

Je kunt misschien de grootste geneeskundige uitvinding doen van de hele wereld, maar als het toevallig in strijd is met de belangen van een aantal professoren, dan krijg je in de meeste staten geen voet aan de grond.

Het is een wat mistig wereldje het huidige wereldje van de wetenschap. Toch zijn er ontwikkelingen gaande die de mens naar een nieuw niveau moeten tillen. Ik zou er enkele van willen opsommen, ofschoon - en laat mij het nadrukkelijk erbij vermelden - het hier inderdaad gaat over een wat wazige wereld.

Men is tot de conclusie gekomen dat het merendeel van de cancers het gevolg is van zware psychische druk gedurende lange perioden.
Men is tot de conclusie gekomen dat suikerziekte voornamelijk voortkomt uit een, zullen wij zeggen, emotionele belasting waaraan men zich niet kan ontworstelen.
Men heeft ontdekt dat een behoorlijk deel van de rheumatische aandoeningen in feite samenvallen met een zekere monomanie in het denken van de patient. Dat is dan medisch. Dat zou betekenen dat de medische wetenschap zich meer moet gaan bezighouden met de psyche en het fysiek eigenlijk moet beschouwen als tevens een aanduiding van een psychische toestand.

Ook in de techniek zien we iets dergelijks. Natuurlijk, het is begrijpelijk dat automatisering van processen voornamelijk het gevolg is van de te hoog wordende kosten van menselijke arbeid. Maar gelijktijdig scheppen deze machines een totaal nieuwe behoefte. Een mens, die niet meer in staat is om technisch mee te komen, die geen begrip heeft van samenhangen, heeft steeds minder plaats in de maatschappij. Degene, die het vroeger altijd nog kon brengen tot hoofdrefrendaris heeft met dezelfde begaafdheid en kennis op het ogenblik alleen nog kans bij de vuilverwerkende industrie.

Dat is ook weer een gevolg van onbegrip en dwaasheden die in de samenleving een grote rol hebben gespeeld. Maar er zijn uitvinders die daarvoor een antwoord hebben. Zij zeggen: Wij vinden dingen uit waardoor jullie gere-

deneer overbodig wordt. Op het ogenblik vrezen veel mensen een wereld die wordt geregeerd door gekoppelde computers die in zich het bestand hebben van een bepaald deel van de bevolking. Helemaal overdreven is dat niet. Want als u wel eens wat betrokken heeft van een postorderbedrijf, dan staat uw naam niet alleen daar geregistreerd maar bij alle postorderbedrijven plus bij een groot gedeelte van de reclameverzendende bedrijven. Zelfs uw voorkeuren zijn er eventueel te vinden.

Het is een proces waardoor de mens langzamerhand moet afwijken van de norm en een grote zelfstandigheid moet ontwikkelen om zich te onttrekken aan deze dwang. Want nog steeds kan geen enkel apparaat een beeld maken dat zo bezield is als wat een beeldhouwer maakt. Een machine kan hout niet zodanig verwerken dat de vlamming ervan een bepaald artistiek aspect verkrijgt. De vorm kan berekend worden, maar er zijn détails waarvoor de mens nodig is. Het zijn de détails die erg belangrijk zijn geworden.

Zeker, er zijn al bij de Wortels die nu al muziek per computer maken. U mag het muziek noemen, voor mij is het wel niet om aan te horen, maar ongetwijfeld zit er een diepere mathematische betekenis in.
Ik kan mij niet voorstellen dat een mens kan dansen op een samba die gecomponeerd is door een computer die daarbij is uitgegaan van zijn eigen mathematisch gelijk.

Er zijn zoveel uitvinders die kleine dingen uitvinden die zij ook zelf kunnen maken. Velen van hen zijn niet bereid de offers te brengen die er bij horen. Dat wil ik hier onmiddellijk bij aantekenen. In de wazige wereld van Willie Wortel is er plaats voor mensen die gewoon met een kleinigheid uitkomen, die het zelf doen, die zelf de moeite nemen om dan de patentrechten etc. aan te vragen en te verkrijgen. Want het zijn de kleine ondernemers, de kleine vernieuwers die nu eigenlijk de onderlaag en gelijktijdig de stuwkracht vormen voor alle grote concerns met hun grote technische onderzoek-centra en wat dies meer zij.
Alleen, een uitvinder is iemand die zich bezighoudt met een betere drukknoop en zich helemaal niet realiseert dat hij daarmee wel eens een nieuwe vorm van klittenband kan uitvinden. Maar het is denkbaar.
En als hij het uitvindt, dan vraagt hij zich af wie het kan gebruiken.
Hij vraagt zich niet af, of hij anderen daarmee een dienst bewijst.

Er is een enorme immoralisering van het uitvinderswezen aan de gang geweest sedert de grote industrieën hand over hand alle onderzoeklaboratoria in hun macht kregen. Dat is ook geen wonder.
Men zoekt niet meer naar dat wat de mensen willen hebben. Men zoekt naar iets wat de mensen niet kunnen ontberen of wat men de mens kan opdringen. Men vraagt zich niet af of energie, die uit wind wordt gewonnen, voordeliger is of misschien meer vriendelijk voor de natuur dan die van een atoomcentrale. Men vraagt zich af: Hoe kan ik een atoomcentrale zo bouwen dat ik met een minimum aan gevaar zo goedkoop mogelijk een hoeveelheid energie produceer. De vraag is niet meer: wat hebben de mensen nodig? De vraag is: wat is voor ons zakelijk aantrekkelijk en belangrijk?

Het is geloof ik deze hele situatie die de wereld van de uitvinder een beetje somber doet lijken. Het is alsof de kleintjes geen kans meer hebben. Maar het zijn wel de kleintjes die - ik noem nu maar iets - al in 1949 kwamen aandragen met de platte beeldbuis. Nu pas in de mode. Overigens, een deel van die patenten werd aangekocht door Philips en een deel ervan werd aangekocht door Toshiba. Die aankopen zijn geschied vóór 1953. U kunt nagaan wat de industrie doet voor de vooruitgang! Ze houdt ze namelijk terug totdat ze zelf voldoende heeft verdiend aan producten die minderwaardig zijn ten aanzien van nieuwe.

Er zijn uitvindingen gedaan op medisch terrein die zijn opgekocht door Hofmann La Roche en die niet in productie zijn genomen. Men heeft alleen het patent willen hebben. Waarom? Het geneesmiddel is namelijk te goedkoop. Voor iedereen zijn de bestanddelen controleerbaar waardoor dus het uitbrengen ervan niet winstgevend zou zijn. Ik kan verder gaan met dergelijke voorbeelden.

Het zijn de kleine uitvinders die de dingen eigenlijk ontdekken. Zij ontdekken dat je vaak met heel eenvoudige middelen veel beter kunt werken dan met zeer ingewikkelde. Het zijn die mensen die de technische toekomst gaan bepalen. Als we te maken krijgen met de grote instellingen, de grote concerns, dan hebben we te doen met een eenzijdig gericht onderzoek dat bovendien eenzijdig is gericht op een winstgevend aspect.

Als u nu denkt dat dit allemaal pessimisme is, dan wil ik u erop wijzen dat er tegenwoordig heel wat mensen zijn (ook hoogleraren van universiteiten) die naast hun onderwijs gevende en onderzoek plegende bezigheden ook een klein bedrijf hebben gesticht. Er zijn in Nederland twee professoren die op deze wijze deel hebben in hun eigen bedrijf.
In de Ver. Staten zijn er al 163 hoogleraren die op enigerlei wijze, vaak als directeur, soms als hoofdaandeelhouder, actief zijn bij bedrijven die hun eigen ontdekkingen en uitvindingen op de markt brengen.

Je kunt in het grote geheel alleen maar bepaalde dingen ontwikkelen. Als je wat anders hebt, dan ben je niet attractief, maar als je ze zelf op de markt brengt, dan blijkt dat er wel vraag is. Dan heb je niet alleen je eigen productie die je kunt afzetten, maar je kunt bovendien licentie geven aan grote bedrijven die als je zelf met de uitvinding komt aanzetten schouderophalend zeggen: Wij hebben wel iets over voor het patentrecht. Maar die het dan in de kast leggen.

In de dwaze wereld van Willie Wortel begint langzamerhand toch een gaatje in de mist te komen.

Het particulier initiatief in onderzoek en exploitatie neemt toe. Gelijktijdig gaat men beseffen dat de z.g. spin off van vele grote op zich niet zo nuttige projecten als ruimte-onderzoek e.d., zelfs het ontwerpen van raketten om atoombommen af te gooien hebben gevoerd tot totale veranderingen in verbruiksproducten.

Als binnenkort de Russen een televisie kunnen krijgen die het langer uithoudt dan 3 maanden zonder reparatie (tot voor 2 jaar geleden nog een uitzondering) dan hebben ze dat te danken aan het feit, dat de Russen een deel van de technische kennis van de Japanners hebben overgenomen; deels door spionage deels door koop. Dat ze daarnaast een aantal Amerikaanse zaken van IBM hebben gekregen. Daardoor hebben ze hun productie kunnen veranderen en kunnen de mensen nu rustiger en in kleur kijken naar de verveling die in Rusland voor een t.v.-programma doorgaat. U ziet, er verschilt niet zoveel tussen Nederland en Rusland.

Mijn conclusie is dus deze:

Wij leven in een wereld waarin men steeds nieuwe inzichten vindt. Een groot gedeelte van deze inzichten werd tot voor kort onderdrukt door grote belangengroepen die deze minder aanvaardbaar vonden gezien hun eigen belangen, machts- of winstbehoeften. Nu sikkeren ze steeds meer door naar de gewone mensen, naar wat ik de normale verbruikersmarkt zou willen noemen. Dat betekent, dat er medische omwentelingen komen, dat er een aantal technische omwentelingen op komst zijn. Dat er ook in werknemers-werkgeversverhoudingen grote veranderingen te verwachten zijn.

Het betekent, dat steeds meer mensen zelfstandig zullen moeten werken aan de dingen die ze zelf willen en kunnen maken en dat ze zich daarbij moeten afstemmen op de wensen, de behoeften van anderen. En dat betekent weer dat de wereld van de uitvinders langzaam maar zeker deel wordt van het menselijk ontwikkelingspatroon in plaats van een belangrijke factor te zijn

in het economische winstbejagpatroon van de grote instanties.

Of de geest daar wat bij te doen heeft? Wij inspireren nog wel eens. Vooral als het gaat om de verbreiding van bepaalde producten en denkbeelden, dan geven ze zich ook aan onze kant erg veel moeite. Ik denk, dat je kunt zeggen: Naarmate de Wortel meer uitgaat van hetgeen hijzelf tot stand kan brengen voor anderen de interesse van de geest toeneemt.

In de geneeskunde hebben we in ieder geval al een paar kleine revoluties kunnen veroorzaken. Datgene wat de mensen zelf gevonden hebben in de laatste tijd zal mijns inziens deze omwenteling aanmerkelijk versnellen.

Wat betreft de amusementsbedrijven: het is al duidelijk geworden dat niet de kunst die wordt gewaardeerd door de kunstzinnigen, maar datgene wat de gewone mensen aanspreekt het belangrijkste is. Dat de producten niet altijd even aanvaardbaar zijn, moet u dan maar op de koop toe nemen. Het is nog steeds zo dat Laurel en Hardy meer mensen aanspreken dan Freek de Jonge. Als je dat gaat begrijpen, dan zeg je: Wij gaan naar een wereld toe waarin door een grotere gelijkvormigheid en zelfs automatisering op velerlei terrein een grotere vrijheid gaat ontstaan voor het individu dat vanuit zichzelf dingen vindt en wil doen voor anderen.

Dat, mijne vrienden, is mijns inziens de conclusie die niet slechts hoopgevend, maar ook veelbelovend is. Ik geloof, dat ik het hierbij kan laten. Als u straks naar huis gaat, dan zult u ongetwijfeld wel denken: Zou er niets te doen zijn aan de beheersing van het weer? Mag ik u op dit terrein dan enige hoop geven.

Er zijn op het ogenblik enkele ontwikkelingen, helaas nog gereserveerd als staatsgeheim voor militaire doeleinden, die een zekere maar niet volledige beheersing van de weerverschijnselen mogelijk zouden maken. Dat zou in ieder geval betekenen, dat u op vastgestelde tijden regen en onweer krijgt en dat voor de rest de windrichting niet geheel bepaalbaar is, maar dat de luchttemperatuur beïnvloed kan worden. Dit laatste zou ik op dit ogenblik op prijs stellen.

-:-

DE KUNST VAN HET LUIEREN.

Werkelijk luieren is een kunst. Niets doen is verveling. Maar luieren is niets doen met een inhoud al is die inhoud vaak slechts dat je nu niets behoeft te doen.

In de ontspanning ligt soms een veel grotere mogelijkheid om jezelf geestelijk en fysiek op te laden dan in welke wanhopige joggingoefening dan ook. Ik geloof ook dat luieren, mits op de juist wijze beoefend, u ertoe kan brengen de werkzaamheden die onvermijdelijk zijn met meer energie, beter en in kortere tijd te volbrengen. Vooral voor de kunstzinnig verslaafde luiaard is immers de arbeid datgene wat verricht moet worden, opdat de luiheid beoefend kan worden. Een mooie visie.

Als wij leren om het nietsdoen te ervaren als een oplossing van ons eigen wezen waardoor er alleen nog wat vage gedachten overblijven, dan leren we tevens elke uiting, als ze noodzakelijk is met volle kracht, volle

intensiteit en besef te doen. In die zin is een deel van ons bestaan in de geest eveneens gewijd aan iets wat u luieren zoudt kunnen noemen. Een wat sluimerende recapitulatie die zich eigenlijk buiten je afspeelt als een soort geprojecteerd droombeeld en waarin je dan heerlijk zuchtend verzinkt totdat de bezigheid je roept en blijkt dat hetgeen je hebt gerecapituleerd je in staat stelt om plotseling beter en vaak krachtiger te reageren.

Wie zoekt naar een zo groot mogelijk innerlijk evenwicht, naar een zo groot mogelijke energie zou ik daarom de raad willen geven: Verwaarloos de kunst van het luieren niet. Want een kunst is en blijft het om alles naast je neer te leggen, niet te grijpen naar de appel die boven je hoofd hangt maar te wachten tot ze op je mond valt. En dit zolang de honger niet zo knagend is dat je je tot bezigheid bewogen voelt. Met deze woorden kan ik u misschien toch een tip geven die voor u allen zeer belangrijk is. Ter overweging kunnen we dat dan zo formuleren:

Niets doen is een vorm van de meest universele activiteit. Want hij die niets doet, gaat op in al datgene wat gebeurt. Door zijn ontspanning kan hij deel worden van het gebeuren, als het past bij zijn wezen en zijn persoonlijkheid. Hij kan alles een betekenis geven zodat de dingen tot hem spreken zonder dat ze hem vermoeien. Ik raad u aan een poging in die richting te wagen.

Ik hoop hiermede het mij gestelde zeer kunstzinnige onderwerp voldoende behandeld te hebben. Dus luiert u gezellig, word wijzer en krachtiger. En als u dat niet zoudt gelukken, probeer in ieder geval gelukkig en tevreden te zijn.

-:-

INWIJDINGSSCHOOL.

Het leven is een inwijdingsschool waarin de onwilligen weigeren te leren wat hun wordt geboden, want al wat wij zijn en wat wij doen heeft vele betekenissen. Als wij die betekenissen begrijpen, dan worden wij bewuster. Daar waar wij bewuster worden, leven wij niet alleen juister maar vinden wij tevens een band met al datgene wat in ons werkelijk ik is verborgen.

Ons werkelijk ik is een deel van de onveranderlijke werkelijkheid, het beeld van de Schepper. Als wij getrouw worden aan datgene wat wij wezenlijk zijn, beantwoetden wij aan datgene wat wij in de wetmatigheid van het ene denkbeeld, van de ene werkelijkheid moeten zijn. Daarom is elk ogenblik van leven lering, indien wij openstaan voor hetgeen ons wordt geboden. Maar daarom ook zullen wij elke keer, als wij hetzij uit overweging van persoonlijke aard, van belangrijkheid of van denkbeelden afwijzen wat er rond gebeurt terugzinken in een moeras waarin onze denkbeelden onze ontwikkeling verstikken.

Het leven is een inwijdingsschool. De zin van het leven is de bewustwording. Maar wie zichzelf bezoekt, maakt van het leven een gevangenis. Wie zichzelf bezoekt, maakt het zich onmogelijk iets van het licht van de werkelijkheid te beleven en zo een waarheid, die betekenis heeft, als deel van het eigen ik te beseffen.

:-:-:

SLEUTELS

COSMISCHE LERINGEN
maandelijks samengesteld en uitgegeven
door de „Orde der Vredesgezanten"
te 's-Gravenhage

M A A N D B L A D.
(10 nrs per jaar)

I N H O U D.

MAART 1986.

31e jaargang.
Nummer 6.

GOD IN VERSCHILLENDE GEDAANTEN

Wanneer is een God een God? CI blz. 65

Spiritisme en spiritualisme CI " 70

40 jaar humanisme CI " 75

Het levensgedicht van de vrouw CI " 76

WERELD IN VERANDERING

Menselijke denkbeelden CII " 59

Zijn er nog Heren? CII " 65

Illusie CII " 70

Overname uit „SLEUTELS" slechts toegestaan na schriftelijke toestemming van het bestuur der „ODV."

GOD IN VERSCHILLENDE GEDAANTEN

LES VI.

WANNEER IS EEN GOD EEN GOD?

Waar we ook gaan overal komen we een godsbegrip tegen. De ene keer zeer simpel of animistisch, de andere keer bijna esoterisch. Elke keer vragen wij ons af: Hoe komen ze ertoe om zo iets een god te noemen? Hoe moeten we ons voorstellen dat men uit de eerste periode van sjamanisme van een voorouderverering is/komen in de richting van goden en demonen? Het antwoord is waarschijnlijk het volgende: /ge

Er is een natuurkracht. Hoe ze werkt, weet je niet. Er is misschien een vulkaan. Soms barst die vulkaan plotseling uit. Stofwolken, rotsblokken, lavastromen, slachtoffers. Dan vraag je je af: Hoe kan dat? Een eenvoudig mens kan zich een kracht eigenlijk niet voorstellen als onpersoonlijk. Er moet iets zijn dat dat veroorzaakt.

Als je er dan een Vulcanus van maakt die beneden een smederij exploiteert of dat je, zoals primitievere mensen hebben gedaan, denkt aan een godin die niet voldoende offers krijgt of waarbij een taboe is geschonden, maakt eigenlijk weinig uit. Het personifiëren van de dingen is iets wat we vooral in verschillende animistische structuren erg veel zien.

Een beek heeft een eigenaardig levendig karakter. Dat moet verklaard worden. Dat is gemakkelijk. Er is een watergeest die de beek beheerst. Moet je je dan zo'n wezen voorstellen, dan ga je uit van de kleuren van de beek. Ook hier weer: het kabbelt erg, dus het vrouwelijke karakter spreekt al. Dan maken we er de een of andere udine van die pas veel later een echt menselijk wezen wordt, een persoonlijkheid.

Een boom. Een boom is een wonderlijk ding. Een boom leeft langer dan de mensen. De boom moet dan toch iets hebben wat wij niet hebben. Ja, dan zal er wel een dryade in wonen. Er zal wel de een of andere dryade zijn die in die boom woont. Maar dan kan die geest ook ons beinvloeden, dus moeten we die geest eren, offers brengen.

Het is misschien niet algemeen bekend, maar in de tijd van de Germanen en de andere stammen tot de Kaninefaten toe die in het land nog aanwezig waren, kwamen de Romeinen. De Romeinen waren zo bijgelovig, dat ze net als de inheemse stammen een klein offertje, al was het maar een kruimeltje brood of een stukje van een gedroogde vrucht in stromend water gooiden voordat ze dat over staken. Ze stapelden stenen bij bepaalde bomen op omdat die bewoond waren; ze waren heilig. Dat de Batavieren zelf dat deden is vanzelfsprekend.

Hetzelfde zien we in de natuur. Er zijn bepaalde voortekens. Wij weten, als de ganzen naar het noorden vliegen, dan is de lente dichtbij. Als de eerste vluchten spreeuwen komen en die zoeken overal nog bescherming in

de steden, in daken, in kerktoren of waar dan ook, dan is de winter nog niet voorbij. Dat zijn gewoon natuurtekens. Maar als sommige van die tekens betekenis hebben, redeneert de simpele geest, dan moet alles betekenis hebben. Men kijkt dus naar de vlucht van een kraai of een valk. Die heeft een bepaalde betekenis. Of het uitkomt is niet belangrijk.

Wij leven in een geordend Al. In dat geordend Al is alles min of meer bezield. Een bezieling kan niet plaatsvinden zonder persoonlijkheid, dus moet er een persoonlijkheid zijn. Sommige van die persoonlijkheden zijn sterker dan andere. De bliksem kan de grootste boom vellen. Hij kan gebouwen vernietigen. Zeker de eenvoudige gebouwen die men vroeger had. Dus is hij sterker. Degene die de bliksem hanteert, moet wel een machtige god zijn. Dan maak je er Wodan van of Jupiter. De god is dus het onverklaarbare, we hebben het al eerder gezegd, voorzien van een persoonlijkheid.

Maar een god wordt pas een god, als hij de personificatie wordt van het onbegrepene. Daarbij spelen vreemd genoeg de angsten van de mensen vaak een veel grotere rol dan de verlangens. Zolang het een kwestie is van verlangen durft een mens nog op zichzelf vertrouwen. Maar op het ogenblik dat hij bang wordt, heeft hij een soort supergedaante nodig die in staat is om hem te beschermen. Dat klinkt gek.

Als wij ons afvragen: Wat deden de stadsgoden, zoals je die in Egypte maar ook in andere landen hebt gehad in de voor- christelijke tijd. Zij waren eigenlijk de beschermers van een volk. Daarbij hadden ze gedaanten die niet menselijk waren maar ontleend aan mythologie, aan legenden, aan verering voor bepaalde dieren.

Het is tegenwoordig moeilijk te begrijpen waarom ze de leeuw de koning van de dieren hebben genoemd. Maar wie het brullen van een leeuw in de nacht heeft gehoord, die weet dat het ontzettend indrukwekkend kan zijn. Dan is het geen wonder dat bepaalde steden (Babylon) gevleugelde leeuwen en stieren gebruikten als poortwachterssymbool van kracht die verdedigde. Deze waren dan attributen van de stadsgod; de god die deze gemeenschap beschermde. Het maakte veel dingen begrijpelijker.

Als wij lezen van al die eigenaardige wonderen die in de oudheid zijn geschied onder de bescherming van Jahwe, Jehova, Adonai. Drie gestalten, oorspronkelijk afzonderlijke goden, later tot één begrip geworden, dan is het opvallend: God neemt de beslissing. In feite is het eerder een orakel.

Het orakel wordt bepaald door de mensen, niet door een God. Als Gideon zijn bende samenstelt, dan doet hij dat door te kijken wie direct uit het water drinkt en wie uit de holte van de hand. Het is een selectieproces dat vergelijkbaar is met b.v. de wichelarij van I Tjing. Je kijkt gewoon. Heel waarschijnlijk heeft Gideon geredeneerd: Zoveel vrijwilligers heb ik nodig. Er zijn er teveel die direct uit het water drinken. Het aantal van degenen die uit de hand drinken is net voldoende. Laat mij die nemen. Later was het echter God die op deze manier had bestemd wie aan de strijd zou deelnemen.

Ook bij vele andere zaken horen we dat. Op een gegeven ogenblik grijpt God in door de vijand te verblinden. Dat klinkt misschien erg wonderbaarlijk, tenzij je beseft dat men in die tijd al metalen schilden gebruikte, meestal koper en die waren dan hoog glanzend gepoetst. Als je nu al die schilden naast elkaar zette en de zon viel daarop, dan was de vijand verblind. Die dingen kunnen niet gewoon uit de natuur komen, want we weten niet waarom. Dus moet het een God zijn die het doet.

Zelfs als we kijken naar de vroomheid van de late middeleeuwen, dan is de aanhankelijkheid aan God en aan Jezus buitengewoon groot. Maar wat merken wij? Eigenlijk is de godsdienst gebaseerd op de vrees

voor de hel. Daarmee wordt weer duidelijk: God is degene die oplost. Jezus is zo attractief omdat hij de zonden der wereld draagt. Met andere woorden: ook jouw zonden. Hij is de bescherming tegen een onderwereld waarvoor je vreest. Een onderwereld, die door de geschiedenis van de mensheid heen altijd wel een rol heeft gespeeld. Een god is een god als hij soelaas biedt op een punt waarop de menselijke angsten anders ondraaglijk en onbeheersbaar worden. Dat is het eenvoudigste antwoord.

Als wij kosmisch denken - laten we het nog een keer doen, opdat wij het nooit meer vergeten - dan moeten we zeggen: God is een kracht; het is het Onbekende. Maar alles is eigenlijk kracht, energie. Als dat het geval is, dan zijn wij deel van God. God is deel van ons. Dan is er geen reden meer om een God te eren. Er is geen reden meer om allerlei rituelen uit te voeren en voortdurend offers te brengen. De kracht die in je is, weet wie en wat je bent. En als daar een weten bij is in menselijke zin, dan moet het wel absoluut zijn.

Heel waarschijnlijk is het een weten dat het menselijke weten zover te buiten gaat dat je niet eens meer in menselijke termen kunt spreken van besef. Het is gewoon een zijn. Als ik dat doe, dan worden heel veel priesters werkloos. Een hele hoop goede instellingen verdwijnen, want dan moet ik het zuiver op menselijk vlak gaan zien.

Nu weet ik wel dat er heel veel mensen zijn die zeggen: Humanisme is eigenlijk een verwaarlozing van God. Dat is niet waar. Je leeft in een menselijke vorm. Je bent deel van dezelfde kracht waaruit alles bestaat. Je bent deel van God. Dan is al datgene wat jij als mens voor mensen doet een beantwoorden aan die eenheid die achter alle dingen bestaat.

Er is eens gezegd: Geen enkele mens kent de werkelijkheid, want wij interpreteren de dingen. Maar achter al datgene wat wij werkelijkheid noemen staat een werkelijkheid, de oervorm van datgene wat wij interpreteren. De werkelijkheid is heel anders dan wij beseffen. En juist omdat dat het geval is voelen we ons gedwongen om zelf de werkelijkheid te creëren anders kunnen wij er niet mee leven.

Wie zegt dat er in de werkelijkheid ordening bestaat? Ja, wij vinden de ordening nodig. Er zijn mensen die zelfs zitten te twisten over de vraag of er nu 7, 9, 63 of misschien zelfs meer sferen zijn. Op zichzelf onzinnig, maar de mens heeft nu eenmaal behoefte aan indeling. Goed en kwaad, licht en duister. De tegenstellingen zijn datgene waaruit het menselijke kenvermogen kan functioneren. En zijn die tegenstellingen er niet, dan maken wij ze eenvoudg, want daardoor ontstaat benoembaarheid, kenbaarheid en een mate van hanteerbaarheid.

De grote moeilijkheid is dat een mens niet in staat is om die grenzen rationeel en definitief aan te tonen. Hij kan zeggen: Het is voor ons allemaal zo. Maar hij kan niet zeggen: Het is werkelijk zo.
Er zijn een paar dingen die de mens emotioneel als nodig ervaart. Soms uit angst, soms alleen maar omdat hij iets wil hebben dat hij kan hanteren, iets waarmee hij een dialoog kan aangaan. Als hij dat onbekende dan God noemt, dan kan hij er ermee praten. Of die God luistert in de zin waarin mensen luisteren dat betwijfel ik ten zeerste. Anders ga je je voorstellen dat er een God is die deel is van een wereld van goden en die in het gekkenhuis terecht komt, omdat hij luistert naar alles wat mensen zeggen. Maar voor de mens is dat een noodzaak.

Wij hebben God in heel wat gedaanten gezien. Wij kunnen God terugvolgen naar de eenvoudige houten beelden die bezield worden geacht zoals ze in delen van Afrika nog gehanteerd worden. Wij kunnen denken aan goden zoals ze in bepaalde indianenstammen worden vereerd. Goden, die zich manifesteren in b.v. kaaimannen. Als je het nader bekijkt, dan zit er ook nog respect voor het dier in, angst voor het dier en dientenge-

volge zal God wel net zo verschrikkelijk zijn. Maar met al die dingen zijn wij geen stap verder gekomen met de vraag: Waarom noemen wij God God?

we zijn ons bewust van onze beperkingen. Wij dromen van het onbeperkte, maar wij kunnen het onbeperkte niet eens aanvaarden. Wij denken in abstracties. Wij zijn emotioneel en practisch gebonden aan feiten zoals wij die ervaren. Dan hebben we iets nodig waarop wij ons kunnen beroepen. Wij hebben een projectie nodig. Misschien wel van onszelf die buiten die grenzen staat, die niet wordt gehinderd door allerlei denkbeelden die in onze werkelijkheid zo'n belangrijke rol spelen.

God zegt: Dood bestaat niet. Als ik zeg dat je leeft, dan leef je. God zegt: Ziekte niet nodig; weggewist. Het is dan ook opvallend dat je altijd weer relaties vindt met het oerdenken en met het oergeloof.

Wij hebben u al eens verteld over de Grote Moeder, een van de vroege godinnen van wie heel veel votiefbeeldjes zijn overgebleven en ook heel veel afbeeldingen die vanuit een modern standpunt bijna obsceen zijn. Wat is de Grote Moeder?

De Grote Moeder is de verklaring van de continuïteit der geslachten. Die was onverklaarbaar. Er moest kracht zijn die werd benoemd. Die kon je aanroepen en dan kon je daar wat mee doen. Die figuur gaat door alle eeuwen heen. Ze wordt Astaroth. Ze wordt Isis. Ze wordt de Maagd Maria. Ze wordt in andere zin Maya, de moeder van de Boeddha. Ze wordt de vrouw van Mohammed de profeet, Fatimah. Nu je het zo bekijkt is het eigenlijk verwonderlijk dat dergelijke oude dingen doorwerken.

Dan ben ik geneigd te zeggen: Wij scheppen onze God. Dat wil niet zeggen dat er niets is. Maar in onze behoefte tot benoemen en indelen hebben we geprobeerd een vorm te vinden, om ergens een beeld te maken waarop wij ons kunnen beroepen; iets waarmee wij een wisselwerking denken te kunnen aangaan.

Als je je realiseert hoezeer je zelf scheppend bent in je relatie met de wereld, in je denken over allerlei dingen, dan zul je moeten toegeven: het is een zeer waarschijnlijke verklaring. Maar als er geen God is zoals wij ons hem voorstellen, wat is er dan? Het enige antwoord kan zijn: Dan zullen wij verder moeten gaan met onze waandenkbeelden zolang wij niet zonder die kunnen leven.

Wij zijn als de slaapwandelaar, die normaal geplaagd door hoogtevrees zonder enige aarzeling door goten loopt of op de nok van een dak balanceert. Wij verdoven onze angst en een deel van ons bewustzijn door die God. Het is een kreet die u misschien in een andere vorm wel eens heeft gehoord. Was het niet in het begin van de communistische ontwikkelingen een van de slagzinnen: Godsdienst is opium voor het volk. En zegt men zelfs nu niet in bepaalde kringen: God is een leugen. Wees eens realistisch. Het is in zekere zin waar.

God is de vervanging van ons onvermogen. God is een projectie van onze persoonlijkheid zodanig opgebouwd dat Hij in staat is de grenzen te doorbreken die wij voor onszelf als ondoorbreekbaar hebben gesteld. De eenvoudige heiden,zoals men in een christelijke wereld zegt, die zich voorstelt dat er een soort super-luipaard is waaraan hij krachten kan ontlenen, is èn lichamelijk èn mentaal in staat om dat luipaard veel beter te imiteren, maar ontleent er gelijktijdig krachten aan die vele mensen niet hebben.

Het is voor de westerlingen onbegrijpelijk dat er zoveel van die geheime genootschappen zijn: de leeuwmannen, de tijgermannen, de krokodilmannen enz. Overal in de wereld vind je dergelijke secten. Waarom? Omdat zij daaraan wel degelijk iets ontlenen: een vermogen dat zij voor zichzelf dachten niet te hebben. God is het hulpmiddel waarmee wij onze rationele en emotionele begrenzing, begrenzingen kunnen doorbreken en

iets dichter kunnen komen bij de werkelijkheid die we zijn. Dan wordt het begrijpelijk dat we een God scheppen, dat we een waarheid scheppen die niet bestaat zoals wij haar zien, maar die voor ons een zekerheid is waaraan wij ons vastklampen, omdat we zonder dat vrezen verloren te zijn, niet weten waar we naartoe moeten gaan.

De kosmos heeft zijn eigen wetten, natuurlijk. Ook in de natuur bestaan wetten, ofschoon de zekerheid dat die wetten inderdaad altijd zullen bestaan niet erg groot is. Ik wil erop wijzen dat opvattingen t.a.v. de zwaartekracht, magnetische velden, zelfs gewoon t.a.v. de plaats die de aarde in de kosmos inneemt, voortdurend is gewijzigd. Maar of we zekerheid hebben of niet, wij hebben wetten nodig. En daar waar die wetten niet zijn ingebouwd in de wereld zoals wij haar kennen, in de natuur zoals wij haar zien, daar scheppen wij een macht die de wet geeft. De goddelijke geboden en wetten komen niet uit God voort. Ze zijn een vertaling van onze behoefte aan regeling, aan indeling, aan houvast.

Waarom is een God een God? Omdat wij niet zonder een dergelijke kracht kunnen leven. Omdat wij niet begrijpen dat wij met onze gedachten beelden kunnen scheppen die voor ons zo reëel worden dat ze inderdaad voor ons functioneren. Omdat wij niet kunnen begrijpen dat al onze vaststellingen, wetenschappelijke en andere, niet berusten op feiten maar op denkbeelden. Daarom is een God een God.

Een God schept voor ons de zekerheid dat onze wereld is zoals wij haar zien. De zekerheid dat onze vijanden bestraft zullen worden, dat wij eventueel beloond zullen worden. Hij schept de zekerheid dat alles zinvol is op een wijze die wij nog niet kunnen aanvaarden, zij het alleen emotioneel.

Een God is een God, omdat wij het goddelijke in onszelf niet durven aanvaarden en het dus verloochenen. Omdat wij niet begrijpen, dat in feite alles betrekkelijk is, zelfs de waarde en de betekenis van onze persoonlijkheid, de waarde en de betekenis van onze wereld en al wat daar in gebeurt. Als wij die betrekkelijkheid aanvaarden, dan komen we in contact met iets dat we misschien geen God kunnen noemen, maar een soort tijdloos continuüm: een bestaan waarin geen grenzen zijn. Waarin een leven niet wordt begrensd door de dood, maar dood en leven samensmelten tot bewustzijn. Een continuüm waarin geen ondergang bestaat, maar waarin alles alleen maar de manifestatie is van één altijd blijvende vorm.

Dan wordt leven en streven veel te zinloos. Dan leef je eigenlijk niet meer gedreven door angst en begeerte. Dan leef je niet meer volgens wetten en regels, dan besta je in het besef van je verbondenheid met alle dingen. Dat is voor een mens niet aanvaardbaar.

Een God is een God, omdat Hij de mens het recht verschaft in te delen, te verwerpen, te veroordelen, zichzelf te verheffen of te vernederen.

Een God is een God, omdat een mens nog niet zo bewust is dat hij met zichzelf kan leven. Hoe onbewuster je bent, hoe wankelmoediger je innerlijk bent, hoe sterker je behoefte is aan een God, aan een wet, aan iets wat jou bevestigt, aan iets wat jouw wereld a.h.w. continuïteit garandeert, zekerheden schept. En toch leef je in iets dat menselijk gezien onzeker is. Niets is blijvend behalve datgene wat we nog niet kennen. Niets heeft zin op de manier die wij kunnen interpreteren.

Er zijn samenhangen, zeker. Die samenhangen zijn mede afhankelijk van ons beeld van de werkelijkheid. Als ons beeld verandert, dan verandert de ervaring van de werkelijkheid.

Wij staan slechts aan het begin van onze werkelijke tocht. Wanneer wij mens zijn, dan zijn we misschien in staat om onszelf een beetje te bezien vanuit de buitenwereld nadat we die buitenwereld eerst hebben gedefinieerd, verder komen we niet.

Wij kunnen on niet voorstellen wat het is om een planeet of een ster te zijn. Wij kunnen ons niet voorstellen wat het is om in het schijnbare Niet te bestaan. Ze hebben de mens gemaakt tot de top van alle evolutie. Ze hebben de geest gemaakt tot de goddelijke bevestiging van al datgene wat in de mens leeft en in het menselijk denken belangrijk is.

Wij hebben een God geschapen compleet met koren, tronen, heerschappijen, orde, dienaressen, sub-goden van allerlei soort, omdat we daardoor relaties hebben die ons helpen het onzinnige in ons bestaan te vergeten. Maar eens zullen we weten wat het is om een ster te zijn. Eens zullen we weten wat het is om deel uit te maken van een schijnbaar ledig en eeuwig poseren in de ruimte. Eenmaal zullen wij beseffen dat een God niet noodzakelijk is, omdat er een werkelijkheid is die meer dan alles vervult wat mens en geest ooit van een God hebben durven verwachten.

Hierover moet maar eens goed naden ker Er zijn natuurlijk wat heilige huisjes in getrapt. U weet het, een heilig huisje is een huisje dat is opgetrokken als woongelegenheid voor een ideaal dat nooit kan bestaan en gelijktijdig daardoor de woongelegenheid onttrekt aan degenen die het nodig hebben.

x Je kunt je een God toch ook onpersoonlijk voorstellen: een bron van licht, kracht, energie?

– Pas als je je God voorstelt als een bron, stel je nog altijd een wisselwerking en is God buiten jezelf. Ik heb geprobeerd duidelijk te maken: je bent deel van een geheel. Alleen dat geheel is werkelijk; niet wat je zelf daarvan denkt. Ik geef toe, als je je een onpersoonlke God kunt voorstellen, kunt beleven als een kracht die van buitenaf jou mogelijkheden geeft, dan ben je alweer een stap verder dan iemand die daar een persoon voor nodig heeft.

-:-

SPIRITISME EN SPIRITUALISME.

U weet allen dat er geloofs- en beginselverklaringen zijn ook voor deze stichtingen. Eén daarvan zegt, dat we overgaan en daar aankomen zoals we op aarde zijn geweest etc.

Het is eigenlijk opvallend dat men aan de ene kant wel een tamelijk juist denkbeeld heeft over het proces dat zich tijdens en na de dood afspeelt. Aan de andere kant zien we ook een gek verschijnsel: zolang je leeft, luisteren ze niet naar je. Zodra je dood bent en kunt doorkomen, luisteren ze naar je of je woord een evangelie is. Met andere woorden: elke uil die sterft wordt een valk. Dat is natuurlijk niet waar.

Misschien zoeken de mensen dan in de geest toch een soort plaatsvervanging voor alle goden, engeltjes en weet ik wat nog meer waarmee ze zich vroeger hebben beziggehouden.

Wat zijn eigenlijk de feiten?

Het spiritisme heeft natuurlijk veel langer bestaan dan in de huidige vorm, dat begrijpt u ook wel. Soms werkend onder bedwelming. Pythia b.v. was bedwelmd door dampen waar wat zwavel maar vooral veel ozon in zat. Ze verkeerde dus in een roes. Zo waren er meer. Zij gaven dan allerlei orakels door.

Een medicijnman van de indianen danste zichzelf in een soort trance en deed dan vaak uitspraken die niet helemaal van hemzelf waren. Zo zou ik vele voorbeelden kunnen geven. Het is dus zeker niet alleen een kwestie dat het paranormale pas in het spiritisme tot uiting komt. Het was er vroeger ook, alleen werd het ingedeeld bij andere dingen.

Helderziendheid hoorde thuis bij goddelijke visioenen; Theresa van Avila b.v. Aan de andere kant had je de wonderen die in kerken plaatsvonden. Als ze daar buiten gebeurden, dan was het hekserij, dan kwam het van de duivel.

In het spiritisme hebben we te maken met het samenvallen van de mogelijkheid tot bedrog en tot manifestatie van het paranormale.
Er zijn in het begin klopgeesten geweest. Dat was zo'n beetje wel het begin. Maar als die klopgeesten niet kwamen, dan waren er ook dames die met een knakkertje (een voorwerp dat je met je tenen kunt bewegen en dat dan klikt) kwamen. En dan met lenige tenen uitspelden wat een geest zou moeten zeggen die er niet was.

Er zijn manifestaties geweest van telekinese zoals in vele kabinetzittingen. Er zijn demonstraties geweest van levitatie van o.a. Home, een van de bekende figuren. Er zijn allerlei manifestaties geweest waarvan je moet zeggen: Ik weet eigenlijk niet wat het is geweest. Het is een mixture zoals bij Eusapia Palladino. Al die verschijnselen samen hebben geleid tot een ander begrip voor het bestaan na de dood. Toen dat begrip voldoende gevestigd kon worden, viel het experimentele karakter, dat het spiritisme toch eigenlijk kenmerkt, meer en meer weg en werd het een beetje kerksers spiritualisme. Zonder spiritualiën maar heel vaak toch met enige roes en geestvervoering als een geest voorgaf te zijn wat hij niet was en zei wat hij niet meende. Zo komt men langzaam maar zeker tot de meer moderne vorm.

Nog altijd denkt men: het is alleen de geest die het voor het zeggen heeft. Dat is natuurlijk onzin. Per slot van rekening, als een trompettist probeert gitaar te spelen,hij heeft zo'n instrument nooit in handen gehad, dan komt er een kakafonie uit. Als iemand, die een medium wil hanteren geen rekening houdt met de eigen kwaliteiten van zo'n medium, dan wordt het heel moeilijk om er nog iets goeds uit te krijgen. Er is altijd een samenwerking nodig. Je maakt gebruik van de bewustzijnsinhoud en tot op zekere hoogte van het associatievermogen dat een medium heeft.

Ik praat nu even vanuit geestelijk standpunt. Dat wil zeggen, dat de persoonlijkheid van een medium heel sterk bepalend is voor datgene wat via dat medium doorkomt en wat er mogelijk is via dat medium.

Er zijn mensen die heel veel gaven hebben, die b.v. trillingen kunnen aflezen die zich aan voorwerpen hechten, die helderziend kunnen waarnemen, die in staat zijn in de tijd terug of vooruit te gaan en daarnaast ook medium zijn. Maar ook als zo iemand doorgeeft wat hij op een andere plaats waarneemt, dan kijkt hij naar de dingen die voor het medium gewoon zijn. Dus dat hele stelsel is eigenlijk een mengsel geworden van de karakteristieken van mediums en daarnaast het gebruik dat van die karakteristieken werd gemaakt door entiteiten.

Het zal u duidelijk zijn,dat we dan nooit mogen uitgaan van een absoluut gezag. Alleen is het jammer dat heel veel mediums juist behoefte hebben aan dat absolute gezag. Wij hebben hier toevallig te maken met een medium dat het helemaal niet erg vindt als alles een beetje betrekkelijk wordt gesteld. Maar als dit medium dat erg zou vinden, dan zal er een onbewuste remming gaan optreden op elk moment dat je dat duidelijk wilt maken. Je kunt dat hoogstens nog een beetje impliceren, maar naar implicaties luisteren de toehoorders meestal slecht.

Dat je daarnaast nog te maken hebt met allerlei andere factoren vergeten de mensen ook. Om een voorbeeld te geven: Wanneer wij hier een le-

zing houden, dan is tussen de 10 en 30 % van het gesprokene direct of indirect het gevolg van telepathisch aflezen van de aanwezigen.
Er is een wisselwerking tussen de mensen die luisteren en datgene wat wordt gezegd. Het betekent, dat de veronderstelling dat die geest het allemaal veel beter weet eigenlijk een beetje onredelijk is.

Nu weet ik wel, dat het hele spiritualisme en het occultisme in zijn vormen onredelijk zijn. Maar het onredelijk bestaat dan uit het feit, dat het niet behoort tot de bewijsbaarheden zoals men die op het ogenblik hanteert. Op zichzelf zijn het verschijnselen die constateerbaar zijn, alleen de uitleg staat niet vast. Als wij echter uitgaan van het standpunt dat deze dingen waarheid zijn zonder meer, dan komen we in moeilijkheden. Daarom vinden wij het bij de Orde erg prettig dat we lange tijd hebben kunnen werken met een medium waar dat niet noodzakelijk was.

Het is niet alleen de kwestie dat wij zeggen: Wij zijn niet alwetend en onfeilbaar. Dat kan iedereen die goed luistert zelf merken.
Het is vooral dat wij daarbij zeggen: Denk zelf na. U bent de beoordelaar, niet iemand anders. Wij brengen geen absolute waarheid. Dat kunnen wij ook niet. Een absolute waarheid vanuit onze wereld is in uw wereld niet uitdrukbaar.

Je vraagt je dan af waarom zoveel mensen zich toch vastklampen aan dat beeld van de geest die nu bewust is, want hij komt door en dus weet hij veel meer dan een mens.

Ik ben geneigd om hier een parallel te trekken met bepaalde vormen van voorouderverering. Want ook daar zien we dat men in moeilijkheden zit. Men gaat dan naar de een of andere tovenaar toe die zijn reukwerken brandt, misschien ook nog als een krankzinnige zit te schudden en dan ineens met een andere stem begint te vertellen: Ik ben generaal Tjio Tji en ik weet precies hoe je dat moet oplossen. Het zit zo.
Of men zegt: Geachte voorouders, uw nakomelingen hebben uw bescherming nodig. En er dan op rekent, dat je met weinig steekgeld toch een gunstige beslissing krijgt van authoriteiten. Dit kwam in China veel voor.
Niet dat steekgeld elders niet gebruikelijk is, alleen heten ze daar meestal anders; reiskosten of iets dergelijks.

Dus als ik het zo bekijk, als een mens op een gegeven ogenblik zelf niet zeker is, dan zoekt hij een bevestiging. Ten slotte zijn geesten geesten van overgeganen. Ze zijn van ons. Ze horen erbij. Zij hebben het zelf doorgemaakt. Daar moet je toch begrip voor hebben. Als zij dat zeggen, dan houden ze rekening met ons. Zoals je dat in de voorouderverering ook aantreft. Het kan wel eens misgaan; dat kennen we overal.

Op Java, op Bali, meestal in de hindoestreken, vind je nog allerlei mediums die, als er in de familie moeilijkheden zijn, even bet-overgrootmoeder laten doorkomen die dan precies vertelt waarom dochter A. niet mag trouwen met zoon B. van die en die. Of waarom dat wel mag, maar alleen op een bepaalde tijd. Dat is natuurlijk erg tragisch. Maar als die tijd nu erg kort is en de mensen kunnen de bruidsschat en het feest niet betalen, dan is de bruid ineens overtijd; dat is ook niet leuk. Ook daar dus weer, wij kunnen het zelf niet oplossen. Wij vragen het aan iemand die dood is, want die weet het beter.

Er zijn bij ons heus entiteiten die aardig wat weten. Wij hebben een samenwerkingssysteeem opgebouwd waardoor we over heel veel dingen heel verstandig kunnen praten. Maar wat we geven is altijd alleen maar een idee.

In het spiritualisme heb je niet te maken met absolute zekerheden. Dat moet u goed begrijpen. Als een geest vertelt hoe het hem is vergaan bij zijn sterven en na de dood, dan is dat een persoonlijke momentopname.
U zult toch niet aan de hand van een momentopname van Reagan willen beslissen wat de aard is van de opvolger van Mao. Dat zoudt u krankzinnig vinden. Maar dat doet men in het spiritisme en het spiritualise in deze tijd nog wel.

Dan vraag je je af: Zijn daar regels voor? Ze hebben gezegd: In deze cursus mogen we ook een beetje practisch zijn. Een beetje wel, maar als we te practisch worden, dan is dat ook niet mooi meer. Als je mensen dingen vertelt die ze niet begrijpen, dan vinden ze het mooi omdat ze denken dat ze er iets van begrijpen en daardoor het feit, dat ze er niets van hebben begrepen in hun oordeel (het was toch heel mooi) kunnen verbergen.

Elk mens is een individu; d.w.z. hij heeft een eigen voorgeschiedenis, een eigen oriëntatie, een aantal levenservaringen, een eigen geloof, eigen emoties en die zijn nooit 100 % vergelijkbaar met die van anderen. Heel kleine verschillen kunnen echter heel grote gevolgen hebben.

Iemand die schiet en een afwijking heeft van 1/10 milimeter, terwijl hij schiet op een afstand van 100 meter, komt een aardig eind van de roos af. Vergelijkbaar is de afstand tussen ons en u toch nog iets groter dan dat. Dus elke ervaring is een specifiek persoonlijke. Elke ervaring van werelden na de dood is in wezen een persoonlijke beleving. Nu kun je wel zeggen: Wij kunnen een gemiddelde maken in zo'n kansberekeningsspel, zo'n spel van statistieken. Zomerland is dan wel ongeveer zo-en zo, maar je kunt het nooit met zekerheid zeggen.

Ik ben bang, dat je juist in het spiritualisme zoveel mensen hebt, die toch eigenlijk daarin een vervanging zoeken voor een kerk, die geconfronteerd worden met een aanvaarding die eigenlijk niet terecht is. Zij begrijpen niet dat je gewoon het fenomeen moet zien voor wat het is.

Ik had het daarnet over Eusapia Palladino. Zij liet o.a. tamboerijnen rammelen en zweven en dat bij open kabinet. Dat was iets heel bijzonders. Meestal gebeurde dat achter gesloten gordijnen. Als je dan een beetje handig was en een beetje lenig, dan was je vastgebonden en rammelde je met de voeten. Je zei 'tut tut' in plaats van dat je op een toetertje blies en dan vonden de mensen dat al heel mooi. Palladino liet werkelijk zien dat de tamboerijn zweefde, dat ze geluid gaf. Dan zeggen de mensen: Het zijn geesten die het doen. Maar toevallig waren die demonstraties van haar zuiver telekinese; d.w.z. uitstulpingen van een soort plasma uit haar lichaam, voor de meeste mensen niet zichtbaar, waarmee ze voorwerpen kon bewegen en verplaatsen. U ziet hoe gauw een vergissing is gemaakt.

Het spiritisme is eigenlijk heel oud. In zijn oervormen kunnen wij het zelfs terugvinden bij zeer primitieve mensen; zelfs vóór homosapiens. Daar bestaan al krachten van doden, zegt men dan misschien, die iets te vertellen hebben. Paranormale fenomenen zijn de hele historie door te constateren, ook als de oorzaak daarvan anders wordt beschreven dan in deze tijd.

Laten we dan reëel zijn. Laten we zeggen: Goed, spiritisme, spiritualisme het is prima zolang ik kan uitgaan van mijn denken, mijn reageren. Als ik fenomenen zie, dan kunnen die door de geest zijn veroorzaakt, maar ik weet het niet zeker. Ik kan echter het fenomeen constateren.

Ik weet, dat er heel veel krachten zijn die werken. Iemand kan genezende kracht uitstralen. Als hij nu toevallig extra energie krijgt, komt die dan uit de geest? Het kan. Het kan net zo goed zijn dat de lucht bijzonder ozonrijk is en dat daardoor de innerlijke spanningsmogelijkheid van die mens aanmerkelijk oploopt. Laten we ons niet vastleggen op zekerheden. Laten we uitgaan van datgene wat we kunnen beleven, wat we kunnen zien, kunnen interpreteren, waarmee we te maken hebben.

Als u naar mij luistert, zeg niet: Dat is een geest, dus die weet het. Zeg: Ik weet niet precies wat het is. Het was interessant. Op die manier komt u verder.

Wat op het ogenblik nog een kerkelijk karakter heeft, moet zich ontwikkelen tot een voortdurend vrij denken van de mens waarbij men echter ook

fenomenen aanvaardt die niet binnen het redelijk kader vallen zolang ze maar kenbaar zijn. Dan zou het spiritualisme wel eens de basis kunnen vormen voor alle godsdienstigheid en zelfs voor een deel van de wetenschappelijke benadering van de toekomst. Want als de wetenschap verder gaat op het ingeslagen pad, dan komen er omwentelingen die nog veel groter zijn dan Einstein eens in de wetenschap teweeg heeft gebracht met o.a. zijn relativiteitsleer. Bij die omwentelingen zal men dan ongetwijfeld moeten gaan in de richting van wat men nu nog mystiek noemt.

Zoals b.v. Jung. Jung in zijn benadering van de menselijke psyche komt in zijn laatste levensjaren tot zijn beste ontdekkingen, tot iets wat mystiek is. Het is geen wetenschap meer volgens de huidige norm. De mystiek zal toenemen. Maar die mystiek is gekoppeld aan de onbevooroordeelde waarneming van fenomenen en een erkenning dat er een leven is na de dood. Dat mag ik zeggen omdat daarvoor, al wordt het niet algemeen aanvaard, toch wel een aantal wetenschappelijke bewijzen bestaan. Zoals van reïncarnatie is aangetoond, ook volgens de moderne wetenschappelijke normen, dat ze tenminste een grote waarschijnlijkheid is.

Laten we vandaaruit verder gaan. Dan komen wij tot een wereldbeleving waarbij we niet meer uitgaan van de gezaghebbende stem van de doden of van iets anders, maar uitgaan van een voortdurende wisselwerking tussen ons en datgene wat wij niet helemaal kennen, wat we nog niet zijn. En uit die wisselwerking kan dan de bewuste mens groeien. Want de ideale oplossing van alle spiritisme en spiritualisme ligt in de bewustwording van de mens waarbij zijn gevoeligheid zozeer vrijkomt van dogmata, van beperktheden dat hij de wereld van het hiernamaals gaat beleven als een deel van zijn eigen wereld. En zelfs dan blijft toch nog alles sterk gebonden aan persoonlijke beleving en persoonlijke interpretatie.

Daarom ben ik zo vrij te zeggen: Spiritisme en spiritualisme hebben reeds lang bestaan. Ze zijn een benadering van iets wat nog moet komen, maar op zichzelf zijn ze zeker niet de gezaghebbende stem die menigeen erin zoekt.

Laten we daarom deze dingen maar aanvaarden voor wat ze zijn: een mogelijkheid om kennis te nemen van nieuwe gedachten, nieuwe verschijnselen, nieuwe mogelijkheden. Dan komt er een ogenblik dat we de magie, het spiritisme, het spiritualisme en al die andere vormen van occultisme niet meer nodig hebben, omdat hetgeen ze nu mogelijk maken door onze aanvaarding dan een vanzelfsprekend deel is geworden van het dagelijks leven, ook van de mensen.

× De wetenschap wordt die geïnspireerd door wat er in de geestenwereld leeft? Waar ontmoeten die elkaar?

– Deze kunnen elkaar ontmoeten in de processen die wij inspiratief noemen, maar die sommige wetenschapsmensen intuïtief noemen. U moet goed begrijpen, de top-wetenschappers van deze tijd zijn vergroeid met een realiteitsopvatting die wordt bepaald door in feite zintuiglijke waarneembaarheid en herhaalbare constateerbaarheid. En juist in geestelijke fenomenen zijn die dingen niet aanwezig. Daardoor blijven ze, althans voorlopig, ten aanzien van dit alles begrensd. Pas als ze op hun eigen gebied op een punt komen waardoor het niet meer mogelijk is die aan te tonen, beginnen zij te veronderstellen. En als ze daar dan fenomenen bij betrekken waarvan geen directe samenhang kan worden vastgesteld, kunnen wij spreken van een vorm van mysticisme. Dit vinden wij bij de betere wetenschappers in deze tijd in toenemende mate.

x Is dat manifest in de taal over de psychics?
- Ik ken het manifest niet.
x Een geschrift over de oerbestanddelen van de stof ....
- Dat is een mooi verhaal en niet eens onjuist. Ik wil u wijzen op hetgeen wij in 1957 te dien aanzien al hebben gezegd namelijk: alles is energie. De werveling van de energie wordt bepaald door onderlinge bindingen plus werveling. Nu zijn we heel wat verder en hier en daar begint de wetenschap erover na te denken of het misschien zo zou kunnen zijn. U kunt zeggen dat wij onze tijd vooruit waren, maar dat is ook niet waar. Wij gingen gewoon uit van datgene wat wij in onze eigen wereld meenden te constateren.

-:-

40 JAAR HUMANISME.

Is dat wel waar? Is het humanisme niet het zien van de mens als mens? Zolang de mens de medemens niet kan zien als mens, kan hij zelf niet mens zijn. Zo wordt het al duidelijk dat het humanisme veel verder teruggrijpt dan men denkt. Dan denk ik niet alleen aan de grote filosofen als Spinoza en andere humanisten, Augustinus heeft er ook wat van weg gehad.

Ik denk gewoon aan de wijze waarop een mens beseft dat je om mens te zijn de gelijkwaardigheid van je medemens moet aanvaarden. Dat je om vrij te zijn moet beginnen de vrijheid van je mede mens mogelijk te maken.

Als u zegt: Veertig jaren. Ach zeker, het is een beweging en die is veertig jaren oud. Maar zelfs in die beweging zijn niet alle humanisten even humanistisch gezind. Want juist het erkennen van de ander als je gelijke, de verdraagzaamheid, maar daarnaast ook het vanuit jezelf het de ander mogelijk maken om volgens je beste begrip en opvatting een vrij mens te zijn, is het meest belangrijke.

Als ik daaraan denk, dan vind ik toch ook in de bijbel een zeer humanistisch principe terug: Heb uw naaste lief gelijk uzelf en God boven alle dingen.

Maar wat is God? Dat weten we niet. Wie is onze naaste? De mens met wie je te maken hebt. Laten we die dan aanvaarden zoals hij is. Laten we hem verdragen ook al zijn wij er niet altijd mee eens. Laten wij hem de vrijheden gunnen, die wij voor onzelf niet willen of durven nemen, maar die wij die ander dan toch toestaan.

Laten wij de moed hebben om zelf vrij te zijn. Niet vrij om anderen te misbruiken en te redigeren, maar om onszelf te uiten zoals wij zijn.

Werkelijk humanisme is eenvoudig verdraagzaamheid, respect voor de medemens. Laten we hopen, dat dat niet bij veertig jaren blijft. Dat alle eeuwen in het verleden en alle ontwikkelingen in die richting niet een, twee, drie teniet worden gedaan door mensen, die zo nodig anderen moeten vertellen hoe ze moeten leven, hoe ze moeten denken, hoe ze moeten geloven.

Laten wij hopen, dat het begrip voor de waardigheid van elke mens de menswaardigheid van het bestaan mogelijk maakt. En dat het respect voor de ander in zijn wezen, in zijn denken en zijn vrijheid voert tot een aanvaarding van de mensheid en zo tot een bewustwording, die geestelijk een grotere harmonie mogelijk maakt en daardoor een ruimer begrip schept zelfs als

je nog een keer zou moeten incarneren.

-:-

HET LEVENSGEDICHT VAN DE VROUW.

Ik begin met te dromen van mijzelf. Ik probeer mijn onvolmaaktheid te zien, te corrigeren tot ik in mij een waarde vind en bovendien vanuit mijzelf meen die waarheid wordt door al geacht.

Waar men die dan niet erkent, daar zal ik diep doorvoeld maar ook wel overdacht gaan strijden tot ik zelf de macht heb af te dwingen dat anderen in mij dat vinden wat ik omtrent mijzelf wil bezingen.

Maar als je leert om deel te zijn, om voort te brengen, voort te gaan, jezelf te zijn en dienend soms, soms heersend ook, toch te bestaan als deel van meer, als deel van leven, heb je dan niet aan het vrouw-zijn de ware betekenis gegeven?

Dan kun je zuchten, je kunt gaan roepen, je kunt gaan protesteren. Je kunt over het recht, het onrecht ten aanzien van de vrouw wat je wilt beweren, maar wat je zelf bent en wat je zelf blijft dat is het wat het vrouw-zijn in en rond jou steeds beschrijft.

En heb je dan jezelf gevonden en zelfbewust zelf geleefd, dan is het lied van heel je leven een melodie die langzaam zweeft door eeuwigheid en geestesdreven, die in al zichzelf steeds erkent, omdat je vrouw en mens tezamen bewuster deel van mensheid bent.

Een loflied op de vrouw kan ik u niet zingen. Een loflied op de man dat durf ik niet bestaan, omdat de mens pas mens wordt als hij het mens-zijn, niet de onderdelen bewust wil ondergaan.

:-:-:

WERELD IN VERANDERING

LES VI.

MENSELIJKE DENKBEELDEN.

Zoals u de laatste tijd heeft kunnen zien wordt de wereld meer geregeerd door denkbeelden dan door feiten. Om die feiten een beetje duidelijker te benaderen moeten wij het ideaal tegenover de feiten stellen.

Als ik zeg: democratie, dan klinkt dat schitterend. Elke mens heeft het recht om zijn stem in te brengen, om alles te zeggen. Aan de andere kant, als je zeker wilt zijn dat er niets gebeurt, moet je de mensen onderling laten twisten over wat ze zullen gaan doen. Democratie bestaat uit een geformaliseerde vorm van twisten.

Kijk ik naar denkbeelden als b.v. de volksstaat, dan kom ik tot de conclusie: hier gaat men uit van het standpunt dat je alleen rekening behoeft te houden met het welzijn van het geheel. Maar het welzijn van het geheel is de instandhouding van het geheel zoals het is. Ontwikkeling en verandering vloeien echter voort uit de individuele ontwikkeling en mogelijkheden. Op het ogenblik, dat je alleen maar gaat praten over het algemene en het hoogste goed voor allen, belet je in feite een verdere ontwikkeling en indirect voor velen een zekere bewustwording. Dat is niet zo prettig.

Dan is daar dictatuur. Een dictatuur gaat uit van het standpunt dat er één man moet zijn die het voor het zeggen heeft. Dat standpunt huldigen ook zeer velen, die zich de hoofden van democratische staten noemen.

Een dictator is iemand, die zijn wil doorzet met alle middelen en daarbij geweld meestal niet schuwt. Als ik zo kijk naar de verschillende staten, kom ik tot de ontdekking dat het in de Ver. Staten eigenlijk net zo goed geldt als in Rood-China of in Zuid-Afrika. Wanneer is er werkelijk een dictatuur?

Op het ogenblik, dat een enkele mens, alleen denkend vanuit zijn eigen belangen, probeert het gehele volk volgens bepaalde regels te laten leven, denken en werken. Een dergelijk voorbeeld in de huidige tijd is nog steeds Marcos. Een man, die het heus niet zo kwaad meende als men heeft verondersteld. Maar hij ging uit van zijn eigen côterie, zijn vrienden en hun belangen, ook de belangen van de kerk waarmee hij verbonden is. Hij meende, dat al het andere zich daarnaar had te voegen. Toen een deel van de kerk dat niet goed vond zei hij: Mijn belangen en die van mijn vrienden prevaleren boven die van de kerk. Als hij dat niet had gezegd, was hij nu nog president. Denkbeelden zijn dus een beetje schimmig.

We kunnen spreken over anarchie. Anarchie wordt door velen gezien als de absolute vrijheid die ontstaat als je alle bestaande structuur ver-

nietigt. Maar als er geen structuur meer is, wordt het zelfbehoud een veel hardere regeerder dan welke instelling dan ook. Er zijn geen zekerheden meer. Het zijn allemaal zaken waarover je moet nadenken.

Als ik nu een aantal politieke voorbeelden geef, dan zult u zeggen: Ja, goed maar er zijn toch ook andere dingen. Als we te maken hebben met instellingen die bindend kunnen werken - of ze nu kerk zijn of wat anders - dan zien we eveneens dat eigenaardige aspect van dictatuur, van heerschappij. In de kerk van Rome is dat een lange tijd zo geweest. Nu is dat verdwenen, althans voor een groot gedeelte en zien we dit aspect weer in Iran. Dus ook kerken. Maar als kerken zo zijn, dan zijn ook andere richtingen zo.

Als iemand zegt: Wij zijn de uitverkorenen. Wij hebben de juiste wet. Wij leven die wet en daarom moet iedereen het ook maar doen. Dan hebben we ook te maken met een poging tot dictatuur.

De moeilijkheid is dat een mens - of je het wilt toegeven of niet - een betrekkelijk uniek wezen is. Alle mensen verschillen een beetje van elkaar. Elk mens heeft daardoor zijn eigen voorkeuren, maar ook zijn eigen mogelijkheden en onmogelijkheden, zijn neigingen, zijn afschuw. Je kunt nooit een gemeenschappelijke noemer vinden waarmee al die individuen op een redelijke wijze samen kunnen leven en denken. Wat we dus nodig hebben is een minimum aan regeling en een maximum aan eigen mogelijkheden. Dat pakt niet altijd even goed uit, dat ben ik direct met u eens. Aan de andere kant, wanneer wij leven en we hebben persoonlijke mogelijkheden, we kunnen onze eigen vrijheid gebruiken, dan zitten wij gelijktijdig in een situatie waardoor we onze verantwoordelijkheden veel beter begrijpen.

Wat zoudt u zeggen van: verzorgd van de wieg tot het graf? Dat komt neer, geestelijk gezien, op een poging tot begrafenis nadat je bent geboren. Want je behoeft niet te zorgen voor jezelf. Neen, dat moeten anderen doen. Je bent niet verantwoordelijk in je relatie tot je medemensen. Daar zijn instellingen voor. Je hebt niet de noodzaak om voor jezelf reserves te vormen, want daar zorgt de gemeenschap toch voor.

Je hebt niet meer de noodzaak om jezelf te verdedigen en te beschermen. Daar heeft men zijn mensen voor. Je bent niet meer in staat om je ervaringen op de juiste manier te zien. Je vertroebelt ze allemaal door ze over te dragen aan de andere, het andere. Daarom is het geestelijk gezien ook niet zo'n aanvaardbaar ideaal, als u het mij vraagt.

Kijk ik echter dieper in de mens, dan ontdek ik dat de meeste mensen worden bevangen door allerlei angsten. Nu is dat op zichzelf niets bijzonders. Je hebt voor- en afkeur en ook angsten die je meebrengt uit vorige levens. Je hebt jeugdervaringen. Zelfs in de prénatale periode kun je misschien een trauma oplopen. Dus dat een mens al die dingen heeft, best. Maar op het ogenblik dat anderen de problemen voor jou gaan oplossen, kom je er niet meer aan toe jezelf te aanvaarden zoals je bent.

Je gaat leven in een droomwereld, in een soort persoonlijk sprookjesland. Dat sprookjesland is natuurlijk heel aardig, want je krijgt daar allerlei dingen te beleven waar je anders misschien.... Maar vergeet niet, je mist ook allerlei dingen die je anders wel zoudt hebben gevonden en beleefd. Je bewust worden van wat je bent met alle middelen is aanvaardbaar. Als er geestelijk een ideaal zou bestaan, een denkbeeld, een droombeeld dat dominant is, dan is dat wel het beeld van de bewuste mens.

De bewuste mens is echter niet iemand die alles kent en alles weet. De bewuste mens is iemand, die zichzelf beseft en aanvaardt zoals hij is. Juist met al deze uiterlijkheden wordt het steeds moeilijker om daarmee te werken. De problemen die ontstaan zijn op het ogenblik althans nog niet zo apert dat iedereen zegt: Ja, ik zie het zitten. U heeft gelijk, maar realiseer u wat er gebeurt.

Op dit ogenblik is er een strijd gaande in Duitsland omdat de vakbonden het recht willen hebben om ook politieke stakingen uit te roepen. Er is in Engeland meer ondergronds een voortdurende strijd gaande tussen de macht van de arbeider, de macht van de regering en nog eens de macht van de werkgever. Een dergelijke strijd is gewoon destructief. De regering is bang voor een politieke staking. Dat kan ik begrijpen, want zij denkt dat de gewone burger, de werker, eenvoudig zal doen wat zijn vakbond zegt, hoe vreemd het ook is. Maar de werkelijkheid is, dat alleen de dwazen dat doen.

Als je kijkt naar het gedrag van de gewone mensen, dan blijkt dat ze weliswaar in een sleur vastzitten, maar dat die sleur wordt gebroken op het ogenblik dat er een te grote belasting optreedt.
De politici doen dat ook. Zij denken: ach, de mensen zijn niet wijzer. Zij spuien beloften waarvan ze zelf weten dat ze onvervulbaar zijn. Zij praten met grote woorden die in feite niets betekenen. Ze voegen er in kleine lettertjes zoveel clausules aan toe dat je die zelfs in een verzekeringspolis niet kunt onderbrengen.

Dat is allemaal aardig, als de mensen niet denken. Dientengevolge is het in het belang van heel veel groepen dat de mensen niet zelf denken. Dit is goed, dat is kwaad.

Algemene normen zullen er natuurlijk zijn; die heb je bij een geest trouwens ook wel. Maar die normen moeten voortkomen uit je beleven, niet uit een stellen zonder meer. En dat wil men niet. Men wil niet dat u zelf normen stelt. Men wil de normen stellen die u als grens aanvaardt.

Nu bevinden wij ons tegenwoordig al een aardig eind op weg in de invloed van Aquarius. Dat wil zeggen, dat steeds meer mensen eigenlijk niet meer het gevoel hebben dat zij ten koste van alles hun voorman, hun gemeente, hun vereniging of wat anders moeten steunen. Zij zeggen: Ik steun alleen datgene wat voor mij betekenis heeft

De problemen die zijn ontstaan in vele landen, de moeilijkheden die men heeft in de USA, de grote verwarring en moeilijkheden die achter de schermen in de kerk van Rome bestaat, de toch wel wat wonderbaarlijke onderlinge verhouding zoals die zich o.m. in de protestantse kerken ontwikkelt zijn allemaal een kenteken hiervan. Het gezag verliest zijn betekenis als het niet door feiten wordt ondersteund. En dat impliceert weer dat er een maatstaf is anders dan een denkbeeld waarmee je het leven in feite kunt benaderen.

Wat zou dat kunnen betekenen? Kunnen. Je kunt wel een idee ontwikkelen als een soort denkbeeld, maar dat wil niet zeggen dat het voor iedereen juist en waar is.

1. Wat mij gelukkiger maakt en een ander niet ongelukkiger is goed.
2. Wat voor mij van belang is daar vecht ik voor, maar ik zal het een ander niet kwalijk nemen, als hij voor zijn belangen vecht.
3. Er zijn geen materiële normen die onaantastbaar zijn.
4. Geestelijk gezien is er maar één aspect belangrijk: harmonie.
   Al datgene wat tot die harmonie voert is aanvaardbaar. Al datgene wat van die harmonie wegvoert is onaanvaardbaar.

Mensen die zo denken kun je niet meer vangen in dat eenheidsbestel. Daar kun je geen politiek-religieuze eenheidsworst van persen. Die kun je zelfs niet meer gegarandeerd zuiver en zeker met de massa-media bespelen. En dat houdt in, dat nolens volens overal veranderingen tot stand komen. Om u een typisch voorbeeld te geven van de manier waarop tot heden toe ging wil ik u verwijzen naar o.a. de Engelse juryrechtspraak.

Er zijn een aantal mensen uit het publiek die door loting worden getrokken. Zij moeten dan verschijnen. Ze zitten daar, alle argumenten gehoord

hebbend en maken uit of iemand schuldig is of niet. Nu bestaat er een bekend recht van de advocaten. Zij kunnen namelijk (ik meen dat het in Engeland maximaal 3 mensen zijn in de Ver. Staten is het alleen op rede) wraken; d.w.z. die komen niet in de jury. Wat is nu het typische verschijnsel?

Als in de jury 5 of 6 mensen zitten die er tamelijk suf uitzien en er komt iemand die kennelijk een intellectueel is en die zou bij de jury gevoegd worden, dan wordt hij automatisch gewraakt. Weet u waarom? Omdat een advocaat zijn spel alleen goed kan spelen in de jury-rechtspraak, als hij een jury heeft die niet al te intelligent is. Op de dezelfde manier worden zelfs uit bepaalde betrekkingen mensen geweerd die te creatief denken. Want ofwel ze zouden de bazen de baas worden (dat is niet de bedoeling), dan wel ze zouden teveel fouten zien en misschien op slakken zout leggen die al eeuwenlang rond krioelen. En dat wenst men niet.

Ik zie dit verschijnsel tegenwoordig zelfs ook in een groot aantal spirituele bewegingen. Nu bedoel ik helemaal niet spiritische beweginkjes e.d. maar al die zich wat elitair voelende groeperingen die hun eigen geheimleer hebben, hun eigen geheime gebruiken en wat dies meer zij. Hun ledental fluctueert op het ogenblik zeer sterk. Alleen daar waar ze zuiver materiële voordelen bieden, blijft het ledental enigszins stabiel en is er zelfs enige toevloed. Hoe komt dat?

Een systeem van b.v. een esoterische school vergt aanvaarding. Niet alleen leren wat je wordt voorgelegd, maar ook doen wat je wordt gezegd. Heel veel mensen zeggen: Als ik heb geleerd, zie ik het anders. Waarom zou ik? Heel veel mensen zeggen zelfs: Die kennis kan ik ook opdoen zonder vereniging, zonder die unie of bond of kerk. En daarmee kan ik persoonlijk werken. Dan valt dus het gezag weer weg, maar de basis wordt wel veel breder.

Zolang er leergezag is, zal iedereen in ongeveer gelijke vergelijkbare termen denken, leven, spreken. Op het ogenblik dat men op zoek is, krijg je een wisselwerking. Ik heb het zo gedaan, maar ik had daar en daarmee last. I doe het dus zo en dan krijg ik dat en dat. Wat kunnen we van elkaar leren?

Broederschap is niet alleen: 'alle Menschen werden Brüder.' De Here beware ons daarvoor! Vooral als je denkt aan de kinderbijslag. Het is veel meer: wij delen met elkaar. Broederschap is delen, helpen, voor elkaar opkomen.

Als je in een groep zit waar een absoluut gezag is, dan kan dat gezag wel regelen dat je voor gelijkgezinden opkomt, maar je bent niet spontaan en vanuit jezelf met anderen bezig. Je bent niet bereid om ook geestelijk een wisselwerking met die anderen aan te gaan.

De wereld is ook op dit terrein heel sterk in beweging. Juist het feit, dat zoveel mensen naast het geloof leven en innerlijk toch eigenlijk gelovig zijn, dat zoveel mensen geestelijk zoeken, maar zich niet meer willen binden aan een vaste leer en een leergezag, heeft ervoor gezorgd dat er een steeds grotere uitwisseling van denkbeelden ontstaat. Die uitwisseling van denkbeelden is bewustwording.

Wat betekent bewustwording? Iemand, die op deze wijze persoonlijk, ook emotioneel, zich bewust is geworden van een aantal feiten, zal bij een volgende incarnatie op grond daarvan beter kunnen kiezen. Op grond van datgene wat je in dit leven aan problemen en onbesef uit de wereld hebt geholpen, kun je de volgende keer bewuster en ook beheerster in een menselijk leven optreden. Het kan dus wel even aanlopen. Maar dan krijgen we heel veel mensen, die juist in deze tijd dit anders leven, dit anders denken hebben geleerd, hebben ervaren, als weer zuivere persoonlijkheden terug.

Ik heb heel veel horen spreken over de voor- en nadelen van de computer en de automatisering. Wanneer je onderling spreekt, word je het al heel gauw met elkaar eens. Je moet de meest rationele productiemethode volgen en daarbij een zo goed en zo goedkoop mogelijk product leveren. Zolang het winstprincipe, dus de uitschakeling van de arbeiders, in de hand blijft, kun je zeggen: Ik ben het er niet mee eens. Maar als het product goedkoper wordt, beter van kwaliteit, dan zeg je: Ik ben er voor. Alleen, ik moet het ook kwijt kunnen. Ik moet productie op behoefte en niet alleen maar op betalingskrachtige vraag instellen. En dan zeg je: Hoe moet het bedrijf dan draaien? Dan wordt ook daarvoor een oplossing gezocht.

Die oplossing zal zeker niet zijn: subsidies, staatssteun of iets dergelijks. Er zijn heel veel activiteiten waarin de computer en de automatisering weinig kunnen doen.

De mens heeft een creatief vermogen. Misschien dat hij een schilderstuk kan laten maken door een computer, maar dan moet hij die eerst programmeren; het idee moet er eerst zijn.

In de tijden die komen wordt het denken, het bewustzijn van de mens steeds belangrijker, omdat wat zijn lichamelijke capaciteiten verder betreft die voor een groot gedeelte worden overschaduwd door de techniek, die het allemaal beter, sneller kan doen. Daar moet je je bij neerleggen. Maar dan betekent dat, dat elke mens moet leren denken. Dat elke mens op zijn manier moet leren creatief te zijn. Er is een enorme verschuiving van waarden. Er zijn meer van die tekenen.

Een bekende houding van instanties is altijd: Wij zijn er niet voor het publiek, het publiek is voor ons. Dat zegt men wel niet, maar zo bedoelt men dat. Nu komen er steeds meer mensen, die nog steeds in dat oude kader zeggen: Ik ben er toch eigenlijk voor het publiek. Ik moet te maken hebben met de mens die mij nodig heeft. Als de vertegenwoordiger van mijn instantie moet ik voor die mens opkomen en niet voor de perfecte en gemakkelijke ordening die de instantie wenst. Een systeem dat ook priesterlijk geldt.

Er zijn heel veel priesters, dominees en andere geestelijke leiders die niet meer in de eerste plaats proberen je een geloof op te leggen, maar die eerder proberen jou te helpen om op jouw manier te leven met het geloof dat in je woont. Dat is een andere benadering. Niet meer: het gezag dwingt hen om in te gaan maar: klop aan. Bied je blijde boodschap, je raad aan en ga verder als ze zeggen: Ik heb je niet nodig. Dat is ook iets dat in deze tijd steeds sterker kenbaar wordt.

Zelfs in zaken als kunst zien we eigenaardige veranderingen. Houdt u van popsingers? Ik heb even moeten nadenken voordat ik wist wat het was. Ik ben er nu achter. U moet zich één ding goed realiseren. Oorspronkelijk ging het om geluid. Hoe harder het geluid, hoe mooier. Hoe excentrieker het gedrag, hoe beter. Maar als je verder gaat, wat zie je dan? Dat er in feite in de popsinger een integratie plaatsvindt waardoor degenen die de muziek maken (u noemt het misschien geen muziek, maar het is het vaak wel) tevens ook dansers zijn, zangers en werken met showelementen van een revue, maar ook met sociaaldrame als achtergrond. Het is alsof zij op weg zijn naar een totale vorm van podiumkunst.

Dat is interessant, want een totale vorm wil zeggen, dat je alles mogelijk maakt; dat je uitdrukkingsscala rijper wordt, dat de overdracht veel intenser en beter kan plaatsvinden. Het betekent, dat ook op een ander terrein de mensen moeten gaan zoeken naar iets waardoor de dingen samenvloeien.

Er is al enige tijd een beweging gaande in de beeldhouwkunst waarmee men bewegende structuren zo probeert te maken dat ze b.v. gedreven door wind, door water, zelfs door een motor voortdurend nieuwe aspecten geven.

Er is ook een tijd geweest dat men probeerde te boetseren met licht. Al die dingen bij elkaar zijn vaak ook theatraal.

Daarnaast vinden wij een andere richting die probeert een sfeer over te brengen. Dat lukt niet altijd. Soms kom je een lege kamer binnen en daar ligt een hoopje vuil op de vloer, daar staan twee in elkaar geslagen stoelen, er is een krijtlijntje waarlangs je moet lopen en een luidspreker zegt: piep, piep-piep, piep. Dan zeggen de mensen: Is dat kunst? Neen, dat is geen kunst. Maar het is een aanloop. Want ook deze kunstvorm, de beeldende kunsten moeten een synthese vinden waardoor zowel architectuur, schilderkunst, beeldhouwkunst, geluid, belichting als sfeerbrengende kunsten gaan samenwerken om een indruk te vormen en over te brengen.

Het is wonderlijk dat de neiging tot synthese voorlopig toeneemt in de vrije kunstuitingen en daarnaast misschien ook wel enigszins in de vrije beroepen zoals journalistiek en dergelijke. Ook daar zien we een meer vrijer wordende samenwerking.

De medische groep, eens een zeer besloten kaste, begint langzaam maar zeker begrip te krijgen voor een samenwerking met paramedische beroepen, met paranormale genezingsmethoden. Synthese is een van de dingen die, al denken de mensen daar nog niet zo bewust over, op dit moment de tijd kenmerken. Het zijn ontwikkelingen die onvermijdelijk verder zullen gaan. Dan kunnen we zeggen: De ideeën van de mens zijn misschien uiterlijk nog niet zo veranderd, maar hun gevoelswaarde, hun inhoud is aan het veranderen.

De nadruk op het buiten het ik staande is het gelijk. De onaantastbare waarheid maakt steeds meer plaats voor - nog steeds gelijksoortige verwoording - een innerlijk gevoel, een innerlijke waarheid, een innerlijke uiting. Dat impliceert volgens mij ook nog dat op den duur de uiterlijke waarden hun betekenis steeds sterker gaan verliezen, omdat de innerlijke benadering haar uitleg zozeer varieert dat zelfs een wet niet meer kan worden gehandhaafd omdat de jurisprudentie zovele malen uitermate verschillend op basis van persoonlijke gebeurtenissen werd geïnterpreteerd.

Dat brengt mij tot een stukje dat misschien iets abstracter is. Er is een kracht in het denken. Wij hebben daar heel vaak over gesproken. Als uw denken steeds meer ook uw gevoelens inhouden, dan wordt de uitstraling aanmerkelijk sterker. Een sterke uitstraling zal al haar harmonische beroeren, terwijl een zwakke uitstraling misschien slechts hier en daar een enkele harmonische factor naar voren brengt. Een groot gedeelte van de uitwisseling van gegevens in de toekomst zal op wat men nu subliminaal vlak noemt liggen. Dat wil zeggen: niet zintuiglijke worden overgebracht en ook niet in telepathische boodschappen die in je hoofd hameren naar voren zal komen, maar eerder als een golf van allerlei dingen waardoor een weten en een emotie gelijktijdig in je ontstaan.

Mensen die denken, stralen uit. Wat je denkt, beïnvloedt je omgeving. Als je zegt: Wat is het warm, dan krijgt de omgeving het ook warm. Als je zegt: Wat is het koud en je voelt het werkelijk tot in je botjes, dan maak je het kouder voor de omgeving. Het heeft niets met de thermometer te maken; het is gewoon interpretatie.
Als je denkt: ondanks alles ben ik gelukkig, dan breng je aan iedereen de neiging over om het leven, het beleven positiever te benaderen.
Je bent dus eigenlijk bezig zonder het te weten. Op het ogenblik doen al heel veel mensen dat om in de omgeving van een nieuw medium geloofwaardige bepalingen van paranormale aard tot stand te brengen waarin de samenwerking niet meer een beredeneerde zaak wordt maar een ervaren noodzaak.

Ik heb zoëven gesproken over anarchie. Als de mensen zover komen, zal wat het systeem betreft er aan de buitenkant volgens de huidige norm spra-

ke zijn van een perfecte anarchie. Er is geen gezag. Niemand heeft eigenlijk iets te zeggen, maar iedereen draagt in het geheel zozeer bij dat wat hij is, weet, kan; daardoor vanzelf stuurt op het ogenblik dat hij/zij daarvoor geschikt is. Dit voert naar een meer toegankelijk worden van wat wij noemen het gemeenschappelijke bovenbewustzijn.

De gedachten van alle mensen kunnen op dit moment wel ervaren worden. Je kunt daaruit putten zoals het heet, indien er op één punt een perfecte, emotioneel ondersteunde harmonie bestaat. Maar als je zelf steeds meer leert in die sfeer te leven, dan worden dat geen dingen die je onbewust ondergaat of waarvan je de oorsprong niet kent. Je gaat steeds duidelijker wisselwerkingen ervaren. En waar die wisselwerkingen voor het ik definieerbaar zijn - of dit nu zuiver verstandelijk, emotioneel verstandelijk of emotioneel gebeurt - daar is oriëntering mogelijk in de gehele gedachtensfeer van de mensheid.

Maar ook geesten denken. Een deel van datgene wat u inspiratie noemt, komt uit de wereld van de geest. Aangenomen dat het voorgaande waar wordt, wordt ook de wereld van de geest steeds toegankelijker. Ik zeg niet, dat de grens wegvalt; dat duurt nog een hele tijd. Maar ik zeg u, dat men steeds meer bewust zal worden welke invloeden uit de geest komen, welke uit een gemeenschappelijk bewustzijn komen en welke gericht vanuit een groep naar u toekomen. Een grotere vrijheid ontstaat op deze wijze.

Een wereld in verandering is niet alleen maar een wereld die verandert in de richting van een nieuwe techniek, een nieuwe staatsvorm, een nieuwe kerk. Het is een wereld die in beweging is en voert naar een nieuwe vorm van leven, een nieuwe vorm van menszijn. Het is deze nieuwe vorm van menszijn die geestelijk van het hoogste belang wordt geacht.

In deze aanloopperiode ziet u maar enkele tekenen daarvan. U gaat het geheel nog niet begrijpen, maar elke dag worden die invloeden intenser. Elke dag ondergaat u ze iets bewuster. Dat betekent, dat ook in het heden deze verbondenheid van bewustzijn en emotie die zich kan uitstrekken over alle menselijk denken en over een deel van de geestelijke werelden tot uw eigen feitelijke wereld toe waar gaat worden.

Op weg naar de nieuwe waarheid zult u mijns inziens in uzelf, in uw wereld en in datgene wat er rond u is steeds meer begrip van verbondenheid of van eenheid ontdekken en steeds minder normgebonden daarin sorteren, verwerpen en aanvaarden, maar gewoon beleven. Dat zou een grote stap voorwaarts zijn .

-:-

ZIN ER NOG HEREN?

Wij worden altijd geconfronteerd met de Heren. Dat zijn degenen die alles bedisselen. Als je nu kijkt naar de bedisselaars, dan zie je hoe zij worden bedisseld. Je vraagt je dus af: Wie is de baas? Bijvoorbeeld: Wie is nu eigenlijk president van de Ver. Staten Ronald of Nancy? Want Nancy heeft in ieder geval de reputatie - o.m. in Suriname - dat ze heel erg verstandig en handig is, maar wel erg spinnig.

Alle dingen die op het ogenblik worden geleid, betekenen in steeds grotere mate gevangenschap voor de leiders. Want je kunt niet meer proberen om even vanuit jouw standpunt de zaken recht te zetten, omdat er om je heen zoveel mensen zijn die je duidelijk maken dat je dit woord niet moogt gebruiken en dat je dat niet moogt doen zodat je daardoor eigenlijk voortdurend in moeilijkheden komt.

Ik heb op mijn manier de wereld bekeken en mij afgevraagd: Zijn er nog Heren? Ik kwam tot de conclusie: ze bestaan niet meer. Want al degenen, die denken dat ze macht hebben, worden door de macht zodanig geregeerd dat ze slaven zijn geworden van datgene wat ze zeggen te brengen. Als ze denken de baas te zijn, dan spreken ze wel over dienen, maar het blijkt dat zij hun baantje moeten dienen omdat ze anders het volk, waarover ze denken meester te zijn, niet kunnen dienen.

Dit heb ik dan doorgetrokken naar allerlei richtingen en ik heb mij afgevraagd: Zijn er nog Heren in de geest? U begrijpt, dat heeft niets meer met het al of niet aanwezig zijn van aanhangsels te maken, want een heer in de geest is een geest, maar een heerser.

Wij kennen allerlei richtingen zoals de Heren der Stralen, de Heren van Kracht, de Heer van Wijsheid. Om er maar een paar te noemen. Ze zijn allemaal wel personen geweest, maar we beginnen steeds meer te begrijpen dat het helemaal geen personen zijn.

Wat wij een Heer van Wijsheid noemen is alleen maar een begripsvisie die in een bepaalde richting voert. Wat wij de Heer van de Stralen noemen, zou je beter kunnen zien als datgene wat door breking van de totaliteit ontstaat. Het is geen persoonlijkheid meer.

Ik behoef mij nu niet aan te sluiten bij sprekers die hier God en de duivel over de hekel hebben gehaald. Ik wil het gewoon houden bij datgene wat wij geestelijk eigenlijk aan het doen zijn. Als er geen Heren meer zijn, wat blijft er dan over? In plaats van wetten, gezag, beperking eerder iets dat lijkt op een kosmisch wegennet.

Overal zijn er mogelijkheden om een bepaalde weg te gaan. Je kunt je van die weg niet altijd onmiddellijk losmaken. Als je eenmaal op die weg bent, moet je gaan totdat je op een kruispunt komt en dan kun je eventueel links- of rechtsaf. Laat mij het zo zeggen: Je begint met Nederlander te zijn, je wordt kiesgerechtigd en dan moet je kiezen voor links of voor rechts. Op die manier gaat het elke keer weer.

Onze geestelijke weg wordt voor een groot gedeelte bepaald door datgene wat we zelf denken, wat we zelf willen. Wij kunnen niet zeggen: Er is een kracht die ons dwingt. Wij kunnen alleen zeggen: Wij brengen onszelf in een situatie waarbij we beheerst worden door de wegdie wij hebben gekozen. Er is geen persoonlijkheid. Het is geen Heer die ons onder zijn hoede neemt aan de ene kant en aan de andere kant betutteld tot en met. Trouwens, als het om betuttelaars zou gaan, dan zou je haast denken dat het voornamelijk Nederlanders zijn.

Als ik mijn weg zelf kies, ben ik daaraan gebonden. Het is geen schande, het is geen zonde, het is geen verdienste. Ik ben wat ik ben. Eerst op het moment, dat ik een besef heb voor datgene wat ik ben, zou ik kunnen zeggen: Ik zou het anders willen. Dan kijk je naar links en naar rechts maar je kunt niet ineens veranderen. Je moet wachten totdat er een beslissend punt komt en dan kun je van die weg afwijken.

Het wonderlijke is natuurlijk, dat de geest vele wegen tegelijk kan gaan. Het doet een beetje denken aan Avignon waar je op een bepaalde plaats een spoorwegviaduct hebt, een aquaduct en ook een verkeersweg; ze lopen practisch onder en over elkaar heen. Drie verschillende wegen. Drie verschillende soorten van vervoer zou ik kunnen zeggen en toch tijdelijk gelijk lopend. Op dat ogenblik kan het ene kanaal het andere beïnvloeden.

Wij zijn veel vrijer dan we denken te zijn. Want het aantal keuzemogelijkheden voor ons is ontelbaar. Er is heus niet een afzetting waar de politie ons staat te wenken: recht door. Wij kunnen links, wij kunnen rechts, wij kunnen om de bocht zus en zo gaan. Wij kunnen de gekste meanderwegen gaan, als we dat willen. Maar om te kunnen willen moeten we weten. En weten is eigenlijk de formulering die voortkomt uit het besef.

Dan vind ik in deze wereld heel interessant dat iedereen nog denkt aan Heren. Dat is heus niet alleen 'Here, Here' maar het is echt het beeld van de macht.
Ik heb een goeroe. Je kunt net zo goed zeggen: Ik heb een oehoe. Dat maakt weinig verschil uit, want die figuur kan uit jezelf voortkomen. Het kan een harmonie zijn met een concreet bestaande figuur, maar de ander mag nooit voor je beslissen. Weet wat je bent. Kies je eigen weg.

U ziet, dat ik mijn titel niet ten onrechte heb gekozen, ofschoon ik even aarzelde. Want als je zegt: Zijn er geen Heren meer, dan zegt menigeen; O, dat is iemand met kritiek op de moderne samenleving, of: het is een anti-feminist. Ik ben geen van beide, maar ik probeer te zoeken naar een werkelijkheid waarin wij kunnen leven. Als ik zeg 'wij', dan bedoel ik zowel de geest als de mens die in de stof leeft.
Wij moeten ons vrijmaken van al deze leiders die dwingen, want zij zijn niet reëel. Ze zijn geen werkelijke kracht. Ze zijn een soort fata morgana. Wat werkelijk is, is datgene wat in ons leeft.

Weet wat je bent. Ervaar hoe je deel bent van het geheel. Dat is de eerste basis voor een vrij kiezen van de wegen die je wilt gaan. Ga je een bepaalde weg en kun je niet afslaan, ga dan die weg zo goed mogelijk en zo plezierig mogelijk.
Als je eigenlijk liever kaviaar hebt en je krijgt kapucijners met spek, eet er maar rustig van en geniet er zo goed mogelijk van. Dat is helemaal geen onzin. Maar als je zover bent gekomen dat hier de kaviaar staat en daar de gerookte kaas, dan moet je even uitmaken wat je belangrijker vindt. Welk culinair voorbeeld kan worden vervangen door elk willekeurig voorbeeld omtrent menselijke gedragingen of zelfs geestelijke ontwikkeling.

Mijn conclusie dat er geen Heren meer zijn is eigenlijk het gevolg van een bewustwording. Heren zijn er natuurlijk nooit geweest, maar wij hebben ze altijd gemaakt. Wij hebben de krachten geschapen waaraan wij ons vervolgens zo nederig hebben onderworpen. Onze nederigheid kan hoogstens bestaan uit een erkenning van de totaliteit maar nooit uit een ons neerbuigen voor een macht en ons daaraan onderwerpen, want dat is dwaasheid.

In deze tijd beseffen meer en meer mensen dat de Heren eigenlijk niet meer bestaan. Heel vaak zijn de mensen bezig met allerlei idealen en vragen zij zich af: Zijn er nog Heren? Zijn er nog machten, persoonlijkheden op wie wij ons kunnen beroepen? En als ze dan 'ja' zeggen, dan is al wat ze hebben gedroomd al voorbij. Daarom wilde ik in dit tweede gedeelte de nadruk leggen op deze eigen verantwoordelijkheid.

U kiest uw weg. U moet die weg gaan tot het ogenblik dat er een keuzemogelijkheid is. Zeg niet: Ik verander mijzelf. Zeg: Ik verander de richting van mijn leven, van mijn denken, van mijn bestaan.
Zeg niet tegen uzelf: De hogere macht heeft beslist dat ik dit moet doen. Zeg: Dit is op dit moment mijn taak. Als ik voel dat deze taak voor mij niet meer de aanvaardbare is, dan zal ik een andere richting inslaan.

Een Heer van Wijsheid kan mij niet blijvend bereiken. Hij kan mij alleen bereiken op dat ogenblik dat ik mij bevind op een weg, die harmonisch is met datgene wat in die weg van wijsheid ligt opgesloten. Dan zou het veel gemakkelijker zijn om te blijven zeggen: Er zijn Heren. Er zijn grootmachten en die bepalen het.

Je kunt zeggen: De economie gaat slecht. Het is de schuld van Lubbers. Maar Lubbers heeft er ook niets mee te maken. Hij kan het niet veranderen. U allemaal bij elkaar zou het misschien kunnen veranderen, maar Lubbers kan het niet.

Zo is het ook met al die geestelijke wegen, die geestelijke krachten. Het is prettig als we zeggen: Ik behoor onder de Heer van de Blauwe Straal, van de Rode Straal of van de Gele Straal. Het straalt naar alle kanten. Maar het is een persoonlijkheid. Daarmee valt er iets weg wat vele mensen dierbaar is: het denkbeeld van een vaderlijke bescherming die hen a.h.w. gelijktijdig helpt, geleid en die verantwoordelijk is voor alle dingen waar het misgaat. Er zijn geen Heren; dat is nu juist het moeilijke.

In de periode waarin de wereld zich op het ogenblik beweegt hebben we allemaal een beetje het gevoel van: als daar nu eens iemand anders zou komen en daar ook iemand anders, dan zou het in de wereld veel beter zijn. Dat is niet waar. Want wat er op de wereld bestaat, wordt mede bepaald door de mensen en niet door degenen die door de mensen als Heren worden beschouwd.

Geestelijk kunnen wij in deze tijd enorm veel bereiken en veel doen. Maar het zijn geen krachten die ons daartoe brengen en die ons daarbij geleiden. Ik denk wel eens: als er geestelijke geleiders op aarde zijn, dan zijn er nog veel meer halfgeleiders.

Er is een aantal mogelijkheden. De grote kunst van het leven is niet om een beschermer te vinden, iemand die je de eeuwige zaligheid garandeert of die je de wijsheid geeft of die de weg van je leven voor je bepaalt zodat je bewuster kunt worden, maar om voor jezelf de rust en de vrede te vinden waardoor wij onszelf kunnen beseffen zoals we zijn en dan ook nog eens kunnen beseffen hoe wij eventueel verandering kunnen brengen in ons handelen, in ons denken en op welke ogenblikken dat mogelijk is.

Ik ken heel veel mensen die er een hekel aan hebben op te staan van tafelen. Je zit net lekker te eten, je hebt net de soep naar binnen gewerkt en je bent bezig een paar piepertjes te prakken en daar wordt gebeld. Als er dan iemand komt en je zegt: Kom onmiddellijk mee, dan ontstaat er een automatische traagheid. Ik denk, dat het bij ons eigenlijk een beetje hetzelfde is.

Wij zijn een beetje verliefd op de dingen die we zijn, die we hebben. Ach, het is zo mooi weer. Al die bloesem en dat ruige strand langs de zee. Ik wil hier niet weg. En toch is er iets dat zegt: Je moet die dingen maar eens vergeten. Dan zeg je: Neen, neen. Maar dat beseffen we op dat ogenblik niet.

Er zijn ogenblikken dat je alles moet laten staan om een bepaalde keuze te maken, om een bepaalde taak te verrichten. Dat is eigenlijk datgene waaruit onze vrijheid bestaat. De enige factor die kan bepalen wat het betekent, zijn wij zelf. Daar waar we in ons rust vinden, vrede en harmonie, is wat we doen goed. Dan is er niet de een of andere geestelijke leider, die daar als een verkeersagent met zijn geestelijk fluitje staat, zijn hand opsteekt en zegt: Stop, links af en kiezen.

Dat betekent ook geen problemen maken over wat je bent geweest. Zelfs ook niet teveel problemen maken over hetgeen je bent. Het is beseffen wat je bent. Beseffen wat je anders wilt en gewoon wachten op het moment dat je een weg ziet die in die richting voert. Zo eenvoudig is dat.

Wij zijn veel vrijer dan we denken, want het aantal keuzemogelijkheden dat voor ons bestaat is ondenkbaar. Er is heus niet een afzetting waar de politie ons staat te wenken: recht door. Wij kunnen links, we kunnen rechts, we kunnen om een bocht zus en zo gaan. We kunnen de gekste meanderwegen gaan als we dat willen. Maar om te kunnen willen moeten we weten. En weten is eigenlijk de formulering die voortkomt uit het besef.

Dan vind ik in deze wereld heel interessant dat iedereen nog denkt aan Heren. Dat is heus niet alleen Here, Here. Het is echt het denkbeeld van de macht.
Ik heb een goeroe. Je kunt net zo goed zeggen: Ik heb een oehoe.
Dat maakt weinig verschil uit, want die figuur kan uit jezelf voortkomen. Het kan een harmonie zijn met een concreet bestaande figuur. Maar de ander mag nooit voor je beslissen. Weet wat je bent. Kies je eigen weg.

U ziet, dat ik mijn titel niet ten onrechte heb gekozen, ofschoon ik even aarzelde. Want als je zegt: Zijn er geen Heren meer, dan zegt menigoon: Dat is iemand met kritiek op de moderne samenleving, of: het is een anti-feminist. Ik ben geen van beide, maar ik probeer te zoeken naar een werkelijkheid waarin wij kunnen leven. Als ik zeg 'wij', dan bedoel ik zowel de geest als de mens die in de stof leeft. Wij moeten ons vrijmaken van al deze leiders die dwingen, want zij zijn niet reëel. Ze zijn geen werkelijke krachten. Ze zijn een soort fata morgana. Wat werkelijk is, is datgene wat in ons leeft.

Weet wat je bent. Ervaar hoe je deel bent van het geheel dat is de eerste basis voor een vrij kiezen van de wegen die je wilt gaan.
Ga je een bepaalde weg en kun je niet afslaan, ga die weg zo goed mogelijk en zo plezierig mogelijk.
Als je eigenlijk liever kaviaar hebt en je krijgt kapucijners met spek, eet daar maar rustig van en geniet er zo goed mogelijk van. Dat is helemaal geen onzin. Maar als je zover bent gekomen dat hier de kaviaar staat en daar de gerookte kaas, dan moet je eerst uitmaken wat je belangrijker vindt. Welk culinair voorbeeld kan worden vervangen door elk willekeurig voorbeeld omtrent menselijk gedragingen of zelfs geestelijke ontwikkeling.

Mijn conclusie, dat er geen Heren meer zijn is eigenlijk het gevolg van een bewustwording. Heren zijn er natuurlijk nooit geweest, maar wij hebben we altijd gemaakt. Wij hebben de krachten geschapen waaraan wij ons vervolgens zo nederig hebben onderworpen. Onze nederigheid kan hoogstens bestaan uit een erkenning van de totaliteit, maar nooit uit een ons neerbuigen voor een macht en ons daaraan onderwerpen, want dat is dwaasheid.

In deze tijd beseffen meer en meer mensen dat de Heren eigenlijk niet meer bestaan. Heel vaak zijn de mensen bezig met allerlei idealen en vragen zij zich af: Zijn er nog Heren? Zijn er nog machten, persoonlijkheden op wie wij ons kunnen beroepen? En als ze dan 'ja' zeggen, dan is al wat ze hebben gedroomd al voorbij. Daarom wilde ik in dit tweede gedeelte de nadruk leggen op deze eigen verantwoordelijkheid.

U kiest uw weg. U moet die weg gaan tot het ogenblik dat er een keuzemogelijkheid is. Zeg niet: Ik verander mijzelf. Zeg: Ik verander de richting van mijn leven, van mijn denken, van mijn bestaan.
Zeg niet tegen uzelf: De hogere macht heeft beslist dat ik dit moet doen. Zeg: Dit is op dit moment mijn taak. Als ik voel dat deze taak voor mij niet meer de aanvaardbare is, dan zal ik een andere richting inslaan.

Leer vrij zijn. Dat is mijn conclusie. Niet vrij van alle hinderpalen, want dat is onmogelijk, maar leer vrij te zijn door te aanvaarden wat er is, te werken met wat er is, te weten wat je eigenlijk wilt en te zoeken naar het ogenblik dat je in deze of gene richting een beslissing zelf kunt ne-

men.

Mijne vrienden, zijn er nog Heren? Neen. De Heren sterven in het groeiend besef van het zelf-zijn dat de steeds bewustere mens in zich ontdekt.

-:-

I L L U S I E.

Illusie. Een droom, een waanbeeld, een fata morgana, een spiegeling van denkbeelden die ik op mijn wereld projecteer. Een water voor dorstigen dat verdwijnt als je er dichtbij komt.

Een illusie is altijd datgene waarin wij ons koesteren, als we in nood zijn, maar wat ons nooit kan helpen om onszelf te redden. Laten wij ons omtrent onszelf en omtrent de wereld alsjeblieft geen illusies maken. Laten we proberen te werken met de feiten.

De mensen zijn niet zo goed als u zoudt willen en u bent zelf niet zo oprecht als u zoudt willen. Laten wij begrijpen dat juist de illusies zo ontzettend veel ongelukken veroorzaken. Het is de illusie van de automobilist: ik ben vaardig genoeg. 120 km met dit weer is niet erg. En dan zijn er weer vier overledenen en twee total-losses.

Wij moeten begrijpen: illusies zijn niet genoeg. Feiten zijn het enige waaraan wij ons kunnen vastklampen. En als de feiten dan niet stroken met hetgeen er in ons leeft, dan moeten we niet zeggen dat dat droombeeld waar kan worden, maar dan moeten we ons afvragen: In hoeverre er feitelijke veranderingen mogelijk zijn in de richting van het droombeeld.

Vooral moeten we ons de illusie niet maken dat iets of iemand, God of mens zal beantwoorden aan onze voorstelling daarvan. Want geloof mij, God is anders dan de mensen denken. En de mensen zijn anders; beter maar ook veel slechter dan de mensen die zich illusies maken zich over het algemeen voorstellen.

Leef met de feiten. Werk met de feiten in jezelf en buiten jezelf en de illusie verdwijnt. In de plaats daarvan komt een werkelijke bereiking en de werkelijke vooruitgang.

Elke illusie die je koestert, kan alleen waar worden, indien je de totaliteit beseft die ze omvat. Probeer dus eerst, uitgaande van de feiten, de totaliteit te omvatten, dan zal de illusie misschien ooit waar kunnen worden.

:-:-:

SLEUTELS

COSMISCHE LERINGEN
mediamiek ontvangen en uitgegeven
door de „Orde der Verlossingsmens"
te 's-Gravenhage.

M A A N D B L A D.
(10 nrs per jaar)

I N H O U D.

APRIL 1986. 31e jaargang.
Nummer 7.

GOD IN VERSCHILLENDE GEDAANTEN

De wil der Goden CI blz. 77
De wereld van de geest CI " 85
Geestelijke doop CI " 90

WERELD IN VERANDERING

De waan, de waanzin en de werkelijkheid. CII " 71
Moderne duivelaanbidders CII " 76
Verlichting CII " 80
Een gelukkig mens CII 2 80

Overname uit „SLEUTELS" slechts toegestaan na schriftelijke toestemming van het bestuur der „O.D.V."

WERELD IN VERANDERING

LES VII.

DE WAAN, DE WAANZIN EN DE WERKELIJKHEID.

Het zal u opgevallen zijn dat de laatste tijd er nogal wat verandert op de wereld. Ik wil niet alleen wijzen op de moeilijkheden van b.v. de U.S.A. of de val van de olieprijzen. Ik zou eerder de aandacht willen richten op een aantal denkbeelden.

Zo is er het denkbeeld van de Amerikanen dat zij overal worden bedreigd. Zo is er het denkbeeld van de Russen dat je niemand kunt vertrouwen. Zo zijn er de stellingen van een aantal heethoofden dat alleen een bepaalde godsdienst goed is of dat alleen een bepaalde manier van leven aanvaardbaar zal zijn. Het zijn droombeelden, ideologieën.
Op grond daarvan probeert men de werkelijkheid te veranderen. Om te wijzen op de waanzin die daarin gelegen kan zijn:

Er wordt op dit ogenblik alleen aan wapens en bewapening plus proeven voor verdere bewapening meer geld uitgegeven dan nodig zou zijn om alle hongerenden op aarde gedurende een jaar lang van een goede maaltijd te voorzien. Dat is dus dwaas. Even dwaas is het ongetwijfeld dat oude heren erover zitten te kiften wie bij wie moet komen en wanneer en waar. Want het gaat toch werkelijk niet om de vraag wie nu het belangrijkste is. Het gaat om de vraag, of er iets bereikt kan worden.

Wat is de werkelijkheid die achter deze dingen schuilgaat? Laten wij de zaken eens op een rijtje zetten.

Er is op het ogenblik een zeker verloop in de neiging om zich in allerlei afgesloten religieuze groepen te gaan bewegen. Anders gezegd: De secten met hun absolute discipline zijn wat op hun retour. Godsdiensten trekken hier en daar wel wat gelovigen, maar als je het op de keper beschouwt, is dat geen kwestie van geloof maar van sociale noodzaak. Er komt dus een grotere vrijheid van denken.

Ook in de wetgevingen van de verschillende landen speelt zich een soortgelijk proces af. Men heeft alles willen regelen, regelen en nog eens regelen en men is vastgelopen. Dat uit zich op verschillende manieren.
In Nederland door het uitvinden van anders klinkende regelingen die toch op hetzelfde neerkomen.
In Engeland is het een uitverkoop van allerlei bedrijven waarin de staat grote belangen had.
In Duitsland is het een poging om vooral de communicatie en de telecommunicatie wat beter in zijn greep te krijgen en gelijktijdig een aantal bijzonder vriendelijke gebaren te maken tegen Oost-Duitsland. We zouden voor elk land op aarde dergelijke gegevens kunnen verschaffen.

Reagan is nu bezig met de voorbereiding van een aantal wetswijzigingen omdat hij enkele malen zijn wil niet zonder meer heeft kunnen doorzetten.

Dat er vele andere staatslieden zijn met soortgelijke denkbeelden en pretenties zal u niet verbazen. Dat wil zeggen, dat oude vormen nu onder zware druk staan. Dat geldt niet alleen voor de denkbeelden.

Als wij de praktijk bekijken, dan zien wij de olieprijzen onder druk. Maar het gaat niet alleen om de olieprijzen, het gaat ook om de Amerikaanse dollar. Het gaat om een tijdelijk wegvallen van een situatie die toch zeker een kleine 30 jaar (met varianten) heeft bestaan. Nu wordt het anders. Dit betekent, dat er in de economie velerlei veranderingen plaatsvinden. De zekerheden van eens staan opnieuw op de tocht. Dat impliceert, dat wij ons bevinden in een bijzonder interessante periode die waarschijnlijk nog ongeveer 19 jaar zal duren. We zullen daarin ongetwijfeld een groot aantal veranderingen zien: sociaal, economisch en op wetgevend gebied.

De waarheid achter het verschijnsel van deze tijd is, dat men zich zo heeft vastgebeten in theorieën dat de praktijk op dit ogenblik de theorieën te sterk logenstraft om ze nog ongewijzigd te kunnen handhaven. Het is begrijpelijk dat hierdoor heel wat mensen in de ellende komen. Ik zal u heus niet voorhouden dat het nu voor iedereen altijd en overal beter zal worden. Maar er komt verandering. Die verandering heeft niet alleen maar te maken met de z.g. structurele problemen als werkloosheid. Ze heeft te maken met de gehele samenleving en ook met het gedrag van de z.g. sub-culturen die in elke samenleving te vinden zijn. De verhoudingen veranderen.

Wat kun je op grond van die waarheid veronderstellen?
Prijzen zullen zeer waarschijnlijk gaan dalen. Regeringen zullen proberen de voordelen van de prijsdaling naar zich toe te halen door extra heffingen. Dit zal onrust baren en hierdoor vinden in vele landen op betrekkelijk korte termijn politieke verschuivingen plaats.

In de godsdienst ziet men op dit ogenblik de noodzaak tot verandering, maar kan deze vaak niet geheel tot stand brengen zoals men dat eigenlijk nuttig acht. Dit betekent een aantal kleine wijzigingen en binnen afzienbare tijd (ik vermoed 8 à 9 maanden) een zendbrief van de huidige Paus waarin dan toch een wat andere benadering van het geloof en de geloofspraktijk kenbaar wordt.

Wij moeten er verder rekening mee houden dat bestaande instanties voor een groot gedeelte hun nut verliezen; dat bepaalde nu machtige groeperingen tot toenemende machteloosheid worden gedoemd. Degenen die daarbij betrokken zijn, zullen dit niet willen aanvaarden. Zij zullen proberen een beeld te scheppen t.a.v. de openbaarheid waarin hun eigen grootheid, macht en gelijk eens te meer duidelijk wordt gedemonstreerd.

Wij krijgen over een paar jaar te maken met een tijd waarin misleidende voorlichting de meest voorkomende is. Verder krijgen wij te maken met een aantal aangepaste denkbeelden en filosofieën. Deze zullen zowel wetenschappelijke en semi-wetenschappelijke gebieden bestrijken als religieuze. Daarnaast ontstaat er een nieuwe visie op het solidariteitsprincipe en al wat daarmee samenhangt.

De illusies waarmee men de mensen probeert te binden aan het oude worden hier en daar wat doorzichtig. Dit betekent, dat men wat anders moet gaan verzinnen.

Ik voorspel in de komende 5 à 6 jaar een aanmerkelijke toename van geweld; ook overheidsgeweld. Ik voorspel voor de komende tijd het waanzinnige beeld van gekozen regeringen die komen tot beslissingen, besluiten en maatregelen die ingaan tegen alles wat hun kiezers wensen, verlangen en hopen.

Wij krijgen te maken met situaties waarin eens verkregen rechten moeten worden teruggenomen. Dat is iets wat altijd erg pijnlijk is. Stakingen, opstandjes e.d. zijn als vanzelfsprekend hiermee verbonden. Maar als al

deze conflicten zich verder ontwikkelen, zoals ik het op dit moment meen te kunnen voorzien, dan moeten we ook concluderen dat steeds meer mensen zich bewust worden van de zinloosheid van een groot deel van alle verklaringen, van alle maatregelen, van alle z.g. gunsten of diensten die men u wil bewijzen. En dat houdt in, dat het geheel van de samenleving inclusief geloof, politieke rechten, sociale structuur door steeds meer mensen onder de loep wordt genomen.

Je zou het een soort bewustwordingsproces of een mondigheidsproces kunnen noemen. Maar als je begint bij alles een vraagteken te zetten, steeds weer na te gaan wat er nu wel of niet klopt, dan komt er ook een ogenblik dat je dit zult doen ten aanzien van geestelijke zaken. Dat is een heel belangrijk punt.

Op het ogenblik dat de mens in zijn geestelijk leven en beleven een persoonlijke mondigheid bereikt, kunnen de krachten die in de mens leven zich veel gemakkelijker ontwikkelen en kunnen alle gaven die nu occult heten zich gemakkelijker ontplooien. Binnen 25 jaar zal het aantal telepathisch begaafden tenminste vijf- à zesvoudig zijn alleen als gevolg van dit proces. Daarnaast zullen er steeds meer telekineten op de voorgrond komen. Er zal sprake zijn van helderziendheid (clairvoyance) en ook dit zal een steeds grotere rol gaan spelen. Ik wil hierbij opmerken dat dit in het verborgene zo nu en dan al het geval is. Bijvoorbeeld: de grote heroïne-vangst in de Ver. Staten is te danken aan adviezen die gegeven zijn door een vrouwelijke helderziende.

Het zal u mogelijk interesseren te horen dat niet alleen de CIA, maar ook de BVD tegenwoordig rekening houdt met bepaalde denkbeelden en visioenen van mensen die als paranormaal begaafd bekend staan. Het is interessant, maar het is veel interessanter als die dingen tot ontwikkeling komen. Hierdoor namelijk wordt de waan, die men de mensen voortdurend opdringt, steeds minder houdbaar. Hierdoor wordt de waanzin van de beslissingen, die men zo nu en dan neemt, steeds duidelijker zichtbaar. Hierdoor gaat men steeds beter begrijpen wat bepaalde groepen en belangengroepen ertoe beweegt om in een zekere richting te streven. Dat impliceert dan weer een veel ingrijpender verandering dan op dit moment denkbaar is.

De EEG heeft een munt: de ECU. Je zoudt haast zeggen: eque of ia. Maar goed, hoe ezelachtig of staartachtig ook deze munteenheid zich nu nog beweegt als een theoretische grootheid, ze is hier en daar al doorgedrongen in het belegginswezen. Dat wil zeggen, dat nationale munteenheden een groot gedeelte van hun eigen belangrijkheid al verloren hebben of aan het verliezen zijn en dat er een gemeenschappelijke munteenheid gaat komen. Maar als er een gemeenschappelijke munt is, dan wordt plotseling transfer veel eenvoudiger. Dan is het ook veel eenvoudiger om projecten, werkkrachten e.d. daar te brengen waar zij het best op hun plaats zijn.

Bijzondere aandacht zult u ook moeten geven aan de z.g. vreemde gastculturen die in practisch elk Europees land een rol spelen. We kunnen ze benaderen vanuit het standpunt van de meeste Nederlanders: het zijn volwaardige mensen. Dus moeten we maar respect hebben voor hun cultuur. Ik vraag mij alleen af, of men daarbij nog durft zeggen: ....en zij moeten respect hebben voor onze cultuur. Dat laatste is wel eens twijfelachtig.

Deze eenheden bevinden zich voor een deel in de tweede en voor een kleiner deel zelfs in de derde generatie. Dat wil zeggen, dat een veranderen van cultuurwaarden steeds normaler wordt en dat grenzen gaan wegvallen als ze niet kunstmatig instand worden gehouden. Het betekent een verrijking van een cultuurbeeld, maar gelijktijdig een soort gelijkrichting.

Als je even nadenkt, is dat ook heel begrijpelijk. Je kunt van een

Turk niet verwachten dat hij de eerste paar jaren dat hij in Nederland verblijft al begint deel te nemen aan een klompendansgroep. Aan de andere kant kun je van een Nederlandse vrouw ook niet zonder meer verwachten dat ze erg enthousiast is over buikdansen, tenzij dat al enige tijd in de mode is; wat op het ogenblik het geval is. Weet u dat Nederland tegenwoordig al ruim 1700 redelijk begaafde buikdanseressen heeft die ook in het openbaar durven verschijnen met hun gewaggel?

De kinderen hebben reeds de Nederlandse samenleving en daarmee ook hun positie in het gezin afgemeten aan de Nederlandse cultuur. En wanneer zij kinderen krijgen - en dat is nu reeds het geval - dan is het duidelijk, dat daar een soort ver-Nederlandsing is ontstaan. Men blijft echter zijn eigen cultuur houden en misschien houdt men nog vast aan de eigen nationaliteit, maar men komt tot een manier van leven die past in de Nederlandse samenleving. Datzelfde speelt zich ook af met uitzondering van Beieren in grote delen van Duitsland. In Oostenrijk bestaat een soortgelijk probleem, zij het dan dat daar geen Turken zijn. Ook daar zien we deze integratieverschijnselen.

In Frankrijk heeft zich al een redelijke integratie voltrokken waardoor vele Noord-Afrikanen reeds helemaal geworteld zijn in het beeld van de Franse cultuur en als ik het mag zeggen het Franse gangbare bourgeoise gedrag. Realiseer u wat dit gaat inhouden. Het is een smeltketeleffect. Dat smeltketel-effect is gericht op samenwerking, want die is belangrijk

Je kunt in een situatie waarin je voortdurend met waanbeelden wordt geconfronteerd, waarin de meest waanzinnige besluiten worden genomen niet eenvoudig aan de kant gaan staan en zeggen: Ik ben dit of dat. Je moet je ermee bemoeien. Vooral de jongeren gaan dat doen. Zij hebben hun eigen visie. Hun reacties zijn aanmerkelijk aanvaardbaarder dan van de meesten van hun ouders. Ofschoon ze wel - dat geef ik toe - vaak feller en openlijker hun bezwaren tegen een aspect van de Nederlandse samenleving naar voren zullen brengen. Datzelfde zien we in Duitsland, Frankrijk, Italië enz. In Engeland hebben ze daar ook moeite mee.

Realiseer u dat daardoor een onderlaag ontstaat die niet meer zoals eens afhankelijk is van de top, maar dat we langzaam weer de kant uitgaan van bepaalde sauriërs waar het grootste gedeelte van de hersenen in het lichaam zit en niet meer in het kleine kopje. Het kopje is altijd het bestuursapparaat. Het volk zelf is het lichaam, het schept de levensmogelijkheden. Het moet al het andere instandhouden.

Als het volk gaat denken, dan ontstaat er een integratie die niet alleen beperkt blijft tot kleine cultuurgroepen binnen een bepaalde hoofdcultuur, maar we krijgen ook een veel betere associatie met wat men tegenwoordig buurlanden of andere nationaliteiten noemt.

Wij hebben al eens eerder gesproken over de neiging die bestaat tot blokvorming en over een toekomst waarin waarschijnlijk alleen nog continentale blokken bestaan. Wat wij in deze dagen beleven is een aanlooptijd. De wereld is niet alleen in verandering, in beweging. De wereld is bezig om uit te kristalliseren naar een nieuw mensbeeld, een nieuw wereldbeeld en daarnaast een nieuwe relatie tussen de mens en de wereld waarin hij leeft. Dat brengt mij tot het laatste punt dat ik hier wil aansnijden:

Het zal u bekend zijn dat op het ogenblik een aantal chemische industrieën, waaronder ook Nederlandse, bezig zijn om zwaar uit te breiden. Gelijktijdig wordt het giftige stoffen dat wordt voortgebracht steeds groter. Het afval wordt gevaarlijker. Het transport brengt meer risico's met zich mee. Er bestaat op dit ogenblik nog de neiging om dergelijke ontwikkelingen dan maar op de koop toe te nemen vanwege wat men noemt de werkgelegenheid, het politieke belang en de plaats die wij moeten innemen op

de internationale markt. Maar dat is de bovenkant. De mensen, die een gifexplosie hebben meegemaakt, denken daar heel anders over.

Een groot gedeelte van het Nederlandse volk wordt in de komende tijd geconfronteerd met een aantal kleine milieurampen. Daarnaast wordt het al lange tijd geconfronteerd met de problemen die afvalstortingen voor het milieu meebrengen. Men probeert er wat aan te doen. Maar wat? De maatregelen die nu worden genomen zijn zeker onvoldoende. Dan is er maar één ding dat je kunt doen. Je kunt overgaan tot een andere manier van vervaardiging of eventueel zelfs een aantal producten afschaffen. Dat laatste gebeurt op dit ogenblik hier en daar in toenemende mate.

Zelfs in België waar men veel meer vrijgevochten is dan in Nederland op dit gebied worden nu steeds strengere maatregelen van kracht waardoor men zowel het transport van gevaarlijke stoffen, de verontreiniging van het milieu als ook het risico voor de omgeving ernstig beschouwt en maatregelen treft als anderen (producenten b.v.) dit niet doen.

In Duitsland is er zelfs een heel groot proces geweest tegen Bayer al is dat niet boven tafel gekomen omdat de pers en daarnaast de andere industrieën van het Bayerconcern een groot aantal verontreinigingen loosde in openbare wateren en daarbij verantwoordelijk waren voor de opslag van giftige stoffen op de Rijn waardoor grondwaterverontreiniging ontstond. Het Bayerconcern zal in de komende twee jaar ruim 1½ miljard besteden om de schade die het heeft aangericht enigszins ongedaan te maken. Dat was de enige mogelijkheid om een publiek proces te voorkomen dat men - en dat wist men zeker - toch zou verliezen en dan zouden er misschien ook schade-eisen komen van burgers. In Nederland hebben zich dergelijke dingen op bescheiden en beperkte schaal eveneens afgespeeld.

Er wordt op het ogenblik - zij het moeizaam en aarzelend - zelfs door overheden begonnen om het milieu zuiverder te maken. De gewone burgers zullen daaraan moeten meewerken. Dat kan echter pas, wanneer een aantal rampen zijn gebeurd. Het afsterven van de bossen in Duitsland was aanleiding voor de eerste maatregelen naar onderzoek van het gouvernement. In Nederland begint een zelfde probleem zich te tonen. Ook hier zal men zich in toenemende mate daarmee moeten bemoeien. Als de gewone burger ziet dat er iets gebeurt dat niet hoort, dan zou hij eigenlijk ook zelf moeten ingrijpen.

Er bestaat in de USA een gebruik dat men noemt Citizens Arrest; d.w.z. een burger kan een misdadiger arresteren en overleveren aan de politie. Als in Nederland de buurtbewoners een dergelijk recht zouden hebben, dan zouden heel wat chauffeurs (?) en daardoor ook hun meerderen heel raar staan te kijken. Ook in andere landen zien we vergelijkbare processen op gang komen. Zeker, Citizens Arrest zit er nog niet in, maar een actie van boeren die stortwagens het bereiken van hun stortplaats eenvoudig onmogelijk maken (Noord-Frankrijk), een actie waarmee bepaalde wegen werden afgezet of geblokkeerd door de wagens van bewoners om daardoor gevaarlijke stoffen de toegang tot een bepaalde snelweg onmogelijk te maken (Duitsland) zijn voorgekomen en komen steeds meer voor. De mentaliteit verandert ook op dit gebied.

Als we reeds in de komende 3 à 4 jaren wel zullen zien, ook in Nederland, hoe men zich op een totaal andere wijze ten aanzien van milieuproblemen gaat opstellen, dan zult u het met mij eens zijn: De wereld is niet alleen in beweging, maar er is ook een grote kans dat het weer beter gaat. Er is een grote kans dat juist door het denken van de eenvoudige mensen, juist door het conflict dat er bestaat tussen illusie en de werkelijkheid er eindelijk dingen gebeuren die men tot nu toe achter schermen van mooie woorden en fraaie theorieën heeft weten te verbergen.

-:-

MODERNE DUIVELAANBIDDERS.

Het is opvallend dat de laatste tijd een groot aantal van de oude geloofsvormen weer terugkomen. Als je kijkt naar het verleden, dan kun je zo hier en daar nog wel van die dingen zien, b.v.: Shakespeare in de Midzomernachtsdroom. Daar zit echt het oude dorpsgebruik in van de vruchtbaarheidsriten, van het trekken naar het bos, vroeger de heilige bossen, en daar gebeurdo dan van alles. De grote klacht in die tijd was dat, als daar honderd vrouwen naartoe gingen die maagd waren, er dan misschien nog 20 maagden terugkwamen; maar zelfs dat was niet zeker.

Het is een soort vruchtbaarheidsrite. Er zitten allerlei bijgeloofsvormen bij. Bijvoorbeeld: je hebt een priester nodig en een hogepriesteres (ze moet natuurlijk maagd zijn). Je hebt een aantal riten en rituelen. Er zijn allerlei noodzaken om de ruimte aan te kleden. Als je dat allemaal zo bekijkt, dan zeg je: Gaan de mensen weer terug naar het oude geloof aan duivelaanbidding? Eigenlijk is dat heel anders.

De godsdienst is een lange tijd voor de mensen een product geweest waarin ze hun fantasie kwijt konden. Je zag verschijningen, je zag dit en je zag dat. Je werd geïnspireerd door de Heilige Geest. Dat is er allemaal uit. Het is nu business en de bus voor Lourdes staat achter in de zaal. Tegenwoordig zoekt men naar iets waarmee men zich van een wereld die te zakelijk is geworden, zelfs in het geloof, een beetje kan losmaken. Dan kom je als vanzelf terecht bij al die oude riten die met al hun toverachtigheid tevens een soort spel zijn en het betreden van een andere wereld.

De duivel is de ander. God kennen we allemaal wel. God wordt ons aan alle kanten gepredikt en als we niet uitkijken, dan worden we met zijn geboden om de oren geslagen. De duivel, eens de kruiper in het duister, is langzamerhand geworden tot een soort antithese t.a.v. het moderne geloof, de moderne verkondiging en al wat daarbij hoort.

Die duivel heeft een paar dingen die in de ogen van vele moderne mensen toch wel erg sympathiek zijn. Bijvoorbeeld: De hogepriester is erg belangrijk; aantrekkelijk dus voor feminsten. De riten die worden voltrokken zijn erg mystiek en lopen uiteen van de dansen en de zwarte mis tot het ritueel van het Zwaard, de Bel en de Beker. Al deze riten geven verder een zekere tolerantie. Ze maken duidelijk, dat je eigenlijk wel vrij bent, maar dat je in het geloof bezig bent om tijdelijk een andere wereld dan de jouwe in te schakelen om dingen te doen die eigenlijk niet mogelijk zijn.

Nu is het niet zo, dat de magie u de mogelijkheid geeft om eventjes rijk te worden zonder iets te doen. Ze geeft u echter wel de mogelijkheid om een stuwkracht in die richting te ontwikkelen. Zo vreemd als het moge klinken, vroeger waren er bepaalde mensen die gingen b.v. ijzer smeden. Bij dat smeden moesten allerlei magische rituelen worden voltrokken. Er werden spreuken opgezegd, er werden gebaren bij gemaakt. Wanneer ze klaar waren, dan begon je zelf met je hamer en je blaasbalg aan de bewerking van het ijzer zelf.
Ergens anders had je mensen die het omkappen van een boom (in het oude geloof was dat de mogelijkheid van het verstoren van de boomgeest) vooraf lieten gaan door een magisch ritueel waardoor die boom eigenlijk al geveld was. Als ze klaar waren met het ritueel, dan namen ze zelf de bijl en sloegen ze de boom om.

In de moderne duivelverering vinden we veel van die facetten terug. Je maakt a.h.w. door het ritueel iets al tot werkelijkheid voordat het waar is.

En dan ben je zo zeker dat het waar is dat je daardoor veel gemakkelijker met je eigen middelen verder het ook waar maakt. Je zoudt kunnen zeggen: Er zit een psychologisch effect in.

De duivel is overigens niet meer voor dergelijke mensen de demon, die men ervan gemaakt heeft. Hij is niet meer de verleider en de tegenstelling tot God. Je kunt wel degelijk magie bedrijven en duivels aanroepen en toch het goede nastreven. Want de duivel is niet a priori kwaad. Hij is eigenlijk een vreemd soort wezen met alle mogelijkheden. Hij is de engel (het licht) en hij is het duister (het kwaad). Het is de magiër zelf die kiest welke aspecten van de kracht die hij aanroept hij wil gebruiken. Dan kun je dus met de duivel net zo goed het lichte scheppen als het duistere.

Ik weet, dat dat godsdienstig gezien natuurlijk anathema is. Daar mag ik niet over praten. Maar de mensen denken zo. En dan kunnen ze met hun rituelen langzaam maar zeker een kruising worden tussen een kerk, een carnavalsbeweging en een soort innerlijke stuwkracht.

Als we kijken naar de Ancient Order of Druïds, die in Engeland tegenwoordig weer heel aardig opgang maakt vooral in Wales en in bepaalde westelijke provincies die veel chaptergroepen hebben, dan vinden we daarin aan de ene kant de oude verering van de zon, de kennis van kruiden, de observatie van de natuur terug. Aan de andere kant vinden we een soort gezelligheidsleven en het bewaren van oude talen. Het proberen om jezelf los te maken van een werkelijkheid waarin je alleen nog maar een klein radertje bent in een enorme machine.

Als we kijken naar de Witte Heksen ook in Engeland, dan ontdekken wij dat dit een groepering is die practisch het geheel van Engeland omspant. Je vindt ze in Schotland, in Ierland, op het eiland Wight en op de Orkney eilanden. Je vindt ze overal. Vooral covens (kleine heksengroepen) over het algemeen bestaande uit 7 of 9 vrouwen en een priester. Hun riten hebben hen gebracht tot het begrijpen van bepaalde toch in de natuur voorkomende krachten en het hanteren daarvan. Of ze daarmee nu precies alles kunnen waarmaken wat ze beweren, dat is en blijft een vraag. Maar zeker is, dat deze groepen, juist door de wijze waarop ze optreden en werken, veel meer paranormale vermogens ontwikkelen dan anderen.

Als we nu kijken naar bepaalde heksengroepen zoals die in Frankrijk bestaan, dan lijkt het misschien alsof ze anders zijn, maar we vinden hier ook weer bepaalde riten. We vinden de geheime samenkomsten, maar vooral het intense geloof dat datgene wat je tijdens zo'n bijeenkomst hebt aangekondigd en hebt uitgebeeld waar zal worden. Ook hier mensen die zoeken naar de stuwkracht. Ook hier ontwikkeling van paranormale vermogens. De terugkeer van de kruidkunde.

In Italië zijn de heksen eigenlijk altijd heel gewoon geweest al doen zij zich meestal voor als helderzienden, profetessen of als verkoopsters van amuletten en liefdesdranken. Hier is eigenlijk de zaak langzaam maar zeker in de kerk begraven geraakt. De heks roept de H. Maagd aan voordat ze begint aan een bezwering waarbij ze heel rustig de generaals van Lucifer oproept. Het is een beetje belachelijk, maar toch ....
Er zijn velen onder hen die inderdaad paranormale dingen doen, zoals paranormale genezing maar ook profetieën en die zelfs in staat zijn om de mensen a.h.w. om te turnen, zodat ze weer geloof hebben in zichzelf en hun mogelijkheden.

Dan wil ik maar niet praten over het weer opleven van bepaalde heksengroeperingen in het Oostblok. Ook daar vinden wij namelijk dergelijke groepen terug o.m. in Roemenië, Yougoslavië. In Polen zijn ze op het ogenblik ook weer in opkomst en verder vooral in de zuidelijke delen van Rusland en de zuidelijke Oeral. Ook hier mensen die zeker allerlei dansrite-

elen houden en die misschien onder het mom van het bespreken van de een of andere wijze les van Lenin ondertussen bezig zijn allerlei krachten uit het verborgene op te roepen. Ook zij geloven. Daardoor zijn ze in staat om anders te reageren en meer te presteren.

De moderne duivelverering is niet meer het angstvallig vrede sluiten met de duivel of zelfs het verkopen van je ziel in de hoop dat je daarvoor dan 'n tegoed-bon krijgt voor de een of andere begeerlijke aardse zaak. Het is werkelijk meer en meer geworden het projecteren van een fantasiewereld.

De duivel is het symbool dat staat tegenover de bestaande orde. De bestaande orde die je denken, je innerlijk leven zozeer wil reguleren dat je geen ruimte meer over hebt voor jezelf. Het is een terugkeer naar jezelf. En laten we eerlijk zijn, de duivel woont in iedereen. God natuurlijk ook, maar het andere aspect van God is ook tegenwoordig. Als wij in de meeste mensen kijken, dan zien we dat ze in de grond eigenlijk wel goed zijn, maar dat ze toch wel heel wat dingen doen waarvan ze zelf zeggen: Het is eigenlijk niet goed, maar voor mij is dat dan .... Zo gaat dat.

Het belangrijke punt is eigenlijk, dat je wilt loskomen uit iets waarin je je geketend voelt, waarvoor je geen oplossing weet. Wat is nu het opvallende? In practisch alle vormen van duivelverering, hekserij en dergelijke gaat men zelf rituelen ontwikkelen. Het zijn heus niet de riten die uit de oude Grimoires stammen. Het is het zelf opbouwen van een bepaald ritueel. Het opbouwen van een bepaalde taal en daardoor een grenslijn trekken tussen de werkelijkheid van alle dag en datgene wat je nu bent. Daarin wordt dan zoveel energie uitgestraald dat je een verwezenlijkingskans mogelijk maakt.

Het is opmerkelijk, dat zeer veel astrale krachten en zelfs levenskrachten door dergelijke groepen worden geactiveerd en dat deze voor de leden inderdaad een zeer goede uitwerking hebben. En dan kun je wel de schouders ophalen en zeggen: Dat is onzin.

Er zijn mensen die toneelspelen. Het toneelspelen geeft hun de mogelijkheid om in de huid van een ander te kruipen. Het gekke is, dat ze dan vaak in de huid van de ander meer zichzelf zijn, zichzelf veel vollediger voelen dan wanneer de rol is afgelopen en ze weer in de samenleving terugkeren. Waarom? Omdat zij zozeer moeten beantwoorden aan iets dat ze niet zijn dat elke mogelijkheid om even dat masker af te zetten, om even de zaak te veranderen, voor hen gelijktijdig een bevrijding maar ook een terugkeer tot het geheel van hun eigen ik geeft.

Veel van de technieken, die in deze tijd worden ontwikkeld op dit gebied en andere gebieden, zouden kunnen worden beschouwd als onzin, als een vlucht uit de werkelijkheid. Maar is het niet eerder een vlucht naar jezelf? De moderne duivelaanbidding of duivelverering en al die andere groeperingen die daarmee direct of indirect wel te maken hebben zijn de zucht van de mens die zegt: Ik kan mijzelf niet zijn, maar in dit spel kan ik mijzelf zijn.

Ik weet niet, of u dit interessant vindt. Misschien zoudt u het leuker hebben gevonden, als ik allerlei bezweringsrecepten had gegeven. Maar per slot van rekening, giftstoffen worden tegenwoordig in de gewone maatschappij al meer dan voldoende geproduceerd; daarvoor hebben we geen heksen nodig. Wat we wel nodig hebben zijn de denkbeelden, desnoods de droombeelden waardoor wij de werkelijkheid, die ons is opgelegd, even van ons af kunnen zetten, even vanuit onszelf kijken naar een werkelijkheid, even vergeten wie we moeten zijn en worden tot wat we voelen te moeten zijn.

Ik ben helemaal geen profeet. Dat is maar gelukkig voor u ook. Ik ben ervan overtuigd dat dergelijke riten en daarmee vergelijkbare pogin-

gen om via een fantasiewereld desnoods terug te keren tot wat je werkelijk bent steeds meer toeneemt. Dat kan niet anders. Wanneer de mens de duivel begint te vereren, dan betekent dat dat hij met God, zoals Hij hem wordt voorgesteld, geen vrede kan hebben. En als een mens zijn God maakt tot een mechanisme waarmee een sociale ordening tot stand wordt gebracht, dan is het duidelijk dat de mensen eruit willen.

Zitten in een wereld waarin alles voor je wordt bepaald, is niet te aanvaarden. Daarom is het begrijpelijk dat b.v. in de Oostbloklanden maar ook in vele landen waar dictatuur is of is geweest - ik denk aan Argentinië, Chili, Brazilië - er secten zijn die ergens proberen los te komen van het officiële beeld van wat je moet zijn. Misschien dat ze dan met allerlei vrome spreuken geesten oproepen of dat ze proberen om via geesten gunsten te verkrijgen, je iets goeds te geven of dat zij zich neerwerpen en de bescherming afsmeken van Azazule of wie dan ook. Want daardoor wordt je vrij.

Ze hebben gezegd: De voodoo is door de slaven tot stand gekomen en het is een duivelverering. Het is geen duivelverering. Het is een natuurgodsdienst. Maar waarom dan altijd die afzondering, de riten aan de kant van de zee of ergens in een woud? Omdat het een slavengodsdienst was. Omdat het voor hen het middel was om los te komen van hun gebondenheid, van een wereld waarin de meester alles kon bepalen. Vindt u het vreemd, dat het nu nog zo is? Wij zien dat verschijnsel overal.

Als u nu gaat kijken bij vele indianenstammen, dan zal u opvallen dat ze alle moeite doen om hun oude gebruiken, hun oude dansen, hun oude gebeden weer in ere te herstellen. Waarom? Om los te komen van een wereld waarin ze zich niet thuis voelen. Daarom durf ik een paar conclusies trekken.

De moderne duivelaanbidding is geen verering van de duivel, maar een ontkenning van datgene wat anderen in de naam van God van de wereld en van het leven hebben gemaakt.

De moderne hekserij en duivelaanbidding is niet in de eerste plaats met weinig moeite iets bereiken wat je anders niet krijgt. Het is in jezelf de toestand scheppen, de energie vinden waardoor je kunt waarmaken wat anders onbereikbaar zou zijn.

Duivelverering, duivelaanbidding en al datgene wat daarmee samenhangt is in feite een poging om in jezelf die krachten, die mogelijkheden te ontplooien en te ontwikkelen waarvan je voelt dat ze ergens in je moeten berusten, maar waar je nooit een uitingsmogelijkheid voor hebt gevonden.

Dit is mijn laatste conclusie: Als Jezus in deze dagen op aarde zou leven, dan zou hij waarschijnlijk aan de kant van de duivelaanbidders staan. Want zij keren nog terug naar wat ze werkelijk zijn. Zij doen nog werkelijk moeite om in zich de kracht, het licht, de weg te vinden en grotere vrijheid.

Als je dat gaat begrijpen, dan kun je aanvaarden dat er zoveel van die gekke kleine secten zijn, dat er mensen tovenaartje spelen terwijl je weet dat zij het niet zijn, dat ze zich bezighouden met krankzinnige recepten of zich bezighouden met het een of andere bedrijf dat niet al te eerbaar is en dat ze dat doen in naam van hun Heer Satan. Dan zeg je niet: Ik aanvaard de verering van het duister. Maar dan zeg je: Ik begrijp het. Want datgene wat heet licht te zijn, is voor velen tot duisternis geworden.

-:-

VERLICHTING.

Het in jezelf doorbreken van grenzen. Het achter je laten van de doodsheid van een leven dat alleen maar rationeel is misschien. Het langzaam omarmen van een grotere wereld. Het zien van de dingen in samenhangen die binnen de tijd niet zo gemakkelijk te vinden zijn. Het is het vinden van een innerlijk licht, een innerlijke kracht. Maar is het niet bovenal het vinden van een nieuwe wereld. Een wereld die je koestert, waarvan de warmte je doordringt, waarvan de kracht plotseling jouw kracht is geworden?

Een wereld die weet en haar weten met je deelt. Een wereld die je niet uitstoot of verheft, maar die je eindelijk deel maakt van een geheel zonder te eisen dat je jezelf opoffert. Het is deze eenheid met al het zijnde dat de uiterste verlichting is.

Elke keer, wanneer een mens gaat begrijpen dat er buiten zijn eigen beperkte wereld meer bestaat en hij dit wil zien, wil begrijpen, wil beleven, dan is er in hem een innerlijke verlichting. Is er in hem een nieuwe kracht, een warmte die niet tot stilstand kan worden gebracht door gefluisterde woorden, door gehoorde gedachten, maar die in het innerlijk opwellen en vandaaruit stralend, totdat ze een band wordt met al wat leeft, al waarin het licht bestaat.

Ik hoop, dat u in de lessen, misschien ook in de mijne misschien, ook begrip heeft gevonden voor anderen en voor de wereld waarin u leeft.

-:-

EEN GELUKKIG MENS.

Is geluk niet je een ogenblikje boven lijden verheven achten? Een mens die gelukkig is, is een mens die een deel van zijn mens-zijn tijdelijk niet beseft. Waar een mens gelukkig is daar moet hij ook het ongeluk beleven. Want wie niet ongelukkig is, kent het geluk niet. Wie niet gelukkig is, kan het ongeluk niet als zodanig erkennen. Maar de mens die waarlijk gelukkig is in de zin waarin ik dat beschouw, is de mens die rust heeft in zichzelf.

Aanvaard jezelf zoals je bent. Wees blij met je mogelijkheden. Probeer zoveel mogelijk ermee te doen wat je kunt. Laat de hele wereld met al haar pretenties maar een ogenblik rusten. Wees niet bang; je bent jezelf. Heb vrede in jezelf, heb vrede met jezelf. En dan kun je misschien zeggen je vergelijkend met de wijze waarop anderen bestaan: Eigenlijk ben ik een gelukkig mens. Maar dan bedoel je niet waarlijk gelukkig in een toestand van emotionele zelfverheffing, een opstijgen boven alle menselijke waarden. Dan bedoel je alleen maar een ogenblik waarin de tevredenheid, die je in je hebt gevonden, wordt weerspiegeld in de wereld buiten je.

Een gelukkig mens, is een mens die begint zich van zichzelf bewust te worden. De mens, die zich van zichzelf bewust wordt, is een wezen dat begint door te dringen tot de goddelijke waarde die in hem berust.

Wie zover komt, wordt deel van een vrede, die zo groot is dat ze niet meer kan worden verstoord. En vanuit een gewoon menselijk standpunt is dat dan een werkelijk gelukkig mens.

:-:-:

GOD IN VERSCHILLENDE GEDAANTEN

LES VII.

DE WIL DER GODEN.

Het meervoud is niet direct willekeurig gekozen, want er zijn heel veel verschillende beelden van God. Een deel daarvan hebben wij al belicht.

Het wonderlijke is, dat elk van die Goden zijn eisen stelt aan de mensen. Dat is in de primitieve religie over het algemeen een soort ruilhandel. Men brengt de Goden offers en door deze offers wordt dan van die Goden een gunst verkregen. In een van de vorige lessen hebben wij al erop gewezen dat dat eigenlijk de primitieve magie is die hier een grote rol speelt. Waar u ook gaat kijken God geeft zijn geboden.

In het Judaïse geloof zijn daar de Tien Geboden. Uit de Tien Geboden, afgeleid op grond van de geschriften (de Wet), bestaat er een heel boek van wetten. Al die wetten worden gezien als voorschriften van God.

Gaat u kijken in de christelijke wereld, dan zien wij precies hetzelfde. Er zijn tien geboden van God. Een handige jongen heeft daar vijf geboden van de heilige kerk aan toegevoegd. Maar daarnaast bestaat er een complete bibliotheek over alles wat wel en wat niet mag. Zeker, het wordt in het christendom hier en daar wat minder, elders weer wat meer verkondigd. De particuliere inzichten van de verkondiger spelen daarin een grote rol, maar altijd weer: het is de wil van God.

Herinnert u zich misschien nog de kwestie die er in Nederland is geweest van een dominee ergens op de Veluwe die zijn gemeenteleden verbood hun kinderen te laten inenten tegen o.a. kinderverlamming.
Hij deed dit op grond van zijn visie dat God wel zal zorgen en dus behoeven de mensen dat niet te doen, want als ze het wel doen, dan is dat wantrouwen tegenover God.

Het is in de moderne tijd nog wel een tikkeltje aanvaardbaar. Ofschoon, als we gaan kijken bij de islamitische wetten en de wijze waarop deze door de wetgeleerden (oelama's) worden toegespitst en uitgevoerd, dan vragen wij ons toch wel af, of dat nu allemaal werkelijk de wil van God is. Want ook daar hebben ze de geschriften van Mohammed zakelijk geïnterpreteerd.

Die interpretatie valt zelfs in 7 richtingen uiteen; twee hoofdrichtingen en een viertal daarna nog ontstane richtingen. Dus hier hebben mensen de zaak uitgelegd. Op grond daarvan stellen ze dat in een bepaald geval b.v. een vrouw gesteningd mag worden, een man onthoofd enz.

In andere landen, zoals India, is dat tegenwoordig wat minder. Maar ook daar bestaan allerlei religieuze geboden.
Een deel van die wetten zijn gedeeltelijk wel begrijpelijk. Bijvoorbeeld de reinigingsvoorschriften voor de kasten. Dat is niet alleen een kwestie van: een ander is onrein. Het betekent echter wel: iemand, die een be-

sloten leven leidt, een geleerde b.v., heeft niet het weerstandsvermogen van een paria, een boer of wat dat betreft van een handelsman of een krijger, die met allerlei invloeden in aanraking komt. Vind je dus dat de geleerde te belangrijk is om hem aan risico's bloot te stellen, dan ga je zeggen: Het is beter om niet samen te eten. En als je door zo iemand bent beroerd, reinig jezelf enz. enz. Het is eigenlijk hetzelfde als een aantal spijsvoorschriften.

Varkensvlees was in het noordelijk deel van Afrika en het zuidelijk deel van Azië een gevaarlijke spijs. Trichinose kwam ontzettend veel voor. Het gebod op zichzelf is dus wel redelijk. Maar komt dat ook van God? Ik krijg het gevoel dat de wil van de Goden eigenlijk niets anders is dan de weerspiegeling van de gemeenschap waarin ze leven. Want een God leeft in een gemeenschap. Die gemeenschap heeft een beeld van God. Het is deze God die wordt vereerd en geen andere. Er wordt geen kosmische God vereerd, maar altijd een beeld dat past bij datgene wat men als juist beschouwt.

In een vorige les heb ik u al gezegd: De mensen scheppen een God feitelijk zelf. Het resultaat is, dat we zitten met een groot aantal tegenstrijdige voorschriften. Bijvoorbeeld: de Hindoe mag geen rundvlees eten. De mohammedaan mag geen varkensvlees eten. Ik noem nu maar een bekende tegenstelling.

Een God, die voor alle mensen bestaat, kan alleen wetten geven, zo hij ze al geeft, die voor alle mensen gelijk gelden. De pretentie van elke godsdienst is, dat de wetten die nu als de wil Gods aan de mensen worden voorgelegd voor de hele wereld gelden. Maar die wetten zijn dan vaak zodanig dat ze voor anderen eigenlijk niet zijn na te komen. Een God die onredelijk is, lijkt mij geen God; dat is een super-komische dictator met ingebouwd Heil Hitlereffect. Dat begrijpen de mensen niet.

Wij hebben in de loop der tijden allerlei vreemde en ook wrede riten gezien. De Druïden b.v. hadden de gewoonte om het hart van een slachtoffer aan hun God of demon (sommige waren uiterlijk demonen o.a. Tennerik) te offeren. Datzelfde gebeurde in het oude Ur in de maantempel. Ook gebeurde dat, betrekkelijk recent zelfs, nog in Mexico. De Goden werden omgekocht met het hart van de mens. Waarom?
Het hart werd gezien als het levensbeginsel. Door dat hart aan de God te offeren zond je de geest naar die God. De geest komt daar rapport uitbrengen. En omdat hij zo netjes daarheen was gezonden, zou hij nog wel bepaalde gunsten van God kunnen verwerven.

Er zijn perioden geweest waarin het offer zelfs volkomen symbolisch was voor datgene wat men wenste.
Een stier werd gevoed totdat hij werkelijk op het hoogtepunt van zijn sexueel vermogen was. Hij werd dan ritueel geslacht temidden van de velden die de gemeenschap bebouwde en wel op een zodanige manier dat zijn zaad tot uitstorting kwam op de aarde; zaad en bloed. Dat betekende dan dat alles vruchtbaar zou zijn.

Dat is een begrip dat natuurlijk niet helemaal juist is. Ter plaatse zal de vruchtbaarheid wel groter worden; bloed is uitstekende kunstmest. Het is duidelijk, dat de mensen in dit geval in een wederkerigheidsrelatie staan met hun God. Ik vraag mij af, of dat toch niet te verkiezen is, ongeacht de excessen die daar vaak aan verbonden zijn, boven een wet die niets behoeft te bewijzen, niets behoeft te geven en die betrekkelijk willekeurig door mensen kan worden toegepast in de naam van God.
Er zijn ontzettend veel vragen die dan rijzen, als je met dit onderwerp bezig bent.

Jezus' leer b.v. wordt voorgesteld als liefdeleer. Maar is die leer een liefdeleer? Het is maar een vraag. Als wij naar Jezus kijken, dan zien wij inderdaad dat hij heel veel voor de mensen doet. Maar ook (dat staat duidelijk beschreven) dat hij aan mensen, die hem om genezing vragen, soms

voorbij gaat en anderen geneest. Waarom?
Wij weten dat hij op een gegeven ogenblik de wisselaars en de handelaren de tempel uitranselt. Ik vind dat niet een liefdevol gebaar.
Een ander ogenblik heeft hij het tegen de Farizeeërs. Hij spreekt zelfs van 'Gij, witgepleisterde graven van buiten verblindend en van binnen vol verrotting en bederf.' Er waren er wel meer dan alleen de Farizeeërs die dat verwijt verdienden, ook de Sadduceeërs en nog anderen.
Waarom tegen hen? Het was toevallig een fractie die erg tegen Jezus was. Jezus reageerde ten dele diplomatiek dat geef ik graag toe, maar het was heus niet allemaal de fondant-rose zachte liefde die menigeen ervan wil maken. Jezus was wel - dat moeten wij hem toegeven - rechtvaardig.

Is het christendom rechtvaardig? Het is maar een vraag. Ik geloof, dat het met een zekere zelfgerechtigdheid voortdurend onrecht begaat aan iedereen die de brutaliteit heeft om de authoriteit van degenen, die ze als leiders van het christendom beschouwen, te ontkennen.

Als ik kijk naar de islám, dan geloof ik dat het Mohammeds wil is (u kunt het in de korân zien) dat de mens zich houdt aan bepaalde regels. Maar in de godsdiens is het helemaal niet erg als je liegt en bedriegt zolang het maar gaat tegen iemand die jouw vijand is en daarom de vijand van God; iets wat de ayatollahs nog voortdurend bewijzen.

Daar tegen staat de rechtvaardigheid tegenover de vrouw, de rechtvaardigheid tegenover de naaste, de gastvrijheid tegenover de vreemdeling, het respect voor de andere geloven door Mohammed letterlijk in de korân gesteld, zijn niet meer terug te vinden. Ik krijg zo het gevoel dat de wil van God eigenlijk heel iets anders is dan de mensen denken. Dat de wil van God iets is wat door mensen wordt uitgevonden om hun eigen wil te kunnen doorzetten zonder enige kritiek daarop behoeven te dulden of enige verandering daarin behoeven aan te brengen.

Daar zitten wij natuurlijk met een grote moeilijkheid, want is het werkelijk de wil van God dat er b.v. geen spiritisten mogen zijn?
U weet, wat een goed christen moet zeggen? Als een goed christen hier komt, dan moet hij zijn oren dicht houden, zijn ogen sluiten en zeggen: Het is de duivel die hier spreekt. Zo hoort dat. Waarom? Als God deze mogelijkheid schept, dan moet ze ook volgens zijn wil bestaan. Dan heeft niemand het recht te zeggen: Dat is verboden of: dat mag niet.

Als God paranormale krachten zendt, dan vraag ik mij af waarom dan christelijke genezers zo verdacht zijn in bepaalde geloofsvormen.
Steeds weer wordt er gezegd: Het is niet de wil van God dat dit gebeurt. Hoe weten zij dat? God heeft die mogelijkheid geschapen. Jezus heeft het gedaan. Van Mohammed wordt het twee keer vermeld. Van de Boeddha wordt ook vermeld dat hij heeft genezen. Ik zou nog andere voorbeelden uit vroegere tijden kunnen aanhalen. Waarom mag het dan niet? Kennelijk is hier een God aan het woord die geen werkelijke of kosmische godheid is, maar een godje. Het godje, dat mensen voor zichzelf hebben geschapen om daarmee zichzelf te rechtvaardigen tegenover anderen.

Het moeilijke is, dat dit allemaal emotioneel is. Je kunt niet tegen de mensen zeggen: Wat jullie denken is verkeerd. Want zij kunnen het niet eens begrijpen. Dit is Gods wil. Dit kun je niet verkeerd begrijpen, want dat weten ze toch. En als je dan zegt: Dat is niet juist, dan zeggen zij: Daar heb ik niets mee te maken. Het is Gods wil. Zeg je dan: Weet je wel zeker, dat het de wil van God is? Dan is het antwoord: Natuurlijk, want iedereen zegt dat het Gods wil is. Dat is net zoiets als iemand zegt: Het staat gedrukt, dus zal het wel waar zijn.
Wat moet je met dergelijke dingen doen? Eerlijk gezegd, weet ik het ook niet goed.

De wil der Goden in een wat andere vorm vinden we ook terug in termen als democratie. Dit is in het belang van de democratie. Zelfs als het volk

daardoor geen stem heeft, is het toch democratie. Dit is het enig juiste dat wij kunnen doen. Dit is de socialistische oplossing. Dat we daardoor een hoop mensen onmondig maken en heel veel mensen een last opleggen zonder dat ze daar zelf ook maar iets over te zeggen hebben, dat telt niet. Het is het systeem. Hé, onze goden zijn een systeem van rechtvaardiging. Ik hoop, dat de geestelijkheid hier niet aanwezig is, want dan moeten wij weer een beroerte proberen te voorkomen.

Al die dingen, die onmogelijk worden genoemd vanuit bepaalde systemen, zijn mogelijk. Heus, er is leven buiten deze aarde en soms tamelijk hoogbeschaafd; wat je van mensen niet altijd kunt zeggen.

Er zijn paranormale gaven. Er zijn andere dimensie-werelden die soms aan de uwe grenzen. Ze bestaan allemaal. Maar ja, dat is onzin, want als wij dat accepteren, dan is ons gevoel van uitverkorenheid en superioriteit als mens naar de maan. Dan zou men aan ons eisen gaan stellen ten aanzien van het paranormale. Men zou zich gaan afvragen waarom wij die dimensies nog niet hebben gevonden. De wil der Goden ligt kennelijk verankerd in de behoefte van de mensen die de wil verkondigen.

Laten wij eens gaan kijken bij de primitieven hoe het daar gaat. Daar staat een afgodsbeeld. Dat afgodsbeeld laat door tekenen zien wat zijn wil is. Erg mooi. Maar hoe weet je dat tekenen zijn? Ja, dat zegt de medicijnman. Hij heeft de vogels gezien en dat betekent dat de Goden zo en zo .....

Wij gaan maar weer een eindje terug. Denk eens aan het hemelschrift. Er is een tijd geweest dat men de hemelen bestudeerde om de wil van de Goden te leren kennen. Men was bezig om juist boven de horizon de steeds veranderende constellaties te beschouwen en daaruit schrifttekens te construeren. Op zichzelf zou je kunnen zeggen: Het was het begin van astrologie. Het is zeker de basis ervan geweest. Maar wat men zich niet realiseert, is dat bijna niemand kon lezen en schrijven buiten de priesterkaste. De priesters maakten dan uit die sterren lettertekens, maar soms vormden ze uit dezelfde ster heel andere lettertekens.

Hoe kwamen ze daartoe? Als je het hun had gevraagd, dan zeiden ze natuurlijk: Dat heeft de God ons gezegd. Het is wel opvallend dat daarin voorspellingen en aanwijzingen ontstonden die zelden voor de priesters ongunstig waren, maar meestal wel bepaalde eisen stelden aan de niet-pristers. Wonderlijk, of niet?

Laten we eens gaan kijken in Tibet. Het is op het ogenblik niet meer zo als het geweest is. Er is nog één klooster waar ze het nog een beetje doen voor de toeristen, neem ik aan, maar waarvan de echtheid toch in twijfel is getrokken.

Er is een tijd geweest dat in een aantal kloosters, o.a. het klooster van Brynen (?), bijeenkomsten waren met plechtige dansen en aan het eind werd iemand bezeten door een demon. Je zou zeggen: Een demon kan toch ook wel verstaanbare taal spreken. Zelfs wij doen dat en wij worden ook wel voor demonen uitgemaakt. Maar neen. Dat medium bralde, lalde, schreeuwde, zuchtte. Daarnaast stonden een aantal Lama's die in staat waren dat allemaal te vertalen. Zij zeiden dan wat de demon had gezegd. Het is opvallend hoe vaak de demon vertelde dat er onheil op komst was dat alleen kon worden voorkomen, indien deze demon goed opgesloten bleef en er offers werden gebracht aan de tempel (het klooster in dit geval) om het onheil onmogelijk te maken.
U kunt zeggen: Maar het was toch van God. Als alles wat wordt gezegd door een demon te maken heeft met de wereld van de Goden, dan heeft dat te maken met de kosmische samenhangen. Daar mag je niet aan twijfelen. Neem wat van je armoede en help die arme monniken om die levensgevaarlijke demon in bedwang te houden.

In enkele gevallen doet deze wil der Goden mij ontzettend veel denken aan bepaalde politici in de gevoerde verkiezingscampagne: vele beloften voor de verre toekomst en vele offers die in het heden gevergd zullen worden. Denkt u niet dat ik daarmee de draak wil steken ook al komt het misschien een beetje badinerend over.

Wat moet ik denken van iemand die zegt: Je moet je lijden geduldig dragen. Het is de wil van God. God beproeft degene die hij liefheeft. In het hiernamaals zul je ongetwijfeld schitterend beloond worden voor al wat je nu hebt moeten doormaken.
Het klinkt erg mooi, maar het levert geen garantiebewijs. Eigenlijk zou je het kunnen vertalen met: Lieve mens, val ons niet verder lastig daarmee. God zal het je later wel een keer vergoeden. Maar dat mag je niet zo zeggen.
Wees nederig. Gij behoort tot een bepaalde stand. Respecteer dan degenen die boven u geplaatst zijn. Met andere woorden: Denk niet na.
Wees een instrument van die anderen. Maar waarom zou God de mens de rede gegeven hebben, perceptie, vermogen tot denken, als het de bedoeling was dat die mens er geen gebruik van zou maken? De wil der Goden is een heel eigenaardige zaak.

In de tijd van de Druïden in Engeland en dat is betrekkelijk laat (ongeveer in de tijd van Koningin Bodicea) splitsten zich deze mensen in wat men later wel noemt de zonnerichting en de maanrichting; anders ook wel de lichte en de duistere kant. Een van hun barden (de Druïden hadden hun eigen barden die historici, leraren e.d. waren) zingt daar een heel eigenaardig lied over:

"Ik heb gedroomd van de Goden.
Ik heb gedroomd van hun kracht.
Ik heb gedroomd dat hun kracht in mij leeft, maar ik durf haar niet beproeven.
Zo schiet ik tekort ten aanzien van de Goden, ten aanzien van mijzelf, want ik ben het die droomt.
Zo moet ik het zijn die de droom waarmaakt.
Waar ik de droom niet waarmaak, faal ik tenzij ik haar onjuistheid eerst aan mijzelf bewezen heb."

Een heel vrije vertaling, want het was in het Keltisch en ik denk niet dat een van u dat zou verstaan.

Wat zegt deze oude Druïde eigenlijk? Hij zegt: Als er in mij een waarheid leeft, dan moet ik die waarmaken, niet een ander. Als ik dat niet kan, dan moet ik erkennen dat mijn droom onjuist is. Ik moet mijzelf bewijzen wat van de denkbeelden die in mij leven juist, waar en aanvaardbaar is en wat voor mij droom, illusie, zelfbedrog blijft. Daarom zegt deze man van bijna 2000 jaar geleden iets wat tegenwoordig nog teveel wordt vergeten. Wij zijn de dromers.

Er is een tijd een religie, een soort godsdienstje, geweest dat heette: De ik-God. De stichter was geloof ik een Rus. Er zijn daarin bepaalde dingen die mij aanspreken. Alleen, hij begon te zeggen: Ik ben God.
Daar ben ik het niet eens mee. Ik ben deel van God, ja. Maar niet: ik ben God. Voor het overige daar kan ik voor een deel inkomen. Hij zegt: Ik ben het die de werkelijkheid droomt. Dan ben ik het die voor die werkelijkheid aansprakelijk is. Ik ben het die de droom waarmaakt. Ik ben het die de wereld schept voor mijzelf. En wat niet deel is van mij, is het andere en dat behoeft geen deel te zijn van mijn wereld, maar ik moet er zelf in leven.

Er komt een hele hoop over liefdeleven e.d. bij te pas. Dit is een van de kernbegrippen. Hier niet iemand die uitroept: God wil het zus of zo. Of: Ik ben wijze en ingewijde. Ik weet het, doe jij het nu maar. Hier is iemand die zegt: De werkelijkheid is jouw droom. Die droom aan jezelf bewijzen, is scheppen. Bewijs dan je droom aan jezelf. Ik vind het een fantstisch mooi idee

Geen wil van Goden. Een stelling. Denk erover na. Probeer het.

Waarom zijn er toch zo ontzettend veel dogma's overal? Waarom zijn zoveel stellingen onaantastbaar? Misschien wel omdat ze niet redelijk te handhaven zijn, omdat ze tot geloof worden verheven daar ze anders niet zouden kunnen bestaan. Ga dan nog een stap verder en zeg tegen jezelf: Als ik dergelijke dogma's ontmoet op mijn weg, dan zijn ze niet de wil van een God, dan zijn ze een bekentenis van onvermogen van degenen die zeggen die God te kennen, zijn leer te verkondigen, zijn wet te handhaven.

Er zijn teveel godsdiensten geweest in het verleden - nu bestaan ze soms nog - die wat minachtend werden afgedaan met: nu ja, dat is animisme, maar die in wezen veel dichter kwamen bij de werkelijkheid dan al die zeer uitgelegde godsdiensten die precies weten wat God is, wat God wil en de rest.

Denk eens aan die eenvoudige plechtigheden van de indianen. Indianen waren over het algemeen zonaanbidders. Hun Manitoe was de verbeelding van een lichtgeest, een soort engel. Als zij werkelijk lid wilden worden van de stam, dan moesten ze proeven doorstaan. Die waren misschien tamelijk willekeurig, maar ze kwamen wel voort uit de aard, het karakter van het volk en de manier waarop het leefde. Daarna ging men op zoek naar zijn medicijn.

Wat vond men dan? Een eigen verwantschap met een bepaald dier, met een bepaalde plant soms; dat was dan heilig. Men zocht naar zijn verwantschap in de wereld. Niemand zei: Je moet het anders doen. Iedereen erkende dat. Ze zeiden: Natuurlijk, dat is jouw totem geworden. Dat is jouw medicijn geworden. Niemand zei: Je gelooft nu wel aan de medicijn, maar bewijs het nu maar eens. Ze zeiden: Je hebt hier een geloof (het was misschien een mystieke beleving), die voor jou bepalend is voor de manier waarop je leeft en dat mag je doen.

Wij hebben dat ook. Elk op zijn eigen manier. Geen algemene wil van God. Het is ook opvallend, dat in die godsdienst soms wel een beroep wordt gedaan op de krachten van de elementen, maar nooit direct op God. Het is de wereld waarmee je verwant bent, waarop je je beroept. Eveneens buitengewoon treffend is het feit, dat nooit de wil van God wordt verkondigd, maar wel de raad van de voorvaderen of wat de wind heeft gefluisterd of wat de aarde heeft gezegd. Hier wordt de zaak veel persoonlijker.

Wij hebben over dit onderwerp al eens meer gesproken. Misschien herhaal ik sommige punten. Maar wat kan belangrijker zijn dan dit ene: te weten dat in jou - wie je ook bent, wat je ook bent - iets leeft wat je God kunt noemen. En dat daaruit voor jou alleen bepaalde richtlijnen en wetten voortkomen. Die wetten zijn deel van je wereldbeeld. Als je wereldbeeld onjuist blijkt te zijn, moet je het veranderen. Er is geen kosmische wet die je daden vastlegt. Er is een kosmische wet die de richting van je streven bepaalt, dat is alles.

De wil der Goden is iets wat voor ons persoonlijk kan gelden. Maar het kan nooit een wet van Meden en Perzen worden. Daar kan nooit een Romeins recht op gebaseerd worden. Toch is dat steeds gebeurd. In de maatschappij gebeuren allerlei dingen die eigenlijk niet redelijk zijn en niet verantwoord. Als je dan vraagt waarom, horen we: Dat is in overeenstemming met de wil van God, de leer van Marx, de stellingen van Lenin of andere grootheden. Wij hebben het recht te delen in het recht van anderen maar alleen, indien wij bereid zijn ook zelf daarin mee te denken en te zoeken naar datgene wat bij ons past.

Het klinkt erg cru als ik zeg dat koningen hun gezag altijd als 'door God gegeven' hebben omschreven. Waarom? Omdat het een taak was die hun door God was opgelegd. Misschien hebben ze dat wel geloofd.

Maar het was ook een rechtvaardiging van een buitengewoon gezag dat ze hadden; een soort willekeur die ze konden botvieren in sommige gevallen zonder dat iemand daar iets aan kon doen.

Farao was de zoon van God in een stoffelijke gestalte. Eigenlijk scheelt dat niet eens zoveel van de wijze waarop de keizers van Europa sedert Karel de Grote zichzelf hebben beschouwd: de door God gewijde, de door God gezondene. Dat hebben vele groten op aarde. Het is heel waarschijnlijk dat Ronald Reagan, wanneer hij in zijn nachthemd neerknielt, zegt: O, God wat dank ik U dat Gij mij heden weer geleid hebt tot een nieuwe kernproef. Hij gelooft dat dat de wil van God is, want zo ziet hij de zaak. En dan moet dat wel de wil van God zijn, want hij gelooft aan God. Hij is trouw aan God. Dan kan het niet anders zijn.

Misschien dat ergens anders een communistische leider neer zit en een ogenblik diep nadenkend, bladerend in een van de standaard werken van het socialisme zegt: Ik heb hard moeten ingrijpen. Het heeft mensenlevens gekost, maar hier staat het dan toch duidelijk: Streven naar het welzijn van het algemeen is onze taak, niet het zorgen voor het individu apart. Daarom moeten wij er alles aan opofferen.
Maar dat hij offers heeft gebracht om zijn eigen macht te behouden, vergeet hij. Want hij ziet zichzelf als de vertegenwoordiger van de belangen van het volk.

Vreemd, dat wij hier hetzelfde terugvinden wat wij in de godsdienst terugvinden, wat wij eigenlijk overal op aarde terugvinden. Het je op de borst kloppen en zeggen: Ik ben meer dan een ander. Ik weet het beter. Daarom - en dat is het gevaarlijke - moeten die anderen dan maar doen wat ik zeg.

Als ik het op mijn manier mag zeggen. Ik heb ook mijn visie op de wereld van God of zo u wilt van de Goden. Ik zie dat eigenlijk veel simpeler: als iets persoonlijks. Ik zou zeggen: Alle mogelijkheden waarover u beschikt, heeft u zelf verworven uit het totaal van mogelijkheden. Dan is het de wil van de kracht waaruit u bent voortgekomen, dat u met al deze mogelijkheden volgens uw beste besef werkt. Niets is geboden, niets is verboden behalve dit ene: dat u altijd handelt naar uw beste weten en besef.

Dan zal iedereen uitroepen: Maar dat is allemaal geestenonzin. Dat is een dualisme, daar hebben we niets aan! Want heel veel mensen hebben liever duizend duivels om zich heen dan een begrip van een persoonlijke aansprakelijkheid en een verantwoordelijkheid voor alle fouten die ze maken.

Het is ook veel prettiger om een God te hebben wiens bevelen je opvolgt, een engel die je geleidt, je inspireert dan de verantwoordelijkheid zelf te nemen voor de dingen die je doet.
Wij zoeken uitvluchten, want iets anders is het niet. Ja, maar dit is mijn karma, dit is mijn noodlot, dit is de wil van God. Dat hebben de engelen mij gezegd. De duivel heeft mij daartoe verleid. Uitvluchten! Pogingen om te ontkomen aan het persoonlijk verantwoordelijk zijn voor al wat je zelf doet, al wat je zelf tot stand brengt. De enige kracht waar tegenover die verantwoordelijkheid geldt, is de goddelijke kern die in je schuilt. Dat is mijn geloof.

Er zijn zoveel Goden op aarde als er mensen zijn. Dan is de wil der Goden het besef dat in de mensen ontstaat. Dan is de ontplooiing niet een door God verheven worden in een hemelrijk of neergeworpen worden in een hel, maar een je steeds bewuster worden van wat je bent, wat je kunt, dat je leeft en daardoor begrijpen hoezeer je juist als je zelf en vanuit hetgeen jij kunt en denkt deel uitmaakt van een geheel dat je niet kunt overzien.

Bewustwording is niet het treden voor God. Het is een heel klein beetje godsbesef en daardoor de samenhangen tussen je eigen wezen en het andere beter leren begrijpen. Maar als je dan denkt aan wat als de wil van God overal wordt verkondigd en uitgedragen, dan zou ik zeggen: Het is toch een beetje andere koek. Misschien zitten er minder klonten in. Er zit geen belofte in van onmiddellijke zaligheid. Er zit ook niet de bittere smaak in (het oranjeschilletje misschien) van al datgene wat niet mag.

Ik zeg u: God leeft in elk deel van de wereld anders. De voorstelling van die God is overal anders. Het idee van wat God wel en niet wil is in elk deel van de wereld anders. Maar dat wat in ons woont, is altijd en overal voor ons gelijk. Dat is de weg.

Als we dan geloven en blijven geloven in de zinrijkheid van ons bestaan, dan geloven we ook in de liefde van een God die in ons woont. Dan geloven we dat wij de wil van onze Schepper manifesteren door te beantwoorden aan datgene wat in ons woont. Als alle mensen zover zouden komen, zou eindelijk de wil van God verdwijnen; deze muur van illusies. Daarvoor in de plaats zou komen: zelferkenning, begrip van persoonlijke verantwoordelijkheid, het bewust kiezen van je eigen weg en een groot respect voor alle anderen.

Je kunt de wereld pas liefhebben, indien je jezelf aanvaardt zoals je bent. Als er een wil van God is, dan lijkt het mij deze voor ons allen onontkoombare regel te zijn. Dat is de wet die ons is ingeschapen. Die ons beheerst door wat de mensen leven en dood noemen, die alle sferen en leven samenbundelen tot één geheel. Dit is het waaruit wij leven en waardoor ons leven inhoud heeft.

Mag ik dan zeggen, mijne vrienden, eerst wanneer elke mens zoekt naar zijn God en leeft volgens de erkende wil van die God, maar wél op eigen verantwoordelijkheid en vanuit eigen bewustzijn, zal er iets van de werkelijke God openbaar kunnen worden onder de mensen.

Laten wij daar dan nogmaals aan toevoegen: Zolang men zich op anderen verlaat die zeggen te weten wat Gods wil is, zullen we altijd in een doolhof blijven ronddwalen waarin we steeds meer van onszelf verliezen, steeds moeilijker ons bewust worden van onze werkelijkheid en daardoor niet falen t.a.v. God, maar t.a.v. onszelf en t.a.v. het geheel waarvan wij tenslotte deel zijn.

× Speelt de wereld der Goden ook nog een rol bij de oude inwijdingen?

– In de oude inwijdingen, als we de echte inwijdingen bedoelen en niet de z.g. tempelinwijdingen die eigenlijk een sociale functie hadden, zijn de Goden symbolen geworden van krachten. De inwijding wordt dan herleid tot het overwinnen van de vier elementen, de aanvaarding van de levende kracht en de overwinning op de angst. Dat is het karakter van alle werkelijke inwijdingen in de oudheid. Daar komen dus geen Goden bij te pas behalve als symbool.

× Kunnen wij de wil van God eigenlijk kennen?

– In uzelf en voor uzelf: ja. Maar ten aanzien van het geheel van de schepping of zelfs maar een deel daarvan: neen. Dit heb ik uitvoerig betoogd. Vergeef mij dus dat ik kort ben.

Daarmee zijn we aan het einde gekomen van mijn bijdrage. Ik meen, dat mijn opvolger u nog het een en ander heeft te vertellen over spoken of iets dergelijks. Dat is dus wel een beetje anders. Ik hoop, dat u de inhoud van deze les, ongeacht de parahanen (?) die er ook in schuilen toch met andere samen wilt beschouwen in de hoop, dat u daaruit een duidelijker beeld krijgt van wat God voor u betekent en wat hij vanuit u in uw

wereldbeleven zoudt moeten betekenen.

-:-

Ik moet beginnen met u een lichte teleurstelling te bezorgen. Onze vriend heeft een wat cynisch spraakgebruik ter aankondiging gebezigd. Ik zou het hebben over spoken. Het spijt mij, maar ik wilde spreken over de geest; en dat is wat anders. Om een vriend van mij te citeren: een spook is een nozem uit de geest. Ik geloof niet, dat het juist zou zijn om alleen deze buitenbeetjes toe te lichten.

DE WERELD VAN DE GEEST.

De wereld van de geest is een wereld die anders is dan de uwe. Dat heeft u vaak gehoord. Wat beleef je eigenlijk als geest?

Je leeft in een wereld die eigenlijk voortdurend een beetje verandert. Niet door tijd, maar doordat dingen die niet belangrijk zijn verdwijnen en nieuwe gedachten die opkomen gestalte krijgen. Als je zelf innerlijke vrede kent, dan is dat een heel mooie wereld. Maar waar vandaag een berg staat, kan morgen een meer liggen of omgekeerd; vergelijkend gezegd. Wat vandaag licht heet, kan morgen schemering zijn of omgekeerd. Datgene wat je van binnen bent, is voor een geest datgene wat hij beleeft.

Het is duidelijk, dat er entiteiten zijn die demonen beleven van verschrikkelijke gestalten. Maar dat zijn de dingen die in henzelf wonen. Een geest weet dat hij heeft geleefd. Een geest trekt uit al die levens, zeker in de beginperiode, nogal eens wat beelden die hij dan samenvoegt tot een nieuw geheel. De werkelijkheid nu is een wereld waarin gevoelens werkelijkheid worden en de werkelijkheid de vaagheid krijgt die gevoelens op aarde kenmerken. Je zult dan vanuit de geest proberen met andere werelden contact op te nemen. Soms bereik je een wereld waarin alles zo simpel is en zo harmonisch dat je niet meer in staat bent om jezelf daarin terug te vinden. Dan zeg je: Ik leef in een verblindend licht. Je kunt het niet anders omschrijven.

Er is een bewustzijn (licht), maar er is geen onderscheid. Datgene wat voor jou bepaling mogelijk maakt is aanwezig. Soms zien we in dat licht toch een kern; iets wat wij erkennen, maar ook weer niet kunnen definiëren. Kijk, dat is God.

Als je naar de wereld teruggaat, dan heb je ook dergelijke effecten. Als je, zoals ik, leeft in een wereld waarin vormen zo langzamerhand verwaasd zijn en daarvoor andere verschillende tegenstellingen een rol zijn gaan spelen, dan is teruggaan naar de wereld het zoeken naar een poging om je eigen wereld op de een of andere manier een beetje samen te voegen met de wereld waarin mensen bestaan. Dat is heel iets anders dan iemand doet die pas is overgegaan. Die kijkt naar beneden en denkt in vormen. Hij ziet als op een verlicht toneel stukjes op aarde onder zich liggen. Als hij dan een persoon wil bereiken, dan vraagt hij zich af: Hoe was het ook weer om vroeger zo te zijn? Op dat ogenblik projecteert hij dat deel van zichzelf en maakt daarmee eventueel contact met mensen die nog op aarde leven. Maar als je eenmaal een tijdje weg bent geweest, dan het heel anders.

Als ik nu kijk, dan ben ik bezig om kleurtjes te zien. Er zijn een paar bij die mij doen denken aan pepermuntstokken; veel rose maar met kringen van donkere kleuren erdoor heen. Niet dat dat kwaad is, maar het is gewoon de manier waarop ik u zich. Dus als u aan mij denkt, dan ziet u een kaneelstok of zo iets. Voor mij is die werkelijkheid iets waarbij gedachten een rol spelen. Ik kan niet meer helemaal terugkomen naar de vorm.

Dus wat heb ik nodig? Ik heb een instrument, een medium nodig of iemand die te inspireren is. Met diens gedachtenwereld moet ik eigenlijk werken. Wat ik doe, is niet die beelden oproepen. Ik projecteer mijn kleurtjes. Ik probeer mijn eigen beelden om te zetten in iets wat dan in zo'n medium op een persoonlijke reactie lijkt. En die gaat hij dan vertalen. Ik zie wel hoe die reageert. Maar ik kan het niet precies verstaan - het klinkt krankzinnig als je dat hoort - maar ik zit door een medium te praten. U hoort mij praten, maar ik versta zelf niet wat ik zeg. Het is gek, maar het is waar.

Ik zie wel welke kleuren, want het zijn weer kleurtjes, er te voorschijn komen als die woorden er zijn. Ik zie hoe u daarop reageert. Zodra er een synchroniteit van kleur is opgetreden, dan weet ik dat ik duidelijk ben geweest. Op het ogenblik, dat ik bij wijze van spreken iets zeg in blauw en ik krijg rood terug en ik denk: zit er wit tussen, dan blijft het in ieder geval Nederlands.

Uit dit alles zal blijken dat geest zijn heel iets anders is dan de meest mensen zich voorstellen.

Als geest voel je je over het algemeen redelijk happy. Dat is ook begrijpelijk. Je bent je eigen wereld. Alles wat je ontvangt, staat precies in de termen van de eigen wereld anders ontvang je het niet eens. Dus je bent redelijk gelukkig. Dan heb je behoefte om te leren. Leren is iets dat kun je niet meer uitdrukken in kennis opnemen. Laat mij het zo zeggen:

Ik heb 5 basistinten groen. Nu ga ik leren. Dan ga ik niet leren wat rood is, want dat kan ik niet. Neen, ik ga leren hoeveel tinten daar nog tussen zitten. Ik leer dus in datgene wat wordt beseft een ruim onderscheid maken. Dat betekent eigenlijk dat, als ik blijvende bij dit beeld, want het is niet helemaal reëel en zeker niet voor mijzelf, in die groene sector zit te leren en daar komt een leraar. Wat zeg ik dan? Daar komt een groentje aan. Want wat ik zie is een soort boom van allerlei tinten groen. Die gaat inwerken op mijn besef en dan ontdek ik: Hé, tussen dit en dat ligt nog iets. Ik ga dan proberen dat aan te voelen. Dat aanvoelen is mijn leren.

Een geest kan natuurlijk wel eens teruggaan naar de wereld. Een enkele keer moet je incarneren. Dat is, zeker als je uit zo'n wereldje komt zoals ik op het ogenblik heb, wel eventjes beperken. Want je moet eerst weer een beetje terug naar een besef dat toch wel wat vorm heeft. Helemaal lukt dat echter niet.

Bij een incarnatie is het eerste dat je krijgt eigenlijk emoties. Die emoties worden dan langzaam maar zeker geassocieerd met indrukken, geluidsindrukken b.v., bepaalde voedingsindrukken (dat is meestal in de prénatale periode). Pas daardoor ontstaat er weer een beperkter en wat concreter wereldbeeld. Dat zijn de dingen die voor een geest werkelijk belangrijk zijn.

Nu denkt u waarschijnlijk: hoe is die vreemde snuiter van daar even ertoe gekomen om over spoken te spreken?
Wanneer wij in verschijning treden, dan moeten we daarvoor natuurlijk het een en ander verzinnen. Als je in een lichte wereld zit, dan kom je hoogstens over als een beetje licht of een vage wolk. Maar iemand, die een beetje dichter bij de vormenwereld leeft of die zelfs in een vormengedach-

tenwereld is gaan bestaan, vooral als je in Schemerland, Schaduwland, Duisterland leeft en dat gebeurt nogal eens, dan kun je je die vorm beter voorstellen. Een geest, die dus heel dicht bij de aarde zit of duister is, kan zich veel gemakkelijker een astraalvoertuig opbouwen dat op den duur ook zichtbaar is.

Geesten, die verschijnen op de z.g. 'donkere-kamerséances zijn over het algemeen entiteiten, die wel iets uitbeelden via astraal en misschien gebruikmaken van plasma van mensen, maar daarbij eigenlijk alleen een voorstelling uitdrukken. Als zij zich toevallig laten zien, dan kun je er zeker van zijn dat ze nog niet verder zijn gekomen dan de laagste grenzen van laagZomerland.

Waarom spoken zo schrikwekkend zijn? Dat heb ik mij wel eens afgevraagd. De enkele keren dat ik heb geprobeerd om mijzelf meer visueel te manifesteren, heb ik wel enige verwarring ontdekt. Misschien omdat het kaleidoscopisch effect van de persoonlijkheid eigenlijk niet helemaal past bij de beelden die mensen hebben van entiteiten.
Maar als ik probeer gewoon een gedachte uit te drukken, dan wordt die door de mensen wel vertaald in beelden. Ik gebruik heel weinig astrale tussenvormen. Waarom zou ik? Astrale krachten zijn voorstellingen, dus beelden. Maar voorstelling als beeld is wat mij op het ogenblik ontbreekt. Ik heb belevingsbeelden; dat is heel wat anders.

Dan zitten we te kijken en zeggen: Waarom zijn de mensen zo bang, ook als ik mij probeer te vertonen. Dat heb ik verschillende keren ontdekt. Ik geloof, dat de mens ontzettend bang is voor de dingen die hij niet helemaal begrijpt, niet helemaal kent. En dat een groot gedeelte van het schrikwekkende van spookverschijningen en -verschijnselen eigenlijk meer te wijten is aan de reactie van mensen op datgene wat er is of gebeurt dan aan het gebeuren zelf.

Stel u een ogenblik voor dat ik probeer mij aan u te tonen als een doodskop. Ik lijk niet op een gibbon, maar dat is weer de schuld van het medium. Dan is dat mijn associatie met misschien een menselijke rest. Voor u is dat een symbool van de dood. U denkt dus: het is een dreiging. In feite is het meer een manifestatie van een grondvorm, omdat je de rest eigenlijk al vergeten bent. Maar mens geweest zijnde bepaalt de raciale herinneringen, dus ook t.a.v. opbouw, wat je wel kunt gebruiken.

Dan zeggen de mensen: Spoken bedoelen het vaak kwaad. Helemaal niet. Gelooft u één ding: dat vrouwtje, dat regelmatig in uw kamer in een ietwat schimmige schommelstoel zit te breien, is geen spook. Het is een herinneringsbeeld. Als de persoon zich met de plaats verbonden voelt, kan dat herinneringsbeeld voor anderen wel eens kenbaar worden. Dat is dus heel wat anders dan die bekende dingen, u weet wel: Met het hoofd onder de arm dwaalt de jonkvrouw schoon maar arm door het nachtelijke slot. Daar zal iemand eens onthoofd zijn geweest en die zal zich misschien die onthoofding of de laatste tocht bijzonder levendig en paniekerig voor ogen hebben gesteld. En dat is in materialen vastgelegd. Komt er nu toevallig iemand die gevoelig is, dan begint de film te lopen.

Dus de jonkvrouw is er niet en haar afgeslagen hoofd is allang vergaan. Het heeft ook geen kwade bedoelingen. Het is gewoon een automaat. Pas als u van die automaat iets verwacht, dan zal die automaat uw gedachten in het programma mede verwerken. Dus spookverschijnselen variëren aan de hand van de reacties van degene die ze waarneemt.

Wat u ook niet moet vergeten is, dat uw contact met de geest heel vaak niet berust op een werkelijkheid zoals u die denkt. Het contact is bij u in feite een ontstaan van een herinnering. Voorbeeld: Een weduwe heeft op sommige ogenblikken het gevoel dat haar man naast haar in bed ligt. Ook gezien de tijd zou die herinnering al verbleekt moeten zijn. Misschien vindt ze het griezelig, misschien vindt ze het ook wel leuk. Maar eigen-

lijk is het aanwezigheid. Meestal zijn ze in slaap of in halfslaap en op dat ogenblik gevoeliger voor impulsen uit de geest. Ze ontvangen de persoonsimpulsen van de entiteit en vertalen die nu in een lichamelijke herinnering. Het is dus helemaal niet echt. Het is niet iemand die naast u in bed ligt om te kijken of u alleen bent. Het is gewoon een herinnering die u heeft en die opkomt op het moment dat de persoon a.h.w. aan u denkt. Zo moet u het maar zien.

Het kan ook zijn dat er voorwerpen geassocieerd zijn met iemand. Iemand heeft een hele tijd in een bepaalde stoel gezeten. U verhuist en wat zegt later een helderziende: Hé, ik zie die en die persoon (hij beschrijft het precies) in die stoel zitten. Zit die persoon nu in die stoel? Ja, als geest zal je gek zijn. Je zal daar de hele tijd in die stoel zitten. Wat is er nu gebeurt? Een deel van de uitstraling van die persoon is geabsorbeerd door het hout van de stoel. Een metalen stoel doet dat veel minder. Hout doet dat veel beter. Kunststof doet het zelfs practisch niet. Dat moet ik er nog bij zeggen.

Die persoon ontvangt die trillingen en daaruit ontstaat het beeld. Het is de persoon die het beeld projecteert aan de hand van trillingen die hij onbewust omzet. Dat is natuurlijk ook een goede mededeling voor u. Heeft u nu toevallig zo'n stoel staan, trek u daar niets van aan. U hoeft niet altijd prima gekleed juist in die kamer te zijn omdat die geest op de stoel zit. Loop ook maar eens op sloffen en in nachtgoed.

Ik probeer u duidelijk te maken waar het om gaat. Geesten zijn wezens die anders zijn, anders leven en beleven dan mensen op aarde. De enige mogelijkheid die er is, ligt ergens op het gebied van de grens van het onbewuste en het gevoel. Daar kan een contact worden gelegd. Dat contact moet u dan zelf vorm geven; dat kan die geest nooit doen. De geest kan wel een beeld samenstellen dat u denkt nooit gezien te hebben. Maar zoudt u het kunnen ontleden, dan zoudt u zeggen: Hé, dat is de appelboom uit mijn jeugd en dat zijn de peddels die ik zo mooi vond bij de merentocht. Dat kerkje heb ik dat niet ergens in Frankrijk gezien? Zo is dat samengesteld. Wat ontstaat, is dus altijd een composiet van in u liggen herinneringsbeelden. Het is misschien wel goed om het te weten.

Verder vinden de waarnemingen altijd plaats vanuit een bepaald standpunt. U kunt niet anders waarnemen dan in verband met een ruimtelijk gedefinieerd standpunt. Dat wil zeggen dat u automatisch een standpunt inneemt en daarbij alle dingen elimineert die vanuit dat standpunt niet zichtbaar zouden zijn. Dus u sorteert eigenlijk inkomende signalen tot u iets overhoudt dat voor u redelijk aanvaardbaar is. Dit is een kenteken van vele visioenen.

Ten laatste wil ik er nog bij vertellen: Een geest heeft een eigenaardig leven vanuit een menselijk standpunt, maar het is een leven. De geest keert terug naar de mens en de menselijke vorm, omdat die geest daaruit een verrijking ondergaat.

Ik leef, zoals ik al heb gezegd, in een wereld van kleur. Maar u leert mij wel degelijk zien welke kleuren menselijk belangrijk zijn en welke niet en daardoor beter interpreteren wat de aarde (de menselijkheid in feite) mij zo nu en dan toezendt; dat wil zeggen wat doordringt tot mijn bewustzijn. Ik leer van u. Ik hoop, dat u van mij leert.

Laten wij goed begrijpen, dat die geesten met hun andere wereld, met hun toch weer terugkeren naar de stoffelijke wereld net zo zijn als u. Alleen de uiting en de beleving zijn anders. Daarom lijkt het mij dwaas om over spoken te praten. Daarom lijkt het mij dwaas te zeggen dat er demonische geesten zijn die als gedrochtelijke figuren op ons afkruipen. Dat zijn dingen die ú schept. Wat u uitdrukt is sympathie of antipathie en die komt in de voorstelling tot uiting. Datgene wat op een gegeven

ogenblik een duivel voor u is, kan als uw stemming is omgeslagen zich evengoed vertonen als een engel.

Ofschoon ik nu ga sluiten, zou ik u toch een raad erbij willen geven: Vertrouw geen engel en geen duivel, want beiden zijn vormen die uit u voortkomen. Maar datgene wat in u een volledige aanvaarding plus voorstelling oproept, is op z'n minst genomen de moeite waard om later nog eens te overdenken. Dat zult u hopelijk met het onderwerp ook doen.

-:-

NIET-DENKEN.

Niet-denken is datgene wat de meeste mensen doen totdat ze zich aan deze kunst gaan wijden; dan denken ze erover na hoe ze niet kunnen denken. En daar ligt nu de grote moeilijkheid in.

Je kunt in een kort ogenblik van niet-denken komen tot een algemeen innerlijk evenwicht. Dat is volkomen waar. Je kunt ongetwijfeld daardoor in jezelf de juiste kracht verzamelen. Dat is eveneens waar. Maar je kunt die toestand niet onbeperkt handhaven.

Als je die toestand onbeperkt probeert te handhaven, dan denkt een ander erover na hoe hij jou kan nemen, omdat je toch niet denkt. Met andere woorden:

Als u zegt: De innerlijke stilte kan enorm belangrijk zijn voor het herstel van krachten, voor het vinden van innerlijk evenwicht, dan ben ik het met u eens. Op het ogenblik echter dat u zegt: Dit moet de hoofdbasis worden van het gehele leven, dan wijs ik u op de consequenties daarvan. Indien u dit in uw gewone leven probeert door te zetten, dan heeft u geen leven meer. Daarom zou ik de slagzin als volgt willen formuleren:

Als u bent uitgedacht en er komen geen nieuwe gedachten, probeer dan alle denken terzijde te zetten, in een grote innerlijke stilte het onbekende in u te beleven en daaruit gesterkt wakker te worden.
Dan zult u waarschijnlijk wel energie genoeg hebben om na te denken over datgene wat gezien de feiten op dit ogenblik het meest noodzakelijk is. Doet u dat, dan schept u buiten u iets van de harmonie die u innerlijk hopelijk heeft beleefd.

Als u vannacht een beetje gek droomt, denk er morgen eens over na, of het misschien ook positief geweest zou kunnen zijn. Dan put u daaruit vermoedelijk de moed om na te denken over hetgeen u morgen het best kunt doen.

-:-

GEESTELIJKE DOOP.

Wanneer de leegte en de last der jaren je voortjaagt,
zoek je naar een nieuw bestaan.
De wereld is alreeds vervaagd.
Zonder te weten waarom ga je voort,
zwervende in een eenzaamheid,
die reeds je bekoort als had zij een stem,
die je nu nog niet kunt horen.
Je ziet een kloof die je scheidt van vroeger bestaan,
verwijdert je van de wereld
al weet je niet hoe of waarom.
Je weet niet waarom je moet gaan,
omringd door onbegrip overal,
je hart en denken stom.
Maar anderen zie je de verten toegaan.
Dan rijst in je een verlangen:
Ik wil met hen samengaan,
want alleen kan ik niet verder meer leven.
Eenzaam vind ik geen kracht meer tot streven,
geen wil tot denken en beleven der werkelijkheid.
Door anderen word je voortgeleid
tot plots de vraag je wordt gesteld:
Wat is het leven, wat ben je zelf?
Dan dooft de tijd en schijnt het lichtend al verweven
tot zijn dat je nu begeleidt.
Je zoekt en vindt.
Je aanvaardt het gezag van een die tot je komt
en je brengt tot vuur en brandt je ziel
zodat wat was als sluier van je valt
en andere wereld voor je staat.
Andere kleuren, andere mensen,
ander land en andere grenzen,
ander besef en nieuw bestaan.
Is het werkelijkheid?
Je weet het niet.
Maar je durft weer verder streven.
Zo vind je in de doop van het licht een waarheid,
een weten dat verder doet gaan,niet
vragend naar plicht, niet achtend de waan.
Zo vind je de kracht die doet kennen het licht,
geeft goddelijke liefde, vernietigt de haat
waar nu de eeuwigheid voor altijd openstaat.

:-:-:

SLEUTELS

COSMISCHE LERINGEN
[illegible] en uitgegeven
door de „Orde der Verlichtgenoten"
te 's-Gravenhage

M A A N D B L A D.
(10 nrs per jaar.)

I N H O U D.

MEI 1986.

31e jaargang.
Nummer 8.

GOD IN VERSCHILLENDE GEDAANTEN

God in de ruimte — CI blz. 91

De schone schijn — CI " 97

DE WERELD IN VERANDERING

De nieuwe mens — CII " 81

Actualiteit — CII " 87

Paniek — CII " 93

Innerlijk leiderschap — CII " 94

Overname uit „SLEUTELS" slechts toegestaan na schriftelijke toestemming van het bestuur der „O.D.V."

GOD IN VERSCHILLENDE GEDAANTEN

LES VIII.

GOD IN DE RUIMTE.

Als er een God is, dan doortrekt hij alle dingen. Wat is het belangrijkste deel van de schepping? De ruimte. Dus is God in de ruimte. Dat wil nog niet zeggen dat men dat op aarde begrijpt.

Door alle tijden heen hebben de priesters over een God in de ruimte gesproken en daardoor zelf als God in Frankrijk geleefd. Maar als wij het ruimtelijk geheel bekijken, dan worden wij geconfronteerd met een aantal eigenaardige verschijnselen.

Punt 1. Er is een buiging in het licht; wij kunnen niet alles zien. Dus moeten we aannemen dat er buiten het kenbare heelal nog meer bestaat.

Punt 2. Er zijn de laatste tijd een aantal theorieën ontwikkeld over z.g. parallelle universa of anders-dimensionele universa. Ook die zouden deel moeten zijn van de totaliteit van de goddelijke schepping.

Er is een heel oud verhaal. Ik heb geprobeerd het te controleren, maar ik kon niet goed tellen. Als we dan gaan kijken, vinden we ongeveer 63 bolvormige heelallen, elk in zich met een aantal sterrennevels in verschillende stadia van ontwikkeling. Sommige alleen met latente energie. Deze schijnen zich te bewegen in een niets. Het is verder niet definieerbaar. Het is grijs.

Er is een middelpunt. Dat middelpunt zou je het best kunnen omschrijven als een witte stip op een zwart stuk papier waarop die 63 cirkels zijn getekend. Als je spreekt over God in de ruimte, dan vraag je je natuurlijk af: wat is het middelpunt? En dan schijnt volgens al hetgeen je kunt waarnemen het zo te zijn dat juist het middelpunt, dat ik als een witte stip heb uitgedrukt (het is natuurlijk niet feitelijk kenbaar), dat dat eigenlijk het begin van alle dingen is.

Het begin van alle dingen moet God zijn. Dat is het punt vanwaaruit alle verschijnselen en evoluties plaatsvinden. Als we verder proberen de zaak beter te bekijken, komen we tenminste tot 9 verschillende dimensies. Het opvallende daarvan is dat ze gewoonlijk voorkomen in combinaties van 3 of 4 dimensies en dat die samenstelling per kogel verschilt.
Dan vraag je je af: waarom? Misschien is het wel zo, dat veelzijdigheid alleen kan worden uitgedrukt door te delen. Niet alleen in tegenstellingen maar werkelijk door eigenschappen af te zonderen en een afzonderlijk bestaan te laten leiden. Als dat zo is, dan is het denkbaar dat al deze dimensies en alle kwaliteiten die we ontmoeten plus alle kosmische wetten die het geheel schijnen te regeren allemaal deel zijn van God.
Maar God zul je altijd beleven zoals je hem ziet.

Ik denk, dat er wezens zijn die zeggen: God, dat is de rede. Daar lopen ze dan een beetje achter, want dat is in de Franse Revolutie ook al gebeurd, alleen maakten ze daar een godin van, want dat toonde beter.

Als God de rede is, dan is God ook het denken. Als God het denken is, dan is God de conceptie van het zijn, dus het beeld dat van het zijn bestaat. Ik vind dat niet zo onaanvaardbaar als sommige aanwezigen die misschien liever een persoonlijke God zien of alleen maar een vaag wolkje.

Ik denk dat deze wezens (overigens technisch wat verder gevorderd dan die op aarde) eigenlijk tot hun godsbeeld zijn gekomen omdat er niets is dat werkelijk absoluut creatief kan zijn buiten het denken. Dan is het dit creatieve element dat de hogere klassen van schepselen onderscheidt van de lagere. Hoe lager een wezen staat op de trap van ontwikkeling, hoe kleiner zijn voorstellingsvermogen is voor zover het abstracte of nieuwe zaken betreft.

Je kunt niet zeggen dat een dier niet droomt. De hond droomt, de kat droomt. Maar wat is hun droom? Get is een herhaling van elementen uit het dagbestaan.
Een mens die droomt, kan dromen van totaal vreemde werelden. Hij kan dromen van geheel andere wezens dan hijzelf. Hij kan dromen van werelden van licht of van hellewerelden. En altijd weer schept hij daarmee dingen die weliswaar met zijn aards denken verwant zijn, anders zou hij ze niet kunnen begrijpen, maar die dan toch op zich een totaal nieuwe samenstelling betekenen. Dat is, meen ik, creatief en daardoor belangrijk.

Een andere groep zegt juist: God is levensadem. Vraag je wat dat betekent, dan blijkt dat zij uitgaan van een onzichtbare kracht die als een soort geestelijke zon straling uitzendt. Alle leven kan er alleen zijn, indien het voortdurend door die straling wordt aangevuld.
Zij zeggen: Leven betekent het verbruiken van levensenergie, maar de kracht vult ons aan. Ik mag daar bijvoegen, dat in aardse tijd gerekend de gemiddelde levensduur daar op het ogenblik ligt rond 1700 jaar. Dat is langer dan een mens redelijk zou kunnen bereiken. Misschien dat een lange levensduur hun totaal andere wijze van benaderen van het bestaan hierin een grote rol speelt. Ik kan het alleen vergelijkend uitdrukken.

Kunt u zich mensen voorstellen die leven in een volgens uw standpunt wilde natuur, die daarin huizen bouwen die technisch heus wel vergevorderd en volmaakt zijn, maar die helemaal zijn aangepast aan de omgeving? Kunt u zich voorstellen dat zij hun hele leven doorbrengen met werken voor elkaar, maar tevens ook met wat zij noemen: het beluisteren van het leven? Zij gaan bij een boom zitten (zij hebben daar geen bomen zoals u op aarde, ze hebben iets wat daarop lijkt) en gaan proberen het hele proces van leven aan te roeren. Als zij zich één voelen met de kracht die in de boom zit, dan zeggen zij: Ik heb de kracht van de boom geërfd. Het zijn vreemde wezens, maar zij hebben in ieder geval een zeer persoonlijke benadering.

De eerste groep, die ik noemde, heeft wetenschappers die zich bezighouden met de rede, redelijkheid en al wat daartoe behoort. Het gaat iets verder dan wat men op aarde logica noemt. De wetenschappers zou je met enige reserve priesters kunnen noemen. Maar je kunt ook ergens komen waar God gewoon een beeld is, een berg of waar God zijn wil openbaart in de wolken of in de loop van de sterren. Overal is er een ander beeld.
Het wonderlijke is echter, dat dat beeld altijd een aanvulling is en een vervolmaking betekent van het eigen wereldbeeld. Ik meen, dat dat duidelijk maakt waarom wij over God in de ruimte kunnen spreken.

Er is iets. Wij concipiëren dit iets volgens ons eigen wezen. Wij proberen daar een kader voor te vinden (een kader van referenties, van voorstellingen) dat dan voortkomt uit onze eigen bezintuiging, uit onze processen van denken en gevoelen. Dat doen al die anderen ook. Maar ik kom dan toch wel tot de conclusie dat God iets anders is dan hier op aarde of elders wordt gedacht.

God in de ruimte. De ruimte omvat alles. Ik kan mij geen God voorstellen die niet alles omvat. Hier spreekt misschien mijn eigen conditionering ook mee, maar ik heb nog niets gevonden dat dat tegen spreekt. Integendeel, ik heb heel wat aanduidingen gevonden dat het door zeer veel anderen in dit gehele stukje heelal zo wordt ervaren.

Dan denk ik: het is misschien ook geloof. Maar het is een geloof dat mij vrij laat en dat is belangrijk. Als ik innerlijk iets meen te weten, dan moet ik vrij zijn om dat op mijn eigen manier te beleven en op mijn eigen manier waar te maken. Erg belangrijk vind ik daarbij dat God niet wordt gedefinieerd.

Als wij kijken naar dat samenstel van heelallen (ik zeg nogmaals, ik heb het niet precies kunnen tellen) en we kijken naar het grijs dat om die punten zweeft, dan zeggen we: Wat is het? Is het het ongevormde? Is het niets? Is het misschien de begrenzing van de gedachte waaruit alles is voortgekomen? Ik weet het gewoon niet. Er zijn denkbeelden te over daaromtrent.

Iemand heeft eens gezegd: Als je de hele kosmos nagaat en je zoudt voldoende afstand kunnen nemen, dan zul je zien dat wat wij God noemen een amoebe is. Dat lijkt niet waarschijnlijk, maar het zou kunnen. Juist het onbestemde benadert de realiteit. Daar waar mensen beginnen met keer op keer precies te zeggen wat God is, wat God wil, hoe God alle dingen regelt, als men zo ver gaat dat men zegt: God heeft een klok aan de hemel gezet die bepaalt hoe degenen zullen zijn die onder een bepaald teken worden geboren, dan zeg ik: Mensen, dat is kolder. Al is het alleen maar omdat uw sterrenbeelden slechts voor ù tellen. Zodra u een eind weg gaat, zelfs als u op Mars zit, dan verandert het al. Laat staan als u buiten het zonnestelsel komt. Het zijn geen concrete dingen.

Wij hebben ervaring met krachten die op de mensen inwerken. Waar komen die krachten vandaan? Misschien is dat het antwoord (donder en bliksem buiten). Wij weten het niet. Wij kunnen alleen maar zeggen: Als je astrologie beoefent, dan kun je voor de bepaling van invloeden gebruikmaken van punten die voor de aarde practisch vast liggen, ofschoon ze op zichzelf niets te zeggen hebben.

Kijken we dan verder naar die beïnvloeding, dan blijkt dat een aantal van die invloeden ongetwijfeld uit de kern van het Melkwegstelsel komt; zeer grote zonnen, nogal wat nova's. In ieder geval nogal wat straling. Maar aan de andere kant zijn er ook dingen die werken, terwijl ze eigenlijk driekwart lege ruimte vertegenwoordigen en toch hebben ze invloed. Dan moet daar wel iets anders zijn. Is dat God? Ik weet het niet. Ik denk, dat wij dat het best kunnen omschrijven als een manifestatie van een werkelijkheid. Die werkelijkheid is misschien God.

Dan zijn er mensen die zeggen: Ik weet wat God wil. Heeft God wel een wil? De God in de ruimte is alles. Waarom zou hij willen? Waarom zou hij ingrijpen zoals dat in vele geloven voortdurend wordt beweerd? Ik geloof niet dat de scheppende kracht zelf kan ingrijpen. Daarmee zou hij tegen zijn eigen wezen ingaan. Ik denk wel, dat lagere bewustzijnsvormen, vanuit een menselijke standpunt nóg erg hoog en machtig, in staat zijn om tijdelijk maar nooit blijvend bepaalde invloeden wat te veranderen. Dan komen we tot de conclusie:

God in de ruimte is eigenlijk het beeld van de werkelijke God, van het

onbestemde. Alle Goden die de mensen hebben vereerd in alle tijden en alle Goden die worden aanbeden op zovele bewoonde planeten in de hele kosmos zijn allemaal projecties, die zijn aanvaard door de een of andere entiteit die sterker of krachtiger is dan de schepselen waarmee hij te maken heeft.

Wanneer kan zo'n entiteit optreden als God? Er moet een bepaalde voorwaarde gesteld kunnen worden. Wij zeggen: Een God moet kunnen scheppen. Je kunt ook zeggen: Een chemicus schept ook. Hij maakt uit verschillende stoffen dingen die er nog niet zijn geweest. Misschien is het iemand die bekwamer is dan wij ons kunnen voorstellen; die in staat is te werken met alle krachten die binnen een zonnestelsel of misschien binnen een Melkwegstelsel een rol spelen; die daardoor bewegingen enigszins kan reguleren maar die zoals wij zal zijn gebonden aan de totale wetmatigheid die uit de kosmische, alomvattende God voortvloeit.

Nu hoop ik niet dat u denkt: nu zwamt daar een in de ruimte. Over de ruimte wil ik nog accepteren maar niet in. Wat ik zeg, is overdacht.

Als je eerlijk op zoek gaat, dan stoot je op gedachtenbeeld na gedachtenbeeld. Een ieder zal dan voorstellingen ontmoeten die hijzelf God heeft genoemd. Ik geloof heel graag dat een indiaan overgaat naar de Eeuwige Jachtvelden en daar al jagende voortgaat met de buffels die daar nog lopen en ineens Manitoe ziet. Zijn Manitoe, zijn geleidegeest, zijn God.

Ik kan mij voorstellen, dat een boeddhist ergens wakker wordt in een tempel met een tuin eromheen en daar de Boeddha ziet lopen. Ik kan mij zelfs voorstellen, dat iemand van het christelijke geloof naar de hemel gaat en terecht komt in de een of andere kerk waar in plaats van een altaar of een preekgestoelte een troon staat waarop een godsbeeld troont alsof het een nieuwe Sinterklaas ware. Al die dingen bestaan wel, maar ze zijn denkbeelden.

Waarom zijn die denkbeelden voor ons zo echt? Wij bezielen ze zelf. In ben soms geneigd dat te onderschrijven. Aan de andere kant kunnen wij niet tegen een bezielende kracht zijn, want er zijn bepaalde kwaliteiten die niet door mensen worden bepaald. Er zijn ook kwaliteiten die alles overtreffen wat men aan menselijk geloof, emotie en voorstelling bij elkaar kan halen. Maar waarom zou er dan niet een entiteit zijn, misschien een mens die volledig bewust is geworden, die een dergelijk beeld door mensen geschapen a.h.w. hanteert, probeert het hen mogelijk te maken daardoor verder te komen?

Indien er een principe bestaat dat de hele kosmos schijnt te doordesemen, elk heelal, misschien zelfs dat punt in de ruimte dat onomschrijfbaar is, dan is het wel de wet van de voortdurende verandering. Alles ondergaat steeds transformaties. Uw leven wordt dood, uw dood wordt leven. Waarom? Misschien wel omdat het niet mogelijk is om in één besef en in één vorm de totaliteit van alleen je eigen wereld te omvatten. Iemand die dat wel kan doen, moet vanuit uw standpunt dan wel God zijn. Is hij dat ook? Ik denk, dat dat ligt aan de definitie die je geeft van God.

Helaas gebruiken mensen hun God nog al te vaak zoals bepaalde primitieve fetisjisten dat nog doen. Zij maken een beeld van hun God, ze vereren dat, schenken het alles wat ze maar geven kunnen, maar als het niet gaat zoals ze wensen, dan slaan ze er een draadnageltje in.

De mens probeert met God een handeltje te drijven. Soms lukt dat ook nog. Want als je zelf sterk genoeg denkt, dan beïnvloed je alles om je heen in een bepaalde richting. Dan gaan we nog maar een stapje verder.

Als dit juist is, dan scheppen wij zelf voor een groot gedeelte de wereld waarin wij wonen. Dan is dus de schepping geen vaste vorm. Indien wij zelf de zaken kunnen beïnvloeden, kunnen veranderen, dan is er geen vaste

scheppingswaarde. Wat manipuleerbaar is, is kennelijk energie. De vorm die daaruit voortvloeit is voor ons de realisatie van de energie die we er in ingestoken hebben. Of dat nu met denken gebeurt, met handenarbeid of de hemel weet hoe. Dan kom ik tot de conclusie:

Als mijn kosmische God, mijn God in de ruimte, realiteit is en ik geloof dat, dan is het totaal zijnde kracht en niets anders. Ik heb dat al eens eerder gezegd. Maar als het kracht is en die kracht krijgt vorm en gestalte, dan kan dat geschieden volgens de wetten die daarin liggen. Elke wereld beantwoordt aan de wetten van deze God in de ruimte. Maar ze wordt in haar samenstelling en belevingswaarde bepaald door degenen die haar concipiëren. Het wereldconcept is bepalender dan wat de mens werkelijkheid noemt.

Dan vraag ik mij af: Als er dan zo'n alomvattende God is, is er dan een antithese denkbaar? Een duivel b.v. Het antwoord is: neen. Onvoorstelbaar. Er is één kracht.

Wat is dan een duivel of een demon? Iets dat in strijd is met ons godsbeeld misschien? Zijn er in ons voorstellingen die elkaar a.h.w. opheffen? Dan kun je je zelfs het beeld van Ingmar Bergman voorstellen: God en de duivel die schaak spelen.

In God spelen negatieve en positieve krachten altijd een rol. Wij zijn voortdurend bezig om daar op de een of andere manier een evenwicht in te vinden. Beide kanten van ons wezen schijnen de meest gecompliceerde zetten uit te denken om aan het bewind te komen. Maar zijn daarom die krachten werkelijk of zijn ze figmenten (?) van onze persoonlijkheid? Dat is alleen begrijpelijk, indien we uitgaan van het standpunt: goed en kwaad zijn persoonlijke zaken. Ze worden bepaald door je aard, je wezen, je visie, je ervaring. Dan kan in een onvolledig besef inderdaad die tegenstelling bestaan. Maar gelijktijdig wordt de vorm, waarin die tegenstelling wordt gegoten, bepaald door het denken. Het is wat wij denken. Waar moeten wij dan in geloven?

In vele landen heeft men zijn eigen oplossing gevonden. In het begin van de cursus heeft u daarvan voorbeelden gekregen. Elke oplossing past bij de aard van het volk, bij de ontwikkeling, zelfs bij de situatie waarin de mensen verkeren. Een Duitse God is een soort keizer Wilhelm, die zich afzet tegen al datgene wat zijn keizerlijk gezag aantast, zeker als het een armband met een hakenkruis draagt.

Een Nederlandse God is een zedepreker die klaar staat om duchtig de roede te hanteren en intussen toch een zekere liefdadigheid t.a.v. de zondaar kent. Volkskarakter, meer niet. Maar al die beelden moeten zinvol zijn.

Als ik moet geloven in een God, dan kan ik geloven in dat wat voor mij God is, maar ik kan het nooit absoluut zeggen. Ik kan niet zeggen: Dit is God. Ik kan niet zeggen: Dit is Gods wil. Ik kan wel zeggen: Zo beleef ik God en vanuit die God zijn dit de regels die mijn leven beheersen. Dat zul je natuurlijk niet aan alle mensen kunnen opleggen. Denk alleen eens aan de werkgelegenheid. Al die missionarissen die opeens in het arbeidsproces moeten worden ingeschakeld. Al die predikers, die ineens nuttig werk moeten gaan doen, Dat zou verschrikkelijk zijn! Maar de werkelijkheid is zo.

Mijn God is een persoonlijke ervaring van het onbekende. De wil van mijn God is voor een deel mijn eigen besef, ongetwijfeld. Daarnaast misschien mijn eigen droom van volmaaktheid. Daaruit vloeit voor mij voort wat ik moet zijn en hoe ik moet zijn. En gaan we nog een stap verder, dan is voor mij alles zinvol zolang het voor mij een weerspiegeling wordt van deze onbekende God; dit zijn in de ruimte dat alles omhult en alles instand schijnt te houden. Elke realisatie in mijzelf van die kracht, ongeacht de voorstelling die ik ermee verbind, zal voor mij betekenen dat

ik de kracht besef en ook kan gebruiken.

Het zal u opgevallen zijn dat mensen het meest bereiken, als ze in zichzelf geloven. Als je werkelijk goed wilt genezen, dan moet je zoveel zelfvertrouwen hebben dat je er niet eens over nadenkt of je wel geneest; je doet het gewoon. Als je bezig bent met voorspellen, moet je je niet afvragen: Wat ga ik zeggen? Je moet het gezegd hebben. Later zeg je: Ik wist niet eens dat dat eruit zou komen. Deze dingen worden bepaald door een soort zelfvertrouwen, een zelfaanvaarding.

Dan kom ik weer op mijn manier (u moogt er anders over denken) tot de conclusie dat je moet geloven in wat je bent. Dat je de eigenschappen van jezelf waarvan je denkt: ik zou ze kunnen hebben, moet aanvaarden als een zekerheid en er dan gewoon mee moet werken. Ik denk, dat hemel en aarde dan herschapen kunnen worden op het ogenblik dat één mens beseft dat niets hem kan beheersen zolang hij innerlijk een zekerheid heeft die zich door geen uiterlijke schijn of gebeuren laat aantasten. Dan is het vreemd, dat die God in de ruimte ons eigenlijk terugvoert naar de innerlijke ruimte.

Wat is er in u? O, een hele hoop denkbeelden. Een hele jungle vol allerlei spottende diergestalten die allemaal ook een deel van uw persoonlijkheid weergeven. Maar als je verder gaat, wat vind je dan? Er zijn mensen die zeggen: Een tempel. Misschien is het waar. Maar wat is er in die tempel? Niets. Als je diep doordringt in jezelf, kom je op datzelfde punt terecht. Het schijnt er te zijn, maar het is niets. God is niets en gelijktijdig een beleving; een niets. Als ik in mijzelf geloof en op mijzelf vertrouw en niet meer tracht om die God als afzonderlijk in mij te erkennen, dan schijn ik te versmelten met datgene wat je anders misschien als omschrijving van de innerlijke God zou kunnen aanduiden.

Er zijn veel filosofieën. Een ervan is: "Niets is waar buiten het feit dat je bestaat. Want dit bestaan is een persoonlijke waarheid die voortdurend kan worden ervaren. Al het andere is schijn. Al het andere is illusie, maya, begoocheling. Al dat andere wordt alleen tot stand gebracht door onze aanvaarding van bepaalde waarden, normen of beperkingen."

Ik durf niet zeggen dat deze filosofie volledig uitvoerbaar en juist is. Maar ik kan wel zeggen, dat ze op bepaalde punten zeer schijnt te stroken met al hetgeen ik onderzoekende heb gevonden.

Een God in de ruimte, zeker. Het onbekende, het onbepaalde, de schijnbare leegte die tevens het bestaan mogelijk maakt. En dan daarin ontelbare goden en godjes gecreëerd door het denken van mensen. Ontelbare werelden met allemaal eigen normen, eigen moeilijkheden en eigen materiaal in hun wezen en betekenis bepaald door degenen die denken dat ze daar leven. Ja, ik geloof wel dat het waar is.

Dan kun je een aantal dingen een beetje spottend herhalen. Zoals: Degenen die over God spreken (dat zou mij eveneens kunnen inhouden) zwammen in de ruimte. En als ze dan de stem Gods uit de ruimte zelf gaan vertolken, dan leven ze als God in Frankrijk. Het is waar.

Je kunt zeggen: Een priester is iemand die zich stelt tussen een mens en zijn God. Ongetwijfeld waar in vele opzichten. Er kan geen andere relatie bestaan met God dan door het zijn; door datgene wat wij zijn. Dan is het niet belangrijk of die God nu de rede is of dat die God de onzichtbare zon is of wat anders. Het is alleen belangrijk dat wij het ons omringende kunnen aanvaarden als een levende kracht, niet in vorm maar in essentie.

Als wij die kracht kunnen aanvaarden, dan zullen wij - hoe wij ons ook onze God voorstellen of niet voorstellen - ons verbonden weten met dit alomvattende. Dit alomvattende zal dan in ons voelen en denken nog altijd de schijnbare innerlijke leegte zijn, maar ze zal voor ons zo vol vibratie en kracht zijn dat wij niet meer weten of wij het zelf zijn of dat het het

onbekende is. Ik geloof, dat dat het punt is dat wij moeten bereiken. Het punt waarop wij ons niet meer bezighouden met de vraag waar God is en wat God wil, maar wij beseffen dat wij zo zeer verbonden zijn met die God dat wij niet anders kunnen dan putten uit die God, leven uit die God. Dat alles wat we zijn en wat we doen - wat anderen daar ook van denken - uit die God voortkomt en met die God in verband staat.

Dan kan ik verder alleen nog zeggen: Voor mij is dit mijn best mogelijke benadering van de onomvatbare waarheid. Dat is mijn beleving. Ik geef het u om het te overdenken; niet als een bepaling, als een geloofsartikel.

Vraag uzelf af: wat is de kracht die in u woont? Aanvaard met volledig vertrouwen die kracht. Dan zult u misschien een eigen godsgestalte opbouwen, maar u zult in ieder geval de werkelijk omvattende God beleven. Dat is hetgeen waar het om gaat.

Ik hoop, dat deze bijdrage uw godsbeeld iets meer heeft verduidelijk.

-:-

DE SCHONE SCHIJN.

Als wij de menselijke wereld en het menselijk denken beschouwen, dan worden wij geconfronteerd met allerlei idealen, theorieën en stellingen die alle op zich perfect zijn. Het enig moeilijke is, dat ze nooit passen in de werkelijkheid.

Als we kijken naar Jezus' leer en datgene wat daarvan terecht is gekomen, dan zou ik haast willen zeggen: Het christendom van vandaag is de antithese van datgene wat Jezus heeft geleerd.

Als wij ons bezighouden met b.v. de droom van het Socialisme of het Marxisme, dan zeggen wij: Ja, dat zou ideaal zijn, als de mensen allemaal elkaar als gelijkwaardig beschouwden en volledig solidair zouden zijn. Maar iedereen is alleen solidair totdat hij meer heeft dan een ander en dan houdt het op.

Wij kunnen spreken over de zware lasten van de macht. Maar per slot van rekening, als het zo'n zware last is waarom doen veel mensen dan zoveel moeite om die last te mogen dragen? Waarschijnlijk omdat ze het veel belangrijker vinden boven anderen te staan dan mens te zijn.

Als ik dus praat over de schone schijn, dan heb ik het niet over de een of andere vertoning in de verre ruimte of over een of ander verhaal. Ik heb het gewoon over de werkelijkheid.

Als we zien hoe allerlei angsten altijd worden geëxploiteerd. Eens was het de duivel, die je zou komen halen. Nu is het de atoomrampen waardoor de wereld ten onder zal gaan. Vroeger was het misschien de demon die naast je sluipt om je te misleiden. Tegenwoordig is het de terrorist die bommen laat ontploffen juist wanneer jij je hondje gaat uitlaten. Zeker, de dingen veranderen een beetje. Het spel blijft eigenlijk hetzelfde.

Ik heb wel eens gedacht dat het verhaal van de ezel die zo hard / neus liep omdat aan de zweep voor zijn/een wortel bengelde een aardige vergelijking is voor de mens die sociaal strevend is. Als hij sociaal streeft, loopt hij ook achter het onbereikbare aan. Want datgene wat je denkt te bereiken is nooit wat je verwacht dat het zal zijn en dus moet je altijd

verder lopen.

Heeft streven eigenlijk een doel? In de schone schijn natuurlijk wel, want waar zouden wij zijn als niet iedereen zou streven om beter, knapper, machtiger, sterker dan een ander te zijn of te worden? Aan de andere kant, als wij allemaal zouden zeggen: Voor mij hoeft het niet meer, dan zouden we toch ook de dingen die nodig zijn wel moeten doen. Maar zou het dan niet veel gemakkelijker zijn, als we niet meer de behoefte hebben om een ander te vertellen hoe het moet zijn als we het zelf willen doen? Als we niet meer de behoefte hebben om datgene te hebben wat een ander heeft.

Ik weet het wel, het zou verschrikkelijk zijn voor vele standen. Plastische chirurgen b.v. Zij hebben een kapitaal geslagen uit Brigitte Bardot. Het aantal opgetrokken lipjes dat zij hebben mogen fabriceren is ontelbaar geworden. Niet alleen de opgetrokken lip van een konijn in de zomerzon, want dat was de mode. Ik kan dat wel begrijpen. Kun je niet tevreden zijn met wat je bent? Moet je altijd achter de schone schijn aanjagen, achter net iets anders zijn, net iets anders doen dan een ander? Ik meen, dat het voldoende zou zijn om jezelf te zijn.

Kijk ik naar de wereld, dan ontdek ik dat daar de meest krankzinnige dingen gebeuren. Mensen krijgen een hartaanval omdat op het laatste ogenblik een voetbalclub het net niet haalt, terwijl ze nog nooit een voetbal met hun voeten hebben aangeraakt. Waarom zijn ze emotioneel daarmee verknoopt? Misschien wel omdat ze willen ontsnappen aan hetgeen ze zelf zijn.

Er zijn mensen die worden gedomineerd door allerlei obsessies. Ze moeten eenvoudig dit of dat. Als je je dan afvraagt: waarom doen ze dat? Dan is het enige antwoord: ik zou het niet weten. Misschien dat ze daardoor proberen te ontkomen aan wat ze zelf denken te zijn.

Ik ben helemaal geen pessimist. Als je geest bent en je hebt een beetje licht, dan ben je geen pessimist meer. Maar aan de andere kant ga je je toch wel een beetje gedragen als een meteoroloog die zegt: Bij ons blijft de zon wel schijnen, maar hoe zal het ergens anders gaan? Dan kom je tot de conclusie dat juist mensen, die zich bezighouden met drogbeelden, die voortdurend achter het worteltje aanlopen van meer inkomen, meer macht, iets anders dat ze goed vinden, dat zij het zijn die eigenlijk het bestaan op een menswaardige manier op aarde onmogelijk maken. Dan zeg ik bij mijzelf: Het stormt op aarde aardig. Er zal hier en daar wel neerslag komen al dan niet radioactief. Is daar iets tegen te doen?

Als de mensen zouden erkennen wat schijn is, wat niet echt is en dat niet zouden vervangen door een soort wantrouwen tegen anderen en een innerlijk gekoesterde wensdroom waarin ze niet geloven, dan zou het waarschijnlijk veel beter gaan.

Moet u ook gaan stemmen binnenkort? Gaat u uw stem uitbrengen? Ja, ja. Heel Nederland zingt dan meerstemmig het lied van: Het gaat toch niet op. Waarom stemt u? Ja, omdat het hoort bij het systeem misschien. Bent u rationeel? Heel veel mensen stemmen, omdat ze nu eenmaal behoren bij deze of gene Partij of misschien wel omdat ze verwachten dat die Partij iets extra's voor hen zal doen. Dat is natuurlijk schone schijn. Laten we eerlijk zijn:

Als Ome Joop aan het bewind komt, dan moeten wij er zeker van zijn dat hij niet binnen 4 jaar in staat zal zijn om datgene wat Lubbers tot stand heeft gebracht volledig terug te draaien. Dat gaat eenvoudig niet. Dan zit hij bovendien met gedaalde olieprijzen. U weet wat een olieprijs betekent? Het betekent voor de Nederlandse staat een financiële ontlasting; je raakt een hoop kwijt. Dus als je reëel bent, dan zeg je: Wat die mensen zeggen dat ze willen, dat is allemaal wel mooi, maar het kan niet. Dan hoor je de ander uitroepen: Wij zullen Nederland gezond maken!

Hot doet mij denken aan iemand die zei: Wil je slank worden? Ik zal je helpen. Je krijgt niets te eten. En die heel gek keek, toen na 30 dagen de persoon in kwestie in coma lag. Zo kun je namelijk ook met de economie te werk gaan.

Al die mensen met al hun mooie woorden kunnen in feite heel weinig doen. Want het enige dat ze niet willen en ook denken niet te kunnen, dat is gewoon zeggen: Dat doen we niet meer. Dat is nog het enige dat zou kunnen helpen. Dus, mooie woorden! U gaat kiezen. Op welke droom of nachtmerrie gaat u stemmen? Allemaal schone schijn.

Ik vind het heel mooi wanneer een vliegtuig komt aanvliegen. De geelwitte banieren wapperen en een witgeklede man zich ter aarde stort om haar te kussen. Ik vind dat roerend. Wat doet de man eigenlijk? Meent hij echt wat hij doet? Wel neen. Hij heeft het één keer gedaan in een opwelling. Vanaf dat ogenblik was het deel van zijn image. Schone schijn! Dan spreekt hij over de liefde en de zorg die wij voor elkaar moeten hebben. Maar als je nu goed kijkt wat er allemaal gebeurt binnenshuis, dan blijkt dat men daar heel anders te werk gaat. Schone schijn!

Er zijn mensen die esoterische groeperingen openen en daarbij vertellen dat zij u zullen invoeren in de diepste geheimen van de menselijke ziel en het kosmische bestaan. Als je dan kijkt wat je hebt gekregen, dan is het eigenlijk niet veel. Wat je hebt gekregen is een kermisfaçade die je voor de werkelijkheid kunt zetten. Pas op ogenblik, dat men niet meer bang is voor de werkelijkheid en er geen façade voor opbouwt, kan men esoterisch iets bereiken. Maar als je daarmee begint, dan zijn er heel veel mensen die zeggen: Daar voel ik niets voor of: daar ben ik bang voor of: dat moet wel uit de duivel zijn.

De duivel is ook een deel van de schone schijn. De duivel is het stofje dat alle goedgelovigen al hetgeen hen niet bevalt proberen onder het karpet der aardse zonden te schuiven. Dat neem ik hen niet kwalijk, maar als zij dan denken dat ze daarmee de wereld beter maken, dan is ook dat schone schijn.

Je kunt niets werkelijk veranderen, tenzij je eerst jezelf verandert. Maar de meeste mensen zijn zo druk bezig de wereld te veranderen dat ze aan zichzelf niet toekomen. Daarom gebeurt er niets dan alleen die leuzen en schone schijn. Als wij van onszelf dromen als goede mensen, dan is dat ook schone schijn. Wij zijn niet goed en wij zijn ook niet kwaad. Wij zijn gewoon wat we zijn. En wat we doen, nu ja, misschien dat de goegemeente zegt dat het goed is of dat het slecht is. Maar per slot van rekening, als je iemands leven redt om een goed figuur te slaan tegenover de dochter van de buurman, dan vind ik dat niet goed. Men vindt natuurlijk dat het stinkt. Maar ja, de hele omgeving stinkt erin en zegt: Dat is een held. In feite is het een stommeling. Als dat meisje daar niet had gestaan, had hij het leven van die ander niet gered. Kijk, dat deugt niet.

Zo zijn wij ook bezig. Wij beklagen ons over de wereld die ons slecht behandelt. Maar hoe behandelen wij de wereld? Zo kun je door gaan. Weet u, schone schijn is een vermomming van de werkelijkheid.

Wie ooit in de oerwouden en moerassen de voodoo-drums met hun opzwepend ritme heeft gehoord. Misschien heeft gezien hoe de ingewijden zich kronkelen in allerlei extatische dansen en zich beizghouden met het oproepen en vereren van het water, van de lucht, van het vuur, van de aarde, dan denk je soms: dit is werkelijk magisch, het is magische kracht. Het is echter toneelspel. Op het ogenblik dat men het doet, gaat men daarin op. Verandert men daardoor? Wel neen. Dat is nu de schone schijn.

Het is zoiets als een toneelspel. Een actrice dartelt levendig en vrolijk over het toneel. Met diepgevoelde timing weet ze precies nu de dramatische punten aan te brengen waar het moet .... en dan is het afgelopen.

Ze gaat naar de kleedkamer. Als dan de rimpels onder de pleisterlaag tevoorschijn komen en de dame in kwestie blijkt last te hebben van jicht of reuma en ook haar dramatiek voor zelfverheerlijking begint plaats te maken voor zelfbeklag, dan denk je: wat ik heb gezien was dat nu echt? Ja, het was echt voor u als beleving, maar het was niet echt. Het was een spel: de schone schijn.

Laat mij dan mijn kort onderwerp heel eenvoudig zo beëindigen:
Bijna alles in het leven is ergens schone schijn. Een mengsel van zelfbedrog en opgaan in een rol waarvan je weet dat ze eigenlijk niet bij je past of niet meer bij je past. Als je daarmee tevreden kunt zijn, best. Maar vergeet dan niet dat het niet werkelijk is. Begrijp, dat het een vertoning is. Kijk in de wereld om je heen en zie wat werkelijkheid is en wat vertoning is. Besluit dan voor jezelf, schone schijn of niet:
Ik zal zo zijn. Ik zal zo leven. Ik zal zo handelen dat ik zelf daarmee vrede kan hebben en dat ik geen enkel ogenblik het gevoel heb dat ik anderen daardoor iets tekort doe.

Als je zo kunt leven, heb je volgens mij inderdaad de schone schijn terzijde geschoven. Dan weet je wat de kermis van het leven werkelijk is. Dan sta je niet alleen maar je te vergapen aan de façade. Dan zie je wat daar achter is, dan zie je de mogelijkheden die erin steken en zul je tot jezelf zeggen: Nu durf ik werkelijk bewust mijn keuze hier doen.
Nu durf ik mijn weg gaan en nu zal ik mij niet meer laten overtuigen dat anderen het beter weten, omdat ik besef dat de helft van hun weten eveneens schone schijn is. Daarom zal ik zoeken in hun weten iets te vinden dat voor mij weten en de mogelijkheid tot beleven betekent.

:-:-:

DE WERELD IN VERANDERING

LES VIII.

DE NIEUWE MENS.

Een mens is een wezen dat zichzelf kan beschouwen en daarmee afwijkt van de meeste andere wezens op aarde. Maar stel u nu voor dat de nieuwe mens ook afstand kan nemen van zichzelf. Dat is veel moeilijker. Er komen echter ogenblikken dat dat onvermijdelijk is.

Als je te maken hebt met een wereld waarin driekwart illusie, droom is en je wordt elke keer hard met de werkelijkheid geconfronteerd, dan komt er een moment dat je je gaat afvragen: wat ben ik eigenlijk aan het doen? Wat ben ik eigenlijk? Wat beteken ik werkelijk? Het zijn vragen die in de oude tijd steeds weer een rol speelden bij allerlei inwijdingen. Het 'ken uzelve', de verschillende godenspelen, de inwijdingen van de Isis-cultus, ook van de Mithras-cultus, hadden ten doel de mens met zichzelf te confronteren en hem ertoe te brengen zich af te vragen: Wat ben ik werkelijk?

Dat zou kunnen betekenen, dat - al zal het geen inwijding meer heten - er in de komende tijd een groot aantal mensen een soort inwijding ondergaan. Zij staan voor totaal nieuwe beelden van de wereld en van zichzelf.

Een lange tijd is de wereld opgebouwd op allerlei regels, daarnaast op velerlei theorieën en veronderstellingen. Ik wil een paar daarven citeren:

De bouw van de eerste kerncentrales. Ze zijn zo veilig dat het onwaarschijnlijk is dat er ooit enig ongeluk zal gebeuren. "Een ongeluk in een kerncentrale als deze (Russische uitspraak) zal misschien eens in de 10.000 jaar voorkomen." Ondertussen zijn er al drie gebeurd. Niet gelijktijdig, anders denkt u dat ik het over het huidige geval heb. Al deze mensen hadden hun denkbeeld: zo moet het, het kan niet anders.

Er zijn mensen geweest die zeiden: Wij moeten verdergaan met de uitbreiding van onze productie, ook als dat in feite een inflatoire financiering vereist. Allemaal mooie leuzen.

Men heeft gesproken over de solidariteit waardoor ieder het recht heeft om, en dan noemt u maar op: een gedegen inkomen te hebben, werk te hebben, een huis te hebben. Hij moet ook wat geld hebben voor zijn pleziertjes en al die dingen meer. Maar in de laatste tijd is duidelijk geworden: dat kan gewoon niet.

Je kunt een mooi regeringsprogramma opstellen. Heel wetenschappelijk en heel verantwoord en dan zakt b.v. de olieprijs of de dollarkoers doet vreemd en dan zit je. Je kunt zeggen dat je verder kunt groeien, maar op een gegeven ogenblik kun je de dingen aan de straatstenen niet meer kwijt en moet je ze gaan verkopen tegen prijzen die eigenlijk niet meer kostendekkend zijn; wat ook regelmatig voorkomt.

Men kan uitroepen dat het noodzakelijk is om een monopolie te handhaven (b.v. een boekverkopersmonopolie), maar dan komt iemand er toch achter dat hij goedkope boekjes in de supermarkt kan krijgen die net zo goed zijn en veel minder kosten; in plaats van ƒ 7.- misschien ƒ 2.- of ƒ 1.50.

De auto-industrie, vooral de Amerikaanse, heeft altijd gedacht: wij weten het. Wij doen dat. Dan is er iemand die maakt een Volkswagentje. En dan denken de Duitsers: Nu zitten we goed, want wij hebben dure wagens, goede wagens en ook nog een lekker goedkope wagen. Dan komen de Japanners en kun je weer het dak op. Ik wil maar zeggen: De werkelijkheid is anders dan men zich voorstelt. Je kunt het allemaal redelijk beredeneren, dat is waar. Maar je kunt niet rekening houden met alle veranderingen die er op de wereld plaatsvinden, daardoor kun je nooit een reële prognose stellen. Hoe verder je gaat met het systeem van ons denken, onze benadering, onze eisen hoe minder de mensen gaan geloven dat je nog meent wat je zegt, want de feiten zijn steeds anders. En dan ontstaat er een crisis van wantrouwen.

Nu is het natuurlijk waar dat een politicus niet zo snel tot het genoemde zelfonderzoek zal overgaan evenmin een directeur van een International. Die mensen zitten nu eenmaal in een afgesloten wereld en hun begrip voor alles wat daarbuiten bestaat is maar beperkt. Een generaal kun je uitsturen om een veldslag 't leveren, maar niet om een dozijn eieren en een pond boter te halen. Dat is nu eenmaal zo. Maar al die anderen? Wantrouwen. Wat moeten we doen? O, er wordt nog gestemd.

Zeker, Den Uyl gaat meer winnen dan werd verwacht. Des ondanks zal er een poging worden gedaan om een minderheidsregering voor de voortzetting van dit toch zeer goede, gefundeerde beleid mogelijk te maken. Dat kan ik u van tevoren vertellen, dan behoeft u niet te wachten tot er verkiezingen zijn geweest.

Iedereen, die op het ogenblik gaat stemmen, doet het met in zijn achterhoofd de gedachte: nu ja.... of Den Uyl nu iets belooft....hij kan die belofte toch niet houden. Of Lubbers nu iets zegt, hij kan het toch niet waarmaken. Waar moet ik dan naar toe? Naar Nijpels? Ja, die heeft wel een grote bek, maar wat zit daar achter? Op die manier worden de mensen steeds meer met de onbetrouwbaarheid van z.g. zekerheden en van overheden geconfronteerd.

Als dat gebeurt, dan ga je je afvragen: Hoe sta ik ervoor? Wat moet ik gaan doen? Hoe moet ik verder? Natuurlijk, je maakt gebruik van het bestaande systeem; daar is geen bezwaar tegen. Maar je zult het toch een beetje anders moeten bekijken. Je kunt er niet op rekenen dat je van de wieg tot het graf verzorgd bent. Je kunt er niet meer op rekenen dat de rente, die je vandaag krijgt, morgen nog geldt. Je kunt er niet op rekenen dat die aandelen altijd wel wat waard blijven. Wat moet ik dan doen? Ja, wat ben ik in de wereld? Wat kan ik? Wat wil ik? Waar ga ik naartoe? Die vragen worden meer en meer gesteld. O zeker, niet in zo'n mooie opzet als ik hier formuleer. Sommige mensen geven aan hun twijfels lucht in termen die hier fatsoenshalve niet herhaalbaar zijn.

Als je die dingen in de gaten houdt, dan zeg je: Steeds meer wordt de mens geconfronteerd met zichzelf. Het is niet alleen: zoek dan maar stilte en rust in jezelf maar ook: waar ben ik mee bezig in de wereld? Wat is er gaande? Wat wil ik eigenlijk? Wat kan ik? Dat is het begin van een vernieuwing in de mensheid.

Een lange tijd is men geregeerd door overheden.
Als Farao de zoon van God was en als Caesar God was, dan was dat best. De goden zorgen wel voor ons. Als de pastoor zei, dat de Lieve Heer iets wilde, dan deed je het maar, want hij zal het wel weten. Tegenwoordig is het echter anders. Het afbrokkelen van het gezag op zichzelf vind ik niet

verschrikkelijk, maar er moet wel iets anders voor in de plaats komen. En dat kan pas op het ogenblik, dat het gezag dat je ontkent, wordt vervangen door het besef van hetgeen je zelf bent, wilt en moet.

Dat dit proces overal aan de gang is, vindt u misschien vreemd, maar het is waar.

In de Ver. Staten zijn zeer veel werklozen. Minder bekend is, dat onder die werklozen langzamerhand bepaalde groeperingen zich aan het vormen zijn die proberen zich los te maken van de huidige gang van zaken en ook van de authoriteiten. Het demonstratief verbranden van een oproeping voor de militaire dienst e.d. is allang voorbij. De tijd dat men heerlijk een commune stichtte ergens op het platteland of elders eveneens. Maar dat men, terwijl men eigenlijk geen werk heeft, met anderen samen aan het werk gaat en kans ziet een bedrijfje op te bouwen, komt steeds meer voor. Dan gaat men niet meer uit van: Wat wil ik verdienen? Wat zou ik willen, maar van: wat kan ik doen en hoe ik daar tenminste nog iets wijzer door worden?

Datzelfde hebben we gezien in een aantal delen van India. Dorpen waar het werkelijk goed gaat, zijn eveneens dorpen met een communale achtergrond waarin de inbreng van iedereen eigenlijk door hemzelf wordt bepaald.

Als we kijken naar de verandering in China, dan worden wij eveneens geconfronteerd met een nieuwe benadering. De uiterlijke vormen blijven wel een beetje dezelfde, natuurlijk. Men zwaait dan wel niet meer met een rood boekje, maar we zijn nog wel trouw. Wij weten wel niet precies waaraan, maar trouw zijn we.

Maar op de achtergrond staat: wat kunnen we zelf doen? Dan wijs ik niet alleen op al die kleine bedrijfjes die er zijn opgericht en op de steeds groter zelfstandige productie van allerlei levensmiddelen die ook particulier verkocht mogen worden, zoals u misschien weet. Daarnaast zien we dat er nieuwe organisatievormen ontstaan.

Vroeger had je de Tongs: de een of andere hoofdman met een aantal politie-agenten die een bepaald beroep of een bepaalde groepering volkomen domineerde. Daarvoor in de plaats zijn nu de praatcolleges gekomen waarmee men in de buurt elkaar voortdurend in de gaten hield, allerlei regels bedacht en dan net zolang praatte tot iedereen er ziek van werd.

Nu blijkt, dat men positiever is gaan denken. Men gaat niet meer zeggen: Wat heb jij fout gedaan, maar wat kun je voor goeds doen? Dan vragen ze zich ook af: Wat kan ik in dat geval doen? Een aanmerkelijke verandering. Niet meer van bovenaf. Wij zijn het zelf.

In Rusland zien wij eveneens een proces dat misschien niet spectaculair is, maar toch interessant. Hoofdzakelijk een aantal fabrieken hebben een grotere vrijheid gekregen zowel t.a.v. de toelevering (dus de dingen die zij betrekken, ze mogen zelf uitmaken waar ze vandaan komen) als ook de aflevering van hun producten. Ze zitten nog wel vast aan een zekere afleveringstermijn, maar ze krijgen a.h.w. de kans om te concurreren.

De kwaliteit is beter en daardoor wordt hun product beter verkocht, daardoor kan hun fabriek meer leveren enz. Ook hier mensen die zich afvragen waarom dat opeens wel goed gaat, terwijl al dat andere niet goed ging? Mensen die zich afvragen: Waar zijn we mee bezig? En als ze dat doen, dan moeten ze zich ook afvragen: Wat ben ik eigenlijk? Wat doe ik? Wat kan ik? Wat wil ik? Met een slavische ziel zal dat nog wel tot een paar uitbarstingen leiden, denk ik. Maar desondanks toch zeer interessant.

Het is in alle gevallen ook interessant en belangrijk dat wij zien dat het vaste, ongecontroleerde vertrouwen in de authoriteiten afneemt, ook in Rusland. Want als er in Rusland wordt gezegd: Er is een ongeluk gebeurd,

maar het is niet zo erg, er zijn 2 doden, dan zeggen de mensen onder elkaar al heel gauw: Dat zullen er wel een paar duizend zijn. Als ze zeggen dat het een ramp is, dan is het iets verschrikkelijks. Ze kunnen het dan niet meer stil houden anders zouden ze het niet zeggen. De mensen lezen tussen de regels door. Juist in een land waar onig staatsjargon in elke krant staat, leer je het ook beter interpreteren dan b.v. in Nederland waar de een of andere parlementaire redacteur zijn eigen vertaling geeft van datgene wat een staatssecretaris meent te berde te moeten brengen in zeer ambtelijke termen.

De ontwikkeling van de nieuwe mens zal in het begin ongetwijfeld een hoop verwarring veroorzaken, dat kan niet anders. Maar een mens, die innerlijk met zichzelf wordt geconfroneerd en leert zichzelf te aanvaarden, niet zoals hij zou moeten zijn, willen zijn en zoals hij is, die heeft een houvast gevonden waardoor hij eigenlijk door de maatschappij niet werkelijk meer is te beïnvloeden. We krijgen steeds meer mensen, die zeer consequent zijn en die een innerlijke rust weten te handhaven ondanks alles. Niet zo leuk natuurlijk voor vele leiders, maar aan de andere kant:

Hoe kun je een leger bevelen waarin elke soldaat zelf uitmaakt of hij zal doden of niet? Hoe kun je een ambtenarencorps goed hanteren, als elke ambtenaar op zijn eigen manier probeert de voorschriften uit te leggen en toe te passen op de manier die hij goed vindt. In Nederland heeft dat al tot heel wat verwarring geleid, o.a. bij de sociale diensten.

Als de nieuwe mens doorzet, wat krijgen we dan?
Een mens, die zeer sterk bij zichzelf betrokken is. Niet meer egocentrisch of egoïstisch, maar die eenvoudig zichzelf voortdurend gadeslaat.
Dat wil zeggen, dat hij veel attenter wordt op alle invloeden die hij ontvangt; dat hij veel duidelijker begrijpt wat bepaalde gevoelens of voorgevoelens willen zeggen. Als je daar eenmaal mee bezig bent, dan ontwikkel je ook wat men tegenwoordig nog paranormale gevoeligheid noemt. Wij hebben daar al eens eerder over gesproken.

Stel nu eens, dat de jeugd van tegenwoordig en vooral de kinderen van deze jeugd zich niet meer kunnen redden, als ze niet eerst met zichzelf vrede vinden en daarbij zichzelf realistisch gaan beseffen en beleven. Wat krijgen we dan?

Degene die het bereikt, leeft verder. Degene die het niet bereikt, zal eraan te gronde gaan. Onvermijdelijk. Wij krijgen te maken met een veel bewuster leven. Sociale drang of sociale regels beïnvloeden je niet meer, alleen innerlijke juistheid. Dan krijg je op den duur een geselecteerde mensheid. Niet alleen mar een grotere gevoeligheid, met een zeer bewuste benadering van hetgeen men gaat volbrengen in de wereld, maar je krijgt bovenal te maken met een harmonisch samenwerkingsverband. Die mensen zijn dan interessant. Zij maken het mogelijk om binnen enkele eeuwen deze eeuw van techniek te veranderen in een eeuw van broederschap.

De mensheid maken tot iets dat geen corpsmentaliteit meer nodig heeft, dat niet meer als schapen achter de leider aansjokken en desondanks bereid is om het geheel waartoe het behoort te verdedigen indien het nodig is, bereid is offers te brengen indien dat voor de anderen belangrijk is.
Ik denk, dat we dan een inwijding krijgen die heel dicht komt bij een oude Griekse inwijdingsvorm: de z.g. Tweede Inwijding van de Zeegod.

"Ik, die de elementen heb getrotseerd,
ik, die mij afgewend heb van al datgene wat men mij aanbiedt,
ik, die mijzelf geworden ben,
besef eerst nu hoezeer ik verbonden ben met alle krachten."

De formule is vrij vertaald. Draag dat over op de moderne mens. Verbondenheid aan de ene kant, onafhankelijkheid aan de andere kant. Die dingen kunnen samengaan. Geen solidariteit meer in de zin van: wij moeten allemaal

meer opbrengen, want dan kunnen de anderen het ook krijgen. Maar solidariteit van: heb je wat nodig? Ik heb het, hier. Dat is heel wat anders. Ik denk, dat je daardoor ook geestelijk heel andere mogelijkheden krijgt.

Wij hebben op het ogenblik nog te maken met een kritiek jaar. Het volgende jaar is ook nog kritiek. Er kunnen allerlei gekke dingen gebeuren. Maar daarna worden wij geconfronteerd met deze verandering waar ik nu over spreek in toenemende mate. Dan zult u termen horen van toenemde vertrouwenscrisis, toenemende burgerlijke ongehoorzaamheid en al die dingen meer.

U zult denken: sjonge, waar gaat de wereld naar toe? Naar een andere vorm van mens-zijn, een verbeterde vorm van mens-zijn. Zeker, daar hebben wij een aantal jaren voor nodig. Voordat de werkelijke samenwerking op gang komt, zijn wij in de negentiger jaren. Dan zullen we pas weer kenbare resultaten zien van al deze veranderingen. Het zal misschien nog wel een eeuwtje duren voordat we kunnen zeggen: De hele wereld is in dat nieuwe verband terecht gekomen; zeg tussen de 3 en 4 generaties. De wereld verandert, wanneer de mens verandert.

Zure regens zijn verschrikkelijk. Het sterven van de bossen is natuurlijk ook onaangenaam. Maar er zijn altijd wel gewassen, die zich daar tegen blijven verzetten en die daarmee leren leven; dat muteert wel. Valt de hele aarde in elkaar? Ach, geen nood. Er blijft ergens wel een amoebe over. Die begint opnieuw totdat Adam en Eva weer in het paradijs voortsjokken.

Wat verandert en moet veranderen is de mens. De mens moet weer leren leven in een geheel. Dat geheel is dan niet alleen de mensheid, maar alles wat daarbij hoort. Dat is ook zorg voor de dieren, voor de planten, voor het land, het water en de lucht. Dat is het instand houden van het geheel, het zelf bijdragen tot een juist evenwicht om je heen. Als de mens zich ziet als heerser van de ecologie, dan gaat de gehele ecologische samenhang te gronde. Op het ogenblik, dat hij zich ziet als een mede bestemmende factor in de ecologie, leert hij een harmonische opbouw vinden waardoor al het andere eveneens kan functioneren. Zo houdt hij zijn eigen levensmogelijkheden instand.

Het is beter dat mensen op deze manier veranderen dan dat de angstdromen, die ze zozeer in deze dagen verkondigen, waar worden. O neen, de aardas gaat niet kantelen. Er brandt ook geen gaatje vanuit Rusland door China; wat mij betreft tot aan de Stille Oceaan. Dat is allemaal niet waar. Er komt ook niet de een of andere meteoor. De maan raakt niet uit haar baan. De zon explodeert voorlopig niet. Zeer teleurstellend als je dat ziet als de enige oplossing van alle problemen. Maar wat wel gebeurt: de mens gaat veranderen. En dan kunnen we spreken over de nieuwe mens.

Eigenlijk zou je verder kunnen gaan dan dit. Je zou kunnen zeggen: Wanneer er een nieuw denken ontstaat, een nieuw gemeenschappelijk bewustzijn, wanneer de mensen op een andere manier gaan leven, wanneer de samenhang tussen de wereld en de mens een harmonische wordt, dan hebben we een nieuwe hemel en een nieuwe aarde.

En als er dan een Duizendjarig Rijk komt? Nou, ik denk het niet. Duizendjarige Rijken duren over het algemeen slechts een 4 à 5 jaar. Dan zal er wel een totaal nieuwe incarnatiemogelijkheid zijn. Ook dat is de moeite waard om daar even aan te denken.

Als dit harmonisch aspect op aarde toeneemt, zullen steeds meer entiteiten voor wie harmonie belangrijk is en niet alleen maar het opdoen van ervaring op aarde gaan incarneren. Wij krijgen dan een toenemend snelle verandering van wat u mentaliteit noemt, maar wat ik eerder zielekracht en aanvoelingsvermogen zou willen noemen.

De wereld kan veranderen. De wereld kan beter worden. Een van de belangrijkste factoren daarbij is de mens. Er kan nooit een nieuwe of betere aarde ontstaan, als er niet eerst een nieuwe en betere mens komt. Want de mens is op dit ogenblik de dominerende om niet te zeggen de exploiterende figuur op deze planeet. Ik denk dat dit een van de belangrikste factoren is in de toekomstige ontwikkeling.

Ik ben mij ervan gewust dat verhalen als deze door velen zullen worden gewaardeerd met: nou ja, dat zal nooit gebeuren. Het is een aardige wensdroom.

U leeft in een wereld van wensdromen. Uw zekerheid, uw vrede, uw behoud van de vrede door afschrikking, ook zoiets. Al die dingen zijn onzin. Uw economisch evenwicht en uw economische ontwikkeling zijn allemaal heel aardig zolang iedereen zich aan de regels houdt. Het is net als met ganzebord. Als iemand, die in de put zit de pot wil hebben, dan is het afgelopen; daar krijg je ruzie door. Die dingen zijn niet echt, omdat ze gebaseerd zijn op totaal fictieve waarderingen.

Geld. Prettig als je het hebt, maar het is eigenlijk niets waard. Geld is niet alleen geld in de zin van munten, metaal, zoals vroeger. Tegenwoordig is geld gewoon een bedrag dat de computer op uw rekening drukt. Met andere woorden: niets, helemaal niets. Zolang iedereen erin gelooft, kunt u er iets mee kopen. Als u rekening houdt met het aantal Creditcards dat in omloop is, dan schrikt u gewoon. Dan zegt u: Waar hebben ze eigenlijk nog gewoon geld voor nodig? Wilt u een reisje naar Canada maken? Uw creditcard is er goed voor. Onzin.

Het geld, waar u zoveel over spreekt, is niet meer dan een ruilmiddel. Het heeft geen eigen belangrijkheid, geen eigen waarde en geen eigen betekenis. Wie geld heeft, heeft macht, hebben ze altijd gezegd. Maar dat is alleen waar, indien je gelooft dat iemand, die geld heeft, daarmee iets kan bereiken. Als je dat niet meer gelooft . het zelf niet wilt hebben, dan is de macht weg. Het zijn dergelijke dingen, die langzaam maar zeker de dromen van deze wereld laten stranden.

Een ideaal is mooi als je het kunt uitvoeren. Als je gelooft, dat je onsterfelijk zult worden, een van de uitverkorenen en je gaat toch dood, terwijl je dacht dat je in leven zou blijven, dan kun je je moeilijk beklagen, want dan ben je dood. Maar als iemand tegen je zegt: Als je dat en dat doet, zul je gezond zijn, je zult rijk zijn of je zult altijd blij en gezegend zijn en het komt niet uit, wat zeg je dan? Dat is wel controleerbaar.

Waarom denkt u dat er zoveel geopponeerd wordt tegen allelei partijen, instellingen, godsdiensten? Gewoon omdat de geloven in de praktijk niet waar blijken te kunnen worden.

Wij leven in een wereld waarin steeds meer dromen zichzelf ontmantelen; waarin de droom een leeg gebaar dreigt te worden in plaats van een leidsnoer dat je leven bepaalt. En juist omdat alle dingen in deze dagen zo leeg, zo vraagwaardig worden is er een nieuwe mens nodig.

Gelijktijdig kunnen we dan constateren dat de zo ontstane behoefte als vanzelf deze vernieuwde mens a.h.w. op de voorgrond gaat schuiven. En dan krijgen we het nieuwe leerproces, de nieuwe ontwikkeling en daarmee eindelijk een nieuwe bereiking.

Ik hoop, dat ik hiermee niet een al te optimistisch of te pessimistisch beeld heb gegeven van al datgene wat komt. De wereld is in verandering, maar ook de mens. Laten we dan de consequentie daaruit trekken en ons niet alleen afvragen: Wat moet er van ons mensen in de wereld worden? Maar ons afvragen: Wat verandert er in de mens, wat verandert er in de wereld en wat wordt daarbij bijna onvermijdelijk? Het antwoord heb ik geprobeerd

u vanavond op weer een andere manier nogmaals te geven.
Ik dank u voor uw aandacht.

-:-

ACTUALITEIT.

Er zijn nogal wat geruchten in omloop over die geschiedenis in Rusland. De berichtgeving is op z'n minst genomen zeer dubbelzinnig. Het is misschien aardig om hier even een paar feiten op een rijtje te zetten.

De ramp in de eerste reactor ontstond doordat de z.g. brandstofvaten lekten en er een explosie ontstond. Door deze explosie brak er brand uit en gelijktijdig was er een niet meer geïsoleerd zijn van de verschillende staven brandstof. Het resultaat was dat de kern begon te smelten, terwijl gelijktijdig een hevige brand uitbrak.

De vervluchtigde brandstof werkte explosief en heeft een nabij gelegen reactor beschadigd. Hierdoor werd ook in deze reactor het niet meer mogelijk om de kern zonder meer in de normale staat te houden. Ook hier werd de isolatie aangetast. Men heeft deze reactor stilgelegd en daarna geprobeerd die reactor door het storten van vochtig zand te blussen. Voor zover mij bekend is, is dat practisch gelukt op dit ogenblik.

Wat betreft de andere reactor: de brand in de koolstof duurt voort. De kernhitte is op het ogenblik opgelopen tot naar schatting 2400 graden C. Het is aan te nemen dat hier, alleen als men op een zeer voorzichtige manier een koeling kan aanbrengen, het mogelijk is om eerst de brand in de koolstof te dempen of te blussen en daardoor ook een verder doorzakken van de reactiekern te voorkomen.

Het aantal slachtoffers.

Genoemd werden er twee door de officiële instanties. Het betreft hier twee personen, die op het ogenblik van de explosie in de nabijheid van de reactor waren. Er zijn echter in totaal ongeveer 1200 mensen levensgevaarlijk gewond of gedood. Daarnaast is een stralingsvergiftiging geconstateerd op dit ogenblik bij 3000 mensen. Wij moeten aannemen, dat dit aantal zal oplopen tot waarschijnlijk 7 à 8000.

Dan vraagt men zich af, of deze radio-actieve straling schadelijk kan zijn als ze verder afdrijft. De radio-actieve wolk zou schadelijk kunnen zijn alleen als ze ergens radio-actieve neerslag veroorzaakt in een periode dat er practisch windstilte heerst. Dan kan er oppervlaktebesmetting plaatsvinden, die ten gevolge zou kunnen hebben dat een groot aantal gewassen niet meer bruikbaar is en dat er mutaties optreden. Het gaat hier om radiatie-hoeveelheden die de factor 100 tot 150 van het z.g. toolaatbare bedragen.

De vrijgekomen stoffen zijn voor een deel stoffen met een betrekkelijk korte vervaltijd. Er zijn een aantal stoffen bij met een halveringstijd van ongeveer 3 maanden. Er zijn er bij van enkele jaren. Maar er zijn ook, zij het gelukkig wat minder, deeltjes vrijgekomen die radio-actief blijven gedurende ongeveer 1000 jaar.

Wij moeten dus aannemen, dat daardoor inderdaad de radiatie in de aardatmosfeer iets wordt verhoogd. Maar door de beschadiging, die in de

hogere luchtlagen toch hier en daar heeft plaatsgevonden (o.a. de beschadiging van de Heaviside-laag) moeten wij wel aannemen dat t.a.v. de normaal van de zon komende straling het een verhoging is met 10 tot 15 % ten hoogste.

Zijn er verder gevaren verbonden aan deze reactoren? Antwoord nadrukkelijk: ja. Het gebruikte type, het geëxplodeerde type in dit geval, is een beetje antediluviaans. Het behoort tot de antiquiteiten, maar wordt helaas nog steeds gebouwd en wel omdat het betrekkelijk goedkoop is en eenvoudig te installeren. In verhouding tot reactoren zoals die in Nederland worden geplaatst zijn de kosten van de Russische nog geen 30 %. Er zijn van dit type in Rusland op het ogenblik in totaal ruim 130 van dergelijke reactoren. Als men daar geen maatregelen neemt, is het aanvaardbaar aan te nemen dat een herhaling van de ramp binnen 10 jaar een- tot tweemaal zal plaatsvinden. De tijd is niet precies te bepalen.

Gevolgen voor de omgeving.

In een areaal van ongeveer 500 km^2 zijn alle gewassen onbruikbaar geworden. Het zal waarschijnlijk een aantal jaren duren voordat deze bodem weer kan worden gebruikt voor de teelt van consumptiegewassen. Een deel van de graanoogst is licht besmet geraakt, maar de Russen kennende neem ik aan, dat ze deze tamelijk lichte besmetting op de koop toe zullen nemen en daaruit toch gewoon meel zullen maken; misschien met bijzondere bijvoegingen als jodium. Op zichzelf tamelijk dom en gevaarlijk, maar we kennen de denkprocessen van deze ambtelijke molens.

Wat betekent het t.a.v. de atoomtechniek als geheel?

Het is weer eens heel duidelijk gedemonstreerd dat de verklaringen van deskundigen de feiten niet dekken. Dit betekent, dat er grote onrust ontstaat niet alleen t.a.v. wat er in Rusland gebeurt, maar ook t.a.v. de plaatselijke reactoren. Vooral de z.g. breederreactoren zullen door zeer veel volken waaronder de Amerikaanse, de Nederlandse, de Duitse sterk gevreesd worden.

Ik hoop, dat deze ramp voldoende zal zijn om eindelijk een verdere aanbouw van dergelijke breeders te voorkomen. Ik wil hieraan toevoegen, dat men in Engeland met de voorbereidingen voor de bouw van een soortgelijke breederreactor bezig is die ook ten doel heeft radio-actieve brandstof en eventueel ook bommateriaal te leveren. Dit was overigens in Rusland voor drie van de zeven reactoren in deze omgeving het geval. Vijf reactoren staan betrekkelijk dicht bij elkaar. Daarvan werd een tweetal gebruikt voor het verschaffen van radio-actief materiaal.

Dan kunt u zich verder afvragen: Wat moeten wij denken van alle prognoses van extra kankergezwellen e.d.?

Gezien het gebied waarin een hevige besmetting heeft plaatsgevonden, zij het kortstondig, moeten we aannemen dat het aantal mensen, dat verhoogd kankerrisico loopt, ligt op ongeveer 70.000. Het aantal gevallen dat daaronder reëel zal lijden, zal waarschijnlijk liggen rond de 15.000. Dit echter gerekend over een periode van 10 jaar.

Mondelinge vragen.

x Wat was het gas? Koolmonoxyde?

– Het was geen koolmonoxyde. Het was een z.g. brandstofgas. Het lijkt het meest, vergelijkend, op een mengsel van butaan met inerte gas.

x Als de brand niet voorzichtig afkoelt, wat gebeurt er dan?

– Dan krijgen we nog een explosie en komt er misschien nog meer radioactiviteit vrij. Alleen zal dat over het algemeen materiaal met een betrekkelijk korte halveertijd zijn. Het is namelijk zo: indien de werkelijke kern blijft branden doorgloeien, en het proces verdergaat en het komt in contact

met grondwater, dan krijgen we een enorme stoomvorming en dan een explosie die doet denken aan een vulkanische uitbarsting. Daardoor worden grote hoeveelheden radio-actieve besmette stoom en en ook een aantal deeltjes (er zit van alles bij o.a. caesium e.d.) in de atmosfeer geslingerd. Zou men echter een afkoeling kunnen bereiken tot zeg maar 800 gr., dan zal dit niet meer zo ontstellend zijn. Er komt dan wel radio-actieve stoom vrij door het doorbranden, maar de hoeveelheid is betrekkelijk gering. De besmetting zal een areaal van ongeveer 40 à 50 km in de omgeving treffen, meer niet.

Zou men in staat zijn de koolstofbron volledig te verstikken en gelijktijdig een afkoeling van de kern te veroorzaken, al is het maar met 500 gr., dan zou hierdoor de kans van een werkelijk zakken van de kern in het grondwater practisch voorkomen zijn.

x Kunnen deze mensen die dit proberen te bereiken ook worden geholpen door de geest?

– Dat is een vraag waarop geen antwoord mogelijk is. Een enkeling is open, maar hij wil ook niet voor gek staan. Kijk eens, als u een brood staat te snijden, u doet dat onvoorzichtig en u snijdt in uw vinger, dan kunt u ook wel zeggen: Is er nu geen geest die dat kan voorkomen? Maar als u in uw vinger snijdt, dan moet u zelf bloeden en dat is hier gebeurd.

Vergeet niet, dat de mensheid op het ogenblik bezig is geweest met allerlei atoomexplosies, met atoomreactoren en dergelijke. Als we daar dan de zaak proberen te beperken, dan bereiken we alleen maar dat ze verdergaan. Dat is niet de bedoeling, dus dat doen we niet.

x Wordt er wel uit geleerd, denkt u?

– Ja, dat denk ik wel. Als u rekent dat er al een kleine 80 halve beroertes uit zijn voortgekomen vooral bij hooggeplaatste ambtenaren, dat er verder een complete krijg is uitgebroken tussen een aantal departementen en dat er een groot aantal van de topmannen op het ogenblik een aantal geleerden op het matje gaat roepen, dan kunnen we wel zeggen: Er is wel iets uit geleerd al is het alleen maar dat een dergelijke mislukking voor de daarbij betrokkenen wel eens heel onaangename nevenverschijnselen kan hebben. Met andere woorden: Als je zelf wat wilt bereiken en dat is in Rusland heel vaak de drijfveer van degenen die gezag hebben, dan moet je heel voorzichtig zijn. Ongelukken mag je maken, maar ze mogen niet openbaar worden.

x De radio-activiteit in Europa heeft dat nog invloed op gewassen?

– Dat is onwaarschijnlijk. Er is in het noorden van Polen wel neerslag geweest die enige invloed zou kunnen hebben op gewassen. Maar daar is gelukkig nog niet zo erg veel landbouw. In Rusland zelf, ja. Daar is een grote hoeveelheid graan besmet geraakt. Het zou beter zijn om dat dan maar te vernietigen. Verder in Europa: in Zweden is enige grondbesmetting die kan hier en daar leiden tot een lichte radio-activiteit in melk en misschien ook bij bepaalde tuinbouwgewassen. Maar die zijn daar op het ogenblik nog niet geheel rijp en voor een groot gedeelte nog niet voldoende boven de grond.
Wat betreft Nederland en Duitsland, rekening houdend met de afstand en de verspreiding die door de cycloonachtige draaiing van de wind mede wordt veroorzaakt, acht ik het onwaarschijnlijk. Het zou mogelijk zijn, maar dan alleen onder zeer bijzondere omstandigheden.

x In hoeverre is het mogelijk dat een reactor van het westerse type een dergelijke kernbrand krijgt?

– Die mogelijkheid is even groot. Er zijn namelijk een aantal verschillende westerse typen. Je hebt zwaarwaterreactoren, grondwater-koeling, dubbelwaterkoeling, warmtewisselaarsreactoren enz. Maar in het westen zijn de typen, zelfs als het koolstof is, beter afgeschermd. Punt 1.

Punt 2. Er wordt gebruik gemaakt van toch iets betere technische controle.
Punt 3. Men is dan vaak in staat om ongeacht de brand die in de kern ontstaat toch een werkelijke explosie en een groot ongeluk te voorkomen.
Ik wil u wat dat betreft herinneren aan de Three Miles Islandcentrale in Harrisburg in de Ver. Staten waar inderdaad ook de kern aan het smelten was geslagen. Deze reactor is tot heden, voor zover ik weet, nog niet hersteld. De radio-activiteit is binnen tamelijk hoog. Je kunt daar nog steeds zien hoe metaal, ook radio-actief metaal, is gesmolten. Je kunt daar niet lang blijven.

Ik wil dus maar zeggen, dat dergelijke dingen in westerse reactoren ook kunnen voorkomen. Maar de kans, dat er een onmiddellijke en grote lozing van radio-actief materiaal in de atmosfeer ontstaat is in verhouding tot de Russische reactor ongeveer de helft kleiner.

× Welke correctie zou moeten worden toegepast op de 130 Russische reactoren? Is die kennis bekend?

– Ze is bekend. Men zou in ieder geval moeten overgaan tot de bemanteling van deze reactoren en wel: beton – staal – beton en als het kan nog een keer staal. Als je namelijk een dergelijke bemanteling hebt, is het uitbreken van radio-activiteit van grote intensiteit naar buiten veel minder gemakkelijk mogelijk. Daarnaast zou er een aanpassing nodig zijn van het z.g. regulatie-apparaat en zou een aantal nauwkeurige meters moeten worden aangebracht waarmee de werking van de reactor kan worden gevolgd niet alleen als geheel, maar eveneens voor b.v. 12 tot 14 afzonderlijke blokken. Naar ik vrees, zal men een deel van de technische kennis en apparatuur uit de Ver. Staten moeten importeren. Ik acht dat niet waarschijnlijk.

× Er zijn verschillende systemen. Wat is het veiligste systeem? Het Canadese of het Zweedse?

– Ik denk dat, als je alles bij elkaar rekent, het Zweedse systeem iets veiliger is dan het Canadese. Werkelijk veilig is geen enkele reactor. Dat moet u goed begrijpen. Dat is met een auto ook zo. Geen enkele auto is werkelijk veilig. Een groot gedeelte van de veiligheid is afhankelijk van degenen die de auto besturen. Zo ook degenen die de reactor verzorgen. De grootste vijand van de veiligheid is de gewenning. Bij gewenning kijk je over kleinigheden heen, want het gaat immers toch altijd goed. Het zijn vaak de kleinigheden waarmee het kan beginnen. Het is misschien een haarscheurtje hier of daar. Het is misschien een heel lichte verandering in de circulatie van de koelstof en als je daar dan niet onmiddellijk gaat kijken wat er gaande is, is het mogelijk dat zo'n fout doorwerkt en dan is elke reactor levensgevaarlijk, ongeacht het type.

× Hoeveel mensen in een stad als Kiev weten daarvan? Heerst er opschudding?

– Daar vraagt u mij iets. Officieel weten ze het in Kiev niet. Ze weten alleen dat er een ongeluk is gebeurd in een reactor, dat er een gebied is afgeschermd en een deel van de bevolking is geëvacueerd. Vreemd genoeg niet het gehele volk. Wij moeten dus aannemen dat een aantal mensen fataal besmet is en daardoor niet wordt geëvacueerd. Voor de rest, wat moeten zij doen? Zij kunnen niet weg. Zij weten niet precies wat er aan de hand is. Maar er zijn in Kiev een tamelijk groot aantal mensen die weten dat daar zeer veel doden en gewonden zijn gevallen en dat er een stralingsgevaar is. Maar zij kunnen daar niets tegen doen. Want zouden ze weggaan, dan lopen ze onmiddellijk tegen allerlei reglementen op; ze mogen niet weggaan. Als ze zich daar druk over gaan maken, dan komen ze misschien te laat in de rij om levensmiddelen te kopen. Als ze bovendien 1 mei vieren met een vrolijk gezicht, dan krijgen ze misschien een verkeerde aantekening en mogen ze in hun beroep minder prettige baantjes gaan opknappen. Dus er is alle reden voor hen om maar te doen alsof hun neus bloedt, ofschoon ze

in hun hart wel weten dat er heus wel wat aan de hand is.

x – In hoeverre maakt het westen hier politiek misbruik van?

Ja, politiek. Kijk eens, de grootste slag van dit gebeuren en een van de redenen dat het zoveel mogelijk wordt geminiseerd, is natuurlijk de interne politiek van Rusland. Wat de Partij en de geleerden besluiten is altijd goed. Nu blijkt het niet goed te zijn. Het buitenland zal er ongetwijfeld gebruik van maken om duidelijk te maken dat de Russen soms ook maar gekke dingen doen. Dat neem ik hen niet kwalijk. Het is echter wel opvallend dat bijna alle bij atoomenergie betrokken staten in verhouding weinig drukte hebben gemaakt en hebben geprobeerd de ramp wel te miniseren, zeker in de laatste 24 uur. Dat is heel begrijpelijk. Het is overal waar men atoomenergie gebruikt of wil gaan gebruiken erg belangrijk dat er geen algemeen wantrouwen tegen deze energiebron ontstaat die een verdere exploitatie daarvan onmogelijk zou maken. Dus veel misbruik kunnen zij er niet van maken.

Politiek gezien maakt men natuurlijk wel aardige gebaren tegen elkaar, maar als b.v. Reagan zegt: Als je hulp nodig hebt, dan vraag je dat maar. Hij kan dat gemakkelijk zeggen, want hij weet dat ze daar nooit om zullen vragen. Ze zouden dan de meerwaardigheid van de Amerikaanse techniek moeten erkennen. Dat zou niet helemaal stil te houden zijn. Dientengevolge doe je het maar beter niet. Een beetje propaganda maakt iedereen wel daarover.

Er zijn in Nederland ook mensen die atoomcentrales willen bijbouwen en die daarbij ook uitgaan van het standpunt dat je heus wel een wat goedkoper type kunt neerzetten, want dan is de amortisatie niet zo moeilijk. Die mensen zijn eigenlijk net zo schuldig als de Russische ingenieurs. Die hebben ook gedaan wat de politici vroegen. Zij hebben atoomcentrales neergezet die betrekkelijk voordelig waren en die een grote hoeveelheid stroom konden opleveren en eventueel daarnaast radioactief materiaal produceren.

Zo ziet u, in de actualiteit loop je tegen allerlei dingen op. Er zijn andere dingen die u misschien niet zo erg zijn opgevallen. Vandaag b.v. 1 mei, de Dag van de Arbeid, zijn niet alleen in Nederland maar in vele landen stakingen uitgebroken of verscherpt. Je zou dus kunnen zeggen: Het is de dag van minder willen werken. Gelijktijdig zijn er overal politieke redevoeringen gehouden over de belangrijkheid van de arbeider, de noodzaak om solidair te zijn en de noodzaak om de wetgeving helemaal op de juiste wijze aan te passen. Dus lawaai is er genoeg geweest, inclusief parades, mei-optochten, politieke en andere vergaderingen.

Realiseert u zich echter wel dat driekwart van hetgeen er is gezegd, is gedaan en is geëist niet meer tot de reële mogelijkheden behoort? Om een voorbeeld te geven:

Gevangenbewaarders in Engeland staken. Hun staking bestaat uit de weigering om overuren te maken. Er is te weinig personeel; dat is volkomen waar. Maar de salariëring van het personeel en de kosten van de verschillende strafinrichtingen is in feite veel te hoog. Dat ligt punt 1, aan een aantal voorschriften plus een benadering van het strafrecht die niet in overeenstemming is met de reële strafvoltrekking.
Punt 2, aan een reëel inzicht in de menselijke noden en behoeften.

Er zijn nu allerlei stakingen van mensen die minder willen werken. Stelling: Wij werken nu 40 uur, als wij 36 uur gaan werken, dan komt er voor elke 9 arbeiders een tiende bij. Dat betekent dus een groter aantal werkmogelijkheden. Allemaal waar. Maar heeft men zich gerealiseerd dat diezelfde groepen voor minder werken meer loon eisen? Als ze daarbij zouden zeggen: Dan willen we ook voor 10 % (dat is ongeveer de verhouding) van ons huidig

inkomen afzien. Gaan we dan praten over een aanpassing van dat verminderde loon, dan zou er helemaal niets aan de hand zijn.

Kijk, in die actualiteit zie je voortdurend de onredelijkheid. Ook in die Russische kwestie, waar we het vanavond over hadden, zitten allerlei onredelijke elementen in. Ook in deze politiek en deze stakingen zitten irreële elementen. Dan ga je je afvragen: waarom denken de mensen niet beter na?

Als je het hebt over arbeidsverhoudingen, dan heb je het niet over een salaris dat steeds hoger moet worden. Je hebt het over arbeidsvoorwaarden en over prestatie en beloning. Wordt de prestatie minder, dan moet de beloning minder worden, logisch. Als dat niet gebeurt, dan komen er robots en is er geen sprake van werk. Die robots moeten dan zoveel verdienen dat de andere mensen van de sociale zorg nog kunnen leven. Of moet ik zeggen: andere robots, want daar lijkt het ook op.

Ik vind het verder opvallend dat we horen over allerlei grote mogendheden in de UNO, in de EEG, in het Warschau Pact en waar u ook maar kijkt. Overal is men bezig om zijn eigen belangen hartstochtelijk te verdedigen en dit in naam van grotere menselijkheid en grotere eenheid in de wereld. Met andere woorden: Ik heb meer dan jij en dat wil ik houden. Dat vraag ik niet omdat ik meer wil hebben dan, maar omdat ik de juiste verhoudingen in de wereld wil handhaven. Kolder!
Al deze kolder dingen bij elkaar geven aan aardig beeld van hoe de wereld op het ogenblik is. Men houdt zich niet bezig met de werkelijkheid. Men houdt zich alleen indirect bezig met de werkelijkheid. Maar voorop staat altijd eigenbelang, eigen roem, eigen gevoel voor juistheid.

Er zijn heel veel dingen die de mensen over het hoofd zien; b.v. De Amerikanen hebben het bij vele mensen in deze tijd gedaan. Dan vraag ik hun alleen: Hoeveel heeft u gedaan voor mensen die de helft van de wereld van u af wonen toen u hoorde dat ze in nood waren? De Amerikanen hebben heel veel gedaan. Wat heeft u in verhouding gedaan? Dat blijkt maar heel weinig te zijn. U moet niet zeggen: Die Amerikanen zijn een rot volk, integendeel.

Er zijn ook mensen die zeggen: De Russen deugen helemaal niet. Maar als je ziet wat de Russen hebben opgebouwd, hoe ze uit een beschaving van rond 1700 zijn gekomen tot werkelijk ver in de 20e eeuw in nog geen 70 jaar, dan moet je gewoon respect voor hen hebben. Zij hebben dan heel veel gepresteerd. Al die dingen ziet men over het hoofd.

Je kiest partij blindelings. Dat is goed. Centrum Partij, bah! Dat moogt u denken. Maar het zijn uw medeburgers. Als uw medeburgers voor een bepaald systeem kiezen en u gelooft in democratie, dan moet u hun het recht geven dat te doen. U moet later dan niet zeggen: Ja, maar als ze iemand kiezen voor dat systeem, dan wil ik daar niet mee praten. Bewijs, dat ze ongelijk hebben. En als ze dingen zeggen die zinnig zijn, houd daar rekening mee en probeer dan zelf wat beter en misschien wat minder hoogdravend en zwevend de politiek te bedrijven.

Niet alleen in Nederland, in andere landen probeert men te linkse of te rechtse groeperingen eveneens opzij te drukken. Waarom? Is men dan zo bang voor concurrentie. Is men misschien zo bang dat eigen praktijk en systeem in feite niet geheel deugen? Laat men dan de hand in eigen boezem steken. Dat is veel gemakkelijker dan de straat op te gaan en geweld te plegen of politie-legers in het geweer te brengen en al die dingen meer.

Het is makkelijk te roepen dat terreur het meest verschrikkelijke is op deze wereld. Maar hoeveel staten gebruiken die terreur niet als een gerechtvaardigd politiek wapen? De USA beklaagt zich over terreur tegen haar en bombardeert Libië. Best. Maar wat heeft diezelfde USA gedaan in verschillende staten in Zuid-Amerika? Daar zijn ze ook schuldig

aan geweest. Zelfs de dood van Allende is tenslotte mede veroorzaakt door de CIA. Laten we dan maar niet praten over de dood van Martin Luther King, die op rekening komt van de FBI. Als we daarmee bezig zijn, laten we ons dan goed realiseren:

Zolang een regering terreur gebruikt, is ze gerechtvaardigd..... Als mensen misschien op een verkeerde manier dergelijke middelen gebruiken om hun mening door te zetten dat doen, dan is het opeens verschrikkelijk.

Neen, mijne vrienden, als we reëel zijn, dan moeten we zeggen: Het antwoord op terreur, op wat men ziet als een bron van terreur, is niet bepaald de beste weg. Terroristen maken zichzelf onmogelijk, als ze geen achtergrond meer hebben.

Een terrorist, die geen hulp heeft in de omgeving, geen steun ergens kan vinden, is nergens. Waarom maak je de wereld dan niet zoveel beter dat niemand meer behoefte heeft aan terreur? Dat zou veel beter zijn. Maar ja, dan zoudt u misschien van uw eigen geheime gewoontetjes moeten afwijken, heren politici. Dan zoudt u niet meer de een onder druk kunnen zetten en de ander misschien - nu ja, het is geen moord, het gebeurt voor het vaderland - toch de dood in jagen.

Laten wij één ding goed begrijpen: De Engelsen zeggen: What show is for the goose, is show for the gander. Wat voor de een goed is, is goed voor de ander. Zolang u voor uzelf dit recht opeist, moet u het anderen niet kwalijk nemen dat zij hetzelfde doen. Maar daar durft niemand over denken. Misschien wel omdat men te zeer verliefd is op zijn eigen geheime diplomatie, zijn eigen spionnage-inrichtingen en zijn eigen verkapte terechtstelling.

Vrienden, wie de actualiteit van vandaag bekijkt, kan zeggen eerlijk en oprecht: Datgene wat er gebeurt, is niets anders dan een logisch uitvloeisel van de fouten, die de leidende figuren op aarde steeds weer maken. De ramp in Rusland, terreur en terreuraanslagen, de terreuroverval op Libië, al die dingen zijn niets anders dan een mentaliteit die gegroeid is in ambtelijke apparaten en die helaas is overgeslagen naar anderen.

Zo, dat waren een paar bittere verklaringen.

Slotwoord.

P A N I E K.

Paniek. Pan dwaalt door het woud en alles vlucht weg. De vrouwen zijn bang voor verkrachting. De dieren gaan weg door de fluitspeler. De mensen vragen zich af welke demonische mogelijkheden tot ontwikkeling komen.

Pan is de sater, de bosgod. Daar is de paniek uit voortgekomen. Het begrip paniek en panisch vindt daar zijn oorzaak.

Waarom reageren de mensen dan vaak zo panisch? Misschien wel omdat zij zich laten drijven door instincten en gevoelens, omdat ze niet kijken naar hun werkelijke mogelijkheden en hun werkelijke noden. Omdat ze niet een beroep doen op de kracht die in hen woont, maar alleen vage geluiden interpreteren als een levensgevaarlijke bedreiging.

Als u ooit panische gevoelens heeft, vraag u in de eerste plaats

af: waarom? Daarmee zijn ze nog niet beheersbaar, maar ze worden in ieder geval begrijpelijk.

In de tweede plaats vraag u af: wat kan ik daartegen doen? Probeer wat te doen en niet slechts te vluchten.

In de derde plaats: zeg tot uzelf: Diep in mij leeft het goddelijke licht, de werkelijke kracht. Met deze kracht kan ik alles weerstaan. Als u diep in uzelf dit beseft en dit gevoel steeds sterker maakt, zal geen paniek u overvallen al zult u soms tijdelijk worden meegesleurd door de panische reacties van anderen.

-:-

INNERLIJK LEIDERSCHAP.

Innerlijk leiderschap kan dat bestaan of is dat soms toch schone schijn? Kun je een leider zijn, als je niet jezelf misleidt? Diep in jezelf word je gedreven. En vanuit jezelf leer je misschien te geven of van de wereld ook te eisen; dat kan ik aanvaarden dat is normaal. Want ons bestaan is altijd weer een wisselwerking tussen onszelf en al het anderen.

Maar als ik dan verder ga en ik spreek van leiderschap, wie kan ik leiden? Hoe kan ik bepalen wat voor een ander goed is en wat niet? Ik kan hoogstens een ander helpen om zichzelf te helpen. Als ik dat doe, dan ben ik geen leider, dan ben ik maar een helper.

Als je spreekt van innerlijk leiderschap en je droomt nog van het leiding geven, ik denk dat je dan verkeerd zit. Dat je met je hele streven eigenlijk terugkeert tot een zelfbedrog waarin je jezelf ziet als iets wat je nooit kunt zijn. Maar je kunt wel innerlijk beseffen hoezeer je verbonden bent met al wat er rond je bestaat, met al wat je kent en enigszins beseft. Dan kun je zelf de dienaar zijn van anderen, die op hun manier streven naar dat wat voor jou al bestaat. Maar dienaar zijn is anders dan leiding geven.

Ik denk, dat de werkelijkheid bestaat uit het aanvaarden van de kracht, de macht, de noodzaak om te dienen; dat het zelfbedrog maar al te vaak bestaat uit leider zijn.

Diep in onszelf zijn wij met de eeuwigheid verweven. Diep in onszelf staat ergens de naam van God geschreven. En dat wat in ons leeft, dat zullen wij dan ook zijn, wanneer wij niet denken daardoor aan anderen leiding, lering of een wet te geven, maar slechts in nederigheid beseffen slechts onszelf te zijn.

Ik hoop, dat u mij deze boutade niet kwalijk neemt.

Innerlijk leiderschap bestaat eigenlijk niet. Leiderschap is de illusie waarmee de dwaas de zwakken overrompelt.

Innerlijke dienstbaarheid is de eerste erkenning van harmonie en een poging om die harmonie, die in je leeft, buiten je toch eveneens te bevestigen. En dan is er maar één leider: de kracht, die in ons woont. Maar niet onze persoonlijkheid, niet ons wezen en ons denken, maar een werkelijkheid waarvan we deel zijn al kunnen we haar als een geheel nog niet beseffen.

:-:-:

SLEUTELS

COSMISCHE LERINGEN
maandelijks ontvangen en uitgegeven
door de „Orde der Verlossenen"
te 's-Gravenhage.

M A A N D B L A D.
(10 nrs per jaar.)

I N H O U D.

JUNI 1986. 31e jaargang.
Nummer 9.

GOD IN VERSCHILLENDE GEDAANTEN

De kosmische God CI blz. 101

Monoloog CI " 107

Henri's honingdrank CI " 112

DE WERELD IN VERANDERING

Verandering van denken CII " 95

Opvoeding in de nieuwe tijd CII " 102

Spelevaren CII " 108

Overname uit „SLEUTELS" slechts toegestaan na
schriftelijk toestemming van het bestuur der „O.D.V."

LES IX.

DE KOSMISCHE GOD.

God, dat hebben wij gezien, is eigenlijk de weerspiegeling van degenen die hem vereren. Dat is altijd weer de geïdealiseerde of almachtige vorm.

Wij hebben daarnaast te maken met een kosmos die de mens niet kan overzien. In die kosmos bestaat een leven. Wij hebben al eerder gesproken over de wijze waarop je je dat eventueel zou kunnen voorstellen. Maar een besef, dat in staat is het geheel van alle sterren, alle planeten te omvatten, moet zo enorm veel data kunnen verwerken dat de grootste multivac niet in staat zou zijn om dat ook maar enigszins te copieren. De vraag is wanneer wij denken aan een kosmische God: wat is hij? Niets. Dat heb ik al gezegd. De kosmische God is gelijktijdig een voortdurende aanwezigheid.

Het is heel aardig te zeggen: God woont in u. Dat is ook wel waar. U bent een stukje van de totale kracht. Maar de kosmische God is meer dan dat. Hij omvat natuurlijk alle tijd, alle ruimtelijke mogelijkheden. Daarnaast omvat hij ook alle geestelijke mogelijkheden en dat zijn er nogal wat.

Deze God spreekt in ons. Hoe kan deze God zich kenbaar maken? Alleen in termen die binnen ons eigen denkkader vallen; d.w.z. in referenties aan vorm, aan tijd, aan de emoties die we op aarde kennen.

Wat is die God werkelijk? Als wij heel diep in onszelf doordringen, dan komt er een ogenblik dat wij loskomen van alles. Er is zelfs geen besef meer, geloof ik, van het bestaan als een persoonlijk iets. Er is een beleving, maar die is onbeschrijfbaar, alomvattend. Hierin ontstaat dan een beeld van je zelf, van wat je zelf bent.

Dan refereer je toch even aan die oude wijsheid, de Tafel van Thoth zoals men zegt: zo beneden zo boven, zo boven zo beneden. Dat wat aan intentie bestaat in de kosmische God moet zich op ons vlak en binnen ons niveau van bestaan in ons weerspiegelen.

Ons bewustzijn kan niet verder gaan dan dat wat ons denkvermogen toelaat. Maar tevens zijn we in staat dingen aan te voelen en tot onlogische conclusies te komen. Een dergelijke niet-logische conclusie kan wel degelijk zinvol zijn, omdat die in ons bestaan een waarde uitdrukt.

Een kosmische God zal zich niet bezighouden met b.v. voorschriften. Er zijn grenzen van mogelijkheden per soort, per bestaansvorm, per bestaanswereld uit de aard der zaak. Maar die grenzen zijn eerder gelegen in datgene wat zich in zo'n wereld beweegt dan in een werkelijkheid. Daarom kunnen we zeggen: Alle dingen zijn goed zolang ze mogelijk zijn, mits wij deze innerlijk als goed erkennen. En dan komt de grote vraag: Wat voel ik wer-

kelijk in mijzelf? Niet aan de hand van het z.g. geweten (het geweten is een samenvoeging van dressuur en sociale druk) maar echt aan de hand van het innerlijk weten: het niet-redelijk besef dat in ons opwelt. Dan blijkt, dat wij daardoor onze eigen functie bepalen.

Als wij kijken naar de kosmos, dan zien we heus wel een ster nova worden. Dan denkt de mens: zo'n destructie. Maar is dat wel een destructie? Is het niet een soort hergeboorte voor een stukje van de ruimte waarin de omstandigheden zich wijzigen en de mogelijkheden veranderen? Wij zijn niet in staat om dat te beoordelen. Maar de God, die in de kosmos bestaat, beoordeelt evenmin laat staan dat hij veroordeelt. Hij is. In het zijnde constateert hij. Dit constateren is óók weer geen tijdsgebeuren maar een totaliteit, een waarde die niet bestaat uit één leven, maar die bestaat uit alle fasen van het leven van het allereerste begin tot wat wij zien als de voltooiing; het opgaan in het geheel met overigens toch een behoud van een zekere ikheid.

Dan moeten wij zeggen dat God, zoals hij wordt gezien door vele volkeren, eigenlijk niet veel verschilt van de kosmische God. Met dien verstande dat landen en volkeren het beeld van hun God zo hebben ontworpen dat het hen daardoor mogelijk werd te zijn wat zij in het geheel van wat wij ontwikkeling noemen datgene konden zijn wat zij moesten zijn.

Waarom ben ik zo'n complex wezen? vraagt de mens zich af. Ik zou het graag anders zien. Maar daarbij houdt hij zich niet aan zijn innerlijke wereld. Hij houdt zich aan opgelegde beelden, aan normen die de wereld heeft vastgelegd. Is dat belangrijk?

Hij is wat hij moet zijn. Hij moet komen tot een vrede met zichzelf. Dat is een eerste vereiste. Daarvoor kunnen wij een beroep doen op datgene wat men een innerlijk weten of een onlogische erkenning van zichzelf kan noemen.

Wat ik ben, maak ik waar. Niet alleen in één leven maar door alle levens heen. Ik ben een bepaalde functie die daardoor het geheel zijn eigen kwaliteit, zijn eigen structuur verleent, want zo zie ik er vanuit de Godheid uit.

Dan mag ik rustig zeggen: Als God in Frankrijk houdt van overvloed en in sommige gevallen een beetje herinnert aan Rabelais in zijn conceptie van datgene wat nog net toelaatbaar is, wanneer in bepaalde perioden in Frankrijk het verschil tussen de biechtstoel en de slaapkamer hoofdzakelijk lag in de manier waarop je haar betrad, dan zeg je: Die God was een uitdrukking van een volksaard. Die volksaard kwam echter weer tot stand door een incarnatievoorkeur. Dus een bewustwordingsnoodzaak die velen ertoe bracht om juist in dat milieu op de een of andere manier te gaan leven.

Er is een continuïteit. En als er morgen een andere wereld ontstaat met totaal andere beelden van God, van werkelijkheid, van andere technieken en u komt daarin terecht, dan is dat omdat het deel is van hetgeen u bent, van wat uw werkelijkheid is. Uw Godsbeeld zal dan een uitdrukking zijn van uw onvermogen om uw eigen totaliteit te aanvaarden zoals ze is. Dat laatste zal ik iets verduidelijken:

Een Godsbeeld, zoals ik al heb gezegd, wordt gemaakt aan de hand van een gemeenschappelijke factor. De aard van een volk bijvoorbeeld. De goden van de Noormannen waren allen prima vechtersbazen. Natuurlijk, want de Noormannen waren vechtersbazen.
Goden van vrede hebben we ook wel gekend, vooral bij de volkeren van de Zuidzee eilanden. Zij hadden wel demonen die wreed waren, maar de eigenlijke God was toch wel heel vriendelijk en goed. Zelfs de indianen, de jagers, kenden een Manitoe die hield van jagen, die hield van dieren, van de natuur, die deel was van de natuur en die het hen gelijktijdig mogelijk

maakte zichzelf in hun functie als jager, strijder enz. te aanvaarden.

Dus het beeld dat wij zullen hebben van die God wordt weer door de gemeenschap bepaald. Maar als wij innerlijk zoeken naar God, dan ontmoeten wij alleen onszelf. Niet omdat er geen God is (er is een kosmische God die in alle dingen aanwezig is), maar om de doodeenvoudige reden dat wij niet verder kunnen gaan dan de grens van ons totale wezen. Wat daarna overblijft is niet meer te omschrijven, niet meer uit te drukken, het is hoogstens - en dan zeg ik het met aarzeling - een emotie. Dus moeten wij zoeken naar de God in ons.

De God in ons is gelijktijdig die kosmische God. Wij zoeken niet naar iets wat ons regeert, iets wat ons beheerst, iets wat ons bezighoudt met allerlei bepalingen. O zeker, er zijn vanuit de totale God gezien kleine persoonlijkheden. Voor u zijn het goden die b.v. de aarde of de zon beheersen. Zij hebben ook hun eigen grenzen en zullen daardoor hun geaardheid weer als een soort wet uitdrukken in alle schepselen. Een mens is een schepsel, zoals er zovelen zijn in de kosmos, dat net die grens overschrijdt. Het is niet meer gebonden aan het besef van degenen die hen moeten beschermen of geleiden of die zijn wordingsgang op de een of andere manier willen beïnvloeden.

Er staat in de bijbel dat toen God zei dat hij de mens ging scheppen de zonen des hemels in opstand kwamen, omdat die mens meer zou zijn dan zij. Misschien niet méér, maar niet gebonden aan hun grenzen. Daar ligt nu het hele raadsel van de werkelijke Godheid achter alle dingen; van het onzichtbare, het onkenbare. Het leeft in ons en het maakt het ons mogelijk verder te gaan dan alle geestelijke wordingsinvloeden die mede bij ons zijn worden betrokken. Maar wij kunnen die God alleen in onszelf ontmoeten. Regels kunnen we daarvoor niet geven, want regels bestaan niet, zeker niet in dit verband. Maar al wat gebeurt is zinvol. Dat hebben wij u al eens eerder gezegd. Al wat u innerlijk ervaart, bepaalt voor uw bewustwording de zinrijkheid van al wat er rond u geschiedt.

Datgene wat u innerlijk voelt, dit niet rationele innerlijke weten, is als het kompas dat uw koers kan bepalen door alle werelden en alle levens heen. Als u afwijkt van de weg, dan zegt het kompas: Er is een afwijking. Het innerlijke weten in zijn diepste vorm zegt u waar het juist is en waar het niet juist is. Er is geen andere werkelijke maatstaf voor een mens die de vervulling van het totaal van zijn mens-zijn ooit hoopt te bereiken.

Nu ik dit allemaal heb gezegd, denkt u waarschijnlijk: Waar blijven we dan met orde, met recht, waar blijven we met de waarheid van het geloof. Het antwoord is: Ze bestaan niet. Orde is een uiterlijkheid. Recht is een ideaal; iets wat niet reëel is, een droombeeld. Als wij zeggen: godsdienst of religie, dan zeggen wij in feite: onderwerping waardoor wij ons bevrijden van de noodzaak tot innerlijke erkenning. Niet dat deze dingen op zichzelf te verwerpen zijn. Natuurlijk, in een maatschappij is orde nodig. Niet omdat de orde werkelijk zinrijk is, maar omdat zij voor de gemeenschap zinrijk is.
Recht is absoluut niet een reële waarde, maar ze is in het onderlinge verkeer tussen mensen noodzakelijk, omdat alleen door een afmeting van rechten een soort overeenkomst en zelfs samenwerking mogelijk is.
Al heeft godsdienst op zichzelf geen zin buiten dit innerlijk weten dat als je het uitdrukt toch weer een vorm van geloof wordt, want het is niet omschrijfbaar, maar als ik zeg: De godsdienst is op zichzelf zinloos, dan heb ik gelijk in die zin dat zij persoonlijk waardeloos is. Maar ze is een innerlijke beleving, een doordringen tot de kern, tot je werkelijke ik en al datgene wat daarin bestaat. De kracht, die zich daar uit en openbaart, is iets wat niet iedereen kan bereiken.

Het is natuurlijk dwaas om een kind dat nog niet eens rijp is voor de kleuterklas een werk te geven van Lessing, Goethe, Shakespeare of van wie u maar wilt. Op dezelfde manier zijn er mensen die een godsdienst nodig hebben. Maar zij moeten beseffen, dat hun waarheid geen totale waarheid is, dat het slechts een vermomming is die uitdrukt hoe onvolwassen ze zijn.

Als God in je leeft, dan ben je aan niets gebonden. Ik heb in deze reeks lezingen meermalen gebruik gemaakt van voorbeelden uit bijbel en evangeliën. Mag ik u eraan herinneren dat Jezus zich niets aantrok van de wetgeleerden; dus van zijn godsdienst. Hij tolereerde haar, maar ging zijn eigen weg. Waarom? Omdat hij in zich iets had gevonden dat voor hem meer waar en vollediger was dan ooit alle regels en alle twistgesprekken van wetgeleerden tesamen zouden kunnen betekenen.

Dan zeggen de mensen: Ja, maar hij was Jezus. Was hij geen mens? O, hij was mens en God. Ik weet het. Hij was mens. Datgene wat in hem leefde, leefde ook in andere mensen.

Denk eens aan Johannes de Doper. Deze ging in tegen het geloof van die tijd, tegen het gezag van de tempel. Of wat dat betreft, ofschoon ik hem niet op prijs stel, denk eens aan Paulus die niet alleen zijn eigen godsdienst achter zich liet, maar die - terwijl hij toch een Romeins burger was - gelijktijdig de hand lichtte met alles wat aan godsbegrip en rechtvaardigheidsbegrip in Rome bestond.

Degenen, die zeggen dat een godsdienst nodig is om een sociale orde te handhaven, hebben misschien wel gelijk. En degenen, die zeggen dat voor velen godsdienst opium is, hebben ook gelijk, want je kunt in een roes komen waardoor je de noodzaak om jezelf te erkennen, te beleven, door te dringen tot de kern van je wezen zoals je bent, kunt ontwijken. Daarvoor heb je dan de Heer, Allah, Mohammed, de Boeddha of wie je ook maar wilt. Het stikt van die begrippen, die je doof en dood kunnen maken voor hetgeen je zelf bent. Maar de kosmische God leeft ook in u.

Wij zijn deel van een kosmisch geheel. Wanneer wij terugkeren tot de kern van ons wezen, dan wordt ons daar onze waarheid, ons deel van de waarheid uit het geheel geopenbaard. Dan vinden wij daarin ook de richting; datgene wat we wel en niet kunnen doen, wel en niet moeten doen. Dan zijn wij niet meer gekweld door zondebesef. Dan zijn wij niet meer beladen met schuldgevoelens die geen zin hebben. Dan voelen we: dit is voor ons de juiste weg. En dan kunnen we veel frustraties kwijtraken. Niet omdat de dingen opeens wel kunnen die eerst niet konden, maar omdat we aanvoelen wat belangrijk en wat onbelangrijk is. De meeste frustraties komen voort uit droombeelden die in de werkelijkheid voor het leven eigenlijk onbelangrijk zijn. Wat te denken van een meisje dat zenuwziek wordt, omdat ze een rockstar heeft gezien en ze dacht dat hij naar haar keek. Achteraf blijkt dat hij haar niet eens heeft gezien.

Zo gaat het met God ook. Mensen worden godsdienstwaanzinnig omdat ze verlangen dat die God doet wat zij willen. Als hij het niet doet, dan zeggen ze: Je bent een .....

In jezelf is de bron van waarheid. Niet omdat je zelf de waarheid bent, maar omdat je deel bent van een werkelijkheid die ook in jouw wezen spreekt en die je de waarheid doet beseffen van jouw weg, jouw wezen, jouw mogelijkheden.

De kosmische God houdt zich niet bezig met de vraag of een mens lijdt of niet. Heeft u zich niet een keer afgevraagd, terwijl u bezig was door slootwater te waden, of er niet veel pantoffeldierties en andere kleine diertjes zouden moeten lijden omdat ze verslonden werden? Zo onbelangrijk is het kleine gebeuren dat eigenlijk alleen maar een deel-uitdrukking is van een onvermijdelijke werkelijkheid die op zich harmonisch, goed en totaal schijnt te zijn.

Zeg niet: God moet de harten week maken van Reagan, Breznjef, desnoods van een nieuwe Lubbers. Daar trekt hij zich niets van aan. Dat heeft geen betekenis. Voor u in een tijdelijke vorm, maar als u diep in uzelf keert, dan vindt u daar wat u moet zijn, wat u moet doen. En als u daaraan gevolg geeft, als u de juiste koers inslaat en aanhoudt, dan zult u zien dat geen Reagan, geen Breznjef, geen Lubbers of wie dan ook daar ook maar iets aan kan veranderen. Daar kan geen Paus wat aan veranderen en geen godloochenaar. Voor ons is de kosmische God de hoogst mogelijke beleving van een totale werkelijkheid waarvan we in onze huidige vorm op aarde, in wereld en sferen slechts een tijdelijke of een gedeeltelijke werkelijkheid zijn.

Als wij die waarheid niet in ons dragen, als die kosmische God ook niet in ons tegenwoordig zou zijn, dan zouden we ons kunnen beklagen. Dan zouden we kunnen zeggen: Het is zinloos. Wij begrijpen het niet. Maar wij hebben diep in ons de mogelijkheid om te begrijpen, om te zeggen: Zo en niet anders. Dat is mijn weg. Waarom zouden wij het dan niet doen?

De kosmische God is niet iets dat buiten ons leeft. O ja, hij is buiten ons ook, natuurlijk. Maar wat voor ons daarvan belangrijk is, leeft in de kern van ons wezen. En dit aanvaardend, dit zoekend te beleven betekent alle belangrijkheden tijdelijk overboord zetten. Niet je afvragend: heb ik verkeerd gedaan of heb ik goed gedaan? Niet je afvragend: hoe zal het morgen gaan of hoe is het gisteren geweest? Maar afdalen in een zo diepe rust, dat er niets meer overblijft buiten een soort kloppen van een onbekend hart en daaruit opnemend wat zich later kristalliseert als een denkbeeld, als een beseffen: een niet omschrijfbaar kennen van bestemming en richting. Een voltooiing, die in de vorm niet mogelijk is en die toch gelijktijdig je wezen beheerst.

Ik heb dit ter sprake gebracht, omdat wij bij het laatste Wesakfeest een verwarrende overdaad van stralingen hebben geconstateerd en beleefd. Zoals u zijn ook wij nog in de tijd al is onze tijd niet de uwe. Wij proberen te lezen wat er in staat. De entiteiten verklaren het zo: Voor de gehele wereld betekent het dat het volgend jaar nog een onrustig jaar zal zijn. Er komen allerlei vreemde gebeurtenissen en nieuwe openbaringen. Er zullen natuurlijk ook nog een paar rampen gebeuren. Er zal een nieuwe figuur opstaan. Wij weten nog niet precies hoe of wie, maar het schijnt dat er een nieuwe gedachtengang op aarde zal worden gelanceerd. Dan zeggen wij: Het is toch mooi dat wij dat mogen beleven.

Je probeert je voor een ogenblik daarin te verzinken. Dan is het net alsof die veelheid en de warreling van kleuren, de schijn van verwarring wegsmelt tot er eindelijk alleen iets overblijft van wit licht. Ik zou eerder zeggen een verblinding die toch ergens in de bron van die dingen de hoofdrol speelt.

In dat beleven, dat voor een aantal van onze broeders (niet alleen voor mij) zich heeft afgespeeld, probeer je dan te beseffen wat de zin is van je leven, van je werken, van wat je bent en misschien ook van wat je wilt of wat je probeert te vermijden. En dan dwingt iets je eigenlijk om te zeggen: Mensen, al datgene wat het Wesakfeest buiten je manifesteert (dat is een realiteit, niet alleen een geestelijke, het is ook een stoffelijke) is niets anders dan datgene wat je ook in jezelf draagt en wat wij dan beschouwen als de mogelijkheden voor een gehele wereld en voor een bepaalde periode. Wij zouden dat zeker, als het voor ons persoonlijk geldt, in onszelf kunnen terugvinden.

Dan wil ik toch nog eens spreken over die kosmische God. Niet om te vertellen wat hij wel en wat hij niet is, maar om duidelijk te maken waar hij is. Om duidelijk te maken hoe onbelangrijk alle andere dingen zijn.

Ze gebeuren en kunnen hun zin en betekenis hebben op een tijdelijk vlak, zeker. Ze dragen bij tot de vorming van hetgeen wij zijn. Maar wij zijn allen in de kosmische Godheid een zeer bepaalde lijn, een zeer bepaalde uiting. Als wij die herkennen, als wij in ons die richting voelen, dan behoeft dat geen logica te zijn. Ze behoeft zelfs geen mystiek te zijn, het is alleen maar een zekerheid, een vertrouwen dat het mogelijk maakt om alle tijden en alle gebeurtenissen te doorlopen zonder daarbij jezelf te verliezen en slaaf te worden van je angsten of gebonden te zijn aan je begeerten.

Beerten en angsten spelen een rol op elk afzonderlijk niveau, maar in werkelijkheid zijn ze slechts de uitingen van onevenwichtigheid. Als wij de juistheid in ons erkennen, dan valt dat weg. O, het gebeuren zal wel hetzelfde blijven. Dat is niet zo belangrijk. Maar ons beleven ervan is dan tevens weer het beleven van de Godheid.

Ik wil eindigen met een paar korte beelden die u misschien herkent.

Wanneer de zon schijnt en alles in bloei staat, dan verzucht de mens: Ach, mijn God, wat is uw wereld schoon! Dan komt de regen die nodig is om die bloei in stand te houden, om de groei mogelijk te maken. De mens kijkt naar de hemel. Hij kijkt naar de neerslag en verzucht: Mijn God, is dat nu nodig? Hij wil niet beseffen dat die twee tezamen horen; dat zonder de kaalheid van de winter, de weelde van de lente en de rijkdom van de zomer ze niet mogelijk zouden zijn. Zo is op aarde nu eenmaal de kringloop. Je kunt geen deel daarvan afzonderen zonder het gelijktijdig van zijn waarde en betekenis te beroven.

In ons leven is het precies hetzelfde. Alle dingen die wij beleven, die wij doormaken - de goede en de kwade tijden, de werelden van licht waarin we een ogenblik werkelijk gelukzalig zijn om misschien de duistere werelden die we angstig doorlijden eerder doorlopen - zijn deel van een cyclus, van datgene wat wij zijn.

Het leven op aarde is gebonden aan een cyclus die door de zon en de jaargetijden wordt bepaald. Ons leven is een cyclus die wordt bepaald door de innerlijke waarden en de openbaringen daarvan waarmee wij worden geconfronteerd. Later zullen wij daarom nooit werkelijk mistroostig zijn, want ik herhaal wat ik in het begin heb gezegd: Alles is zinvol, niet voor de wereld maar voor ons. Niets is een blijvende schuld zolang wij onszelf waarmaken zoals wij diep in ons beseffen te moeten zijn. Niets is een verdienste zolang wij onszelf waarmaken zoals wij in ons voelen te moeten zijn.

Terugkeren tot de kosmische God, zoals hij zich aan ons openbaart, is het vinden van de werkelijke vrijheid. Ze is ook het vinden van de werkelijke richting, van je werkelijke noodzaak. Ze is daarnaast het voortdurend toch weer proeven van een vervulling die niet logisch of redelijk is, die emotioneel eenmaal niet omschreven kan worden, maar die in ons de kracht betekent waaruit wij steeds verder kunnen leven en steeds verder kunnen gaan.

Ook hier geldt: ik ben zeker niet alweten en onfeilbaar. Maar wat ik u heb voorgelegd is gebaseerd op zeer persoonlijke ervaringen die naar ik later heb begrepen door anderen zijn gedeeld.

Denk daar eens over na. Probeer vrij te worden door in uzelf de kosmische God te vinden voor zover hij voor u vatbaar en bevatbaar is en te leven vanuit de juistheid die daardoor in u als een zekerheid en richting voortdurend bestaat.

M O N O L O O G.

Als u het goed vindt, dan houd ik alleen maar een kleine monoloog. Dat wil niet zeggen dat ik lieg, al heb ik vroeger veel gelogen, maar de laatste tijd lieg ik niet meer. Dus als het een monoloog is, dan is het geen leugen maar een alleenspraak.

Ik heb de laatste tijd nogal wat werk gehad in de zo gezegd rommelige buurten van deze aarde. Als je dan als geest naar beneden kijkt, denk je: wat is het hier eigenlijk een totzooitje. Je probeert de mensen daar dan uit te halen. Soms haal je een heel stel dat je dan weer naar het licht brengt. Dan ga je daarover nadenken. Zo dacht ik op een gegeven ogenblik ook: ik zou er een roman over kunnen schrijven: De Voddenrapers van het Paradijs.

De hele wereld is een klein beetje, zullen we zeggen, getikt. De mensen zeggen waarschijnlijk: lichtelijk aangeslagen.

Er is één atoomreactor die toevallig een ongeluk heeft veroorzaakt dat een beetje verder is doorgedrongen. Het zou nooit zover zijn doorgedrongen, als het ergens anders was gebeurd. Per slot van rekening, er zijn dergelijke ongelukken de laatste tijd ook gebeurd b.v. in Duitsland. Dat is niet zo erg geworden, maar de besmetting was net zo erg. Er zijn nog een paar van die ongelukken gebeurd o.a. in de Ver. Staten. Dan is er ook nog eentje in Zuid-Amerika bijna poef gegaan. Daar hoor je niets van. Dus is het kennelijk niet de reactor die telt of het gevaar, maar waar het ontstaat. En dat vind ik altijd amusant.

De mensen meten kennelijk de waarde niet af aan de werkelijkheid, maar aan het gebruik dat zij ervan kunnen maken. Als de mensen ergens gebruik van maken, dan lijkt mij dat soms een tamelijk roomse kwestie, want het wordt bijna altijd een misbruik.

Ik vraag mij wel eens af: waarom? Waarom zijn de feiten op zichzelf niet voldoende? Waarschijnlijk omdat feiten zelden stroken met de dromen. De meeste mensen dromen. Degenen die niet dromen zijn bang dat ze anderen uit de droom helpen. Vandaar dat er dus een dromerige sfeer heerst, die soms door de werkelijkheid wreed wordt verstoord. Maar is de mens eigenlijk niet iemand, als je hem op de keper beschouwt, die zegt dat de wereld tegen hem is omdat hij voortdurend over zijn eigen schenen struikelt. De mens die zegt dat de wereld hem niet recht in het gelaat kan kijken, omdat hij zelf scheel is. De mens ziet alles in de wereld. De wereld is slecht. Maar wie heeft haar zo gemaakt? vraag ik dan.

Ik heb eens een keer afhaaldienst gedaan. U moet mij niet kwalijk nemen , als ik u verveel. Het is een kleine omloop; voor mij een vacantiebezigheid en voor u een tijdvulling. In ieder geval, ik haalde een zeer christelijke figuur af. Toen hij in de geest kwam, begon hij dan ook onmiddellijk een zeer christelijk figuur te slaan door ons te verwijten dat wij niet christelijk waren. Ik vermoed, dat de man in zijn achterhoofd had dat het mogelijk zou zijn om een nieuwe Maranathazending op te zetten in Zomerland. Daarom brulde hij ons toe: Ik ben een zondaar. Ik zeg: Nou, als je dat bent, dan hoor je hier niet thuis. Toen was hij nijdig. Hij had het toen over Gods genade die hem hier had geplaatst. Degenen die hem hadden afgehaald keken elkaar eens aan en zeiden: Hè, Jôh, tellen wij niet mee? Toen zei hij: Ja, maar je hebt het op Gods bevel gedaan. Wij zeiden: Dat is mogelijk, maar we zijn wel zijn vertegenwoordigers en jij behoeft ons niet de les te lezen. Ja, zei hij toen, God heeft mij daartoe geroepen.

Enfin, hij leeft nu in Zomerland. Hij heeft een lange tijd zijn stem

verheven als een roepende in de woestijn. De enigen die hem hebben gehoord dat waren de ezels. Nu is hij langzaam maar zeker bekeerd. Zijn zoeklicht is gedoofd. Zijn dwaallicht is eveneens al veel minder frequent geworden. Hij houdt zich op het ogenblik bezig met wat hij noemt Kosmische wijsheid.

Nu geloof ik, dat iemand die begint met een vlo te determineren inderdaad een begin heeft gemaakt met de ontleding van het heelal. Want zijn kosmische wijsheid doet mij meer aan een vlo denken dan aan het heelal. Maar goed, dat is een kwestie. De man komt in ieder geval verder. Alleen zijn studie-object! Hij is er zo springerig van.

Dan denk je zo bij jezelf: Wat moet je nu denken van de mensen op aarde? Denk ik aan mijzelf terug, dan heb ik natuurlijk geen al te gunstige mening meer. Denk ik aan u, dan wil ik de twijfel nog wel laten gelden. En denk ik aan de rest, dan denk ik: God, wat is er toch veel veranderd. Vroeger bedrogen de mensen een ander, tegenwoordig doen ze het zichzelf. Waarom eigenlijk? Dan probeer je te definiëren.

De godsdienst. Neem me niet kwalijk dat ik daarover begin. Op aarde zijn er zoveel mensen die daarvan de mond vol hebben, de hoofden soms ook nog wel, de harten dat mankeert nog wel eens. Het is gek. Hoe luider en harder ze preken, hoe harder de harten zijn waaruit het moet voortkomen. Maar goed.

De godsdienst is in feite niets anders dan een spiegel waarin de mens zichzelf als droombeeld bewondert en anderen predikt dat zij hem moeten respecteren, omdat zijn weerkaatsing zo schoon is.

De politiek vind ik ook zoiets. Politiek is in feite de eerlijk verantwoorde leugen tot kunst verheven.

Dan zie ik het zakenleven. Dat is gewoon geregistreerde diefstal bevorderd door voortdurend bedrog. De mensen zeggen mij dan: Wat ben je weer hatelijk! Maar zo is dat. De een staat te vertellen dat zijn waspoeder beter wast dan de waspoeder van een ander. Dan wordt die ander nijdig en zegt dat de zijne biologisch zuiver is. Waarop de ander tot de conclusie komt dat je biologisch zuiver wit kunt zijn. En zo zwepen ze elkaar op. Maar als je dan kijkt wat erin zit, dan blijkt dat ze in de' ene de fosfaat eruit halen en in de andere schadelijke producten er in doen. Eigenlijk is het dus oplichterij. Ze zijn niet eerlijk.

Die dingen zijn levensgevaarlijk. Je mag de mensen daar niet aan blootstellen. Dat mag alleen op het naaktstrand. In heel Holland hebben ze naaktstrand, weet u dat? Het ligt vlak bij een atoomreactor. De mensen komen daarstralend maar niet gezond vandaan.

Dan hebben we rekening te houden met de energiebehoefte van onze groeiende economie. Die is noodzakelijk vanwege de werkgelegenheid. Wij kunnen het de ondernemer en de werkloze niet aandoen dat wij dit risico niet nemen al zullen wij het natuurlijk zo klein mogelijk houden. Bovendien, bij ons gebeurt zoiets niet.

Dat doet me denken aan die man. Zijn vrouw komt laat thuis. "Ik ben in de stad opgehouden. Ik heb boodschappen gedaan," zegt ze. "Kind, " zegt hij, " leuk dat je er bent. Heb je het gehoord? Zij hier naast heeft een minnaar. Dat zag hij wel, maar als ze hem hadden opgezet, dan hadden ze hem aan de muur gehangen vanwege het mooie gewei."

Ik vind het allemaal zo krankzinnig. Waarom b.v., neem me niet kwalijk dat ik het zeg, zijn er nog zoveel mensen die spreken over een innerlijke liefde waarbij blijkt dat de bepaling daarvan onder de gordel ligt. Dat heeft toch niets met elkaar te maken, zou ik zeggen. Het een kan een uiting zijn van het ander of omgekeerd. Niet dat ik er in mijn tijd last van heb gehad. Maar dat kwam vanwege mijn S-bochtfiguur. Degenen die mij op mijn rug wilden kloppen, grepen boven mijn hoofd en degenen, die op mijn borst wilden kloppen, zeiden: Het lijkt wel een kapoen. Toch probeerde ik steeds

er als de kippen bij te zijn. Maar ik ben nooit een goede haan geworden. Dat is de ellende. En omdat ik daar geen geluk had, ben ik de handel in gegaan. Ik denk, dat het tegenwoordig nog steeds zo is.

De mensen, die in hun persoonlijk leven weinig geluk hebben, gaan de handel in of ze worden lid van de kerk. En als ze dan met het onderwijs ook niet veel verder zijn gekomen, althans in de praktijk, dan gaan ze in de politiek, de administratie of iets dergelijks. Ik neem het hen niet kwalijk.

Heb ik niet op tenen getrapt? Ik heb opgemerkt dat mensen geestelijke tenen hebben die veel langer zijn dan normale. Dat is heel eigenaardig. Als je tegen iemand zegt: Je bent gek, dan denkt hij: iemand, die dat zegt, zal zelf wel gek zijn. Daar trekt hij zich niets van aan. Maar zeg je nu: De vent, die jij vereert, is gek, dan kun je hem veel last bezorgen. Hij staat op zijn tenen. Waarom eigenlijk? Ik denk, dat de hele mensheid eigenlijk voortdurend zoekt naar een voorbeeld dat in de werkelijkheid niet te vinden is. Ik denk, dat ze daardoor vergeten zijn zichzelf te zijn.

Er zijn natuurlijk dingen die je niet kunt navolgen. Er is een tijd geweest dat heel veel vrouwen graag een Bardot-lip hadden. Er is zelfs een tijd geweest dat ze een Chevalier-lip wilden hebben. Waarom eigenlijk? Misschien omdat ze dachten dat daarin de charme of het succes van de ander in lag. Maar ik ben wel blij dat er veel dames zijn die niet zodanig verzot zijn geraakt op Betty Boop, anders had je een hup-hup-figuur gehad die nog steeds stond te blèren.

De mensen zoeken iets, maar wat? Ik wil niet zeggen dat ik daar al achter ben, maar kennelijk zijn ze niet tevreden met zichzelf. Daarom zoeken ze iets om zich daarmee te vereenzelvigen zodat ze van zichzelf kunnen denken dat ze meer zijn dan ze weten dat ze in feite zijn. En omdat ze de feiten dan vergeten, denken ze dat ze meer zijn. Op grond van hun meer zijn nemen ze aan dat ze gelijk zijn aan datgene waarmee ze zich hebben vereenzelvigd.

Ik heb mensen meegemaakt, die omdat ze op een bepaald gebied veel wisten, dachten dat ze op elk gebied gelijk hadden. Ik ken ook mensen, die weten dat ze op geen enkel terrein gelijk hebben, maar die volhouden dat ze het wel hebben, omdat ze bang zijn dat anderen er anders achter komen dat ze het niet zijn. Hebben jullie die meegekregen? Is het niet goed gegaan? Als ik dan dat zooitje zo zit te bekijken, dan denk ik: Mensenkinderen, als ik nu bedenk dat ik eens nog erger was dan de meesten van jullie, dan komt mij dat uitermate ongeloofwaardig voor. Zo zal het u ook vergaan later.

Dan zijn er van die dingen waarvan ik zeg: Hoe is dat eigenlijk mogelijk? Bijvoorbeeld: er zal wel over gesproken zijn.
Wij hebben het Wesakfeest gehad. Ik heb dat tegen iemand een keer gezegd. Hij zei: Welke zak bedoel je?

Daar zie je dan het hele geval bij elkaar komen. Wat er voor staat, kan er best mee door. Maar wat er achter staat ..... dat is slecht gesorteerd. Wat daar achter staat daarvan denk je: nou, dat is toch eigenlijk een mandje uitschot. Dan heb je opzij nog de tribunes. Daar zit alle afval. Je denkt: moeten die bij elkaar dat produceren? Dan kijk je en je ziet dat als ze bij elkaar komen het toch gaat. Daarom ben ik tot een paar conclusies gekomen:

In de eerste plaats: Omdat de mensen elkaars fouten onbewust zo goed compenseren, blijven ze mensen; anders zou het allemaal beestenboel zijn.

In de tweede plaats: Waar vele onvermogens in harmonie zijn, ontstaat een vermogen.

In de derde plaats: Daar waar innerlijke harmonie bestaat is er niets dat deze kan aantasten.

Dan zeggen de mensen: Henri wordt filosofisch. Maar ja, hoe zal ik filosofisch geworden zijn? Je moet maar een tijdje te maken hebben met moslims die mekaar doodschieten, met ayatollahs die al draaiende anderen naar het front sturen en dat soort dingen. Dan voel je je niet zo happy. En dan moet je ze daar maar uithalen.

Kort voordat ik met vacantie ging (nu ja, vancantie, in ieder geval mijn baantje tijdelijk aan anderen heb overgelaten) heb ik er een stel kinderen uitgehaald. De jongste was 11 jaar. Hij kon nog niet eens het A, B, C zeggen, maar schieten kon hij als de beste. Nu ja, goed, het zijn onschuldige zielen; die krijg je er gemakkelijk uit.
Dan heb je er ook van die verbetenen onder. 'Kan ik nog teruggaan om mee te werken aan de zegepraal van het ware geloof?' Antwoord bij ons: Kom dan maar eerst mee, dan kun je het eerst zoeken. Wat moet je er anders mee aan?

Als je dat dan allemaal ziet en je ziet hoeveel goeds daar toch nog in zit, hoeveel mensen zich toch nog voor elkaar opofferen, hoeveel mensen met hun volkomen verkeerde benadering verder toch zo eerlijk mogelijk proberen alles voor een ander te zijn of te doen, dan zeg je: Mensenkinderen, hoe is het mogelijk!

Ik heb wel eens gedacht: een mens is net als een diamant. Hij is een flonkerende steen als die geslepen wordt. Hij lijkt niet veel als hij niet geslepen is, maar als je kijkt waar je hem moet zoeken, dan is het in de derrie van de oertijd.

De mens kan soms verbluffend lichtend zijn wanneer hij vrij komt. Dat is heel gek. Aan de andere kant, als je ziet waar hij vandaan komt bah ....! Ik heb kort geleden kennis gemaakt met een parfumeur uit de buurt van Grasse. Ik dacht eerst dat het een gewas was. Hij vertelde mij dat een paar van de beste parfums worden gemaakt uit enkele van de meest verschrikkelijke stanken op de juiste manier met elkaar gemengd.
Dus als een mens lekker ruikt, dan stinkt hij eigenlijk, maar wel op de juiste manier gemengd.

Ik denk, misschien is de mensheid wel hetzelfde. Als je het allemaal afzonderlijk bekijkt, dan zit er een heel sterk luchtje aan.
Maar zie je het allemaal bij elkaar, dank je: het zijn toch allemaal hemelse geuren. Misschien ben ik ook wel een zot. Een geliefkoosde uitdrukking van het medium door mij onmiddellijk voor mij persoonlijk overgenomen. Want is het niet heerlijk om een dwaas te zijn? Een dwaas is iemand die kan lachen omdat hij weet dat het beter is om niet te huilen. Een dwaas is iemand, die blijft geloven, wanneer een ander zegt: Zie je dan het tegendeel niet bewezen. Een dwaas is iemand, die gelukkig kan zijn omdat hij in het geheel van alle verwarring toch een lijn, een leiding en een eenheid voelt. Zo'n dwaas, zo'n zot wil ik graag zijn.

Ze hebben mij eens gezegd (toen leefde ik nog op aarde): Zeg eens, rotschooier, zag ik jou de kerk in gaan? Dat had ik inderdaad gedaan. Het was een vast handelsmerk van mij. Even kijken wat het overheersende geloof was. Was het katholiek, hup, de kerk in. Was het protestant, zorgen dat je 's zondags erbij zat en dan hard meezingen.
In dit geval was het een katholiek dorp. Dus ik zeg: Ja, ik kom net uit de kerk. Dan heb je geen tijd gehad om te verkopen, hè. Neen, zei ik. De ander vond dat ook belangrijk. Dan is kerkelijk zijn dus je bijjat (bij verdienste).
Ik heb ze de grootste rotzooi verkocht, jôh. Is dat eigenlijk niet een demonstratie van dwaasheid! Maar misschien is het ook een wijsheid.

Wij keren anderen dat hij wel een beetje gelijk heeft en dan ben je bereid de grootste rotzooi op de koop toe te nemen. Gaat dat niet altijd zo in het leven? Als je doodgaat, denk je in het begin: wat een rotzooi

heb ik mij in de handen laten stoppen. Ach, ik heb het eigenlijk niet nodig ook, maar ik heb het eigenlijk gekocht omdat ik het goed bedoelde. Verrek, ik heb het ook nog goed bedoeld. Ik heb het van mezelf niet willen geloven, maar het is zo. Dan behoef ik ook niet bang te zijn dat het verkeerd gaat. Als je dan zover bent....,hallelujah! Dat hallelujah komt er dan niet bij, maar dat schijnt er op aarde bij te horen.

Ik heb eens een gemeente meegemaakt. Het was een van de weinige keren dat ik wat verder de richting van de Betuwe was doorgetrokken. Ik naar de kerk toe. Daar zat de dominee. Hij zei: De Heer is met ons, hallelujah. En zo geloven wij, hallelujah, dat het morgen mooi weer zal zijn, hallelujah. Die mensen geloofden per interruptie. Dat was erg leuk. Als je het zo bekijkt, zijn wij ook zo.

Wij zijn voortdurend bezig te zeggen: God is goed, maar..... En dat blijven wij maar herhalen totdat we tot de conclusie komen dat het niets uithaalt, maar wij blijven erbij: God is goed. Een tijdje blijven wij daarmee bezig. Ineens komt er een stem van boven: Ja, hij is goed maar niet gek. En dan zit je weer in de puree. Ten slotte zeg je: Wat kan het mij schelen of God goed is of niet. God is. Ik heb met hem te maken, dus laat mij nu maar vasthouden aan het begrip dat ik heb van God. En voordat je het weet, praat je niet meer over God, maar je leeft hem wel.

Wat zijn we gek, hè. Ik heb er nu zoveel afgehaald en ik heb in mijn tijd ook nog wel wat meegemaakt, maar het vreemde is dat er mensen zijn die léven God. Die praten daar nooit over. De meerderheid echter bestaat uit mensen die daar veel over praten, maar die hem niet leven. Ik vraag mij wel eens af hoe dat komt. Misschien omdat, als je God teveel je mond uit laat komen, hij je hart verlaat. Het zou kunnen.

Ik denk dat de mens soms naar de barbier zou moeten gaan met zijn woorden om alle overtollige stoppels eruit te laten scheren. Als ik het laat doen, dan komt er niets uit. Dus dat kan ik niet doen. Toch lijkt mij dat goed.

Je zou eens de overbodigheden moeten afschaffen. Gewoon al die dingen die niet belangrijk zijn niet meer zeggen. De dingen, waarvan je voelt dat ze belangrijk zijn, doen en dan maar zien wat ervan komt. Ik denk, dat als wij zo verder leven, wij op een gegeven ogenblik gaan begrijpen waarom we zijn wat we zijn. Als je mij dat vroeger had verteld, dan had ik gezegd: Omdat mijn vader mij op m'n hoofd heeft laten vallen. Ik ben trouwens nog steeds op mijn hoofd gevallen. Op het ogenblik zeg ik: Als dat niet was gebeurd, dan had ik het nu niet verder kunnen redden. Nu ben ik een aardig eind verder gekomen. Ik denk, dat het zo gaat met alle dingen.

Teleurstellingen bestaan in feite uit de ontmanteling van onze dromen en, als wij ze aanvaarden, uit de bewustwording van onze mogelijkheden. O, ik begin ernstig te worden. Dat zijn ze van mij niet gewend. Laat mij dan maar besluiten. Ik wil niet al te lang aan het woord blijven.
Ik heb een medium dat mij zo nu en dan opzoekt en dan wil ik toch niet hebben dat hij mijn tijd komt verspillen door voortduren te zeuren over het feit dat ik veel te lang aan het woord blijf. Niet dat ik het niet graag doe maar ik hoor het niet graag, zoals de meeste mensen.

Ik denk, als ik helemaal eerlijk ben, dat een mens die leert om zichzelf, om zijn teleurstelling, om zijn tekortkoming te lachen, die gewoon doet wat hij voelt dat goed is om gedaan te worden eens zal beseffen wie hij is en daarmee kan begrijpen wat hij werkelijk moet zijn.

Ik heb het gevoel dat iemand, die voortdurend bezig is met de vraag of het goed of kwaad is wat hij doet, op een gegeven ogenblik zozeer tegen zichzelf verdeeld is dat hij met zichzelf blijft doorkletsen en zelfs de trompet van het Laatste Oordeel niet zal kunnen horen.

Een mens moet niet in dialoog zijn met zichzelf, maar in dialoog met al wat hij leven kan. En als hij daaruit zichzelf leert kennen en het andere aanvaarden, dan heeft hij volgens mij een van de hoogste trappen van menselijk bewustzijn tenminste benaderd. Dat was het.

Hebben jullie effe pech dat ik vacantie heb! Bovendien heb ik toch nog een paar dingen gezegd waar je eens over moet nadenken; tenminste als je wilt denken. Maar redeneer daar dan niet teveel over met jezelf. Zeg maar rustig: het is onzin of: hij heeft gelijk. Vind je dat ik gelijk heb, praat er niet over, maar probeer een beetje daarnaar te leven. Vind je dat ik gek ben, ga rustig voort met je eigen vorm van dwaasheid.

HENRI'S HONINGDRANK.

Heeft u wel begrip voor Henri's honingdrank?
Gezoet en toch wat bitter soms,
omdat de waarheid bitter smaakt en
toch de honing van het licht het al verteerbaar maakt.
Ik spreek de waarheid die ik zie.
Ik weet, ze is nog niet compleet,
maar het is beter dat u eerlijk weet
dat ik een waarheid die ik zie ook spreek
en niet slechts bleek vertrokken, mompelend de waarheid
licht omga,
denkend dat ik u als mens dan toch wat nader sta.

Zo zegt u: Henri's honingdrank. Die honing smaakt soms zuur. Maar het eeuwig zoet dat in ons leeft, begint met bitterheid die een lange duur ons leven toch misleidt, totdat wij proevend van het bestaan dat alles zinrijk maakt en zo de ketenen van angst, van zonden, van schulden slaken en ons in vrijheid leven doet. En levend verder gaand naar volgende incarnaties, naar geestelijk bestaan, totdat wij eindelijk bevrijd zien sterven zelfs de laatste waan in een leven, in een eeuwigheid.

Dosering: twee druppels per dag, niet meer. Anders komt het de spijsvertering niet ten goede. Goeden avond.

:-:-:

DE WERELD IN VERANDERING

LES IX.

VERANDERING VAN DENKEN.

Het zal u de laatste tijd duidelijk zijn geworden dat er allerlei zeer omvangrijke volksbewegingen op gang zijn gekomen. Aan de ene kant zien wij b.v. een toenemende aandacht voor allerlei praktijken die vroeger paramedisch of zelfs oplichterij e.d. werden genoemd. Aan de andere kant ontdekken wij ook dat er in de maatschappij steeds meer verzet is tegen bepaalde ontwikkelingen.

Nu kunt u wel zeggen: Dat komt dan misschien tot uitbarsting als er ergens een atoomcentrale in gevaar is gekomen en radio-actieve neerslag produceert. Maar eigenlijk bestaat het al veel langer. Alleen op zo'n ogenblik komt het sterker naar buiten.

Wat zijn de veranderingen? Allereerst zien wij dat er veel minder respect is voor de authoriteiten. Dat is aan de ene kant goed, aan de andere kant voert dat toch wel tot een vorm van anarchisme die niet altijd even aanvaardbaar is.

Authoriteiten zijn feilbare mensen. Maar een hele tijd heeft men gedacht: een authoriteit is onfeilbaar. Er zijn nu nog mensen die zich als authoriteit beschouwen en een soort onfeilbaarheid voor zichzelf proberen op te eisen. Het volk ziet wat er gebeurt en volgt degenen die leiding geven, degenen die beslissingen moeten nemen op zijn minst genomen zeer kritisch. Het is duidelijk, dat als je zo denkt die kritiek niet alleen blijft stilstaan bij de burgerlijke authoriteiten of bij de uitspraken van wetenschappers.

Je gaat op dezelfde manier denken over kerkelijke zaken. Je gaat op dezelfde manier denken over allerlei uitspraken t.a.v. natuurwetten en wat u maar wilt. Als er geen authoriteit wordt erkend, is de eerste neiging van de mens natuurlijk om kritisch en meestal afbrekend te werk te gaan.

Dat is ook duidelijk als we kijken naar het atoomvraagstuk, op het ogenblik nog steeds actueel. Je hoort iedereen zeggen: Het moet maar afgelopen zijn daarmee. Men begrijpt niet dat dat eigenlijk niet helemaal kan. Het gaat hier niet alleen maar om de energievoorziening. Het gaat om een hele politieke en economische ontwikkeling waar aan de ene kant zeer grote bedragen in zijn geïnvesteerd, maar aan de andere kant weer allerlei neveneffecten aan vastzitten.

Teruggaan naar kolenstook betekent ofwel het autoverkeer practisch stil leggen, danwel een steeds grotere luchtvervuiling met nog veel meer zure regen. Teruggaan naar oliestook maakt je tot slachtoffer van buitenlandse krachten, want je kunt het binnenlands niet krijgen. Dus alweer voor

heel veel landen onaanvaardbaar. De situatie zoals ze nu is, dwingt echter de mensen, vooral de gewone mensen, om internationaal te denken. Want als er een centrale staat in België, in Noord-Frankrijk, in West-Duitsland of in Oost-Duitsland en daar gebeurt wat mee, dan kun je niet zeggen: Hier is de grens van Nederland stop. De effecten gaan verder en komen tot in Engeland. Omgekeerd, uit Engeland waar ook nogal wat fouten zijn gebeurd de laatste tijd, waait het weer terug. Men moet dus internationaal gaan denken.

Op economisch terrein doet men dit maar zeer beperkt. Op politiek terrein is eveneens het begrip voor samenwerking op z'n minst genomen zeer gering. Dit houdt in dat regeringen genoopt zijn om naar zichzelf toe te redeneren, naar de onafhankelijkheid van hun land, naar de macht die ze denken uit te oefenen als ze bepaalde grondstoffen, bepaalde mogelijkheden meer hebben dan een ander. Eerst als de regeringen gaan begrijpen hoezeer ze van elkaar afhankelijk zijn, kan dat veranderen.

Het gewone volk vraagt zich reeds nu af waarom het dan niet mogelijk is om, zoals in beperkte mate toch reeds gebeurt, via internationale krachtlijnen gewoon alle electrische energie van Europa te poolen. Dus dat iedereen een beroep kan doen op alle krachtcentralen. Nu gebeurt dat alleen bilateraal en onder bepaalde handelsverdragen.

U realiseert zich waarschijnlijk niet dat een deel van de stroom die u 's nachts verbruikt van West-Duitsland komt; ze wordt door West-Duitsland geleverd. Omgekeerd wordt rond het middaguur uit Nederland nogal wat energie naar West-Duitsland overgebracht. Met België bestaat een dergelijk uitwisselingsverdrag eveneens, maar daar wordt in verhouding weinig gebruik van gemaakt. Ik noem maar een paar punten.

Als de gewone mensen zeggen: Waarom dan niet helemaal? Dan begint het moeilijker te worden voor de politiek om nog steeds het eigenbelang, de eigen werkgelegenheid, het eigen inkomen, de waardevastheid van de eigen munt als criterium te blijven beschouwen.

Wij hebben al eerder gezegd: Ten slotte komen we toch terecht op een soort continentale eenheden waardoor een continent als een eenheid functioneert en dan t.a.v. andere continenten nog concurrerend en eventueel beschermend voor de eigen industrie zal blijven optreden.

Het is duidelijk, dat je daarmee en zeer punt raakt. Het verlies van authoriteit, dat feitelijk is, resulteert in een noodzaak tot samenwerking. Steeds minder zal men zien dat in die samenwerking bepaalde stemmen de voorkeur krijgen. Om een bekende schimpscheut te herhalen: De kern van de NAVO wordt nog steeds gevormd door de infantullerie. Misschien hebben ze gelijk, misschien niet.

Laten we eens kijken wat er gebeurt op geloofsgebied. Aan de ene kant willen de mensen graag geloven. Zeker in een tijd waarin veel angsten en noden zijn zoekt men nu eenmaal bescherming bij de een of andere authoriteit die het voor hem hier zij het in het hiernamaals goed kan maken. Aan de andere kant echter zegt men: Als ik in die God geloof, dan moet een ander mij niet vertellen hoe ik dat in de praktijk moet brengen.

Dat betekent, dat kerken ook hun regels en daarmee hun greep op de gelovigen aan het verliezen zijn en gelijktijdig daarvoor een veel intensere geloofsbeleving zien opkomen die zich echter niet meer laat verleiden tot absolute onderwerping aan de authoriteit van de kerk.

Het betekent geestelijk ook een zeer belangrijke ontwikkeling. Er is een tijd geweest dat het niet denkbaar was dat iemand die katholiek was zich bezighield met spiritisme, of iemand die gereformeerd was kennis zou nemen van paranormale verschijnselen. Dat was des duivels. Nu wordt het nog wel gezegd, maar de gelovigen proberen nu te begrijpen hoe de oude verhalen, waarop hun geloof en leer is gebaseerd, misschien verschijnselen vermelden die vandaag aan de dag nog bestaan. De kreet, dat de tijd voor

mirakelen voorbij is, wordt door velen alleen nog maar gehoord als een belijdenis van onmacht van de verkondigers. Want mensen, die op deze wijze zelf gaan zoeken naar iets waarop ze kunnen vertrouwen, zijn niet zo gemakkelijk meer te leiden en eigenlijk ook moeilijker te misleiden zeker in algemene zin.

We moeten verwachten dat het over een paar jaar al zeer grote invloed gaat krijgen op allerlei econpmische en politieke verhoudingen. Ook in de samenleving zullen de sociale machten t.a.v. elkaar een andere houding moeten gaan aannemen. De strijd van werkgevers - werknemers b.v. is iets dat normaal was in de jaren 1860 tot 1960. Op dit ogenblik is hetgeen zij t.a.v. elkaar proberen te doen vaak meer destructief dan opbouwend.

Een ander punt dat in het denken van de mens aan het veranderen is: men specialiseert zich en vaak sluit men zich van de wereld af. Menigeen denkt dat het alleen een modeverschijnsel is dat steeds meer vooral jongere mensen met een soort minikoptelefoon op het hoofd lopen te schokschouderen, omdat ze door electrische stroom worden getrokken, terwijl naar de buitenwereld alleen nog maar een ritmisch gesis doorklinkt. Eigenlijk sluiten zij zich af voor de werkelijkheid.

Heel veel mensen denken dat je de wereld kunt buitensluiten. Nu zijn er steeds meer gebeurtenissen in deze tijd en in de zeer nabije toekomst waaruit duidelijk wordt dat je dat niet kunt doen. Je kunt niet zeggen: Ik trek mij daar niets van aan, want dat gebeurt elders, ik heb daar weinig mee te maken. Je bent erbij betrokken of je wilt of niet. De zaken die plaatsvinden, zullen wel eens kunnen leiden tot allerlei toch wel in vele landen betreffende verschijnselen.

Ik mag hierbij opmerken dat in een bepaald deel van de Atlantische Oceaan een toenemende onderzeese vulkanische activiteit is geregistreerd. Dat heeft natuurlijk niets te betekenen. Maar het zou kunnen betekenen dat er inderdaad aardbevingen zullen plaatsvinden. En dan werkt het naar twee kanten. Dus we moeten denken aan Midden-Amerika, het zuiden van Noord-Amerika vooral de oostkust. Aan de andere kant Noord-Afrika maar ook Italië, Spanje en iets doorlopend misschien tot Duitsland toe. Zelfs Nederland heeft kans op een klein aardbevinkje over een jaar of anderhalf.

Dan ga je denken: wij kunnen ons niet blijvend isoleren. Ofwel ik moet eruit stappen en dan houd ik niets meer over, danwel ik moet mij weer betrokken gaan achten bij al die anderen. Dan kun je zeggen: Het klinkt mooi, maar wat zal ervan terecht komen? De ervaring heeft geleerd dat, als mensen in een noodsituatie komen te verkeren zij wel degelijk tot zelfopoffering, samenwerking over alle grenzen van denken, geloof en sociale standen heen in staat zijn.

Mag ik u herinneren aan wat er gebeurd is in de oorlogsjaren? Mag ik u herinneren aan wat er in Nederland op gang kwam toen de ramp in Zeeland was gebeurd? Elke keer weer, wanneer er iets werkelijk omvangrijks gebeurt, voelen allen zich daarbij betrokken. Dan zijn de kunstmatige scheidingen tussen allerlei mensen, ja zelfs de onverschilligheid die zeer velen voor zich hebben aangekweekt opeens verdwenen. Dat is in andere landen precies hetzelfde geweest. De reacties waren misschien een beetje anders dan in Nederland, maar die reacties zijn er geweest. Waarom zouden ze dan nu niet voorkomen?

Het is niet een kwestie van een prognose die een plotselinge en totale verandering veronderstelt. Het is eenvoudig het trekken van de conclusie: er zijn een aantal ingrijpende gebeurtenissen en verandering in de komende twee jaren opkomst. Voor vele mensen zal het een situatie zijn waar ze alleen niet tegenop kunnen, maar ze zullen het samen proberen en dan niet vragen: Bij welke kerk hoor jij of bij welke politieke partij?

Ben jij vakbondsman of ben jij werknemer of werkgeven? Ze zeggen eenvoudig: Wij moeten het zien te klaren. Het is ons zelfbehoud.

Dit denken is al ergens doorgedrongen. Dan heb ik het niet over de vaak totaal verkeerd begrepen solidariteitsgedachte. Solidariteit is natuurlijk erg belangrijk, maar in de eerste plaats moet ze vrijwillig zijn. In de tweede plaats moet ze voortkomen uit je eigen willen en niet uit je onmacht om je ertegen te verzetten. Saamhorigheid bestaat altijd.

Er is een bekend verhaal. Wanneer er een bosbrand of een vulkanische uitbarsting op komst is, dan zie je soms al uren of zelfs dagen tevoren de dieren wegtrekken. Maar hoe gebeurt dat? Ze trekken samen weg. Op dat ogenblik kunnen de leeuwen en de gazellen bij wijze van spreken naast elkaar vluchten. En als ze een veilige plaats hebben gevonden, dan vallen ze elkaar niet aan. Daarna gaat alles weer gewoon door. Dan is de leeuw weer de jager en de gazelle iemand die zich als prooi niet gezond voelt. Maar zolang ze in gevaar zijn, zitten ze allemaal op een hoopje. De gifslang dreigt maar bijt niet. De dieren, die normaal elkaars grootste vijanden zijn, zitten rustig samen.

Wanneer de wereld op een gegeven ogenblik werkelijk gekweld wordt door angsten (ik hoop dat ze ten onrechte zijn en ik denk het ook), die tamelijk ver gaan, dan voorzie ik dat vijanden plotseling naast elkaar gaan; dat ze samen proberen om zekerheid, veiligheid te vinden, zich te verdedigen tegen dat verschrikkelijke dat anders op hen af zou komen.

Ik heb het gevoel dat dit ook een vorm van solidariteit genoemd kan worden, maar nu niet meer van de ene groep tegenover de andere, maar van mensen onder elkaar. Dit moet wel leiden tot een herziening van de verhoudingen. Er zijn heel typische dingen gebeurd in de loop der tijden.

Herinnert u zich het jodenvraagstuk in Duitsland. De Duitser had vaak vrienden, joden. De joden, achtervolgd door het Duitse volk, hadden wel degelijk nog vertrouwen in sommige Duitsers. Waarom? Omdat een persoonlijke relatie kennelijk een deel van de effecten van het massale opheft.

Als je een situatie krijgt waarin de mensen moeten samengaan, dan ontstaat er een verandering in hun relatie. Die relatieverandering, die een grote rol zal spelen neem ik aan tot ongeveer 1996/98 misschien, zal ongetwijfeld voortkomen uit noodsituaties. Maar mensen, die elkaar hebben leren kennen, die iets van elkaars gedrag hebben leren begrijpen, zullen daardoor niet plotseling totaal veranderen, maar ze zullen meer begrip voor elkaar krijgen. Dat is belangrijk.

Dan hebben we ook in de laatste tijd het paranormale steeds meer op de voorgrond zien komen. Nu noemen ze iemand nog gek, als hij naar een waarzegger gaat. Toch wordt daarmee steeds meer rekening mee gehouden. Men zei: Hitler was gek, daarom had hij een hofastroloog. Maar waarom worden er dan tegenwoordig horoscopen gebruikt in Parijs, in Londen, zelfs bij Maggie. Ja, Maggie doet ook aan horoscopen. Ook in het Witte Huis, vooral in het Pentagon.

In Rusland wordt er op een andere manier gewerkt. Maar zelfs daar heeft men een soort astrologische programmering voor een van de computers en wordt wel degelijk erbij bekeken. Het paranormale wordt eigenlijk al is het openbaar nog niet acceptabel wel steeds belangrijker geacht.

De mens begint te denken dat er naast de wetenschap, die je zeker niet moet uitvlakken en naast de logica die de mens werkelijk nodig heeft, nog iets anders is. Iets wat aanvullend is; iets wat dan niet bewijsbaar is, maar dat bestaat en waarvan wij gebruik kunnen maken.

Dan is daar ook nog de parapsychologie. Die probeert dan op haar manier vast te stellen of er bepaalde gaven zijn en eventueel waar ze vandaan zouden kunnen komen. Maar in het denken van zeer veel mensen is

datgene wat paranormaal wordt genoemd nu al wat anders aan het worden. Het is een onbewust aanvaard deel van het bestaan. Dat betekent dat de nadruk anders gaat vallen.

Ik denk, dat het ertoe zou kunnen leiden - zij het dat dat nog wel een 7 à 8 jaar zal duren - dat mensen eindelijk werkelijk overtuigd zijn van een voortbestaan na de dood. En dat ze, hoe summier dan ook, enkele gegevens daaromtrent menen te bezitten die onbetwistbaar zijn; niet op grond van geloof, maar op grond van in deze tijd geconstateerde fenomena. Dat verandert ook het leven en de levenshouding van de mens.

Als je weet of denkt het te weten wat het voor het bestaan inhoudt, dan ga je daar onwillekeurig rekening mee houden. Zoals er in de Middeleeuwen mensen waren die alles opofferden om de hemel te verdienen, zo zullen nu heel veel mensen toch wel een stapje terug doen zo hier en daar, al is het alleen maar omdat ze een oorzaak-en-gevolg begrip hebben voor een hiernamaals of eventueel voor een volgend leven.

Alweer een verandering. Want als mensen zo gaan denken, zo gaan geloven, dan zal hun relatie met de medemensen daardoor direct of indirect toch worden beïnvloed. Ik meen met enige zekerheid te kunnen stellen dat de veranderingen, die zich op dit moment al in de wereld voltrekken, zich zeker tot de eerste eeuw van het nieuwe millennium zo sterk zullen versnellen dat wat eens 50 jaar duurde nu misschien 5 jaar duurt en dat wat eens in 10 jaar kon gebeuren zich nu misschien zelfs in 10 maanden kan afspelen. Een enorme versnelling van ontwikkeling en dus ook van verandering.

Dit voert tot een betrekkelijk snelle vernieuwing in de menselijke samenhang. Gelijktijdig voert het tot een vernieuwing van de benadering van de mens t.a.v. de wereld en indirect waarschijnlijk zelfs t.a.v. de kosmos. Laten wij eens zien wat dat betekent voor een wereld in verandering.

Het betekent zeker niet dat de mensheid alle techniek zal vergeten in een Rousseau-achtige kreet van: Terug naar de natuur.
Je kunt niet verwachten dat een bankdirecteur geitenmelker wordt.
Maar het kan wel zo zijn dat je zegt: In hoeverre schaad ik de natuur? In hoeverre begrijp ik de natuur? En dan is het niet een kwestie van respect.

Heel veel mensen zeggen: Je moet respect hebben voor het leven van het dier. Dat is grotendeels sentimentele onzin waardoor het dier onbewust wordt vermenselijkt, de plant allerlei kwaliteiten worden toegedicht die ze gezien haar bewustzijn en bezieling zeker niet kan bezitten. De mens gaat echter begrijpen: er is een samenhang, er is een samenwerking. Hij gaat begrijpen, dat de dood in feite ook een belangrijke factor is van het leven en dat het voortleven mede wordt bepaald door de dood. Hierdoor zal er een beter begrip zijn voor ecologische samenhangen. Men zal proberen die te wijzigen in overeenstemming met datgene wat de mens voor zichzelf noodzakelijk acht. Maar men zal daarbij uitgaan van datgene wat in de natuur mogelijk is en niet alleen van wat menselijk wenselijk is.

Dan hebben we daarmee eigenlijk wel een redelijk afgerond beeld gekregen van een wereld waarin de veranderingen steeds sneller gaan en waarin de mens - bewust of onbewust - grote veranderingen ondergaat die ten slotte zullen leiden tot een totaal veranderde vorm van menselijke samenleving.

Ik zou hiermee kunnen volstaan zonder in herhalingen het weer opsommen van al deze factoren, als er ook geestelijk niet bepaalde werkingen zijn waarmee we eveneens rekening moeten houden.

Wij spreken over Goeroe's, Meesters en dergelijken. Het is bij wijze van spreken of men de oude kreet: 'Klaas komt' nu heeft overgedragen op

de nieuwe Meester komt,de herboren Christus komt etc. Er zijn inderdaad meer figuren op aarde die elk op hun eigen manier proberen de mensen iets te leren over innerlijke waarden, over samenhangen. Er zijn op het ogenblik sprekers die gewoon op de t.v. te zien zijn en die als je hen volgt eigenlijk een totaal nieuw filosofisch systeem staan te verkondigen en niet alleen maar iets over het verleden of over samenhangen.

Er zijn daarnaast meer verborgen Meesters, ingewijden. Ook dezen proberen mensen te helpen en zullen naarmate ze meer worden aanvaard weer grijpen naar het paranormale. Het wonder gaat terugkomen. Maar daar gaat het nu niet om. Het gaat erom dat een veel verdergaand besef van leven, van samenhang en van geestelijke mogelijkheden in toenemende mate merkbaar wordt. Dan moeten we niet denken op een industriële manier, een soort Hubbardmethode, waarmee je via een microvoltmeter kunt aflezen of je hersens het nog doen. Dat moet je merken door gewoon te denken. Als je erover kunt denken, dan functioneren je hersens nog.

Heel veel mensen lopen in deze tijd nog vast in détails. Ze zijn in wezen bezig met zoveel kleinigheden dat ze de belangrijke dingen aan zich voorbij laten gaan.

Als je kijkt naar de ingewijden, de adepten, dan dringt er iets tot je door van een samenhang. Het is alsof alle détails eigenlijk alleen maar een barokke versiering zijn van een op zichzelf monumentale maar eenvoudige werkelijkheid. De feiten, ontdaan van alle détails, blijken plotseling beter te volgen, beter te begrijpen. Als je die eenvoudige band vindt, dan is het eenvoudiger om voor jezelf een houding te bepalen en die eventueel te volgen. Er is dus ook sprake van een geestelijke omwenteling.

Die geestelijke omwenteling zal natuurlijk gepaard gaan met neverschijnselen. Om u een enkel voorbeeld te geven: De interesse voor vroegere incarnaties is de laatste tijd bij heel veel mensen sterk toegenomen. Eigenlijk zijn ze onbelangrijk, want wat ze hebben opgeleverd dat heb je in dit leven erbij. Alleen als er in dit leven iets niet klopt, kun je dat misschien in het verleden terugvinden. Wat je in een volgende incarnatie zal doen of zal worden is ook niet van belang, want wat je nu bent en nu beleeft, bepaalt dat dan wel. Die belangstelling is nu nog gericht op uiterlijkheden. Bijvoorbeeld:

Ik heb, geloof ik, een incarnatie gehad in de Franse Revolutie. Het is toch belangrijk te weten of je onthoofd bent geworden of dat je onthoofd hebt. Ik zou zeggen: dat zijn détails. Maar als je je afvraagt: Was ik in de Franse Revolutie iemand die dacht of iemand die meeleefde, dan ben je dichter bij de hoofdzaak onverschillig aan welke kant je stond. De Franse Revolutie was namelijk verandering van levensconcept. Het was een andere benadering van kennis mede dank zij de Encyclopaedisten en de boekdrukkunst. Dat is interessant.

Het gaat er niet om: wat bereikt u vandaag? Wat bereikt u niet? Hoe groot is uw bankrekening? Het gaat erom: wat bent u voor anderen? Wat bent u voor uzelf? Wat is de essentie daarvan? Wat zijn de eenvoudige lijnen? Die brengen je namelijk dichter bij de waarheid omtrent jezelf, maar ook omtrent het leven en de wereld.

De Meesters brengen u in de richting van een vereenvoudiging. Zij maken u aan de ene kant vrij van heel veel schuldgevoelens die absoluut overbodig zijn. Zij maken u zelfs vrij van het denkbeeld dat u aan uw lichaam helemaal bent overgeleverd. Zij leren u dat de geest veel kan doen voor het lichaam, ook de eigen geest. Wanneer zij dit brengen, dan moet dit vooral in de komende generaties meer invloed hebben op het onbewuste. Men zal steeds meer de neiging hebben naar de hoofdzaken te kijken. Men zal bovendien daardoor, daarvan ben ik overtuigd, geestelijk veel meer mogelijkheden en waarden vinden dan iemand die altijd weer in détails ver-

strikt raakt. Ook in dit opzicht is de wereld aan het veranderen.

Ik neem aan, dat ze een meer verlichte vorm van geesten veel grotere uitings- en belevingsmogelijkheden zal geven dan in het verleden algemeen het geval was. Ik geloof, dat heel veel geheimen van allerlei aard geopenbaard zullen worden, niet omdat het zo belangrijk is om die geheimen te kennen, maar omdat het belangrijk is hun waarheid te weten en daarop je begrip te bouwen. Dat zou ook een hele verandering zijn.

Stel u voor, elke Kabinetsvergadering wordt door het volk, volledig bekend met de inhoud, besproken en bekritiseerd. Dat is nu ondenkbaar. De ministers zouden al dood zijn van ergernis voordat ze uit hun woorden waren gekomen. En als het dan moet worden neergeschreven, moet het nieuwe weer gecorrigeerd worden, zodat het er een beetje netjes uitziet.

Realiseer u hoezeer ook dit de mensheid verandert. De benadering van allerlei zeer mundane problemen, zoals die van verkeer en vervoer, handel, verdeling van goederen, van inkomsten e.d. zoals ze nu bestaan gaat langzamerhand verwazen.

Als ik nu kijk naar b.v. de belasting, dan heeft u niet te maken met één heffing waarin alle factoren zitten. Het lijkt dat u een heffing heeft van naar gelang uw inkomen tussen de 30 en de 70 %. In feite echter heeft u ook nog een heffing van ongeveer 15 % gemiddeld op al datgene wat u koopt en verbruikt, zelfs op de diensten waarvan u gebruik maakt. Daarnaast betaalt u nog eens extra voor openbare faciliteiten, voor reiniging, voor waterzuivering, voor licht,gas, water en wat er allemaal bij te pas komt. Ik noem nu maar een paar dingen. In al deze zaken zit namelijk een verkapte belasting. En dan heb ik het niet over de BTW die er nog bovendien over berekend wordt. Dan zal men zeggen: Waarom?

Laten we gewoon eens kijken: wat is noodzakelijk? Kunnen wij het daar allemaal over eens zijn, dan betalen we dat percentage van ons inkomen. Dan zijn er geen sluikwegen meer nodig, geen regulering door verbruik, door accijnzen en wat nog meer voor smoesjes. Het is op het ogenblik niet aanvaardbaar te maken. Het heet politiek niet haalbaar te zijn. Maar als iemand terugkeert naar de essentie, dan zal hij ook dergelijke waarheden zien en dat betekent, dat zelfs het gouvernement in zeer korte tijd zeer grote veranderingen zal ondergaan.

Het is niet alleen een wereld in beweging, in verandering. Het is een mensheid die op weg is naar een totaal nieuwe vorm van samenleving en daarnaast een totaal nieuwe vorm van ik-beleving, die vele geestelijke factoren bevat die tot op heden hoogstens onbewust of versluierd werden beleefd.

Dat is het punt dat ik u wilde voorleggen vanavond.

x Kunt u nog wat zeggen over verandering in het onderwijs.

\- Het onderwijs is langzaam maar zeker een luxe apparaat geworden. Onderwijs is er niet om de kinderen bezig te houden en hen nevenbij misschien maatschappelijk bruikbare waarden bij te brengen. Onderwijs is in feite niets anders dan het werk, dat het kind moet doen om later in de maatschappij zijn weg te kunnen vinden. Dat betekent, dat zowel de leerling als de onderwijzer het onderwijs heel anders zullen moeten benaderen. En dat betekent zeer waarschijnlijk dat ten slotte - en nu ga ik iets verder dan ik redelijk verantwoord kan doen - wij tot een vorm van onderwijs komen waarbij de leerling zijn leerplan bepaalt, maar gelijktijdig gebonden is aan een bepaald programma dat moet worden volbracht. Hoe hij het volbrengt is zijn zaak. Geen lesrooster meer, maar eerder een werken met voorbeelden, eventueel met electronica en daarbij ook iemand die je helpt als je niet verder kunt.

Hier krijgt iedereen de kans om zijn aanleg optimaal te ontwikkelen en

gelijktijdig door het vaststaande raam van kennis waarmee hij zich heeft bezig te houden toch ook de zekerheid heeft dat iedereen de noodzakelijke basiskennis van het maatschappelijke verkeer in zich meedraagt.
Dat wil dus heel eenvoudig zeggen: Niet alle kinderen behoeven te leren hoe zij een computer moeten bedienen, tenzij ze het zelf leuk vinden. Maar ze zullen moeten kunnen lezen, schrijven en rekenen. Ze hoeven niet te weten wie Karel de Kale en Willem de Zwijger waren, tenzij ze zich in hen interesseren. Maar ze zullen wel moeten weten wat b.v. zwaartekracht is, wat de zon is en doet, wat de aarde is en doet. Dat zijn dingen die wel belangrijk blijven.

-:-

OPVOEDING IN DE NIEUWE TIJD.

Opvoeding in de nieuwe tijd is een kwestie die eigenlijk vanuit de ouders zal moeten plaatsvinden. Er is de laatste tijd de neiging om het gehele opvoedingssysteem steeds meer over te hevelen naar de gemeenschap en daarmede indirect naar de overheid.

Het is duidelijk dat daardoor het kind in vele opzichten iets tekort komt. Dat is geen ouderwets gevoel mijnerzijds, het is doodgewoon begrip voor de diep menselijke relatie met hun ouders die alle jonge wezens nodig hebben. Dat kunt u ook zien bij jonge hondjes en jonge katjes.

Er is een bepaalde periode dat men inderdaad de scholing moet overlaten aan de ouders. Ik denk, dat je bij de gemiddelde mens kunt zeggen dat die periode loopt tot 10 à 12 jaar. In deze tijd zal dus het onderwijs in wezen weinig aan de opvoeding doen. Het zijn de ouders die daarvoor verantwoordelijk zijn.

Tevens zullen we zien dat de diversiteit van opvoedingsmogelijkheden veel groter moet zijn dan ze op het ogenblik is. Tegenwoordig heb je een opvoedkundige eenheidsworst die - naar gelang er meer of minder met spek wordt geschoten - wordt verdeeld in een aantal met indrukwekkende letters aangeduide afzonderlijke onderwijsinrichtingen, die in de praktijk echter voor een groot gedeelte parallel lopen.

Ik denk, dat je in de toekomst de opvoeding zult zien als iets dat vanaf 10- à 12-jarige leeftijd zal moeten gebeuren in groepen van de jeugdigen zelf. Hun eigen verantwoordelijkheid wordt daardoor het best ontwikkeld. Dat houdt ook in dat ze dan mee mogen oordelen over het al of niet juist functioneren van hun medeleerlingen. Voor de leerlingen misschien niet erg prettig, maar in ieder geval voor de gemeenschap erg goed. Kinderen zijn veel harder dan volwassenen tegenover kinderen durven zijn.

Een volgend deel van de opvoeding is dan een socialiseringsproces waarbij kennis verwerven wel een rol speelt, maar gelijktijdig een sociaal aanpassen aan het verwerven van een sociaal aanvaardbaar gedrag een hoofdrol speelt. In deze periode zullen we over het algemeen te maken krijgen met een afnemende invloed van de ouders en een toenemende invloed van de jeugd zelf; de groepen waarin ze dan bijna spontaan toch voortdurend zich-

zelf schijnen te ontplooien.

Specialisaties kunnen in deze tijd een heel belangrijke rol spelen, omdat kinderen vaak de neiging hebben om vooral die groepen op te zoeken die ze ofwel bewonderen, danwel die mogelijkheden of bezigheden hebben waarin ze zelf uitermate geïnteresseerd zijn. Dat zal waarschijnlijk duren tot ongeveer de 18-jarige leeftijd.

Het 18e levensjaar zal over het algemeen het kind of het ex-kind een volgende fase van opvoeding doen ingaan. Als je tegen een 18-jarige 'kind' zegt, dan is hij verontwaardigd. Ofschoon zij in plaats van een suikerbal een top hebben of zoiets.

Dan zullen ze met 18 jaar in dienst van de gemeenschap moeten gaan. Ik denk, dat het op den duur niet zoiets zal zijn als militaire dienst nu, maar eerder het vervullen van de bedienende functies die noodzakelijk zijn. Dus informatie geven, het bedienen, het schoon houden en al die andere dingen waardoor ze voortdurend met vele verschillende facetten van de maatschappij worden geconfronteerd. Een dergelijke periode zal 6 jaar duren.

Daarna krijgen we pas de feitelijke beroepskeuze. Ze hebben dan al veel ervaring opgedaan. Ze hebben ook arbeidsdiscipline geleerd en ze hebben ondertussen waarschijnlijk in een vrijetijdsploeg nog kennis vervolledigd in de richting die voor hen op dat ogenblik tenminste aanvaardbaar is. Ik weet dat het voor het begin van een universitaire studie misschien een beetje laat is, maar daar tegenover staat dat een universitaire studie veel meer doelgericht is en daardoor in kortere tijd de nodige bekwaamheden en kennis weet over te brengen. De algemene ondergrond is dan ook al in de voorgaand periode voor een groot gedeelte opgedaan.

Dan krijgen we een periode van beroepsuitoefening. Dat zal waarschijnlijk lopen tot het 50e jaar. In deze tijd is men volledig voor zichzelf verantwoordelijk binnen de gemeenschap en tevens wat zijn taak betreft ook tegenover anderen. In deze periode zal ook gezinsvorming geschieden en zal men weer eigen verantwoordelijkheden dragen. Na het 50e jaar wordt natuurlijk niet gezegd: Nu hoef je niet meer te werken, maar zal de functie van toeziend werk naast de eventueel eigen activiteiten sociaal worden bevorderd.

Ik heb het gevoel dat grootouders anders tegenover hun kleinkinderen staan dan ouders tegenover hun kinderen. En dat in vele gevallen de grootouders in feite een balans vormen met de ouders, zodat ze daardoor gelijktijdig de ontplooiing van het kind bevorderen en waarden overbrengen die de ouders misschien in hun ijver om in hun jeugd wat te bereiken over het hoofd zien. Je zoudt kunnen zeggen dat de oude moderator langzaam maar zeker een soort grootouderfunctie t.a.v. de maatschappij gaat vervullen. Geen sociale coacher van 18 jaar maar wel van 50 of 60 jaar.

Het klinkt raar en de jeugd zal in het begin niet veel vertrouwen daarin hebben neem ik aan, maar het is toch datgene wat je nodig hebt namelijk levenservaring, overzicht, een zekere mildheid die over het algemeen wordt verkregen, als de opvoeding in de voorgaande fase zich juist heeft voltrokken.

Dan krijgen wij de ouderen, die in wezen van de werkfunctie meer en meer overgaan naar de zuiver sociale functie. Ook dat heeft zijn voordelen. De jongeren, die in hun dienstperiode zijn, zullen voor de ouderen vaak veel werk moeten verzetten, vooral als we aannemen dat de gemiddelde leeftijd zal oplopen tot 89 jaar en dat is in de eerstkomende periode denkbaar. Die verzorging wordt voor een deel gecompenseerd door het contact dat ze met die anderen hebben. Zo krijgen de ouderen een mildere indruk. Zij vorkomen aan de ene kant de eenzijdige, wat snelle uitbarstingen die nu een-

maal aan de strevende mens eigen zijn. Aan de andere kant echter vormen ze een schakel tussen alle verschillende fasen van de opvoeding en het individu. Het is duidelijk, dit is niet iets wat wettelijk geregeld kan worden.

Ik heb trouwens de indruk in de laatste tijd dat de overheid ten aanzien van het onderwijs vooral ontregelend optreedt , namelijk door voortdurend nieuwe systemen te bedenken voordat de oude goed kunnen functioneren. Maar dat is misschien een persoonlijke visie.

Opvoeding is een kwestie waar altijd de gehele gemeenschap bij betrokken moet zijn. In de westerse maatschappij hebben we op het ogenblik te maken met een gezin waarvan beide ouders werken. Dat betekent, dat de gemiddelde aandacht die een kind krijgt te weinig is; dat de huiselijke discipline van het kind ofwel overdreven scherp wordt doorgevoerd, danwel niet bestaat. Het houdt in, dat er geen normen zijn.

Elk kind heeft - dat is al vanaf het 3e levensjaar zeker aanwezig - behoefte aan vaste normen. Die vaste normen zijn alleen aanvaardbaar, indien ze in de wereld om je heen eveneens gelden. Een kind in de periode tussen de 3 en de 10 jaar kan het heus best verwerken dat het thuis een beetje anders is dan bij de vriendjes en vriendinnetjes, ook al zal er wel eens tegen geprotesteerd worden. Maar wat het kind niet kan verwerken is, dat de een alles mag en de ander niets. Zelfs als zij het zijn die alles mogen, voelen zij zich onbehaaglijk omdat anderen dan toch steeds weer die rem krijgen. Het omgekeerde is eveneens het geval.

Wij moeten dus terug naar gezinsopbouw. Niet dat voor het gezin in de huidige versie die vaak wordt verkondigd, de monogame, de eeuwigdurende binding van belang is, maar het is de betrokkenheid van beide ouders met het kind. Dan behoeven dat niet eens natuurlijke ouders te zijn. Het zijn degenen die van het eerste levensjaar zich met het kind bezighouden, het kind de geborgenheid geven die het nodig heeft en ook de genegenheid die het eveneens nodig heeft. De ouders zouden de verplichting moeten hebben om gezamenlijk voor het kind te zorgen zonder allerlei touwtrekkerij e.d. erbij tot het de leeftijd van 12 à 14 jaar heeft bereikt. Zelfs dan zou een wegvallen van de ouderlijke bescherming nog onaangenaam zijn. Maar als we de jeugdgroepen hebben, dan nemen die voor een deel de bescherming, het behoren bij toch voldoende over.

Ik meen, dat ik hiermee een redelijke algemene schets heb gegeven van de opvoeding zoals die in de toekomst zal verlopen.

Nu zult u zich afvragen, of scholingsproblemen en systemen daarbij een grote rol spelen. Als de ouders zich werkelijk met het kind bezighouden, dan zal dat kind de bekwaamheden verwerven die bij de ouders dominerend zijn. Dat wil zeggen: er zijn kleuters die al heel aardig kunnen lezen zonder dat ze het eerst in een kleuterklas moeten hebben geleerd. Dat hangt samen met de interesse van de ouders. Op deze manier wordt het kind dus ingevoerd in bepaalde vormen van kennis.

U weet dat in het verleden heel vaak de neiging bestond om de kinderen, vooral de zoon (de vrouw had nog niet veel in te brengen in die tijd; ze had alleen maar voort te brengen) het beroep van de vader te laten overnemen en voortzetten. Dat is in deze tijd een beetje aan het verwateren omdat werk te sterk gescheiden wordt van leven. Maar in de toekomst zal de sociale betrokkenheid van de mens groter zijn. Dat wil dus zeggen dat daarmee ook het kind in zijn vroegste jaren al mede wordt betrokken in de beroepssfeer van de ouders. Dat lijkt mij een zeer belangrijk iets.

Dan krijgen we als vanzelf dus ook al een specialisatie die vóór het beginonderwijs aanwezig is. En dan geloof ik niet erg in crechès, kleuter-

klasjes, die in de ogen van de ouders eigenlijk meer een parkeergelegenheid voor lastige kinderen worden. Ik geloof wel in de mogelijkheid van gezamenlijke speelplaatsen onder leiding waarbij ook leerspelen een rol spelen. Ik geloof niet in een lagere school die al begint op 4- of 5-jarige leeftijd. Ik geloof wel in een scholing die dermate ingaat op het denken van het kind, op de neigingen ook van het kind zodat in zeer vrij verband het leren mogelijk is.

Dat alles is vanuit het huidige standpunt nog een beetje onaanvaardbaar, want ik heb ze vaak zien vechten in de klas, maar zolang er geen doden vallen, moet het onderwijzend personeel ze maar in veiligheid brengen. Tegen de tijd dat een ingrijpen nodig wordt, zal het onderwijzend persoon juist het gezag kunnen uitoefenen dat op dat ogenblik denkbaar is in een schoolvorm waarbij de onderwijzers proberen toch enigszins op te gaan in de mentaliteit van de klas waar ze voor staan.

Ben je eenmaal bezig met leren, dan is in deze tijd de neiging aanwezig om op op 12- à 14-jarige leeftijd het uitsplitsen van beroepen mogelijk te maken. In een vrije vorm van onderwijs, zoals die door mij hier wordt voorgestaan en die ik ook in de toekomst voorzie, zal de specialisatie natuurlijk veel vroeger plaatsvinden. Je kunt wel zeggen, dat er soms een wisseling van specialisatie optreedt, vooral bij de 8- à 9-jarigen is dat denkbaar. Maar er wordt zelf in een bepaalde richting gestudeerd. Er wordt zelf gewerkt. Er wordt de nadruk gelegd.
Dit houdt in dat, als een verder onderwijs nodig wordt (dat zal dan op 12-jarige leeftijd zijn, wanneer je met jeugdgroepen te maken krijgt) je dan eigenlijk vanzelf en zonder dwang deze specialisatie zodanig ziet ontstaan dat de begeleiding van de studie in die richting gespecialiseerd kan worden. Aangezien dat doorgaat tot ongeveer 18-jarige leeftijd, kan worden aangenomen dat er dus een redelijke, theoretische en ook practische kennis is opgedaan.

Daarna in de periode van werken voor anderen waarbij de arbeidsdiscipline erg belangrijk is, zullen we als vanzelf zien dat er rijpheid ontstaat die ook mentale studiediscipline, lichaamsdiscipline met zich meebrengt. Dat heeft dan voor eventuele z.g. hogere studies weer het grote voordeel dat er geconcentreerd kan worden gewerkt, dat er grotere mogelijkheden zijn voor specialisatie nadien. Men heeft a.h.w. het grondwerk voordien al gedaan. En dat houdt weer in dat, wanneer de opvoeding is voltooid het individu opgaat in het werken voor de gemeenschap binnen de gemeenschap wij dan te maken hebben met iemand die volgens zijn eigen capaciteiten en behoeften een beroep uitoefent die het daardoor met overtuiging en ijver kan doen, die voor zichzelf heeft geleerd dat in arbeid een mate van discipline noodzakelijk is, maar gelijktijdig de vrijheid blijft behouden om zijn eigen varianten aan te brengen. Ik geloof, dat dat een systeem is - zij het pas in het jaar 2000 of daarna - dat een grote vooruitgang zal betekenen t.a.v. onderwijsopvattingen, opvoedingsopvattingen zoals die tegenwoordig zijn.

Dan wil ik er nog een paar dingen bij zeggen:

Een lange tijd is men ontzettend bang geweest om op de tere kinderziel te trappen. Onthoudt u één ding: De kinderziel is taai als kweekgras. Als een olifant daarop trapt, staat het binnen 2 uur weer overeind. De kinderziel is niet zo teer als men aanneemt. Dat wil zeggen dat het kind wel degelijk van jongs af aan met problemen mag worden geconfronteerd en dat pogingen om zich te onttrekken aan noodzaken in het begin ook gerust door de ouders mogen worden afgestraft. Je moet geen kind doodslaan. Dat is onzin. Maar je moet een kind ook niet de kans geven om met een huilend dreintoontje zichzelf voortdurend door te zetten, omdat je bang bent, anders kun je hen problemen veroorzaken.

De psychische problemen veroorzaken ze voor zichzelf wel. Die komen

heus niet voort uit de hardhandige streling van een zitdeel, als het nodig is om een bepaalde verplichting erin te slaan.

Dr. Spock heeft eens gezegd dat je een kind niet moogt bestraffen. Dr. Spock heeft later zijn eigen kinderen afgeranseld. Dat was een zeer natuurlijke reactie.

Laten wij alstublieft reëel blijven. Opvoeding is iets dat alleen kan geschieden in een gemeenschap. Hoe kleiner het kind, hoe kleiner de gemeenschap moet zijn, maar gelijktijdig hoe strikter zij moet zijn - in alle liefde voor de benadering - met haar regels. Zij moet niet alleen het kind, maar ook zichzelf daaraan binden. Als kinderen een dergelijke opvoeding krijgen, dan hebben we eindelijk te maken met ware wereldburgers die geestelijk zowel als stoffelijk kunnen beantwoorden aan de eisen die aan het mens-zijn voortdurend worden gesteld. Dan hebben we niet meer te maken met mensen die zich op hun mens-zijn beroepen, terwijl ze de beest uithangen. Dat is een van de meest opvallende kenmerken die het huidige opvoedingssysteem teweeg heeft gebracht.

x De fraaie school van Steiner is die niet verouderd of is die in de toekomst nog actueel?

- Het is een vooruitgang t.a.v. het vroegere klassikaal onderwijs, zoals u weet. Maar een werkelijk vrije school maakt de kinderen ook hun eigen opvoeders. Dat systeem zal voorlopig niet zo graag worden aanvaard door de maatschappij die van buitenaf en van bovenaf alles wil regelen. Maar het is wel de meest juiste methode.

Ik geloof dat in een periode dat men de beschikking heeft over voldoende opvoedkundig personeen men ook wel over de krachten kan beschikken die in staat zijn om onder de juiste leiding (er moet altijd wel iemand zijn met veel ervaring die de leiding aangeeft) dergelijke klassen in een zekere mate van orde hun eigen wanordelijke benadering van het leerproces te laten beleven.

Ik denk dat Steiners opzet niet volledig waar kan worden en zal worden in de toekomst. Ik geloof echter wel dat veel van de facetten die hij eens heeft aangehaald wel degelijk een rol zullen spelen in deze nieuwe opvoedingsmethode inclusief het nieuwe onderwijs.

x In het centrum van dit interessante onderwerp staat de rol van de ouders. In dat verband vraag ik mij af: Hoe moet het dan verder met de emancipatie van de man?

- De man zou wel degelijk ook geëmancipeerd moeten zijn, want hij is tot op dit ogenblik te sterk aan een man-beeld gebonden zoals de vrouw aan een vrouw-beeld. Men zou moeten komen tot een grotere persoonlijke beleving. Maar de natuur heeft nu eenmaal in man en in vrouw bepaalde trekken ingelegd die op het ogenblik in de emancipatieneiging aan eventuele pogingen de eigen meerderheid te behouden daar nogal eens onderdoor gaan; namelijk een gevoel van aansprakelijkheid tegenover, maar ook van grote genegenheid voor datgene wat men samen heeft voortgebracht. Ik geloof, dat dat een heel belangrijk punt is.

Er zijn zuiver dierlijk natuurlijk zelfs kwaliteiten de mens ingelegd die zeker in de eerste periode deze zorg in gezinsverband zo spontaan mogelijk blijven maken. En juist zoals in een maatschappij dit als meer algemeen goed wordt aanvaard, krijgen wij als vanzelf ook een gemakkelijker beleven van deze innerlijk mentaliteiten. Het kind is daar niet meer de hinderpaal tot het uitleven van jezelf of tot het jezelf bevrijden van de afwas.

Emancipatie is een innerlijke kwestie niet een uiterlijk. De waarde van een man of een vrouw wordt niet bepaald door de functie die de per-

soon in de wereld heeft, maar door datgene wat hij/zij zelf is en zelf daardoor kan betekenen.

Ik geloof, dat een vrouw die eerlijk is, moet toegeven dat kinderen wel erg lastig zijn en dat vrouw-zijn met kinderen wel een zeer zwaar beroep is, maar dat het toch vele compensaties heeft die je niet meer kunt vinden, als je de huisman met de kinderen opscheept en zelf op kantoor zit, terwijl je je afvraagt of Pietje nu wel of niet roodvonk heeft. Dat is het punt waarover je werkelijk eens moet nadenken.

De huidige gezinsvorm is natuurlijk niet de meest ideale. Ik kan mij communale gezinsvormen voorstellen die waarschijnlijk vanuit het huidige standpunt sexueel nogal libertijns zijn, maar waarbij de ouderbinding wel degelijk erg belangrijk is en waarbij desnoods een groter aantal leden van een dergelijke gemeenschap het vader-moederpatroon t.a.v. het kind blijven handhaven. Het gaat hier om het kind en niet om de vrijere samenleving.

Bovendien wil ik hierbij nog zeggen dat de vrouw, die kiest voor de vrijheid om een eigen carrière te hebben daarmee de slavernij aanvaardt die de man vaak als frustrerend heeft ervaren, maar die de vrouw hem schijnbaar benijd heeft.

Ja, ik noem het de revolutie omdat het alleen maar een omwenteling is. Emancipatie is dus een revolutie waarin de mannelijke dictator door de vrouwelijke vervangen moet worden. Een vriend van mij heeft eens gezegd, dat de emancipatiebeweging heel vaak naar buiten toe wordt geleid door vrouwelijke figuren die zich innerlijk zozeer man voelen dat ze jaloers zijn op de aandacht die mannen van de vrouwen krijgen. Dat is in vele gevallen waar.

Je moet begrijpen, dat er vele vormen van menselijk contact bestaan; dat er vele verschillende vormen van samenleving mogelijk zijn, maar dat waar een kind ontstaat het altijd de bindende factor kan en behoord te zijn tussen de beiden die aan de voortbrenging hebben meegewerkt, om niet te zeggen daarvoor aansprakelijk zijn.

Ik wil graag nu wij toch daarmee bezig zijn ook spreken over de emancipatie van het kind al lijkt dat in deze tijd vaak overbodig.

Kinderen krijgen vaak te horen dat ze hun vader en hun moeder dienen te eren, te respecteren en lief te hebben, want zij hebben hen voortgebracht. Kijk, daar hebben die kinderen niet om gevraagd. Een kind moet zijn ouders liefhebben, gehoorzamen en eren niet door het feit, dat het door hen tot stand is gekomen, maar door de wijze waarop die ouders als mens betekenis hebben voor het kind. Neemt u mij niet kwalijk dat ik dat laatste erbij heb gevoegd, maar dat wordt nogal eens over het hoofd gezien.

× U heeft dit nu beschreven. Geldt dit nu voor de westelijke wereld of doen andere landen, zoals Zuid-Amerika enz. daar ook aan mee?

– Wat ik heb beschreven is de algemene ontwikkeling. Ik mag daarbij opmerken dat op het ogenblik in China de neiging bestaat om reeds in de richting van dit patroon terug te gaan; dat er heel veel landen zijn waar de emancipatie van de vrouw eigenlijk pas goed begint en dat daar nog enige tijd verwarring zal heersen. Maar als we het bekijken op een periode van 50 jaar, dan kunnen we zeggen: Dat is wel wereldomvattend.
Ik wil hier nog aan toevoegen: Hetgeen ik heb gezegd is gebaseerd op nu bestaande mogelijkheden, feiten en constateringen. Het is dus niet een toekomstbeeld dat in de lucht hangt.

Wij hebben aan onze kant, van sommige ex-beroepsmensen zelfs in het bijzonder, veel kritiek op de wijze waarop in deze dagen problemen als opvoeding en onderwijs worden benaderd. Wij geloven, dat het kind centraal stellen gelijktijdig betekent dat het kind in zijn ontwikkeling centraal moet staan en niet alleen maar in de bevrijding van zijn persoonlijkheid van al-

lerlei banden die het in wezen erg nodig heeft.

Ik heb geprobeerd u een beeld te geven van toekomstige ontwikkelingen. Wie goed heeft geluisterd, heeft opgemerkt dat ik niet al teveel détails heb genoemd. Détails worden gemelijk altijd bepaald door de structuur van de gemeenschap, de sociale samenhangen, de landelijk bestaande gewoonten, benaderingen en inzichten. Maar algemeen genomen is dit werkelijk reëel mogelijk en zal het ook reëel worden bereikt. Juist omdat ik een overzicht heb gegeven, kan ik dat zeggen.

Rest mij nog u te zeggen, dat een mens die bewust is van zijn eigen wezen voortdurend bezig is zichzelf op te voeden en dat hij daarmee tot het einde van dagen doorgaat, tenzij hij op een gegeven ogenblik door de onzalige behoefte wordt bezeten om anderen te gaan opvoeden zonder zelf verder te gaan.

SPELEVAREN.

Wanneer je spelevaart, tezamen in de boot genomen bent en dan elkander zo goed kent dat je vreugdig samen waart, zegt men wel terecht: Het is ondanks alles een spelevaart.

Leven is eigenlijk spelen. Zonder spel kan het menselijk leven niet bestaan. De ernst des levens is een waan door mensen aan zichzelf aangemeten, omdat zij innerlijk niet weten van de noodzaak om vreugdig door het leven te gaan.

Wilt u in waarheid spelevaren, wees dan uzelf. Heb dan anderen met uzelf lief. Durf het eigen ik voortdurend erkennen zoals het is. Zeg niet: Dit zijn de deugden die ik mis. Dat is de last die ik moet dragen. Het is voldoende je af te vragen: Ben ik zoals ik mijzelf ken? Hoe zegt de wereld dat ik ben?

Kan ik dan met vreugde toch met heel de wereld samengaan, dan zit ik mogelijk in de boot, dan zijn mijn zorgen mogelijk groot, maar toch is het spel belangrijk mij en spelevaren mijn bestaan.

Ik hoop u daarmee duidelijk te hebben gemaakt dat ernst en spel elkaar voortdurend moeten afwisselen. Dat tranen zonder lachen even schadelijk zijn als lachen zonder tranen.

De totale mens moet leven. In de totale mens bestaat de neiging tot het spel en de neiging tot arbeid en ernst. Wanneer deze versmelten, ontstaat de bewuste mens die in en vanuit zich licht ervaart, licht geeft en daardoor kosmisch gezien als volledige mens zijn waarde heeft die niemand op de wereld voldoende kan inschatten.

:-:-:

SLEUTELS

COSMISCHE LERINGEN
mediamiek ontvangen en uitgegeven
door de „Orde der Vredesgezanten"
te 's-Gravenhage.

M A A N D B L A D.
(16 nrs per jaar)

I N H O U D.

Juli 1986. 31e jaargang.
Nummer 10.

GOD IN VERSCHILLENDE GEDAANTEN

De levende en de dode God CI blz. 113
Wesak-bijeenkomst CI " 119
Tederheid CI " 123

DE WERELD IN VERANDERING

De veranderde wereld CII " 109
De toekomst van de tovenarij CII " 115
De blinde vlek 121
Vriendschap CII " 122

Overname uit „SLEUTELS" slechts toegestaan na
schriftelijke toestemming van het bestuur der „O.D.V."

GOD IN VERSCHILLENDE GEDAANTEN

LES X.

DE LEVENDE EN DE DODE GOD.

Zoals u weet zijn wij begonnen met God in Frankrijk. Juist in Frankrijk is iets eigenaardigs gebeurd. Daar ontstond een revolutie. Eerst de Jacobijnenclubs. Op een gegeven ogenblik was God dood. De kerk (God) speelde geen rol meer. Men verhief de rede tot de koningin en de godin van het volk. Ofschoon in deze tijd niet zo nadrukkelijk God overal terzijde wordt geveegd, geloof ik toch dat wij met een soortgelijk effect te maken hebben.

God is een beetje een machtsbegrip geworden. Er is op het ogenblik, u bent er misschien van op de hoogte, een geschil tussen Rome en de Engelse kerk. Ik meen speciaal de bisschop van Canterbury. Wat gebeurt er? Men wil daar vrouwen tot het ambt toelaten en dat in the high church. De Paus zegt: Neen, als je dat doet, dan ontstaat er een veel grotere verwijdering, want Jezus was een man. Als man heeft hij geleefd, geleerd, geleden. Hij is voor ons gestorven en daarom moeten zijn priesters mannen zijn. Nu ja, dat is natuurlijk een leuk argument, maar het bewijst eigenlijk hoe men is vastgeroest in allerlei denkbeelden.

God is een structuur. God is iets dat je voorrechten geeft. God is iets waardoor je meer bent dan een ander. Dan zou ik geneigd zijn een kreet, die een tijdlang in de mode is geweest, hier te herhalen: God is dood! Want de God die wordt geëerd is niet meer. De levende kracht in ons, het licht dat ons aan alle kanten omgeeft, de eeuwigheid waarvan we deel zijn. Neen, God is een soort machtsfactor die je redelijke kunt benaderen, over wie je kunt debatteren, die je op een bepaalde manier kunt inschakelen zodat het voor jou en jouw denkbeelden het meest gunstig is.

Vraag het maar aan Pik Botha. Die doet het werk des Heren. Want zijn wij blanken hier niet gezet om al deze minderwaardige heidenen tot het christendom te brengen en te begeleiden totdat ze volwaardige mensen zijn geworden? Ja, God is dood.

Als ik kijk naar al datgene wat er in de naam des Heren verder wordt verkondigd, dan denk ik ook wel eens: wat is het verschil tussen Billy Graham en een popster? Bij de popster roepen ze jey, jey, jey en bij Billy Graham halleluja, maar dat is het enige verschil.

Al die massaliteit, die vervreemding van de werkelijke krachten, de werkelijke God is de overlijdensacte van de Godheid die een lange tijd de macht is geweest waaraan zelfs vorsten zich hadden te onderwerpen.

Toch is er een levende God. Wij hebben daar al eerder over gesproken: de kracht in uzelf. De kracht waarmee u werken kunt. De kracht die door u werkt. Het leven zelf in al zijn facetten is één uiting van een kracht die wij niet kennen. In elk wezen - of het een vlo is of een vlieg, een

mens of misschien een sequoia die eeuwen heeft staan groeien en bloeien - is één levende kracht, één God, één werkelijkheid.

Dit klinkt erg pantheïstisch. Maar als wij een verschil gaan maken tussen God en zijn schepping, dan maken wij onszelf tot de speelbal van de een of andere super-kosmische romanschrijver die dan kennelijk behoefte heeft aan wat romantiek en vooral veel oorlogsromans. Indien wij echter aannemen dat Hij in alle dingen is en wij kunnen Hem vaak beleven als de Heer van alle dingen, dan is er niet alleen een levende God, maar dan is er ook iets dat zin geeft, inhoud, aan het gebeuren.

Wij kunnen natuurlijk de bekende praat uitslaan: Het is jammer, dat mensen soms moeten lijden. Nu ja, het is de wil des Heren en wij moeten ons daaraan onderwerpen. Hij, de rechtvaardige, de Alliefdevolle zal alles goedmaken.
Ik vind het allemaal erg mooi, maar als je kiespijn hebt, dan komt het dus door God. Dan moet je niet naar de tandarts gaan, maar je moet in stilte en geduldig je lijden dragen. Dat is de stelling. Neem mij niet kwalijk, u kunt het een beetje paradoxaal vinden als het zo wordt gezegd. Als je werkelijk alles doortrekt wat door zoveel rechtgelovigen wordt verkondigd, dan het erop neer:
Als je tandpijn hebt, mag je niet naar de tandarts, want dat is Gods wil en tegen Gods wil mag je niet ingaan. Alles wat gebeurt is Gods wil. Als de dominee een stommiteit uithaalt, is dat Gods wil. Als er twee treinen tegen elkaar botsen, u kunt natuurlijk de schuld geven aan de bestuurder of aan het falen van de techniek, maar dat is dan Gods wil. Daar is niets aan te doen.

Als je op die manier te werk gaat, blijft er niets over van de zinrijkheid van het leven. Dan ben je of je het wilt of niet een marionet.

Dan zijn er degenen die het hebben over de uitverkiezing.
Je wordt al geboren met als voorbestemming de hel of de hemel. Je hebt gewoon een stempel in je nek staan. Je bent gewaarmerkt voor de hemel of de hel. En wat je ook doet, dáár kom je terecht, want je bent voorbeschikt.

Als wij met die onzin moeten beginnen, lieve mensen, laten we dan maar liever het z.g. primitieve pantheïsme nemen. Laten we ons maar wenden tot de God die werkelijk leeft, die in alle dingen leeft, die overal is, die niet in een kerk moet worden gezocht, die geen makelaars in vrome gewaden nodig heeft die bijbelwoorden of andere heilige boeken citeren. Een kracht en een God die zeker niet ons dicteert hoe we moeten leven, maar die ons gewoon confronteert met de grenzen waarbinnen wij leven.

Wanneer je leert wat sterven is (de meest mensen weten het onbewust wel een beetje, want ze hebben wel meermalen geleefd), dan is dat wanneer je het doormaakt. Dan ontdek je pas waarmee je wordt geconfronteerd. Menige schaduwbeelden zelf opgeroepen, belevingsbeelden gecontinueerd soms, zelfs hele levens lang. Maar binnen dat alles, wanneer je zegt 'ik heb licht, ik heb vreugde', dan gaat het niet meer om de vormen.

Als je in Zomerland bent: mooie huisjes, beestjes, bloemetjes, bijtjes alles wat je hebben wilt, maar wat geeft er de inhoud aan? Het vreemde gulden licht dat er als een soort tintelende, levende zon overheen ligt. Dat is God. De rest is onze fantasie. Als je dat gaat begrijpen, dan zeg je: Ja, waarom zou het alleen maar zo zijn in een bepaalde sfeer. Als het daar zo is, zal het toch wel overal zo zijn.

Een levende God is een kracht die niet de vormen bepaalt; dat laat Hij aan ons over. Hij is de energie, de inhoud. Hij is datgene wat betekenis geeft. En dan, denk ik, kunnen we verder gaan.

God in alle voorstellingen en gedaanten vanaf de hemelse keizer in China tot een soort natuurgeest bij de indianen en als de Grote Beer bij

de eskimo's. De God in al die gestalten is onze fantasie. Naarmate we dichterkomen bij een werkelijkheid, naarmate we meer worden geconfronteerd met onszelf en met de wereld heeft die God de neiging om te verdwijnen, om weg te dooien als een sneeuwpop.
Al die dingen kun je nu wel verkondigen, maar je kunt ze niet meer handhaven. Er zijn teveel zaken die je tegenspreken. Je gaat teveel inzien, je gaat teveel begrijpen. De God sterft. De God van onze fantasie sterft en is vaak dood. Die God die in stand houdt, moeten we niet ontkennen omdat onze fantasie sterft.

Men heeft eens gezegd: God moet je eigenlijk niet in de kerk zoeken, maar in de vrije natuur. Het was één van onze broeders die dat zei. Ik ben het daar grotendeels mee eens, niet helemaal. God is overal waar wij Hem erkennen. Als wij God in onszelf zoeken, dan is al het andere van minder belang. Dan is de vorm niet belangrijk. Of je dan ergens in een klooster zit in Tibet of dat je in een klooster zit hier in Europa, of je priester bent van Rome of een filosoof die aan niets meer gelooft. Als het godsbegrip in je is, is dat de werkelijkheid en dan zijn ze allemaal gelijkwaardig.

Ik denk, dat heel veel problemen eigenlijk voortkomen uit de behoefte van de mens om alles in te delen; om verschillen te maken. Natuurlijk, er zijn zaken waarvan je kunt zeggen (in het begin heb ik er een aangehaald): Er is verschil tussen man en vrouw, absoluut. Dat is voor de voortplanting ook noodzakelijk. Maar het mens-zijn van beiden verschilt eigenlijk maar heel weinig. Er zijn enkele, door het fysieke opgelegde psychologische factoren, maar verder gaat dat niet.

God leeft in een vrouw net zo godd als in een man of omgekeerd. God leeft in een kind. God leeft, zoals ik al heb gezegd, in de zon, in de maan, in de sterren, in insecten, in de algen die ergens drijven, in een wat vervuild watertje, overal is God. Het is aan ons om de God in zijn vele gestalten waarin hij voor ons kenbaar of aanvaardbaar is te herleiden. Alles wat we zijn, alles wat we doen is deel van God, is uiting van God. Alleen onze beleving kan het voor ons wel of niet deel maken van het grote geheel.

Alles wat gebeurt isergens vanzelfsprekend, of wij het nu zelf veroorzaken of het door anderen wordt veroorzaakt, want het is deel van een geheel. Als wij spreken tot het geheel met het bewustzijn dat het in ons en overal bestaat, dan kunnen wij de uiterlijke vormen natuurlijk veranderen. Waarom niet. Want de uiterlijke vormen komen voort uit onze voorstellingen. En als wij het met alle geweld willen, misschien kunnen wij het met gedachtenkracht zover brengen dat met kerstmis de kerstman inderdaad met zijn slede en rendieren met Rudolf the red-nosed voorop cadeautjes komt rondstrooien in alle schoorstenen tot teleurstelling van de kinderen waar ze thuis centrale verwarming hebben. Waarom zou dat niet mogelijk zijn? Als we er allemaal in geloven, dan wordt het wel waar. Want dat wat wij geloven proberen we waar te maken. Maar dan is het toch onze waarheid, onze werkelijkheid. Dat heeft toch niets meer te maken met de God waar wij voortdurend zo mee bezig zijn.

Er zijn mensen die zeggen: Bidden tot God is onzin. Misschien. Maar ik zeg u: in uzelf leeft God, in u is de kracht, de macht van God. Als u bidt, spreekt u eigenlijk met uzelf. Maar u spreekt intens, met een overtuiging en daardoor verandert u uw wereldbeeld een beetje. Wie zegt dan dat een gebed niet kan helpen? Het gaat er niet om dat er buiten een engeltje staat met een registratie en een stempeltje.... O, daar wordt gebeden, even kijken: gezondheid: goed gekeurd. Stempeltje erop en over een paar dagen ben je wat gezonder. Als je denkt, dat het zo gaat, dan ben je vies verkouden.

Aan het einde van alle voorstellingen die we de revue hebben laten passeren, aan het einde van alle filosofieën moeten we terug naar het feit, dat alle beelden en voorstellingen van God die worden verkondigd dood zijn. Ze zijn niet echt. Ze zijn creaties van de een of andere theologische of misschien esoterische Madame Tussaud; wassen beelden der verbeelding.

Maar de kracht die in ons is, leeft. De werking die in ons is, leeft. De werkelijkheid rond ons is doortrokken van die kracht. En met die kracht en met het besef van die kracht kunnen wij boven onze beperkte denkbeelden uitstijgen, omdat wij onze rede niet behoeven te verheffen tot godheid, maar moeten maken tot een instrument waarmee wij onze eigen benadering van de totaliteit, die we niet beseffen, zo goed mogelijk richten.

Ze zeggen wel eens: Ach, als je zo praat, ben je eigenlijk geen diep gelovig mens. Maar moeten we dan geloven in iets wat een feit is? Geloven doe je in onbewijsbare voorstellingen. Beleven doe je in een werkelijkheid. En geloof mij, als het voor een ander nog niet werkelijk is en u beleeft het, dan is het voor u echt en werkelijk. Kies dan voor die mogelijkheid tot beleven die zoveel mogelijk van al het zijnde samenvat. Als wij nu toch zo bezig zijn:

God in Frankrijk was een Fransman, een bourgeois met veel grote gebaren.
De Italiaanse God? Een al-machtige die hier en daar ook nog een beetje oplichterspraktijken er op na houdt.
Wat waren de Griekse goden? Dat waren oversexte mensen met een mate van almacht die daardoor in staat waren in hun leven de verlangens te vervullen die onbevredigd bleven bij degenen die het op aarde met minder moesten doen.
De goden van Egypte. Zij waren gelijktijdig de dood en de herrijzenis.
De goden van India. Zij zijn het onbegrijpelijke dat achter de tijd ligt, ingedeeld in een aantal aangezichten en die dan weer onderverdeeld zijn in zoveel verschillende factoren en machten dat er voor iedereen wel wat bij zit.
Allah heeft Mohammed de kans gegeven om te paard de Zevende Hemel te bereiken.

Al die beelden van God en van goden zijn maar de weerkaatsing van wat er in de mensen woont. Als God tolerant is, dan is er een volk dat zoveel welvaart en zekerheid kent, dat het probeert tolerant te zijn. Het lukt nooit helemaal, maar het is een ideaal dat je je stelt; dus is God tolerant.

Als je ergens anders je voortdurend belaagd en bedreigd voelt door anderen en je wilt jezelf uiten, dan is je God een wraakzuchtige, toornige God. Waarom niet? Altijd weer worden zij geconfronteerd met denkbeelden die niets anders zijn dan uitdrukking van wensdromen, geprojecteerd in een almachtig wezen. Nu wij aan het einde staan van deze cursus, mogen wij ons toch afvragen of dat niet dwaas is. Ik zeg niet, dat u nu wijs moet zijn, want iemand die denkt dat hij wijs is, wordt daardoor altijd een dwaas.

Realiseer u nu eens dat er iets anders moet zijn dan alles wat er op aarde over God, goden en machten wordt gepredikt. Realiseer u dat de Paus ook een toilet heeft in zijn vliegtuig dat hij nog even gebruikt voordat hij naar buiten gaat om de aarde te kussen. En dat ook koningen en presidenten een zekere training doormaken en bij een vochtopname rekening houden met de duur van de plechtigheden die zij hebben te doorstaan. Al die dingen zijn menselijk. Waarom moeten wij daar wat anders van maken? Laten wij gewoon kijken: wat hebben wij in onszelf.

Als je nu goed in jezelf kijkt, dan zie je heel veel twijfels van

'zou het misschien' en ergens het gevoel van 'als het nu eens'.
Maar als je die dingen achterlaat, dan blijft er nog iets over. Noem het bestaan, noem het hoop geven of geef het een andere naam, dan blijft er iets over. Als je dat dan op je laat inwerken, dan heb je misschien je eerste werkelijke contact met God, omdat je dan tijdelijk opgaat in een deel van datgene wat de totaliteit mogelijk maakt. Laten we niet teveel proberen om alles in stoffelijke termen uit te drukken. Er zijn ogenblikken dat emoties veel meer echt en waar zijn dan alle stoffelijke feiten.

Er is lang geleden door een spreker van onze Orde gesproken over God. Hij zei toen: Iemand zei: Kijk, al die sterren bij elkaar dat is nu God'. Toen nam hij een ruimtevaartuig en ging buiten alles om tot hij eindelijk in het niets terecht kwam. Toen richtte hij zijn blik op alle Melkwegstelsels bij elkaar en wat zag hij? Een reuze amoebe.
Het klinkt wat vreemd, maar daarmee wilde hij zeggen: Het onbepaalbare kun je niet bepalen, maar het innerlijk beleefbare kun je wel beleven.

Het is gemakkelijk genoeg om kracht op te roepen, maar het is moeilijk om je van die kracht bewust te worden, als er niet iemand is die haar voor je oproept. En toch is die kracht dezelfde. Als ik u zeg dat u kracht heeft en u erkent dat u haar heeft, dan werkt ze ook.
Als ik zeg: Ik zal krachten voor u gaan oproepen, (u kent dat bekende verhaal wel) dan zeggen de mensen: Die kracht daalt op ons neer.
Die kracht is er.
Laten we eerlijk zijn, als die kracht uitgaat, kan ze alleen maar de kracht in u aanspreken. Wat u beleeft, kan nooit de kracht zijn die ik uitstraal; het is datgene wat in u leeft. Dat is het levende en het is ook het onbestembare en het aldoordringbare. Noem dat dan maar God.

De Goden van het verleden zijn gestorven; stuk voor stuk.
Pan heeft zijn fluit allang ergens aan de wilgen gehangen en dartelt nu met een cocktailvorkje rond in een christelijke hel.
Zeus heeft allang zijn plaats met donder en bliksem verruild voor een standbeeld, terwijl in de laboratoria kunstmatig zijn magische banvloeken worden geïmiteerd.
Zelfs de God die alle dingen bepaalde is allang voorbij; hij is dood.
O, ze spreken misschien nog wel over hem of ze citeren hem. Maar denkt u werkelijk dat ergens in de United Nations of waar dan ook God een rol speelt? Dat is toch te gek!

God is dood, lieve mensen, overleden. Overleden aan menselijke zelfoverschatting. Het enige dat overblijft is wat er in de mens leeft.
Niet omdat er geen God is, maar omdat dit de enige weg is waardoor die God nog kenbaar en beleefbaar is. Mag ik dan zeggen, dat de levende God in ulieden woont? Als ik dat mag zeggen, dan moet ik ook zeggen, dat de kracht, het scheppingsvermogen, de werkelijkheidsbeheersing zelfs in u-lieden woont.

De wereld is niet wat anderen daarvan maken. De wereld is wat uw kracht daarvan aanvaardt. Dat wat in de wereld onaanvaardbaar is, volgens u, wordt door u stilzwijgend toch aanvaard. Daarom bestaat het.
Als u het niet doet, dan verandert het.

U bent het die de droomwereld opbouwt die menselijke realiteit heet. U bent de scheppende functie van de kracht die we God noemen. U zult dat altijd zijn. Nu heeft u nog geen begrip van wat u werkelijk bent. Zelfs na de dood duurt het een hele tijd voordat u er precies achter bent hoeveel afleveringen de roman die u 'leven' noemt al heeft gehad. Misschien was u staljongen bij Caligula, gezeten achter de senater (het paard) met stoffer en blik. Caligula had zijn lievelingspaard senator gemaakt. Het was een van de verstandigste senatoren in die tijd.

U bent misscheien monnik geweest of een courtisane heeft vele

mogelijkheden gehad. U kijkt daar naar. Dan moet u niet zeggen: Het zijn allemaal levens. Het is één lijn. Dat ben ik. Dat is mijn besef van leven. Dat is mijn groei van mijn emotionele aanvaarding en verwerping t.a.v. het leven. En als je dat beseft (in de geest kun je dat soms beseffen, een enkeling bereikt het ook op aarde wel eens), dan weet je: in al die levens ben ik het geweest, ikzelf, die heeft gekozen voor de vormen en voor beleven. Ikzelf ben mede bepalend geweest voor elk beeld van de wereld waarin ik heb gewoond inclusief de angsten, de vreugden en alle herinneringen die eraan vastzitten. Pas wanneer ik al die dingen kan samenvoegen en kan maken tot de eenvoudige waarheid van leven, zal ik niet meer worden beheerst door mijn droombeelden.

Wat ik u zeg, hangt direct samen met de tijd waarin u leeft. Het is een tijd vol illusies. Vele mensen zullen, omdat ze niet meer weten waarheen ze gaan ofwel grijpen naar de destructie, danwel grijpen naar de een of andere God, als er maar iemand is die zegt hoe ze moeten zijn, hoe ze moeten leven. Het zijn echter alleen degenen, die hun eigen innerlijke weg van leven vinden, die de toekomst helpen bepalen. Niet door de feiten, maar door de gevoelswaarde, de kracht die zij uit zichzelf op die manier voortbrengen.

U wordt belaagd door vele dromen en angstdromen. Heeft u zich wel eens gerealiseerd hoe sterk op het ogenblik in deze wereld de angst is voor allerlei dingen?
Vooral niet teveel dit eten, niet teveel dat drinken, niet teveel roken, niet teveel zus, niet teveel zo. Er zijn atomen die gevaarlijk zijn. Niet meer het land bemesten, want dat is .....enz. Zij hebben wel voor een deel gelijk, want de effecten waarin ze geloven maken ze waar. Wordt uw wereld niet door angsten beheerst? Bent u niet voortdurend bezig u te verdedigen tegen iets waarvan u niet eens weet wat het is?

In een dergelijke wereld heeft u houvast nodig. Die houvast kunt u - hoe goed ze op zichzelf misschien zijn of bedoeld zijn - niet vinden bij de een of andere vredesbeweging, bij Greenpeace of wat dan ook. Die kunt u alleen van binnen vinden. Daar ligt uw zekerheid, daar ligt uw levende God. Daar ligt uw weg naar een bewustzijn dat niet alleen de toekomst voor zichzelf en anderen nieuwe vorm kan geven, maar vooral een bewustzijn dat zich aan al die gebondenheid van vormen, al die schijn van redelijkheid kan gaan onttrekken om te komen tot een werkelijk besef van alle samenhang en een deel zijn daarvan. Daarom beëindig ik deze cursus met de volgende betrekkelijk simpele verklaring:

Elk levend wezen is een deel van dat wat wij God noemen. Wie zich bewust is van deze kracht heeft geen God buiten zich nodig. Wie zich bewust wordt van datgene wat in hem leeft, kan een harmonie vinden met al wat leeft. Wie in zich aanvaardt dat buiten alle schijn van rede en redelijkheid om, ja, buiten alle filosofische veronderstelling om zelfs er een werkelijke kracht in het ik bestaat die in stilte en in rust spreekt, hij heeft de sleutel gevonden tot de werkelijkheid. U leeft dan beter dan God in Frankrijk. Dan zult u zichzelf niet willen bekleden met macht of waardigheid, omdat u weet dat het voldoende is te zijn en deel te zijn.

Wij danken u voor de interesse waarmee u vele van deze lezingen heeft gevolgd. Wij hopen, dat u er iets in heeft kunnen vinden dat het u mogelijk maakt iets vrijer te worden in uzelf en daardoor iets meer afstand te nemen van de vele stuwende factoren die de maatschappij met haar denkbeelden voortdurend op u afstuurt.

-:-

WESAK-BIJEENKOMST.

(juli 1986)

Op deze laatste avond wil ik nog uw aandacht vragen voor al datgene wat er ten aanzien van de laatste Wesak-bijeenkomst zo langzamerhand bekend is geworden. Ik zou u graag mijn visie daaromtrent willen voorleggen.

Velen vinden de manifestatie warrig of verwarrend. Begrijpelijk, dit behoort tot een nieuw stelsel.

In de totale uitstorting van licht komt een aantal effecten naar voren die niet meer horen in een twee-dimensionaal stelsel, maar waaraan een extra dimensie is toegevoegd. Pogingen om dit te interpreteren op de oude manier, moeten uit de aard der zaak tot verwarring voeren.

Er is door verscheidene sprekers en waarnemers nogal veel gesproken over flitsen of bollen van wit licht die zich overal manifesteerden. Laten wij proberen dit te ontleden.

Als je deze punten door een lijn verbindt, dan kom je tot de conclusie dat er een ommekeer of een omwenteling plaatsvindt doordat een groot gedeelte van het menselijk leven en het menselijk bestaan met nieuwe dimensies wordt verrijkt.

Wit licht betekent tevens duidelijkheid, helderheid, scherpte, maar in zekere zin ook een oordeel. De conclusie die daar zonder meer aan te verbinden is, is dan ook: Er zullen op schijnbaar onsamenhangende wijze vele veranderingen, feiten in de wereld plaatsvinden die, als ze later met elkaar in verband worden gebracht een geheel blijken te vormen en aanleiding zullen zijn tot verandering van mentaliteit, van gedrag en zeker ook van invloed zullen zijn op de internationale leefwijze en leefsfeer zo goed als op de benadering van idealen en geloofspunten.

Er wordt gesproken over een gespleten bundel. Dat is ook weer heel begrijpelijk. Kent u een laserstraal met stroboscopisch effect? Misschien niet. Het betreft hier een geprojecteerde lichtbundel die zichtbaar is, maar die voortdurend wordt onderbroken, zodat ze een trillend verschijnsel lijkt te zijn. Verplaatst ze zich bovendien daarbij tamelijk snel, dan lijkt het alsof je een aantal verschillende stralen naast elkaar ziet. Een dergelijk effect hebben wij geconstateerd bij de uitstorting van de witte of lichtende kracht op en nabij het hoofdaltaar. Aannemende dat er hier geen sprake kan zijn van verdeeldheid in het witte licht, moeten wij dus aannemen dat dit witte licht in feite in beweging is; dat hier een voortdurend veranderende invloed is, als wij ons standpunt en onze waarneming niet kunnen wijzigen.

Nadruk werd ook gelegd op bepaalde golven van groen en blauw licht. De wijzen zijn daar druk over bezig geweest. Zij kwamen tot een verandering van geloofsbeleving of een intensifiëring van geloofsbeleving bij zeer veel mensen.

Het blauwe licht zagen zij als een verandering in wetenschappelijke benadering eventueel gepaard gaande met nieuwe ontdekkingen op z.g. of werkelijk wetenschappelijk terrein. De conclusie zou juist zijn, indien niet rekening werd gehouden met het feit, dat wij hier te maken hebben met verschijnselen die een extra dimensie hebben; waar dus een deel van het erkende moet worden aangevuld met andere facetten.

In dit geval ben ik ervan overtuigd (ik sta daarin niet alleen, ik heb het in de Grote Raad ook gehoord), dat een samenvloeiing van blauw

en groen de feitelijke achtergrond vormt. Er komt een ogenblik, dat datgene wat nu geloof is weten wordt. Er komt ook een ogenblik, dat op grond daarvan datgene wat nu weten heet bewezen wordt veronderstelling of geloof te zijn. Het wijst op een tamelijk sterke omwenteling in denken en benadering zowel in religie als in wetenschap. Wie daarbij bovendien rekening houdt met bepaalde buitenaardse invloeden, die zich op dit moment in de richting van de aarde bewegen, zou zelfs zover kunnen gaan dat hij hier zij het directe, zij het telepathische manifestaties van buitenaardse krachten verwacht.
Ik meen, dat dit laatste inderdaad juist is, ofschoon deze veronderstelling niet wordt gedeeld door de meerderheid van de Grote Raad.

De Grote Raad heeft verder geprobeerd na te gaan wat dergelijke invloeden t.a.v. de aarde zelf zouden betekenen. Niet geheel omschrijvende wat zij daar hebben geconstateerd wil ik toch hun standpunt hier vermelden.

Zij stellen: Er zijn verschillende werkingen in de aarde op gang gekomen welke zich in vulkanisme, wijzigingen van magnetisch veld en eventueel ook in aard- en zeebevingen zullen manifesteren. Het is aan te nemen dat dit begint in de winterperiode op uw halfrond en wel zeer waarschijnlijk vooral in de meer equatoriale en eventueel subtropische zone. Ik heb dit van mijn kant uitgezocht en ik stel het volgende:

Het is duidelijk, dat aard- en zeebevingen zeker niet zijn uitgesloten. Integendeel, er wordt aangenomen dat ze met een zekere frequentie zullen optreden. Ik meen, dat dat ook in deze periode al het geval zal zijn.Ik ga er verder van uit dat aardbevingen van grotere omvang niet zeer waarschijnlijk zijn, omdat de epicentri waarschijnlijk voornamelijk in zee zullen liggen, althans in de eerste 6 maanden van dit jaar.

Ik denk niet, dat vulkanische en andere verschijnselen een werkelijke invloed zullen hebben op de gedragingen van de mensen of dat de denkwijze van de mensen zal veranderen. Wel ben ik ervan overtuigd, dat - maar dat is waarschijnlijk pas na afloop van dit jaar en mogelijk enige tijd zelfs nadat de volgende Wesak-bijeenkomst heeft plaatsgevonden - een grote hoeveelheid stof rond de aarde in circulatie komt en wel in de hogere luchtlagen. Dit zou invloed kunnen hebben op het klimaat, maar het zou zeer zeker daarnaast een deel van de straling kunnen opvangen die op dit moment in te hoge mate doordringt in de aardatmosfeer.

Het nagaan van datgene wat de Orde, de Broederschap en dergelijke groepen zouden moeten doen, lijkt mij op grond van het voorgaande enigszins vermetel. Maar zoals vele ministeries ook hun programma's ontwerpen, ook als ze weten dat ze misschien niet uitvoerbaar zijn, zo schijnt onze geestelijke organisatie in dit opzicht enigszins ambtelijk te zijn ingesteld.

Men heeft zich dan voorgenomen om in te grijpen in bepaalde conflicten op aarde en denkt daarbij vooral aan het zuidelijke halfrond i.c. Afrika en zuid-Amerika. Men meent, dat het hier mogelijk moet zijn om een verandering in menselijke mentaliteit te veroorzaken binnen negen maanden. Ik hoop, dat de heren gelijk hebben en dat de aarde zwanger is van vredelievendheid. Ik zie het nog niet zitten.

Dan heb ik verder geprobeerd om van uit mijn standpunt nog tot een verdere interpretatie te komen. Ik meen, dat er economisch zeer sterke fluctuaties zullen zijn, vermoedelijk binnen 4 maanden vanaf heden.
Ik neem aan, dat deze zowel betrekking zullen hebben op prijspeil, lasten als ook op handelsovereenkomsten en het eventueel niet of niet geheel vervullen daarvan.

Bezie ik de situatie politiek, dan moet ik zeggen dat het overlijden van een aantal heren aanmerkelijke verbeteringen zou kunnen brengen in de politieke relaties. Het gevaar daarvoor bestaat weliswaar wel, zoals ook

de Grote Raad heeft geconstateerd, maar zolang zij niet bereid is om hier zelf en daadwerkelijk in te grijpen geloof ik niet dat grote veranderingen in dit opzicht te verwachten zijn.

Politiek, kerk en economie lopen op het ogenblik alle ongeveer 5 jaar achter bij de feiten. Daar is niets aan te doen. Wij kunnen alleen maar aannemen dat verbeteringen mogelijk zijn doordat een nieuwe generatie met een wat andere en als u het mij vraagt een meer gefundeerde benadering van het leven probeert om haar eigen leven en dat van de gemeenschap in te richten op een manier die voor iedereen aanvaardbaar is.

Het zij mij toegestaan, u moogt het afkeuren, hier even op mijn eigen liefhebberijen in te gaan.

Ik heb in een vorig betoog al geconstateerd dat de opvoeding en zeker het onderwijs tegenwoordig absoluut onjuist zijn. Ik wil daarbij verder nog enkele dingen aanstippen.

Het z.g. tolerantie-beleid dat allerzijds wordt gevoerd is in feite een ondermijning van werkelijke zekerheden en orde in de maatschappij. Het geldt zowel ten aanzien van misdadigheid als voor de tolerantie van afwijkend gedrag binnen de gemeenschap. Het is duidelijk, dat hier een nieuw proces moet plaatsvinden waardoor nieuwe gemeenschappelijke normen kunnen worden gevonden die goed functioneren en waarbij vooral ook de bestuurders niet meer uitgaan van hetgeen voor hen emotioneel of zakelijk het meest aanvaardbaar is, maar van datgene wat feitelijk noodzakelijk is. In dit opzicht zie ik nogal wat feilen en fouten.

Als ik Nederland beschouw, dan kom ik tot de conclusie dat, ongeacht de vele besparingen die men zegt te willen doen, in feite de onnodige uitgaven van de staat en de verschillende staatsorganen aanmerkelijk zijn toegenomen en in het afgelopen jaar zijn gestegen met ruim 27 %; wat toch in ieder geval bijna 22 % boven de inflatie-ratio uitgaat. Dit is natuurlijk niet acceptabel.

Daarnaast komen we tot de conclusie, dat er in vele ambtelijke kringen weerstand is tegen een vereenvoudiging van procedures, aangezien dit invloed of werkgelegenheid zou kunnen kosten. Maar als een beleid niet slagvaardig is, als niet onmiddellijk ook via het ambtelijke apparaat kan worden ingespeeld op de behoeften van de burgers, dan is er geen mogelijkheid om een werkelijke verbetering in de maatschappij tot stand te brengen, inclusief de besparingen waarover men spreekt, inclusief de verandering van mentaliteit waardoor een groter en beter zedelijk besef bij de verschillende leden van de gemeenschap kan ontstaan. Ik wijs op deze fouten, omdat ze voor mij symptomatisch zijn voor al datgene wat zich op dit ogenblik in de wereld afspeelt. Er zijn wel normen, maar die hebben geen reële betekenis.

Wanneer een staat, alleen maar omdat zij liever niet ziet dat degenen die het niet met haar eens zijn enige macht bezitten, wapens gaat leveren aan opstandelingen, als zij verder afpersingstaktieken probeert te gebruiken, dan moet een dergelijke staat veroordeeld kunnen worden en die staat dan niet zeggen, dat zij op grond van eigen vaderlandsliefde, invloeden en opvattingen daartoe gerechtigd is. Als er een wet bestaat, dan is die wet voor iedereen geldig. Als er een internationale wet bestaat, dan is die voor iedereen geldend. Niemand moet zich aan de wet kunnen onttrekken. Als de wet niet juist of niet rechtvaardig is, dient zij te worden gewijzigd. Men moet haar niet uithollen of proberen haar aan te vullen. Dit alles vindt op dit moment nationaal en internationaal plaats.

Wij zien dergelijke procedures van schijnbaar het oude handhaven en toch lekker nieuwe dingen doen ook in de verschillende kerkgemeenschappen.

Waar gaat het heen? Alleen indien de invloeden, zoals ik ze meen te kunnen interpreteren, inderdaad dit jaar sterk inwerken op de mensheid, kunnen wij verwachten dat er toch het een en ander gebeurt. En dan zal dat voor een groot gedeelte zijn ongeacht de wensen, het streven en de belangen van degenen die menen dat zij de wereld of een deel daarvan besturen.

Het is belangrijk, dat mensen gaan beseffen dat alles berust op wederkerigheid. Je kunt niet van één kant uit alles bepalen maar alleen in samenwerking. Daar waar het samenwerkingselement ontbreekt, ontstaat een voortdurend grotere vervreemding die ten gevolge heeft dat ten slotte degenen, die de maatregelen treffen of de beslissingen nemen, geheel los komen te staan van het volk. Het volk zal zich dan onzeker gaan gevoelen en zal reageren met een absolute minachting en misachting voor zowel de regeerders als ook voor alle bepalingen die ze uitvaardigen, ongeacht of deze op zichzelf nádig en goed zijn of niet.

Ik ben mij ervan bewust, dat dit met God misschien weinig te maken heeft. Maar als wij aannemen, dat plechtigheden zoals die van het Wesakfeest inderdaad een deel van de goddelijke kracht kenbaar maken en gelijktijdig in die kracht ook de samenhang tussen de aarde en bepaalde geestelijke en stoffelijke invloeden van buitenaf, dan moeten wij al deze zaken ook onze aandacht geven.

Het is dwaasheid te veronderstellen dat iemand, die leert zichzelf te uiten en een rekenmachine heeft, in staat zal zijn om werkelijk wat te presteren. Als de rekenmachine niet meer werkt, kan hij niet meer rekenen. Velen die op dit ogenblik schijnbaar zo goed rekenen, kunnen in feite nog niet eens tot tien tellen. Dit is een gebrek aan opvoeding. Het is een gebrek aan benadering van leerstof. Het is een gebrek aan benadering van sociale verantwoordelijkheden. Invloeden, die daarin een wijziging brengen, zullen ongetwijfeld vooral de massa beïnvloeden. Dat is begrijpelijk, instanties zijn traag.

Ik heb u reeds gezegd, dat in bepaalde opzichten instanties en organen ongeveer 5 jaar achterlopen bij de feiten. Dit houdt in, dat ik verwacht dat een steeds grotere discrepantie ontstaat tussen datgene wat officieel goed is, aanvaard is, noodzakelijk is en datgene wat in feite wordt gedaan. En daar ik geloof in de waarde van het witte licht en zeker ook in die meer-dimensionale samenstelling die als kogels werd gesignaleerd of als flitsen door de anderen, meen ik ook te kunnen stellen dat een nieuwe verlichting voor deze wereld aanstaande is.

Een dergelijke verlichting zal mijns inziens zo goed een begrip van God inhouden dat meer is aangepast aan de feiten als ook een benadering van het mens-zijn op een manier die meer is aangepast aan de werkelijke kwaliteiten en de geaardheid van de doorsnee-mens.

Leven is een moeilijke zaak daar ben ik van overtuigd. Ik heb in mijn eigen leven zeer veel fouten gemaakt. Ik zal ook niemand veroordelen, omdat ook hij die maakt. Maar als je reëel wilt blijven, als je de werkelijkheid onder ogen wilt zien, dan moet je constateren dat vele dingen dwaasheid zijn.

Wat heeft u aan een perfect verkeersreglement als niemand zich daaraan houdt? Wat heeft u aan de beste plannen voor de vernieuwing van het onderwijs, als de onderwijzers niet in staat zijn die vernieuwingen werkelijk door te voeren of de leerlingen niet bereid zijn zich daarin te voegen. Wat heeft u aan een verandering van sociale wetgeving, als iedereen uitgaat van het standpunt: plukken waar je maar kunt. O zeker, ze leren dat natuurlijk van de regering die dat uitvoerig doet, maar het is een onverantwoordelijk gedrag zowel van de eenling als van de gemeenschap.

Ik neem aan, dat de witte krachten, dit nieuwe patroon van denken en leven, zichtbaar zal worden in schijnbaar onbelangrijke facetten van de maatschappij.

Ik verwacht grote vernieuwingen in de kunst. Ik verwacht nieuwe benaderingen in bedrijfsleven en bedrijfsvoering, vooral bij kleinere bedrijven. Ik verwacht eveneens klimatologisch enige verandering.

Ik meen, dat deze tezamen zullen voeren tot de vernieuwingen die in dit jaar noodzakelijk zijn wil over ongeveer twee jaar het werkelijke gevaar voor een wereldoorlog of voor een wereldondergang voorbij zijn. Het gevaar is niet groot. Ik wil het hier nadrukkelijk stipuleren, maar het bestaat. Alleen een verandering, die een groot gedeelte van de mensen direct of indirect beroert, zal de zekerheid kunnen scheppen voor een verdere ontplooiing van de mens naar een nieuwe fase van bestaan, een nieuwe samenleving, maar bovenal naar een geestelijke vernieuwing waardoor de contacten tussen wereld en sferen intenser zullen worden, het begrip voor de werkelijkheid van het leven bij allen groter wordt en daardoor ook de levensvervulling gezocht kan worden in een erkenning van geestelijke betekenis.

Ik heb gezegd.

TEDERHEID.

Tederheid is een gevoel van verantwoordelijkheid. Het is een emotie die gebondenheid uitdrukt.

Wanneer wij in de hardheid van het leven voortdurend strijden om onszelf te kunnen handhaven, worden wij soms toch beroerd door een tederheid. Wij durven een ogenblik vergeten wie we zelf zijn, wat we zelf willen. Voor een ogenblik beschermend, voor een ogenblik zegenend proberen op te treden voor anderen. Een God die teder is, is geen God. Een God is werkelijk.

Tederheid is een deel droom, een deel emotie, een deel feiten. Dat wil niet zeggen, dat wij tederheid moeten ontberen. Integendeel, laten wij in de erkenning van de ander, in het beleven van de ander (en dan bedoel ik niet een bepaalde andere, maar gewoon allen die rond ons zijn) steeds weer worden getroffen door datgene wat wij kunnen zijn door de vertedering (ook een vorm van tederheid) waarmee wij de schijnbare dwaasheden of zelfs onheusheden van anderen ondergaan.

Als wij daarmee bezig zijn, dan wordt ons steeds meer duidelijk dat in ons een kracht, een eenheid van gevoelen bestaat die in tederheid voor een ogenblik slechts zijn uitdrukking zoekt, maar die in werkelijkheid de bevestiging is van een eenheid, die alle dingen te boven gaat, die ons verbindt met de schijn, met de werkelijkheid, met de eeuwigheid. Daarom is teder zijn belangrijk. Maar het mag nimmer worden tot een verwaarlozing van de werkelijkheid.

Ik hoop, dat deze meditatie, uiteraard uitgesproken door mij en uitgaande van mijn eigen standpunt, mijn eigen denken, mijn eigen wezen toch aanvaardbaar is geweest. Is dat niet het geval, dan beklaag ik mij-

zelf om mijn te kort schieten en u omdat u dat heeft moeten ondergaan. Ik hoop echter, dat de klachten binnen de perken kunnen blijven zodat met een redelijke tevredenheid wij deze cursus hier kunnen beëindigen.

Mij was het meer dan een genoegen op deze laatste avond nog tot u te mogen spreken.

K dank u allen voor de mij gegeven aandacht en spreek de hoop uit dat het materiaal, dat in de cursus is verstrekt, ongeacht of men dat nu gezemel vindt of niet, toch zoveel inhoudt heeft die voor u werkzaam kan zijn dat u daardoor in staat bent de werkelijkheid van uw God beter te benaderen, de innerlijke zekerheid van uw bestaan op te voeren, uw angsten en vooroordelen te overwinnen en zo in te gaan in een grotere wereld met meer betekenis en meer eenheid.

—8—

H O R I Z O N.

Wanneer ik zelf verder ga, dan verplaatst de horizon zich eveneens. Ik ben dus de horizon. Ik ben datgene wat door mijn standpunt bepaalt wat voor mij de einder is. Dientengevolge zal ik nooit achter de horizon kunnen komen. Ik kan alleen mijn horizon verplaatsen. Alleen wanneer mijn wezen hoger wordt, wordt mijn horizon wijder, want zij omvat dan meer. Daaruit kunnen wij één ding leren:

Onze horizon wordt bepaald door ons leven. Hoe bewuster wij ons worden van al datgene wat met ons leven is verbonden, hoe hoger ons bewustzijn wordt. Hoe hoger ons bewustzijn is, hoe wijder onze horizon. Maar willen wij werkelijk van deze beperking van ons gezichtsvermogen worden bevrijd, dan zullen wij eerst afstand moeten doen van de wereld waarin we leven, want pas dan kunnen wij haar van buitenaf beschouwen en als geheel beseffen.

—8—

DE WERELD IN VERANDERING

LES X.

DE VERANDERDE WERELD.

Het is opvallend hoe in een betrekkelijk klein aantal jaren een zeer grote verandering heeft plaatsgevonden in de mentaliteit maar ook in de structuur van de maatschappij. Dus kijkend naar wat er is gebeurd in zeg 80 jaar, is de verandering ontstellend. De maatschappij is totaal anders geworden.

Kijken wij naar de laatste decaden, dan zien we dat per 7 tot 8 jaar totale veranderingen plaatsvinden in het gedrag van de mensen, het denken van de mensen, de waardering van de mensen.
Kijken we naar de wetenschap, dan zien we dat deze zeker de laatste 40 jaar grote omwentelingen heeft gekend.
Kijken we naar de technische kant van de zaak, dan zien we dat we zijn aangeland in een periode waarin het feitelijke handwerk van de mens steeds minder belangrijk wordt en daarvoor in de plaats de techniek gaat domineren.

Een dergelijke zeer snelle verandering houdt altijd een zekere retardatie in van de mentaliteit van de mensen. Een mens kan zich niet aanpassen aan versnelde vernieuwingsprocessen ook als die maatschappelijk onontkoombaar zijn. Een typisch voorbeeld:

De automatisering van industrieën heeft enorm veel weerstand opgewekt bij de vakbonden. Ze heeft gevoerd tot een overigens zeer overbodige ambtenarij en grote complexiteit van wetgeving en maatschappij.
We weten dat kerken nog steeds bezig zijn te denken aan de toekomst en hun inspiratie nog steeds putten uit het jaar 1700.

Al deze dingen maken duidelijk, dat een wereld in verandering een wereld is waarin de mens eigenlijk achter de feiten aanhinkt. Hoe lang zal dat blijven duren? Om het heel eenvoudig te zeggen: Als het nog even te lang duurt, een jaar of 10, dan kunnen we wel aannemen dat de mensheid zichzelf te gronde richt, omdat ze in haar onmacht om datgene wat ze heeft geschapen te beheersen en ten slotte door een vernietigingsdrang wordt aangegrepen.

Het is precies hetzelfde syndroom dat wij zien bij zeer veel mensen die geen uitzicht meer hebben in de maatschappij. Juist omdat hun verwachtingen in die maatschappij gebaseerd zijn op achterhaalde denkbeelden en de waardering van de gemeenschap om hen heen niet uitgaat van de mens maar van zijn functionaliteit. Daardoor vandalisme, geweld, terreur (terreur het wapen van de machtelozen) en zo kunnen we voortgaan.
Maar er zijn tekenen dat die verandering wel plaatsvindt.

Als ik kijk naar b.v. Tsjernobyl, dan is het duidelijk dat dit gebeuren op zichzelf niet erger, althans niet veel erger is geweest dan

de dingen die eveneens hebben plaatsgevonden in andere reactoren. De uitwerking was groter dat is waar, maar dat is ook alles. Toch is hierdoor niet alleen een nieuwe benadering van de atoomtechniek op gang gekomen, maar vooral ook een steeds grotere angst voor het gebruik van atoomwapens. Op zichzelf natuurlijk krankzinnig, want in de laboratoria schuilen allerhande chemische en biologische wapens die veel erger zijn dan een atoombom. Maar daar denkt men niet aan.

Men gaat dus het geheel opnieuw benaderen en het vreemde is, dat daardoor zelfs een toenadering tussen Rusland en Amerika bijna onvermijdelijk is geworden.

Gelijktijdig zien wij dat degenen die zich in hun gebied, hun machtsbereik voelen aangetast, zoals degenen die electrische stroom willen opwekken met atoomreactoren, nu plotseling natuurbeschermers worden. Zij houden zich bezig met de problemen van b.v. vlieggas, de vergiftigde dampen die vrij komen, wanneer er wordt gewerkt met olie of zoiets. Waarom? Ja, eigenlijk omdat ze hun eigen plannen willen doorzetten. Maar daarmee hebben ze ook weer iets losgemaakt.

De wetgeving in vele landen begint te veranderen ten gunste van de natuur. Steeds meer mensen gaan zich bezighouden met de ecologische evenwichten, met het beschermen van datgene wat er nog over is van de natuur. Op zichzelf niet noodzakelijk; de natuur blijft toch wel bestaan. Ze verandert eenvoudig haar evenwicht en ze gaat verder. Alleen voor de mens is het misschien minder glad. Maar hierdoor wordt dus eigenlijk uit angst voor ontwikkelingen die onontkoombaar zijn en voor feiten die evident zijn geworden langzaam maar zeker een benadering gecreëerd, zelfs van bovenaf, van een nieuwe maatschappij. Ik meen, dat dit de moeite waard is om te overdenken.

Er is een tijd geweest dat men meende dat de bouwwerken van de toekomst een corbusier-achtige stijl zouden hebben; een soort stadsteden. Men is daarvan voor een gedeelte teruggekomen al is het alleen maar omdat niet alleen flatneurose, maar ook bouwfouten bij vele grote flats ontzettend kostbaar blijken te zijn en ondoelmatig. Wat gaat men nu doen?

Men moet zoeken naar een combinatie van natuur en woongelegenheid. Dit betekent, dat een compacte bouwwijze zeker voor de eerste 50 à 60 jaren niet vermeden kan worden. Het betekent verder, dat een ruimteverdeling veel bewuster moet geschieden dan op het ogenblik het geval is. Het houdt in, dat men gaat bouwen in compacte eenheden waarin zo goed het verdeelsysteem (winkels en dergelijke) aanwezig is als ook al datgene wat als service aan het publiek nodig is.

Ik stel mij voor een soort combinatiebouwwerk met naar schatting een maximum van 8000 bewoners waarin alle voorzieningen centraal getroffen zijn, waarbij zelfs vuilverwerking, vuilafvoer enz. tot zelfs indien nodig opwekking van energie, verwarming e.d. geschiedt voor de hele gemeenschap en waarin ook overdekte bedrijven aanwezig zijn, hoofdzakelijk markten e.d. en waarschijnlijk ook een aantal kantoren. Deze eenheden worden omgeven door vrij natuurland. Ik denk daarbij aan bos maar ook aan een soort verwilderingstuin met hier en daar misschien een gazonnetje en een zwembadje voor de mensen die het niet kunnen laten zich te koesteren en te spartelen.

Een verkeersysteem zou dan bestaan uit ringlijnen die deze 'units' met elkaar verbinden. Zeer waarschijnlijk zal men hier ten slotte gaan kiezen voor toch bovengrondsvervoer, maar dan een soort monorail. Deze namelijk neemt betrekkelijk weinig ruimte in beslag. Hij maakt geen doorgang op gelijk niveau onmogelijk op de grond en kan met zeer grote snelheden rijden. Overigens, prototypen hiervan bestaan. De eerste baan van deze structuur die wordt gebruikt in tamelijk hoge frequentie bevindt zich op het moment in Disneyland, in een amusementspark. Het werkt wel.

Kijken we naar de wetenschap, dan hebben we daar ook al een aantal symptomen gezien. In Rusland heeft men geprobeerd een groot aantal wetenschappers samen te brengen in een eigen stad. Een stad van wetenschappers, van mensen die voortdurend bezig zijn in de laboratoria, die constructief moeten denken en daar alle gelegenheid voor krijgen. Alleen blijkt wel één ding: Deze mensen komen hierdoor zozeer los te staan van het gewone volk dat dat niet haalbaar is. Je kunt niet verwachten dat zij zich snel genoeg aanpassen aan werkelijke noodzaken en behoeften. Zij gaan uit van wat wetenschappelijk mooi en verantwoord is.

Men heeft in Rusland als oplossing daarvan gekozen: de stad handhaven, maar een aantal a.h.w. filiaal-laboratoria en constructieruimten over het hele land verspreiden. De resultaten daarvan zijn op het ogenblik tamelijk goed.

Bepaalde Internationals hebben eveneens hun eigen onderzoekafdelingen gespreid, zodat bepaalde onderzoekingen (van Phillips b.v.) geschieden in Japan, deels in Italië, ten dele in de Ver. Staten en ten dele in Ierland. Dat is niet alleen vanwege arbeidskrachten. Het is doodgewoon het scheppen van een diversiteit waardoor men plaatselijk veel sterker in contact komt met de verbruiker voor wie het product bestemd is. Iets wat bij Philips indertijd, toen alles nog in Eindhoven gecentraliseerd was, eigenlijk uit de hand is gelopen. Men maakte daar steeds betere producten waar steeds minder mensen interesse voor hadden.

Het is duidelijk, de wetenschap zal voor een deel van haar academische of technische eenzaamheid en kluizenaarsbestaan moeten afzien en deel moeten worden van de maatschappij. Men zal geconfronteerd moeten worden met datgene wat mogelijk is en met de behoeften die er zijn. Dat kan alleen, indien er niet meer wordt gewerkt in centrale laboratoria en werkplaatsen, maar overal verspreid in betrekkelijk kleine afdelingen. Het blijkt dat dit ook de inspiratie en dergelijke ten goede komt.

Let wel, dit zijn veranderingen die in deze tijd deels commercieel zijn doorgevoerd. Tegen een verdere doorvoering daarvan worden op dit ogenblik in vele regeringskringen grote bezwaren gemaakt, ofschoon zelfs in vele departementen (Nederland niet uitgezonderd) stemmen opgaan die zeggen: Wij moeten gewoon datgene wat we doen in overeenstemming brengen met de plaats waarop het gedaan moet worden. Wij moeten vandaaruit werken, van de plaats en niet vanuit een centrale afdeling.

Het is duidelijk, dat een dergelijke tendens zich zal voortzetten juist omdat hierdoor de technische vooruitgang waarop men zo trots wil zijn en de zakelijk verantwoorde bedrijfsvoering e.d. worden bevorderd. Dat houdt in, dat binnen 10 jaar op dit gebied zoveel is veranderd dat de inspiratie en de persoonlijke inzet van de wetenschapper een veel grotere rol gaan spelen dan zijn positie.

Een ander punt dat in heel veel landen tegenwoordig een heel grote rol speelt, is wat men noemt inkomensverdeling, soms ook sociale gelijkheid. U heeft misschien gemerkt dat de mensen, die alles wilden nivelleren, langzamerhand terrein aan het verliezen zijn. Zelfs een Nederlands Kabinet dat veel geld nodig heeft, wil toch nog wel wat doen om de rijkeren wat meer te gunnen en degenen die vooruit gaan te helpen, terwijl zij die steeds gelijk blijven dan maar wat meer moeten betalen. Anders gezegd: prestatiebeloning is weer steeds meer in opkomst. Ze speelt zelfs een rol in landen als China en Rusland waar het systeem het eigenlijk niet toelaat. Zelfs op Cuba zien wij op het ogenblik, ongeacht het regime en alle voor en tegens daarvan, weer het privé-initiatief een steeds grotere rol spelen.

Privatisering is geen toverwoord. Als je morgen de NOS privatiseert, dan krijg je alleen een slechtere versie van t.v. Luxemburg: heel veel reclame, heel veel mensen die graag kletsen, heel veel quizzen maar voor de rest geïmporteerde series. Dat ben ik volledig met u eens, maar aan de andere kant moet men toch ook luisteren naar anderen.

Tegenwoordig zijn er heel veel mensen van belang die dat niet graag doen. De Nederlandse regering, de Zuidafrikaanse regering, Reagan, Maggie Tatcher, er zijn er nog veel meer. Deze mensen gaan uit van het standpunt: ik weet wat goed voor jullie is dus jullie hebben te gehoorzamen. Al zeggen ze het natuurlijk een beetje anders vanwege de democratie. In de praktijk zal echter een verweer gelijktijdig gepaard gaan met een toenemende onverschilligheid. Als je niet kunt doorzetten, dan ga je op een gegeven ogenblik zeggen: Wat kan het mij schelen, maar ik doe wat ik wil.

De dreigende anarchie die in een groot gedeelte van de westelijke wereld, maar ook in bepaalde delen van het Oostblok steeds weer de kop opsteekt, is een direct gevolg van wat men de vertrouwenscrisis zou kunnen noemen. Men heeft geen vertrouwen meer in rechtspraak. Men heeft geen vertrouwen meer in politici. Men heeft geen respect en vertrouwen meer in al diegenen die vroeger alleen reeds door hun rang en titel respect en gehoorzaamheid konden afdwingen.

Je moet dan iets doen om dat respect terug te dwingen. Vreemd genoeg wordt dat respect gegeven aan degenen die resultaten behalen. Met andere woorden: ook in de politiek, in de wetenschap en de rest wordt nu vanuit het kiezersvolk en vanuit de volkswaardering eveneens een prestatiebeloning ingevoerd. Jammer voor heel veel mensen die in het vak zitten natuurlijk, maar voor enkelen toch gunstig.

Het eindresultaat: omvorming van politiek. Kerken dito dito. De kerken kunnen wel zeggen: Wij hebben gelijk, wij hebben gelijk. Maar als niemand het ze geeft, dan moeten ze kijken of ze niet iets kunnen vinden waar men hun nog wel gelijk in geeft. Dit betekent in feite in de afgelopen 50 à 60 jaar een toenemende socialisering van alle kerkelijke vormen. En dat gaat steeds verder.

De kerken worden langzaam maar zeker een bezinningsmogelijkheid en niet meer een goddelijk dictaat dat het persoonlijke leven zo goed als de samenleving reguleert. Wanneer dat is gebeurd, dan zal heel veel in de wereld anders zijn. Een groot gedeelte van de door mij aangekondigde veranderingen liggen tussen de 5 en 15 jaar van ons weg. De eerste bouwprojecten van de soort waarover ik u heb gesproken zullen, oschoon niet in Nederland, verrijzen binnen 7 jaar. Voor een deel zijn de plannen klaar.

Heus, mijne vrienden, de wereld is niet alleen in verandering, de wereld is ook langzaam maar zeker bezig zichzelf te verbeteren. Want een mens, die steeds meer wordt geconfronteerd met zijn eigen innerlijk en daarnaast een steeds reëler visie krijgt op de werkelijke mogelijkheden en noodzaken van de wereld buiten zich, zal een mens worden die zich bewuster wordt van zijn eigen mogelijkheden en verantwoordelijkheden en gelijktijdig van de krachten die hij daarvoor nodig heeft. Die kan hij dan alleen uit zichzelf putten.

Een mens, die terugvalt op zichzelf kan enorm veel presteren. Zeker, hij zal het niet doen volgens datgene wat anderen nuttig vinden. Misschien dat in een tijd dat iedereen tegen roken is, iemand zegt: Ik weet nog wel een paar klanten. Ik wil pijpen maken. Maar die pijpenmaker zal punt 1. beantwoorden aan een vraag. Punt 2. Hij gaat uit van zijn eigen mogelijkheden, zijn eigen liefhebberijen; hij zal dus beter werken. Punt 3. Wanneer de vraag afneemt, zal hij zoeken naar een vergelijkbaar iets dat binnen zijn liefhebberij past en tevens een zeker le-

vensonderhoud garandeert. Al die dingen bij elkaar geven aan: mensen veranderen.

Ik stel, dat de verandering in de mensheid dermate sterk is dat ze zelfs binnen 3 jaar zeer evident zal zijn in verschillende gebieden. Ik denk dan o.a. aan grote veranderingen in Italië, in Frankrijk, in Duitsland iets minder. Grote veranderingen in sociaal opzicht vooral in Zweden. Daarnaast grote onlusten en tegenstellingen in de Ver. Staten, want deze staten zijn niet zo verenigd als ze officieel zijn.

Ten laatste een groot aantal revolutionaire bewegingen die bijna overal ter wereld te eenzijdige bewindsvoeringen proberen omver te werpen.

Geen vrede op aarde binnen die 3 jaren, maar wel een verandering. Een zoeken naar het positieve, niet alleen 't bestrijden van het negatieve. Een inzicht voor werkelijkheid. Met andere woorden: Als iemand een slachtoffer maakt, dan moet men hem voor het slachtoffer verantwoordelijk stellen. Dit wil zeggen, dat zover zijn mogelijkheden reiken hij van al datgene wat hij heeft veroorzaakt de schade zal moeten betalen. Het betekent, dat men zal zeggen: Het is beter om minder uit te geven voor de gevallen en meer voor de slachtoffers. Dat zal heel veel mensen zwaar treffen waardoor ze zeggen: Waar blijven we dan met de aanpassing van de misdadiger aan de maatschappij?

Ik geloof, dat de mens veel meer gediend is met een maatschappij die zegt: 'Goed, je hebt je straf gehad, begin maar opnieuw totdat je weer wat doet', dan dat je wat hebt aan mensen die aan de ene kant het ego van de misdadiger opvrijen en van alle luxe voorzien en anderzijds hem niet vertrouwen en niet willen aanvaarden wanneer hij weer in de maatschappij komt te staan.

Het zijn veranderingen die - voordat ze volledig zijn - waarschijnlijk 20 jaar of meer in beslag nemen. Maar het zijn veranderingen die op dit ogenblik beginnen.

U leeft in een wereld in verandering. Dat is waar. U leeft in een wereld waarin de verandering, ongeacht de vele negatieve facetten ervan, voeren naar verandering en verbetering van de menselijke samenleving. Een menselijke samenleving die gezonder wordt, maakt het mogelijk voor de mensen om gezonder te denken en zich gezonder te voelen. Het maakt het hen mogelijk om weer te kijken naar essentiële punten en zich niet alleen met vage algemene theorieën bezig te houden.
Het betekent, dat die mens een bewustwording doormaakt die tegenwoordig in één incarnatie niet zo gemakkelijk te bereiken is. Het betekent, dat die mens veel meer kan presteren op een manier waar hij zelf volledig achter staat dan op het ogenblik denkbaar is.
Het wil zeggen, dat de mens veel minder gaat roepen naar organisaties, naar rechtsposities en dat hij steeds meer gaat opkomen voor zichzelf. Het betekent een mens, die juist daardoor wordt geconfronteerd met goddelijke waarden, met krachten in zichzelf, met een voortbestaan na de dood eventueel; zaken die allemaal steeds actueler zullen worden.
Die mens zal daarin dan zijn eigen weg kiezen en daardoor beantwoorden aan datgene wat voor hemzelf in de incarnatie die hij beleeft het meest gunstige en het meest noodzakelijke is.

Ik weet, dat ondergangsgedachten overal zweven. Zelfs als wij ons bezighouden met sommige uitleggers van wat er is getoond op het Wesakfeest, dan zijn er daarbij die zeggen: Ja, maar er komen toch nog een aantal zeer aanzienlijke en waarschijnlijk wereldomspannende rampen.
En dan bedoelen ze niet dat de aardas kantelt en ook niet dat Reagan overlijdt of iets dergelijks. Dat telt bij hen niet. Zij bedoelen werkelijk klimatologische, structurele veranderingn in zoveel delen van de wereld op korte termijn dat daardoor noodsituaties ontstaan. Maar als je de tekens anders leest, dan kun je ook zeggen: Dat loopt zo'n vaart niet.

De mens wordt echter wel geconfronteerd met zijn onmacht ten aanzien van de natuur en daarnaast met de noodzaak om met anderen samen te werken daar hij anders het slachtoffer kan worden. Ik kies voor de laatste verklaring.

Je kunt de toekomst heel negatief maken, ongetwijfeld. Voor mij is de toekomst heel positief. Er komt steeds meer innerlijk bewustzijn. Er komt steeds meer noodzaak om je eigen wil te oefenen en te trainen, om je eigen lot te bepalen. Er komt ook steeds meer vrijheid om je eigen lot te kiezen. Als wij al deze dingen samenvoegen, dan kunnen wij heel duidelijk stellen: De veranderingen in de wereld van heden zijn de aankondiging van morgen, zoals de valse schemering toch de aankondiging is van de dag.

De vernieuwing zal plaatsvinden, want zij is reeds gaande. Zeker, het is nog geen tijd van bloesem, maar de knoppen zwellen wel allerwegen. Put daaruit vertrouwen. Besef, dat alles wat er gebeurt ook problemen tot zelfs aids toe e.d. worden opgelost. Maar dat ze alleen kunnen worden opgelost, als niemand zegt: Een ander is aansprakelijk, een ander moet daar maar voor zorgen. Het wordt de tijd van de mens die zichzelf is en vanuit zichzelf leeft voor de gemeenschap.

Als dat geen gunstig slot is voor deze cursus, dan moogt u mij dat op dit moment duidelijk maken en verwijten.
Stilte heerst alom, waaruit ik meen te concluderen, dat u het dus aardig eens bent met hetgeen ik heb gezegd, danwel dat u het zo'n mooi praatje vindt dat u denkt: laat hem in godsnaam ophouden! In beide gevallen geloof ik u van dienst te zijn door hier inderdaad mijn bijdrage aan deze avond te beëindigen.

Ik dank u voor uw aandacht. Ik dank u zelfs voor de speculatieve en niet altijd bevestigende gedachten die ik in de loop van deze cursus van u heb mogen ontvangen.

Ik spreek de hoop uit dat u gaat kijken naar de werkelijke gebeurtenissen en dan zult zeggen: Ja, ze hebben in die cursus gelijk gehad. Daaruit kan ik dan de moed putten om verder te gaan. En als het mijn tijd wel zal duren, dan zorg ik in ieder geval dat ik op een logeplaats zit om dit wedrennen van een nieuwe mensheid naar de bewustwording vooral goed te kunnen volgen.

-:-

DE TOEKOMST VAN DE TOVENARIJ.

U bent bezig geweest over alle veranderingen in de wereld. Nu bestaat er een bekend gezegde dat zegt: Niet alle verandering is een verbetering. Dat is een mening die in onze sfeer, althans iets beneden waar ik tegenwoordig zit, nog wel wordt gekoesterd.

Ik sprak met iemand die prelaat is geweest tijdens het leven. De man had kennelijk verkeerd gedaan, want hij zit toch in het licht. Hij zei tegen mij dat het slecht ging met de wereld, want de maagdelijkheid werd steeds minder en de magie steeds groter. Ik denk: nou ja, misschien bedoelt de man maggie, maar dat was het ook niet. Hij bedoelde echt tovenarij.

Als we nu toch bezig zijn, laten we praten over de toekomst van de tovenarij. Tenzij u geen interesse heeft en zegt: ik doe het zelf. Dan behoef ik u geen instructies te geven. Als u denkt, dat u instructies krijgt, dan heeft u het ook mis.

Het zit eigenlijk heel simpel in elkaar. De oude magie was voor een groot gedeelte gebaseerd op allerlei geheimen. Als je die geheimen niet kende, dan waren daar de Grimoires (Boek met toverspreuken). Dat was eenvoudig niet te begrijpen. In deze tijd zijn een aantal van die Grimoires gepubliceerd. Nu zijn ze algemeen toegankelijk. Iedereen kan nu lezen hoe je met salamanderogen en kraaienhersens een reukwerk kunt maken dat buitengewoon welgevallig is aan de een of andere ziel van een of andere planeet. Ik voor mij zeg: Kraaienhersens heb je misschien zelf, maar hoe kom je aan salamanderogen?

Deze mensen zijn tegenwoordig weer allemaal bezig. Iedereen probeert op zijn eigen manier of hij dan toch niet het een of ander voor elkaar kan krijgen. De een doet het paranormaal, de ander doet het spiritistisch, de derde doet het magisch en een vierde heeft misschien een ander nog wat ouder systeem gevonden. Iedereen is bezig om de krachten die rond ons zijn op te roepen. Ik zou zeggen: het is eigenlijk veel eenvoudiger. Als je gewoon een wekker koopt dan worden ze vanzelf wel wakker.

De magie zit tegenwoordig aardig in de knoop, want er wordt een heleboel gepreveld wat absoluut geen steek uithaalt. Er wordt veel gepreekt en gediscussieerd in allerlei instanties wat ook niets uithaalt, maar dat is modern. Al dat nutteloze zou je eigenlijk opzij moeten zetten. Als je het nutteloze opzij zet, dan houd je alleen de werkzame bestanddelen over.

Wat zijn de werkzame bestanddelen? De innerlijke mens. Maar ja, als je ziet hoeveel leegte er in zoveel mensen is, dan vraag je je ook af: Hoe moeten die dan weer aan hun trekken komen?

Wat je verder nodig hebt is de wil. De meeste mensen willen veel, maar ze willen vooral dat een ander het doet. In de magie kan dat niet. Je wil moet de meester zijn van je wezen. Ook al een groot bezwaar voor velen.

Dan moet je leren om je eigen krachten te erkennen, erin te geloven en ze te gebruiken. Nu, dat erkennen van krachten dat gaat nogal. Kijk hoeveel mensen er rondlopen die weten dat ze goed helderziend, goed medium, goed dit of dat zijn. Dan denk je: het valt best mee. Maar als je kijkt wat ze ermee doen, dan valt het tegen. En waarom? Omdat zij niet bereid zijn de consequenties te aanvaarden van hetgeen zij innerlijk als gave ervaren. Zij kunnen zich daar niet aan overgeven. Als dat gebeurt en ik zie dan dat die mensen toch aan het knoeien slaan, dan is het mijn beurt om over te geven. Het is maar gelukkig, dat ik onstoffelijk ben en

niet boven de wolken zit anders zou er nog meer vervuiling zijn op aarde.

Wat blijft er over? Heel veel mensen leren toch iets te doen. Sommigen weten een beetje telepathie of empathie te gebruiken en komen daarmee in hun leven verder. Anderen leren om medemensen te genezen of hun het een of ander te geven, hun medemensen desnoods met zichzelf te confronteren en ze bereiken dan iets. Dat is eigenlijk het begin van een nieuwe en toch wel magische era. Dat zal dan in de toekomst wetenschap heten.

Vroeger was magie alles wat je niet wist. Tegenwoordig wordt alles waarvan je denkt dat je wat ervan weet wetenschap. Ik voorzie inderdaad een steeds verdere ontwikkeling van begaafdheden.

Ze zullen waarschijnlijk beginnen met de telepathen, de helderzienden en de empathen, dan komen de genezers. Al denken zij zelf dat ze op het eerste plan staan, voor de maatschappij staan ze op het derde plan. Als die dan aan de beurt zijn geweest, worden wij geconfronteerd met telekineten en dergelijken en ten slotte zelfs met mediums. Want een medium waar een geest door spreekt is niet controleerbaar. Je kunt hoogstens uitmaken dat er een andere bewustzijnstoestand is.

Dat is tegenwoordig niets bijzonders, want er zijn een hoop mensen die kijken 's avonds gewoon naar een flimmerende beeldbuis en zij bevinden zich dan ook in een toestand van wezensvervreemding. Die zitten ineens met hun hele hebben en houen in Dallas. En als ze dan kijken wat ze nog hebben, dan zitten ze nog in de dalles ook.

Als steeds meer geestelijke krachten, geestelijke gaven een rol gaan spelen en steeds meer mensen gaan leren beseffen dat zaken als reincarnatie heus niet alleen maar sprookjes of mysterieuze of hysterische verzinsels zijn, dan kom je toch vanzelf terecht in een wereld waardoor je anders over het leven en ook over jezelf gaat denken. Dat is voor menigeen toch wel een stapje terug, denk ik.

Als je leert dat je deel bent van een niet te overzien geheel, dan ben je ook geneigd om je veel meer bezig te houden met wat er nu is, wat nu kan en niet met wat je graag zou willen doen of wat er later eens zou moeten gebeuren. Dan denk ik dat de magie langzaam aan inderdaad een deel van de wereld in haar greep krijgt. Het zal dan anders heten; wetenschap of zo. En er zullen waarschijnlijk instituten komen waar de kinderen worden opgeleid tot paranormaal dit of dat, zoals ze vroeger tot pastoor of dominee werden opgeleid. Dat kan helemaal geen kwaad. Want als men leert werken en leven met de krachten die niet onmiddellijk zichtbaar zijn, dan komt men als vanzelf tot een veel beter beleven van de wereld waarin men vertoeft.

De wereld is net een circus. Grote clowns afgewisseld door evenwichtskunstenaars. Eerst het optreden van Reagan in een westernparodie. Dan komt Maggie Tatcher, die de supermarkt der politiek uitbeeldt en vervolgens vertoont de heer Lubbers een evenwichtsact waarin hij enerzijds licht gesteund wordt door de VVD en anderzijds voortdurend wordt aangevallen door de P.v.d.A. Dan krijgen we de vliegende trapeze van een zekere heer Tindemans die ze toch zo vaak zag vliegen. Kortom, de hele wereld zweeft en draait als de kermis. Wat je ervan ziet, is niet de moeizaamheid. Je ziet alleen de vaak wat koddige en soms wat teleurstellende presentatie.

Ik heb in mijn leven één keer een circus gezien. Dat was lang geleden. Het was een heel klein circusje, een één master, als u weet wat dat is. Het is eigenlijk een soort hoofdscouts-verkenningstent met bankjes erin en net voldoende ruimte voor twee ezels en een olifant om zich tussen het publiek nog te wenden en te keren. Er was inderdaad zo'n pachyderm (dikhuid) die zijn slurf over de eerste rijen zwaaide, veel meer deed hij niet behalve aan de andere kant. Dat was inderdaad voor die tijd onvoorstelbaar. Voor ons

idee was dat gewoon een Amerikaans iets; altijd groter dan al het andere. Er was ook een ezel. Daar kon niemand op rijden. Dat was de ezel van Dik Trom, daar moest je achterste voren op gaan zitten. Als je dat wist, dan kon je blijven zitten.

Kijk, dat is nu net de mens die met zijn geloof vooruit wil komen. Hij gaat achterste voren zitten zodat hij niet ziet waar het geloof naar toe wil, maar wel ziet wat hij achter zich heeft. Het circus de Wereld is net zo. Als je om je heen kijkt, is de wereld vol onbedoelde komiek en tragedie.

Als ik dat probeer over te zetten in de termen van het magische denken, dan zou ik zeggen: Er is een wereld waarin de werkelijkheid voortdurend schuilgaat achter de grimassen of achter kunstmatige tranen. O jé ik ben aan het doordraven. Ik moest nog wel een besluit-rede houden voor 'een wereld in verandering'.

Verandering in de wereld is een proces zonder einde. Als er een einde aan komt, dan is er geen wereld meer; dus dan is er ook geen wereld in verandering meer.

Laat mij nu eens een paar dingen opsommen op mijn manier.
De mens wordt technisch steeds bekwamer. Zo bekwaam dat men zelfs een rekenmachine nodig heeft om te weten hoeveel 3 x 3 is.
De mens wordt ook steeds bewuster van zijn eigen belangrijkheid. Daardoor uit hij zich zo vrij, dat hij niet meer in staat is om naar een ander te luisteren.
De mens is voortdurend bezig met idealen waar te maken om anderen duidelijk te maken wat de waarheid is; daarom komt hij er niet toe deze met zijn eigen gedragingen te onderstrepen.

Dan zeg ik: Ja, lieve mensen, ik vind het toch heerlijk. Soms heb ik zo echt het gevoel dat je kunt merken dat de mensheid haar kinderjaren aan het ontgroeien is. U natuurlijk niet, anders zou ik moeten zeggen dat een aantal van de aanwezigen kinds is en dat is zeker niet het gevel, anders zat u hier niet.

Neem nu een generaal. Een generaal is een man die wil vechten voor de vrede en dat zo graag wil, dat hij doet denken aan een brandweerman die ergens een brandje stookt om het te kunnen blussen.
Ik wil daarmee niet zeggen, dat generaals slechte mensen zijn.

Dan hebben we de geheime diensten. Die diensten zijn zo geheim, dat ze voor zichzelf geheim houden welke blunders ze maken en daardoor blunderen ze voort met het voortdurende denkbeeld dat ze het goed doen.

Er zijn dingen waarvan je zegt: Hoe is het eigenlijk mogelijk.
Er is een zekere Hoover geweest in de Ver. Staten. Die Hoover was eigenlijk politiek een menselijke bloedzuiger. Hij vindt nu nog steeds zijn evenbeeld in een van de betere stofzuigers.

Ik vind het ook helemaal niet zo gek dat de electrische ijskast hoofdzakelijk een Amerikaanse ontwikkeling is die echter zeer snel werd overgenomen door Italië, want welke landen hadden meer problemen om in de ijskast te zetten? Nederland niet; die zette ze gewoon op de bedsteeplank; dan werd het onder elkaar wel uitgevochten.

Als ik kijk naar al die dingen, dan vraag ik u: Kunt u misschien nog een beetje lachen over de wereld van vandaag? Het is toch eigenlijk heerlijk dat het nieuwste technische bereik wordt overschaduwd door voetbalkampioenschappen. Iets wat ik overigens naar ik heb gehoord de supporters niet tot gewelddadigheden heeft bewogen, maar in de huiskamers deze wel heeft veroorzaakt vooral tussen man en vrouw.

Is het geen heerlijke wereld waarin de mensen de politieke spanningen onmiddellijk vergeten omdat de een of andere heer of dame met een raket een andere heer of dame via het meppen met een bal heet verslagen te hebben.

Zo dadelijk wordt het nog veel beter, want er zullen natuurlijk weer enige politieke overwegingen moeten worden aangesproken in de komende tijd. Maar geen nood, niemand let daarop, want is er niet de Tour de France. Ik heb begrepen dat het mensen zijn die zich rottrappen voor hoog loon en anderen die een hoog loon hebben het mogelijk te maken om weinig of niets te doen zonder dat het opvalt.

Ik houd in ieder geval van de wereld van nu met al haar eigenaardige aspecten, met al haar wonderlijke ontwikkelingen. Ik heb zelfs vol verwondering toegezien dat toen een overigens zeer oud en eerbiedwaardig man die muezzin was, de man die mag zingen over de daken van de stad om de grootheid van God te prijzen, met vacantie ging hij een bandrecorder in zijn plaats liet draaien. Iedereen zei toen: Zo goed heeft hij nog nooit gezongen. Het is een geluk dat de man het niet heeft gehoord anders had hij een beroerte gehad en dan zat hij onmiddellijk in het paradijs. Wat hij dan op zijn leeftijd met de houri's aan zou moeten, weet ik ook niet.

Ik heb mensen gezien die het hadden over de noodzaak om de godsvrede te handhaven en die daarom oorlog willen voeren tot hun tegenstanders weg zijn. Ik vind dat eigenlijk krankzinnig. Ik heb zelfs mensen meegemaakt die van jongsaf zozeer tot guerillastrijders zijn opgevoed dat ze zich geen ander beroep meer kunnen denken en dus door gaan of daar reden toe is of niet. Dan kijk ik naar de wereld en denk: Ja, jongens, als jullie bij ons terecht komen, dan is het eigenlijk allemaal een lachertje. Maar als het allemaal zo sérieus zou zijn als jullie denken dat het op aarde is, dan zul je daar slecht voor komen te staan. Maar kom maar aan onze kant, dan kun je lachen.

Dat is mijn benadering van uw wereld. Want juist al die schijnvertoning doet denken aan de rituele bezweringen van de magiër, die misschien niet helemaal gelooft in hetgeen hij zegt te zullen bereiken.

De werkelijke magie komt van binnenuit. Ze is een weten, ze is een kracht. Die dingen hebben geen vertoon nodig. De magie van de nieuwe tijd zal er een zijn van innerlijke kracht, innerlijk weten, innerlijke werkelijkheid en niet van een grootse show.

Ik vind sommige dingen verbluffend. Heeft u gehoord van het feest voor de 100-jarige verjaardag van het Vrijheidsbeeld in de Ver. Staten? Dat is maar een kopie; de echte staat in Parijs. Die kopie is helemaal gefacelift. Dat feest moet nu voor weet ik hoeveel miljoen dollars gevierd worden, want dan kun je dat vrijheidsbeeld weer afdrukken op T-shirts, op T-bags en op alle andere gekke dingen. Dan krijgen we misschien ook toiletpapier met .....Neen, dat zullen ze niet durven! Dan denk ik: mensen, die zo het beeld van de vrijheid voortdurend menen te moeten eren, schijnen toch het gevoel te hebben dat de vrijheid zelf aardig zoek begint te raken, anders zouden ze niet zo terughunkeren naar het oude ideaal. Maar dat mag je natuurlijk niet zeggen.

Wat is tegenwoordig vrijheid?
Vrijheid is de mogelijkheid die je hebt in je leven om te doen en te zijn wat je zelf wilt, mits een ambtenaar je daarvoor de gestempelde goedkeuring geeft aan de hand van Artikelen van het Wetboek waarvan je geen pest begrijpt. Dan denk ik: Mensen, waarom zouden jullie niet eerst grijpen naar de innerlijke magie? Nu word ik eventjes sérieus:

Elké mens heeft kracht in zich. Dat heeft u al duizend keer gehoord. Hoe gebruik je die kracht? Heel eenvoudig: geloof erin en zend het uit. Denk daarbij aan een bepaald en als het kan zeer goed omschreven doel. Verwacht er geen onmiddellijke wonderen van. Dus u kunt van droog brood heus geen verse slagroomtaart maken, maar u kunt wel zorgen dat droog brood niet schimmelt. Richt uw kracht op het helpen van anderen.

In de magie is al datgene wat met jezelf direct of indirect is verweven zwart. Dat wil zeggen, dat het kan terugslaan op jezelf en nadelig op je inwerken. Al datgene wat je probeert te zijn en te doen voor anderen eerlijk en oprecht, dat je diepste gevoelens uit - of je dit nu ziet als magie of gewoon als welwillendheid - is datgene waarmee je in de wereld dingen tot stand brengt. En als het niet lukt, dan keert de kracht versterkt tot je terug.

Moderne magie is daarnaast ook het erkennen van feiten, het zien van mogelijkheden en procedures. Als je naar boven wilt, moet je niet magisch gaan prevelen om te zweven, dan moet je gewoon de lift nemen. Pas als er ook geen trappen zijn om te belopen, gebruik dan magie. Maar gebruik je wil dan ook zo intens dat je niet kunt denken aan het feit, dat het misschien niet zou gaan. Dat is de basis van de werkelijk moderne magie.

De wereld van de toekomst zal daarvan steeds meer gebruik maken al is het maar omdat de mensen het steeds meer nodig zullen hebben. Dus als u er nu mee begint, bent u een voorloper. Maar laat u alstublieft niet overhalen om het allemaal nog eens heel lekker te doen volgens bepaalde formules en rituelen. Het moet van jezelf uitgaan. Het moet iets zijn wat in je leeft, wat van je uitgaat. En probeer vooral niet de wereld aan je eigen denkbeelden aan te passen. Je mag leven volgens je eigen denkbeelden, je mag proberen ze anderen duidelijk te maken, maar je moet niet proberen - magisch of anderszins - je gelijk af te dwingen. Op het moment dat je dat doet word je zwart-magisch; en dat is gevaarlijk. Maar je kunt wel anderen helpen om zichzelf te helpen. Je kunt proberen een ander te steunen, opdat hij zijn eigen weg verder kan gaan, terwijl hij zonder de steun misschien tijdelijk zou neervallen.

Leren met die kracht om te gaan ten bate van anderen betekent, dat u steeds meer ingevingen krijgt, steeds meer ervaringen opdoet, steeds meer thuis raakt in de wereld die men het paranormale noemt. En krijgt u die ingevingen en doet u ervaringen op, dan moet u niet zeggen: Wat gebeurt er nu met mij? Want dat is wel duidelijk: u wordt zich bewuster.
Vraag ook niet: wat betekent het? Want als het werkelijk betekenis heeft, dan wordt het u wel duidelijk. Laat het gewoon aan u voorbij trekken. AAnvaard het voor wat het is. Dan zult u op den duur leven in een wereld waarin de krachten die voor u onmiddellijk en volledig werkzaam zijn voor anderen nog steeds een sprookje zijn of dat het paranormaal heet.
Weet u wat paranormaal betekent? Het betekent:zo abnormaal dat zelfs een normale daar geen touw aan kan vastknopen, zodat hij het paranormaal noemt om niet zijn eigen onvermogen als normale te moeten toegeven.

Zo is een parapsycholoog ook iemand, die zich psychologisch denkt bezig te houden met dingen die boven de psychologie uitgaan en zo komt tot het huwen van twee vergissingen: die van de psychologie en die van zijn verdere veronderstellingen. Parapsychologen hier aan wezig ik bedoel u natuurlijk niet. U heeft natuurlijk genoeg gezond verstand.

Dit brengt mij tot het laatste stukje van mijn betoog.

Ik gebrukte de term: gezond verstond. Wanneer is verstand gezond? Volgens de algemene normen: verstand dat niet wordt gebruikt. Verstand is eigenlijk een samenstelling van ervaringen, herinneringen, weten die je hebt opgedaan en nog een paar gevoelens op de koop toe.

Een gezond verstand is een verstand dat wordt gebruikt om de wereld te interpreteren en niet om zijn eigen voorstellingen aan de wereld op te leggen. Op het ogenblik, dat je dat doet, leef je buiten de werkelijkheid en gebruik je geen gezond verstand maar kom je in een zeer ongezonde verstandelijke en emotionele situatie terecht.

Dan vraag ik mij verder af: Wanneer is een mens verstandig? U bent tegenover anderen altijd een verstandig mens, als u hun gelijk geeft. U moet maar eens opletten. Als een ander maar zit door te zagen over dingen die u geen cent interesseren en u weet op het moment 'ja, ja o ja, natuurlijk' te zeggen, dan zal hij na afloop zeggen:'wat heb ik met jou heerlijk verstandig kunnen praten, dat overkomt mij zelden'. Daarom zeg ik: Lieve mensen, gebruik je verstand altijd als datgene waarmee je de wereld buiten omschrijft, maar probeer die omschrijving nooit om te buigen naar wat je zoudt willen, want pas dan is je verstandsgebruik gezond.

Daarmee is de avond zo langzamerhand aan de grens gekomen van datgene wat ik te zeggen had, maar nog niet helemaal aan de tijd die ik daaraan had mogen besteden. Ik heb u al eerder gezegd: voor mij is het op het ogenblik vacantie. Ik ben afgelost van mijn andere werkzaamheden en ik mag eens komen praten. U zult dan toch wel begrijpen, dat ik net zo min zin heb om een minuut vroeger op te houden dan ik zou moeten als u heeft om een week voor de vacantie alvast naar huis en aan het werk te gaan. Dat laat mij dan tijd om nog enkele korte uitspraken over uw wereld te doen.

Wanneer een mens roept dat de wereld zal vergaan, bedoelt hij: ik kan de wereld niet meer aan.

Wanneer een mens zegt: Dit is Gods bevel, bedoelt hij: zo wil ik het zien. Doe dat en u doet wel.

Als men roept: Offers zijn noodzakelijk voor het oplossen van het probleem, kijk wat zij zelf eerst offeren. Meestal is dat geen zweem.

Als u hoort van overspeligheid, omkoopbaarheid en nog veel meer, denk dan alleen: het komt altijd voor, het is goed dat ik het leer. Je weet nooit wanneer het nodig is. Wanneer ik het zelf kan gebruiken al is het maar om eigen onvermogen in omkoopbaarheid te fnuiken.

Als u ook nog denkt: dit land is met ambtenaren zwaar doorzaaid, denk dan: ook zij verouderen en er komt er een die ze eens maait.

Nog iets te definiëren?

Paradijs. Een hemels naaktstrand waar diegenen mogen vertoeven die op aarde het niet tot dergelijke schulden hebben laten komen volgens degenen die de fouten zelf maken ondanks afgelegde beleoften.
Het paradijs is voor mensen ook nog datgene wat een ander heeft voordat ze het zelf gekregen hebben. Er zijn natuurlijk dingen, die nooit een paradijs zijn, omdat je hoopt dat je ze nooit krijgt. Maar als je ze hebben wilt, dan denk je dat ze het paradijs zijn.

Honing. Teveel aan nektar kan je nekken. Honing is in feite zo natuurlijk in zijn structuur en suikers dat het genezend kan werken in vele gevallen.
Voor degenen die daarvoor geen belangstelling hebben: honing is datgene wat je een ander op de mond moet smeren, als je gelijk wilt hebben, terwijl je denkt dat je het niet hebt.

Dierenliefde. Dierenliefde komt ontzettend veel voor bij mensenhaters.

Zuurpruim. Het is een term die voor beide geslachten wordt gebruikt, ofschoon het woordgebruik iets anders aanduidt. Het betekent, iemand die alle zure dingen zodanig azijnig herkauwt dat hij daardoor de anderen het leven zuur maakt.

Kunst. Kunst is het uit jezelf herscheppen van datgene wat in je leeft of buiten je bestaat. In de moderne tijd vaak: het verzinnen van een zeer diepzinnige titel voor een paar oppervlakkige grillen.

Ernst. Ernst is een broertje van luim. Waar beide niet samengaan zijn ze beide dodelijk.

Sleutels. Sleutels zijn alleen bruikbaar, als je weet waar het slot is. Wie niet weet waar het slot is, moet van de sleutels afblijven. Maar als je een werkelijke sleutel wilt hebben, is dit er een:
Al wat uiterlijk werkelijk lijkt is niet werkelijk. Maar de essentie van wat achter deze schijn verborgen is, is de sleutel tot de volledige beleving van alle dingen, zelfs van datgene wat een ander nog sleutels noemt.

BESLUIT.

EEN BLINDE VLEK.

Wie naar buiten ziet, ontdekt vaak zelf niet dat hij niet alles ziet.

Een blinde vlek verbergt een deel van werkelijkheid en zorgt - in het verkeer b.v. - vaak voor een fataliteit. Maar als je in jezelf zoekt naar licht, naar zijn, naar kracht, vraag je dan af: is er soms een blinde vlek die mij op andere sporen bracht dan waar ik werkelijk moet gaan?

Veel kun je beseffen, maar daar waar je niet kunt beseffen daar is een blinde vlek. Daar grijpt het noodlot u steeds aan en kunt u niet begrijpen waarom het zo gebeurt, daar u niet alles zag en dus niet kon begrijpen waarom uw eigen zijn, uw eigen handelen en doen zo goed bedoelt, zo goed gedaan door anderen, die anders zien en anders ook verstaan, werd tot reden van een andere gang. En zonder stil te staan zijn zij aan al wat u dacht dan maar voorbij gegaan.

Het is pijnlijk. Ik besef het zeer. Maar zelfs als je zoekt naar God, dan denk je soms dat je Hem ziet, maar feitelijk zie je eigen lot, eigen beeld en eigen zijn. De werkelijkheid kun je nog niet ontdekken, daarvoor zijn er in je ziel nog veel teveel blinde plekken.

Ten laatste: Als je weet, dat er iets is wat je nog niet verstaat, dat er iets is dat jou misschien voortdurend toch ontgaat, zeg dan niet: Ik zal het reconstrueren, ik zal het bouwen uit mijn denken, maar erken: ik zie niet al en juist door aandacht te gaan schenken aan al wat ik besef en zie, ontdek ik zelf uit 't gebeuren daar waar mijn blinde vlek nog schuilt. Dan verdwijnt ze langzaam aan, omdat ik niet détails meer zie, maar zoek om alles als een eenheid te verstaan.

Daarmee ben ik aan het eind gekomen van deze meditatie. Ik wil er dit aan toevoegen: Misschien bent u het helemaal niet eens met ik zei over de blinde vlek, maar ik bedoel het eerlijk. Ik keek u heus niet in de nek. Wat ik heb gezegd is waar, het was mijn werkelijkheid. Als ik soms wat scherp kan zijn zo op z'n tijd, lach dan om mij. Het doet mij vreugd. Kijk niet met een lang gezicht. Hoe langer uw gelaat wordt, hoe meer u op het duister bent gericht. Hoe meer u lacht, vreugdig bent en rust kent in uw eigen zijn, hoe dichter u bij het lichte leeft, hoe eerder u verlicht zult zijn.
Het was mij een groot genoegen. Ik wens u toe veel zon, veel vreugde, veel ontspanning en vooral het vinden van een kracht om verder te gaan zonder u te beklagen.

-:-

V R I E N D S C H A P.

Wat is een vriend? Een vriend is een mens, die mij aanvaardt ondanks dat wat ik ben. Die mij mijn feilen toont, maar mij niet hoont omdat ik feilen heb.

Een ware vriendschap is een eerlijkheid, een waar beseffen. Maar dat is alleen mogelijk, indien je niet probeert je boven de ander te verheffen of de ander duidelijk te maken wat jij bent, wat jij wilt, maar al wat de ander is aanvaardt zoals het is en door de ander ook wordt aanvaard en erkend: wij kunnen samengaan ondanks dat wat we zijn.

Een vriendschap is een beeld dat in je leeft. Het is een gevoel dat uit je spreekt. Het is een verbondenheid misschien die wel de waarheid steeds wil zien, maar toch de staf niet breekt over anderen.

Vriendschap is iemand aanvaarden zoals hij is, niet proberen hem te veranderen en zelf toch blijven wie je bent.

Vriendschap is voor mij onbelangrijk worden.

Vriendschap is het doorbreken van waan om een stukje werkelijkheid te aanvaarden en daarmee andere krachten dan alleen de waarde van de aarde en van de stof te laten spreken totdat innerlijke waarden ten slotte de feiten breken en je toch als jezelf blijft bestaan en ook de ander als zichzelf aanvaardt.

Hoe vaak wordt niet een eigenwaan voor vriendschap al versleten. Dan is men met de ander zeer bevriend tot het ogenblik, dat deze blijkt op andere wijze toch te denken en te spreken dan men voor zich aanvaardbaar acht of meent dat men het toch verdient.

En dan is er een vijandschap; verborgen, want men wil natuurlijk vriendelijk blijven. Maar in zichzelf is men bezig de tekorten van de ander neer te schrijven en dan is vriendschap niet meer waar, want vriendschap is aanvaarden.

Vriendschap is een harmonie ondanks verschil in waarde, ondanks verschil in zijn en zien. Als ik eerlijk mag zeggen wat ik voor mijzelf vaak hoop:

Ik hoop, dat God een vriend is. Niet omdat ik Hem nu dien, maar omdat Hij weet wie of wat ik ben en ik zijn Wezen toch aanvaard zonder ooit te kritiseren en uit zijn waarheid tracht te leren waarom en hoe Hij mij verstaat.

(7 nov. '85)

:-:-: